Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Flores vltimarum voluntatu[m] non sine sudore collecti p[er] d[omi]n[u]m Rolandinu[m] Bononie[n]sem Juris vtriusq[ue] p[ro]fessore[m] opti[m]e meritu[m] Annexo in calce peculiari quoda[m] ...

Rolandinus <de Passageriis>

Parrhisiis, 1514

urn:nbn:de:bsz:31-115460

Visual Library

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

42 A 1400 RH
WR 416
H. 2452 Ef
G. W. 3349

Thome D Aucupary & Petre Lucen Anno
Chri M D XX
Men Juny

Hoc in Libro sequen Con
tinentur

1 Flores Vltimarū Voluntatū D Rolandi Bonomen
2 Dialogus Libertatis Ecclesiastē Defensorius
3 Compendiū Henrici de Piro De Censibus
redditibus seu Pensionibus sub titulo re
emptionis an Liciti sint uel illiciti
4 Tractatus Copulē et Conuentionis secundū
Bartholum
5 Tractatus de hys qui ad Ecclesias confugiūt et
de reddituibus qui in ecclia Cauler uel enim
ibles causas Tractant
6 Consilia D Andree Barbary Sculi Ordinis
fratrū Minorū editu an due capita in
vno ordine papa facere posset et alia ibidem

[Passaggieri]

¶ Flores vltimarum voluntatũ non sine sudore collecti p dñm Rolãdinũ Bononiẽsem Juris vtriusq; pfessorẽ optie meritũ Annexo in calce peculiari quodã frugiferoq; admodũ sup successiones ab intestato tractatu. Cũ additionib⁹ ⁊ quidẽ pulcherrimis litterati viri Magistri Gerardi Mulert Alemani Traiectẽsis dyocesis in vtroq; iure Licentiati.

Anna V.

Barbara Bidaugue

C.R. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

¶ Johannis chappuis herastichon.

Sole Rolandinus flores lucente suaues
Collegit. calathus plenus odoris erat
Auxit doctiloquus flores hos (crede) Gerard⁹
Mulert/ censurã iuris vtrãq; tenens.
Omnia sollicito quesiuit iura labore:
Vt castigatus prodeat ipse liber.

(Parrhisiis 1514)

1942 Ef 376

42 A 1400

Gerardus Mulert Hermãno Hagben iuris vtriusq; doctori spectatissimo / illustrissimi generosissimiq; Frederici Marchionis Badensis / simul ac Traiectensis obseruandissimi presulis consiliario meritissimo / cognato suo. S.

PErlegi iã nuper cognatorũ pstantissime frugiferũ quoddã / compositũq; atq; (vt ita dixero) diuinum mihi oblatum forte / opusculum: quod flores vltimarũ voluntatũ non inuria (meo iudicio) appellitant. quos quidem redolentissimos flores vtriusq; (vt aiũt) censure professor solertissimus Rolandinus ille Bononiensis: per varios autorum hortulos vagatus / non sine sudore decerpsit / et tanq̃ in amenissimũ sertũ q̃ studiosissime cõcinnauit. Ille mq̃ ipse Rolandinus cuius (vt proxime didici) põtificij iure ille architecta Johãnes Andreas passis: id qd tute ipse me profecto melius nosti: i suis ad Speculum additionibus / pcipue i titulo de ĩstru. edi. §. compẽdiose. meminit: cuiq; q̃ plurimas ab ipso Speculatore illic traditas sententias ascribit. Ipsius itaq; lationi cõmẽdationem (ne vna opa ebur atramento candefacere videar) supsedeo. Huic ego tã dulcissimo / tãq; elaborato serto / suaues quosdam (tametsi solius Rolandini professione iuris studiosos: si non insatiabiles sunt: contentos fore non hesitauerim) ex varijs vtriusq; iuris ꝛ quidem famatissimis collectos interpretibus flosculos / sparsim bona (ni fallor) serie immiscui / Quã ob rem certo scio q̃ plurimo obiurgatu me (vt obiter caueã istos homeromastices) non carituru. quippe qui adeo temerem alienam messem manus injiciam: quiq; impudenter id quod ab alijs et ab ipso maxime autore significantius longe / itemq; iocundius effici potuisse ingenue fateor / exiliter ac ieiune tanq̃ proprio iure michi descripserim. Sed illorum vitiligationes / laceratione sq; debitas michi fortasse equanim ius ego constantiusq; suscipiam: q̃ nulla ad hoc ipsum temeritate / nulla arrogantia / nulla denique mei laude: sed partim opis amoreatq; oblectamento / partim etiam studiosorum quorumdam precibus extimulatus sim. Quãquidẽ lucubrationem meam ineptula hac atq; licentiore epistola tibi (tãetsi indignam tui ingenij facibus) dicare constitui doctissime cognate. verum id non intrepidus / subiturus ĩgenij tui iudicium / presertim lacessitũ. aliquin possem dicere: quid ista legis humili vulgo scripta cognatorum eruditissime? qd te iudicem facis? cum hanc operam condicerem nõ eras in hoc albo. Maiorẽ te setebam q̃ vt descensurũ huc putarẽ. Sed hec itemq; similia michi nunc patrocinia ademi nuncupatione. Tue itaq; immense humanitatis atq; clemẽtie erit officij huic tante mee temeritati: qua tantulum hunc tamq; tua prestantia indignum tibi ascribo laborem: dare veniam. Nam et dijs lacte rustici / multeq; gentes supplicant: et mola tantum falsa litant: qui non habent thura. nec vlli fuit vitio deos colere quoquo modo posset. vt inquit Plinius ille secundus nouocomẽsis in epistola quam operi suo naturalis historie q̃ elegantissime preluſit. Vale Parrhisijs ad decimum Kalendas Decembres. Anno a natali christiano. Centesimo nono supra millesimum.

zθ

¶ Index alphabeticus eorq; que i presenti opere accurate sunt adnotata scōm numeros foliorq; q̄z studiosissime collectus.

Actiones nō sūt bōa mobilia nec immobilia. fol. xliij. col. i.

Aditio hereditatis an requrat ad hoc vt relicta in codicillis debeantur folio. lxxix. colūna. iiij.

Adoptio i genere quid est. folio. xvi. columna. iij.

Adoptionis i specie diffinitio. fol. xvij. columna. i.

Adoptare q̄ possint z q̄ non. fol. xvij. col. ij.

Adoptās ex̄neū nō tenetur ēsi instituere vel exheredare. fo. xvi. col. iij.

Alienatiōis prohibitio facta minori etiaz simpliciter valet. fo. lij. co. i.

Anullo aut sigillo alieno an possit testis signare testamentuz. fo. lxxvi. col. iij.

Argumētū a ꝯrio sensu q̄si procedat. fo. ij. col. ij.

Arrogatio vsi dicatur. folio. xvij. col. i.

Arrogationis diffinitio folio. xvij. columna. i.

Bannitis nisi tēporis an possint testari. fol. iij. columna. ij.

Baptisans z leuare debent. xviij. annis precedere baptisatū. fo. xvij. co. ij.

Bonorū administrationez interdictā habēs testar inter liberos. fo. ij. co. iij.

Bonorq; possessio m q̄b casibus hodie sit necessaria folio. xviij. columna. i.

Calicem vel planetaz fieri mandauit testator de qua materia intelligatur. folio. lxv. columna. ij.

Cā testati trahit ad se cām intestati. fo. xij. col. i.

Cecus faciens codicillos an debeat necessario adhibere. viij. testes. fo. lxxiij columna. iiij.

Ceci testamentum inter liberos an requirat solemnitatē. l. hac. cōsultissima. C. qui testa. face. pos. fol. lxxv. columna. i.

Ceci testm̄ multa req̄rit spālia. fol. lxxiij. col. iij.

Cecitas qualiter probetur. fo. lxxv. col. i.

Clausula si nō valet vt testamētū. z c. quō intelligatur. fo. lx. columna. i.

Clausula si non valet z c. quēad modū operetur repetitionem legatorum a venētibus ab intestato. ibidē.

Clericus simpliciter beneficiatus an possit testari. fol. iij. col. iij.

Clericus volēs de reb ecclesie intuitu elemosine relinquere quā practicam seruare debeat. fo. xc. co. ij.

Clericis ab ītestato morientib quis succedat. folio xc. colūna. ij.

Codicillus quid sit. fol. lxxviij. columna. iij.

Codicilli vnde dicātur fol. lxxxviij. col. iij.

Codicilli an possint fieri sine scriptura. fol. lxxviij. columna tertia.

Codicillo an liceat conditionē in testamento heredi appositā remouere. folio lxxix. columna. ij.

Codicillo an possit reuocari clausula derogatoria posita i testamēto. ibid.

Codicillo ꝓditionē adijcere non lz heredi pure instituto in testamento. folio lxxix. columna. ij.

Codicillos plures quare reliquere possum vt oēs valeāt/z nō plura testamēta fol. lxxix. columna. ij

Codicillos quis possit facere. fol. lxxviij. colū. iij.

Codicillos quādo facere possis. fo. lxxviij. col. iij.

Codicilli an possit fieri substitutio. f. lxxviij. co. iij.

Codicilli q̄re hereditas directo dari nō possit. folio lxxix. colum. i.

Codicillis heres declarari potest. ibidem.

Codicillis an adimi possit hereditas. fo. lxxix. co. i.

Coitus quando dicatur dānatus. fo. xx. co. iij.

Coitus cōcubinari vel meretricalis nullā penā tēporalē patitur: sec in spūali. fo. xxi. colum. i.

Collaterales quēadmodū succedāt. f. lxxxviij. c. ij.

Cōmissarij quib pauperū electio i testamēto est cōmissa loco heredum sunt fol. lxx. colum. i.

Cōmunio solet discordias parere. fo. lvij. col. iij.

Cōmuna verba q̄ sint e fo. xliij. colum. iiij.

Cōcubina legitima q̄ dicatur. fo. xx. col. i.

Cōcubine sue an q̄s relinq̄re possit. fo. lxviij. co. i.

Concubine cohabitatio z indubitat affectus an requiratur ad hoc vt filij ex ea nati patri ab ītestato succedat. fol. xci. col. iij.

Cõiunx supstes qñ succedat ab intestato. fol.xc. colum.iij.

Copulatiua aliqñ naturam disiunctiue assumit folio.lix.colum. ij.

Damnatus ad perpetuos carceres an testari possit? folio iij.colum.i.

Decretũ necessariũ est in quolibet genere tutoruz fol.liij.colum.i.

Decretum vnius iudicis an porrigat effectuz ad res alterius territorij? fol. liij.colum.ij.

Decreti tutorũ q̃ sit forma.fol.liij.colum.ij.

Defectus circa vltima defũctorꝫ iudicia sunt periculosi.fol.i.colum.i.

Delegationẽ cõpellitur q̃s suscipere.fol.lxvij.co.iij

Directũ verbũ quid sit. fol.xliij.colum.iij.

Dispositio ab initio inutilis nõ ꝓfirmatur ex post facto.fol.xlvi.col.iij.

Dispositio male ablatorum nõ apparẽtib⁹ spoliatis ꝓpetit epo.fo.lxiij.c.iij

Dol⁹ an possit remitti tutori? fo.lxxij.col.iij.

Dñiuz i dubio itelligitur trãslatũ in donatiõe cã mortis.fol.lxxxiij.col.ij.

Donare causa mortis an possit filiusfa.suo patri. fol.lxxxij.col.iij.

Donari cã mortis q̃bus possit.fol.lxxxi.col.i.

Donatio quid sit.folio lxxxi.colum.i.

Donatio an p̃sumatur fieri cã mortis si in ea fiat mẽtio mortz.f.lxxxij.c.iij

Donatio cã mortis facta a filiofa. ad sui validitatẽ req̃rit specificã pmissionẽ pris.fo.lxxxij.co.iij.

Donatio cã mortis facta a filiofa.an cõualidet ex p superuenientem cõsensum patris.ibidem.

Donatio cã mortis que sit.fol.lxxx.col.iij.

Donatio causa mortis an ad sui cõfirmationẽ req̃rat aditionem hereditatis. fol.lxxxij.col.iij.

Donatio cã mortz an requirat p̃sitiã donatorij vel alterius recipientis nomĩe ipsius.fol.lxxxij.col.ij

Donatio cã mortis inter virum z vxorem an valeat? fo.lxxxi.colum.ij.

Donatio cã mortis qualiter fiat. ibidem.

Donatio q̃ñ itelligatur facta causa mortis. folio lxxxi.colum.iij.

Donatio cã mortis ex quot z quibus causis reuocetur.ibidem.

Donatio cã mortis req̃rit quinqꝫ testes: z nõ eget insinuatiõe.fo.lxxxi.c.iij.

Donatio cã mortis hodie fit nudo pacto. ibidem.

Donatio cã mortis põt pendere ex alieno arbitrio. fol.lxxxij.colum.i.

Donatio cã mortis facta p filiũfa. p̃fe cõsentiẽte an ad sui cõfirmationẽ vtri usqꝫ mortẽ requirat? folio lxxxij.col.ij.

Donatio cã mortis facta p filiũfa.ex consensu patris an possit ex penitentia patris reuocari.ibidem.

Donatiõis cã mortz q̃t sint spẽs.fo.lxxxi.col.ij

Donationez cã mortis q̃s possit facẽ.fo.lxxxi.co.i.

Donata res causa mortis qua actione repetatur. folio.lxxxiij.colum.ij.

Dotalia instrumẽta hodie nõ requirũtur ad legitimationẽ.fo.xiij.col.iij.

Dotatas filias in dote tñ instituere an sufficiat. fo.xiij.col.ij.

Ecclia exequatur filio nasciturO. f.iij.c.i. Ecclesie simpliciť relictũ non specificando certã/ cui debeat.fol.xi.colum.i.

Eccle sctĩ petri relictũ cũ sint plures ist⁹ nominis cui debeat.fo.xl.col.ij.

Episcopus an possit testari.folio.iij.col.iij

Ep̃s an possit se ipedire ꝑ relictis ad nõ pias causas.fol.lxvi.colum.i.

Ep̃s gñalis est procurator pauperuz sue dyocesis fol.lxix.col.iij.

Equalitas seruanda est inter inuicem substitutos. fol.xlv.columna.ij.

Estimatio rei legate cuius cõmertiũ nõ habem⁹ q̃ñ debeatur.fol.ix.col.ij.

Excõicatus an possit testari.fol.iij.col.i.

Executores an possint legatuz ad certũ vsum relictum ex episcopi auctoritate in meliorẽ vsum transferre? fol.lxij.col.i.

Executores testamẽtarij an possint agere ꝗ heredes vt eis tribuatur vñ exequantur.fol.lxvi.col.iij.

Executores vltimaruz voluntatuz q̃ deputari possint.fol.lxvi.colum.iij.

Executio eorꝫ q̃ in vltimis volũtatib⁹ relinquũtur

ad quos spectet.fo.lxv.columna.iiij.

Exequutionis officiū an acceptare quis compellatur.fo.lxvij.colum.ij.

Exheredatus aut pteritus quibus iuribus parētum testamēta rumpat.fo.xvij.colum.iij.

Exheredato siue legitimo quemadmodum edi debeat testamentū.fo.lxxvij.columna.iij.

Exheredari parentes a liberis,ppter quot z quas causas possint.folio.xxij.columna.iij.

Exheredari pōt filius xiiij.ō causis fo.xiiij.co.iiij

Exoculat⁹ xpi crimen an possit testari.f.iiij.co.i.

Exp̄ssum quot modis dicatur.fo.xxv.colum.iiij.

Extranei/heredes qui sint.folio.xiij.columna.j.

Extranei q̄ sint.folio.xxiiij.columna.iij.

HAlcidia detrahit de donatione causa mortis.folio.lxxxiij.columna.iij.

Falcidia et trebellianica i q differāt.fo.xlix.co.i.

Falcidia i quib⁹ casib⁹ cesset.folio.li.columna.ij.

Falcidiā an ōtrahat fideicōmissari⁹.fo.xlix.co.iij

Falcidiā an ōtrahat legatarius.fo.xlix.colū.iiij.

Falcidiā an detrahat i stitut⁹ in re certa.fo.l.co.i.

Falcidiā nō retinet heres non faciens inuentariū folio.l.columna.ij.

Falcidiam an retinere possit heres i vna re.folio xlix.columna.i.

Falcidiam quare hodie phibere possit testator oliz vero non ibidem.

Feudi successio vsq̄z ad quotū gradū extēdatur folio.lxxxix.columna.iiij.

Fideicōmissuz an possit relinqui a filio preterito.folio.lvij.columna.iiij.

Fili⁹ abstinēs ab hereditate pfna an possit facere pacem cum occisore patris stante statuto q̄ heres debz facere pacē.fo.xxxiij.columna.iiij.

Fili⁹ an pdat legitimā suā ppter omissionē mueta rij.folio.l.columna.iiij.

Filius an possit detrahere duas quartas.folio.xlviij.columna.iiij.

Filius an possit petere legitimam in vita patris.folio.xix.columna.ij.

Fili⁹ curiat' dz hēre nouē vncias.fo.xix.colūna.j.

Fili⁹ legitim⁹ tm̄ nō excludit substitutū.fo.xli.c.ij

Filius naturalis an et quando excludat substitutum.folio.xli.columna.i.

Fili⁹ nat⁹ ex clerico in minorib⁹ ordinib⁹ pstituto an patri ab intestato succedat.folio.xci.columna.iiij.

Fili⁹ natus ex pfeligato z matre soluta an sit successibilis.folio.xc.colū.ij.

Fili⁹ rogat⁹ hereditatē restituere nō tenet cā restituere si cum liberis decedat.folio.xl.columna.iiij.

Fili⁹ rūpēs testm̄ ex cā pteritiōis an consequat legata in codē testamento sibi relicta.folio.xix.col.i.

Filiusfamilias an pōt testari de his a duēticijs in quib⁹ pri nō queritur vsufructus.folio.ij.colum.ij.

Filiusfamilias donatione cā mortz patre pscientē facere pōt.fol.ij.colū.i.

Filiusfamilias miles testamētū faciēs de castrensi an hodie parētes sine cā pterire vel exheredare possit.folio.xxij.columna.ij.

Filiusfamilias q̄re possit patre cōsentiēte cā mortis donare:nō autem testari.fo.lxxxij.columna.iiij.

Filiusfamilias clerici testari pnt.fol.iij.colūna.iij.

Filij fratrū et sororū p̄mortuorū an succedāt i capita:an in stirpes cum sine patruis/aut amitis succedunt.fol.lxxxviij.colū.iij.

Filij legitimi an z qñ a matre z linea mrna sint necessario instituendi.folio xx.columna.iij.

Filij naturales nō succedēte pri pasci debēt a legitimis successoriib⁹.folio.xc.columna.iij.

Filij naturales ad hoc vt pri ab intestato succedāt q̄ requirant.fol.xci.col.iij.

Filij naturales tm̄/quēmadmodum patri succedant folio.xc.columna.ij.

Filij naturales quemadmodum succedant matri.folio.xc.columna.iiij.

Filij nati ex coitu damnato ab aliq̄ lege tpali nullo mō succedūt parētibus ab intestato.fo.xci.colū.i.

Filij vulgo q̄siti an et quādo mri ab intestato succedāt.fo.xc.columna.iiij.

Filio naturali nichil cogitur pater dare vel relinquere.folio.xx.columna.i.

Filio naturali q̄tus q̄s relinq̄re possit.fo.xx.co.ij.

Filio vl monacho mortuo ante aditā hereditatez

an sit locus substitutiōi: vl' an veniet pat'/aut monasterium. fo. xxvij. columna. i.

Fisc' qñ succedat decedentibus ab intestato. folio xc. columna. i.

Frater z soror qñ possint testamētum rumpere. folio. xvij. columna. ij.

Frater minor non succedit ab intestato nec alius pro eo. folio. lxxxvi. co. iij.

Frater minor nō excludit feminā/stāte statuto qd masculus excludat feminā folio. lxxxvi. columna. iij.

Frater vtrinq; cōiūct' prefertur ab itestato fratribus ex altero tantū parēte folio. lxxxix. columna. iij.

Frares aut sorores ex altero tm parente cōiuncti defuncto qñ ad et' successionē ab intestato admittātur. folio. lxxxviij. columna. iij.

Fratres defuncto vtriq; puēcti an excludāt auū vel aviam in successione ab intestato. fo. lxxxix. colū. i.

Fratres ex altero tātū parēte nō succedūt cū ascēdentibus. fo. lxxxix. colū. i.

Fratres minores an possint esse executores. folio. lxvi. columna. iij.

Ffes vtrinq; cōiuncti an pferant in breuiloq; substitutione ex altero tm parēte ptinent. fo. xlvij. co. i.

Fratrib' minorib' quē admodū reliqui possit. fo. xxiij. columna. iij.

Fruct' an venāt reuocādi cuz donatio reuocat'. folio. lxxxiij. columna. i.

Fundus phibit' alienari an possit dari in dotē. folio. lij. columna. iij.

Furiosi testari non possunt. folio. ij. columna. iij.

Furti species ē de alieno largiri. folio. x. colum. i.

Graduū pputatio qñ fiat ēm ius ciuile: et qñ ēm ius canonicum. fo. lxxxix. columna. iij.

Grauari quēadmodū possit honorat'. fo. viij. c. i.

Heres vñ dicat'. fo. x. columna. iij.

Heres q̄ pōt ex testamēto et ab intestato adire hereditatem: an altera via electa ad alterā redire possit. folio. lix. columna. iij.

Heres institui ex certo tpe aut ad certū tēpus an possit. fo. xi. columna. iij.

Heredis institutio caput ē testamenti. fo. v. co. ij

Heredis institutio q̄b' verbis fiat. fo. x. colum. iij

Heredes institui q̄ non possint. fo. xxiij. colūna. i.

Hereditas q̄d sit. f. x. c. ij

Hereditas in quot et q̄s ptes diuidat'. fo. x. c. ij.

Hereditas plenior iure debetur descendentibus q̄ ascendētibus. fo. lxxxvij columna. ij.

Impubes an testificetur de eo quod vidit in pupillari etate. folio. lxi. columna. ij.

Impuberes an debeāt cōpleuisse totum vltimum diez prius q̄ testari possint folio. ij. columna. iij.

Impuberes testamētū facere non pūt. fo. ij. co. iij.

Inequalitas portionis an impediat substitutiones pupillares ptineri i breuiloqua. folio. xlvi. colūna. iij.

Inequalitas superueniens facto testatoris inter inuicem substitutos an faciat extingui pupillarem. folio. xlvi. columna. ij.

Inequalitas temporis an impediat substitutiones pupillares contineri in breuiloqua. folio. xlvi. columna. ij.

Infamis an possit testari. folio. iiij. columna. ij.

Ingratitudo per religionis ingressum tollitur. folio. xvij. columna. iij.

Instituere heredes q̄d sit/z vñ dicat'. fo. x. col. iij.

Institut' i re certa vel q̄titate an et qñ legatarij loco habeat'. fo. xij. col. ij.

Institutio ad tēp' icertū an valeat. fo. xi. colū. iiij

Institutio commissa alieno arbitrio an valeat. fo. lxix. columna. iij.

Intestatus an dicatur decedere cuius testamentū post mortem suā rūpit'/statuto disponente sup successione intestati. folio. lxxxvi columna. i.

Intestatus an dicatur qui testamentum facere nō potuit/statuto disponente sup successione intestati vl' ab intestato. folio. lxxxiij. colnmna. iij.

Intestati clausula q̄t et quibus modis locum habeat. fo. lxxxiij. columna. iij.

Inuētarij confectio an sit necessaria de iure canonico. fo. l. columna. iij.

Iudex an debeat ipendere officiū suū nō imploratum. fo. lxvi. columna. ij.

Iudiciū pro discretiōe ponitur. folio. ij. colūna. iij

Iudiciuz testatoris mltis modis subuertitur. fo. i. columna. ij.

Jus accrescēdi hz locū in donatiōe cā mortis/ ⁊ nō i ꝯctib⁹.f.lxxxiij.c.iij

Jus ciuile nō sēp ē seruādū i foro penitentiali. folio.l.colum.iiij.

Legatū quid sit. folio vj.co.iiij.

Legatū an ⁊ qñ transeat ad substitutū /pīncipū vel heredē cū suo onere.fo.vij. columna.j.

Legatū debiti creditori factū quādo valeat.folio viij.colum.iiij.

Legatū factū ecclie an dicatur factū pīuncte psone.fo.viij.co.iij.

Legatū factū icerte psone qñ valeat.fo.vij.co.iij.

Legatū qñ sit q̄si caducū.fo.vij.co.ij.

Legatū qñ sit caducū. ibi.

Legatū rei aliene an debeat de iure canonico.folio viij.columna.iij.

Legatū rei nōdū existētis in rerū natura nō est cōditiōale. fo.viij.co.iiij.

Legatū relictū a legatario nō expressa psona cui an valeat.fo.vij.co.iiij.

Legati seruitutū realiū dies q̄ ad trāsmissionem cedit a morte testatoris.fol. vij.colum.j.

Legata debēt sine aditiōe hereditatis qñ testator prohibuit detrahi falcidiaz. folio.xlix.columna.ij.

Legata/fideicommissa/ aut substitutiones/nemo cogit facere.fo.v.co.iiij.

Legata nō debent nisi deducto ere alieno.fo.ix. colum.iiij.

Legata qñ cōseruētur testamento rupto ex preteritione posthumi aut iam nati folio.xv.columna.iij.

Legata relicta in min⁹ solēni voluntate an teneat soluere heres in foro conscientie.fo.lxij.col.ij.

Legatarius an ⁊ qñ possit cē testis i testō.fo.xj.c.iij.

Legatari⁹ decedēs post mortē testatoris ēt añ aditā hereditatē trāsmittit legatum.folio.vij.columna.j.

Legatari⁹ non dz ppa auctoritate legatū ocupare fo.vj.columna.iiij.

Legatarij persona debz ē certa.fo.vij.col.ij.

Legare pōt testator res heredis sicut ppriaz.folio viij.columna.iij.

Legare q̄s possit.folio vij.columna.ij.

Legari cui possit.f.vij.c.ij.

Legari pōt factum.folio.viij.colūna.iiij.

Legari quales res possint.fol.vij.columna.iiij.

Legari que res non possint.fo.ix.colum.ij.

Legari quō possit aliena res.fo.viij.col.ij.

Legitima an possit consuetudine tolli vl minui.folio.xix.col.iij.

Legitima filiorum quest.fo.xviij.colum.iiij.

Legitima parētū an sit hodie aucta sicut filiorū.folio.xxij.colum.iij.

Legitīa p q̄s debeat filijs suppleri.fo.xix.c.iiij.

Legitimā an parēs hodie habere debeat necessario iuꝛ institōnis.f.xxij.c.iij.

Legitimā aut ei⁹ supplemētū petēdi ius q̄to tpe finitur.fo.xix.colum.iiij.

Legitimā iuꝛ nature debitā an possit prohibere testator.fo.l.columna.ij.

Legitimā q̄re hꝗc debeat hodie filius iure institutionis.folio.xviij.colum.ij

Lex fina. C. de natu. libe. an sit hodie correcta.folio.xcij.columna.i.

Lex semper certa est ⁊ euētu.folio.xliij. colum. ij

Libell⁹ an dari debeat qñ petit testamentū publicari.fo.lxxv.columna.iiij.

Liberorū legitimorum tm̄/duo sūt gēa.f.xvi.c.iij

Liberorꝫ spēs.f.xiij.c.iij

Liberis existētib⁹ nō cogitur quis de ascendentib⁹ facere mentionez in suo testamento.folio.xiij.columna.ij.

Liberatō relicta tutori an prehendat dolū eius/ et res testatoris apud tpm tutorē existentes.fo.lxxij. columna.iiij.

Liberi vsqz in infinitū i successiōe parentū ab ītestato ceteris preferuntur. folio.lxxxvi.columna.iij.

Luxuria nō āplu⁹ castitate habebit.fo. liij.co.iij.

Mandatū qñ q̄s suscipere videatur. folio lxvij.columna.ij.

Mater aliqñ p̄uat successione filij sui ab intestato decedētis.f.lxxxvij.c.iij.

Mater an possit p̄teriri in tabulis exemplaribus folio.xxxvij.columna.iij.

Mater illustris an succedat ab ītestato vulgo q̄sito filio. fo. xci. colum. ij.

Mater vel auia data tutrix in testamēto an dicat testamētaria.folio.liij.co.i

Mat vel auia data tutrix q̄d necesse habeat facere añ assumptionem tutele folio.liij.columna.ij.

Mater vt ppter tutorē nō postulatum priuet a successione filij ab intestato multa requirūtur. folio lxxxvij.columna.iiij.
Mentis sane quilibet psumit. fol. vj. colum .iij.
Milites nostri tēporis non habent priuilegia antiqtus concessa. fol.xxxix. columna.iij.
Monachus et quilibet regularis testari non pñt fo.iij.columna.j.
Monacho herede institto et repudiante an monasterium hereditatem adire poterit.fo .xxvij. columna.j.
Mulier nubens intra tempus luctus an hodie incurat penas legales.folio.xxiij.colum.ij.
Mulier potest esse testis in codicillis. folio .lxxix. columna.iij.
NAturales quib⁹ modis legitimentur.folio.xxj.columna.iij.
Necessarius heres quis sit fo.xij.columna.iij.
Nepos preteritus quādo rumpat testamentū.fo. xvj.columna.ij.
Nepotis aut neptis mētionem an et quando qs facere debeat in suo testamēto.fol.xvj.colūna.j.
Nepotes fratris vel sororis an simul cū ascēdentibus aut fratribus defuncte psone ab intestato succedant.fo .lxxxix. columna.ij.
Nepotes naturales an succedant auo ab intestato. fo.xcj.columna.iiij.
Nepotes quemadmodum ad aui successionē ab intestato vocentur . folio lxxxvj.columna.iiij.
Nuptie secūde que dicant. fol. xxiiij.columna .iij.
OBliqua ÿba que sint folio.xliij.colū.ij.
Omides testari nō possunt fo.iij.columna.iij.
Officium suum non debet alicui esse vānosum.fo. lxxvij.columna.iij.
Onerare catenus quis potest quatenⁿ honoratur. fo.vij.col.iij.
Ordo in testamēto seruandus.fo.vj.col.ij.
Ordo qd sit.fol.vj.col.ij.
Ordinis omissio quando vitiat. fol.vj.columna.ij.
PArentes ad scōa vota transeuntes quem admodū liberis suis ab intestato succedant.fol. lxxxvij.columna.iiij.
Parentes preteriti vel exheredati a liberis qbus vīs rumpāt testamentum.fo.xxij.columna.j.
Parētes quēadmodū liberis succedāt.fo.lxxxvj. columna.iiij.
Partitionis quis sit effectus.fo.x.columna.ij.
Pater an excludat auum maternum/z econtra in successione filij ab itestato.fo.lxxxvij.col.i.
Pater et mater an semper equaliter succedāt filijs ab intestato.fol.lxxxvij. colum.ij.
Patria potestas an z quādo curetur in his q̄ sunt publici iuris. fol.lxxxij. columna prima.
Patria potestas matrimonio nō soluitur.fo.xiiij. columna.i.
Patrie potestatis et emācipationis differētia nō est penitus sublata.folio.xij.columna.iiij.
Patrimonij sui vires an scire quis presumatur.folio.li.columna.i.
Pauperib⁹ erogare an sufficiat male ablata.folio lxiij.columna.ij.
Peregrini testari pñt corā duobus testibus.folio.xc.columna.ij.
Philosophie virtus in curiosa operatiōe consistit folio lxiij. columna.iij.
Posthumus qbus modis et qs dicat.fo.xv.col.i.
Posthumus vt rūpat testamentū que requirātur. folio.xv.columna.ij.
Posthum⁹ p̄teriti⁹ a matre aliqñ nō rūpit testamentum folio.xv.colūna.ij.
Posteriori volūtati quemadmodum per priorem derogetur. fo.lvi. col.i.
Preceptum testatoris precipientis filijs et heredibus suis simul et cōcorditer habitare/z ad diuisionem nō venire an valeat:et quid operet.fol. lvij.columna.ij.
Preceptū testatoris factū heredib⁹ ne diuidant an valeat.fo.lvij.col.iij.
Preterire qd sit.fol.xvij. columna.ij.
Preteritio facta cū cā an eq̄paret exheredationi fo.lxx.columna.ij.
Prodigus cui iterdicta ē administratio bonor.testari nō pōt.fo.ij.co.iij.
Professi ordinē sancti frāciscī nō sūt capaces successionū.fol.xiij.co.iij.
Professionē faciēs itra annuz obligat ad obseruā

tiã regulare.fo.iij.co.ij.

Prohemium quare ponit.fo.v.colũna.iiij.

Prohemiũ ex Ambrosiũ calepinum quid sit. fol. vj.columna.iij.

Prohemiũ vnde dicat fo.vj.columna.ij.

Publicatio testamenti sine scriptis qualiter fiat. fo.lxxv.colũna.ij.

Querele ĩofficiosi testamẽti quãdo locus sit.fol.xv.columna.iiij.

Regula si vinco vincẽtem te te tẽ. aliqñ fallit fol.xc.colũna.iij.

Relictũ ad pias causas qõ dicatur.fo.lj.col.iij.

Relictum ad pias causas si nõ potest deputari ad vsum destinatuz/an efficiatur caducum.folio.lxv.columna.j.

Relicta ad pias causas valent coram duobus testibus.fol.xxiij.colum.ij.

Relinquo/an z quãdo operetur institutionem.fo. xviij.columna.iij.

Saltem quid ĩportet. fo.lix.colũna.iiij.

Sapiẽs ad oẽm incursum debet esse munitus.folio.lviij.colũna.j.

Scripture publice ẽre fiant in testamẽtis/z ĩ alijs actib⁹.fo.lxxv.co.ij.

Solẽnitas iurz ciuilis circa numerꝫ testũ ad testamentũ adhibendoꝫ/an sit sublata per ius canonicũ. fol.lxj.col.iiij.

Solẽnitates iurz ciuil circa testamẽta/an possint de consuetudine remitti. fol.lxij.colũna.ij.

Spurij an aliq̃ mõ legitimari possint.fo.xxj.co.iij.

Spurij an sint alẽdi a parẽtib⁹.fo.xxj.colum.ij.

Spurij q̃ sit.f.xx.co.iiij

Spurio qb⁹ modis relinq̃ possit.fo.xxj.colũ.ij.

Spurio relictũ an debeat cẽ fisci.fo.xxj.co.ij.

Stipulatio rei cui⁹ nõ est cõmertiuz nõ valet/nec debetur rei estimatio. fol. ix.columna.iiij.

Substitutus an pferaꝫ instituto repudiãti bo.pos. ẽm ta.z volenti venire de iure ciuili.fo.xxix. co. iij.

Substitut⁹ an pferaꝫ ĩstituto q̃ nõ pôt esse heres eo mõ q̃ testator voluit/sed alio.fo.xxvij.colũ.iiij.

Substitut⁹ an pferaꝫ fisco in casu q̃ heres est indignus.fo.xxvij.co.iij.

Substitut⁹ z institutus an et qb⁹ casib⁹ simul veniant.fo.xxvij.co.iiij.

Substitut⁹ pupilariter ventri/vẽtre nõ nato an admittaꝫ ex tacita vulgari.folio.xxviij.columna.ij.

Substitut⁹ vulgariẽ an pferaꝫ fideicõmissario vniuersali.fo.xxvij.co.iij.

Substitut⁹ vulgariẽ an preferatur heredi heredis habenti ius deliberãdi.fo. xxvj.columna.iij.

Substitut⁹ vulgariter excluditur p partẽ adeũtez filio fami. repudiante. fol. xxvj.columna.iiij.

Substitut⁹ vulgariẽ an veniat etiã ad plegata. fo. xxviij.columna.iij.

Substitut⁹ vulgariter an admittatur herede q̃ se mel adiit abstinente p bñficium mi/egrum restitu.fo. xxix.columna.j.

Substituti inuicẽ an et qñ videant hẽre easdẽ ptes ĩ substitutione q̃s hẽt ĩ institutione.fo.xlvij.co.iij.

Substitutio q̃d sit.fo. xxiij.columna.iiij.

Substitutio vñ dicatur fo.xxiij.columna.iij.

Substitutõ breuiloq̃ aliqñ cõtinet tacitã pupillarẽ fo.xlvij.co.iij.

Substitutio breuiloq̃ fctã duob⁹ filijs quoꝫ alt ẽ impubes/alter mẽte capt⁹ an contineat pupillarem z exẽplarem.ibidem.

Substitutõ breuiloqua an sit per se substitutio. fo. xlvij.columna.j.

Substitutõ breuiloqua z cõpendiosa an cõplectãtur substitutiões expressas fo.xxvj.columna.i.

Substitutio breuiloq̃ q̃re dicatur breuiloqua. fo. xlv.columna.j.

Substitutio breuiloq̃ z cõpẽdiosa an ptineãt. substitutiones tacitas. folio xlv.columna.iij.

Substitutio breuiloq̃ q̃re dicaꝫ reciproca .ibidem.

Substitutõ breuiloq̃ q̃t z quas substitutiones ptineat.ibidem.

Substitutõ breuiloqua an z qñ ptineat substitutiones ĩ parz nũcri.f.xlvj.co.j

Substitutõ breuiloqua fctã trib⁹ quoꝫ duo sunt ĩ puberes et in ptãte/tert⁹ vero non/an contineat pupillarem inter ĩpuberes in ptãte existentes.ibidem.

Substitutio compẽdiodiosa an p se sit substitutio fo.xliij.columna.iiij.

Substitutio compẽdiodic ꝓcepta hoc mõ si An. quandocunꝫ decesserit si-

ne liberꝫ Frã. sit heres / an sit semper fideicommissaria. folio. xliij. columna. iij.

Substitutio cõpẽdiosa facta per ꝓbuꝫ cõmune an continetur vulgarem. folio xliij. columna. ij.

Substitutio compẽdiosa hoc modo cõcepta An filium meũ michi heredem instituo / verũ si qsicũq; decesserit Fran. sit heres / an post pubertatem penitus expiret. folio. xlij. colum. i.

Substitutio compendiosa quare dicatur cõpendiosa. fo. xxxix. colum. iiij.

Substitutio cõpendiosa ꝛ breuiloqua quõ differant. folio. xl. columna. i.

Substitutio cõpendiosa que sit. folio. xl. colum. i.

Substitutio directa q̃ sit. folio. xxv. columna. i.

Substitutõ exẽplaris a q̃ ꝛ cui fieri possit. folio. xxxiij. columna. iij.

Substitutio exẽplaris quare dicatur exemplaris folio. xxxiiij. columna. iij.

Substitutio exẽplaris in quibus differat a pupillari. fo. xxxiij. colũna. iij.

Substitutio exẽplaris q̃bꝰ liberꝫ fiat. fo. xxxv. c. i.

Substitutio exẽplaris an possit fieri patri furioso p filiũ. fo. xxxv. colum. iij.

Substitutio exẽplaris an posset fieri ipuberi mẽte capto. folio. xxxv. co. iij

Substitutio exemplarꝫ an requirat filiũ eẽ in potestate. fo. xxxvi. columna. i.

Substitutio exẽplaris an possit fieri a matre que transiuit ad secunda vota. ibidem.

Substitutio exẽplaris an requirat filium fieri sui iuris per mortem testantis folio. xxxvi. columna. ij.

Substitutio exẽplaris an possit fieri non instituto nec exheredato. fo. xxxvi. columna. iij.

Substitutio exemplarꝫ an valeat filio istituto ĩ minori q̃ legitima. fo. xxxvi. columna. iiij.

Substitutio exẽplaris an requirat hereditatꝫ aditionem. folio. xxxvi. co. iiij.

Substitutio exemplarꝫ an possit fieri surdo ꝛ muto. fo. xxxvij. columna. ij.

Substitutio exẽplaris expressa in vnũ casum / an porrigat ad alium non expressum. fo. xxxvij. col. iij.

Substitutio exẽplaris requrens q̃ deficiẽtibꝰ ꝺscẽdentibus substituant ffres / de quibus hoc intelligatur fo. xxxviij. columna. i.

Substitutio exẽplaris ad que bõa trahatur. folio xxxviij. columna. ij.

Substitutio exẽplaris q̃lit̃ finiat. fo. xxxviij. c. iiij

Substitutio exẽplaris an maneat si furiosus q̃ semel ad sanam mentem venit redincidat in furorem. fo. xxxix. columna. i.

Substitutio exẽplaris an finiat ex defectu eiꝰ cui facta est. folio. xxxix. co. ij.

Substitutõ ista / si filiꝰ meus qsicunq; decesserit Frã. substituo / an sit omnipe fideicommissaria. folio xlij. columna. iiij.

Substitutio non egreditur psonaꝫ substituti. fo. xli. columna. iiij.

Substitutio pupillaris an euanescat testamẽto rupto p q̃relã / vel p contra tabulas. folio. xxxij. colũ. ij.

Substitutio pupillaris an qualescat filio preterito approbante testamentum. folio. xxxij. columna. iiij.

Substitutio pupillaris an ꝓtinet p existentiã sui heredis. folio. xxxiij. co. iij.

Substitutio pupillaris an possit fieri puberi nõ valenti testari propter prohibitionem statuti. ibidem.

Substitutio pupillaris an ꝓseruet p autẽ ex cã. C. de libe. ꝑte. fo. xxxij. colũ. i.

Substitutio pupillaris cõtẽta sub breuiloq̃ excludit matrem. fo. xlv. col. i.

Substitutio pupillaris est fauor pupilli. f. xxx. c. iij

Substitutio pupillaris excludit omnes venientes ab intestato. ibidem.

Substitutio pupillaris expressa que sit ibidem.

Substitutio pupillaris facta puberi an trahat ad fideicõmissum. fo. xxxi. c. iij

Substitutio pupillaris facta exẽneo mutat in vulgarẽ. fo. xxxi. columna. iiij.

Substitutio pupillarꝫ facta filio naturali postea legitimato an valeat. folio xxxij. columna prima.

Substitutio pupillaris facta matori vel extraneo continet tacitam vulgarez folio. xxix. columna. iiij.

Substitutõ pupillaris fctã extraneo an trahat ad fideicõmissuz. fo. xxxi. co. ij

Substitutõ pupillaris q̃re dicat pupillaris. ibidẽ

Substitutio pupillaris q̃ũ et q̃bꝰ modis euanescat fo. xxx. columna. iiij.

Substitõ pupillarꝫ taci

ta que sit.folio.xxx.colũ.ij.
Substitutio pupillaris an fieri possit.fo.xxx.co.i.
Substitutõ pupillar; vt valeat/octo requirit. folio xxxi.columna.i.
Substitutõ pupillar; tacita an excludat patrem / aviam / aut fratrem. folio xxxij.columna.iij.
Substitutõ pupillar; tacita in quibus casibus excludat matrẽ.folio.xxxiij. columna.i.
Substitutõ/si heres nõ erit quot casus comprehẽdat.folio.xxvi.colũna.ij.
Substitõ/ vos ĩuicem substituo / an contineat fideicõmissariã.fo.xlvij.co.i
Substitutõ vulgar; ad q̃d fuit ĩuẽta.fo.lxx.co.iij.
Substitutõ vulgar; an impediatur p existẽtiaz sui heredis.folio.xxix.colũ.ij.
Substitutio vulgar; ex p̃ssa ꝓtinẽs tacitã pupillarẽ/an trahat ad bona pupilli.fo.xxviij.columna.iij.
Substitutõ vulgar; ex p̃ssa ĩ vnũ casum an admittat ꝯ matrẽ ĩ casum tacitũ fo.xxviij.columna.iij.
Substitutõ vulgar; ex p̃ssa an cõtineat exẽplarez tacitã.fo. xxxvij. colum.i.
Substitutõ pupillaris exp̃ssa an ꝓtineat exẽplarẽ tacitã.fo.xxxvij.colũna.ij.
Substitutõ vulgar; ex p̃ssa q̃ sit.fo.xxv.colum. ij.
Substitutio vulgar; facta in vnũ casum an porrigat ad alũ.fo.xxvi. co. iij.
Substitutio vulgaris facta pluribus an extinguatur aditione vnius. folio. xxix.columna.i.
Substitutio vulgaris facta / si heres nõ erit/quõ ĩtelligatur.fo.xxix.colũ.iij
Substitutio vulgar; oĩno tacita q̃ sit.fo.xxvi.co.ij
Substitutio vulgaris q̃re dicat vulgaris.fo.xxv. columna.iij.
Substitutio vulgaris quõ extinguat.f.xxviij.c.iij
Substitutio vulgar; tacita cõtenta sub exp̃ssa pupillari.an habeat locũ matre existente in medio. fo. xxviij.columna.iij.
Substitutõ vulgar; tacita cõtẽta in exp̃ssa pupillari/an expiret pupillari extincta.fo. xxix.colũna.iij.
Substitutõ vulgar; tacita q̃ sit.fo.xxv.colũna.ij.
Substitutionis cõpendiose q̃ sit forma.fo. xxxix. columna.iij.
Substitutiõis directe diuisio.fo.xxv. columna.i.
Substitutiõis vulgar; diuisio.fo.xxv.colũna.ij.
Substõnis vulgaris diffinitio.folio.xxv. colũ. iij.
Substitutionis vulgaris quot sint species. folio xxv.columna.iij.
Substitutionis vulgar; quot et qui sint effect⁹. fo. xxvi.columna.iij.
Substitutioni vulgari an sit locus si institutus viuo testatore moriatur. fo. xxviij.columna.i.
Substitutionẽ exẽplarẽ faciẽs an debeat sibi necessario facere testamentũ folio.xxxvi.columna.iij.
Substitutionẽ pupillarem faciens an debeat necessario sibi primum testamentuz facere.folio. xxxij columna.iij.
Substitutionũ diuisio. folio.xxiiij.columna.iiij.
Substitui pupillariter an possit nõ ĩstituto nec exheredato.folio. xxxij. co.i.
Substituit exẽplariter pater vnum et mater alterum vter preferatur. folio xxxviij.columna.iij.
Successio ab intestato vsq̃ ad quotũ gradum deferatur.fo.lxxxix.colũ. iij.
Successio in stirpes q̃ fit.fo.xij.columna.iij
Successio p capita quãdo fit.folio.xij.columna.iij
Sui et necessarij heredes qui sint.fo.xij.colũ.iij
Sui heredes.existentia an et quãdo locum habeat fo.xxxiij.columna.i.
Sui heredis existentie vires an eneruet bẽficium prætoris.fo.xxxiij. colũ.ij.
Abellio cautⁿ quid faciat.fo.iiij.co.iij.
Tabule testamenti an probent anteq̃z coram iudice publicent.fo.lxxv.co.iiij.
Testator an debeat necessario se subscribere in testamẽto suo in scriptis.fo. lxxvij.columna.i.
Testator falcidiã ꝓhibere potest.fo.xlviij.co.iij.
Testator mãdauit.c.distribui pro male ablatis q̃ non ascendunt ad tantam summam/quid fiet de residuo.folio.lxiij.columna.ij
Testator quẽadmoduz possit legata reliquere. fo. xlviij.columna.iij.
Testator q̃ iurauit post ea non mutare testamentũ an possit postea illud mutare.folio.lvi.columna.iij.
Testari an quis possit post religionis ingressum. folio.iij.columna.ij.

Tabula adnotationum.

Testari nemo cogitur. folio.xij.columna.iij.

Testari volens secure quō dicet.fo.lix.colūna.ij.

Testamentum ab initio non legitime factū dr pluribus modis.fo.lxij.colū.i.

Testamentuz ab initio legitime factum quib⁹ modis rumpatur? folio.lxij. columna.ij.

Testamētū an ꝛ qñ valeat sine heredis institutione.folio.xxij.columna.iiij.

Testamentū an sit ipso iure nullum / vel an rūpat per contra tabulas/vel per querelam quid referat. fo. xviij.columna.i.

Testamentum ceci quare dicatur nuncupatiuum. folio.lxxiij.columna.i.

Testamentum debet totius patrimonij dispositionem habere.folio.v.colū.i.

Testamentū et codicilli in quibus conuenant.fo. lxxix.columna.iij.

Testamentū faciens tē poze pestis an debeat obseruare solennitates iuris cōmunis. folio. lx. columna iij.

Testamentum factum inter liberos valet in min⁹ solenni voluntate.folio. lx. columna.iij.

Testamentum faciens post codicillos an dēat necessario facere mentionem de codicillis/vel ecōtra.fo. lxxx.columna.iij.

Testamentū in scriptis conditū quot testes requirat? folio.lxi.columna.i.

Testamentū in scriptis quomodo scribendum sit? folio.lxxvi.columna.ij.

Testamentū in scriptis non est necessarium testib⁹ patefieri.folio.v.colū.iij.

Testamētū nōvalēs rōe voluntatis iperfecte an et quando sustētetur per clausulam/si non valet.ꝛc.folio lviij.columna.iiij.

Testamentum nuncupatiuum quot testes requirat.folio.lx.columna.ij.

Testamentuz nuncupatiuum quare dicatur sine scriptis.folio. lxxv. colū.i.

Testamentum publicatum per iudicem an faciat fidem.folio. lxxv. colū.iij.

Testamentuz quare valeat.folio.i.columna.iiij.

Testamentum quēadmodū edēdū sit heredi aut legatario.fo.lxxvij.co.ij.

Testm qd sit.f.iij.c.iij

Testamētū ruptū agnatione posthumi an cōseruetur vigore clausule si nōvaletvt testamētū.fo.lix.co.i.

Testamentū ruptum p̄teritione posthumi postea decedentis quando reconualescat.folio.lxij.colū.iij.

Testamētū ruptū p̄teritione iā nati postea decedētis qñ reconualescat.ibid

Testamētū scōz an requirat spālē reuocationē prioris in quo erāt verba derogatoria.fo.lvi. colū.iij.

Testamentū vñ appellatuz est.folio.v.colūna.ij.

Testamēti faciēdi ius qui non hñt.fo.ij.colum.i.

Testamentozum diuisio.folio.v.columna.ij.

Testandi facultas quēadmodum sit concessa. fo. i.columna.iij.

Testes in testamento q̄ adhiberi possunt.fo.lxi.c. i.

Testes i istrumēto scripti an presumātur rogati. ibidem.

Testes testamētarij debēt esse rogati.fo.lxi.co.iij

Teste negante suū sigillū an dubitef de viribus testamenti. folio.lxxviij. columna.i.

Trebellianica an cesset in relictis ad pias causas. folio.li.columna.iij.

Trebellianicam an perdat heres non faciens inuētarium.folio.l.columna.ij.

Trebellianicam an possit phibere testator.fo.l.c.i

Tutor ā possit dari sub conditione.fo.liij.colū. iij.

Tutor datus ab extraneo an sit confirmandus. folio.lv.columna.ij.

Tutor datus filio emācipato:item datus filio naturali tm:ut ē et dat⁹ a matre/an sit idifferenter confirmandus.fo.lv. colūna.i.

Tutor testaméto dat⁹ et a iudice confirmatus an sit testamentarius. folio liij.columna.iij.

Tutor vel curator an possit res pupilli vel adulti attingere non confecto inuētario.folio.lv. colūna.iij

Tutor? datio an valeat hodie in minus solenni voluntate.folio.lij.colum.iiij

Tutores testamentarij gaudēt multis priuilegijs folio.liij.columna.i.

Tutele administrationem que precedere debēt folio.lv.columna.iij.

Uel/qñ sumatur p̄ saltē.fo.lix.col.iij.

Uerbū quod potest reperiri in preterito et futuro interpretatur fm accidētia facti.folio.xlij.colū.i ij.

Vltima volũtas cadẽs a iure testamẽti quãdo possit in ius codicillorum resurgere vigore huius clausule si non valet testamentũ. ꝛc. folio. lviij. columna. ij.

Vltima voluntas licet iuramento firmata mutabilis est. fol. iiij. col. iij.

Vltime volũtatis quadruplex est species. folio. i. columna. iij.

Voluntas vltima non valens vt testamentuz propter defectuz solemnitatis an ꝛ quando valeat vt codicillus. fo. lx. col. i.

Voluntas vltima deficiens iure testamenti ꝛ valens iure codicillorũ quos effectus habeat. folio. lviij. columna. iij.

Vsus cõmunis loquendi in statutis exorbitantib⁹ an habeat vim proprij nominis. fol. lxxxvi. col. i.

Vsus cõmunis loquendi preferitur proprie significationi. fol. lxxxv. col. i.

Vsusfructus aduentitiorũ non extinguit morte filij. fo. lxxxvij. col. iij.

Vsumfructuz aduentitiozum in quib⁹ casibus nõ habeat pater. folio. lxxxix. columna. ij.

Vulgaris quot modis dicatur. fo. xxv. colum. iiij.

Vxor an teneatur sequi maritũ peregrinãtẽ. folio xiiij. colum. i.

Vxor quẽadmoduz est in potestate mariti. fo. xiij. columna. i.

¶ Finis tabule materiarũ.

¶ Tabula Rubricarũ i hoc opere cõtentaꝝ scõm ordinẽ alphabeticũ studio se collecta

Breuiloq̃ seu reciproca substitutione. fol. xlv. colum. j.

De

Clausule finalis effectu. fol. lviij. col. i.

Codicillis ꝛ quid sit codicill⁹/quis codicillari possit: ꝛ qũ possint fieri codicilli. fo. lxxviij. col. ij.

Compendiosa substitutione. fol. xxxix. col. iij.

Documentis quibusdam aureis ꝛ notabilibus circa magis assiduas substitutiones. folio. lxxi. columna. ij.

Exemplari substitutione. folio. xxxiij. colũna. iiij.

Exheredationum formis. fol. lxx. col. i.

Extraneis ꝛ voluntarie instituendis. fo. xxij. co. iiij.

Alcidie detractionis a testatore facta prohibitione. fo. xlviij. col. iij.

Filijs legitimis ꝛ naturalibus posthumis. fol. xv. columna. i.

Forma breuiloque seu reciproce substitutionis. folio. lxxi. col. ij.

Fora codicilli facti post testamentũ. fo. lxxx. col. i.

Fora codicilli facti post testamentum et post alium vel alios codicillos. folio. lxxx. columna. iij.

Forma codicillorum factorum ante testamentũ: vl factorũ nullo ante vel post conditu testamento. folio. lxxx. colum. i.

Forma donationis causa mortis facte p obligatione ab hoie sano quã donul

lum instans erat mortis periculum.fo.lxxxiij.co.iiij.

Forma exēplaris substitutionis.fol.lxx.col.iij.

Forma institutionis posthumorum.fol.lxix.col.ij.

Forma institutionū extraneorum heredum.folio lxix.columna.iij.

Forma mortis cā donationis per traditionez facte metu mortis xxime vel imminentis. folio.lxxxiij. columna.iiij.

Forma mortis cā donationis facte a filiofa.lāguēte et de dando et tradendo post mortem se obligante. folio.lxxxiiij.col.i.

Forma prohibitiōis detrahendi falcidiā de legatis fol.lxxij.col.i.

Forma testamēti a ceco conditi siue facti fol.lxxiij. columna.i.

Forma verborum p que testamētis precedētib⁹ z sequentibus derogatur.folio lxxiij.colum.i

Formis alienationis p̄hibite a testatore alicui⁹ rei folio.lxxij.col.ij.

De

Formis cōpēdiose substitutionis z fideicommissarie.folio.lxxi.col.i.

Formis institutionū liberorū.fol.lxviij.col.iij.

Formis institutionum ascendentiū nostrorum.fol. lxix.colum.iij.

Formis legati p suffragio anime circa opera pietatis.fol.lxiiij.colum.iij.

Formis legatorum relictorum cōsideratione cōsanguinitatis/vl affinitatis/vl amicitie temporalis. folio lxvij.colum.iij.

Formis legatorz relictorz vxorib⁹.fol.lxviij.col.i.

Formis legatorum q̄ pro restitutione illicite acquisitorum relinquuntur. fo.lxiij. columna.iij.

Formis ordinādorum cōmissariorum. folio.lxv. columna.ij.

Formis pupillaris substitutionis. fol.lxx.colū.iiij.

Formis vulgaris substitutionis.fol.lxx.col.ij.

Formandaclausula finali inserto et vltimo capitulo testamēti. fol.lxxiij.co.iij

Formandis dispositionibus circa tutores quibus pupillis institutis heredib⁹ prouidetur.fol.lxxij.col.iij.

Heredis institutio i qua vltima voluntate quibus verbis/ et qualiter fiat folio.x.colum.iij.

Heredū qualitate z differentia.fo.xij.colum.iij.

His que sunt i testamēto ceci spāliter obseruanda fol.lxxiij.col.iiij.

Illis qui omnino instituti vel exheredari debent.fol.xiij.col.i.

In quibus differant et conueniant testamenta z codicilli.folio.lxxviij.col.iiij.

Institutione parentum seu ascendētiū.fo.xxi.c.iij.

Institutionib⁹ heredū: z quid sit hereditas: z in quot et quas partes diuidatur: z quid sit heredem instituere. folio.x.col.i.

Legatis/z quid sit legatū/quis legare/ cui legari possit/ et in qua vltima voluntate/z qualiter relinquatur legatum.folio.vi.columna.iiij.

Legitimis tantū liberis de quibusdam documen-

tis circa instuendos liberos folio.xvi.col.iij.

Liberis primi gradꝰ legitimis et naturalibus tamnatis.fo.xiij.co.iij.

Liberis secundi gradus fo.xvi.columna.i.

Mortis causa donatione. folio.lxxx. columna.iij

Naturalibus tantuz liberis.fol.xx.co.i.

Ordinādis tam principalibus q̄ secūdarijs partibus testamenti. folio vi.columna.i.

Receptis z dispositionibus testatoris q̄bus est adijcienda pena. fol.lvij columna.i.

Prohemioꝝ testamēti formis.fo.lxiij.col.i.

Prohemijs.f.vi.co.ij.

Pupillari substitutiōe, fol.xxx.columna.i.

Quadruplici specie vltime voluntatis. folio i.columna.iij.

Qualiter adijciatur pena precepto vel prohibitioni testatoris.folio.lxxiij. columna secunda.

Quēadmodū testamentum in scriptis aperiatur z describatur. folio.lxxvij. columna prima.

Quibus ex causis testamentū redditur inutile vel ruptum.fol.lxi.col.iiij.

Quibus prohibitum sit facere testamentum.folio.i. columna.iiij.

Quid sit testamentuz et vnde dicatur.folio.iiij. columna.iij.

Quo loco ī ordine testamenti q̄libet legata sint scribenda.fo.ix.co.iij.

Quot z que sint principales z necessarie testamenti partes z quot z que causa sales et voluntarie.folio.v. columna.iij.

Si testator voluerit p̄cedentibus vel subsequentibus suis vltimis voluntatibus derrogare. folio lv.columna.iij.

Spurijs. fo.xxcolū.iiij.

Substituo verbum quū habeat naturam.fol.xlviij. columna prima.

Substitutione vulgari tacita z expressa. fol.xxv. columna.ij.

Substitutionibus /z q̄d sit substitutio/z que substitutionum diuisio. folio.xxiij. columna.iij.

Successionibus ab intestato.fo.lxxxiij.col.iij.

Testamēto in scriptis fol.lxxvi.col.i.

Testamento nuncupatiuo quod cōficitur sine scriptis.fo.lxxv.col.i.

Testamentorum diuisione.fol.v.columna.ij.

Testibus in testamento adhibendis/et qui adhiberi non possint.fo.lx.co.ij.

Tutorein testamētovel codicillo dando. folio.lij. columna.iiij.

De

De

De

Finis tabule rubricarum

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

¶ Flores vltimarum voluntatū nō sine sudore collecti/per dñm Rolādinū bononiēsem iurisvtriusq; pfessorē optime meritū. Annexis ī calce p eūdē nōnullis sup successiones ab itestato notabilibus pulcherrimis Cum additionib⁹ litterati viri magistri Gerardi Aulert in vtroq; iure licentiati.

Tamuis in cuiuslibet humani operis artificio requirātur rationis speculatio/industria/ꝛ cautela: quedam tamen operatiōes sūt in quibus et si aliquando vel materie vitio: vel casu/ vel ignorantia: seu fraudulentia forte opificis defectus appareat: tamen non grande periculum imminet: quia fraudes et errores huiusmodi: vel de facili reparabiles sunt: vel ad modicum ledunt. Ea vero que de profundiori via prouenium: et ad quorum exercitia sine theoricis rationibus: ingenij habilitate/ac studij labore quesitis nō tute conscendi tur periculosos afferunt in operatione defectus: et iccirco ipsorum artifex cautior esse debet: qualia sunt presertim vltima defunctorū iudicia: quorum dispositio et natura iuri romani prudentie pondus habent. Quequidem et si vsq; ad vite presentis exitum variabilia sint: tamen eorum arbitrium sera mortis exclusum nō redit iterum et ex hoc cū postmodū restaurari nequeāt: requirit eorum dictator/ ordinator industrius: nam graue et turpem pōt circa hec afferre iacturā ī cautela vel ignorātia dictatoris. Equidē plerūq; cōtigit/ vel ratione persone testātis/ vel institutionis heredis: aut ordinis: vel solēnitatis omisse: siue etiaz ratione verborū quorū ppria significatio nō coartat volūtates defuncti: vt ipsius subuertatur iudiciū: et non ad eos ad quos ipe paterfa. ppone bat ex voto trāsmittere: sed prius ad alios substātia ei⁹ peruenīat: ex quo pōt artificis cōsciētia graui affici: cū ipsi⁹ ignorātia q̄ pfecto extra culpā nō est multorū iura ledant. Igit iubentib⁹ reuerēdissimis patribus et dñis meis/ quibusdam ex diuini ordinis fratrib⁹ predicatorum quos p cōmuni vtilitate sancta mouit affectio/ et instantibus vobis diligentissimis fratribus et socijs quos nuchi feruēs iūgit caritatis affectus. Ego fidelis operarius vester Rolandin⁹ bononiensis notaui hec super extremis deficientū arbitrijs: amicissimuz florē de pratis excellentissimorum philosophorū iuris romani: ꝛ pcipue dñor videlz Azonis Acursij et Odofredi vobis fideliter carpere studui et offerre. Quē si auide susceperitis et deuote/ manus et intima vestra nimij ac indeficientis odoris fragrantia redolebunt.

Defectus circa vltia defunctorū iudicia sūt periculosi.

Judicium testatoris multis modis subuertitur

¶ Finis prohemij.

De quadruplici specie vltime voluntatis Rubrica.j.

Vltie volũtatis q̃druplex est species

CONstat quadruplice esse speciem vltime voluntatis scilicet testamentum/codicillum/donationem causa mortis/et epistolam venerabilem. Quantum ad epistolam vix aut nunq̃ temporibus nostris recurrit visum est cum per quamlibet primarũ truũ: sue vltime voluntati sufficienter prouidere ds valeat/et ĩ qualibet doctrina expediat illis vti exemplis que consuetudo celebrior appropriat. Nam ad ea que sepius contingunt adaptãtur iura vt. ff. de legi. et se. l. nã ad ea. Iccirco epistola pternissa de trib⁹ pmis specieb⁹ agẽdũ est. Licet epistola (vt dictũ est) species sit vltime volũtatis vt. C. de fideicõ. l. z ĩ epistola. et. l. miles in prin. ff. de leg. ij. z. l. i. C. de codicil. Diuidit ergo tractatus iste ĩ tres partes. Nã primo de testamentis. Secundo de codicillis. Tertio de donationibus cã mortis agit. Itaq̃ prio videndum est de testamentis: sed quia omne opus quantuncunq̃ nobile: ipsa operantis psona precellit dignitate. Nã et personarũ gratia omnia iura statuta sunt vt institu. de iu. natu. §. vlti. Iccirco primo de psonis testantũ vt puta de dignioribus. Secũdo vero de testamenti iure/natura/z ordine prosequamur.

Diuisio

Testandi facultas quẽ admodum sit cõcessa

Additio. Premutte pusq̃ materiaz aggrediaris: q̃ fit panor. super rubro ex̃ de testa. facultas testandi videt hominibus quasi gratiose cõcessa: quia testator disponit in id tẽpus quo nõ ẽ futur⁹ dns. nã testamentũ morte confirmatur. vt ĩ. c. cum marthe. versi. nouissimũ eteni. de cele. missaruz sed post mortẽ quis desinit cẽ dominus. Mors enĩ omnia soluit. vt in auc. de nup. §. deinceps autem col. iij. Vnde dispositio licz fiat tempore habili quo ẽ dns: tũ effectus confertur in tẽpus inhabile qõ de mero iure nõ deberet licere l. quod spõse. C. de dona. añ nup. hinc dixit glo. nota. q̃ papa non potest in vita sibi eligere successorem: quia effect⁹ cõfertur in tempus quo nõ est futur⁹ papa. viij. q. i. §. his omnib⁹ quẽ. §. quidã libri habent sub. c. apostolica. z ad predicta vide glo. nota. que hoc sentit ĩ. l. illa institutio. i. res põ. ff. de heredi. insti. facit optime textus in. l. cum qui. in fin. ff. de iurisdic. oim iudicũ. hec panor. vbi. s. sed bal. in dicta. l. illa institutio. dicit q̃ ideo valet testamentũ: quia hereditas sustinet vicẽ defuncti. insti. de st. ser. in prin. Nec videtur dominum perditũ sed trãslatum sec⁹ si esset oino deperditũ. vt. C. de lega. l. vxor patrui. z. ff. de vsu fruc. lega. l. sticho. Vide de isto p pau. de cast. fundamẽtaliter. in. l. i. in prin. ff. ad leg. falci. et per do. Christo. por. insti. de testa. ordi. in prin. in colũ. iij. versi. circa. secũdum quo iure fuerit inuentũ. zc. et ibi Jason mai. in additionibus suis ad. d. Christo. por. vbi etiam ponit idem do. Christo. ĩ versicu. et si dixerit quispiam. zc. quare fuerit permissum alicui testari: de quo dic latius vt per eum. Gerardus. mulert.

Testamentuz quare valeat.

Quib⁹ phibitũ sit facere testamẽtũ. Rub. ij.

NObis de personis testatoz tractãtib⁹ sufficit de his solis videre q̃ testamentũ õn possunt facere: nã eis enu-

cat sibi in actione vel in ꝓprietate: possessionē tñ restituit vt. d. l. i. ij. resp̃so: nisi heres ipsi legatario suā in occupatiōe legati accōmodauerit volūtatē vt. d. l. i. §. qd̃ ait p̃ oz. ij. Itē nota q̃ ēquis legatū peti nō possit nisi adita heredi tate. vt patet p supradicta. tñ si legatarius decedat post mortē testatoris etiā ante aditā hereditatē trāsmittit legatuz ad heredē si sit pure vl in diē certā relictū. vt C. de caduc. tollē. §. cū igit. z §. in nouissimo.

Legatari⁹ decedens p⁹ mortē testatoris etiam ante aditā hereditatē trāsmittit legatum.

¶ Additio. Hoc verū nisi in legato libertatis et vsufruct⁹. qz illoz dies non nisi ex adita hereditate cedit vt. C. de cadu. tol. §. libertatib⁹. z idē dic ī oīb⁹ huiusmodi ꝓsonalib⁹ legatis: qz cū ad heredē nō trāsferant: frustra est si aliq̃s diē earuz cedere dixerit. l. ij. et. iij. ff. quādo dies leg. cedit. In seruitutib⁹ autē realib⁹ tenet bar. in §. in nouissimo. C. de cadu. tol. q̃ earū dies quantū ad transmissionē cedit a morte testatoris sicut est in alijs legat⁹. idē tenet ibi. Ly. licet glo. in verbo non patit. in. d. §. libertatibus. cōtrariū videatur innuere. Berardus mulert.

Legati seruitutum realiū dies quo ad trāsmissionem cedit a morte testatoris.

¶ Si ꝓ legatari⁹ viuo testatore decedat: si legatarius nō habeat cōiunctū vel substitutū deficit legatū/z remanet apud heredē testatoris aliq̃n ad substitutū vel cōiunctū transit vt. C. de caduc. tol. §. p scō. et. §. vbi autem.

Legatū an et q̃ transeat ad substitutū cōiūctū: vel heredē cum suo onere.

¶ Additio. An aūt hoc casu huiusmōi legatū trāseat ad substitutū: ꝓiūctū: vl heredē cū suo onere vl sine onere: q̃rit. z videt q̃ trāsit sine onere p textū in §. in prio C. de caduc. tol. Sz dic q̃ cū suo onere trāsit in casu p̃dicto. d. §. p scō. z §. vbi aūt. nec obstat text⁹ in. d. §. in primo. qz loquit in legatis q̃ p nō scriptis habent vt puta q̃ legatari⁹ eo tēpore quo cōdebat testamentū in quo legata relicta sunt nō erat in rerū natura: sec⁹ autē in caducis vel quasi Est autē quasi caducū q̃ post testamentū factū viuo adhuc testatore is cui relictū est ab hac luce subtrahit. Caducū vero quando mortuo testatore hoc q̃d relictū ē deficiebat: legatario forte repudiante vel simili mō. vt dicit tex. in §. et cū triplici. C. eo. et potest esse ratio varietatis: qz primo casu: q̃ scz legatū p nō scripto habetur ab initio est nullū: et sic nec ab initio aliquo mō tenet vl ligat on⁹ iniunctū. Secūdo vero casu ab initio valuit z legatū z oneris ascriptio. Ita vult glo. in verbo sentire. versi. sed quare aliud ī. d. §. p secūdo. et ibi etiā bal. Intelige nisi tale onus certe ꝓsone coheret §. ne aūt eo. titu. Ber. mu.

Legatū quasi caducum. Legatū caducū.

¶ Legare pōt ille sol⁹ et ille oīs qui pōt testamentuz facere vt. ff. de lega. i. l. ij. Que autē sunt ꝓsone q̃ possunt et que non possunt testari. s̄. habet in rubri. quibus phibitū sit facere testamētū. Maz quātū ad hoc ista equipollent scz testari/z codicillari/z legare. Legatū enim nō pōt nisi in testamēto vel codicillo reliqui. Vñ q̃ testari potest/codicillari p cōsequens potest/et legare. cui phibetur testari et codicillari phibitū est. vt ff. de codicil. l. diui. §. codicillos iudemuz. et. l. conficiunt. §. codicilli Et autē soli legari potest qui pōt heres institui vt insti. de lega. §. legari aūt. Qui vero nō sunt capaces ex testamento nec eis legari pōt. de quib⁹ ꝓsonis J. habebim⁹ in rubri. de extrancis z volūtarie instituēdis. versi. itaq̃ istitui. Finaliter aūt scias q̃ legatarij ꝓsona debet esse certa/aliq̃n nō valet legatuz. l. paul⁹. ij. ff. de re. du. et. ff. de vsufruc. lega. l. q̃ plures.

Legare q̃s possit.

Legari cui possit,

Legatarij ꝓsona debz esse certa.

¶ Additio. De hac matia vide

Legatū factū iū cte psone qñ valeat.

Bar. late. distiguentē in. l. quidā relegat⁹. ff. de re. dubi. et post eū Angelū Aretinū ī. §. ĩcertis. ĩsti. de legatis. q̄ sic distiguit: aut pso na incerta ex futuro euētu ē certificanda/ et tunc si erat incerta de certis valet a principio. vt. l. si seruus legat⁹. §. huius modi. ff. de lega. i. sed deficiēte futuro euētu reddit inutile. vt. ff. de vsufru. le. l. qui plures. Si vero ē psona certa de incertis. doctores dicūt cōmuniter idē vt valeat. vt. d. l. qui dā. ff. de rebus du. qd Sali. dicit esse verū vt idē Ange. are. refert qñ supplementū illi⁹ futuri euēt⁹ tendat ad cōmodū testatoris. vt ibi: et. l. si quis ita scripserit. eo. titu. alias secus. Aut psona incerta ex futuro euētu nō ē certificāda tūc valet si p legē certificat. vt. l. id quod pauperib⁹. ꝛ. l. si quis ad declinandā. C. de epis. et cle. ꝛ. ff. de statu. li. qui pecuniā. sed si nec p legē certificatur tunc dic q̄ aut incertitudo pcedit: qz nulla pso na nominata fuit: aut est noiata: sz ex defectu nr̄e cognitionis reputatur incerta. Primo casu si ē incerta de incertz nō valet. vt. d. l. id qd pauperibus. et §. incertis insti. de lega. Sed si ē incerta de certis tūc videt valere. vt. l. si q̄s titio. §. si heres. ff. de lega. ij. Sed Ja. de are. dicit q̄ nō valet p. l. cū ex pluribus. ff. de manu. testa. qd vt refert idē Ange. vbi. s. approbat Sali. p. l. paul⁹. ij. ff. de re iudi. nec obstat. d. §. si heres. quia ibi debet intelligi q̄ electio data fuit heredi. ꝛ ideo eo non eligente omnes vocant ad illa. ꝛ. vt. l. cū quidā. ij. eo. titu. p quem textū ille §. declarat. Secō casu quādo pso na est noiata/ ꝛ tūc aut ex incertitudine psone insurgit etiā incertitudo rei ꝛ nō valet a principio. vt d. l. cum ex plurib⁹. et. l. si quis de pluribus secdm aliam lecturaz de reb⁹ dubijs. Aut nō insurgit aliqua incertitudo in re legata: tūc valet in se: et est loc⁹ gratificationi. quia pbatio deficit et herede nō gratificante reddit inutile. vt l. si quis seruū. §. si inter duos. ff. de lega. ij. Et hec vltima duo mēbra notantur p dynum in regula. in obscuris de regu. iu. li. vi. Aduerte q̄ quando relinquit a legatario vl̄ fideicōmissario nō exp̄ssa psona cui debeat dari: tunc in dubio intelligit dandū heredi et valet relictū. l. qui pecuniā. ff. de statu. li. ratio est qz ab eo legatarius vel fideicōmissari⁹ sensit cōmodū ita vult in effectu Bar. ī. l. paul⁹ ij. ff. de re. du. Vbi aūt esset incertitudo rōne psone a qua reliquit tūc nō vitiat relictum: qz semper heredi on⁹ mununctū intelligitur. l. si seru⁹ legat⁹. §. qui margaritaz. ff. de lega. i. et notat glo. in. l. marcellus. in prin. ff. ad trebel. sed si. fideicōmissarius singularis contra vniuersalē sez cui fctā ē restitutio agit. l. fi. C. ad trebel. Berar. mu.

Legatū relictū a legatario non exp̄ssa p son a cui/ an valeat

¶ Prio sane de psonis dictū est. videam⁹ de rebus/ et certe legari pōt res testatoris. item res heredis. §. nō solū. in pri. insti. de legatis: et ī his nihil refert si sciuerit vel ignorauerit testator suā vl̄ heredis esse vt insti. eo. §. si quis rē suā. ꝛ. l. vnū ex familia. §. si rem tuā. ff. d lega. ij. itē res legatarij. nā rogari pōt legatari⁹ vt nō solū sibi rē legatā: sz ꝛ ppriā restituat eo solo obseruatū ne plus quisqz alteri restituere sit rogat⁹ q̄z ex testamēto ceperit/ nā qd amplius ē ĩutilit relinquit. vt insti. de sing. re. p fideicō. re. §. pōt aūt. sed q̄libet quē honorio cōmodo pecuniario eaten⁹ pōt onerari sicut honorat⁹ est ꝛ nō vltra. vt. ff. ad. le. sal. l. sed si nō seru⁹. Illū ꝗo onerare nō possum q̄ nihil pcipit ex iudicio meo: qz nō est recipiēdū vt cui

Legari quales res possint.

Onerare caterinus q̄s pōt ēte nus hoc nozatur

mentū sine speciali solēnitate non pōt subsistere.§. ccc⁹ aūt.insti.eo. Sed quia de huiusmodi testamēto est specialis tractatus / iccirco de eo hic ad presens non dicitur: quia ibidem hec plene tradentur.

Monachus et quilibet regularis testari non possunt

¶ Monachus et quilibet regularis testari nō possūt: cū ex voto solēni per professionē emisso abdicatū sit ab eis arbitriū prope voluntatis.xij.q.i.nō dicatis.et cuī nihil ꝓpriū dicātur habere: quia eo ipo ꝙ ingressi sunt monasteriū et professi / se suaq; deo dedicauerunt vt.C.de sacrosan.ec.auc.ingressi.ante professionē vero licet eis testari.et si testamentum fecerint incipit illō habere vires professiōe facta: sicut p mortē. Haz solenne votū in monasterio quantum ad ius ciuile pertinet reputat ꝓ morte.vt.C.de epis et cle. l.deo nobis.in fine prin.ibi et hoc tantūmodo lucri.ꝛc.et in auc. de monachis.§.illud.col.i.Et valebit testamētuz in predicto casu si in aliquo monasteriū quod ingrediūtur instituat: si liberos non habeant: alas non valeret: cū ecclia exequatur filio nasciturō.

Ecclia exequatur filio nasciturō.

¶ Additio. Vt in auc.de sanctis. epis.§.sed et hoc presenti.col.ix.ꝛ c.in psentia.post meduz.de pba. Gerardus mulert.

¶ Vū sicut filio nato de quo non erat facta mentio in ipso testamēto rumpitur testamentum. vt.ff. de iniusto testa.l.i.in fine.cum similibus: sic in pdicto casu. et bona oīa monasterio cōpetunt: secus si liberos habuissent quando ante ꝓfessionē testamentū faciebant et liberos in eo instituissent / quia tunc nō videtur ꝙ testamentū infringat: licet monasterio nō relinquant vt notat.C.de sa.san. eccle.auc.si qua mulier.p glo.ij.

¶ Additio. Sed aducerte ꝙ bar. ibi aliter loquitur prout late per eūdē videre licebit. itē vide etiam bal.ibidem. Gerardus mulert.

¶ Sed qd si ingrediēs monasteriū aū ingressū nō faciat testamentum: sed post ingressum disponere vult? Respōde si nō habet liberos nō potest: qz ipso ingressu oīa sua bona monasterio cedūt: et iō nec testat vtputa nō dīs.vt.C.de sacrosan.eccle.auc.ingressi. Si autem liberos habet et post ingressum vult disponere de bonis vtrū possit de iure ciuili.et inquātum Itē et si eo casu nullo modo disponat quantū filij habere debent nō dico hic. Sz dicas de hoc non dicitur in tractatu notularꝝ vt notatur in titulo quib⁹ modis nobis rerum dīia acquirunt.§.penulti.

Testari an quis possit post religionis ingressū.

¶ Additio. Aduerte ꝙ hec dicunt p auc. Si qua mulier. C.de sacrosan.eccle.et ibi plene, p bar. de hac materia. Gerar.mulert.

¶ Et nota ꝙ scōm iura ciuilia ingrediēs monasteriū incōtinēti ꝙ accipit ordinē monachalē / cucullam / ꝛ scapulariū monachus efficitur et pfessionē fecisse videtur ex quo asserit se velle esse monachū. vt in auc.de sanctis.epis.§. si q̄s aūt ad monasticā.col.ix. Sed de iure canonico qd p̄ualet in talibus: habet annū ad deliberandum et ad pfessionez faciēdā. v ñ ante annū nō est astrict⁹ / esto ꝙ vestes mōachales assumpserit.c.ad apostolicā.de regula.ꝛ.c.i.§.qui vero eo.titu.li.vi.et ideo ante annū testari: et de bōis suis disponere poterit si voluerit vt.s. dictum est.

¶ Additio. Aduerte tamen ꝙ licet ante annuz professionē facere nō debeat: nec ad eam faciendam sit recipiendus.vt.d.c.ad apostolicaz.si tū eā intra pdictū annuale tempus fecerit obligatur ad obseruantiam regularē: et vere monachus censend⁹ est.d.c. ad apostolicā. Multa enī fieri phibent

Professionē faciēs intra ānū obligat ad obseruantiam regularē.

que tamē facta tenēt vt ibidē vi-
citur: ⁊ sic hoc casu nō posset etiā
intra annum facere testamētum.
An autē ⁊ quatenus obliget quē
pfessio facta ītra ānū vide p tex.
i.c.ij.⁊.iij.de regu.li.vi.Ber.mu.

¶ Et hoc de monachis ⁊ regula
ribus. De ceteris aūt clericis sci-
endū est q̄ episcop⁹ et quilibet ad
ministrator vel prepositus cuiusli
bet loci sit presbiter vel quis cleri
cus de rebus quas probatus fue-
rit ipsos habuisse ante episcopa-
tū vel prepositurā vel aliunde q̄ꝫ
de bonis ecclesie testari possunt.
Nam si nō apparet vnde alias ha
buerint ossa de bonis ipsius ec-
clesie presumunt habere: et inde
testari nō possunt. vt. C. de episc. ⁊
cle. auc. licentiā.

Epūs an possit testari.

¶ Additio. Ad hoc facit textus
in.c.i.de testa. et ibi panor. et ides
panor. ī repetitiōe. c. cū esses ꝓsi.
tertio principaliter quero. eodē ti-
tulo. Et trū aūt papa possit cleri-
co indulgere vt de bonis intuitu
ecclesie acquisitis possit libere te
stari. vide late. per panor. in. d. re-
petitiōe. c. cum esses in ꝓsi. quin-
to principalit quero. Berar. mu.

¶ Nūj ꝓo. s. clerici nō eo ipso q̄ in
grediunt ecclesiastica scala ꝓprius
renunciare vident/cū clerici ibidē
seruientes habeant propria vnde
testari possunt. vt ī. d. auc. licētiā.
Imino si filiūfa. sunt presbiteri vl
alij clerici de his q̄ aliquo legiti-
mo modo querūt/quasi de castren
si peculio possunt testari: sic tamē
vtroq; filij aut his nō extātib⁹ pa
rētes eorū legitimā ferant partē.
vt. C. de episc. et cle. l. sacrosancte
ecclesie. ⁊ auc. presbiteros.

Filiūfa. clerici testari possunt

¶ Additio. Quero nunq̄d saltē
simpliciter bnificiat⁹ de fructibus
bnificij sui possit testari: glo. ī ver
bo reseruari i.c. pseuti. de offi. ordi.
li.vi. tenet q̄ sic. quā sequit ibi
Jo. an. sed panor. in. c. i. et plenius
in. c. finali. de peculio cleri. et ides
panor. plenissime in repetitiōe. c.
cuz esses in versi. scdo principalit
quero nunq̄d clericus. ⁊ c. de testa.
tenet q̄ non. vbi solut mottua. d.
glo. et doctorū in. d. c. presenti. et
vide glo. in ver. pprietatē. xij. q. i.
duo sunt genera. Berar. mulert.

Cleric⁹ simpliciter bnficiat⁹ an possit testari.

¶ Itē nō testant q̄ dati sūt obsi-
des p captiuis populi romani vt
ff. de testa. l. obsides.

Obsides testari non pnt.

¶ Additio. Intellige d obsidib⁹
p captiuis ppli rōani. vl ecōtra.
puta si apd ifideles essēt obsides
xpiani: vel ecōtra. sec⁹ in his obsi
dibus qui quotidie traduntur de
vna ciuitate alteri/iuxta ea que le
gunt et notant in. d. l. obsides. ita
dicit panor. super rubri. de testa-
mentis. Gerardus mulert.

¶ Itē q̄ cōdēnat⁹ ē de crimie fa-
moso. vt ff. d testa. l. is cui. §. fina.
⁊. l. cū lege. Itē dubitātes vl errā
tes de statu suo scz ignorātes an
sint manumissi vel emācipati siue
nō. vt. ff. eo. l. qui in dñi. ⁊. l. de sta
tu. Itē heretici nisi filios habeāt
fideles q; in eis testari possunt. vt
C. de here. et mani. l. manicheos.
qd hodie corrigit p auc. gazaros
eo. titu. Itē. rei perduellionis. i. q̄
cōmiserit crimē lese maiestatis. vt
C. ad le. iul. ma. l. si q̄s et. l. fi. Itē
sui. vt. ff. d testa. l. si filius familias
Itē dānat⁹ ad mortē. i. qui cōdē-
nat⁹ ē vt moriat vel efficiat hu⁹
pene testamētū facere nō pōt. vt
ff. eo. l. ei⁹ q̄. §. i. ad finē. Vñ ꝓsus.

Vers⁹.

Testari nequeunt impubes: relī
gios⁹. Filius ī sacris: morte dā-
nat⁹: ⁊ obses. Prodig⁹ ac stult⁹:
dubius: seruus furiosus. Crimie
dānatus. cū muto surdus et ille.
Qui maiestatē lesit sic cec⁹ ⁊ ipse

¶ Additio. Nota q̄ oēs hee per-
sone supradicte enumerātur per
glo. finalē. §. fina. insti. qui non est
permis. ff. a. testa. et glo. in. l. si que
ramus. ff. de testa. et per Azonē ī

sũma.C.q̃ testa.fa.pos. Itẽ nõ q̃ io.an.in addit.ad specu.i.d.ti.de istru.editto.§.ppẽdiose.pomit hos ꝓsus ⁊ dicit q̃ eos pomit dñis Rolandin⁹ i florib⁹. Adde q̃ pꝛet supꝛadictos testari phibet public⁹ vsurari⁹ nisi pstet cautionẽ ꝯz forma.c.cõtõ.de vsu.li.vi.quid de excõmunicato.glo.fi.i.c.decernim⁹ de sen.excõ.li.vi.tenet q̃ nõ põt testari.sed Io.an.ibi ĩ nouella lati⁹ reassumẽs materiã tenet cõtrariũ qõ sequit;panoꝛ.sup.d.rub.de testa.vbi dicit hoc hodie tenendum Quid de damnato ad perpetuos carceres:d. panoꝛ. vbi.§ .dicit q̃ in laico cõmunis sentẽtia est q̃ est intestabilis.vt notat in.l.ij. ff. de pub.iudi. Sed in clerico dicit varie fuisse cõsultũ:n ã quidã (vt ipse refert)cõsuluerit q̃ nõ possit testari: quia illa pena equiparatur pene mortis seu deportatiõis. vt notat Inno.in.c.qualit et quãdo de accusa. Consulẽtes vero oppositũ moti sunt: qꝛ ius canonicũ nõ imponit ppetuũ carcerẽ in penaz sed ad pentẽtiã vt in.c.nouim⁹.i fi.de ver.signi.et in.c.penul.in fi. de here.⁊.c. q̃ius. de penis.li.vi. ergo non debet hec pena inhabilitatis testãdi pdure ex pententia. Hanc opinionez mitiozẽ dicit.d. panoꝛ.vbi. §. fatetur tamẽ aliam videri veriozem:quia negari non potest quin ibi sit quasi mortuus.

¶ Item q̃d de exoculato ppt crimẽ:specu.i titu.de istru.edi.§.cõpẽdiose.ꝯsi.quid de exoculato.⁊c. vult q̃ si ppter graue delictũ qõ eũ infamẽ dimittit sit exoculatus nõ põt testari p.l. iscui.§.si q̃s ob carinẽ.ff.de testa.⁊.l.eũ lege. Si ꝯo de furto vel de alio modico delicto tũc põt testari.vt.C.d secũ. nup.l.i.in pꝛin.vt eadẽ sit ratio in his q̃ in cecis naturali morbo supueniente.⁊c.ita dicit ipse specu.

¶ Itẽ q̃ro an ifamis possit cõdere testamẽtũ/⁊ dicit idem panoꝛ. vbi .§.q̃ sic nisi repertꝛ specialit phibitus qõ pbat in.l.i.C.de secũ.nup. de quo p bar.i.l.is cui.§. si q̃s ob carinẽ.ff.de testa.vbi hoc etiã pbat tali medio: nã relegat⁹ infamis est.l.cognitionũ.§.minuitur.ff.de varys et extraoꝛ.cog.et tsi põt facere testamẽtũ.l.ci⁹ q̃.§. sed relegati.ff.de testa.nec obstat ꝯz cũdẽ bar.q̃ ifames sunt puati actib⁹ legitis:qꝛ nõ ẽ vex de oib⁹ Nõ ei puati sũt illis q̃ respiciunt vtilitatẽ puatã vt isti.de excep.§. fi. Itẽ adde q̃ testari phibet q̃ se ab hereticis rursus baptizari patꝛ.l.fina.C. ne sanctũ baptisma iteret. Itẽ adde cũ qui incestas nuptias cõtꝛaxit.l.si quis incesti. C.d incest. nup. ¶ Querit q̃d de bãnitis nostri tẽpoꝛis nũquid illi possũt facere testamẽtũ:? Respõdet bar.in.d.l.eius qui.§.fina.q̃ licet nõ possint facere testamentũ fim statuta et iura ciuitatis vnde exbãniti sunt/nõ tamẽ perdũt testamẽti factionẽ de iure cõmuni. hoc dicit tenere Ia.d are.in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad trebellia.de hac q̃stione vide latius per eundẽ bar.in quadã questiõe per eum disputata que incipit.Lucane ciuitatis statuto.⁊c. ¶ Adde. Pꝛedictis etiã deferẽtes arma ad infideles christianos impugnantes illi enim intestabiles sunt tam actiue q̃z passiue. Itẽ sunt ipso facto excõmunicati capientũ serui/ infames/et eoꝛũ bona cõfiscata.c. ita quoꝛũdã.⁊.c. ad liberandã. de iudeis.⁊ vide extrauagã.primã eo. titu.in extrauagã.cõitibus. Item adde pdictis casum auc.oĩnes peregrini in fine.C.cõmunia de successioni. Sed nũc quero circa pꝛemissa an ne phibiti testari possint disponere saltem ad pias causas. de hac q̃stione vos remitto ad.d. panoꝛ.sup.d.rubꝛũ.de testa.ĩ ꝯsi.

Excomunicatus an possit testari.

Dãnat⁹ ad pp tuos carceres an testari possit

Exoculatus ppter crimen an possit testari.

Infamis an possit testari.

Bãniti nsti tpis an possint testari.

sed nũc querit̃ de materia. ꝛc. vbi plane hãc materiã discutit. vide etiã de eadẽ materia plene p bar. in repetitione. l. i. C. de sacrosan. eccle. post princi. apparat⁹ sui. et ibi etiã p bal. et aliq̃d p iohã. an. in nouella in. c. quãq̃. in prin. iiij. colũ. de vsu. li. vi. Gerar. mu.

Quid sit testamentũ et vnde dicat̃. Rubri. iij

Testamentũ est volũtatis nr̃e iusta sẽtẽtia/de eo q̃ q̃s post mortẽ suã fieri vult cũ istitutiõe heredis. vt. ff. ꝺ testa. l. i. ꝛ insti. de lega. §. aũ heredis. et. l. penul. ꝓsicu. Calphurni⁹. ff. de his que in testa. delẽ. Dicitur autem iusta sententia. i. legitima dispositio. Per hoc autem quod dicitur voluntatis nostre signabis tria. Nã dicit nr̃e scilicet q̃ testamur nõ aliene. Et ex hoc cõfundit̃ quorundã tabellionũ insensata simplicitas qui nõ indigata testatoris volũtate scribunt testamẽtũ prout dictat̃ eis ab amicis infirmi plerũq̃ de facili approbãtis/et q̃d scriptũ et q̃d dictũ sit ignorãtis/licet ei possit ab amicis salubre cõsiliũ dari/oĩa tamẽ debẽt disponi sm volũtatẽ testantis/q̃ est a tabellione anteq̃ scribat inquirẽda: et multis verbis et indicijs explorãda. Satis enĩ constãter veteres voluerũt testamentorũ iura per se firma esse oportere/nõ ex alieno pẽdere arbitrio. vt. ff. de here. instit. l. illa institutio. Scõo dicit̃ volũtatis: scz libere. ideo quia nemo testari cogitur: quia adeo debet esse liberum et absolutũ cuilibet vsq̃ ad exitũ vite arbitriũ vt nullã sibi possit ĩ testãdo legẽ ĩponere a q̃ recedere nõ liceat. vt. ff. de fideicõ. liber. l. luti⁹ titius septitie §. luci⁹ titius. et meli⁹ pbat̃ in. l. si q̃s in principio ff. de le. iij. vnde oĩs vltima voluntas licet iuramento firmata licet quãtũcunq̃ verbor̃ solẽnitate cõposita mutabilis et variabilis est cũ ambulatoria sit semp ĩ hoc cuiusq̃ volũtas. vt. ff. de dona. inter vi. et vxo. l. cũ hic status. §. aut oro et. ff. de adimẽdis leg. l. q̃ si iterũ ĩ amicitiã: et merito. nã ꝓpt̃ cõditionem ꝛ rerum successus varios liberum debet esse cuilibet cum re mutare consilium.

Testamentũ quid sit.

Testari nẽo cogitur.

Vltima volũtas iuramẽto firmata mutabilis est

Additio. An autem cum testator iurauit non mutare voluntatem et tñ postea mutauit ĩcurrat periurij reatũ. Bar. ĩ. l. si q̃s ĩ pri. in vlti. colũ. ibi q̃ro q̃d si testator dicit. ꝛc. tenet q̃ nõ per rationẽ ibi p eundẽ adductã. de qua questione video p Io. an. in mercurialib⁹ in regula qõ semel de reg. iu. li. vi. tangit eandẽ questionem. Specu. in titu. de instru. edi. §. cõpendiose versi. q̃d si q̃s iurauit. et dicam. ĩ. in rubri. si testator voluerit precedentib⁹ vel sequentibus vltimis voluntatib⁹ derogare. Ber. mu.

Tertio or̃ volũtat̃ scilz sobrie. quia volũtas hec ex sobria et competẽti mẽte debet ꝓcedere: si enĩ frenesi vel alio accidenti a mente alienat⁹ appareat nõ pl⁹ q̃z furiosus vel mẽte captus testari potest quia p oĩa ꝛ in oĩbus absentis vel quiescẽtis/vel dormiẽtis loco habetur. vt. ff. de codicil. l. ij. §. furiosus. immo tabellio qui tale testamẽtũ scripsit: falsus tenet̃. vt. C. de testa. l. iubem⁹. §. si enĩ talis est testator. et §. scituris. Igit̃ caut⁹ tabellio intret ad egrũ et audiat ab eo verba plurima/ et ea aliq̃ĩ repeti faciat vt bñ videat. si ex cõposita mẽte ꝓcedant. nõ tñ impedimẽto est si ill⁹ egri balbutiens et seminecis lingua ꝓba determinate nõ pferat dũmodo ex intellectu sano ꝓcedere videãtur. nã se-

Tabellio cautus q̃d faciat.

nũ vel egritudinẽ corporis: sincerritatẽ mẽtis tenentib⁹: testamẽti factionẽ certũ est non auferre. vt C. q̃ testa. fa. pos. l. semũ. Procuret etiam tabellio vt scripto testamẽto et vocatis testib⁹ tũc aperiatur fenestra vel accendatur cãdela: et si possit fieri sedeat eger et coẽ testib⁹ aliqua verba loqua⁷/ vt eũ videãt testes et ppendãt eũ sane mẽtis esse. Cõsulo autẽ cuilibet tabellioni fideliter: vt nullo⁹ vltimã volũtatẽ scribat/ nisi cũ eo noticiã habeat vel saltẽ adhibeã⁷ testes qui vel quor aliqui eum cognoscãt/ quibusdã enĩ tabellionibus turpiter sup hoc illusum audiui. Sup eo nota q̃ ĩ diffinitione dicit⁷ de eo qõ ḋs post mortẽ mortẽ suam fieri vult. et notabis testamẽtũ nõ valere nisi morte secuta. vt dicit beatus Paul⁹ in epistola ad hebreos. ix. c.

¶ Additio. Et citatur in. c. cum marthe. versi. nouissimũ etenĩ. de celebra missa. Gerardus mulert.

¶ Hã añ mortẽ neqꝫ testamẽti neqꝫ ꝯct⁹ scriptura illa vi obtinet: ꝛ iõ nemĩ lꝫ ex ea sibi aliqd vẽdicare

¶ Additõ. Facit. l. ij. §. si dubitet⁷ ff. quẽad. testa. aperi. Ger. mu.

¶ Post mortẽ ꝯo (nisi appareat iuris obstaculũ) icipit vi habere. qꝛ huiusmodi voluntates vltime morte cõfirmant⁷: ꝛ post mortẽ tenere icipiũt vt. C. de caduc. tol. l. vnica. §. igit⁷. ꝛ ꝺ sacrosan. eccl. l. i.

¶ Itẽ attende qꝫ dicit de eo. i. de vniuerso primonio: nã testamẽtũ debet toti⁹ patrimonij dispositionẽ habere: quia nemo potest pro parte testatus decedere: nisi sit miles: cuius in testamẽto voluntas seruari debet. vt insti. de here. insti. §. nõ autẽ. licet in parte bonorũ suor codicillari quis possit. vt. J. dicet in tractatu codicillor. quin immo si quis testamentum condens aliquem paticulariter in re vel parte certa sibi heredem instituit/ nec reliquum aliquem instituendo alteri assignauit: ipse particularis heres pro vniuersali habebitur: et totum capiet. quia ĩ parte continetur totus as. vt. ff. de here. insti. l. §. si ex fundo. et. l. quotiẽs. §. si duo. et insti. de here. insti. §. nõ autẽ. Vltimo ꝺꝛ cũ institutione heredis. Est enĩ heredis institutio caput ꝛ fundamentũ testamẽti. vt insti. de lega. §. ante heredis. et. ff. de here. insti. l. i. primo respõso. heres enĩ sustinet vicẽ defuncti: qꝛ vna et eadẽ videtur esse psona heredis et defuncti. vt in auc. de iureiu. a morente prestito post prin. colla. v. Et intiũ testamẽtũ ex heredis institutiõe depẽdet/ vt sine ea nullũ sit vt. ff. de iure codicillor. l. fi. et insti. de fideicõmis. here. §. in pmis. et. ff. de his que in testa. delẽ. l. proxime. versi. Calphurni⁹. Ceterũ ex eo appellatũ est testamẽtũ/ qꝛ testatio mentis est. i. declaratio voluntatis vt insti. de testa. in prin. Et ẽm hoc etiam codicill⁹ large accepto vocabulo/ ꝺꝛ testamẽtũ: eo q̃ ẽ testatio mẽtis. i. declaratio voluntatis

¶ Additio. Aduerte tũ q̃ ppriesumẽdo vtrũqꝫ in multis differũt testamentũ ꝛ codicillus prout late videre licebit. J. in rubꝛ. in quibus diffe. et conue. testa. et codicil. Itẽ aduerte q̃ hãc etymologiã dum dicit⁷ testiũ ex eo appellatum est: qꝛ testatio mẽtis ridiculosam dicit laurenti⁹ vallẽsis elegãtiarũ libro. vi. Gerardus mulert.

¶ De testamẽtorũ diuisione. Rubꝛ. iiij.

Estamentorũ quoddã est cõditũ ĩ t scriptꝫ: quoddã nũ capa⁷ sine scriptis.

Est aũt testamentũ ĩ scriptis qꝫ in solẽnitatibus scripture et sub-

Testamentus debet toti⁹ patrimonij dispositionẽ habere.

Tabellio cautus esse debet.

Heredis institutio caput est testamẽti.

Testamentus vũ appellatus est.

Testamẽtorũ diuisio.

scriptionis testiū et sigillorū appē
sione cōsistit. et ideo dicit in scri-
ptis.i.in solēnitatib⁹ p̄dictis sine
quibus regulariter nō valet: quia
ex ipsis substantiā accipit: et hoc
tale testamentum nō est necesse te
stib⁹ patefieri: qz clausam et inuo-
lutā scripturā pōt testator offer-
re testib⁹ etiā ignorantib⁹ q̄d cōti
neat in ca. vt. C. de testa. l. hac cō-
sultissima. et. l. cum antiquitas. §.
vlti. et. l. iubem⁹. Sz de hoc testa
mēto diffusi⁹ tractabit i loco suo
J. scz in. rubri. de testamen. in scri-
ptis. Aliō notant ōr nūcupatiuū
id ē sine scriptis: i q̄ testamēto he
redis et legatariorū noīa et oīa q̄
cōtinent in eo corā testib⁹ nuncu
pant. i. declarant et patefiūt. Et
dicit sine scriptis id est sine solen-
nitatib⁹ predictis: qz nō opus est
scriptura interuenire licet enī vt
plurimum scriptura interuenēte
ad pbationē fiat/ tū sine ipsa con
fici potest. Ytē nec est op⁹ subscri
ptiones testiū et sigilla apponere
vt insti. de testa. §. finali. et. C. e. l.
hac p̄sultissima. §. p nūcupationē
Sic igit patet q nūcupatiuū ali-
quādo cū scriptura aliqū sine fieri
pōt: quorū oīm exēpla et forme
suis locis ponētur.

Testamētū in scriptis nō est necessariū patefieri.

Quot et q̄ sit principales et necessarie testamēti partes: et quot et q̄ causales et volūtarie. Ru. v.

Scire debes q̄ q̄-
dam sunt que ad testa-
menti fidem et probatio
nem accedunt: vt puta legitimo-
rum testium legitimus numerus
et etiam testamenti quod fit in
scriptis subscriptiōes testiū et si-
gilla: sed de his suis locis tractet
scz. J. in rubrica de testi. i testa. ad
hibendis. et. J. de testa. in scriptis.
Preter hec autē quedā alia sunt
que circa testamenti tenorē et for
mā cōsiderari oportet: et q̄ in ordi
nanda testamēti serie possunt oc-
currere: et de his presens tractā-
tus psequit/ quorū potissime tria
sunt que in cuiuslibet testamenti
forma elegāter ac debite ordinan
da nequeāt preteriri: et ipsa sola
tria reddūt testamētū decorū/ pfe
ctū/ et tutū. Primū est prohemiū
ordinatio. Secūdū heredis insti-
tutio. Tertiū clausula generalis
Prohemiū enī ponēdū ē tū ppt
testatoris psonā sufficiētis in quo
est describendū q̄ est cā p̄ma origi
nalis et efficiēs testamēti: tū ppt
decorē/ tū etiā cōsuetudinē gnalē
¶ Additio. Facit ad istud. l. i. ff.
de orig. iu. Herardus mulert.
¶ Heredis vero institutio p̄sus
necessaria ē: qm̄ ipsius testamēti
est fundamētū: et caput sine q̄ nō
valet testamentū. vt dictū et pba-
tus est. s̄. i rub. q̄d sit testa. §. si. vl-
ti. dicit. et c. Per tertiū autē scilz
per clausulā generalē p̄uidet pe-
riculo q̄s casualiter iminere pos-
sit: cui⁹ icursu testatoris volūtas
omni iure deficeret. Et ideo do-
ctrine causa p̄cipio hec tria in te-
stamēto aliquo nō omitti. Sūt et
alia tria ex sola testatoris volūta
te pendentia/ que oīno necessaria
nō sunt: quia sine his et eorū quo
libet testamenti forma subsistit: et
ad perfectionē testamēti nil ope-
rātur qualia p̄mas sunt legata: vi-
delicet donationes a testatoribus
relicte: et ab heredibus prestande.
§. i. institu. de legatis quas nemo co
gitur inuit⁹ facere. ff. de admen.
lega. l. rē legatā §. Potest enī fieri
testamentum sine leg. et fideicom.
vt. ff. de here. insti. l. i. §. q̄ necq̄. Se
cundo substitutiones quas testa-
tor necesse non habet facere eo q̄
sunt secūdarie et cōditionales in-
stitutiones. l. ij. §. deferri. ff. de bo

Prohemiū q̄re ponitur

Legata fideicōmissa aut substitutiones nēo cogitur facere.

no. pos. fm tabu. Constat ergo q̄ heredi instituto nemo cogit cōditionē adijcere: et post primū gradū institutionis ad secundū non trāsit quis inuitus cū huius modi substitutiōes de singulari voluntate testatoris pcedant. vt insti. de vulga. sub. in pri. Satis est eim q̄ ipsa heredis institutio testamēto dedit caput ⁊ vitā. Tertio post legata et substitutiōes sunt quedam alie generales testamētarie dispositiones que de sola testatoris volūtate prudētia et arbitrio pcedūt / vtputa quādo vetat detrahi falcidiā de legatis: quando phibet alienationes: quādo puidet filijs impuberibus de tutore: et sūmlia que nec dici possunt legata, nec institutiōes: nec substitutiones: sz als gsiali vocabulo volūtarie puidētie testatorꝭ de qb⁹ oibus. j. suis locis dicit. Igitur ex his que dicta sunt colligas q̄ ī testamentis possunt sex capitula contineri. (Ita tradit etiam spe. ī ti. de istru. edi. §. cōpēdiose. ppe fi. §. ibi. ⁊ in sūma no. Berar. inu.) quorum prima tria scz prohemiū / heredis institutio / et clausula generalis ponēda sunt vt testamētū sit pfectum et tutū. In ceteris vero tribus vltimis scilicet legatis / substitutiomb⁹ / et dispositiomb⁹ dictator simpliciter prosequit beneplacitū testatorꝭ. Itē colligas q̄ in aliq̄ testamēto aliqd ptineri nō pōtq̄ nō recludatur ad aliqs sex capitulorꝭ vt mēbrorꝭ pdictorꝭ

De ordinādis tā principalib⁹ q̄ secundarijs ptib⁹ testamēti. Ru. vj.

Licet i ordinādis tā pncipalib⁹ q̄ sedarijs partib⁹ testamēti fm diuersos regionuꝭ mores diuersimode pcedatur: tm ad tria in ordine seruanda certa debet ratio mouere scribentē / vt res pares simul: dispares vero disuncti ponātur: et vnūquodq̄ teneat locū suū. Est enim ordo pariū: disparium q̄ rerū suo debito loco collocādarꝭ dispositio. iuxta illud Singla q̄ locū teneāt sortita decēter. vt inq̄t horati⁹ in libro de arte poetica. Mā ez sanct ū Bernardū Scire quid agas / ⁊ agēdi ordinē ignorare nō est pfectū. Igit et si quedā ex his capitulis puta legata et alias voluntarias dispositiōes testatoris possit dictator licēter vel hoc vel illo loco describere / nihilominus tm illa q̄ ad dei reuerentiā / et animarū salutē ptinere noscant debent tanq̄ dignioza pcedere: qm aliter videt capite deorsum testamēti forma depēdere. Igit pmo loco ponat phemiū. Scdo legata. Tertio institutiōes. Quarto substitutiōes. Quito volūtarie puidentie testatoris. Sexto et vltimo clausula gsialis. Et q̄ talis pcessus in ordinādis his capitulis elegans sit: tā ex ordine: q̄ ex tertu infra scripturarū causarꝭ pbabilibus rationibus apparebit.

Ordo quid sit

Horatius.

Ordo in testamento seruād⁹

¶ Additō. Aduerte tm q̄ omissio ist⁹ ordinis. s. declarati ⁊ ostensi nō vitiat scripturā seu testamētū l. ambiguitatē. ⁊ l. pposteri. C. de testamētis. facit. l. nec ei. ff. de solu. ⁊ insti. de lega. §. ante heredis. de quo an videlicet, et quando ordo omiss⁹ vitiat vt nō: vide late pbar. in. l. ij. §. prius. ff. de vul. ⁊ pu. substi. Berardus mulert.

Ordis omissio quando valet.

De phemijs. Ru. vij

Rohemium dicitur a prothos q̄ ē primū: et emion q̄ ē ozno / quasi pmi libri

Prohemiū vū dicetur.

ornat⁹:et ideo primū vēdicat sibi locū.nā scriptura et testamentuz cuiusuis vltime voluntatis/tā ex ḡnali cursu q̄z certa ratiōe prohemio decorant:in quo aliq̄ ex p̄cepto tenoris:quedā vero ex cōsilio potes attendere. Primo quidez q; testamēti actor/et cā prima/et testator ipse debet oīno p̄mo nomine ppio:et pnoie aut cognomine vel agnomine siue alia sufficiēti determinatiōe certa mōstrari.vt ar.ff.de codi.l.quidā refert in fi. Scdo loco cōsiliū ē bonū vt testamēti qualitas describat q̄le videlz testator voluit facere testamentum:in scriptis: an nuncupatiue sine scriptis:quatenus ipam volūtatē testatoris appareat coherere. Tertio cōsulo vt de testatoris mētis sobrietate mētio fiat. Nam licet quilibet presumat sane mētis cū testatur.vt.C.de codicil.l.nec codicillos. Attā ipsaz legis p̄sumptionē instrumēti publici verba tuuabūr:nō eiñ obstat ad testamēti factionē corpis egritudo:dūmodo adsit mētis integritas vt.C.qui testa.fa.pos.l.senū ⁊.ff.de testa.l.ij.⁊ facit.C.de trās ac.l.sanū. An aūt fiat vel nō fiat mentio de sanitate et egritudine corporali nō multū refert scdz ea q̄.s.dicta sunt licz idecorū nō sit

Mētis sane q̄libet p̄sumitur.

¶ Additio. Preimissa pōit ī effectu specu.in titu.de instru.edi.§. cōpendiose ppe fi. Aduerte dū.s ī pn.d. Rolā.dicit phemiū dr ⁊c. q̄ ꝯz Ambrosiū calepinū ī suo dictionario Prohemiū latie initiū vel exordiū siue p̄fatio dicit. Dictuz phemiū q̄ omos cantus dr naz sicut citharedi pauca illa que anteq̄z legitimū carmen inchoent emerendi fauoris gr̄a canūt phemiū cognominauere:sic oratores ea q̄ priusq̄z causam exordiant ad psiliados iudicū alos ploquunt: eade appellatiōe signarūt. Sunt

Prohemiū sim Ambrosiū calepinum quid sit.

tī qui phemiū appellatū velint q̄d greci oīmō viā noīant:q; phemiū ante rei ingressum ponatur: ideoq; cū.h. scribendū putant A phemiuz fit phemior.aris:q̄d est exordior.hec ille. Gerardus mu.

¶ De legatis:et q̄d sit legatū q̄s legare/cui legari posit:et ī qua vltima volūtate:⁊ qualiter relinquatur legatum.

Rubrica.viij.

Prerosa et obscura ⁊ implicita legatorū iura nobis q̄ magis ad formā nitimur q̄z ad altū nō expedit fundit⁹ ḡrere:nec tī sic oīno dissimulare vl trāsire possum⁹ ḡre oportet nos eadē rōnib⁹ aliq̄bus informare.sufficiat nobis ita q̄z saltem superficie tenus q̄dam sup ipsorū matura et iure:quedaz super ordine ac forma describere

¶ Legatum ē donatio quedam a defuncto relicta et ab herede prestanda.vt instit. de lega.§.i.et.ff. de lega.ij.l.legatum est. Quedaz dicit ad differentiam altarū duarum donationum: vnus scilicet inter viuos.⁊ alterius causa mortis. Ideo dicit a defuncto relicta et ab herede prestanda: q; debet post mortē testatoris et post aditam hereditatē.vt.ff.d lega.i.l.si tibi.§.cū seru⁹:⁊ debet ab herede peti ⁊ prestari.nec debet legatarius occupatis legatis sibi ius dicere/sed ab herede petere vt.ff.quorum lega.l.i.i.res pō.q; si legatarius post aditū hereditatē occuparet legatū denegaret sibi actō legati vt.C.de legat.l.nō dubiū et sic in ppetuate et in possessione sibi p̄iudicaret:sed si ante hereditatē aditā occupat/nō preiudi-

Legatū quid sit.

Legatarius non dr propria auctoritate legatū occupare.

meratis relinq̃tur per consequẽs ceteris esse permissum.

¶ Additio. Facit.l.cū p̃tor ī p̃n. ff.de iudicijs .l.ex eo.ff.de testi.z xx v.dist.qualis. Gerardus. mu.

Testamẽti faciendi ⁹ q̃ nõ habent

¶ Sunt igit̃ qui testamẽti faciẽdi ius nõ habent hij scz. filij fa.i. qui in ptãte pãtis sunt: nã hij quãtũcũq̃ ipsi parẽtes eis pmiserint testari nõ possunt / etiã de aduẽtio vl̃ profectitio.vt.ff.de testa.l. qui in potestate.et. C .qui testa. fa.pos.l.semũ in fi.et.l.penul. Et est ratio qz testamẽtũ ex libero testãtis arbitrio nõ alieno debet p̃cedere vt.ff.de here.insti.l.illa institutio. Et si testamẽtũ fecerit licet potestatẽ sue facti decesserint nõ ideo magis valet.vt insti.qui. nõ est pmis.fa.testa.§. preter hos Et hec in filijs fa. pagans . Filio enĩ familias militi ī armata vl̃ litterata militia pmissuz ẽ de castrẽsi vl̃ quasi castrensi peculio facere testamẽtuz p̃ter patris volũtatẽ eo q̃ id tanq̃ patrimonium habet et paterfa. censetur in illo.vt.ff. ad macedo.l.ij. In hoc enim z in plurib⁹ alijs iurẽ articul̃ filijs fa. milites non absimiles videnṭ hominib⁹ qui sui iuris sunt vt.C.ad macedo.l.fina.in fi. Sed licet ipse filius familias testari nõ possit nisi de castrensi vel quasi castrẽsi.vt dictũ ẽ .vt insti. q̃.nõ est pmis.fa. testa.§.i.et.§. p̃ter .z.C.eo.l. vlti.

Legatis quid sit.

Filius fa.donatione causa mortis pre sentiẽte facere põt.

Attũ donationẽ causa mortis cui⁹ potestate est permuttẽte facere põt.vt.ff.de dona.cau.mor. l.tam is qui.in fine.de hoc apertius dicetur .J. de dona.cau.mor. Sed quãdo donat causa mortis filius fa.q̃ potest patre permuttẽte.an vtriusq̃ mors exigat̃ ad cõfirmationẽ donatiõis: videt̃ q̃ sic ar.C.de dona.inter virũ z vxo.l. donatio.et.l.si vt pponis.sed verius et fm documentum accursij vt solius filij morte finietur vt notatur per glo.C.de dona. cau. mor.l.iij.

Legatis rius non ds pria ac cionis te legati occupant.

¶ Additio. De hac materia late dicã .J. ī rubr.de mor. cau.donatio.et iure.dic.vt ibi . Circa premissa quero an ne filius fa. in his aduẽticijs ī quib⁹ patri nõ queritur vsufructus (q̃ est in casib⁹ auc.excipitur cũ duabus auc. se. iuncta glosa vltune auc. C.de bonis que libe.)possit testari.glo. in l.qui in ptãte.ff. de testa.et glo. in.l.i.§.ī filij.ff.ad trebel.tenẽt q̃ nõ: quas glosas sequit̃ bar.ibi.et idẽ bar.in.l.impator.ff.ad trebel. z dicit esse expressum in.l. penul. C.qui testa.fa.pos.et hoc tenent vt refert idez Bar.Dy.z Li.ibi nec obstat ꝯz eũdẽ.text⁹ in.l.fi.§. filijs aũt familias.C.de bo.q̃ li.q̃ a ꝓtrario sensu innuit filiũ fa. de his posse testari quorũ vsufruct⁹ p̃ri nõ acq̃rit: qz nõ p̃cedit argumẽtũ a cõtrario sensu qñ inde resultat prauus intellect⁹. aut vbi reperitur in iure contrariũ vt est glo.nota.in.c.vnico.ꝺ etate z q̃. li.vi.sed hoc casu reprit̃ contrariũ in.d.l.pe.C.qui testa.fa. pos.ergo.zc. An et quando argumentũ a cõtrario sensu sit necessariũ vide lati⁹ p dñm Christo.poz. insti. de codicil.ppe finẽ. Adde fm cũdez dñm Christo.poz.insti.quib⁹ nõ est pmis.fa.testa.ī.iij.colũ.ꝟsi. ꝯz finalit̃ dubitat̃.text.in.c. licet. in.§.i.de sepul.li.vi.vbi solũ pmittit̃ filiofamilias testari pre ꝓsentiente quo ad eligendã sepulturã et quo ad pias causas:ergo in ceteris debet phiberi.l. cũ pretor. ff.de iudi. Ita tenet etiam speculum in titu.de instru . editio.§.cõpendiose.versũ.sed nunquid filius fa. et ita tenent cõmuniter doctores licet aliqui tenuerint ꝓtrariũ : vt licet videre per dictũ dñm Chri. poz.vbi.s̃.rationib⁹ et iurib⁹ per ipsuz citatis, Et ob id q̃dã meus

Filius fa.an põt testari de his aduẽticijs inq̃b⁹ p̃ri non q̃ritur vsufructus.

Argumẽtũ a ꝓtrario sensu quãdo p̃cedat

eōmilito⁹ mgr Francisc⁹ Crane uelt ꝯ Hou homagio virsane oīz iudicio doctissimus/ī magnis vacātijs tenuit cōclusionē hanc ad vtrāq; partē me ꝑsente ī scholis ꝑclare vniuersitatis Louaniensis vbi vtrāq; partē q̄z igenuossime defendit Gerardus mulert.

Impuberes testamētū facere non possunt

¶ Preterea ipuberes id est masculi minores quattuordecī annis/ et femine minores duodecī ānis vt institu. quib⁹ modis tu. ff. post prin. ⁊ l. qua etate. in princ. ff. de testa. testamētū facere nō possunt et si fecerint impuberes testamētū nō valebit: et si postea fiant puberes et decesserint/ quia nullum eorū animi iudiciū est. i. discretio vt insti. eo. §. preterea. Sic eīm ponitur iudiciū ꝑ discretione vt. ff. de iudi. l. cū pretor. §. non autem

Iudiciū ꝑ discretiō ponit.

¶ Additio. Habet et alias acceptiones de quib⁹ per glo. in ver. iudiciuz in. d. §. preterea. ⁊ glo. in c. in iudicijs. de reg. iu. li. vi. ⁊ panor. sup ru. de iudi. ¶ Quero an ꝑdicti ipuberes debeāt ꝓpleuisse totū vltimū diē duodecimi anni si femīa est. vl. xuij. āni si mascul⁹ vt. s. distinctū est priusq̄z testari possint. Respōde q̄ sufficit attigisse eos vltimū diē licet nondum ꝓpleuerīt. l. q̄ etate. §. i. ff. ꝯ testa. licz als de mōēto ad mōētū ꝓputatio fiat. vt. ff. ꝯ minor. l. tij. §. minorē. vbi glo. ī ver. mōētū enumerat casus ī q̄b⁹ sufficit attigisse vltimū diē. itē in quib⁹ opz totū ꝓpletū esse: ⁊ rationē diuersitat; assignat ad quā si casus occurrat cōfuse. Gerard⁹ mulert.

Impuberes an debeant compleuisse totū vltimū diem priusq̄z testari possint.

¶ Item furiosi quia mēte carēt. testari nō possunt/ si tū morb⁹ respiscat ad tēpus interim testari possunt: vt tamē ꝓpleāt testamētum antecēz superueniat furor vt insti. eo. §. item furiosi et. C. eo. l. furiosum. Et eadē ratio est ī mente captis: ergo idē dicendū in eis vt. ff. de ꝓbo. obli. l. a ticio. Item prodigus cui a iudice bonorum suorum administratō interdicta est: licet qꝯ aīi interdictionē iure fecerit ratū sit. vt insti. eo §. itē pdigus. Quid si fiat iterdictō dū tū nō sit pdig⁹. Respōdēt quidā forte nō valet iterdictio. ar. ff. de tu. ⁊ cu. datis ab his. l. scie Sz ꝓtra riū verū est fin accur. cū sit facta cōtra ius litigatoris: nō tamē cōtra ius legis: vt. ff. q̄ sen. sine apre. l. i. in prin. et §. ij. et. notatur ꝑ glo. in verbo ratū in palle. §. item prodigus.

Furiosi testari nō pōt.

Prodigus cui interdicta ē administratio bonorū testari nō potest.

¶ Additio. Et hoc tenet Io. an. in addi. ad spc. in titu. de instru. editione. §. cōpendiose in. i. colū. ibi. tertio si fuerit interdictus bonis. ⁊c. Et adde q̄ qui hz interdictam bonorū administrationē testaz int liberos. ita ꝓsuluit Bal. cōsilio. ccxxxv. i. li. vt referz ī ad di. ad. s. alle. passum. Gerar. mu.

Bonorū administratione interdictam, hīs testaz int liberos.

¶ Mut⁹ et surdus q̄ naturaliter ab ipsa natiuitate vtroq; morbo laborat testari nō potest. Intellige notāter de illo qui oino loqui vel audire nō pōt: nō aūt credas hoc de eo qui tarde vel preposterе loquiz: vel qui difficulē audit: ille autē nō habet iuris ipedimētum in testamento condendo. Si autē quis ex casu vel aliquo accidenti loquelā et auditū perdiderit/ si quidē sit litterat⁹ potest ipe sua manu scribere testamētū ⁊ codicillos: ꝑ aliū hoc facere nō pōt nisi ipetret a principe. vt. ff. de testa. l. si mutus. Idem de eo qui accidentaliter est mut⁹ tantū. Ille vero qui tantū surd⁹ est sui natura siue casu/ dū tū articulate loq̄ posset testari potest: quia sola surditas nō est impedimētū condendi testamētū. Et ꝑbanz hec insti. qui. nō ē pmis. fa. testa. §. itē surd⁹ et. C. eodez. l. discretis. ¶ Moris ceci. ⁊ vtroq; lumīe priuati testa

nichil dederis cū rogādo obliges vt. ff. de lega. iij. l. sed ⁊ si sic in fi.

¶ Additio. Dicit notanter dñs Rolandinus commodo pecuniario: quia si non honorauit cū pecuniario cōmodo sed alias/ eum grauare nō possum. l. plane. ij. §. fina. ff. de lega. i. et. l. iij. §. iultianus. de lega. iij. Itē qd dr caten⁹ quē onerari posse q̄ten⁹ pecuniario commodo honorat/ et nō amplius: intelige quādo in quātitate honoratur: et in quātitate onerat: sec⁹ si in specie onerat: quia tūc recipiendo legatū totū onus subire cogitur: quia tanti estimasse speciē illā videt. l. sed si nō seruus. ff. ad l. falci. ⁊ l. imperator. §. i. ff. de lc. ij.

Hanc materiā alit⁹ attingēdo sic distinguere potest: qz aut reliquit quantitas/ aut species certa: aut quota. Prio casu. aut grauatur in q̄titate. ⁊ nō pōt ī plus grauari q̄ sit illa quātitas ⁊ et cō modū vsuraz. d. §. i. l. ipator. vel hodie (cū vsure sint phibite) ctus lucri qd pōt honeste et licite capi sm forazc. p vras d do. int vi. ⁊ vxo. Aut grauat ī spē ⁊ tūc aut in spē ppa ⁊ pōt in plus grauari: ⁊ sibi iputet si agnouit. d. c. i. in fi. ⁊ l. si minor. xxv. ānis seruū. ff. de minori. aut ī specie aliena redimēda: ⁊ tūc nō tenet expēdere vltra q̄ sit legatū: etiā si agnouit. l. sed si non seru⁹. ij. rī. ad. l. falci. Secdo casu quādo videlz legat species: tunc aut legatur simpliciter aut alternatiue. Primo casu nō pōt in pl⁹ grauari q̄ sit pretiū illius speciei cū fructib⁹. l. filiusfa. §. apd marcellū. ⁊ l. cuntatibus. §. fi. ff. de lega. i. Secūdo casu qñ alternatiue: tūc pōt grauari quantū valet illa res que pluris est/ etiā si minorez agnouerit. l. plane. ij. §. si cui. ff. d lega. i. Tertio casu pncipali quādo videlz quota relinqtur alicui vel alicd vniuersale qd contineat debita et credita: tunc aut queris vtrū possit grauari p testatorem vltra valorē ipsius quote: et nō pōt. §. cū quidā. d. l. imperator. ff. de le. ij. Aut queris vtrum ille cui relinquit possit grauari ex natura ipi⁹ rei relicte. vt si portio hereditaria est damnosa ⁊ potest grauari: quia tenetur oia debita agnoscere: idē si legatur kalendarium vel mensa vt. i. cū pat. §. mense. ff. de le. ii. ita distinguit bar. in. d. l. imperator. §. cum quidam. Herardus mulert.

¶ Itē res aliena legari pōt/ si tñ testator alienā sciebat. ⁊ tenet heres cā redimere ⁊ pstare, vel si eaz redimere nō pōt: q dñs nō venderet: vel ī modico pcio vēdat iustā estimationem inferat. §. non solum insti. de lega. et. ff. de lega. iii. l. non dubium. §. vltimo.

Legari quō possit aliena res.

¶ Additio. Circa pretactā materiā (qñquidē quotidiana est) latius distingue: qz aut qs legat rem alienā in qua habet aliqd ius: et in dubio videt legare solū ius quod habet in re/ ⁊ sic non debet estimatio toti⁹ rei. vt in. l. seruī electione. §. i. ⁊ ii. ff. de lc. i. facit melius. tex. i. l. si dom⁹. §. fina. in fi. co. titu. item facit. l. q̄ tabernas. ff. de contrahen. emp. et vēdi. Et idē si putabat q aliqd ius ī ea re haberet qd tñ extinguebatur morte. vt est tex. in. l. vxor patrui. ibi vnū itellectū. C. de lega. ⁊ l. qd in rerū. §. i. ff. de lega. i. Et p hoc possit attētari q si testator legauit rē alienam sibi pignoratam videt legasse ius pignoris qd habet in re: et sic glo. i. in fi. in. c. filius nr. de testa. non posuit bonū exemplū ad illū textū/ vt intelligere facile poterit diligens lector. Aut legat rē sibi et alteri cōmunē: et tunc videt legare partē suā tñ licet dixerit ram meā lego vt. d. l. seruī electiōe. §. i. ⁊ ij. Hoc verū nisi testator dixisset lego totā rē/ vel similia verba: qz tūc estima

Grauari quez admodū possit honoratus.

tio totiꝰ deberet. vt in. l. iulianus in p̃n. ff. de lega. iij. notat bar. in. l. cũ rẽ alienã. C. d lega. Aut legat rem oĩno alienã: et tũc aut est heredis et tũc debet: nec sufficit dare estimationem: qꝛ testatoꝛ potest legare rẽ heredis sicut ꝓpꝛiam. vt est textus nota. in. l. vnũ ex familia §. si rẽ. ff. de leg. ij. Aut legat rem alteriꝰ q̃ heredis/et tũc aut scienter: et debetur illa res vel estimatio. vt. d. l. cũ rẽ alienam. dũmodo sit talis res cuius cõmertiũ possit haberi. vt. §. in fine istius rubꝛice pater. Si legat ignoꝛanter quo casu aut extraneo: et non valet legatũ. vt. d. l. cũ rẽ alienam. aut contũcte persone cui aliasfuisset relictus etiam si sciuisset alienã. et debet estimatio vt ĩ. d. l. cũ rẽ alienaꝫ ita distiguit panoꝛ. in. d. c. filiꝰ nr. de testa. An aũt legatũ factum ecclesie dicat factũ cõũcte ꝑsone vt sic debeat estimatio si ignoꝛanter fuerit factũ. bal. in. l. i. C. de sacro san. eccle. tenuit q̃ sic. et ꝑ hoc facit. c. si q̃s irascat. xxij. q. ij. et. c. qui abstulerit. xij. q. ij. vbi dicit textus q̃ ecclesia ẽ mat nra: ĩo de iure ciuili deberetur ei legatum rei aliene etiã ignoꝛãter factũ ꝑ. d. l. cum rẽ alienã. Subdit tñ et fatet de benignitate canonica tale legatum etiam ecclesie factũ nõ deberi: et ita ipse bal. intelligit. d. ca. filiꝰ nr. vt ibi recitat panoꝛ. et idez panoꝛ. in repeti. c. cũ esses eo titu. in. vij. collũ. ibi quintã lecturam posuit bal. de quo latiꝰ ꝑ. d. panoꝛ. ibidẽ. vbi ipse tandẽ post multoꝛũ opiniões recitatas concludit q̃ legatum rei aliene ignoꝛãter siue sciẽter factũ de iure canonico non debetur/ nec eius estimatio ꝑ tex. in. d. ca. filius nr. qd̃ nota ad limitationẽ sepe dicte. l. cũ rẽ alienã. qꝛ illa non ꝓcedit de iure canonico quod in dubio seruandum est in foꝛo ecclesiastico hoc sequit. d. Jason mai. ĩ. d. l. cũ rẽ alienã in pe. colum. Berar. mu.

Legare pot testatoꝛ rẽ heredis sic ꝓpꝛiaꝫ.

Legatũ factum ecclesie an dicat fctũ cõũcte ꝑsone.

Legatum rei aliene an debeat de iure canonico

¶ Item legari pot res q̃ nõdũ est in rerũ natura si modo futura ẽ: veluti fructus qui ĩ illo fũdo nati erũt aut quod ex illa ancilla natum erit vt insti. de le. §. ca quoq̃ res.

¶ Additio. Aduerte q̃ tale legatũ quantũ ad transmissionẽ nõ est cõditionale sed purũ. l. conditiões ff. de cõdi. z demõ. Berar. mu.

¶ Item inoꝛpalia legari pũt. vt iura/et actiones/et seruitutes. vt. ff. de leg. i. l. cetera in p̃n. et. §. tam autem. insti. eo. Item potest q̃s debitoꝛi suo debiti liberationẽ legare z tenet legatum licet dñs rei legate sit. vt. ff. de libe. leg. l. i. in pꝛin. nisi testatoꝛ viuus exegerit. vt. d. §. tam aũt. z. ff. de leg. iij. l. fidei cõmissa. §. si rẽ. ¶ Sz et creditoꝛi meo qd̃ debeo possum legare: si tñ plus est in legato q̃ in debito: et si per legata aliquod cõmodũ repꝛesentatur ei puta pure lego qd̃ in die vel subconditione debebã: qꝛ ante die vel cõditionẽ debiti aget ex legato. §. ecõtrario. insti. de leg. vel qꝛ exceptionẽ habebã ꝑ debito. l. si creditoꝛi. ff. de le. i. vel qꝛ deficiebat ei pꝛobatio debiti: et hinc est q̃ vtile est legare z expꝛimere illicite ablata illis quibus extoꝛta sunt. vtile est et vxoꝛi dotẽ legari a marito. quia plenꝰ est legatum q̃ ex dote actio. vt insti. de le. §. sed si vxoꝛi. et qꝛ multa vtilia pot consequi vxoꝛ ex illo legato vt notat glo. in. d. §. sed si vxoꝛi. ¶ Item nõ tñ res sed etiã factũ legari pot: puta lego tibi q̃ heres meꝰ vẽdat tibi rẽ illam/ et tũc tenebitur heres vendere vero pꝛecio. sed si heredẽ meum dãnauero vẽdere p̃cio certo: necesse habebit tanti vẽdere quanti dãnatus ẽ. vt. ff. de. leg. i. l. si fideiussoꝛ. §. vlti. Item et legare possum tibi vt heres meꝰ rem talẽ a te emat iusto p̃cio. vt. ff. de. le. i. l. et si equo. Vlnũ aũt volo te scire q̃ oportet

Legatũ rei nondum existentis in reruz nã nõ ẽ cõditionale.

Legatũ debiti creditoꝛi factũ quando valeat.

Legari potest factum

legatū certā continere speciē vel quantitatē vel factū: alioquin regulariter nullum est.

¶ Additio. De q̄ in.l. legato gñaliter. et ibi glo. et doc. ff. de lega. i. et in.l. cum post. §. gener. ff. de ure dotiū. et in. §. si generaliter. insti. de lega. vbi p glo. et scribentes et maxie Ang. are. ⁊ p Dy. ī regla ī obscur. de regu. iur. li. vi. Bmu.

¶ Reliquit legatū in testamento pfecto / et codicillis pfectis. vt in dona. cau. mor. Immo in multis differūt legata ab ipis donationibus: vt dicet in tractatu donationū cau. mor. Relinqui pōt legatū pure. vt lego tibi .c. nondiecto die vel cōditiōe. Itē ī diē: vt lego vsq ad pascha. Item ex die: vt a paschate ī antea. Itē sub ꝓditiōe vt lego tibi si filiā meā acceperis ī vxorē: vel tale q̄d feceris. l. i. ī pn. ff. de cōditio. et de. cū multis similib⁹. et apponit cōditio. vel p sivl p cū: puta cū quattuordeci annorum eris lego tibi.

¶ Additio. Est tū differentia inter dictionē si: et dictionē cū: de qua materia vide late p bar. in.l. i. ff. de cōditio. et demōstra. §. si. scēdo quero de dictiōe cū. ⁊c. vbi ponit tres differentias. Itez etiā declarat ibi quādo illa dictio cū faciat conditionē: ⁊ qñ nō: quo sic casus eueniat recurre. Quādo aūt conditio debeat impleri vtruz scz demuz post mortē testatoris vel an sufficiat eā īpleri adhuc viuo testatore vide p. l. ij. iūcta glo. ij. ff. de cōdi. et demō. An etiā ⁊ qñ deficiēte cōditione debeat vl nō debeat relictum vide pulchre p glo. in.l. ī testamēto. ij. et ibi. bar. ff. de cōditio. et de. et p glo. in.l. i. et ibi p Ly. C. de insti. ⁊ sub. ⁊ p Dy. in regula imputari. de regu. iur. li. vi. Gerardus mulert.

¶ Itē legatū pōt fieri q̄buscūq ꝓbis tū aptis ⁊ idoneis. vt si dicā do: lego. dari iubeo: volo: rogo: spero: p̄cipio. exigo: posco: cupio: opto: vt des / credo te daturum: ⁊ similib⁹. vt. C. cōmunia dele. l. ij. et. ff. de le. i. l. etiā hoc modo. et. l. et eo mō. Demū aūt scias quasdā res esse q̄ legari nō possunt / vt he de quib⁹ cōmertiū nō est: vel que ꝓhibite sunt alienari. Et si tales res legētur nō debent ipse nec earū estimatio. vt. ff. de leg. i. l. apud iulianū. alias incipit. Idē iulian⁹ scribit. §. fina. et insti. eo. §. et si talis res sit. Itē nō possunt ea que edibus iuncta sunt ne vrbs deformetur ruinis. vt. ff. de le. i. l. cetera. §. si duobus.

Legari q̄ res nō possunt

¶ Additio. De hoc an videlicet et quādo debeat estimatio rei legate cui⁹ cōmertiū nō habemus distigue lati⁹ sm bar. in. l. multuz interest. ff. de ver. obli. quia aliqñ res nō est in cōmertio nostro ꝓpt ipsius rei naturaz. vt qz res est sacra / vl religiosa / vel homo liber: ⁊ tūc si legetur talis res vel cōtractus sup ea fiat / nō debet nec ipsa res / nec ei⁹ estimatio. l. apd iulianū. §. cōstat etiā. q̄ als ē sub. l. idē iulian⁹. ff. de. l. i. ⁊ §. nō solū insti. eo. et. l. inter stipulātē. §. sacrā. ff. de ver. obli. Aut nō est cōmertiū illi⁹ rei ꝓpter quandā qualitatē: vt qz est iūcta edib⁹. ⁊ tūc estimatio debet vl interesse. vt. l. cetera. §. si duobus. et. l. si quis inquilinos. in pnn. ff. de lega. i. Si vero rei est cōmertiū in ꝓmuni: et tunc aut ē cū magna difficultate et habet ꝓ impossibili. d. §. cōstat etiaz Aut est cōmertiuz in cōmuni sine difficultate: et tunc aut non est ei qui relinq̄t vel a quo relinquitur et tūc debet vel res vel ei⁹ estimatio. l. mortuo. §. l. abco. ij. rūso. ff. d leg. ij. facit. l. multū interest. ff. de verbo. obli. Aut nō est ei cui reliquit ꝓmertiū: quo casu etiā distingue in legatis: qz si ꝓpt suū deli-

Estimatio rei legate cuius commertiuz nō habemus qñ debeat

ctū: vel secte diuersitatē vt in iudeo ⁊ mācipio christiano vel simile casu. vt. C. ne iude. christia. mā. l. i. et nō valet nec estiatio dax. d. §. labeo. i. respon. et. d. l. multū interest. si vero ꝓpter stat⁹ cōditionē/ vt corporis vitiū/ ⁊ tūc si testator sciuit debet estimatio aliqui nō. ita loquitur et intelligit. l. sed si res. ff. de le. i. et. l. fideicōmissa. §. si suo alieno. de le. iij. ⁊ l. filiusfamilias §. si qd alicui. d le. i. In stipulatiōe vero in hoc vltimo casu quādo scz stipulatori nō est cōmertiū rei indistincte non debet nec res ipsa/ nec eius estimatio fin Jaco. d are. i. d. l. multū interest. quē in hoc sequit ibi bar. q̄ supra dicta sic ibi distinguit. et post eum ange. areti. in §. i. insti. de inutilibus stipu. et est glo. nota. in. d. l. sz si res de lega. i. ⁊ glo. in. d. l. multū interest. est etiā bona glo. i §. non solum institutis de legatis. B. m.

Stipulatio rei cui⁹ nō est commertiuz nō valz nec debetur rei estimatio.

Quo loco in ordine testamēti q̄libet legata sint scribenda. Ru. ix.

Postq̄ de iure legatorū vidimus/ de ipso loco ⁊ ordīe videamus. Et ē sciēdū q̄ licet oli ex veti iure cōtrarium esset actum/ hodie tamen licitū ⁊ liberē ē siue aīs siue post istitutiōes heredū: siue etiā iter ipas medias istitutiōes reliq̄re ⁊ ordinare legata/ libertates/ ⁊ tutores. vt istitu. de lega. §. aīs heredis. ⁊ q̄ testa. tuto. dari pos. §. ad tertiuz. Iugo itaq̄ antiqui iuris excusso: sequētes magis rationabilē formā immediate post ꝓhemiū ad legata transibimus: ⁊ q̄ sit melior ordo legata institutiōe ꝑmittere patet ex eo q̄ illud soluz heredis est/ qd supest deducto ere alieno/ ⁊ funeris īpensa/ et deductis legatis factis vsq̄ ad illū modū quo legare voluit et potuit testator. vt. ff. ad l. fal. l. i. §. secō capite. et §. fi. ⁊ C. co. l. irritū. et. l. in iponēda. et. C. de iure deli. l. scim⁹. §. in cōputatione. et insti. de leg. fal. §. cum autez. Sicut ergo istis deductis qd superest ad heredē ptinet: sic ista ꝓmo debent in ordine scribi/ et deinde heres institui. Itē est alia ratio: q: cum legata q̄ fiūt ꝓ restitutionib⁹ ablatorū/ funeris īpensa/ et alīs operib⁹ pietatis ad salutē aīe spectēt. Heredis vero institutio cū tpalis et mūdane cure causam respiciat: merito ipsa salutis aīe ꝓuidentia: vt domina ꝓcedet tēporalis autez ꝓuisio vt ancilla post ēgū venēs subsequet. dīsam eīn ancillari ⁊ ancillā dñari absonū est. Alia ꝓo q̄ relinquūtur vxoribus et amicis post predicta duo gīa legatorū: et post cōmissarios immediate ponantur: vt in vno eodē capitulo oia pariter legata ꝓuncta sint. esset ei magna ꝓfusio si ꝑ diuersas testamēti ptes spersa reperirentur: ⁊ ꝓpterea q: legata triplici intuitu relinqui videtur: ideo fin hoc dicere possumus triplicē esse legatorū speciē in quib⁹ debet etiā ordo seruari: si eīn testator aliq̄d acquisiuit ⁊ habet illicitū: ꝓmo et aīs oia disponet ⁊ ordinet de restitutiōib⁹ ablatorū. Hec species ꝑmittēda nō est: q: nulla alia legata debentur nisi deducto ere alieno. vt. C. de iure deli. l. scim⁹. §. sin ꝓo creditores. nā illa intelligūtur bōa q̄ supsunt deducto ere alieno. l. subsignatū. §. bōa ff. de reg. iuris. et. l. cū emācipati. §. illud. ff. de collā. bono. Et q̄a inter hec legitima negocia istud est primum et maxime salutis aīe remediuz si restitutio illicite quesitoruz fiat. deinde restitutis illicitis secūdo loco sunt ponēda illa legata que ꝓ funeris impēsa: et eleno

Legata nō debētur nisi deducto ere alieno.

finis ⁊ alijs anime suffragijs fiūt. qz nō pnuisum est elemosinā facere de substantia aliena.

¶ Addō. xiij. q. v. forte aliqs. et xxxij. q. iij. sic nō fūt. Gerar. mu.

¶ Salomōe dicēte q̄ offert sacrificiū de substātia pauperis: idem ē q̄si victimat filiū i ꝓspectu pris

¶ Additio. Iste dictū salomōis citat. xiij. q. v. immolat⁹. et. i. q. i. nō est putāda. Gerardus mulert.

Furti spēs est de alieno largiri.

¶ Itē spēs furti est de alieno largiri. vt. ff. ō furti. l. si pignore. §. i. post has itaqz duas legatorū spēs debēt eligi certe psone quas appellam⁹ cōmissarios vel executores, q̄ ad ipsa legata soluēda cōstituūtur: ex quib⁹ plena dat auctoritas ⁊ potestas ꝑdicta executiōi mādare: raro enī ista fidei cōmittūtur heredis quib⁹ sic factis ad trinā speciē legatorū transeundū est: scz eorūz q̄ vxori ꝓpinquis et alijs amicis carnalib⁹ reliquūtur In his eīn legatis tradēdis nō solent eligi cōmissarij: sed soluenda ab heredib⁹ relinquūtur. hac igit ratione hoc ordine sunt scribēda legata: que aūt sūt horū legatorū fore i vnaq̄qz specie ifra inuenies

¶ Additio. Premissa scz a ver. ⁊ ꝓpterea ponit in effectu specu. in titu. de instru. edi. §. compēdiose. ꝓpe fi. ibi circa legata vero scias ⁊c. Gerardus mulert.

¶ De institutionib⁹ heredū: et quid sit hereditas: et in quot ⁊ quas ꝑtes diuidatur: ⁊ quid sit heredem instituere.

Rubrica. x.

Dunc de tertio capitulo id est de heredum institutione agendum est super qua sollicite admonendi sumus plenissime diligentiam adhibere: nam hic plerūqz non tātū virgulta: sed ⁊ cedri deficiunt. verum licet testamentarie successionis pelagus pfundissimū sit/ attā pauca nobis vtilia et necessaria sumam⁹ ex istis: tractatū hunc ꝑ plures rubricas et titulos distinguētes/ vt ꝑ partes diuisus possit facilius comprehendi.

¶ Additio. Ut. §. sz nō vsqz in fi. isti. de lega. ⁊. l. i. ff. de dolo. excep. nā partitio aīm legentis incitat: mentem intelligentis preparat: ⁊ mēoriā artificiose reformat. vt dicit glo. no. in ꝓbo easdē. insti. in. §. igit in phemio insti. Gerar. mu.

Partitiōis q̄s sit effectus.

¶ Hereditas est successio in vniuersum ius quod habuit defunct⁹ tempore mortis sue. vt. ff. de verbo. signi. l. nihil. ⁊. l. hereditas. ff. de regu. iur. et hoc aliquando dicitur as: aliquando pōdo vel pondus. aliquādo libra: ista eīn quatuor nomina sinonima sunt.

Hereditas quid sit.

¶ Additio. Ita vult glo. in ꝓ. sestuns. ibi item no. ista tria. ⁊c. in. §. hereditas. isti. de here. istitu. Gerardus mulert.

¶ Porro hereditatis diuisio solēnis fit a ture i duodecim vncias siue partes q̄ assis appellatione ꝓtinētur: et habēt hee partes ꝓpria nomina abvncia vsqz ad assez: vt vsqz sit exclusiuū. naz q̄libet earū partiū maior ē vncia: et quelibet minor asse: qz nulla earū cōtinet solā vnciā aut totū assem. Sunt vero hec noīa partiū. prima sestuns: et hec cōtinet vnciā et dimidiā. vñ sestuns quasi semi vncia ⁊ vncia vt. ff. de iofficio. tes. l. papinianus. §. quoniaz. tertia ei eius litteras est et nō r. qz ꝓpō f ex semis ⁊ vncia

Hereditas in q̄t et q̄s ptes diuidatur.

¶ Additio. Ita dicit. d. glo. i verbo sestuns. ibi sestus eīn dicit: ⁊ e in dicto. §. hereditas. isti. de here. insti. Gerardus mulert.

¶ Secda sextās: qz sextā ptē hereditatis significat. i. duas vncias.

Tertia quadrãs: q; quartã partẽ hereditatis notat. i. tres vncias. Quarta triẽs. i. quattuor vncias Vñ illa q̃tuor noia sumũt iterp̃tationẽ ex eo q̃ quandã portionẽ hereditatis designãt. sequẽtia vero octo habẽt etymologiã/ exeo q̃ certũ numerũ vnciarũ signant

¶ Additio. Ita dicit glo. i verbo sestuns. post princi. ibi ⁊ nota. ⁊c. Gerardus mulert.

¶ Vñ quinta vocat̃ quiquũs eo q̃ quinq̃ vncias denotat. Sexta dicitur semis: quia continet dimidiã partẽ hereditat⁊. i. sex vncias Septima vocatur septuns. Octaua vocatur bes. Nona dodrans Decia dextrãs. Vndecia deuns. Duodecia as: ⁊ significat as põd⁹ duodeci vnciarũ: licet aliquando as assis p̃ nũmo ponat̃. vñ ỷsus.

Versus

As obol⁹ põd⁹: as est possessio tota. Verũ licet ista diuisio solẽnis fiat a iure: tñ testator in plures ⁊ pauciores vncias põt diuidere. Nã tot vncie assez faciũt/ quot testator voluit. Et p̃bant̃ hec insti. de here. insti. ℣. hereditas. ⁊ ℣. non autẽ. ⁊ ℣. ecõtrario. ⁊. ff. de here. insti. l. seruũ meũ. ℣. si. Est aũt heredẽ istituere/ aliquẽ sibi heredem statuere. unde dictũ q̃si intus. i. eodem loco. suo post mortẽ suã in bonis suis quẽ dñm statuere: sic eni intrat heres ĩ dominum substãtie defũcti/ vt vna et eadẽ p̃sona estimet̃ cũ defuncto. vt in autẽ. de iure iur. amiou p̃stito. ℣. i. colũ. v. Et bñ dicit̃ post mortẽ/ q; nullꝰ viuo testatore heres est/ etiã nec filius viuo p̃te. Vnde heres ꝯ ab hero id est dño. vt insti. de here. quali. et diffe. ℣. p herede. nã herus dñs dicit̃. vt. ff. ad. l. aquiliã. Litẽ mela. ℣. legis acq̃lie. heres cũ adita hereditate dñs fit sola voluntate. vt. ℣. p herede: ſz nõ possessor nisi ipaz possessionẽ appẽhẽdat vt. ff. de acqui. poss. l. cũ heredes in p̃ncipio

Institutere heredem q̃d sit et vñ dicatur.

Heres vnde dicatur.

¶ Heredis institutio in qua vltia volũtate: qui bꝰ ỷbis et qualiter fiat Rubrica. xi.

Liendũ est q̃ heredũ directa istitutio fier nõ põt nisi iso lo testamẽto: ⁊ nõ eo codicillo/ vel aliqua alia vltia volũtate: vt q; aliq̃s recto iure instituatur heres ad quẽ testator hereditatẽ suã voluit peruenire: et illũ capere nullo alio mediante. vt. C. de codicil. l. hereditatem. et insti. de codicil. ℣. pe. Obliqua vero hoc est fideicõmissaria hereditas reliqui in testamẽto põt et codicillo. vt q; rogẽt̃ in codicillo heres istitutꝰ ĩ testamẽto/ vel heres ab intestato veniẽs vt hereditatẽ alteri restituat. is cui restituetur hereditas erit heres p̃fideicõmissũ et quodãmõ hereditatẽ capiet p obliquũ/ ⁊ alto mediãte. vt insti. de fideicõ. heredi. ℣. p̃terea. et. ℣. in p̃rimis. sed ista diffusiꝰ. J. dicentur in tractatu codicillorũ. Fit autez heredis institutio ỷbis directis: vt titiꝰ mihi heres esto vel hereditat⁊ mee dñs esto. itẽ verbis inflexis: vt illũ heredẽ facio/ vel instituo/ vel iure institutiõis relinquo vt. C. de testa. l. qm̃. et. ff. de heredi. insti. l. his verbis. nã inflexa dicunt̃ noia in noib⁹ suis casib⁹ p̃terq̃ in nominatiuo.

Heredis institutio q̃ bꝰ ỷbis fiat.

¶ Additio. Vt dicit glo'. in ỷbo inflexis. in. d. l. qm̃. Gerar. mu.

¶ Itẽ est si dicat relinq̃ tibi bona mea. vt. C. de secũ. nup. l. hac edictali. i. responso.

¶ Additio. De hoc ỷbo reliquo plenius dicet̃ J. in rubrica generalia quedã circa instituendos liberos. Gerardus mulert.

Heredẽ certum demonstrari oportet

¶ In istitutiõe faciẽda certũ heredẽ demõstrari ops. l. quotiẽs §. heres aũt. ff. de herc. insti. qũ enim nõ apparet q̃s sit institutus: vt q̃ in corpe sit erratũ. cũq̃ volẽs aliũ scribere: aliũ scripsit. vl̃ q̃ nõ apparet de qua psona testator sensert: eo q̃ cũ hꝫ duos nepotes q̃rũ quilibet titꝰ vocabat dixit: titius nepos meus mihi heres esto. institutio nulla est: nisi alijs apertissimis ꝓbationibꝰ fuerit reuelatum de q̃ senserit testator. vt. d. l. quotiens. in principio.

¶ Additio. Et facit. l. duo sũt titij. ff. de testa. tute. ꝛ. l. cũ ex pluribus. ff. de manu. testa. Ber. mu.

¶ Et ita declaratio et demonstratio heredis debꝫ fieri a testatore: vl̃ nominãdo heredẽ cũ aliq̃ sufficienti determinatione: vel cũ aliquo signo indubitabili: vt cũ plures habet filios quorũ vnꝰ erat legũ doctor: ꝛ dixit filiꝰ meꝰ doctor legũ mihi heres esto: vel p conditiõis euẽtũ. vt vter eorũ illã vxorẽ duxerit mihi heres esto: vl̃ eũ ad oculũ ostendẽdo: vt q̃ dixit mihi hic heres esto cuꝫ sit corã illo qui ostenditur.

¶ Additio. Vlt. d. l. quotiẽs §. si quis nomen. et. l. certũ. ff. si certũ petatur. Berardus mulert.

¶ Hoc aũt fallit i casu i quo possumꝰ incertas psonas heredes instituere: puta pauperes vel captiuos: et hec ꝓpter diuini numinis intuitũ. vt. C. de episco. ꝛ cle. l. id qõ. et. l. si q̃s ad declinandã. alioquin eim certꝰ debet demonstrari heres. vt dictum est.

Ecclie simpl̃r relictũ nõ specificando certam: cui debeatur.

¶ Additio. Potest etiã relinqui ecclie simplicit̃ nõ specificãdo aliquã certã ecclesiã: ꝛ valet tale relictũ: ꝛ hoc casu dabit̃ ecclie parrochiali ipsiꝰ testatoris. ar. l. que cõditio. in fine. ff. de cõditio. et demõstra. ita tenet panor. in. c. in dicãte. de testa. ꝛ bar. in. d. l. que conditio. in fi. tenet etiã hoc Ly. in. l. 1. in. v. q̃stione. C. de sacrosan. eccle. sꝫ Io. fa. ꝛ post eũ. Ange. are. in §. sed ius quidez ciuile. insti. de iure na. gen. ꝛ ciuili. tenent p illũ textũ: q̃ indubie relictũ p̃sumatur ecclie maior ciuitatis vel dyocesis: de qua in dubio debet intelligi: sicut ibi in textu in dubio intelligit̃ de iure ciuili romanorum. de quo pũcto vide etiã Johã. an. in additionibꝰ ad spe. in ti. de instru. edi. §. nũc vero aliq̃. lxv. versi. q̃d si testator iussit fieri pontẽ. ꝛc. vbi tenet opinionẽ. Ly. et aliorũ. quã etiã tenet Sali. in. d. l. i. C. de sacrosan. eccle. in. ij. colum. in fi. et etiã Pau. de castro p. d. l. que ꝓditũ. item Ange. de peru. in §. si ꝓ in ꝓpetuam. in auctẽ. de nõ alie. aut pmu. colũ. ij. Sed q̃d si relict̃ q̃s ecclie forte sancti petri: et sint plures ecclie illius nominis in ciuitate ꝛ Dic q̃ hoc casu dabitur pauperiori. §. si q̃s in noie. in auc. de eccle. titu. col. ix. si autem talis ecclesia in ciuitate testatoris non inuenit̃/inuenitur autẽ in territorio. illi dabit̃. si vero nec i territorio inuenit̃: dabitur ecclie ciuitatꝭ in qua testator domiciliũ habuerit. d. §. sic q̃s i noie. Nõ limita quãdo ex cõiecturis nõ põt aliud apparere. pone eim q̃ parrochianus ecclie sancti petri relict̃ simpliciter ecclie sancti petri: sunt in ciuitate alie ecclie sctĩ petri: hoc eim casu nõ dabit̃ pauperiori: sed potiꝰ ecclie parrochiali testatorꝭ. q̃ in dubio videt̃ de illa sensisse. vt vult idẽ panor. vbi. s̃. vbi subsequent̃ determiat q̃d iuris: q̃ũ plures sũt ecclie sctĩ petri ꝛ sunt oẽs eq̃les: et cõcludit q̃ hoc casu dabitur cõpo: vt dispẽset vl̃ gratificet alteri ar. in. c. q̃m. de decimis. et in c. i. de parro. ¶ Item nota q̃ relictum pauperibus simpliciter: qõ valet. vt. s̃. patet. si quidẽ vnꝰ est

Ecclie sctĩ petri relictũ cum sint plures istꝰ noĩs cui debeat̃.

xenō in ciuitate testatoris illi debetur: et p xenodochiū integrotātes fiet distributio: quis eī pauperior est hoibus qui et inopia tenti sunt: et in xenone repositi: et suis corporib⁹ laborātes necessariū victū sibi nō possunt afferre? si autē ampliores in ciuitate xenones: vl pthochia sint: tūc ci xenoni vel pthochio qui pauperior eē dinoscitur dabitur relictū. si vero nullus xenon in ciuitate inueniatur: tūc pauperib⁹ qui ī ciuitate sunt vel penur⁹ mēdicātib⁹: vel alia sustentatiōe egētib⁹: eedē pecunie distribuēde sunt: que oīa pbātur pulchre. in. l. si qs ad declinādaz. C. de epis. z cle. Ad quos aūt spectet executio huiusmodi relictorū dicē late. J. de formis ordinādorū cōmissariorū. Et nota casus supradictos: qz ī illis valet īstitutio Iz nō ostēdē cert⁹ heres: z hoc ppter diuini numinis intuitū: vt dictū est. de hoc: an scilz z quādo incertitudo heredis vel legatarij vitiet legatum vel institutionem. vide elegātissime p Bar. in. l. qdā ff. de reb⁹ dubijs. z dixi. s. ī rubrica. qd sit legatū. dic vt ibi. B. mu.

¶ Itē fieri pōt īstitutio pure. vt illū heredē instituo. ītē sub conditione. vt illum heredem instituo si filiā meā duxerit in vxorē. Ex certo aūt tēpore: aut ad certū tēpus quis heres institui nō potest Iz vitio tēporis sublato de medio: tenet institutio. vt si dicā instituo te vsqz ad pascha. vl a paschate in ātea. pbātur hec īsti. ō heredi. insti. §. heres. et. ff. eo. l. hereditas ex die.

Heres institui ex certo tēpore aut ad certū tēpus an possit.

¶ Additio. Hec vera in pagano. secus in milite. l. certi iuris. C. de testa. milit. z. l. ī fraudē. §. miles. et l. miles ita. ij. rsso. ff. eo. Ber. m.

¶ Verū tñ si fiat ad tēp⁹ īcertū: vel ex incerto tēpore bene valet. etiā ī pagano: hoc mō. vxorē meā quādiu vixerit: post mortez vero suā: titiū mihi heredē instituo. vt ff. de here. īsti. l. in tēpus. z. l. qui filio. et de libe. et pos. l. filiⁿ a pre. ij. respōso. et. C. de heredi. insti. l. extraneum. i.

¶ Additio. Aduerte q lex in tēp⁹. s. allegata dicit q pōt qs institui ī tēp⁹ quo capere poterit: hoc intelligē singulariter scdz Bal. in l. eā quaz. C. de fideicōmis. in penul. colū qñ solū esset īcapacitas ex pte instituti: vt ī deportato aut filii. sec⁹ aūt si ex pte vtriusqz: scz testatoris et heredis. hinc est ēm eundē: q spuri⁹ in die capacitatz sic nō possit institui. de q etiā late p Angelū are. in §. heres. insti. de here. insti. Itē aduerte incētiū. s. dictū ē posse aliquē institui heredē ad tēpus incertū et valet talis īstitutio. d. l. filiⁿ a patre. ij. respōso. hoc ītelligeverū ēm bal. ibi. qñ testator prouidit de alio herede post illū die. vt in casu. d. l. filius a pre. ij. respōso. si vo nō prouidit de alio herede: tūc prima īstitutio est ppetua et trāmissibil ne decedat pparte testat⁹: et p parte intestatus qd esse nō potest. l. nus nostrū ff. de reg. iurz. Dicūt tñ aliqui: vt refert idē bal. ibidē q illa scda institutio q. s. prouidit testator de alio herede trahit ad fideicōmissū: qz q incipit eē heres (vt incēt) nō pōt desinere. Istud exp̄sse tenet idem bal. in l. extraneum. i. C. de here. īsti. ¶ Circa pmissa qro q sit ratio diuersitatz q ex certo tpe: aut ad certū tepus heres institui non pōt: ex tēpore vo incerto aut sub conditiōe pōt. vt. s. dictū est. Rñdet Dy. ī regla act⁹. de reg. iu. li. vi. qz id qd nō recipit diuisionē in ptes in se: nec recipit diuisionē in partes tēporū: z ecōtra: allegat. l. miles ita heredez. §. et qz dirim⁹. ff. de milit. testa. et. l. vsufructⁿ ab iitio. ff. de vsufru. Sed institutio

Institutio ad tēpus incertum an valeat.

Cũ testati trahit ad se cãm itestati.

heredis nõ recipit diuisionẽ in se. qz nõ potest quis decedere ꝑ parte testat⁹: ꝛ ꝑ parte intestat⁹. imo causa testati trahit ad se causam intestati i re. vt. d. l. ius nostrũ. ff. de reg. iu. ergo idẽ erit in tẽpore: et sic limitatio temporis habet ꝑ nõ adiecta. d. l. hereditas. sed vbi testatur sub cõditione vel in diem incertũ: euentus cõditionis ꝛ diei incerte. que cõditiõi assimilat. l. dies incert⁹. ff. de cõdi. ꝛ de. trahitur ad tẽpus retro. vt. ff. de testa. nuli. l. qõ dicit. in prin. ꝛ. l. potior est. ff. qui po. in pig. ha. et ideo nõ videt ꝑ parte testatus: ꝛ ꝑ o pte intestatus: sed existẽte cõditione videt i totũ testat⁹: ea ꝓ o deficiẽte in totũ intestat⁹ videt. ita d cit dyn⁹ vbi. s. vide etiã de isto bal. ꝛ bartho. in. d. l. hereditas ex die. Quid si q̃s instituat titũ heredẽ vsq̃z ad pascha: ꝛ subiciat: ꝛ nolo q̃ sit heres post pascha. an valeat institutio? Respõdet bar. i. d. l. hereditas. in fi. q̃ non. imo vitiat in totũ institutio: qz continet in se repugnãtiã. ꝑ ea q̃ dixit idez bar. in herede instituto in re certa: cuz fuit dictũ q̃ pl⁹ petere nõ possit. de quo dixit in. l. quotiẽs. §. si duo ff. de here. insti. allegat in ar. l. miles ita. ff. de mili. testa. Sz aduerte q̃ bal. vbi. s. ꝛ idẽ i. l. extraneũ i. C. de here. insti. tenet cõtrarium dicẽs etiã hoc casu causaz testati trahere ad se cãm intestati. idẽ tenet Angel⁹ arc. in. d. §. heres. i fi. insti. de here. insti. per rõnes quas ibi adducit quẽ vide. Berar. mu.

¶ Itẽ fieri põt institutõ i vniuerso: vt in oibus meis bonis illũ istituo. Itẽ in certa pte: vt illũ in dimidia vl tertia parte bonoz meorũ mihi heredẽ instituo. Itẽ in re vel quãtitate certa: vt illuz in tali fundo. vel in. c. libris michi heredẽ instituo eo distincto: qz istitutus in certa pte debet subire omnis eris alieni ꝑ ea parte qua institutus est. l. ij. C. de here. acti. Iz ꝓ o qui in re certa vel quãtitate institutus ẽ loco legatarij habet: ꝛ iõ non subiton⁹ eris alieni. vt. C. de here. insti. l. quotiẽs. hoc verũ q̃ si ali⁹ inuenit institut⁹ in vniuerso.

Institutus i re certa vl quãtitate a n ꝛ q̃ legatarij loco. habeat

¶ Additio. Alioquin institut⁹ ex certa pte: vel re aut quãtitate certa: loco heredis ẽ ꝛ i vniuersũ succedit: ne idẽ in parte testat⁹. et in pte intestat⁹ inueniat. §. non autẽ vtiq̃z. insti. de here. insti. et. l. i. §. si ex fundo. ꝛ. l. q̃tiẽs. §. si duo. ꝛ. l. ex facto. ij. ꝑ totã. i. colũ. ff. e. qõ vez in pagano: secus in milite. d §. nõ aũt vtiq̃z. Sz cõtra ꝓmissa: dũ dicitur institutũ i re certa legatarij loco esse. oppono. iure cauetur q̃ filij⁹ debet habere legitimaz suam iure institutiõis: ꝛ nõ legati vl donatiõis. alioquin testamentũ nullum ẽ. §. aliud quoq̃z. in auc. vt cũ de ap. cog. col. viij. et tñ patet q̃ si filius sit institut⁹ in re certa testamentũ nõ soluit §. hec autẽ dispo suim⁹. i. d. auctẽ. ergo nõ habetur loco legatarij. Dicit ꝛeuit sz Bar. in. d. l. ex facto. ij. ff. de here. insti. ꝛ i. l. quotiẽs. C. e. quẽ sequit Bal. in. d. l. ex facto. q̃ heres institutus ex re certa nõ ẽ heres vniuersalis nec ẽ legatarius: sed ẽ vna tertia species ꝑ se: q̃ vocat heres ex re certa: que partim capit de natura instituti vniuersaliter: partim de natura legatarij. sicut dicimus in grãmatica de pticipio: quod ptez noiis/partẽq̃z ꝓbi recipit. Habet enim ex natura legatarij duo: scz q̃ in eũ nõ trãseunt actiões. d. l. quotiẽs. ꝑpe fi. et q̃ patit falcidiã. l. quotiẽs. C. fa. herciscũ. et. d. l. ex facto. ꝓ si. vñ scio quesitũ. De natura ꝓ o vniuersalis hz tria. Primũ qz hz ius accrescẽdi: de quo ꝑ bal. in. d. l. quotiens. §. si duo. ff. de here. insti. Secundũ qz eius additione ꝓfirmant relicta in testamẽ

Institutio ad certum an valeat.

to. Tertiū qz pōt de manu sua capere sicut heres vniuersalis hereditatem. ita putat Bar. vbi. s. qd nō pbat Bal. dicēs: qz si hoc eēt verum sequeret q dominū rei in qua est institut⁹ nō trāsiret ad eū recta via: sz demū p agnitionē. qd nō est verū sm eundē Bal. vbi. s. Imo sm cū ēztū ad merā acquisitionē ipi⁹ rei cēset loco legatarij. hinc ē q trāsmittit ad heredes illas res: qz i eis sapit naturā singularis legati: nō autē trāsmittit in eos sine agnitiōe illō ius accrescēdi in quo sapit naturā institutionis vniuersalis. qd pbat bñ p. d. l. ex facto. in fi. t. colū. z. l. si alteri⁹. eo. titu. vbi res relictas habet prout relicte sunt: tanēz essent plegate. de hac pretacta materia dic latiⁿ. vt per. d. Bar. z Bal. vbi. s. z per eundē baldū i. d. l. quotiēs. C. de here. inst. ¶ Quid si testator phibuit institutū ex re certa plus petere vl hēre. vtrū hoc casu habeat ius accrescendi? de hac questiōe vide Bar. in. d. l. qtiēs. §. si duo. in fi. et ibi etiaz bal. ff. de here. instit. itez Ange. are. in §. hereditas. in fi. institu. codē. Gerardus mulert ¶ Itē possunt istitui plures simpliciter partibus nō expressis. vt Pe. Ja. Ma. mihi heredes instituo: z tūc ex equis portionib⁹ sūt heredes. vt insti. de here. insti. §. sz si plures istituanē. et. d. l. quotiēs §. heredes. Itē pōt fieri istitutio parti p capita: et parti p stirpes. vt Pe. Ja. filios meos. scz quēlibet p tertia. z An. z Ti. nepotes meos filios Alear. fratris mei/ p tertia mihi heres instituo. nam et simili modo ab intestato vocētur. vt insti. de heredi. que ab intesta. defe §. et quia placuit.

Successio per capita qñ fit.

¶ Additio. Et aūt successio per capita: sm Bal. i auctē. defuncto C. ad tertu. qñ tot sunt portiōes quot sunt persone: q etiā vocatur successio p rata. vel successio pro virilib⁹. In stirpes vero dicit qñ tot sūt portiōes quot sūt stirpes. ꝓbat gra: si plures sint successores et tot portiōes capiant quot sunt capita: tunc dicunt in capita. vel pro rata: vel p virilib⁹ succedere. Si vero tres sunt filij ex vno fratre ꝑmortuo: vn⁹ aūt ex alio. si ille vnus ex vno fratre tātū capiat ēztū alij tres ex alio fratre: dicūt in stirpes succedere: hic autē due sūt stirpes. scz duo fratres ꝑmortui: et singulorū filij succedunt in suas stirpes: hoc est in locū suorū patrū. probat in a auctē. d here. ab intesta. ve. post prin. col. ix. Ñ autē debeat succedi in stirpes: et qñ in capita dicetur. j. in rubri. de success. ab intesta. et quot ḋbusue modis ḋs decedat itestat⁹. B. m.

Successio i stirpes qñ fit.

¶ De heredū ḋlitate et differentia. Rubri. xij.

Heredum alij sunt necessarij tātū. alij sui et necessarij. alij extranei. Necessari⁹ heres ē: seru⁹ a dño istitutus heres. ita tū si heredi tatē z libertatē ex dñi testamēto cōsequatur: vt qz tēpore testamenti et mortis erat in dñi potestate. fiet enī ignorās z inuit⁹ liber z heres: z iō dicitur necessarius. vt insti. de here. qualu. z dif. in pn. et §. i. z de here. insti. §. seru⁹ aūt a dño. z. ff. e. l. si alienū. in pn. z. ff. si cer. pe. l. ei⁹ q. Sui z necessarij sūt liberi q in potestate morientis sūt tēpore mortis: vt filij⁹ filia: nepos neptis ex filio: z deinceps ceteri p masculinā lineaz descēdētes. Mā licet filia sit i potestate patris: tamē eius filij sequūtur familiā patris eoz et non matris. vt insti. de patria potestate. §. vlti. et insti. de legit. ag. tu. §. i. ibi. qz qui nascunt

Necessarius heres qz sit.

Sui et necessarij heredes qui sint.

Inter filiū autē et nepotē ex filio oportet distinguere. nā filiꝰ meus ideo michi suus heres ē/ qz in potestate mea est/ z michil est mediuz inter me z ipm. nepos vero ex filio licet in potestate mea sit: tamē suus michi non ē: qz precedit euz pater eius q̃ tēpore mortis mee ī potestate mea est. Si vero filius meꝰ me viuo moriatur tūc nepos ex eo tēpore mortis mee mihi est suus heres: z qz est in potestate. z quia sublatuz est de medio caput primū quod eū p̃cedebat: scz pater eius. idē de pnepote et ceterz liberis. Dicūtur autē ideo sui qz domest: ci sunt: z viuo patre quodāmodo dñi estimantur. ideo vero necessarij: qz iure ciuili iuti cogēbātur heredes fieri. Sed de iure p̃tozio pmittitur eis abstinere si velint. probātur predicta omnia insti. de here. qua. z diffe. §. sui autē. z §. sed sui. z de here. que ab inte. defe. §. i. z §. ita demum. Extranei heredes sunt q̃ iuri testatoris subiecti nō sunt/ hinc est q̃ emancipati filij extranei heredes sunt. item liberi instituti a matre heredes/ eodē numero sunt: qz femine nō habent in potestate liberos. vt insti. d here. qua. et diffe. §. ceteri. licet nichilominꝰ instituti vel exheredati esse debeant vt dicetur in sequenti rubrica.

Extranei heredes qui sint.

Succedo i stirpes qñ fit.

Necessarius heres q̃ sit.

¶ De illis qui oino istitui vel exheredari debent. Rubrica. xiij.

Tractatū istum pone tabellio sup cortuū signaculū: qm̃ ex ipso pendet doctrina testamētoꝝ: z tota ferre virtus z pōdus. Ait ēde igit q̃ q̃dā sunt ad quos ita strcto iure legitīa spectat hereditas/ vt nisi oino istituāt vel rite exheredent: testamētū aut ē ipso iure nulluz: aut rescindit. z ad hos cognoscēdos oportet notare tres ordines vel lineas: quarū pria ē ascēdētū seu parētū nostroꝝ. z hij sunt pater/ mater/ auus/ auia/ pauus/ pauia/ abauus/ abauia/ attauus/ attauia/ tritauꝰ/ tritauia. abinde supra dicunt maiores nri. Scda ē liberoꝝ nostroꝝ: z hij sunt filius filia nepos: neptis: pnepos: pneptis: atnepos. atneptis: trinepos: trineptis. abinde z infra dicūtur descendentes nostri.

¶ Addito. Als dicunt posteriores. vt. ff. de gra. l. fi. §. parentes. Gerardus mulert.

¶ Et in istis duabus lineis sunt illi qui oino debent institui vel exheredari. Tertia est trāsuersalū seu collateralū. z hij sunt frater: soror: fratris sororisq̃ liberi. item patruꝰ: amita. auūculꝰ matertera et corliberi. sed hos nō habeamꝰ necesse instituere vel exheredare.

¶ Additio. Nō ite lige nisi turpis psona heres scribat: quo casu oportet etiā istituere fratrē z sororē. alioqn rūpēt testamētū p querelaz: vltra eos vero nunime. §. soror aūt. insti. de inoffi. testa. et. ff. eo. l. i. Gerardus mulert.

Frater et soror qñ possit testamētum rūpere.

¶ Et q̃ tales linee sint gradꝰ z ordines ascēdentū et descendentū z collateralium: pbat insti. de gradibꝰ cog. a pn. ti. vsq̃z ad §. hactenꝰ. Igit tertia linea omissa ad p̃mas duas referamꝰ nos. Et ē diligēt notādū q̃ scda p̃cedit p̃maz in ordine succedēdi. Maz testatorquādiu habet aliquē ex descendētibus suis seu liberis nō cogit de ascēdentibus facere mēcionē. qz ppter naturalē erga liberos charitatē prima causa successionis ē liberorū. z quia oia bona nostra liberis nostris ex voto parentū debentur: ipi vsq̃z in infinitū ceteris preferuntur. vt insti. de here. que

Liberis existētibꝰ nō cogitur q̃s de ascēdētibus facere mēcionē i suo testamēto.

ab ite. de fe. §. i. ⁊ de seruili cogna. §. repetitis. ⁊. ff. de inoffi. test. l. nā et si. in princi. et in autē. de here. ab intē. vent. in princi. col. ix. Et ideo de prima linea q̄ est descēdē tium seu liberorum nostrorū primo dicam⁹. Postea de linea parentū seu ascēdentū. Liberorū ergo: quidam sunt legitimi ⁊ naturales simul. quidā naturales tātum. quidam tantū legitimi: quidā nec legitimi nec naturales.

Liberorū spēs

¶ Additio. Has species liberorum ponit glo. i. insti. de adop. i. risi. addit p̄terea. d. g. quintam speciē. vide lati⁹ et clarius de hac distinctiōe liberorū: per Christ. por. super dictam glo. i. Ber. mulert.

¶ Itē eorū qui sunt legitimi ⁊ naturales: quidā sunt p̄mi grad⁹ vt filij: quidā secūdi vel vlteriores vt nepos neptis/ pnepos pneptis/ et sic deinceps. Itē eorū quidam sunt masculi/ quedā femīe/ quidā in potestate/ quidā emācipati: q̄dam nasciturī siue posthumi. de quibus in sequētibus titulis ⁊ rubricis suo ordine est agendum.

¶ De liberis p̄mi gradus legitimis ⁊ naturalibus iā natis. Ru. xiiij.

Qbet testator pater et mater filios et filias legitimos et naturales: ⁊ etiā eos q̄ ius legitimorū adepti sunt: cū quorū videlicet matre olī legitima cōcubina p̄ nuptias ptraxit: dotali⁹ addit⁹ istrumētis: tā masculos q̄z feminas: ꝗgines. nuptas. et viduas: tā etiāz emancipatos ⁊ emācipatas q̄z in potestate existentes instituere vel rite exheredare aut rite preterire et legitime. alioq̄n inutiliter testabit̄. vt insti. de exhere. li. i. risso. ⁊. §. nostra vero constitutio. ⁊ in autē. vt cū de ap. cogno. §. aliud quoq̄ capitulum. col. viij.

¶ Additio. Hodie nō requirunt̄ instrumenta dotalia de iure canonico quo ad legitimationem. de quo p scri. i. c. tāta: qui filij sint legitimi. et per Io. fa. et Ang. are. in. §. finali. super glosam in verbo istrumētis. insti. de nuptijs. ⁊ per Bar. in. l. cū quis. C. de natu. lib. et hoc tenuit etiā notabilis dñs ⁊ preceptor meus legū doctor eximius Nicola⁹ de capella bruxellensis. i. d. §. fina. louanij ordinarie legens institutiones. p tex. i. d. c. tanta Gerardus mulert.

Dotalia istrumenta hodie nō requirunt̄ ad legitimationem.

¶ Hec miror q̄ dē filiab⁹ feminis dixi. Itē q̄ dē emācipat⁹ masculis ⁊ femīis: q̄z eque debēt a patre ⁊ matre institui vl rite exheredari femīe: vl etiā legitime p̄teriri: quēadmodū masculi: emācipati vl emācipate/ sicut fui et sue: cū nulla hodie ōtū ad hoc sit differētia ratione sexus vel patrie potestatis: ⁊ nichil intersit inter masculū ⁊ feminā: emācipatū et suū vt in d. §. nsa ꝓo constitutio. insti. de exhe. li ⁊. C. de libe. pre. l. maximū vicīū licet sit in hoc inter eos differētia q̄z diuersis iuribus ⁊ rationibus ad testamenta parentū rescindenda procedunt.

¶ Additio. De quo plene pbar. i auc. ex cā. versi. quero scd̄o quō irritatur testamentū ex causa pteritionis ⁊c. C. de libe. preteritis. Itaq̄z nota q̄ nō ē penit⁹ sublata differētia patrie ptātis ⁊ emancipatiōis. cū vt supra dictū ē diuersis iuribus ⁊ modis ad testamēta parētū rescindēda pcedant emācipatus ⁊ suus. ⁊ dicā plene. J. in Rub. de legit. tīn liberis ⁊ de quibusdā ⁊c. ꝗsi. si tū videre. Itē ad de q̄ est etiā differētia inter emācipatum ⁊ suū: in collatione donationis simplicis. Suus enī donationem simplicē sibi a patre factā

Patrie ptātis ⁊ emancipatiōis differentia nō ē penitus sublata

non cōfert.emācipatus vero con
fert.de quo p Bar.7 reliqs scrip.
in aucť.ex testamēto. C.de colla.
7 i.l.si emācipati.co.ti.Quid au
tez opetur existentia sui heredis:
vide late per Bar.in.l.si filiꝰ qui
patri.ff.de vulg.et pu.sub.et per
eundem.in.l.1.C.si vt ab here. se
absti.7 tangā.J.in Rubri.ō pupil
la.substitutione.ꝓsi.octauo dictū
est.7c.Gerardus mulert.

¶Hec etiā credas q licet femie
sint nupte propterea sint a ptāte
pria liberate: qz mrimoniū nō est
modꝰ dissoluēdi patriā ptātem 7
hoc ēvez de iure nro.vt.C.de cō
di.iser.l.si vxorē 7 iſſh.de se.psul.
tertu.§.postea aūt. Sz ō iure lō
gobardozuz mulier est in potesta
te mariti/et non patris.

Patria ptās matrimonio nō solui tur.

¶Additio. Ita dicit glo.in.d.§.
postea aūt. Aduerte tñ q iure no
stro mulier est in potestate mariti
sui: quo ad debituz carnis. Nam
vxor nō hz ptātem sui corpis.7c.
c.nō debet.versi.quaternariꝰ. de
cōsan 7 affi.facit p pť hocrelinqt
hō patrē et matrē:7c.vt in.c.gau
demꝰ.ꝓsi.verū absonū. de diuor.
tinmo etiā vt eadē mariro teneať
opari.vt vult glo.i.l. sicut pfonꝰ
ff.de ope.liber.et glo. in.d.§.po
stea aūt.et ibi latius p dñm Chri
sto.poz. An autē etiam mulier sit
subiecta viro vt teneať euz sequi
peregrinātē. Respōdet Bar.i.l.
meuia §.1.ff.de an.le.post cynū. i
l.liberte. C. de ope.liber.q autē
modica peregrinatio et honesta:
tunc tenetur eum seq. si longa et
tunc aut erat ita maritꝰ solutꝰ pe
regrinari seu vagari: q casu si mu
lier co tpe quo nupsit eidē sciebat
eius pditionē:tūc teneť eū sequi:
argu.l.plenū.§.equitij.ff.ō vsu.le
habita.et. C. de sponsa.l.fi.circa
medium.et.l.promittendo.§. pe
nul.ff.de iure do.alias nō tenetur
eū seq.ar.l.qō nisi.in fi.ff.de opc.
liber.ita dicit Bar.vbi.ō.et An
gc.are.in.d.§. postea aūt.insti.ad
tertulia. vide glo.singularē.xiiij.
q.ij.vnaqueqz.et glo.in.c.1.de cō
in.lepzo. Quid aūt in īcarcerato
vel exule? pōt respōderi q si ppť
delictū et culpā viri id contingat
nō teneať sequi.argu.eoz que no
tanť in.c.1.qui matri.ac.pos.si ꝓ o
sine culpa:tūc tenetur ipm sequi.
et p hoc facit optime glo. in.d.c.
vnaqueqz.et facit ratio:nihil enim
tam humanū qz fozuitis casibus
mulier? maritū: vl vxorē viri par
ticipē esse.l.si cum dotem.§.si ma
ritꝰ.ff.solu.matrimonio.ita dixit
egregiꝰ dñs et pceptoz meꝰ iuris
vtriusqz doctoz excellentissimus
dñs Gabriel de mera.ff.solu.ma.
sup rubri.in lectiōe sua ordinaria
in pclara vniuersitate Louaniēsi
Gerardus mulert.

Vxor qūadmodū ē in ptāte mariti.

Vxor an tenetur sequi maritū peregrinātē

¶Et nota ōin mar.(licet quidaz
cōtrariū dicere videātur) nō suffi
cere dotatas instituere tñ in do
te:nisi in aliquo vltro instituanť:
quia dotē nō pōt dici habere a pa
tre iure institutionis vel legati:qz
nō ei adimere potest.vt. ff.ad le.
falcidiā.l.pater.in princi. et ideo
tutius est vt semp vltra dotē ali
quid iure institutionis accipiant.

Dotatas filias in dote tñ instituere, an suffiaciat.

¶Additio. Facit ad pdicta: qz
dos ipsius filie patrimoniū est. l.
i.§.sed vtrū.in fi.ff.de minoriꝰ
in quo nō valet īstitutio.§.sz si rē
legatarij.iſſh.de lega.istud sequi
tur Azo in sūma.C.de libe.pteri
tis. Sed contrariū tenet specu.in
titu.ō istru.edi.§.ꝓpēdiose versi.
sed sup forma pcedent 7c.7 hoc
vult ēt glo.i.d.§.sz vtrū.q soluit
aliq argumēta ptrariū suadētia.
fatetur tamen tutū esse vt in aliq
vltra istituātur. Gerardꝰ mulert.

¶Itē scias pfessos ī monasterio
institui debere: sicut et ceteri de
bent.vt.C.de epis.et cle.l.vlti.§.
hoc etiam cognitum.

Ingratitudo p religionis ingressum tollitur.

¶ Additio. Aduerte q̃ hoc est verum: etiã si ante ingressum cõmisissent aliquã ingratitudinẽ ppt quã potuissent licite exheredari. talis eñ ingratitudo per religionis ingressum tollitur. xix. q. iij. c. pe. et in auc. de mona. in prin. col. i. vbi dicit q̃ religionis ingressus oẽm maculã abstergit. Itẽ limita predicta nisi pfessi sint religiones beati Francisci. nã illi nõ sunt capaces successionũ. vt in cle. exiui §. cum eñ veritatẽ. versi. quia igitur. de verbo. sig. Cl ñ dicit Bar. in l. si i metallũ. ff. de his q̃ p nõ scrip. ha. se cẽ soluisse, q̃ si fratres minores instituãtur heredes: hereditas est p nõ scripta: et remanet apud heredes ab intestato. v. clemẽ. exiui. vbi dicit q̃ totaliter sint oñis hereditatis incapaces. de hoc tñ vide latiꝰ p Inno. in. c. i pseentia. de pbatio. ꝛ Bal. i auc. ingressi. C. de sa. san. eccle. B. mu.

Professi ordinẽ sci frãcisci ñ sũt capaces successionum.

¶ De exheredatiõibus autẽ scire ꝗbes q̃ hodie iure nouo testator: siue pater fuerit siue mat: siue ꝯcunq̃ alter de superioribus parẽtibus: si aliquẽ de liberis suis instituere noluerit / debet cum nominatim et cũ causa legibꝰ approbata exheredare vel pterire: causas exheredationi pteritionive adijcendo sic dicẽs: filiũ meũ vel nepotẽ meum: qꝛ manꝰ attroces in me iecit exheredo. vel sic. filiũ meum exheredo: qꝛ vt maleficꝰ cũ maleficis versat. vel similia. sic eñ exheredãdo vel pretereũdo legitime testabit. alioquin cõtra. vt in statu. de exhere. li. in prin. ꝛ de here. q̃ ab intesta. defe. §. eadẽ hec. ꝛ ff. de ꝓtra tabu. l. nõ putaut. ꝟ si. nõ queuts. et in auc. vt cũ de ap. cogno. §. aliud quoq̃. Idẽ dicendũ est de filijs testãtibꝰ: respectu parentũ suorũ. vt in. d. auc. §. hec ꝯdẽ de parẽtũ. Et sic nota nullã esse hodie differentiã q̃tũ ad hoc inter patrẽ et matrẽ. vterq̃ enim vl' instituẽdo: vel cuꝫ legitima cã exheredando. vel cuꝫ legitima cã pretereũdo. vtiliter testabit. Si eñ dixerit pt / filiũ meũ. P. neq̃ instituo neq̃ exheredo: qꝛ p venenũ poculũ michi mortis pauit insidias: eũ exheredasse videt. sicut dñs Azo dicit et inscribit i sũma. C. de libe. pte. vel exhere. in ꝟ si. est autẽ preterire. ꝛ etiam in versi. est autẽ effectus. vbi apte dixit pteritionẽ fa ctã cũ causa siue a patre siue a matre valere: sed iter eos notat differẽtiã quãtũ ad effectus rationes ꝛ vias testamẽti rescindendi. sed hos effectꝰ nõ p sequor: qꝛ materia eiꝰ longinqua est a cursu. nostri tpis. nec enumero causas hmõi legitimas exheredationibus vel pteritionibꝰ in serendas: qꝛ apte enumerãtur in dicto autẽ. vt cũ de ap. in §. causas aũt vsq̃ ad §. hec aũt disposuimꝰ

Exheredari pot filiꝰ xiij. de causis.

¶ Additio. Et p glo. in. c. quinta uallis. de iureiurã. ꝛ sunt q̃tuordecim. Prima est si filiꝰ parẽtibꝰ manꝰ intulerit. Itẽ si grauẽ iniuriã eis fecerit. Si criminalit eos accusauerit de cã que non sit aduersus principẽ vel rem publicã. Si cũ maleficis hoibꝰ vt maleficus versatur. Si vite parẽtũ fuerit ĩsidiatꝰ. Si vxori aut ꝯcubine eiꝰ se immiscuerit. Si ex delatiõe filij graue dispendiuꝫ parẽtes sustulerint. Si p persona vel debito eius inq̃ũtũ pot fideiubere noluerit. hoc tñ quod de fideiussiõe dicitur ad filios masculos tñ pertinet. Itẽ si pbuit eos facere testamentũ. Si cõtra voluntatẽ parentuꝫ inter arenarios et mimos pseuerauerit / cũ pt nõ fuerit illiꝰ professionis. Si filia luxuriosam vitã egerit: cũ parẽtes vellent eã pro posse dotare / nisi negl exerint eã maritare post. xxv. annos. Si parẽtibꝰ furiosis debitã curã nõ

impēderit. Si parentē captuz de carcere deducere neglexerit. Item si filius sit hereticus pater ꝓ catholic⁹. vnde ꝓsus. Bis septē causis exherces fili⁹ esto Si patrē feriat vel maledicat ei. Carcere detrusū: si negligit/ac furiosū: Crimis accuset/aut paret ĩsidias. Si dederit grauia sibi damna: nec hoste redemit Testari prohibet: aut dat harena locum. Si prauos sequitur: vel amat genitoris amicā Non orthodox⁹ filia quando coit Hos ꝓsus ponit glo. in. d. c. quita uallis. Et nota q̄ huiusmodi ingratitudines purgant per ingressuz religionis. de quo dixi. s. ĩ rubr. de liberis p̄mi gradus legitimis et naturalibus iam natis. Gerardus mulert.

De filijs legitimis ⁊ naturalib⁹ posthumis. Rubrica. xv.

Posthum⁹ q̄ bus modis ⁊ q̄s dicatur

Exheredari pōt fili⁹ ruij. de causis.

Posthum⁹ duobus modis accipit stricte ⁊ large. dicit enī stricte posthum⁹ qui invita testatoris ꝓcept⁹ ⁊ post mortē ei⁹ nat⁹ est. vñ posthum⁹ quasi post humū p̄ris nat⁹. Large vero is dr posthum⁹ qui post testamētum natus est patre viuente. vt. ff. de iniusto rupto testamento. l. iij. §. i.

¶ Additio. Dicitur etiā alijs modis posthumus vt lice: videre per glo. sup rubro. C. d libe. ⁊ posthu. Gerardus mulert.

¶ Debet igit posthumos q̄ rite testari vult instituere vt insti. de exhere. li. §. nostra ꝓ ꝓstitutio erhe redare nō potest cū nullā causam ingratitudinis cōmisisse dicantur quē necessario inserēda ē vt in autē. vt cum de ap. cog. §. aliud. col. viij. ⁊ C. de inoff. test. l. si quis. §. i

Mā si posthumus p̄teritus fuerit q̄ nō instituat. ⁊ ipse nascatur viuus voce emissa vel nō emissa: dū tamē constat est viuū natuz vel ex certo vētre editū: integrū vel nō integrū aīal cum spiritu: tamē testamentū rumpet vt. C. de pos. here. insti. l. qd certatū. ⁊ ff. eo. l. qd dicitur: nisi declinat ad monstruz vel ad prodigiū vt. d. l. qd certatū in fi. ⁊ ff. de statu. ho. l. non sunt. Qui autē nascitur mortu⁹ nec cōceptus videt: vt. ff. de ver. sig. l. q̄ mortuū. ⁊ C. de pos. here. l. ij.

¶ Additio. Aduerte q̄ ad hoc vt rumpat testamentū posthum⁹ requritur q̄ sit pfecte viuus natus nec obstat q̄ mox etiam immamb⁹ obstricticis ꝑcedat. l. pe. C. eo. hic est q̄ si ē semi nat⁹ viuus ⁊ postea antecēs pfecte ⁊ totus nascat moritur: nō rumpit testamētū. debet enim. vt. s. dicit pfecte. imo totus natus esse. d. l. pe. ĩ fi. Ger. mu.

Posthumus vt rumpat testamentū q̄ requruntur.

¶ Et quod dictū est ex p̄teritiōe posthumi testamentū rumpi: verū est quātū ad institutiones. sed in legatis firmū perseuerat vt in autē. predi. §. siue igitur. ⁊ §. si autez hec oīa. ⁊ idez in quasi posthumo vt si testator post testamētum aliquē in filiū arrogauerit insti. qui. mo. te. infir. ij. rūso. Et idē est ĩ eo qui est loco posthumi: vt q̄z tēpore testamēti non erat suus heres: sed tpe mortis suus inuenit vt in sequēti rubrica dicetur. Et qd dictū est de posthumo p̄terito a patre: verū intelligas etiam de posthumo a mre p̄terito: vt si post testamentū matris nascatur ei filius de q̄ in institutione facta non fuit mentio: in casu tamē posthumus nō rūpit testamētū matris. vt ecce mulier ĩ puerperio decedit: q̄ instituit filios iā natos: presumit enī instituisse cū in cui⁹ partu decedit ⁊ ideo nō infringitur eius testamētū per querelā. vt. C. de. in-

Posthumus p̄terit⁹ a mre aliquando non rūpit testamentum.

offi.test.l.si mater. Sed vocat ille posthumus cuz alijs fratribus institutis in virile portionez etiaz si ex disparibus partib⁹ institutis essent scoz glo. i ꝓsi. virile in.d. l. si mater. Idē si extranei essent cū fratrib⁹ istituti vt vult glo. i ver. prohibetur in.d.l.secus si soli extranei instituti fuissent: qz tūc de inofficioso testamento dict⁹ posthumus agere posset vt in dicta.l. si mater in fine.

¶ Additio. Aduerte inquātū.ꝛ. dñs Rolādin⁹ dicit ex pteritiōe posthumi rūpi testamētū quātuz ad institutiones solū: legata vero firma pmanere ꝛc. hoc limita sim Bar. in auc. ex causa. C. de libe. preterit: in secūda oppositione: ibi: secūdo oppono ꝛc. et eundem Bar. in.l. filio. ff. de iniusto testa. quādo testator sciebat se hꝗ vxorē pregnantē / secus si ignorasset Mā tunc nō valerent legata vt si deicōmissa. Eadē distinctio adhiberi potest in filijs iā natis pteritis: vt scilz si testator sciuit se habere filios testamentū rūpatur soluz quātū ad institutiōes: legata vero firma pmaneant per.d. auc. ex causa. Vbi aūt ignorauit / nec legata valebūt. Istō pbat. Bar. vbi.s. hoc medio. Sicut hodie voluntatē defuncti pteritētis filium lex tueꝗ quātū ad legata: ita olim tuebatur volūtatē defuncti militis pteritētis filiū in totū: sed in milite adhibebatur illa distinctio. Vel pterijt filiū sciēter vel ignoranter. l. sicut certi. ꝛ. l. si. cū vel in vtero. C. de testa. militis. Preterea pbat tali medio. Certū est q̄ donatio inter viuos mink maioz firmitate ꝗ legata: quia consensu duorum fit vt nota in.l.1.ff. de pactis. Itē non potest reuocari sine causa. vt. C. de reuo. do. p totum. Sed donatio inter viuos ꝓpter supueniētes filios de q̄bus donator nō cogitauit irritat: ergo multomagis irritant legata. vt. l. si vn ꝗ. C. de reuo. do. facit. ff. ō pactz tale pactuz. §. fina. Preterea hoc casu tenere legata esset cōtra voluntatē testatoris. Ponc eim q̄ testator non habens filios: fecit magna legata fratrib⁹ ꝛ ꝓsāguineis: quod nō est verisimile cū fecisse si de liberis cogitasset. Nō eim ptulisset extraneos soboli sue. vt. l. cū nuus. ff. de cōdi. ꝛ demōstra. ꝛ. C. de fideicō. l. cum acutissimi. ita dicit Bar. vbi. s. que nota ad limitationē. d. auc. ex cā. ¶ Itē aduerte etiaz circa hoc qd. s in ꝓsi. sec⁹ si soli extranei ꝛc. dicit dñs Rolādinus posthumum scz preteritum a matre extraneis heredibus istitutis de iofficioso testameto agere posse per. d. l. si mat in fine. hoc nō videtur verū hodie: qz hodie insertio cause exheredationis est de substātia. vt vult idē Bar. i. d. auc. ex causa. in ꝓsi. quero secūdo quō irritatur testamētū ꝛc. Sine ea ergo testamentū est nullū: ꝛ in posthumo nō potest cadere iusta causa exheredatiōis. l. si q̄s i suo §. legis. C. de inoffi. testamēto. ergo nō pōt inseri cā: ꝛ per ꝓsequēs ex pteritiōe materna etiā in posthumo siue cuz causa siue siue causa testamētū est nullū: ergo nō potest agi de iofficio testamēto: quē querela nō habet locū quādo aliud remediuz supest / vt late lz hec videre p Bar. vbi. s. ꝛ in.l. maximū vitiū eodē titulo. An autē et quādo hodie sit locus q̄rele inofficiosi testamēti vide per glo. in.l. naz et his §. hui⁹ autē. ff. de ioffici. testa. ꝛ per glo. in dicta auc. ex cā C. de libe. preteritis ꝛ glo. in verbo noiatim in §. aliud quoꝫ capituluz. in auc. vt cū de ap. cog. col. viij. que glose dicunt tunc demūlo cū esse hodie querele ink ascēdētes ꝛ descēdentes / qñ causa legi-

Legata qñ conseruent testamēto rupto ex pteritiōe posthumi aut tā nati.

Querele inofficiosi testamēti qñ locus sit.

tima est inserta/ & nō pbatur p he redes vbi autē non est inserta caus vel inserta est cā tamē non legitima: tūc ipso iure nō valet testamentū: & sic nō est locus querele. vt. §. patet. Istud seqtur & firmat Bar. in. l. i. ff. de testa. p rōnes q̄s ibi adducit: de quo etiā p eūdē in d. l. nā & his. §. hui⁹ auctē. ff. de in offi. testa. et p eūdē i. d. auc. ex cā C. de li. ptē. & ibi etiaz per baldū. Gerardus mulert.

De liberis secundi gradus. Rubrica. xvj.

Nepotz aut neptis mētionem an et qñ q̄s facere debeat in suo testamento.

Nunc de liberis secūdi gradus ē agēdū. et certe si ego parens masculus vel femina tpe testamenti mei habeo filiū vl filiā: siue i ptāte siue nō: & ex eo vel ex ea habeo nepotē vl neptē: non ē michi op⁹ facere mentionē de his/ cum p̄cedat eos pater vel mater cox tempoz: aut vel auis: vt isti. de here. qua. & diffe. §. sui autē. i auc. de heredi. ab inte. veniētibus. §. i. col. ix Verūtamē si eo tēpore quo testamentum facio filius vel filia mea premortuus sit: tūc nepotē quem habeo supstitē ex eo vel ex ea instituā: qz in locū patris vl matris ius succedēdi auo vel aue sibi vēdicat. etiā si quantū ad testamentū patris ptinet ex emācipato vl emāci pata p̄mortuo natus sit. qz sublata omni differētia potestate et servus: idē iuris est in emācipato & eius filijs q̄d in suo & eius filijs vt prealle. §. sui autē. & i dicta auc. de here. ab inte. §. i. Non moueat te q̄d de nepotib⁹ ex filia premortua dici: qz ipsi hodie succedunt/ & debent institui ab auo vl auia: eodem modo quo & nepotes ex filio p̄mortuo vt i autē. de triē. et se. §. neq; illo col. iij. Idē intelgas de ceterz liberz: qz amoto capite precedēti/ sequēs debet institui. vñ premortuus filio & nepote pronepos ex nepote nat⁹ instituēdus est. vt isti. de here. q̄ ab intes. de fe. §. ita demū. Itē & ita intelligas de post huius nepotib⁹ et ceteris vlteriozis grad⁹ liberz post hunis. Quia si nurus mea ex filio meo p̄mortuo conceperit. & ea pregnante testamentū condo/ debeo ne inutile sit testamentū illuz qui nascetur ex ea loco patris istituere heredez. vt. C. de posthu. l. quod certatum. et. ff. eo l. gallus. i. responso. & §. i. & ij. Sed pone si gnāter et notabiliter: quia si tempore testamenti mei filium vel filiā: & ex eo vel ex ea nepotes habeā: qz certe filius in gradu p̄cedit: sufficit si is sol⁹ instituat̄ nulla de nepote facta mētione: vt dictū est. sed si cōtigat vt post ipm testamentum filiu⁹ me⁹ institutus me viuo moriatur/ demū ego moriar nullo alio ꝓdito testamento: incipit nepos in patris eius loco succedere: et quasi agnoscēdo efficitur michi auo su⁹ heres. vt isti. de le. agna. succe. §. prim⁹ autē. & ideo qz in testamēto tūc institut⁹ non inuenit̄ rumpet testamentuz Idē facit nepos ex ex filio emancipato p̄mortuo istituto. Sz ꝓtra istud periculū habes ꝓ filiū legis Velleie q̄ pōt vti duob⁹ modis. Vno mō videlicet vt filius et nepos seu nepotes ex eo parit̄ istituant̄ puta Titū meū filiū heredez instituo. sed si filius me⁹ moriat̄ me viuo: tūc si q̄s michi ex eo nepos neptisue post mortē meā vel inuita mea in decē mensibus primis quib⁹ filius me⁹ moriet̄ nat⁹ natue erit: heredes sint. vel sic bene vius Titū meū filiū vel ex eo premoriente nepos vel neptis eo superstites mihi heres instituo. Et pbantur hec insti. de exhere. li. §.

Nepos pterit⁹ qñ rumpat testamētum.

posthumorũ aũt.et.C.de posth u. here.insti.l.vlti.et.d.l. gall⁹ ĩ pr̃i.

¶De legitimis tm̃ liberis:ꝛ de q̃busdã documẽtis circa instituẽdos liberos. Rubri.xvij.

Liberorũ legitimorũ duo sũt genera.

Legitimi dicuntur a sola lege pmissi Quia in eis nihil est opata natura: ꝛ horũ duo sũt genera. Quidã enĩ dicuntur arrogati ꝛ hij sunt q̃ cũ essent patresfamilias et sui iuris ex auctoritate imperatoris vel eius ordinarij rescripto a p̃ncipe impetrato:sese in arrogationẽ dederũt et tales arrogati ꝛ eorũ liberi: si quos in potestate habẽt:ꝛ eorũ bona transeũt in potestatẽ patris arrogatoris.l.si paterfa. in p̃nci.ff. de adop.ꝛ §.illud ppriũ insti. co. ꝛ.C.eo.l.ij.in fi. Est autẽ arrogatio actus per quẽ qui filius nõ est pro filio habet pene naturaꝫ imitans. Alij vero dicũtur adoptiui et hij sunt qui cũ essent filijfamilias ꝛ in potestate patris ꝛ eorũ legitimi ꝛ naturales: subiecti et dati sũt ab ipso eorũ patre corã quocũq; legitimo iudice alteri ĩ adoptionem. Et est adoptio legitim⁹ actus per quẽ qui fili⁹ non est pro filio habet. Sed horũ adoptiuorũ due sunt species. quarũ prima est eorũ quos pater legitim⁹ et naturalis dat in adoptionẽ auo eorum paterno vel materno. et talis adoptio similis est arrogatiõi. qꝛ per hanc liberãtur a potestate patris naturalis:ꝛ subijciũtur totaliter iuri ꝛ potestati patris adoptãtis. Secũda est quando a patre eorũ legitimo ꝛ naturali dãtur in adoptionẽ alicui extraneo: ꝛ tũc manet stabile ius patris naturalis ꝛ nõ subijciũtur potestati adoptantis. Vñ versus Arrogo qui su⁹ est sed hꝫ meus eẽ necesse. Pꝛis adopto suũ: nec patris desinit eẽ vt insti.de adopti.§.sed hodie et §.si vero pr̃.et.C.eo.l.cũ in adoptiuis post pr̃i. His aũt ita p̃missis. sciẽdũ est q̃ pater arrogãs et auus nepotẽ adoptãs tenenꝭ huiusmodi filios arrogatos et adoptiues si tempore mortis eorũ habent in adoptiua familia in eorũ testamento instituere vel exheredare quẽadmodũ essent eorũ legitimi et naturales. alioquĩ inutiliter testãtur. si ꝓ mortis eorũ tp̃e essent emãcipati ab eis: tunc eos nec istituere nec exheredare tenenꝭ: qꝛ extraneorũ loco sunt eo q̃ ius et nomen filii q̃d p arrogationẽ vel adoptionẽ cõsecuti fuerãt alia ciuili rõne/scꝫ emãcipatiõe pdiderit. vt insti.de exhere.li.§.adoptiui .et.§.emãcipati et de here.q̃ ab inte.defe.§.minus.et hec vera sunt quo ad patrẽ adoptiuũ: pꝛ vero naturalis huiusmodi filios q̃diu sint ĩ adoptiuã familiã neq; instituere neq; exheredare tenet: qꝛ extraneorum sunt loco. sed si ab adoptiuo pꝛe fuerint emãcipati tũc incipiunt ĩ ea cã esse quẽadmodũ si ab ipso naturali pꝛe emãcipati fuissent. vt insti. de exhere. li.§.emancipati. is aũt qui extraneũ adoptauit testamẽtũ cõdens ipsũ filium suũ adoptiuũ neq; instituere neq; exheredare tenet: cũ ĩ bonis suis idẽ filius adoptiu⁹ nihil iuris habeat: nisi ĩ eo solo q̃ succedit ei ab ĩtestato. vt ĩsti. d adopti.§.sꝫ hodie.et.C.de adopti.l. cuꝫ ĩ adoptiuis.§.sꝫ ne articulũ.

Versus

Adoptãs extraneũ nõ tenetur eum instituere vel exheredare.

¶Additio. Aduerte q̃ adoptio in genere põt sic diffiniri ꝛm Jamai. ĩ addi. suis ad Christo. poꝛ. insti.de adoptio.in pr̃i. super gl. in ꝓbo adoptio. Adoptio ẽ act⁹ legitim⁹ p quẽ vel fit transit⁹ in

Adoptio in gẽe q̃d est.

Adoptiõis ĩ specie diffinitio.

potestatez: vel saltẽ ius intestate su: cessionis deferꝝ pene naturaz imitãs. Adoptio aũt in specie sic põt diffiniri sim eũdẽ. adoptio est actꝰ legitimꝰ p quẽ cũ magistratꝰ auẽte fit trãsitꝰ de potestate ĩ potestatẽ naturali vinculo cõcurrente: quo nõ ꝓcurrẽte nõ fit trãsitꝰ sed sola successio ab intestato defertur. Ista diffinitio est bona: qz ꝓsistit ex gñe et differentijs. nam dũ dicꝝ est actꝰ legitimꝰ: ecce genus. Et duz dicꝝ de ptãte in potestatẽ: ecce differẽtiã arrogationis: qz in arrogatione nõ fit trãsitus de ptãte in potestatẽ: qz oportet q sit sui iuris. l. i. ff. de adop. et dũ dicitur naturali vinculo. ecce aliã differentiã ad arrogationem in qua sine naturali vinculo fit trãsitus. l. cũ in adoptiuis. §. fina. C. de adop. Arrogatio vero sic diffinitur sim eũdẽ vbi. s. Arrogatio est actꝰ legitimus p quẽ homo sui iuris principis auctoritate alterius potestatem ingredi. hanc diffinitionẽ declara vt ĩ primis precedentibꝰ. hec ille. Adde qd dicꝝ arrogatio: qz is qui adoptat rogatur. i. interrogaꝝ an velit eũ quez adoptatꝰ sit iustũ sibi filiũ eẽ: et is q adoptatur interrogaꝝ an id fieri patiatur. l. ij. post prin. ff. de adop. Ex pdictis habes aliquas differẽtias inter adoptionẽ put p vna spẽ sumiꝝ et arrogationẽ. alias etiã differẽtias ponit Azo in sũma. C. de adop. vbi eas vide Itẽ adde q minoz natu maiorez adoptare nõ põt. vt patet ex diffinitione eius. nã adoptio naturaz imitaꝝ. cõtra naturã enĩ est vt maior sit filiꝰ ꝗ pater. Debz itaq is qui sibi filiũ p adoptionẽ vel arrogationẽ facit plena pubertate. i. xviij. annis precedere. §. minorez. insti. de adop. Hinc dicit notabiliter Panoz. ĩ. c. debitũ. extra de baptis. q baptisans et leuans debẽt plena pubertate. i. xviij. ãnis pcedere baptizatuz: qz fit gñatio spũalis que debet imitari naturã vt. d. c. debitũ. quod nota. Preterea illud est cõmune v triusq adoptionis q hi q gñare nõ possunt quales sunt spadones. i. quibꝰ genitalia abscissa sunt cultello vel spata adoptare possunt: castrati vero hoc est caste nati nõ possunt. §. sed et illud. iũctis glo. insti. eo. Rationẽ diuersitatis assignat ibi glo. hanc scz qz fortiꝰ impedimentũ est nature ꝗ accidẽtis. allegat l. sed est quesitũ in §. i. ꝛ. ij. ff. de libe. et posthu. Aliam rationẽ assignat ibi Jason maij. q melioz est vt dicit. nam ad hoc vt possit habere locum adoptio/necesse est q q saltẽ ĩ illo genere hoim illꝰ posset verificari et pcedere p naturaz: licet nõ in casu simplici ꝛ specifico. l. eandez. et ibi Bar. in pn. ff. de duo. rebꝰ. tunc sic in genere oim castratoꝝ nõ est possibile vnũ reperire qui p naturaz posset habere filios: nimirũ si nec p artem et sicp adoptionẽ possunt: sed in gñe spadonũ bũ posset reperiri q per natursp aberet filios. nimirũ ergo si possit et per artẽ et sic per adoptionẽ: et ista ẽ mera veritas sim Jasonez. An aũt clerici possint adoptare tractat Ange. are. in. d. §. sed et illud. vbi cõcludit q si habeat ppriũ põt adoptare: qz non habet impedimẽtũ naturale generandi: sed accidẽtale. et istud sequiꝝ dñs Jason maij. vbi. s. in additionibꝰ suis vbi dñs Christo. poz. tenet ꝓtrariũ: tu tenc cũ Angelo. ꝛ Jasone. Preterea adoptare nõ possunt femĩe/nisi ipsis propter amissos liberos ex indulgentia principis ꝓcedaꝝ §. femine in sti. eodem. Gerardus mulert.

Arrogationis diffinitio.

Arrogatio vũ dicatur.

Baptisans ꝛ leuãs debẽt. xviij. ãnis pcedere baptisatum.

Adoptare q possint et q nõ.

¶ Sciendũz est q si ea que dicta sunt in instituẽdis exheredãdis et preterẽdis liberis supradictis nõ

obseruetur: possint ipsi liberi diuersis rationib⁹ z iurib⁹ ad testamenta parētū infirmāda z rescindenda venire. scz vel dicēdo testamentū ipso iure nullū: vel petēdo bonorū possessionē cōtra tabulas testamēti. vel ꝓponēdo querelaz inofficiosi testamēti. sz qualia sūt hec iura quib⁹ rescindūtur testamenta: z qñ quodlibet eorū locuz habeat: z quales sint eorū effect⁹: quia plures z diffuse sūt materie causa breuitatis omitto.

¶ Addicio. Si tamē videre z intelligere hāc materiā cupias dic vt per Bar. i auc. ex causa. C. de libe. pre. versi. quero secūdo quomodo irritatur. vbi late ꝓsequit hoc. z idē in. l. filio. ff. de iusto testamēto ꝗ si. quero quo iure testamētum irritat. cui⁹ verba (quādo quidē multarū legum intellectuz aperiāt) opē precū duxi hic subiūcere. Ti nde dic aut aliqs descēdens fuit exheredat⁹ vel pterit⁹ a patre vel linea paterna auō scz paterno vel similib⁹. et tūc si est i potestate et preteritus ē testamētum est ipso iure nullū scz quātū ad institutiōes. d. auc. ex causa et in corpe. vū sumit. Potest etiam petere ꝓtra tabulas. l. maximū vitium. C. de libe. prete. qd intelligesi tenebat primū locū vt dixit idē Bar. in. l. gallus. §. z quid si tātū et ibi etiā Bar. ff. d libe. z posthu. Si vero fuit exheredat⁹: z tūc aut est inserta causa legitima: aut non est iserta. Si ē inserta et tunc aut probat per heredē z oīno repellitur. vt in auc. de here. z falci. §. exheredatos col. 1. Si vero nō probatur tunc testamētū rescindetur per querelā. Si autē causa nō sit inserta / tūc potest dicere nullum vt in. d. auc. vt cuz de ap. cog. d. §. aliud: qz cause insertio ē hodie de substātia vt notat idē Bar. in. l. i. ff. de testa. z hoc casu p querelam nō potest venire cū non habeat locū quādo aliud remediū cōpetit. vt licet videre in. d. lege maximū vitiū. z insti. de inoffi. testa. §. tam aūt naturales. Putat etiā Bar. q hoc casu possit etiā venire p cōtra tabulas. licet sit exheredatus. qñ nō est exheredat⁹ rite vt. l. nō putauit. §. nō quis. ff. de ꝓtra tabu. et hec de filio in potestate. Si vero ēris de filio emācipato. tūc aut fuit exheredat⁹. z tūc idē qd in filio in potestate. qz aut cū causa aut sine cā. vt. s. dictuz est. Si vero fuit preteritus sine cā / tunc idē qd in filio in potestate cōstituto: qz aut dicit nullum aut pōt venire p ꝓtra tabulas. Aut fuit preteritus cā adiecta / z hoc casu differt emācipat⁹ a suo. Nā suus dicit nullū z pōt venire p contra tabulas: emācipat⁹ vero hz necesse venire p contra tabulas vt notat in. d. §. exheredatos in auc. de here. z falci. col. 1. pglo. in verbo nolunt. z ibi Ange. de perusio z alij scribētes. et hec de exheredatiōe facta a pre / aut linea patna. Si aūt preteritio vel exheredatio fit a matre vel a linea materna / tunc nulla est differētia inter pteritionē. et exheredationē / cū eius pteritio p exheredatione est. Aut ergo est pteritus vel exheredat⁹ cū causa et oportet eū venire p querelaz. vt iisti. de exhe. libe. §. mater Si vero sine cā / tunc dicit nullū: qz causa ē de substātia exheredationis z pteritionis. vt. s. dictū ē. Et predicta habēt locū in filio nāto. Nā i filio nasciturō hoc est posthumo nō potest iseri causa. l. si quis in suo. §. legis. C. de ioffi. testa. z sic semper dicit nullū. Est ergo differentia quātuz ad modū rumpēdi iter emācipatū z suū. vt s. patet rationez diuersitatis dixit idē Bar. in. l. in suis. ff. de libe. et posthu. sed hoc tene sim eundem

Exheredatus aut pterit⁹ qb⁹ iuribus parētuz testamēta rumpant.

Bar. vbi. §. q̃ quātū ad p̃stationē legatorum nulla ē differētia: siue enim testamētum est ipo iure nullū: siue rūpitur p̃ querelā: siue p̃ ꝓtra tabulas semp debentur legata ex d. auc. ex cā. qd nō. Ex p̃dictis patet q̃ hodie adhuc habet locū q̃rela inofficiosi testamēti etiā inter ascēdentes et descēdētes. vt etiā dixi. §. in rubr. de filijs le. et na. posthu. in fine. licet mar. tenuerit cōtrariū vt patet p glo. ij. in p̃nci. in. d. auc. ex cā. Item nota ex. §. dictis casū i q̃ etiā hodie necessaria ē bonorū possessio/ scz qui emācipat⁹ est preteritus cū causa: tūc enim venit per cōtra tabulas. vt. §. patet Adde q̃ Ange. ar. et in⁹ isti. de exhere. libe. in p̃nci. versi. ex his nota ꝛ quarto. ponit. xxi. casus i quibus hodie est necessaria bonorum possessio de qb⁹ iste. §. dict⁹ est vltim⁹. de hoc etiā vide p glo. finalē versi. Tertio nota. in. l. fina. C. vnde legitimi. Et aduerte multū referre an testamentū sit ipo iure nullū. vel an rūpat̃ p querelā vel per cōtra tabulas: qz quādo ē ipo iure nullū hoc ius dicēdi nullum cū sit de iure ciuili competit vsqz ad. xxx. ānos. vt vult Bal. in. l. filio p̃terito circa finē. ff. de inuiso testamento. licet Bar. ibi videat̃ tenere q̃ annotollat̃. sed et⁹ motiuum soluit idē Bal. ꝛ hec opinio Bal. videt̃ verior cū (vt ipe Bar. dicit in. d. l. filio p̃terito circa p̃ncipiū) hoc ius dicēdi nullū nō est iudiciū separatū a petitione hereditatis. Cū ergo petitioni heredi tatis nō p̃scribit̃: nisi p̃scriptiōe xxx. annorū. l. hereditatis. C. de petit. here. ergo nec huic iuri minori tēpore p̃scribitur: cū vero q̃s rūpit testamētū per querelā/ hoc solū licet vsqz ad q̃nqz ānos post aditam hereditatē. l. si q̃s filiū in fine. C. de inoffi. testamento. ꝛ. l. adolescētie. C. in quib⁹ causis in inte. res. non est necess. Quādo vero rūpitur p̃ cōtra tabulas. tūc solum annū videt̃ habere ad illā bonorum possessionem petendā. bonorū possessio enim liberis vsqz ad annū competit: alijs ꝓo vsqz ad centū dies §. cū igitur insti. de bonorum pos. Gerardus mulert.

Bonorū possessio i quibus casibus hodie sit nēcia.

¶ Item notandū est q̃ si alicui predictorum liberorū qui necessario instituendi vel exheredādi sūt. vt dictū est solūmodo aliquid in testamēto legatū sit: nō tenet testamentū. qrs videt̃ preteritus qui non est istitutus vel exheredatus. preterire enim est aliquē omittere cō nō instituto vel exheredato. vt isti. de heredi. que ab inte. defe. §. eadē. nō tamē q̃ cuilibet predictorum legari vel prelegari nō possit/ immo potest: dum tamē in aliquo institutus inueniatur.

¶ Addito. Debet enim hodie de iure auctēticorū legitimā suā/ vel saltē aliquid habere titulo istitutionis/ alis non valet testamētū. §. aliud quoqz cum ibi notat̃ p glo. primā et docto. in auc. vt cum de appel. cognos. col. viij. Et est duplex ratio sim Bar. in auc. nouissima. C. de inoffi. testa. et sim eundem in auc. de triēte ꝛ se. in prin. col. iij. Prima quia titulus istitutionis est honorabilior. hāc rationem ponit glo. i verbo ascripta in l. filiuz §. si legata. ff. de le. prestā. Secūda est propter ius accrescēdi quod habet filius institut⁹ alijs heredibus institutis non adeuntibus. l. i. §. si ex fūdo. ff. de here. insti. qd̄ non hret si hret alio titulo. An autē hoc etiā habeat locū in ascēdentibus q̃ videlicet debeāt habere legitimā titulo institutionis idez Bar. vbi. §. tenet q̃ sic: ꝛ dicū lati⁹. J. in rubr. de insti. parētum seu ascendentiū. Berar. mu.

Preterire qd sit.

Testiū an sit ipso iure nullū vl an rūpatur p cōtra tabulas vl per querelam qd referat.

Legitimā q̃re hre debeat hodie filius iure institutionis.

¶ Sed qd si nec iure istitutiōis nec iure legati dicatur: sed sim-

pliciter dicit testator filio meo titio relinquo cētū nūquid valebit testamētū super hoc ita distinguit. quia si testator dixit filio meo titio bona mea siue dimidiā vel tertiam partem bonorū meorum relinquo testamentum tenet: qz iure institutionis intelligitur esse relictum et filiū nō esse preteritū. sed si dixit filio meo titio centū vel domū talē relinquo: tunc iure legati videtur habere/et ideo non valet testamētū per ea que. s. dicta sūt vt. C. de here. inst. l. quotiens et de se. nup. l. hac edictali in prin. et insti. de mil. te. §. id priuilegiū versi. ceterum.

Relinq̄ an et qm̄ operetur institutionem.

¶ Additio. De hoc verbo relinq̄ an et quando operet institutionē vide late fm Bal. in. l. his verbis in prin. ff. de here. insti. quia aut apponitur ī codicillis/et tūc nō operatur institutionem directā. vt. l. ij. C. ō codicillis. z. ff. eo. l. ij. §. fi. sed fideicōmissariā opatur. vt. ff. de le. ij. cum quis decedēs. §. sciā z ad trebel. sceuola. Aut opponit in testamento: z tūc si nullus erat alius heres institutus opatur institutionem. vt. d. l. his verbis iuncta glo. z notatur in auc. de here. z fal. §. si vero nulla. per glo. in verbo relictis col. i. pro quo facit. l. i. §. pe. ff. ō tabu. exhi. Si vero alī erat heres institutus. tūc aut verbuz relinquo ascribitur ī persona eius qui de necessitate debet instituī: z tunc institutionē opatur ar. eius qō notatur ī. l. si quis prioze ff. ad trebellia. z in auc. de eccle. titu. §. si quis autē. col. ix. iuncto. §. ceterū ī auc. vt cū de ap. cog. col. viij. Aut ascribitur ī psona extranei. z tūc si adijcit vniuersitati vl parti eī opatur fideī pmissio. Si autē adijcit rei singlari opat legatū. vt. ff. ad trebel. l. cogi. §. z gīaliter. ita dicit Bal. sed Bar. in. d. l. cogi. dicit q verbū relinq̄ nunq̄ operat institutionē si adijcit certe rei vel quātitati: etiā si relinquatur filio qō vult etiā dñs Rolādinus. s. sed Panor. ī. c. raynutius in. ij. col. fol. Nota ibi reliquit cetera bona. tenet cōtra Bartho. dicēs q verbū relinquo relatum ad personaz que debet necessario instituī operatur institutionem licet adijciat certe rei: sicut etiā Bal. vbi. s. innuit vt patet ex pdictis probat ipe Panor. per illum tex. in princi. vbi pat reliqt alteroche alteri ex filiabus suis domum z c. Nec dixit iure institutionis: et nichilominus valuit testamentum quod nō valuisset si nō fuisset filia instituta saltē in aliqua re. vt ī. d. auc. vt cū de ap. cog. §. Aliud q̄q̄ iūcto §. ceterū. et dicit idē panor. hoc maxime admittendū propter equitatez. qz iuris ipeiti nesciūt dicere relinquo iure institutionis qō nota z tene mēti Gerardo mu.

¶ Itē nota q non interest in quo vel in quāto aliqs instituat. vtrū ī vniuerso aut ī parte/vel ī re/vl quātitate certa. veruz est tamē q si institutus sit in ea que est sua legitima portio vel vltra stabit cōtentus. si vero in minori sua legitima portione nichilomīo tenet testamētū: sz agetad supplemētū illiō falcidie. vt. C. de ioffici. test. l. oīno post pncipiū. z insti. eo. §. sed hec ita z pbatur etiā de iure auctē. vt in. §. ceterū. i. fepe alle. auc. vt cū ō appel. cog. col. viii. q̄ etiā vocatur debitū bonoz subsidiū siue portio debita iure nature que quidē est hodie. si sūt q̄ttuor filij legitimi triēs hereditat; id ē tertia pars q̄ cōtinet q̄ttuor vncias. Si vo sint q̄noz vel vltra debet eis semis. i. dimidia hereditas q̄ continet sex vncias. et iste triens vel sexus debet inter eos eq̄liter diuidi vt pbatur in autē. de triēte z se. post principium col. iij.

Legitima filiorū q̄ sit.

Fil.⁹ curialis ꝺz hꝗ̃ nouem vncias.

¶ Additio. Excipitur filⁿ curialis: qui nouem vncias debꝫ habere. i. tres partes et⁹ quod esset ab intestato habiturus. sic enim ꝛ in non curialibus cõputatio facienda est. ꝓbatur per ℣. excipiat̃. iuncta ibi glo. in verbo curialib⁹ i. d. auc. de trien. ꝛ se. ꝛ. ℣. si quis autẽ legitimos. i auc. qui. mo. natu. ef fi. sui col. vi. Berardus mulert.

¶ Unde si aliq̃s inueniatur institut⁹ in sua parte triẽtis vel semissis: stabit contẽtus. alioquin aget ad supplemẽtũ: vt dictum est. de eo vero quod superit ab ipso triẽte vel semisse: potest testator facere quicquid velit. vt in. d. auc. de trien. ꝛ se. post pri. Unde versus

Vers⁹.

Quattuor aut infra: dãt natis iura trientem. Semissem vero dãt natis quinq̃ vel vltra. Arbitriuꝫ sequitur substãtia cetera patris.

Sed an legata filio a patre facta cõputabit ipse filius in suam portionem iure nature debitã: ita videt̃. vt. C. de collatiõib⁹. l. penul.

¶ Additio. Hoc intelligẽ verum quando ipsi filio aliquid iure ĩstitutionis in codẽ testamento relictum est. alꝯ enim nõ valet testamẽtum. vt. ℣. dictum est. Sed circa hoc quero cum testamentuꝫ sit solum nullũ q̃tum ad ĩstitutiões non q̃tum ad legata. vt in auc. ex cã. C. de libe. prete. nunq̃d supradicto casu legatuꝫ etiam debebit̃ tali filio ꝑterito? et videtur q̃ sic: per. d. auc. ex causa. sꝫ Bar. ibi in versi. quero quid si aliquid: post Martinũ sil. tenet q̃ nõ: per hãc rationẽ maxime: quia indign⁹ est cõsequi ex testamẽto aliquid qui illud impugnat. vt. ff. ꝺ ioffi. tes. l. papinian⁹. ℣. memminisse. et videt̃ ꝓ hoc ꝑ eũdẽ. text⁹. in. l. si nõ solum. ℣. i. ff. si omis. causa tes. vbi legata que conseruãtur per tt. si q̃s omis. cã test. non ꝓseruantur et q̃ mxus est testamentũ impugnare.

Filⁿ rũpens testamentũ ex cã ꝑteritionis an ꝓsequet̃ legata i eodem testamẽto sibi relicta.

Legitima filio rũ q̃ sit.

Itẽ videt̃ ꝑ eũdẽ expressus casus in. l. filius ℣. oĩbus. ff. de leg. pres. ꝛ hãc dicit veram opinionẽ. nec obstat. d. auc. ex cã. q̃ verum est q̃ legata valent q̃tũ ad extraneos. nõ tamẽ quãtũ ad ꝑteritos vel exheredatos. q̃ꝺ nota ꝓ pulchra limitatione. d. auc. ¶ Que aut cõputẽtur in legitimã: vide ꝓ Bartho. in. l. i quartã. ff. ad. l. falcidiam. Et nota q̃ licet hec legitima dicatur debita filio: tamẽ non cõpetit actio in vita patris. l. i ℣. si impuberi. ff. de colla. bono. Immo plus dicit Bartho. in auc. si q̃ mulier. C. ꝺ sacros ã. eccle. q̃ etiaꝫ patre ingrediẽte religionẽ nõ potest filius petere legitimã a monasterio in vita ipsius: q̃ quãdiu vivit permittitur ei diuidere prout vult. vt. d. auc. si qua mulier. hoc tamẽ videtur ꝑma frõte cõtra casum. c. cuꝫ simus. de regula. vnde Bal. in. d. auc. si qua mulier: dicit q̃ de eꝯtate canonica filius põt ꝓ cõdictionẽ ex. d. c. cũ sim⁹: petere legitimã immediate postq̃ pat̃ ꝓfessionẽ fecit. et hoc tenet expꝝsse Panor. in. c. in presentia in. xviij. col. de ꝓbatio. per textum. in. d. c. cũ sim⁹. sed idẽ Panor. in. d. c. cũ simus. videt̃ velle contrariũ. vide ibi per eũ. et ibidẽ in additionib⁹ ad eundẽ: vbi videtur etiã ꝓcludi cũ Bar. q̃ scꝫ in vita patris ĩgressi monasteriũ: non põt filⁿ petere legitimã. ꝛ hoc tenẽt multi vt patet in dictꝫ additionib⁹. nõ obstat tex. in. d. c. cũ sim⁹: q̃ ibi pat̃ erat iã defunct⁹ scõm eos. Sꝫ aduerte q̃ interim filⁿ habebit alimẽta a monasterio: scõm Ly. in. d. auc. si qua mulier. Supradicta pũt limitari: nisi pater professus esset regulã sancti frãciscꝰ. q̃ tũc cum nõ possit habere ꝓprũ: nec in singulari: nec etiã in cõmuni. itẽ q̃ nõ posset post ꝓfessionẽ factã de reb⁹ mũdanis ampli⁹ disponere.

Filⁿ an possit petere legitimã in vita patris.

vt in cle. exiui de ꝓbo. sig. Posset dici q̃ hoc casu filio pmitteretur petere legitimã etiam patre adhucviuo quia dicit Bartho. in. d. auc. si qua mulier. q̃ tũc heredes et legatarij quos ipse ingrediẽs ante ingressum instituit habebunt incõtinẽti facta ꝓfessione oia bona q̃d nota. An aũt legitima possit cẽ suetudine vel statuto minui vel ĩ totũ tolli vide late p. d. Panor. in. c. raynutij. de testa. in. uij. col. versi. itẽ nota q̃ consuetudo põt diminuere ꝛc. vbi finaliter cõcludit q̃ vbi filij nõ haberet als vnde viueret/nõ posset ĩ totũ tolli p rationẽ quã assignat. Sz vbi filius hꝫet vñ viueret posset in totũ tolli. Dic latij vt ibi. vide etiã dynũ in regla indultiz de reg. iu. libro. vi. ꝛ multos alios citatos in additione ad. d. Panor. vbi. s. et oino etiam Bar. in auc. de here. ꝛ falci. ĩ pn. col. i. ¶ Circa hãc materiã possent multa alia q̃rj. Primo que ꝓputenꝫ in hãc legitimã. de hac q̃stione remisi. s. ad Bar. in. l. in quartaz. ff. ad. l. falci. vide etiã Bal. ꝛ alios scrj. ĩ. l. scim. p principi. C. d inof. testa. ¶ Itẽ põt dubitari et querj vtrũ stãte statuto q̃ pater teneaꝫ ex delicto filij vsqz ad legitimã/si cã soluat tenetur demo cã filio ĩ testamẽto relinquere. Bar. in. l. si cũ dotem. §. si post solutũ. ff. solu. matri. tenet q̃ hoc casu nõ tenet pater amplius relinquere legitimã. ar. auc. q̃d locuz. ibi siue mulieri possit iputari ꝛc. C. d colla. Itẽ an pater possit cõputare in legitimã q̃d soluit p redẽptiõe filij. vide cũdẽ Bar. in l. stichus. ff. de pecu. leg. Item an pat̃ debeat necessario soluere p filio cõdẽnato. vide cũdẽ in. l. i. §. si ĩpuberi. ff. de col. bono. ꝛ spe. in ti. de senten. ꝛecu. §. sequiꝫ versi. q̃d si filiusfamilias vbi tenet q̃ nõ ¶ Itẽ an q̃d pat̃ expẽdit p filio ĩ studio ꝓputeꝫ in legitimã. de hac q̃stiõe vide per cũdẽ Bar. in. d. l. i. §. nec castrẽse. ff. de colla. bono. ¶ An autem filius qui nõ potest succedere cõnumereꝫ in numero aliorũ quantũ ad cõputationẽ legitime/ꝑtractat plene Bar. in. l. i. §. si pater in potestate. ff. de coniun. cũ emã. libe. ꝛ Bal. ĩ auc. notissima. C. de inoffici. test. ꝛ Ange. are. insti. co §. fi. ¶ Itẽ quero aliquid est relictũ filio miñ tũ legitima. ita vt ad suppletionẽ agere possit p quos debet suppleri ista legitima: an per heredez /vel an per legatarios possidẽtes res hereditarias p rata? Bar. in. d. l. in quartã ꝓpe fi. vult q̃ a quolibet legatario p rata cũ sit onus reale vt patet in. d. l. scimus. §. repletionem. C. de inoffici. testamẽto vbi dicitur hoc ꝑbere fieri ex substãtia defuncti. probat ꝑterea per. l. si libertus sub cõditione. §. libertꝰ. ff. de bonis liber. ¶ Finaliter q̃ro an sicut ius agendi ad querelã finitur quinquẽnio. vt. l. si quis filiuz. C. de inoffici. testa. Ita etiam ius petendi legitimã vel supplementuz legitime Bar. in. d. l. si quis filiuz tenet simpliciter q̃ finiꝫ q̃nquẽnio quod Bal. ibi multis rationib̃ reprobat Ange. vero de valdis de perusio in auc. de trie. ꝛ fe. col. iij. in fine principij distinguit. q̃z aut istud ius petendi legitimã cõpetit intẽtata primo q̃rela/q̃d est qũ filius est cũ cause insertione exheredatus/q̃ causa nõ probaꝫ p heredes. vt dixi. s. in rubri. de filijs legit. ꝛ na. posthumis ĩ fine. ꝛ etiã s. ista rub. ꝛ hoc casu illud ius petendi legitimã vel supplemẽtũ legitime finitur q̃nquẽnio. Nã cuz prescriptũ est querele/ꝑscriptu merit etiã iuri petẽdi legitimã que nõ põt peti nisi ꝓmo intẽtata querela. vt. l. quẽadmodũ. ff. d inoffici. testamẽto. Aut nõ est opus ꝓmo

Legitima an possit ꝓsuetudine tolli vel mi

Legitima p q̃s debeat filijs suppleri

Legitima z aut eiꝰ ĩpplemẽtũ petendi ius: q̃to tẽp ꝓzefinitur.

querela: ⁊ tunc q̃ hoc ius petẽdi legitimã stat per se nõ ꝓscribitur q̃n quẽmo. Est ei ius ꝓsonale q̃d apparet q̃ suppleme ̃tũ legitime petitur cõditiõe ex.l.oĩmodo.C.de inoffi.test.⁊ ibi nota.ergo durat. xxx.annis.l.ij.C.de cõstit.pe.et.l. sicut.C.d̃ ꝓscrip.xxx.an. Be.mu.

De naturalib⁹ tantũ liberis. Rubrica.xviij.

Dostq̃ vidim⁹ de personis linee descẽdẽtis q̃ necessario istituẽde vel exheredãde sunt licet naturales et etiã spurij nõ sint de illaꝝ nũero attamẽ de illis gr̃a melioris ꝓnuntiãtõis ꝑdictaꝝ distinctionũ nõ est iutile ĩ hoc loco tractare.igit licet ꝓcubinatus a lege humana ꝑmissus dicat co q̃ sine metu criminis ⁊ eꝗ penã legis ẽ.

¶ Additio. Ut.l.m ꝓcubinatu in fi.ff.de cõcubi.et hoc intelligẽ de pena legali: de iure tũ canonico ⁊ diuino etiã ꝓhibit⁹ est cõcubinatus.vt.J.pria rub.dicã. Be.mu.

¶ Et licet illa michi dicat legitima cõcubina in q̃ adulterij stupri vel incest⁹ crimẽ non cõmittit.et quã vnicã et in domo ⁊ indubitato affectu ꝓiunctã habeo/⁊ q̃ michi posset vxor esse. Attamẽ filij ex tali coitu nati legitimi nõ sũt: sed tñmõ naturales.vt ꝓ iu autẽ.q̃ bus mo.na.efficiant sui.§.palam nãq̃ est.⁊.§.si q̃s autẽ.col.vi.⁊ in autẽ.vt liceat matri et auic.§.ad hoc.col.viij.⁊.C.de ꝓcu.l.i.⁊.ff. eo.l.i.§.si que.⁊.l.penult. De hutusmodi ꝗ liberis q̃ in testamento succedãt videdũ est. Et ẽ sciendũ q̃ nullo iure cogit filiũ suũ naturalẽ q̃s instituere vl exheredare/vel aliq̃d ei iter viuos dare: vl dare vel in vltia volũtate relinq̃re: siue q̃ram⁹ de iure ciuili: siue ꝓtorio: siue veteri: siue nouo.q̃ extraneoꝝ loco sunt.vt insti.de patria po.in ꝑn.⁊ de nup.§.vlt.⁊.C.de na.li.l. vlt. Verũ si ego testñ ꝓdẽs habeo legitimos ⁊ naturales liberos.et ex alĩa ꝑte habeo naturales ex cõcubina natos: lz michi si volo relinquere naturali meo vnã vnciã scz duodecimã ꝑtes hereditatis mee et non vltra.q̃d autẽ vltra relictũ esset legitimis applicat.

Loncubina legitima q̃ d.cat.

Filio naturali nichil cogit pat̃ dare vel relinq̃re

¶ Additio. Q̃d verũ intellige.nisi pat̃ alicui legitimorũ relinq̃ret min⁹ vncia/q̃ tũc nõ põt naturali relinq̃re vnã vnciã ꝑ eo:q̃ pat̃ naturalis filio naturali etiaz legitimato nõ põt relinq̃re plus q̃z relinquat vni filioꝝ.vt in.§.⁊ q̃n vaꝝ ric in.d.auc.qui.mo.effi.sui.ergo multomin⁹ naturali non legitimato põt relinq̃re plus q̃z relinquat vni filioꝝ legitimoꝝ.ita dicit Angc.de pu.in.§.fina.ĩ.d.auc.B.m.

¶ Si vero nõ habeam legitimos descẽdẽtes: sed habeo ascẽdẽtes seu parẽtes legitimos ipsis ascendẽtib⁹ legitia portiõe relicta. scz tertia ꝑte bonoꝝ meoꝝ: reliq̃s duas ꝑtes ĩ naturales meos diuidere possum vel ecõuerso.scz tertiã partẽ eis ⁊ duas ascẽdentib⁹. Si autẽ nec ascẽdẽtes nec descẽdentes legitimos habeã/ tũc michi licet naturales meos insol: dũ heredes instituere.⁊ ꝓbant̃ oĩa supradicta ĩ autẽ.q̃b⁹ modis na.effi.sui §.neq̃z igit̃ semp.vsq̃z ad.§.si q̃s aũt desũct⁹.col.vi. Sic ecõtra filius naturalis testñ facies põt si vult eisdẽ modis ⁊ totiẽs ⁊ tantũ derelinquere pr̃i suo naturali vt par pietas seruetur in eis.

¶ Additio. Facit.l.nã etsi.ĩ ꝑn. ff.de ioffi.test.⁊.l.si q̃s a liberẖ.in ꝑn.ff.de libe.ag.⁊ auc.lz pr̃i.ĩ fi. C.d̃ natu.libe.⁊.§.d̃ nepotib⁹ ĩ.d. auc.q̃b⁹ modis na.effi.sui.B.m.

¶ Dicet erga hec eadẽ omnia que dicta sunt de patribus ⁊ filijs naturalibus intelligas et vera esse

Filio naturali/q̃tuꝝ q̃s reliquere possit.

inter auum/proauū/nepotem vel pronepotē naturalem (si quis nepotis nomē in tam degeneres homines extēdere voluerit) vt vnus alteri totiens ꝛ tantūdem ꝛ eisdē modis relinquere possit vt dictuz est in patre et filio naturali. ꝛ probantur hec in ꝓalle. autē. quibus modis na. effi. sui. §. de nepotibus et. C. e. l. vlt. Secus autem in matre ꝛ ascendentibus per matrem. nam mater et auꝰ ꝛ auia materni t enenꝭ necessario (si vtiliter testari voluerint) liberos suos nō tātū naturales de concubina natos: ex patre videlicet certo et cognito: sed etiā vulgo quesitos qui patrē incertū habere dicūtur: istituere: aut nominatim cū causa legibus cognita exheredare vel pterire: et etiam (qō plꝰ est) pariter cū legitimis: si etiam legitimos habeant de iusto mrimonio natos. nisi mater esset illustris: tunc enim aliud iuris ē: vt dicetur in rubri. qualiter et quādo succedunt ab inte. liberi. naturales. huiusmōi eni naturales in succedēdo matri i nullo differt a legitimis. vt isti. de senatusco. orfi. §. nouissime. et. l. pe. in fi. C. allo titu. quia etiam huiusmodi filij agunt de inofficioso testamēto in bonis matris. vt. ff. de inoffi. te. l. si suspecta. §. 1. et iō pari ratione ascendentibus per matrem debent succedere.

Filij illegitimi an ꝛ qui a matre et linea matna sint necessario istituendi.

¶ Additio. Vt. l. modestinꝰ: vbi casus. ff. vnde cognati. Be. mu.

¶ Sed quod dictuz est de vulgo quesitis intelligas verum ē: nisi ex tali coitu nati sint ꝓpter quem mater cozuz accusari possit. puta ex adulterio vel stupro vel icestu: hij enim spurij sunt ꝛ non sunt digni nominari filij. nec iura successionis habēt. vt in autē. quibꝰ modis na. effi. sui. §. fi. col. vi.

¶ Additio. Ita ꝓcludit glo. i dicto §. nouissime. ꝛ glo. in. d. §. vlt. Berardus mulert.

¶ Et ecōtrario euenit vt mater ꝛ ascendētes a matre debeant instituī vel exheredari vel pteriri a liberis naturalibꝰ: ꝛ eis succedere quēadmodū essent legitimi ꝛ naturales. vt insti. de senatuscō. ter. §. vlt. Qualiter autē isti naturales ab itestato succedāt. j. in rubri ca vltima huius operis dicē.

¶ De spurijs. Ru. xix.

Spurij sunt q̄ ex adulterio nati sunt: vel ex alto incestuoso vel nephario vel dānato coitu. hij nec naturales nec legitimi sunt nec nominandi sunt filij: nec a parentibus sunt alēdi. ꝛ ois patne substātie idignt. q̄nio etiā ex prōgatiua rescripti ipsi vl eoꝝ mater: patne hereditatꝭ pticipiū habere nō pūt. ꝛ si patꝰ eis dederit vel iter viuos vel in vltima volūtate vel p se vel p aliū: totū retractatū legitime eius soboli reddendū est vl fratri vel sozori. ꝛ si pdicti nō extāt/vel si extāt sed agere noluerint vl dissimulauerit vel tacuerint: itra duos mēses i uadit fiscus res tales cum pena q̄drupli. et pquirit eos cū seua q̄stione tozmētoꝝ cōcubine inferēdoꝝ vt expriuat ꝓtatē donatoꝝ vel cōmēdatoꝝ et vel alij p ea. vt in autē. quibꝰmo. na. effi. sui. §. vlt. col. vi. et. C. de naturalibus liberis. l. 1.

Spurij q̄ sint.

¶ Additio. Mucro circa pmissa qui coitꝰ dicaꝭ dānatꝰ: rīde post Ange. areti. i. §. nouissime. isti. de senatuscō. orfi. i fine. q̄ tūc qui alicui pena tpalis iponiꝭ p aliquā ꝓstitutionē iurꝭ ciuilis: vt puta qui p tali coitu hz locū pena adulterij vl incestꝰ vel stupri. vt isti. de publi. iud. §. ite lege iulia de adulterijs. et i. §. fi. i auc. q. mo. na. effictūtur sui. col. vi. Immo fmeūdē: nō soluz qui p tali coitu iponitur pena

Coitus qui dicatur damnatus.

ordinaria: adulterij: incest⁹: vt ſtu
pri.ſz etiã qñ iponiť ēxordinaria.
⁊ extraordinaria pōt iponi cũ ds
plures retinet cōcubinas. nã tũc
coit⁹ est dãnatus pena tẽporali.
Et tales filij nullo mō ſuccedũt
patri: nec etiã matri. vt in auc. de
triẽ. et ſe. §. ſi aũt cōfuſa. col. iij. ⁊
in auc. quib⁹ modis na. efft. ſui. §.
ſi ꝓ effuſa. nã tales cōcubine et
earũ amaſij ſaltẽ extra ordinẽ pu
niri poſſunt. qz ē res mali exẽpli
vt. l. i. ⁊ p totũ. ff. de va. ⁊ extraor.
cri. et. l. iij. ff. de cri. ſtelli. ſz Bar.
in. l. fina. ff. de his qui. vt indig. te
net ꝓtrariũ dicẽs. q tales poſſent
mrib⁹ ſuccedere. qd vt refert. d.
Ang. vbi. §. nõ placet mathefila-
no. quẽ tractatũ de ſuc. ab inteſta
to. ſcripſiſſe ſepe ꝓmẽorat. Nota
tñ q licet ꝓcubinarius vl' meretri
calis coitus nullã tẽporalẽ penã
patiť ſm leges. l. in cõcubinatu. ĩ
fi. ff. de cõcu. et. l. ſi ea. ⁊. l. q adul
teriũ. C. de adul. tñ ſecus eſt quo
ad penã ſpiritualẽ. vñ de iure di-
uino et canonico mortaliter pec-
cant q cũ alia q̃ vxore ꝓpria ha-
bẽt coitũ. xxxij. q. iij. meretrices.
et eſt glo. pulchra ĩ verbo nõ eſt. ĩ
cle. ad noſtrũ. ꝓſi. ſeptio q mulie-
ris oſculũ. ⁊ c. d here. ¶ Item nõ
q ſpurij etiã aliter dicũtur q̃ ſu
p̃ adiffinitũ ē per dñm Rolandi
nũ. dicũtur eñ etiã ſpurij qui ſũt
nati ex cõcubina q nõ fuit retẽta
indubitato affectu: q alias ꝓprie
dicerenť naturales. vt ē tex. glo.
et ibi Inno. i. c. niſi cũ prudẽ. ꝓſi.
ꝓſone ꝓ irregularitas. in fi. de re
nũ. qd ibi ſequiť Antho. de bu. vt
refert dñs Ange. in. d. §. nouiſſi-
me. ſup glo. in verbo. vulgo. pro-
bať: nã habem⁹ q ſpuri⁹ pōt mo-
uere querelã inofficioſi teſtamẽti
cõtra teſtamẽtũ matris. l. ſi ſuſpe
cta. §. i. ff. de inoffi. teſta. qd opor-
tet intelligere in tali q nõ eſt nat⁹
ex dãnato coitu: alioquĩ eſſet fal-
ſum. p ea q. §. Itẽ nota q licet ex
leges nati ex dãnato coitu nõ ſint
alẽdi. vt in. §. fi. i ſepe alle. auctẽ.
qui. mo. natu. efft. ſui. col. vi. de be
nignitate tamẽ canonica alimẽta
eis ſunt p̃ſtanda. c. cũ haberet. in
fi. de eo qui dux. in ma. quã pol. p
adul. Hinc tradit Bar. in. l. fi. ff.
de his qui. vt indig. vnum modũ
p quez pater pōt relinquere filio
ſuo ſpurio: h̃ c eſt nato ex dãna-
to coitu: q videlz reliquat ſibi tñ
qd ſufficiat ad alimenta. hoc mō
Relinquo filio meo ſpurio ĩ vita
ſua fundũ p alimẽtis: ⁊ poſt mor
tẽ ſit ſuorũ filiorũ quib⁹ poteſt re
linqui. l. fina. C. de natu. lib. idem
dicit Bar. in dote codẽ fauore. et
eadẽ ratione: qz ſpurio ds poteſt
legare dotẽ ⁊ alimẽta. ar. l. i. ff. ſo
lu. ma. ⁊. l. cuz poſt. §. gener. ff. de
iure do. Hec ꝓ niſi relictũ exce-
dat magnã quantitatẽ. alias forte
p̃eſumeť fraus. vt. l. i. C. d na. li.
Aliũ modũ ſubiũgit idẽ Bar. ibi
q (vt dicit) ꝓtinet aliqd fraudis.
vt ſi teſtator rogat heredẽ expreſ
ſe vt reſtituat cui velit. et hoc: qz
non eſt tacitũ fideicõmiſſum imo
palã relictũ. vt. l. nõ intelligiť. §.
ſi ds. ff. de iure fiſci: ſed tamẽ hoc
caſu nõ pōt heres ſpurium eligere:
qz tũc videreť capere a teſtato
re. vt. l. vnũ ex familia. in prin.
ff. de lega. ij. ideo cõſiliũ eſt q he
res eligat tertiũ. ⁊ poſtea ille ter-
tius eligat ſpuriũ. aliqd tamẽ vt
fateť ipſe Bar. fraudis haberet ĩ
ſe. ¶ Sed iurta p̃miſſa q̃ro. pone
aliqs reliquit filio ſpurio. an tale
relictũ debeat eſſe fiſci: vel an de
beat remanere apd heredes: hãc
queſtionẽ format idẽ Bar. vbi. §.
in ꝓſi. quero et reuoco in dubiuz.
⁊ c. vbi tandẽ poſt Richar. matũ.
videť cõcludere: q palã relictum
ſpurio: debet manere apud here-
des ſcriptos vel vcmẽtes ab inte
ſtato. per rationes et leges quas

Coitus ꝓcubiarius vel meretricalis nullã penã tẽporalẽ patiť ſecus in ſpũali.

Spurij an ſint alendi a parentibus.

Spurio qb⁹ modis reliqui poſſit.

Spurio relictuz an debeat eſſe fiſci.

ibidē adducit. Si vero eēt tacitū fideicōmissū de quo i.l.in fraudē in p̄n.ff.de his quib⁹ vt indig.tūc applicarēt fisco.vt.l.i.cum similibus.ff.de iure fisci. vide lati⁹ per eūdē Bar.vbi.s. ¶An aūt hīnoi filij nati ex dānato coitu aliquo mō legitimari possit q̄ro? Respō de fm Ange.peru.in.§.fina.in se pe dicto auten.quib⁹ mo.na.effi. sui.q tm̄ vnico modo legitimari possunt:scz prescriptū p̄ncipis dicētis q eos legitimos facit:nō obstante illa lege alit enī legitimari non possunt. Ita vult etiā glo.in ꝓbo pticipiū.in.d.§.fi. Alij autez naturales scz:multi modis legitimari possunt.de quib⁹ p.d. Ang. in.d.§.fina.scz p subsequēs matrimoniū de quo nulla ē dubitatio. intelige filijs tm̄ volētibus.vt.§. generaliter in.d.§.auctē. quibus mo.na. Alio mō per oblationē curie. Tertio modo ī testamēto per rescriptum p̄ncipis. Quarto si pater eos ī testamēto solēni filios appellauit.ꝛc. vide lati⁹ per eūdē Gerardus mulert.

Spurij an aliq̄ mō legitimari possint.

Mēles quibus modis legitime ntur

¶De istitutiōe parētū seu ascēdentiū. Ru.xx.

Iam dictum est de p̄sonis linee descēdētis:scz liberis nr̄is/ qui ī ordine succedendi primū et potiorē locū obtinent Nūc vero de p̄sonis linee ascēdētis scz parētib⁹ nostris dicamus. ¶Est igit sciendū:q si ego testator vel testatrix nullū habeā liberorū a me necessario istituēdū/vl exheredādū vt i supiorib⁹ dictū ē ꝛ parentē siue parētes legitimos et mēles: et ī eo statu vt liceat mihi testari:puta emāci pat⁹ vel aliter mei iuris fact⁹:tunc ad eos instituendos si vtiliter testari voluerō me cōuertere cogor. Nā deficientib⁹ p̄sonis linee descēdentis vocātur ascēdentes.vt.C.ad se. con.tertu aucten.defuncto. quia q̄ꝫ turbat ordo mortalitatis: scz q p̄mori filij p̄ri:tū parētes ad bona liberorū ratio miserationis admittit: et nō min⁹ parentib⁹ q̄ꝫ liberis pie reliqui debet.vt.ff.de inoffi.testa.l.nā ꝛ si parentib⁹.in p̄n. Instituā itaq̄ꝫ parētes meos nulla inter paternos ꝛ maternos differentia habita. habita tamen gradus prerogatiua:vtputa si patrem et matrē habeā vtrūq̄ꝫ instituā.ꝛ si solū patrē/vel solā matrē illū vel illam instituā. de auo aūt vel de auia vel alio ascēdēte non cogor tunc mentionē facere:quia precedit eos gradu pater vel mater: sed si nec pat nec mater adsit mihi/tunc eū vel eos qui mihi sūt primiores in gradu ascendentiū instituere debeo:eodez enīm mō ab intestato succedunt.vt in autē.de heredi.ab intes.vem.§.si igitur defunct⁹.col.ix. et qz et eis cōpetit querela in bonis liberorum qui testari potuerīt:ꝛ nō habebāt descēdentes.vt.C.de inoffi.test.l. liberi.q̄.rīso.sufficit autē si parentē instituendū instituā in sua legitima portione que iure nature debetur parētib⁹: que est triens bonorū quādo nullū habeā liberorū vt in auc.de here.ꝛ fal.§.primum colla.i.et in auten.de trienie ꝛ se. §.i.col.iij. Et si in minori istituerem/nihilominus tenet ī modico testamētū:licet agi posset ad supplementū/vt ī liberis dictū ē.s.in rubri.de legitimis tm̄ liberis.ꝛc. versi.itē nota q nō interest. Sed q̄ꝫ ita dictū sit q predictos parētes meos instituere debeam: tm̄ eos possum exheredare vel omittere si legitima subsit causa.nā paternos et maternos parentes vel instituere vel rite exheredare vel pterire debeo: scz legitima causa

adtecta. alioquī testamentū meuz
rescindeꝯ. vt in autē. vt cū de ap.
coq. §. et hec quidē. et §. tales igi
tur. colla. viij.

¶ Additio. Hoc versū ꝗtū ad in
stitutionē solam. cetera cū firma
permanēt. vt dicto §. si tales. §si.
si autem hec oīnia. et in aucten. ex
causa. C. de libe. pte. Berar. inul.

¶ Sed quib⁹ vijs et rationibus
in quolibet dictorū casuuz rescin
datur/causa breuitatis omitto.

¶ Additio. Dic q̄ hoc late ptra
ctat Bar. in dicta auctē. ex causa.
C. de libe. prete. versi. circa secun
dū scz quādo querim⁹. ꝛc. et idem
Bar. ī. l. filio pterito. ff. de iniust.
testa. §si circa secundū pncipale.
vbi sic ꝓcludit. aut loqmur ꝺ mre
vl ei⁹ linea aut de pre vl ei⁹ linea
Prio casu aut pterevnt vel exhe
redāt sine cā: ꝛ testamētū ē nullū
q; deficit ī substātialib⁹ dicta auc
tē. ex cā vbi hoc notat ipe Bar.
aut cū cā ꝛ tūc siue pterevnt: siue
exheredent idē ē: q; semp habēt
ne cesse intentare querelā/cū talis
pteritio ꝑ exheredatione habeat
vt insti. de exhere. libe. §. mater. et
licet ibi loquat in descendētibus
pteritis/idē in ascendētib⁹. vt. C.
de inof. testa. l. cū filiū. et. ff. de in
offi. testa. l. i. Si ꝓo querit de pa
tre vel ei⁹ linea. et tunc aut pater
vel auus est pterit⁹ vel exhereda
tus a filio emācipato: aut a filio ī
potestate cōstituto. prio casu aut
sine causa et testamētū est nullus:
q; deficit in substantialib⁹. vt no
tat idē Bar. in. d. aucten. ex cau
sa. et in. d. l. filio pterito. aut cum
cā: et tunc aut est pterit⁹ et habet
ꝓtra tabulas. vt. ff. si a pa. q̄s fue.
ma. l. i. Aut est exheredat⁹ et ha
bet querelā. vt. l. i. et. l. pater filū
cū similib⁹. ff. de inof. testa. Si ꝓo
est pterit⁹ a filio in ptāte cōstitu
to: et tūc aut testat ex castrēse vl
quasi. et nō potest: et sic testamen
tū est ipso iure nullum ex defectu
psone testātis. vt. ff. de testa. l. qui
in potestate. ꝛ. C. qui testa. fa. pos
sunt. l. penul. Si ꝓo testatur in ca
strensi vel quasi quod potest/tunc
glo. variant. nā q̄ñq̄z dicūt q̄ tale
testamētū nullo iudicio potest re
tractari. ita nota in. d. aucten. ex
cā. et. C. de inoffi. testa. l. de inoffi
cioso. et. ff. de inoffi. testa. l. i. q̄ñq̄z
dicūt glo. q̄ testamentū nō rūpit
sed agitur ad legitimam condi
ctione ex lege. vt nota. C. de epis.
et cleri. aucten. pres biteros. et eo.
titu. l. cū lege. et in aucten. de san
ctissi. epis. §. pbiteros. col. ix. quā
doq̄z. glo. dicūt q̄ iura ātiqua coz
rigunt ī hoc: quia hodie testamē
tum filij super castrense vel quasi
subiacet querele. vt nota. C. ꝺ in
offi. testa. l. fi. ꝛ. C. ad tertu. aucr.
in testamēto. et. ff. de inoffi. testa.
l. Papinian⁹. §. papinian⁹. et. ff. si
a parē. quis fue. manumis. ī Ru.
et hāc opinionē tenet Ja. de are.
vt refert ipse Bar. vbi. s. ꝛ placet
ipsi per tex. ī aucten. vt cū de ap.
coq. §. et hec quidē. col. viij. nam
textus ibi loquit in filiofa. in casu
quo potest testari. sed hoc non po
test: nisi in castrensi vel quasi: er
go ī illo casu loquit. Dic ergo aut
filius in potestate pterit: vel exhe
redat patrē sine cā: et testamētuz
est nullū ipso iure: quia deficit in
substantialibus: aut cum causa/et
tunc aut preterit et dicit nullum:
aut exheredat et est locus querele.
vt in filio preterito. de quo di
xi late supra ī rubri. de legitimis
tantū libe. hec quantū ad moduz
rumpēdi: ꝗtū vero ad prestationem
legatorū est idē in vno qd in
alio. vt probat in dicta aucten. vt
cū de appella. cog. §. si autem hec
oīnia. hec ille in dicto aucten. ex
causa. et in dicta. l. filio preterito.
Item nota q̄ sunt septem cause
propter quas liberi possunt ex-

Parentes pteriri vel exheredari a liberis q̄b⁹ vijs rūpant testamentum.

Filius sine multas mules testamētū facies ꝺ castrensi an hodie parētes sine cā pterire vl exheredare possit

Exhere dari parētes a liberis p pt q̄t et ḡs causas possint.

heredare parentes suos. que omnes enumerantur in dicto §. et hec quidem. vsq̄ ad. d. §. si tales. Prima est si de crimine eū accusauerit: excepto crimine lese maiestatis. Secunda si vite filij parens fuerit insidiatus. Tertia si vxori aut concubine filij pater se cōmiscuerit. Quarta si parens filū testari in quo poterat prohibuit Quinta si parēs nō egit curā filij cum esset furiosus. Sexta si filiū captuz a sarracens non redemit parens. et si moriē intestatus filio parens nō succedet: sed ecclesia. et dabunt bona eio p redēptione captiuoruz. Septima causa est si filius sit orthodoxo. parens vero nō catholico. Unde versus. Sed pater ex septē. si nati spernit honorē. Hunc accusabit. dira venena dabit. Testari vetat. aut vxorem diligit eius. Non redimit captum. dum furit odit euz. ¶ An autem legitima parentū sit hodie aucta: sicut legitima filiorū: quero: glo. in auctē. nouissima. C. de inoffi. testa. tenet q̄ sic. idez tenet glo. in auten. de triente et semisse in. ij. colū. in verbo: hoc obseruādo colla. iij. et glo. in verbo: compensent. in §. de nepotibus: per illum tex. in aucten. quibus modis natu. effi. sui. col. vi. z hoc sequūt cōmuniter doctores. ¶ Itē quero an pater debeat hodie habere legitimaz iure institutionis: sicut in filijs dictū est. s. in rubri. de legitimis tñ libe. Bartho. in dicta aucten. nouissima. C. de inoffi. testa. mouet hanc questionē: vbi cōcludit q̄ nō: sz sufficit quoquo relicti titulo. Sz idē Bartho. in aucten. de triēte z semisse: prope fi. princi. colla. iij. et etiā in auctē. vt cum de ap. cog. §. sive igitur. col. viij. concludit: q̄ immo debet habere iure institutionis: sicut filius: z hoc tenet Jaco. de belui. in dicta aucten. vt cū ap. §. aliud. et tenet etiam. Imo. in. l. his verbis. in fi. principij. ff. de heredi. instit. et in l. i. §. si ex fundo. eo. ti. in versi. iusta predicta. ꝛc. ita refert et tenet etiam Ange. arc. in. §. igitur quartam. insti. de inoffi. testa. idem tenet Salu. in dicta aucten. nouissima. z post eum Jason maij. in additio. ad Christo. por. insti. de inoffi. testa. §. fina. Gerardus mulert.

Vers.

Legitima parētū an sit hodie aucta sicut filiorū

Legitimā an parens hodie hēre debeat necessario iure institutionis.

¶ De extraneis et voluntarie instituendis. Rubrica. xx.

Habes itaq̄ p̄sonas vtriusq̄ linee ascēdētis scilicet et descēdētz necessario instituēdas vel exhere dādas: vt teneat testamētū. Sed qm̄ cetere alie p̄sone que sunt ꝑ linea collaterali dicuntur extranei heredes: et volūtarie instituunt: iccirco de ipsis extraneis heredibus videamus. Igitur si illū vel illos quem vel quos habeo legitimos descendentes vel ascendentes meos instituendos vel exhere dandos: instituam quidez non in vniuerso: sed in parte vl re certa: tunc extraneū in residuo bonorū meorum vniuersalem heredem instituere potero. Nam si non inueniretur vniuersalis: tunc is qui esset institutus in parte vel in re certa: haberetur pro vniuersali vt. l. i. §. si ex fundo. ff. de heredi. institu. Itez si dictos filios meos legitimos omnes exheredauero. et tunc extraneum instituam. aliter eim nō valeret testamentū in quo non esset heredis institutio. vt institu. de fideicōmissa. here. §. i pri. ¶ Additio. Circa hoc an valeat testamentum sine heredis institutione potes di-

Testamētum an z qm̄ valeat sine heredis institutione.

(mis.

stinguere: qz aut constat testatorẽ voluisse facere testamentũ et non valet nisi ibi sit heredis institutio vt. ff. de iure codicil. l. i. Aut constat q̃ voluit legare et fidei cõmittere. ⁊ tunc valet sine herede scripto. vt in. §. pterea. insti. de fideicõ. here. aut est dubiũ: et tũc si facit mentionẽ de herede videt voluisse facere testamẽtũ. ⁊ hoc casu sine herede non valeret testamentũ vt. d. l. i. et. ff de testa. is qui. et C. eo. nõ codicillũ. Idẽ quãdo facit aliquã exheredationẽ. nã tũc ĩ dubio voluit testari cũ exheredatio nõ nisi testamẽto fieri posset. §. codicillis autẽ. insti. de codicil. et l. nõ codicillũ. §. alle. et sic sine heredis institutione/ qõ est caput testamẽti non valet testamentũ. l. fi. ff. de codicil. et in. d. §. in primis. Gerardus mulert.

¶ Itẽ quãdo nullũ habeo liberorũ vel parentũ predictorũ ad heredis extranei institutionez accedã: siue sit natural' me⁹ siue aliq̃s de collateralib⁹: siue alia q̃cunq̃ psona. Sed qm̃ inter extraneas psonas quedã sunt que istitui nõ possunt. nec ex aliquo capere testamento. iccirco de illis videndũ est: qz per cõsequẽs apparebit ceteras alias posse institui.

¶ Additio. Facit. l. cũ pretor. ff. de iudi. ⁊ l. ex eo. ff. d testi. et. xxv. distin. qualis. Gerardus mulert.

Hẽdes institui q̃ nõ possint.

¶ Itaq̃ institui nõ pñt deportatus ppter aliqd delictũ in insulã: qz peregrinus est. i. nõ in ciuitate vt. C. de here. insti. l. i. Itẽ dãnat⁹ in metallũ: qz pene seru⁹ effectus est. vt. ff. de his que pro nõ scrip. habent. l. si in metallum.

¶ Additio. Hoc vez nisi ei sit relictũ in causam alimẽtoz: hoc enĩ capere posset. d. l. si q̃s in metallũ ⁊ l. is cui. ff. de ali. ⁊ cibaria. sicut et in spurio. §. rubri. ij. proxime dixi. Gerardus mulert.

¶ Itẽ hereticiqz tãq̃ crimine lese maiestatis tenent: ⁊ cũ alijs hominib⁹ nichil ex legibus vel moribus habent cõmune. vt. C. de hereticis. l. manicheos. Itẽ baptismatis iteratores qz species heresis est sanctũ baptisma iterare. vt C. ne sctm̃ baptisma itere. l. nulli et de apostata. l. hij qui. Itẽ apostate q̃ noie christianitatis imbuti sacrificia postea fecerint idolis per pditionẽ diuini ministerij in prophana migrãdo: vt. d. l. hi. q̃. Itẽ collegia illicita. i. nõ habẽtia speciale priuilegiũ eo q̃ nõ sunt a senatu vl̃ principe approbata. vt. C de here. insti. l. collegiũ. Itẽ incestuosus. i. spurius testatoris ab eo institui nõ põt. vt in auc. qui. mo. natu. effi. sui. §. vlti. colla. vi. de q̃ dic. vt. §. ij. rubri. proxime dictum est. Item mulier que nubit infra tempus luctus. vt. C. de secun. nup. l. i. et in auc. de nup. §. prime siquidẽ nuptie. col. iiij. iure tũ canonico hec pena abolita ẽ. mulier enĩ ẋm Pauluz soluta a lege viri cui vult nubat in dño. vt ĩ epistola. i. ad Corintheos. c. vij. et ex̃ de secũ. nup. c. pe. et fina.

Mulier nubens ĩtra tp̃s luct⁹ an hodie ĩcurrat penas legales.

¶ Additio. Nota q̃ hec est cõis opinio doctoz q̃ pẽa q̃ iminebat mulieri de iure ciuili ppter festinationẽ: qz nubit infra tẽp⁹ luct⁹ est hodie sublata de iure canonico per d. c. pe. ⁊ fi. Sed penam quã patitur quia nubit secũdo de qua in. l. femine cum sequentibus. C. de secun. nup. non est sublata hodie. ita notant cõmuniter scribentes in. d. l. i. C. de secũ. nup. et Inno. ⁊ Io. and. in. d. c. pe. et fina. et Ang. arc. in. §. legari insti. de leg. Vide de hac materia latiꝰ p dñm Panoz. in. d. c. fina. de secũ. nup. Adde q̃ mulier pariens intra tẽpus luct⁹/ si modo indubitatũ sit sobolem hanc ex defuncto nõ existere: nõ est capax hereditatẽ aut

alicuius legati vel donatiōis causa mortis. auten. hisdem penis. C. illo. titu. idcꝰ si non pariat sed stuprū committat. vt. dicit glo. in d. auctē. hisdem penis. Non enꝫ debet plus habere castitate luxuria. vt est tex. in auctē. de restitu. et ea q̄ parit in. xi. mēse. ppe finē. col. iiij. vñ sumpta est suprādicta auctē. qd nota cōtra petulātes et lasciuas istas viduas. ꝛc. B. m.

¶ Itē incerta psona instituī non potest: qꝛ certus debet demōstrari heres. vt. ff. de here. insti. l. quotiēs. in prin. et. §. heres auctē. ꝛ. e. titu. l. in tēpus. §. quotiēs. sꝫ hoc fallit in pauperibus christi/quiꝫ incerti sint/tū si instituant diuinitatis et pietatis ītuitu tenet institutio. vt. C. de epis. et cle. l. id qd. et. l. nulli. ꝛ. l. si q̄s ad declinādam

¶ Additio. De hac materia latiꝰ dictū est. s̄. i ru. heredis institutio in qua vlti. volun. ꝛc. Gerar. mu.

¶ Itē seruus accusatꝰ de adulterio cū domīa sua cōmisso: q̄ etiam dña de codē crimine fuerit accusata: ab ipsa dña instituī nō potest vt isti. de here. isti. §. est aūt casus.

¶ Additio. Personas. s̄. p dūm Rolādinū noīatas enumerat glo. insti. de lege. §. legari. ¶ Adde suprādictis dānatū ad mortem qui seruus pene efficit. l. quod ad statū. et. l. qui vltimo. ff. de penis. et l. eius qui. §. penul. ff. de testamē. Adde etiam fratres minores cle. exiui. §. cū enim ad veritatem. de verbo. signi. Aduerte tamē q̄ fratribus minoribus p alimentis relinqui potest: quia potiꝰ in facto q̄ī iure psistit. ita dicit Bartho. in. l. legatū. p illū textū. ff. de capitis dimi. idem Bar. i. l. quidā sūt serui. ff. de penis. et idē i. l. seruos ff. de alimen. et ciba. legā. quod limita fm eundē in. d. l. legatū. nisi esset annuū. nam hoc capere non possent: qꝛ habet aliquid ꝓprietatis. Et nota q̄ licet p relictis ipsi fratres minores nullā actionē habeant/cū in iudicio p tēporali reē nō possint. d. cle. exiui. §. veruꝫ etiā. officio tū iudicis ꝓpelluntur heredes soluere. ar. l. quitus. ꝛ ibi hoc tenet Bar. ff. de annuis legā. et idē Bar. in. l. nec quicq̄ā. §. obseruare. ff. de offi. proconsul. ꝛ le. vide latiꝰ p eū dē i. l. ciuitatibꝰ. ff. de legā. i. vbi sic distiguit cū q̄tīē qualiter posset peti relictū fratribus minoribꝰ. Aut est relictū eis pro cop alimētis/seu alijs necessitatibꝰ: ꝛ tunc pōt petere sindicus cōis: et etiā q̄ libet de populo. pro quo allegat. d. l. ciuitatibꝰ. ꝛ §. sin autē. in auctē. de eccle. titu. col. ix potest etiam īplorari officium iudicis. vt i. d. l. seruos. ff. de alimē. et ciba. le. Si vero fratribus esset aliquid indeterminate relictū tūc videtur relictū pro suis necessitatibus. et in hoc inder etiam secularis suū potest officiuꝫ exhibere vt in decretali Nicolai: q̄ incipit exijt qui seminat. §. ad hec qꝛ fratribꝰ. de verbo. sig. li. vi. Itē adde q̄ licet nō valeat institutio qū ipsi fratres minores sunt instituti. vt. s̄. valet tamē qū instituitur eccl̄a fratrū minoꝝ vt vult Bar. vbi. s̄. in p̄n. per illū textuꝫ Vide de materia ista latius per eūdem Bar. in tracaatu suo minoꝝ carū. Itē adde dānatū ad ppetuū carcerē i. d. l. si i metallū. ff. p his q̄ p nō scrip. habē. Et nota q̄ relictū istis nō auferē p fiscū. cū sint penitus īcapaces. d. l. si i metallū. ꝛ ibi Bartho. ꝛ idē bar. in. l. i. C. de here. insti. vbi reprobat glo. fina. que vult q̄ relictuꝫ deportato auferatur per fiscū. vbi etiaꝫ idem Bar. tractat. An exhaminitus possit heres instituī. de quo latiꝰ p Angeareti. in. §. cum autē. insti. quibus mo. ius pa. potesta. solui. vbi recitat conclusionē Bartho. et subiū

Fratribus minoribus quē admodum relinqui possit.

git opinionem. Sali. aliter dicentis ꝗ Bartho. subdit tamẽ i fine nõ recedẽdũ in iudicando et consulendo ab opinione bartho. que est ꝙ huiusmodi bãniti non equiparãtur deportatis: quia vt dicit nõ perdũt iura cõmunia: sed solũ iura municipalia sue ciuitatis/ ẽt si essent banniti cuz publicatione bonorum vult Jaco. de are. in. l. ex facto. §. ex facto. ff. ad trebel. ⁊ alij quos citat idẽ Ange. vbi. §. hinc cõcludit Bar. in dicta. l. i. ꝙ si testamentum fieret ꝛm formaz statuti ciuitatz: vel ex speciali priuilegio ciuitatis. vt. C. de testamẽtis. l. si non speciali/ ꝙ ex bannitis talis ex tali testamẽto capere nõ posset: quia perdit ea que sunt illius ciuitatis. idem dicit de hereditatibus que differuntur ex forma statuti illius ciuitatis. sed si testamentuz est validum de iure cõmuni: vel hereditas deferatur ab intestato de iure cõmuni cuz ipse retineat ea que sunt iuris cõmunis possit capere: forsan tamen vt dicit idẽ Bar. possit cõmune sibi auferre tanꝗ ab indigno: cũ alias scilicet quãdo omnino capere non possit remaneret hereditas penes venientes ab intestato per ea que supra dicta sunt. de quo vide plene p glo. et bartho. et alios scribẽtes in. l. hereditas. C. his qui. vt indig. An autẽ remanere debeat eo casu. et etiã alijs superioribus cuz onere aut sine onere q̃ro Et videtur dicendũ ꝙ sine onere: cũ pro nõ scripto habeat. d. l. si i metalli. et. l. vnica. §. in primo itaqꝫ C. de caduc. tollen. nec obstat. l. fina. ff. de his que pro non scriptis habentur. vbi dicitur ꝙ quis sibi ascripserit si alij restituere a testatore iussus est cum onere fideicõmissi id apud heredem remanet quamuis pro nõ scripto esset. ꝛc. qtibi non proprie est pro non scripto sicut capitur in dicto. §. in primo itaqꝫ. nam ibi capitur pro nõ scripto quando persona cui relictũ est deficiebat: sicut in superioribus casibus etiã dicit potest. naz deportatus dãnatus ad mortẽ et ceteri de quibus supra pro deficientibus et mortuus reputantur. Jn contrario vero nõ sic: quia ibi ex alia causa deficiebat relictum: quia sibi ascripsit in testamẽto: et sic habetur pro non scripto: quia ipsi nõ debetur. non autẽ proprie sicut i dicto. §. in primo. codẽ mõ responderi potest ad. l. i. ff illo titu. scilicet de his que pro nõ scriptis. Hinc dicit notabilit Bar. in dicta. l. fina. ꝙ si alicui coramõ duobus testibus aliquid relictũ fuerit: et is grauatus esset id restituere ecclesie vel pauperibus: istud relictuz est ꝑ nõ scripto: quia iste primus non potest exigere cuz deficiat solẽnitas. vij. vel. v. testiuz. Et sic istud remanet penes heredẽ. l. si veritatz. C. de fideicõmis. tamẽ eũ suo onere. cõstat enim ꝙ relicta ad pias causas valent cũ duobus testibus. c. relatũ. i. de testa. pro quo facit optime ꝛm eundem Bar. dicta. l. fina. Et nota p̃ dicta ad limitationem. d. §. in primo itaqꝫ. Berardus mulert.

Relicta ad pias causas valent coramõ duobus testibus.

¶ Cetere autẽ pſone possunt institui in testamẽto: et ex testamẽto capere. sic ergo institui potest homo liber et seruus tã proprius ꝗ alien⁹ preterꝗ i casu predicto. Jtẽ pater fa. et filius fa. mut⁹: surdus: furiosus: prodigus: priuat⁹/ miles/ honoratus/ laicus: clericus monachus / ciuitas / imperator / imperatrix/ fiscus/ ecclesia/ locus/ quilibet maior / minor / posthumus / etiam alienus. Jtem pauperes christi licet incerti sint vt dictum est/ qm in eis pretẽditur fauor pietatis: ⁊ probãtur supradicta insti. de here. qua. ⁊ diffe. §. te-

stamenti autē.et.C.quite.fa.possunt.l.cū heredes et de here. isti. l.hereditatē. ¶ Finaliter aūt notabis q̄ quattuor sunt psone que licet inter extraneos heredes computētur. tamen oīno instituende sunt.scz emancipatus.vt insti.de exhe.li.§.emācipatos. Itē filius instituēdus est a matre.licet et extraneus heres sit.vt isti.de here. qua.et di.§.ceteri.z de ex here.li. §.fina.in fi.z de inoffi.testa.in pn ci.z de senatusco.orfi.i prin.z.C. e.l.i. Item nepos ex filia premortua.vt in autē.de triē.et se.§.neq̄ illo.col.iij. Itē pater instituēdus est a filio liberos nō habente licet non sit suus heres.vt.ff.de inoffi. test.l. Mā etsi parētibus.in pnn. hij enīz extranei sint:quandoq̄ tamen loco z numero suorū heredum cōputātur.vt insti. de serui. cog.§.repetitus.in fi.z duob⁹ sequētibus.§.et debēt institui vt ri te exheredari alioq̄n testamentuz est inutile. scz quātum ad institutionem auc.ex cā. C.de libe.prete.et in corpore vnde sumitur.

Extranei qui sint.

¶ Additio. Extranei.enīm sunt q̄ testatoris iuri subiecti nō sunt.§. ceteri.in pn.insti.de here. quali. et diff.z §.extraneū.C.de rei.vx. acti.Gerardus mulert.

¶ De substitutiōib⁹.et quid sit substitutio. z q̄ substitutionum diuisio. Rubrica.xxii.

Licet istitutionū passus.put ex his q̄ dicta sunt ppēdere potuisti sit piculosus z dubi⁹. Attū in substitutiōib⁹ maiores adhuc latēt isidie.z picula imminēt grauiora.ē enīm eaz documētū implicitū valde/z a paucis tabellionib⁹ cognitū adeo vt in illis dictatorum ignorātia multorum iura leserit:z testatorum plerūq̄ fefellerit spem et votū. Et propterea tibi psulo quatenus siue ex hac siue ex alia salubriori doctrina circa hec reddaris sollicitus z ad huiusmodi tua et aliena vitāda pericula magis cautus.igitur cū de institutiōib⁹ que sunt prim⁹ gradus heredum dictum sit:nūc de substitutionib⁹ que sunt secūdarij grad⁹ heredū dicendū est. Substitutio itaq̄ est secūda cōditionalis institutio. facit.l.i.ff.de vul.z pu.sub. Mā substitutio cōtinet in se institutionē. cum ergo sic dico:an michi heredem istituo:z si ipse nō erit heres vel si decesserit fran.sit michi heres vel fran.instituo. Patet q̄ an pure et p̄mo gradu heres istituit sed si sequatur conditio q̄ ipse nō sit heres vel q̄ decesserit: tūc sub ipso et post ipsum fran.heres eligit. Unde te substituo quasi sub primo z post primū deficientē te heredem statuo: igitur institutio est prim⁹ grad⁹/etiā si multi fuerint instituti. Substitutio vero secund⁹ est.etiā si millesima sit eo q̄ obs:ruat id est post primū z in locum prime deficiētis venit.vt.ff. de vul.substi.l.i.in prin.et de bonorū possessione secōm ta.l.ij.§.defertur versi.primo autem gradu. nā et omnes nuptie dicūtur secūde que sequūtur primas.vt.C.de secūdis.nup.l.si qui.§.talem.

Substitutio quid sit

Substituo vū dicatur.

Nuptie secūde que dicant.

¶ Additio. Et notat glo.sup rubri.C.illo titu.z glo.sup ru.ff. de vul.substi.Gerardus mulert.

¶ Diuiditur autez substitutio.qz alia directa:alia obliq̄ siue fideicōmissaria. Est itaq̄ obliqua siue fideicōmissaria vel precaria illa p quā quis capit hereditatem alio mediāte:scz testatorfideicōmisit heredis alteri restituere.vt i hoc exemplo.an mihi heredē instituo

Substitutionū diuisio.

rogãs eũ ꝑ fideicõmissum vt ipsaꝫ hereditatẽ restituat Fran. tũc ergo ꝑ fideicõmis. frãcisc⁹ fit substitut⁹ anthonio: et cũ primo debet An. hereditatẽ ipsaꝫ adire/et aditã Fran. restituere: et sic An. mediante et adeunte hereditas puenet ad Fran. §. in ꝓmis. insti. de fideicõ. here. igitꝫ si Antho. spõte adierit defalcata et retẽta trebellianica portione. scꝫ quadrãte. reliquũ dodrantezꝫ Frã. restituet vt institu. de fideicommis. here. §. sed qꝫ heredes. et §. sꝫ qꝫ stipulationes. Si vero nolit adire hereditatẽ veritus ne dãno afficerẽꝫ: prospectũ est vt si fideicõmissar⁹ diceret suo periculo adire: et restitui sibi velle/cogatꝫ heres institutus a ꝑtore adire et restituere hereditatem nulla sibi portione retenta/hec eñ est fideicõmissi vis et natura. vt. l. quia poterat. et. l. nã quod. §. qui cõpulsus. ff. ad trebel. et. d. §. sed qꝫ stipulatiões. Sꝫ hanc substitutionẽ sub dicta forma verboꝝ raro fieri visuꝫ ẽ/sub quibusdã autẽ alijs verbis sepe contingit. puta qũ instituo titiũ filiũ: vel fratrẽ meũ et subũcio. et si dictus Titius quãdoqꝫ decesserit sine liberꝫ substituo et seũ. huiusmodi eñ verba significãt ⁊ repræsentãt fideicõmissariã substitutionẽ. vt. §. dicetur sub rubrica de cõpẽdiosa. Hũc de directa agenduꝫ est. Et est directa substitutio per quã quis capit hereditatẽ defuncti nullo alio mediãte vel sibi cooperãte. vñ cũ dico An mihi heredẽ instituo: et si ipse nõ erit heres Fran. sit heres. ⁊ sic patet q̃ si cõtigat cõditio q̃ An. nõ sit heres: incõtinẽti et ĩmediate hereditas puenit ad Fran. et ipse eã ꝑ se et sine alterⁿ cooperatiõe adire potest. Diuidit autẽ directa substitutio: qꝫ alia vulgaris alia pupillaris: alia exemplaris: alia ꝓpẽdiosa alia breuiloqua/siue reciproca. de quibus per ordinẽ est videndum.

Substitutio directa q̃ sit.

Substitutiõis directe diuisio.

¶ De substitutiõe vulgari tacita et expressa. Rubrica. xxiij.

Substitutiõis vulgarꝫ diuisio.

Substitutio vulgaris subdiuiditur: quia alia expressa/alia tacita

¶ Additio. Adde tertiam que ẽ partim expressa: et partim tacita vt. §. dicã. Gerardus inuert.

Substitutio vulgarꝫ exp̃ssa que sit.

¶ Est autẽ exp̃ssa vulgaris q̃ negationis in se verba hꝫ expressa. vt cũ prius institutionem deinde substitutionẽ facio hoc mõ. An. mihi heredẽ instituo. et si ipse nõ erit heres Frã. sit heres vel fran. substituo. vt institu. d vulga. sub. in prin.

Substitutio vulgarꝫ tacita que sit.

Tacita vulgaris est illa in qua negatio nõ sonat exp̃sse: sꝫ inclusiue et tacite subauditur. vt si duos heredes facio. sic frã. ⁊ An. mihi heredẽ instituo. Deinde substitutionẽ hoc modo ⁊ eos inuicẽ substituo ꝑ hec verba: et eos iuicẽ substituo tacite subintelligitꝫ si An. nõ erit heres puta qꝫ nolit vl qꝫ nõ possit frã. ĩsolidũ sit heres. Et eodẽ mõ si frã. nõ erit An. ĩsolidum sit. vt. ff. de here. insti. l. cuꝫ in testamẽto. §. hec verba. et. ff. de vul. et pu. substitutione. l. iaꝫ hoc iure. et. l. Lucius. in prin. Nõ aũt credas q̃ hec verba inuicezꝫ substituo possint illũ intellectũ habere scꝫ q̃ si vnⁿ decedat sine liberꝫ alter sit heres: qꝫ si alter corũ puta An. ꝑ parte sua hereditatẽ adierit: incõtinẽti pro ea parte substitutio expirabit. Cũ siue cũ liberꝫ siue sine liberis moriatur: nihil refert in vulgari expressa vl tacita: vt semp expiret adita hereditate vt. C. de impu. et alijs sub. l. post aditã. Cũ ei sic fiat si An. nõ erit heres frã. sit heres aptẽ reliquitꝫ q̃ si An. erit heres franciscus nõ

erit heres: conditione deficiente
Sufficiēt aūt p̄dicta duo exēpla
vnū scz de expssa: et aliud de taci
ta: q: formā hūt que facili posset
cōtingere. Alia vero exēpla pomt
lex de tacita vulgari: puta An. et
Fran. vt erue eoꝝ viuet heres mi
hi esto. l. titius ⁊ scius. ff. de here.
insti. Itē q̄sq̄s mihi heres erit: sit
heres filio meo. l. q̄ liberis §. hec
ꝓba. ff. de vul. et pu. ⁊ quedā alie
quarū forme raro aut nūq̄ possēt
cōtingere. et ī eārū expositionez
omitto. Ad ea eīm q̄ frequētēr ac
cidūt: iura potꝰ adaptāda sunt. l
nam ad ea. ff. de legi.

¶ Additio. Aduerte q̄ hec substi
tutio: et eos inuicē substituo. itez
et illa: q̄sq̄s mihi heres erit: sit he
res filio meo: nō sunt ꝓprie tacite
vulgares: vt licet videre p Bar. ī
l. i. ff. eo. in. ij. colū. ibi videamꝰ er
go de p̄ma. ⁊c. et p ea. q̄. J. dicā in
prima additiōe post pri. ⁊p Azo.
in summa. C. eo. ī. i. col. ¶ Itē ad
uerte q̄ Bar. in. l. i. ff. eo. ꝓsi. vlte
rius q̄ro q̄bꝰ verbis. ⁊c. aliter ⁊ la
tius tractat q̄bus verbis fiat vul
garis substitutio q̄q̄ dñs Rolandi
nus hic. Gerardus mulert.

¶ Porro vulgaris expsse vel ta
cite substitutiōis effectꝰ est. vt ad
substitutū pueniant tantūmō illa
bona testatoris que puenire debe
bant ad institutum qui vel noluit
vel nō potuit esse heres: ⁊ nō bōa
illꝰ heredis instituti. p vulgarem
eīm substitutionem testator in suis
bonis instituere poterit / nō here
dis. nā substitutus directo: sit he
res ipsi testatori. vt insti. ō pupil.
sub. post. prin. ibi quo casu. Dicit
autē ideo vulgaris: q: a q̄libet de vulgo fieri pōt: scz a q̄libet te
statore: masculo vel femina: parē
te vel extraneo. et q: etiam cuilibet heredi fieri pōt pupillo: adulto: maiori: emancipato: suo, vel etiam extraneo.

¶ Additio. Ita dicit Azo ī sum
ma. in p̄n. C. de ipu. ⁊ alijs subst.
Adde sim eundē: dū ille testamē
tū facere: ⁊ hic ex testamēto cape
re pōt. de q̄bꝰ supra suis locis dic
tū ē. ¶ Hāc materiā q̄ñq̄dē dif
ficilis ⁊ q̄tidiana est altiꝰ: attinge
re operēpciū mihi videt: iuxta. l.
legaui. ff. ō libera. lega. Aduerte
itaq̄ sim Ang. are. insti. de vulga.
substi. ī p̄n. ꝓ. ad p̄mū redeo. post
Io. de imo. ī. l. i. ff. eo q̄ vulgaris
substitutio pōt sic diffiniri. Vul
garis substitutio ē substitutio di
recta q̄ a quolibet ⁊ cuilibet fieri
pōt. mihi habēs specialitatē. Itē
sim Bar. in. d. l. i. in p̄n. ꝓsi. venia
mꝰ ad matiā vulgarē substitutio
nis. ⁊c. post guil. quiq̄ modis pōt
dici vulgarē. Prio mō q: oībꝰ pa
tet. vt. ff. de furtis. l. vulgaris. cū
silibꝰ. Scdo expōit vulgarē. i. di
recta. vt. l. q̄dā cū filiū. ff. ō here.
insti. Tertio mō dr vulgarē. i. ap p
bata. vt. l. si ꝓbꝰ nauē. ff. ō furtis.
Quarto mō dr vulgarē: q: fit fic
tē ꝓbis vulgaribꝰ. Quīto mō dr
vulgarē. i. expssa. vt. l. libertates.
ff. ō fideicō. liber. Alio mō dr vul
garē. i. q̄ nihil hz spālitatē vt. l. edi
cto. §. extat. ff. de iure fisci. que oīa
huic p̄senti substitutiōi pueniūt.

¶ Itez aduerte sim eundē Bar.
vbi. s. in versi. scdo p̄ncipaliter q̄ro
q̄ huius vulgaris substitutionis
proprie tres sunt species. q̄ñ alia
expssa: alia tacita: alia partim ex
pressa et parti tacita. Circa p̄mā
scz expressam aduerte: q̄ expssuz
dr trib⁹ modis. Prio mō expssuz
dr illud q̄d in gñe dicit. vt. l. fina.
in fi. et q̄d ibi notat. C. q̄d cū eo.
sim vna opinionē. Scdo mō dicit
expssuz q̄d specialiter exp̄mit. vt. ff
ad legez corne. de fal. l. i. §. inter si
lū. et. d. l. fina. C. q̄d cū eo. ex alia
opinionē. Tertio mō dr expssum
id q̄d singulariter et proprio noīe
exp̄mit. vt. l. q̄d in rex. §. fi. ff. ō le.

Substitutiōis vulgaris diffinitio.

Vulgaris quot modis dicatur.

Substitutiōis vulgaris q̄t sunt spēs.

Expssū q̄t modis dicatur.

Substitutiōis vulgaris expsse vel tacite q̄s effectus.

Substitutio vulgaris q̄re dicat vulgaris.

Substitutio breuiloqua et ꝓpēdiosa an cōplectat substitutiones expressas

i. et ibi glo. puula. Mis pmissis dicit idez Bar. vbi. s. q substitutio breuiloqua et cōpendiosa: de qb⁹ infra suis locis dicet: cōplectunt substitutiōes expressas: scz in gne. ita loquit scdm eū: glo. in verbo nō ad matrē. in. l. lutio⁹. ff. eo. ⁊. C. de testa. milit. l. in testamento. i. et ita intelligit qd notat glo. fi. in. l. pcibus. C. de ipu. ⁊ alijs substitutionib⁹. ⁊ qd notat Azo. in sūma illi⁹ ti. in fi. et qd dixi. s. in prima additione. Hā verba sunt gnalia et cōprehendētia substitutiōes. sed si acciperes expressuz specialiter vel singulariter tunc non comprehēderēt expressas substitutiōes: sed tacitas. ita loquitur glo. i verbo ad exemplum: ibi alia tacita que fit verbis affirmatiuis. ⁊ ē. in §. qua ratione. institu. eodem. et quod notatur in glo. in verbo fideicōmissi. in dicta. l. pcib⁹. C. eo. et qd sentit glo. fina. C. de institu. et substi. et qd dicit dnus Rolandin⁹ supra ista rubri. Et sic vides q̄ diuersis respectibus potest dici expressa et tacita. Ex predictis euenit q̄ licet tacita pupillaris cōtenta in expressa vulgari regulariter nō excludat matrem. l. pcib⁹. et. l. cuz quidā. C. de ipu. et alijs substitu. et dicet late. j. rubri. prima. tamen pupillaris contenta in compendiosa vel breuiloqua: excludit eā. vt dicta. l. pcibus. iuncta dicta glo. fina. et. d. l. lutius: iuncta dicta glo. in verbo matrē. et videbis. j. in ru. de cōpēdiosa substi. et in rubri. de breuiloqua siue reciproca substitutione. Est vt supra dictū est: ⁊ alia substitutio expressa specialiter seu quo ad speciem. vt si dico si heres nō sit tritus Seius sit heres. vt. l. i. in prin. ff. eo. ⁊ institu. eo. in pri. ista est expressa specialiter in specie: quia speciē substitutionis cōprehendit. sed nō expressa singulariter. nō enim expmit aliquis singularis casus in quez substitutio cōmittat. dicit ei si heres nō erit ⁊c. et istud: quod nō sit heres: potest esse vt qz nō vult eē vl qz nō pōt. vt. l. cū proponas. C. d here. insti. Item quē nō posse esse heredē est: vel ppter mortē: vel propter aliud impedimētum iuris vel facti. vnde nō potest huiusmodi substitutio dici expressa singulariter: licet glose vbiq appellent eā expressam. Est et alia expressa vulgaris singularit. vt quādo casus substitutiōis singulariter aut specialiter expmit: vt puta si dico. si posthumus nō nascet me viuo vt. l. fina. C. de institu. ⁊ substi. vl si dico si filius me⁹ me viuo moriatur. vt. l. gallus. in princi. ff. de lib. et posthu. vel si heres istitut⁹ capere nō poterit. vt. C. de here. insti. l. ij. Et sic vides q̄ quedā potest dici expressa in genere: ⁊ non in specie. quedam expressa in specie ⁊ nō singulariter. ¶ Secdo est videndum de tacita vulgari. circa qd sciendū est: q̄ qdā ē tacita vno respectu: q̄ alio respectu pōt dici expressa: de qua supra dictum ē. Quedā ē omnino tacita: vt illa q̄ continet in expressa pupillari. vt ff. eo. l. tam hoc iure. et. l. quāuis C. eo. illa nullo modo est expressa nec ex vi verborū intelligitur. sed maxime legis potestate ex presūpta mente defuncti. vt dicta. l. iā hoc iure. facit glo. fina. i dicta. l. pcib⁹. C. eo. ¶ Tertio videdū est de ea q̄ est parti tacita: ⁊ parti expressa. et hoc cōtingit duob⁹ modis. Primo quia parti est expressa parti tacita: quo ad casus. Secūdo quo ad verba. vt declarabitur infrā. Ad declarationem queritur ista substitutio: si heres non erit: quot casus ꝓprehendat: Respōdet Bar. vbi supra: q duos: scilicet si heres nō voluerit eē: vel

Substitutio vulgaris oīno tacita que sit.

Substitutio si heres non erit q̄t casus comprehēdat.

insti. quod verum est nisi quando substitutus est i potestate instituti: tunc enim illa verba. si heres non erit intelliguntur si esse non poterit. nam nō videtur sibi pmissum repudiare ex istitutione: ⁊ esse heres ex substitutione. vt. ff. si quis omis. cau. testa. l. iulianus. ⁊ ibi nota. Hoc pmisso q̄rit. nūqd substitutio facta i vnū casū. scz si heres noluerit cē pozrigit ad aliū casuz scz si ñ potuerit vl ecōtra. dic sm eūdē Bar. vbi. s. q sic p. l. gall⁹. §. et qd si tñ. ff. d libe. ⁊ posthu. vbi expresse dicit q substitutio facta sm cōsiliū galli in vnū casū pozrigit ad aliū. de hoc dic latius. vt p eundē. Ex his habes q illa substitutio est parti exp̄ssa et parti tacita. quo ad casus. Hā i qbusdā casib⁹ exp̄ssa in qbusdā tacita vt patet. ¶ Itē q̄ro an sit necesse q istitutio heredis pcedat hāc substitutionez vulgarē. Glosa. iij. in. d. l. i. ff. eodē. vī velle q sic. et hoc sequit ibi Bar. i versi. Tertio pncipalit q̄ro pl⁹ Dy. ¶ Itē nota sm Bar. vbi. s. q qnqz sūt effect⁹ huius substitutiōis. Primo est q in hoīe sui iuris itelligit si heres nō erit vel mutata cōditiōe etiā aliū heredē nō fecerit: ⁊ in hoīe alieni iurz itelligit si ipe heres nō erit vl aliū heredē nō fecerit. vt. l. si patrfamilias. ff. d here. insti. et insti. de vulg. substi. §. fi. et. C. d here. isti. cū pponas. qd itelligē i testatoze sciēte: ignozāte ꝯo dic vt in. d. l. si paterfamilias cum. l. se. et in d. §. fina. isti. de vulg. substi. et ibi per Ange. are. Item qd dicitur si heres nō erit itellige et desiit esse posse: qz exclusus per repudiationem vel alio modo. Alas donec ē spes istitutiōis cessat substitutio. l. q̄ddiu. i. ff. de acqui. here. ¶ Sz circa hoc dubitatur. Quid si est spes q institutus qui repudiauit veniat per in integrū resti. an interim cessabit substitutio: Rsidet ipse Bartho. vbi. s. ꝯsi. Sed circa hoc dubitatur ⁊ c̄. q non per. l. et si sine. §. sed quod Papinianus ff. de minor. Hec obstat qd sm cūdem suprādictū est q̄diu est spes institutionis ⁊ c̄. quia hoc intelligitur si est spes de iure cōmum: secus si de iure speciali. vt. l. iiij. §. i. ff. de fideicōmis. liber. facit qd notat in. l. ij. §. expectādi. ff. de secū. ta. ¶ Quid autē si institut⁹ decessit ante aditam hereditatē ad heredem trāsmittens ius deliberandi iuxta tenorem. l. cum antiquoribus. C. de iure deli. vter preferatur: an heres heredis an substitutus. ⁊ respōdet ipe Bar. vbi. s. versi. item dubitat quid si institutus q heres heredis prefertur. qz institut⁹ facit aliū videlicet suum heredem: heredē primi testatoris ex dicto iure deliberandi. ⁊ sic cessat substitutio. vt. d. l. si paterfamilias. ff. de here. insti. p hoc allegat casum. l. i. C. de his qui ante aper. tabu. ibi aliosqz. et. ff. de acqui. here. l. si quis filium. ij. respōso. quod cū principio ꝯtinuari debet sm eundē vbi. s. item pro hoc videtur scōm eūdē glo. in. l. sed et si pro dote. §. pe. ff. de le. pstan. vbi hoc etiam tetigit ipse Bar. idem Bar. in. l. iij. C. de here. isti. ⁊ idē in. l. fina. post pncipiū. C. d bonis que libe. sed ange. in. d. l. si pater et in sepe allegata. l. i. ff. eo. tenet cōtrariū vt refert Ange. are. isti. eo. in princi. versi. circa qd quero vbi illo non obstāte firmat opinionem Bar. vt latius videbis p euz ibi et in. §. fin. i. eo. titulo. Adde q filiofa. repudiāte hereditatē sibi relictam pater cā adire potest excludēdo substitutū. d. l. fina. post prin. iuncta glo. in verbo recusante. et ibi Bar. C. de bonis q̄ libe. et idem in. d. l. iij. C. de here. insti. et Ange. areti. vbi. s. secus i suo

Substitutio vulgarz facta in vnuz casum an pozrigatur ad alium.

Substitutionis vulgarz q̄t et qui sint effectus.

Substitut⁹ vulgariter an pferat heredi heredis hsiti ius deliberandi.

Substitut⁹ vulgarit excludit p patrem adeūtē filiofa. repudiante.

Monacho herede isti tuto et repudiante an monasterium hereditatẽ adire poterit.

nolente adire iussu domini. nam tũc locus est substituto. d. l. iij. C. de here. insti. Hinc põt queri q̃d si est institutꝰ monachus qui non vult adire an monasteriuz possit adire sicut dictũ ẽ ĩ patre. Bar. in dicta. l. iij. C. de heredi. istitu. et idẽ latius in dicta. l. i. ff. co. ℣si. quero q̃d si est institutꝰ monachꝰ et Ange. are. in. §. alienꝰ quoqꝫ. in sti. de here. insti. tenẽt q̃ subiectio monachalis sit magis subiectio filialis q̃ seruilis: quia monachus est capax successionis et debet institui. vt. l. deo nob. §. i. C. ō epis. et cleri. quod non est in seruo. Itẽ seruus potest vendi monachꝰ nõ sicut nec filius. Item monasterium cogitur alere monachum sicut pater filium. non aũt dñs seruũ: quia potest eũ ꝑ derelicto habere. vnde patet q̃ magis equiparatur filio q̃ seruo. Hinc dicẽdũ ꝫ eos q̃ sicut filio recusante pater excludit substitutũ. vt. §. sic etiã monacho repudiante monasteriũ preferẽ substituto. qõ nota Intelligẽ ꝑdicta quãdo filiꝰ vel monachus repudiabat et nõ volebat adire hereditatẽ: tũc enim pater vl monasteriũ excludit substitutũ. Sed dubitaẽ q̃d si filius vl monachus decesserit ante aditaz hereditatẽ an sit locus substituto vel an veniet pater vel monasteriũ. In filio dicbreuit/q̃ aut hereditas obuenit filio ab eo ĩ cuiꝰ ptãte fuit: et tunc eã transmittit ad quoscũqꝫ: z hoc operaẽ exsitia suitatis. l. apud hostes. C. de suis et legitimis here. et. l. iij. C. de iure delibe. et. l. fina §. sin autem perpetuus. C. de cura. furio. et. l. ex militari. §. fina. cũ. l. se. ff. ō testa. milit. et ibi Bartho. et latius. Idem Bar. in. l. si infanti. in ℣si. oppono scõ dicẽ hic q̃ si infans. z. et sic pater vel quicunqꝫ alius excludit substitutũ per ea que supra dicta sunt: quia licet ipse heres nõ est/tamẽ eiũ facit heredem. Aut hereditas obuenit ab exneo/hoc est ab eo qui nõ habebat eũ in potestate: ille enim extraneꝰ dicitur. §. ceteruz insti. de here. qua. et diff. et. l. vnica. §. extraneum. C. de rei vxo. ac. z tunc si iste scilicet a quo venit hereditas sit de ascendentibus: tunc aut iste filius heres habet descendẽtes: et trãsmittit ad eos. l. vnica. C. ō his q̃ ante aperta. et ipsi excludũt substitutũ per ea que. s. Aut nõ habet descẽdentes: et tunc nõ aditã nõ transmittit. §. ĩ nouissimo. C. ō caduc. tol. licet etiã ascendẽtes alios supstites habeat. l. ij. §. si quis ex liberis ff. ad tertu. Intelligẽ nisi ẽtũ adeuus deliberandi qõ vsqꝫ ad annuz trãsmittit sciẽs. vt. l. cũ antiquoribus. C. de iure deli. iuncto dicto §. in nouissimo. Limita premissa nisi filiꝰ infans fuerit: et in infantili etate non adita hereditate decedat. tunc enĩ pater patrio iure quasi infanti iam quesitã hereditatẽ capere potest. dicta. l. si infanti. ij. respõ. ita vult pulchre Bar. in dicta. l. vnica. C. de his qui ante aper. ta. Ex predictis patet solutio superiorꝫ questiõis quãtũ ad filiũ. et hoc vult Bar. in dicta l. i. ff. eodẽ. in versi. quero quid si monachus. De monacho autẽ nõ respondet expresse: sed ꝫ Ange. areti. insti. de here. insti. §. alienus quoqꝫ. tacite vult innuere Bar. q̃ si est hereditas ascendẽtis monachi/tunc transmittit ad monasteriũ tanq̃ in suam posteritatez. vt dicta. l. vnica. in ratiõe sui. Cõstat enim monasteriuz loco filij eẽ c. in presentia. de pba. auctẽ. nisi C. ad trebel. alias si est hereditas extranei non transmittit iuxta ea q̃ supradicta sunt. Sz idẽ Ange. ibi tenet q̃ etiã hereditatẽ ab extraneo delatã ipsi monacho: mo-

Filio vl monacho moztuo añ aditã heredi=tatez an sit locus substitutioni vl an veniet pater aut monasteriũ.

Substituꝰ vulgariter an ꝑferaẽ heredi heredis hũs vl deliberandi.

Substituꝰ vulgariter et dicitꝫ parem adeuãt filiofa. repudiante.

nasteriuz monacho etiã añ aditio
nẽ mortuo: adire poterit: sicut pr̃
põt adire hereditatẽ relictã ifanti
filio: idẽ tenet ipe An. i. §. fi. in
sti. de vul. substi. vide late p Bal.
i. l. i. C. q̃ admit. ad bono. pos. pos
sunt. ꝟ. q̃ ad decimũ et vltimuz ca
pitulũ ꝟ mõacho. ꝛc. ꝛ p alios do
cto. citatos a dicto Ange. in. v. §.
alien⁹ quoqz seru⁹. ¶ Querit vl
terius idez Bar. vbi supra in ꝟsi.
quid si ille qui repudiauit. ꝛc. po.
namus q̃ quis sit institutus et ei
vulgarit substitut⁹ alius: ꝛ terti⁹
substitut⁹ sit p fideicõmissum vni
uersaliter. iste institut⁹ repudiat/
fideicõmissari⁹ petit illũ repudiã
tem cogi adire/iuxta. l. nam qꝰ. §.
si quis ꝓpulsus. ff. ad trebelli. mo
do substitut⁹ vulgaris vult here
ditatẽ iure substitutionis vulga
ris: et substitut⁹ ali⁹ vult eaz iure
fideicõmissi. vter eorũ sit preferen
dus? Respõdet ipe Bar. q̃ aut fi
deicõmissuz nõ est repetitũ a sub
stituto tacite vel expresse: et tunc
preferẽ substitut⁹ vulgariter. l. si
patroni. §. fina. ff. ad trebelli. aut
est repetitũ et preferẽ fideicõmis
sari⁹. l. nõ iustã. C. ad trebel. et. l.
facta. §. iulianus. ff. illo titu. Sed
Imola in dicta. l. i. ff. eo. vt refert
Ange. are. institu. de vulga. sub.
in princi. in versi. quero q̃d si ille
qui repudiauit. ꝛc. dicit q̃ siue sit
repetitũ siue nõ: semp fideicõmis
sarius p̃fertur. per dictuz. §. iulia
nus. vbi vide late ipz Imo. ꝛ An
ge. de perusio. et eundẽ Imo. i di
cta. l. si patroni. §. fina. ¶ Itẽ q̃ro
quid si heres est indign⁹ nec adiit
hereditatem/an veniat fiscus vel
substitut⁹? Respõde q̃ fiscus re
pulso substituto. vt. l. si sequẽs/ in
prin. ff. ad sil. hoc sequitur bar. in
sepe dicta. l. i. ff. de vulga. p quo
facit fin eundẽ. l. in seruitutez. §.
ei. ff. de bo. liber. rationem subdit
quia licet ipse institutus non sit
heres: facit tamẽ fiscũ heredẽ: er
go substitut⁹ repellitur p ea que
supra. ¶ Itẽ q̃ro an ne aliquo ca
su veniant simul institut⁹ et substi
tut⁹? dic vt p eundẽ. vbi. §. in ꝟsi.
itẽ quero an aliquo casu. vbi po
nit tres casus. Primus est casus. l.
si paterfamilias. ff. de here. insti.
q̃ casus etiaz est in. §. fina. insti de
vulga. Secũd⁹ est casus. l. si liber
tus patrono. in ꝟsi. quid ergo. ff.
de bonis liber. vbi vult textus / q̃
qũ patronus est institut⁹: et in ali
qua ꝓpria re grauatus: si ipse nõ
vult iudiciũ defuncti implere tũc
habebit suã debitam portionẽ vt
institut⁹/ꝛ residuũ habebit substi
tutus. et sic concurrunt institut⁹
ꝛ substitutus. Tertius casus est/
in filio instituto ꝛ grauato eo mõ
quo dixi in patrono per eandẽ. l.
quia est eadẽ ratio fin eũ. hec circa
primũ effectũ vulgaris substitu
tiõis. ¶ Secũd⁹ effect⁹ est: q̃ te
stamentũ potest assumere vires ꝛ
effectu ab hoc secũdo gradu. l. iij.
in fi. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ ibi bar.
et reliqui scri. et idẽ Bar. ĩ dicta
l. i. versi. sumus expediti de ꝓmo
effectu. ꝛc. Circa quod querit ibi
dem in versi. vlteri⁹ quero si insti
tutus in primo gradu. ꝛc. quid si
institutus in primo gradu potest
esse heres: sed nõ eodẽ modo quo
testator voluit quia fuit institut⁹
suus vel necessarius. sed tẽpore
mortis reperitur emãcipatus vl
manumissus an admittẽ istitut⁹
vel an substitut⁹. et distinguit q̃z
aut est facta substitutio ex neces
sitate: aut ex volũtate. dic latius
per eũ. ¶ Quero vlteri⁹ an a ta
cita vulgari possit testamentũ vi
res assumere. an vero requiratur
aditio ex primo gradu? idẽ Bar.
vbi. §. cõcludit. q̃ licet pupillaris
requirat aditionez hereditatis. l.
ij. ff. eo. ꝛ dicetur. §. in rubri. proxi
ma, vulgaris tamẽ tacita que con

Substitut⁹ vulgariter an p̃feratur fideicommissario vniuersaliter

Substitutus an p̃feratur fisco in casu q̃ heres ẽ indign⁹,

Substitutus ꝛ institut⁹ an et q̃ bus casibus simil vemãtur

Substitut⁹ an p̃feraẽ istituto q̃ nõ potest esse heres eo mõ q̃ testator voluit aliorũ

tinetur in ea nõ requirit aditionẽ sed potest ab ea incipere. pro quo allegat. l. neq; enim. §. fina. ff. de testa. mili. vbi sub expressa fideicommissaria cõtinet vulgaris tacita: et tamẽ licet fideicõmissaria requirat aditionẽ hereditatis et ab ea testamentũ nõ possit assumere vires. vt. l. ille a quo. §. si de testamẽto. ff. ad trebell. tamen illa tacita vulgaris nõ requirit aditionẽ vt ibi patet. idem tenet ipse Bar. in l. si pater filium. et plenꝰ in. l. lex cornelia. ff. eo. et hoc videtur (ꝑm eundem) tenere. glo. in dicta. l. lex cornelia. et glo. in. l. pe. ff. de ventre ispici. ¶ Itẽ quero an sit locꝰ vulgari substitutiõm. si institutus viuo testatore mortuꝰ. ¶ Respõdet Ange. arc. insti. eo. i prin. q; sic/p dictã. l. si pater filiũ. et de hoc nõ videtur esse dubiũ qũ loquimur ⁊ querimus de expressa vulgari: quoniam est expressum. in. l. vni. §. p secundo. C. de cadu. tollẽ. et in. l. thais. §. splendofozus. ff. de fideicõmis. liber. ¶ Quid autem in vulgari tacita cõtenta sub expressa pupillari/an ex ea substitutus: mortuo pupillo viuo pre: possit succedere? In hac questione distinguit Bar. vbi. §. in ꝓsi. vlteriꝰ quero pupillꝰ cui facta est substitutio pupillaris. ⁊c. et idẽ i dicta l. lex cornelia. ff. eodẽ: aut filiꝰ moritur ciuiliter viuo patre. vt q; capitur ab hostibꝰ/vl post mortẽ patris mortꝭ naturaliter: et tũc substitutꝰ potest succedere ex tacita vulgari. vt. d. l. lex cornelia. et ibi nota. Ratio quia patre viuo durabat adhuc spes substitutionis pupillaris. vũ nõ põt iputari patri q; testamentũ nõ mutauit. Aut filiꝰ viuo pre decessit naturaliter: ⁊ tũc siquidẽ pater statim decessit post: ita vt nõ habuit tẽpꝰ mutãdi testamẽtũ/tunc idẽ: q; substitutꝰ venit ex tacita vulgari ex p̃sũpta voluntate defuncti: quia eũ instituisset si sciuisset. vt. l. si pr̃ captꝰ/cũ sua glo. ff. eo. Si vero pr̃ decessit post ex iteruallo: ita q; habuit potestatẽ mutãdi testamẽtuꝫ/tũc substitutꝰ nõ admittit. ita loquit l. q; si filiꝰ. ff. de capti. et ꝓbat hec distinctio ꝑm eum in. l. tractabat. ff. de intesta. mi. ꝓbat sicti. in. l. iij. C. de inof. tes. ¶ Quero ꝓterea q̃d si substitutio pupillaris facta est vẽtri. ⁊ vẽter nõ nascit/an substitutꝰ admittat ex tacita vulgari? videt q; sic/p tex. et glo. i. l. pe. ff. de vẽtre inspi. facit. C. de insti. et substi. l. fi. vbi vulgaris exp̃ssa facta si posthumꝰ nõ nascitur: cõtinet tacitã pupillarẽ eo nato. ergo idẽ ecõuerso. Bar. vbi. §. ꝓsi. vlteriꝰ quero q̃d si substitutio. ⁊c. distinguit. q; si spes natiuitatis istꝰ posthum deficit post mortẽ testatoris vl' ãn p modicũ tẽpus: ⁊ tũc substitutꝰ admittit ex tacita vulgari. alꝯ secꝰ: sicut i supiori q̃stione dictũ est. et hec ꝺ secꝺo effectu. ¶ Tertiꝰ effectꝰ vulgaris substitutõis est/q; illa vulgaris exp̃ssa ꝓtinet tacitã pupillarẽ. l. iam hoc iure. ff. eo. quod intellige verũ nisi testator dixerit cõtrariũ expresse vl' tacite. Expresse/ ꝓbatur in. d. l. iã hoc iure. in fi. ⁊ C. eo. l. q̃ius Tacite: vt i breui loquia facta disparibꝰ. d. l. iã hoc iure. cũ similibus. Itẽ q̃ũ in vtrũq; casũ exp̃sse ꝓuidit. l. cum ex filio. §. j. ff. eo. ¶ An autẽ matre existente in medio expressa vulgaris ꝓtineat tacitã pupillarẽ? dicã. j. rub. pria. ¶ Itez an vulgaris facta i vnũ casum singulariter exp̃ssum q̃ ꝓtinet tacitã vulgarẽ i aliũ casũ: vt dixi supra cadẽ rubri. in ꝓsi. hoc p̃misso queritꝭ. ⁊ c. tacitã pupillarẽ ꝓtineat? dic q; sic. casus ẽ in. l. fi. C. de isti. ꝫ lecturã glo. ¶ Quartꝰ effectꝰ est q; p eã succedit defuncto. non ei cui substitutio facta est insti. eo.

Substitutiõm vulgari an sit locꝰ: si istitutus viuo testatore mortuꝰ.

Substitutꝰ pupillaris vẽtri vẽtre non nato an admittatur ex tacita vulgari.

Substitutō vulgaris expressa cōtinēs tacitam pupillarem an trahat ad bona pupilli.

in prin. Iuxta hoc quero quid de vulgari expressa que in se continet tacitam pupillarem/ an per eam succedatur pupillo ita vt trahat ad bōa pupilli: Bar. vbi. s. i versi. quartus effectus est qz per eaz ꝛc. Respōdet/ q̄ per vulgarē succeditur solūmodo defūcto. ꝛ hoc eo tēpore quo pupillus repudiat. sed per pupillarem tacitam in ea comprehensam succeditur pupillo tunc/ cum pupillus in pupillari etate decedit et sic habebit locum vtraqz substitutio. non enim est necesse semp ad pupillarē substitutionem/ vt filius adeat hereditatez patris. vt. l. iulianus: als incipit. si pupillus paterna. ff. de acqui. here. et dicam. j. rubri. proxima versi. octauo dictum est vt prīs ꝛc. Sed Dynus: vt ipe bar. vbi. s. refert: dixit q̄ ex ista vulgari expressa propter vicinitatē quā habet cum pupillari/ etiā succedi tur pupillo/ quod non placet ipsi Bartho. Ex predictz patet. quid iuris de tacita vulgari contēta in expressa pupillari. an scilicet ex illa tacita vulgari etiam succedatur pupillo. ¶ Itē quero vtrū tacita vulgarz: contēta scilicet sub expressa pupillari: habeat locum quādo mater est in medio: cōstat enim q̄ tacita pupillaris contenta in expressa vulgari/ tūc non habet effectū. vt. j. proxima rubrica dicetur: glo. in. l. fina. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. factis: tenet q̄ sic. quia per eā non succeditur pupillo sed defuncto. vt. s. patet. et hoc tenet Bartho. vbi. s. in versi. vlterius quero vtrum tacita vulgaris habet locū ꝛc. ꝛ Ange. are. insti. eo. in pnci. in versi. quero an in pupillari expressa ꝛc. et cōmuniter docto. in. d. l. fina. et hoc verus de matre pupilli/ per rationē s. allegatā. secus fm eūdez Bar. in matre testatoris: quia cōtra eā non habet effectū/ cum de luctuosa hereditate filij sui tractetur. et hoc tenet etiā Ange. vbi. s. quod nota. ¶ Sed q̄d de vulgari parti expressa et parti tacita. an admittat contra matrem in casum tacitum: Bar. vbi. s. i versi. quinto q̄ro ꝛc. Respōdet q̄ nō/ allegat. d. l. fina. C. de insti. et substi. aliū intelligendo q̄z glo. eam intelligat. Sed aduerte q̄ bal. ꝛ Sali. ibi/ ꝛ post eos Ange. are. vbi. s. i versi. querit Bar. in. d. l. i. in versi. q̄nto quero quid de vulgari ꝛc. reprehendūt itellectum Bartho. de q̄ dic latius vt p eos. ¶ Itē q̄ro pone ticius est institut⁹ et ei sunt facta certa prelegata: ꝛ si heres nō erit substitut⁹ est seius/ an iste vulgariter substitutus veniat etiam ad ipsa plegata: Respōde q̄ nō/ textus est in. l. miles. §. pro parte ff. de le. ij. et in. l. sertilia. de le. iij. et ibi Bar. et idem Bar. in. l. marcell⁹. §. q̄dā. ff. ad trebel. ¶ Quintus effectus huius substitutiōis est/ q̄ facit de suo voluntariū. l. si filius heres. ff. de libe. et posthu. ꝛ ibi Bar. et. l. si filius qui patri. ff. de vulga. et pupil. vbi etiā Bar. ¶ Hūc q̄ro que impediāt siue extinguant effectū huius vulgaris substitutiōis: ꝛ dicit lex q̄ huiusmodi substitutio post aditam hereditatē extinguit. vt. l. post aditā. C. eo. et. l. si legata. C. de lega. Hec obstat auc. hoc ā plius. C. de fideicōmissis: vbi dicitur q̄ heres post missum iudicis intra annū nō implēs iustum testatoris iudicium priuatur omni lucro hereditario/ qd̄ defertur primo substitutis ꝛc. quia ibi non vi substitutionis. sed beneficio illius legis defertur. vt ibi dicit glo. quā sequit Bar. ibi. ¶ Sz circa pmissa dubitat/ pone testator fecit tres vel quattuor vl plures gradus substitutionum/ an omnes expirēt per aditionem

Substitutō vulgarz expressa i vnū casum an admittatur ꝑ tra matrē i casum tacitum

Substitut⁹ vulgariter anveniat etiaz ad prelegata.

Substitutō vulgaris quō extinguat.

primi. Respōde q̄ sic. text⁹ est in l. cum in testamento. i. rūso. ff. de here. insti. et in. l. si mater. §. fina. ff. de vulga. et pupil. ¶ Item quero pone testator plēs istituit. ⁊ ipsis ticiū substituit. an aditiōe vnius extinguatur substitutio facta omnib⁹. Hanc questionem ponit bar. in sepedicta. l. i. ff. codē versi. item quero vtruz aditione vnius. ⁊c. vbi sic distinguit: aut substitutio fuit facta plurib⁹ copulatiue vel cōiunctim. vt puta/ istituit testator ticiū et sciū/ ⁊ dixit/ si ticius ⁊ scius heredes non erunt: talem substituo. vel dixit/ si neq̄z titius neq̄z scius ⁊c. vel si p̄dicti ⁊c. tunc vno adeunte extinguitur substitutio. quia eius substitutionis cōditio deficit cum requirat neutrum heredem esse. vt. ff. eo. l. quidā testamento. ⁊. C. eo. l. cum quidam. Si ꝯo fuerit facta substitutio separatim: tunc vno adeunte expirat substitutio quo ad seipsuz. nō quo ad alios non adeuntes. vt. ff. de iniusto testamēto. l. pe. et. ff. de vulga. et pupil. l. ex duobus. §. filium. et. l. cum ex filio. §. fina. et. l. coheredi. §. coheres. Ad hoc faciunt ꝯm eundē omnia iura que dicunt substitutū preferri pruncto. C. de cadu. tol. §. pro secūdo. ⁊. ff. de ꝯm tabu. l. equissimū. §. si duo. et. C. de fideicōmis. auct. hoc amplius. ⁊ notatur in. l. qui patri. ff. de acqui. here. ¶ Item q̄ro quid si adiuit heres et aduersus aditionem restitutus est vt abstineat. an admittat substitut⁹ vulgariter? Respōdet bar. vbi. §. in versi. itez dubitatur quid si adiuit ⁊c. q̄ sic. vt. l. et si sine. §. sed quod papinianus. ff. de minoz. ⁊. l. ex cōtractu. ff. de re iudi. ⁊. ff. eo. l. ij. §. interdū. ꝯm vnam lecturam. ⁊ nota. C. eo. d. l. post aditā. An autem hoc casu substitutus admittat de iure ciuili/ vel an solū de iure prētorio/ et sic hēat necesse petere bo. possꝯm ta? Bar. vbi. §. dicit q̄ potest et de iure prētorio. et etiam de iure ciuili admitti. Sed pau. de castro in quadam repetitione: vt refert Ange. are. insti. eo. in princi. in vltima questione sua tenuit q̄ tantum admittitur hoc casu substitutus de iure p̄torio. ⁊ sic intra illa tempora intra que bonoꝝ possessio cōpetit. de quibus in. §. cum igitur. insti. de bonoꝝ posses. de q̄ dic latius vt per eūdē Ange. vbi §. ¶ Itē q̄ro an existentia sui heredis impediat substitutū vulgarē? bar. i sepe dicta. l. i. ff. eo. versi. dubitatur etiam an existentia ⁊c. sic distinguit: aut substitutio ē facta ex necessitate/ vt ex ꝯsilio galli vl legis velleie. ⁊ tunc existentia sui heredis excludit substitutum. nā facta est substitutio sub conditione si suus esse desinat. vt. l. gallus in p̄nci. ff. de libe. et posthu. ⁊ hoc sentit glo. in. l. si mat. §. i. ff. de vulga. et pupil. facit quod dixit ipse bar. circa scōm effectum ist⁹ substitutionis in. d. l. i. versi. vlterius quero quid si institutus ⁊c. et tetigi. etiā. §. circa ꝯm effectū in princi. Si vero vulgaris substitutio ē facta voluntarie/ tunc siquidē est vulgaris exp̄ssa existentia sui heredis nō potest habere locum. vt l. si filius heres. ff. de libe. et posthu. et ibi ipse bar. ⁊ idez in. l. si filius q̄ patri. ff. de vulga. et pupil. ⁊ dicam. j. rubri. proxima in versi. octauo dictum ē vt patris ⁊c. Si vero loquerꝯ de vulgari tacita: dicit idez bar. q̄ eam non extinguit existentia sui heredis/ qd̄ probat: quia existentia sui heredis confirmat tabulas pupillarꝯ in quibus constat q̄ cōtinetur tacita vulgaris. vt. d. l. si filius qui patri. et. ff. de acqui. here. filius. ⁊. l. iulian⁹/ alias incipit si pupillus paterna. ¶ Item quero istitutus repudi-

Substitutō vulgaris facta pluribus an extinguatur aditiōe vnius

Substitutō vulgaris expressa i vnū casum an admittatur vtra matrē i casum tacitum

Substitut⁹ vulgariter an ad admittat herede q̄ semel adiit abstinente p̄ beneficium in ite. resti.

Substitutō vulgaris an impediat p existētiam sui heredis

Substitut⁹ an p̄ferat̄ istituto repudiāti bo. pos. ēm tabulas. ⁊ vult venire de iure ciuili.

aut bo. pos. ēm tabulas. ⁊ vult venire de iure ciuili. substitut⁹ autē dicit q̄ fecit sibi locū repudiādo. quid iuris? g o. j. l. suū heredē. C. de iure deli. Ietenet substitutū admitti hoc casu, Sz bar. ibi et cōiter doc. et idē Bar. vbi. s. rep̄hendunt illā glo. dicētes non admitti substitutū: sz istitutū p̄ferri. Nec obstat. l. iij. C. de ip̄u. ⁊ alijs sub. sup quā se fundat. d. glo. qz ibi institut⁹ repudiauit ex testamēto et volunt adire ab itestato: q̄ casu facit locū substituto. in nr̄o ꝟo casu repudiauit vno iure ex testamento/ ⁊ vult succedere alio iure etiaz ex testamēto. ¶ Et sic nō ꝓ notīcia toti⁹ vulgaris substitutiōis: q̄ substitutio vulgaris fctā si heres nō erit/ itelligit. sez ex testamēto. d. l. iij. qd etiā locū habet si filius fuisset istitut⁹: ⁊ ci ānus ita substitut⁹: vt ē casu⁹. ⁊ ibi Ange. ⁊ Imo. in. l. filiū emācipatū. ff. d acq. here. et Ange. arc. vbi. s. in versi. in hac autē materia vulgaris addē ⁊ē. ¶ Ulteri⁹ q̄ro q̄d si pat̄ q̄ filio substituit pupillariter emancipauit filiū. an tacita vulgaris i ea cōtēta. vt. l. iā hoc iure. ff. co. etiā extinguat? certū est em̄ pupillarē tunc extinguī. l. coheredi. §. cuz filie. ff. co. Bar. vbi. s. in vlti. col. i ver si. vlteri⁹ quero q̄d si p̄ emancipauit ⁊c. tenet q̄ sic. qz ex q̄ pupillarē spōte ānullauit ip̄utet sibi cur circa vulgarē sibi nō puidit. vt. l. tractabatur. ff. de mili. testa. facit qd. s. dixi circa ēm effectū. ad idē ff. de adi. leg. l. rē legatā. ⁊ l. si seruo cū libertate. ⁊. ff. quēad. serui. amit. l. si stilicidij. Nō obstat. ff. d ser. vrba. predi. l. si dom⁹. quia ibi vtraq̄ scrinit⁹ erat p se exp̄sse ꝓfirmata: hic aūt vna substitutio erat exp̄ssa/ alia subintellecta a iure ex p̄sumpta volūtate defūcti: q̄ presumptio cessat. qñ emācipat et in vulgarē nō puidit. vt. s. ita tenet ip̄e Bar. vbi. s. post Buil. ⁊ Ray. vt ip̄e refert. ¶ Subsequēt q̄ro q̄d si ille cui facta ē substitutio pupillaris expressa efficit pubes. an extinguat tacita vulgaris sicut exp̄ssa pupillaz? glo. pe. i. l. lex cornelia. ff. co. tenet q̄ nō. Ꝓriū tenet Dy. Ia. de are. et. Buil. vt refert ipse Bar. in. d. l. i. ff. co. in. d. vlti. col. cū q̄b⁹ trāsit Bal. i. d. l. lex cornelia. Sz idē Bar. vbi. s. si distinguit/ aut fuit fctā pupillaz cū limitatiōe certi tp̄is/ vt si intra pupillarē etatem ⁊c. et tunc expirat vtraq̄. s. pupillaz ⁊ tacita vulgaris. qd apparet: qz volūtas defuncti fuit nō puidere vltra illud tēpus. l. si ita q̄s. et. l. q̄ plures liberos. in p̄nci. ff. co. et hoc casu loq̄tur Dy. ⁊ alij. aut fuit fctā sine tēporis p̄finitiōe vt qz dixit quisq̄s michi heres erit filio meo heres esto. vel fuit facta i tēp⁹ lōgi⁹/ vt si fili⁹ me⁹ decesserit itra. xxv. annos: talis heres esto/ tūc licet finiatur pupillaris aduenēte pubertate. vt. l. i pupillari. et. l. cēturio. ff. co. tū durabit vulgaris. ar. l. fi. C. de here. insti. Ite facit qz si ab initio fuit pupillaris substitutio fctā maiori vl exneo ꝓtinet vulgaz tacita vt tenet ip̄e Bar. i vlti. q̄stione. d. l. i. in p̄nci. vbi de hoc dicit esse casum i. l. fctā. C. de here. insti. tangā etiā. J. rubri. prima: in ꝟsi. ex p̄dictz seq̄tur notabile ⁊c. qd nota. Hec sūt q̄ circa vulgarē substitutionē singularia addenda cēsui: cui⁹ q̄dē substitutiōis materiā si alti⁹ forte affīgere cupias: recurre ad Bar. ⁊ alios scribētes in sepedicta. l. i. ff. de vulga. ⁊ pupil. et ad Ange. arc. ⁊ alios ist. d vul. substi. in princi. Gerard⁹ mulert.

Substitut⁹ an p̄ferat̄ istituto repudiāti bo. pos. ēm tabulas. ⁊ vult venire de iure ciuili.

Substitutō vulgaz fa cta si heres non erit quō intelligatur.

Substitutō vulgaz tacita ꝓtēta in expressa pupillari an expiret pupillari extincta.

Substitutō pupillaris fctā maiori vel exneo cōtinet tacitam vulgarem.

De pupillari substitutiōe. Rubri. xxiiij.

Ad hoc vt substitutio sit pupillaris ꝗtuor debēt cōcurrere. Primū / vt ille cui fit substitutio sit de liberis testatoris Mā exineo substituunō pōt pupillariť. Secōz ē / q̄ sit ipubes. nā circa puberē vl maiorē hec substitutio locū nō hz. Tertiū ē / q̄ sit i potestate testatoris. p qd apparet q̄ emāciparis fieri nō pōt. nec etiā a matre. probantur hec insti. de pu. in pn. z §. masculo. z §. exineo. z. ff eo. l. ij. §. i. Quartum / q̄ ille cui fit substitutio istituať vel exhere detur. nez aliť testm̄ non teneret. vt insti. de exhere. li. in pn. z. ff. de libe. et posthu. l. iter cetera: ꝗ z pupillare qd est seqla patni testamēti illo rupto nō tenet. vt. ff. de vul. et pu. sub. l. ij. ibi. nā si pncipale. et §. liberis. insti. de pu. substi.

¶ Additio Aduerte q̄ preterea ad hoc vt valeat pupillaris substō req̄rūť adhuc alia ꝗtuor. z sic sť octo req̄sita q̄ oia late examīabo. j. ista rubri. i ysi. altiꝰ repetēdo hāc substitutiōis pupillaris matiā ꝛc. B.

Substitutō pupillaris qbꝰ fieri possit.

¶ Et ē notādum q̄ hec substitutio fieri pōt. non tantū impuberi filio iam nato: sz etiā posthumo / si tamē ipe posthumꝰ nascitur ē in ptāte testatoris si viuet ipe testator. Ytē nō tm̄ filio. sed nepoti ex filio / substō ista fieri potest: si tm̄ nepos nō sit recasurꝰ in ptāte patris post mortē aui. vt. ff. de vul. z pu. substitutiōe. l. ij. §. posthumis Diuidit aūt substitutio pupillaris qa q̄dā exp̄ssa. q̄dā tacita. Est ita q̄ pupillaris exp̄ssa q̄ fit ybz affirmatiuis z de pupillari etate mentionē hz exp̄ssaz: vt cū filio meo i puberi istituto etiā substitutionē facio. hoc mō: An. filiū meū mihi heredē istituo: z si ipe mihi heres erit z in pupillari etate decesserit Frā. sit heres / vel Frā. substituo. Hec eim̄ verba si michi heres erit affirmatiua sunt. hec autē si i pupillari etate decesserit tps includūt. vñ hec duo req̄runť i ei? expressa z ya fora. s. ybozꝰ affirmatio z tp̄s pupillaris ꝓhēsio. vt i sti. d pu. sub. i pn. Tacita pupillaris ē q̄ nō hz formā pupillaris exp̄sse. sz sub qbusdā alijs ybis īcludiť. z ex eis velate z tacite subaudiť. puta cū filio fa. ipuberi vulgariť substituo dicēs. An. filiū meū michi heredē istituo: z si ipe mihi non erit heres Frā. sit heres / sub hac vulgari ꝓhēdiť tacita pupillaris Mā eo ipo qd dico si nō erit heres / resultat vtriusq̄ substitutionis casus. s. vulgaris z pupillaris Vñ si michi An. nō sit heres / siue heres sit z i pupillari etate decesserit. hereditas iure pueniet ad Frā. l. iā hoc iure. i pn. ff. de vul. z pu. sub. z. l. quamuis. C. eo. lz diuersi mode: q̄z ex vulgari succedit tm̄ mō i bonis testatoris: ex pupillari ꝓo in bonis vtriusq̄ tā. s. testatoris q̄ etiā pupilli vsiūcūq̄ q̄sit. vt insti. eo. in pn. ibi. q̄ casu tūc etis glo. in verbo heres / z in verbo. filio.

Substitutō pupillaris fctā ma iori vel exineo cōcinet tacitam vulgarem.

¶ Additio. Fallit i filio arrogato. nā illi fctā pupillaris substitutio a pre arrogatore nō trahiť nisi ad bōa arrogatoris / z ad acq̄sita ipuberi bsificio arrogatoris. l. sed si plres. §. in arrogato. ff. eo. B. in.

¶ Et ita pz q̄ subvulgari exp̄ssa ꝓtineť tacita pupillaris. sic eꝫ sub exp̄ssa pupillari ꝓtineť tacita vulgaris. vt. d. l. iā hoc iure. i pn. Dē aūt hec substitutio. iō pupillaris: q̄z solū pupillo fit / nec pt pupillať tps excedere eo qd expirat ad introitū pubertatis. l. i pupillari. ff. eo. z insti. eo. §. masculo. Pōt aūt in minꝰ tps fieri: vt si dicā: si filiꝰ meus itra vcimū vl octauū ānū vl ētminꝰ tps decesserit / ille sit heres. vt ff. e. l. si ita q̄s substituerit. et. l. q̄ plres liberos. i. risso Hūc aūt d effectibꝰ hz substōnū videdū ē z cer.

Substitutō pupillaris tacita q̄ sit.

Substitutō pupillaris exp̄ssa que sit.

Substitutō pupillaris q̄ re dicatur pupillaris.

te pupillaris expressa hunc effectū habet. nā is qui est substitutus ī puberi decedēti infra pupillare tempus fit directo heres testatoris et pupillo: ⁊ capit bona vtriusq; scz testatoris et pupilli: tā ipsi⁹ pupilli legitimam portionem sibi iure nature in bonis patris debitaz. c. si pater. de testa. lib. vi. q̄z cetera alia ipsi pupillo vndecunq; questa: quēadmodū si ipe pupill⁹ testamentū facere potuisset et fecisset: et ipm substitutū sibi heredē instituisset. vt. ff. eo. l. patris et filij: et institu. eo. §. igit. et. §. non solum. et. ff. eo. l. sed si plures. §. ad substitutos.

¶ Additio. Inquā tū supra dicitur q̄ substitut⁹ pupilariter habebit tā legitimā q̄z cetera: videt ob stare text⁹. l. qm̄ in priorib⁹. C. de inoffi. testa. vbi nō pmittit aliquo mō grauari filū in legitima. Solutio. p substitutionē istā nō grauatur filij⁹ sed honorat qm̄ decedit testat⁹ bñficio patris/qō alias nō posset. insti. quib⁹ nō est pmis. fa. testa. §. preterea. et sic ex quo ē in fauore filij admittit etiā in legitima. vt. l. ex trib⁹. C. de inoffi. testa. facit. l. filijs matrē. illo titu. Gerardus mulert.

Substitutō pupillaris ē fauor pupilli.

¶ Ex hac substitutiōe expssa excludit mater īpuberis: ⁊ ois alia psona que ipsi pupillo succedere potuisset ab intestato.

Substitutō pupillaris excludit oēs vementes ab intestato.

¶ Additio. Adde quas etiā ipse filij⁹ pterire non potuisset. l. papinian⁹. §. sed nec īpuberis. ff. de inoffi. testamē. et. c. si pater in fi. de testa. lib. vi. Gerardus mulert.

¶ Cū pupillaris expressa substitutū admittat et matrē repellat. vt. ff. eo. l. luti⁹. ⁊ licet testamentū videat vnū ppt vnū ordinatorē: scz patrē. est tū duarum hereditatū scz patris et filij. nā cū pupill⁹ testamentū facere nō possit. insti. quib⁹ non est pmis. facere testa. in prin. permissuz est patri ipsi filio suo testamentū facere: et ei de herede puidere infra pupillare tempus tantūmodo: ⁊ nō vltra. vt insti. eo. §. nā moribus et. §. qua ratione in fine.

¶ Additio. An autē suprādicta scz qō pupillaris expressa excludat matrē: sint vera hodie queri potest: Et videt q̄ nō p. l. hūanitatis. C. eo. Itē videt saltē q̄ hodie mr debeat hre legitimā cōdictiōe ex lege. auc. pslbiteros. i. C. ō epis. ⁊ cle. Sz istis nō obstātib⁹ ptrariū tenet Bar. i sepe alle. l. ij. ff. eo. in ver. tertius effectus est q̄z pupillaris exista excludit matrē. ⁊ c. p tex. i. d. c. si pater. in. fi. de testa. li. vi. q̄ ē lex nouissima. nō obstant superi⁹ allegata fim eundē. quē de hoc vide lati⁹. Gerar. mu.

¶ In tacita vero pupillari distinguēdū est: quia aut ex ipsa tacita substitutt ipsi pupillo alter filius dicti testatoris: eiusdē pupilli scz frater: et tunc repellitur mater et quilibet ab intestato vemēs: ⁊ admittit totalit substitut⁹. q̄z nō est verisimile quod testator voluerit vxorē suā vel alios pferri ipsi substituto filio suo.

¶ Additō. Facit. l. cū acutissimi. C. de fideicō. et. l. cum auus. ff. de cōdi. et demō. et. l. gñaliter. §. cuz aut. C. de insti. et sub. Gerar. mu.

¶ Aut substitut⁹ ē extrane⁹: ⁊ in hoc casu mater amittitur et repellit substitutus. vt. C. de impu. et alijs substi. ⁊. l. pcib⁹. ⁊. l. cū quidā

¶ Additio. Vide de hoc lati⁹ q̄ dicam. j. eadē rubrica. Gerar. mu.

¶ Demū videndū est qū ⁊ quib⁹ modis pupillaris substitutio euanescit. Expirat autē et euanescit si pupill⁹ fiat pubes: q̄z īcōtinēti aduenīēte pubertate tollit / eo q̄ deficit conditio. vt insti. eo. §. qua ratione. Secūdo si hereditas patris nō est adita: q̄z cū destitutum

Substitutō pupillaris qū et q̄ bus modis euanescit.

sit paternum testamētum ex quo nullus apparet heres euanescit etiā pupillare. vt. ff. e. l. sed si plures. §. si ex asse.

¶ Additio. Vide de hoc qd̄ dicā §. eadē rubrica in versi. octauo dictum est q̄ requiritur vt patris sit adita. ꝛc. Gerardus mulert.

¶ Tertio si nascatur posthum⁹ de quo nō fuit habita mentio. vt ff. e. l. si pat̄ filiū. ¶ Quarto si pupillus patiatur maximā/vel mediam/vl minimā capitis diminutionem. vt. ff. de adoptionibus. l. nec ei. §. eorū versi. ne esset in potestate tutorum: ꝛ quibuscūq̄ alijs modis/sed eos non prosequor.

¶ Additō. Supra dictos modos et quosdā alios quib⁹ pupillaris substitudio euanescit ponit glo. in verbo adolcuerit in. d. §. qua ratione insti. eodē et glo. i. in fi. in. l. in pupillari. ff. eo. ꝛ ibi omnino. vt de Bar. et Ange. are. insti. eo. circa fi. principij. qui preterea adhuc duos alios casus addunt. scz quādo pupillus efficerēt religiosus. item et quādo malicia supplente etatem ipse pupillus intra pupillarem etatem haberet ples: illis enim duobus casibus etiam ex tinguit̄ seu euanescit pupillaris substitutio vt latius videbis per eos Altius repetendo hanc substitutionis pupillaris materiam que profecto pulchra est et quotidiana Aduertēdū est dū. s. in princi. isti⁹ rubri. dñs Rolandin⁹ dicit quattuor debere concurrere ad hoc vt subsitutō pupillaris vt valeat octo requrit.

Substitutō pupillaris fctā extraneo an trahat̄ ad fidei cōmissū

Substitutō pupillaris an possit fieri puberi nō valēti testari propt̄ prohibitionē statuti.

Substitutō pupillaris ꝛ valeat octo requrit.

subsitutio sit pupillaris q̄ preterea ad hoc vt valeat hmōi substitutio requrūtur alia quattuor. ec sic sunt octo requisita: quor̄ quattuor in prin. s. posuit. d. dñs Rolandin⁹. ¶ Quātū[illegible]tacq̄ est q̄ suiuris fiat impubes morte patris d. l. ij. ibi si qui recasuri non sunt.

¶ Sextū q̄ nō desinat esse in potestate ante mortem testatoris. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. ꝛ pu. ita dicit glo. in verbo potestate in. d. l. ij. post princi. Septimū q̄ sibi pater faciat testamentū. d. l. ij. versi. quisquis. et. l. i. in fi. eo. titu. ¶ Octauū q̄ patr̄ adeat̄ hereditas. d. l. ij. ꝗsi. adeo. Hec oia examinat per ordinē late Bar. in d. l. ij. de vulg. et pupil. Vnde cū primo requiritur q̄ sit de liberis quero de quibus liberis? Rside de legitimis ꝛ naturalib⁹ vel etiā legitimis tantū. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. eo. sed tunc nō trahitur talis substitutio: nisi ad bona arrogatoris/ꝛ ad acquisita impuberi bēficio arrogatoris. d. §. in arrogato. de naturalibus autē tantū non pcedit cum non sint in potestate. de quo est casus in. l. lucius. ff. eodē. ¶ Item q̄ro quid si fiat extraneo an trahat̄ ad fideicōmissum Bar. in. l. verbis ciuilibus. ff. eo. dicit q̄ sic. ita etiā vult glo. fina. in. d. l. verbis ciuilib⁹. facit. l. ex facto in princi. et. l. secuola. ff. ad. trebelli. Circa qd̄ aduerte q̄ hoc casu ista substitutio expirat aduemēte pubertate sicut directa pupillaris. l. si tutio. §. fina. cum. l. sequenti. ff. de. le. i. hoc de primo. ¶ Secūdo q̄ro dictū est s. in princi. q̄ debet esse īpubes. pone statuto ciuitatis cauetur q̄ minor. xxv. ānis nō possit testari: an pater huic filio possit pupillariter substituere Bar. in. d. l. ij. ff. eo. in ij. col. ꝗsi. secūdo ergo quero. post motiua pro et contra ibi recitata tandem concludit q̄ pater nō potest tali substituere pupillariter. Sed an possit ei substituere exēplariter p legē humanitat̄. C. de īpube. ꝛ alijs substi. Respōde sm eundē q̄ sic. nā tale statutū quod prohibet testari inducit quandam bonorū interdictionē specialē. q̄ interdicit testari. ar. ff. de cas. pecu. l. ex castrēsi in principio. ꝛ ideo

recidit in illam questionē. an pro digos cui bonis iterdictū est: exē plariť substitui possit. in qua quidem questiōe tenet ipse Bartho. in l. ex facto. ff. de vul. ⁊ pu. q̄ sic et tangā. J. proxima rubri. in versi. item quero an ne surdo ⁊ muto ⁊c. ergo idē in isto casu. Item q̄d si fiat puberi an trahatur ad fidei cōmissū: glo. in l. fbis ciuib⁹. ff. eo. videť velle q̄ sic. sed oēs doctores (vt ibi refert Bar.) dicunt contrariū. ⁊ hoc placet ipsi Bar. ibi. nam cū substitutio pupillaris debeat finiri aduenēte pubertate. ita vt vltra nō duret. l. i pupillari. ff. eo. et. §. qua ratione: in fine īsti. eo dē ergo a pubertate nō debet incipere. vt. ff. de vsuf. lega. l. vsumfructū cū moriar. facit sed ⁊ eūdem Bar. l. si fundū ⁊ per fidei cōmissum. alias incipit: si titio. §. fina. cum. l. se. ff. d leg. 1. Aduerte tamē q̄ talis substitutio facta maiori cōtinet tacitam vulgarem vt tenet Bar. in. l. 1. in prin. ff. eo. in vltima questiōe. ⁊ tetigi. s. rubri. proxima i fine. et facit quod dicaz J. ista rubri. in versi. ex predictis sequiť notabiliť ⁊c. ¶ Tertio dictum est. s. in prin. q̄ debet esse in potestate cui fit substitutio pupillaris. q̄ro an ne hoc sit hodie correctum per auc. de here. ab intesta. ve. §. nullā. col. ix. vbi dicitur sublatā esse hodie differētiā emāciparionis ⁊ patrie potestatis: oēs docto. vt refert Bar. i sepe dicta l. ij. in prin. ff. eo. in. ij. col. ibi tertio dixi q̄ requiriť ⁊c. dicunt q̄ nō: quia in successione ex testamento nil est īmutatū. vt notať i. l. gall⁹. §. et quid si tātū. ff. de libe. et posthu. dixi de hoc. s. in rubrica de liberis primi gra. legitimis ⁊ na. iā natis. Quo autez tpe debeat esse in potestate ille cui fit hec pupillaris substitutio: dic q̄ sufficit eū esse in potestate tpe mortis lz nō fuerit tpe facti testamēti. vt. d. l. ij. ibi. lz si extraneū. Non ostat cū dicitur q̄ requiriť habilitas trib⁹ temporib⁹. scz testamēti: mortis: et adite hereditatis. vt. l. si alienū. §. in extraneis. ff. de here. insti. q̄ hoc verū ēm glo. in verbo filio p cedente in. d. l. ij. q̄ requrūtur tria tēpora quātū ad capacitatē heredis. sed in casu precedenti fuit heres semp capax: lz fiat de volūtario necessari⁹. l. iij. §. fina. ff. de here. insti. Sed posset dici. ista solutio respicit psonā filij impuberis instituti cuius institutio ab initio valuit: sed erat volūtarius. nunc ppter suitatē efficitur necessari⁹. sed de persona substituti: cui⁹ substitutio ab initio nō valuit: non dicitur nec soluitur per hāc solutionem: neq̄ per. d. glo. Bar. i. d. l. ij. dicit: q̄ certe. d. glo. habuit bonū intellectū. nā talis substitutio facta extraneo ab ītio valuit vt vulgaris substitutio. ppter mutationem cōtingentē tempore mortis: assumit aliam naturā et valet vt pupillaris: et sic īmutatur quedā qualitas: sicut in. d. §. fina. mutať qualitas. quia efficitur de volūtario necessarius. hoc dicit ipse Bar. velle dictā glo. i verbo filio precedētē. Sic ergo si poneres q̄ talis substitutio ab ītio nullo modo valeret. postea non cōfirmaretur. vt. d. §. in extraneis. et. l. que ab initio. ff. d. reg. iu. Ex pdictis sequiť notabiliť q̄ pupillaris substitutio facta extraneo mutatur i vulgarē: quoniaz ab initio valuit vt vulgaris. de quo latius p eundem Bar. in. l. i. i princi. ff. isto titu. in vltima questiōe: vbi de hoc dicit eē casum in. l. fina. C. de here. insti. Nam illa verba: titi⁹ plotij heres esto: sunt verba pupillaris expresse. quia alū sibi non facit heredē: et tamē lex resoluit in tacitam vulgarē. quod tene mēti

Substitutō pupillaris facta pueri an trahať ad fidei cōmissū.

Substitutō pupillaris facta eť neo mutať īvulgarē.

Substitutō pupillaris facta filio nāli postea legitīato an valeat.

Alteri⁹ q̄ro: pone aliq̄s filij⁹ naturalē nīn legitimaē post mortē p̄ris p̄ncipē vl comitē hūtē auctē: an valeat pupillar⁷ substitutio ei facta? Bar. ī. d. l. ij. ī p̄n. ff. sī. itē q̄ro quid si aliq̄s filij⁹: dicit q̄ sic. pbat q̄. legitīatio fctā p̄ncipē nil differt a legitīo ⁊ naturali: ⁊ legitīat⁹ vl restitut⁹ p̄mis natalib⁹. vt ī auc. q̄. mo. na. effi. sui. §. illō. col. vi Itē talis legitimatio seu restitutio fctā natalib⁹ retrotrahit ac si semp fuisset legitim⁹. vt. ff. de nata. resti. l. fina. dixit idē Bar. in. l. gall⁹. §. ⁊ q̄d tm̄. ff. de libe. ⁊ post hu. sicut ⁊ filio post mortē p̄ris reuertēte ab hostib⁹ valet istitutio ⁊ substitutio sibi fctā: q̄ singit retro fuisse ī ptāte ⁊ ciuitate. vt. l. illa istitutio. §. i. ff. ō here. isti. et. l. lex cornelia. ff. de vul. et pupil. et ff. de capti. l. pat. ⁊. l. sequenti. ita in ꝓposito. Sī aūt filij⁹ possit legitīari post mortē p̄ris: ē casus in auc. itē sine legitimis. C. de na. libe. ⁊ in corpe vñ sumit. ¶ Quarto dictū ē req̄ri vt sit istitut⁹ vl ex heredat⁹: rō est. q̄ alias testm̄ cēt nullū. d. l. ij. §. sī. sed si eos. Ad vnū tm̄ casuz spālē aduerte ī q̄ pōt pupillarē substitui ei q̄ nō est istitutus nec exheredat⁹. Exēplū ī nepote ex filio emancipato in ptāte retēto ꝑm iura hodierna ꝑm q̄ nō est necessario istituēd⁹ vl exheredād⁹. ita dicit Bar. vbi. §. §. sī. q̄ro q̄d si sit tal p̄terit⁹ ⁊c. ⁊ idē Bar. in. l. gall⁹. §. ⁊ q̄d si tm̄. ff. de libe. ⁊ posthu. ī fine q̄ tene mēti. ¶ An aūt hodie rupto testamēto ex cā p̄teritionis cōseruet pupillaris substitutio p auc. ex cā. C. de libe. ptē. glo. ī. l. i. §. substituere. ff. eo. tenet q̄ sic. quā sequit ibi Bar. p multas rōnes. Idē tenet ipe ī. d. auc. ex cā. §. sī. q̄ro q̄d de substitutōe. Et hoc verū est ī pupillari de qua nos loq̄mur. item etiā in exēplari. secus ī vulgari: vt dicit ipe Bar. in. d. versi. quero q̄d de substitutione: ⁊ idē Bar. in. l. filio pteritio. ff. de iniusto. testa. versi. q̄ro q̄d ꝓtiet appellatiōe ceterorū. ⁊c. Sz Dy. ī. d. §. substituere: tenuit ꝛriū: vt refert idē Bar. ī. s. allegatis locis. Sz aduerte q̄ Bal. ī. d. auc. ex cā: in §. sī. nūc vemo ad illa §ba cetera nāq̄. ⁊c. tenet cū Dyno ꝛ Bar. dicēs ipm ī hac q̄stiōe difficili nimis audacē ⁊ male fuisse locutū. p q̄ opinōe sua allegat multas rōnes soluēs motiua Bar. vt videbz lati⁹ p eūdē. ¶ Itē no. q̄ rupto testamēto ī totū p q̄relaz euanescit ⁊ pupillarz substitutio secus si p pte rūpat. l. papinian⁹ §. sz nec ipuberz. ff. ō iof. test. Rupto ꝓo testamēto p ptra tabulas nō euanescit sz firma manet hec substitutio. l. ex duobus. §. fina. ff. de vul. ⁊ pu. Ratio diuersitatz ē q̄ testm̄ ⁊ q̄rela sūt de iure ciuili: et sic vnū pōt tollere aliud. vt isti. de legit. ag. tute. §. finali. Sz ꝛ tabulas ē de iure ptorio: qō non tollit testm̄. q̄ cū ptor nō possit facere heredē: multomin⁹ destituere. vt insti. de bono⁹ pos. §. q̄s autē. inde est q̄ in q̄rela dr q̄ri de virib⁹ testamēti. in ꝛ tabulas nō: sed de iure patris ⁊ filij q̄ agit an sit filij⁹ seu pat vel nō. vt. ff. de iofficio. testa. l. filio. §. ꝛ tabulas. ita dicit glo. ī d. l. ex duobus. §. finali. Limita qō dixi nō tolli substitutionē pupillarē p ꝛ tabulas. hoc verū nisi p ꝛ tabulas i ꝓo iure rūperet testm̄ et reduceret ad cām intestati. de q̄ glo. in. l. vt liberis: et ibi p Bar. et Bal. C. de colla. et p eūdē Bar. ī l. illud. ī p̄n. ff. de ꝛ ta. hanc limitationē pōit. Bar. ī. l. ⁊ si ꝛ. ff. ō vulga. Aduerte tm̄ q̄ cū hodie siue testamētū sit ꝓo iure nullū: siue rūpat p q̄relā: vel p ꝛ tabulas ex cā p̄teritiōis vl exheredati ōis: solū irritū est q̄tū ad istitutionē: p. d. auc. ex cā. C. ō libe. ptē. ⁊ ibi hoc

Substituī pupillarē an possit nō instituto q̄ nec exheredato.

Substitutō pupillarē an ꝓseruet per auc. ex cā. C. de libe. ptē.

Substitutō pupillaris an euanescat testamēto rupto p q̄relā vel per ꝛ tabulas.

tenet glo. ⁊ glo. ī. l. Papinian⁹. §. ffina. ff. de iof. testa. ⁊ sequit Bar. in. d. auc. ex cā. et idē Bar. in. l. filio pterito. ff. de iusto testa. hinc videt q idisticte siue testm rūpatur p querelā: siue p ⁊ tabulas pupillaris substitutio cōseruet. hoc vult ī effectu Bar. ī. l. ī pupillari ff. d vul. ⁊ pu. ⁊ facit qd. s. in ꝓsi. An aūt hodie rupto testamento ⁊c. in principio recitaui post dictū Bar. q vt ibi patet tenuit q testamēto rupto ex causa preteritiōis vt exheredationis pupillaris substitutō firma nihilomin⁹ pmanet Sz bald⁹ vt ibi subiūxi multis rationib⁹ fortissimis tenuit ꝓtrariū in dicta autē. ex cā vnde tenendo opinionē Bal. essent supradicte distinctiones. aut in totū rūpit p querelā: aut p pte. Itē aut ipo iure p ꝓtratabulas est nullū: aut nō ipso iure, put. s. necessarie q oīna tene menti. Itez quero qd si filiꝰ preteritus approbet testamentū/ an valeat pupillarz substitutio ei facta Bar. in sepedicta. l. ij. ī pn. ꝓsi. itē quero qd si filiꝰ pterit⁹. tenet q sic si approbat tutore auctore per. l. filio pterito. ff. de iniusto testa. iuncta. l. si ad pupillum. ff. de aucto. tu. ¶ Quito qz dictū ē requiri vt efficat suū iurz post mortē patris: ita q ī potestate alteriꝰ non incidat/ quero q ē ratio illius Ad qd respōdet Bar. in. d. l. ij. in iij. colū. qz pater pōt facere testamentū filio qui solū ꝓpter defectuz etatis testari nō pōt. vt institu. de pupil. sub. §. nam moribus Sed si redincidat in potestatem alterius posito q non esset defectus etatis tm testari non posset: qz reperit in potestate alteriꝰ. et tō tali nō posset quis facere testamentū: qz si pupillꝰ alia ratione esset intestabilis q̄ ratione etatz pater non potest ei facere testamentū. vt dicit idē Bartho. vbi supra

Substitutō pupillaris an cōualescat filio pterito approbante testamētum.

¶ Sexto inquātum dictū est requiri q nō desierit esse in potestate ante mortem testatoris: hoc verū fm Bar. vbi. s. sip emācipatione exeat d potestate. idē si aliꝰ daretur in adoptionez cadē ratione secꝰ si exeat: sed spes ē q redincidet p fictionem/ vt in capto ab hostib⁹. l. lex cornelia. ff. codē. ⁊ l. pater. de captiuis. Quid autē si exeat de potestate p dignitatē. Respon. idem Bartho. q pupillaris substitutio nō extinguit: quia omnia iura naturalia et legitima remanent firma. vt in auct. consti. que de dig. §. illud quoqz colla. vi. sed q posset substitui pupillariter est de iure legitio ergo. ⁊c. ¶ Septimo dictum est q requiritur vt pater faciat testamentuz sibi. hoc fallit in milite. d. l. ij. versi. quisqs Itē debet facere testamentū primo sibi. vt eadē. l. ij §. pri⁹. quod intelligē si testamentū fiat diuersis tēporib⁹/ facit qd notat glo. in l. si qs eū. §. i. ff. eo. Itē etiā intelligē qñ fieret eodē tēpore: sed filiꝰ erat exheredatus: illo etiā casu si primo filio deinde sibi faciat testamentū nō valet. d §. prius. secus si filiꝰ nō exheredat sed instituat et ita loquit §. sed si quis ita: qui seqtur. d §. prius autē. Ita vult Bar. ibi. Ratio diuersitatz fz eūdē bar. ibi est: qz qñ pr instituit filiū: et ei substituit siue pcedat substitutio siue sequat fz ordinē scripture: semp sequit substitutio et pcedit institutio fm ordinē intellect⁹. d. l. ij. §. sz si qs ita. ideo satisfactū est rescripto iperatoris qd requirit institutionē pcedere. sed qñ filius fuit exheredat⁹ nō pōt dici q istitutio pcedat fm ordinē intellect⁹ ideo substitutio vitat: qz est omissus ordo. ¶ Itē quero Pone testamentū patris min⁹ solēne fuit. an valeat pupillaris substitutio: ⁊ vult ī effectu Bar. vbi

Substitutionē pupillarem faciēs an debeat necessario sibi primū testamentum facere.

s.q si alicqs de liberis esset substitut⁹ tūc valet. als sec⁹. facit qd di cā. j. in rubrica. de tuto. i testa. vel codi. dando. in prima additione. ꝛc. ¶ Octauo dictum est q requirit vt pris sit adita hereditas. vt valeat substitutio pupillaris: vt l. ij. versi. adeo. fallit in milite. l. miles ita. §. fina. ff. de mili. testa. Item fallit vbi existentia sui heredis ꝓfirmat tabl'as pupillares vt. l. si filiꝰ qui patri. ff. de vulga. et pupil. et. l. filiꝰ q̄ se. ꝛ. l. iulianꝰ. alias incipit/si pupilliꝰ paterna. ff. de acq̄. here. et. ff. de prim. cre. l. paterfamilias. ¶ Circa hāc materiā/qm̄ de ea in p̄cedētibꝰ aliqm̄ me hic dicturū pollicit⁹ sū. Prio q̄ro/qd̄ habeat locuz existētia sui heredis: posito q ius p̄tozū abstinēdi nō esset introductū: Bar. in d. l. si filiꝰ qui pri. Rñdet q si q̄dē filiꝰ in ptate hz substitutū vulgarem exp̄sse: exitia sui heredis nil operat. vt. l. si filiꝰ heres. ff. d lib. et posthu. et no. in. l. papinianꝰ §. quarta. ff. de inof. testa. in. ij. glo. mag. Rō q: dando substitutū vulgarē: videtur eū facere heredē si vult. hāc rationē ponit iuriscōsultus i. l. i. §. si pponat. ff. si q̄s omis. cā. testa. Item si testatoz eū istituit sub hac ꝑditiōe: si volueris: existētia sui heredis nil operat. vt in. l. cornelius. et. l. iā dubitari. in. fi. ff. de heredi. instit. et de condi. insti. l. verba. Sz q̄d si eū instituit sub cōditione potestatiua. vt si. ꝛ. dederit: an faciat d necessario volūtariū: textū habes q nō. i. l. ꝑditionib⁹. ff. de ꝑdi. et demō. Item si dat sibi testatoz coheredē exēcū/existētia sui heredis nil operat i his q̄ depēdūt ex ipo testamēto. vt. l. apud iulianuz. §. idē iulianꝰ. ff. ad trebel. secꝰ in his q̄ vemūt extrinsecus. vt est trāsmissio hereditatis. vt. l. iij. C. de iure delibe. ꝛ ibi idē Bar. Extra autē hos casꝰ existētia sui heredis sēp opat de iure ciuili. vt insti. de here. q̄li. ꝛ dif. §. sui. ꝛ insti. de here. q̄ abintes. d. §. sui. et ff. de bo. lib. l. et si ex modica. §. si filiꝰ. cū sit ibꝰ. ¶ Sexto q̄ro an bñficiuz abstinēdi introductū p p̄tozē. vt. d. §. sui. ⁊. sz his p̄toz. insti. d here. qua. ꝛ dif. eneruet/vires existētie sui heredis? idē Bar. i. d. l. si filiꝰ q̄ pri. ff. de vul. et pupil. rñdet q: qñq filiꝰ exp̄sse imiscet se hereditati paterne. et tūc bñficiū p̄tozis nil opat: vt pbat p tex. in d. l. si filiꝰ q̄ patri. ibi nō spontesusceptis. qñ ergo spōte adit/ p̄toz nō se imiscet. facit. l. cū bonis. ff. d acq̄. here. et. C. si vt here. se abstinuit. Qñq filius tacet q: nō se imiscet nec repudiat: et tūc q̄dā sunt que respiciunt dānū et onꝰ ipsius filij. vt q creditozibꝰ hereditarijs tencat: et tūc bñficiū p̄tozis operat vt eneruet vires existētie sui heredis. vt. d. l. si filiꝰ q̄ pri. ibi nō spōte. ꝛc. ꝛ. C. si vt ab here. se abstinuit. d. l. i. ꝛ. d. l. cū bōis. ff. d acq̄. here. et. l. necessariis. co. titu. Quedā sunt in q̄bꝰ existentia sui heredis opat cōmodū et vtilitatē filij: vt puta i ꝓfirmatione tabulat pupillariū. Item ꝓfirmat dationez tutele. vt notat ipe Bar. i. l. si nēo. i. ff. de testa. tute. ꝛ Li. in. l. ij. C. illo titu. Item vt operet transmissio nē hereditatis ad quoscūq. vt. l. apud hostes. et ibi p doctozes. C. de suis et legit. de quo latiꝰ p eūdē. Bar. in. l. ex militari. i fi. cū. l. se. ff. de militari testamento et in oib us similibꝰ casibꝰ: q̄ filij cōmodū respiciūt: sic in casu ppositi nostri ꝓmodū ē filij cui est facta pupillaris substitutio: q: decedit testatꝰ. ꝛc. vt dixi supra ista rubri. i ⁊ si. inquātū. §. dñ. q substitutꝰ pupillariter. ꝛc. et tunc beneficiū abstinendi nō ipedit effectū existentie sui heredis: quia hoc non fuit ppositum p̄tozis. vt. d. l. si filiꝰ qui

Sui heredis existentia an et qñ locū habeat.

Sui heredis existentie vires an eneruet bñficium p̄tozis

patri. cū filiū⁹. §. alij. Et ita tenēt docto. vt refert ipe Bar. in. d. l. si filiū⁹ q̄ pri. Quedā sūt i qb⁹ existētia sui heredis non opaf pmodū nec incōmoduz filij. vbi grā q legata debeanf ex testamento pīno. itez q libertas ex testamento pperat. nā nō curat filiū⁹ q vemētes ab ite stato teneanf. Glo. i vbo. istituto filio. i. l. i. §. idē secuola. ff. ad sille. vī tenere q existētia sui heredis pfirmat legata. tertū habes ꝓriū in. l. i. in fi. ff. vt i posses. le. 2 pbaf in. d. l. si ex modica. §. si filiū⁹. ff. de bo. lib. Predicta fallūt: pmo fauore libertatis. vt. l. sciēdū. ff. ō mates. et. l. cū q̄sti. §. sz et si q̄s. ff. de fideicō. lib. Itē fallūt i. l. ita tñ. §. si pī. ff. ad trebel. vbi existia sui heredis operaf pfirmationē fideicōmissi vniuersalis vt p restitutionē trāseāt actiōes. sz rō illi⁹ text⁹ fz eundē Bar. ibi est/ qz etiā exineus ad hoc pōt cogi. vt. scz adeat et restituat. §. sz qz stipulatiōes ist. de fideicō. here. et. l. nā qd. §. i. ff. ad trebel. vñ cū p bñficiū abstinēdi filiū⁹ pareē exineo. vt. l. nā nec etiā patr⁹. ff. de le. 1. nō grauaf filiū⁹ sz remanet obligat⁹. Ex pdictis sequif: pone filiū exheredatū/ aliuz filiuz institutū: exineū exheredato substitutū: istitut⁹ abstinuit: poterit ne substitut⁹ ex secūdis tabulis succedere: ex pdictis pcludif q nō: qz existētia sui heredis operaf pfirmationē tabularū pupillariū i pmodū ipsi⁹ filij abstinentis siue ipse filiū⁹ qui se abstinuit fuit substitut⁹: siue ei fuerit facta substitutio. d. l. si filius qui patri. sed qñ ista cessant: vt in questiōe proposita: existia sui heredis nō pōt hre effectū: tñ operaf beneficiuz abstinendi. ¶ Tertiū⁹ casus est qz qñq filiū⁹ se exp̄sse abstinet ab hereditate pīna: an tūc operef bñficium abstinendi? Bar. vbi. §. respōdet q tunc bñficiū abstinendi operaf et eneruat vires existētie sui heredis. fallit, ꝓpt filij delicū vt. l. si seruū. §. ꝓter aut. ff. de acq. here. Ratio ē qz ex eo q exp̄sse se abstinuit q existentia sui heredis opereē esset sibi dānuz. qz q̄cquid fit ꝓtra volūtatē filij dicif eē suuz dānū. vt iust. de actio. §. ꝓterea si q̄s gñaliē. Et hoc circa ista q̄ non respiciunt ipsam hereditatē a qua exp̄sse se abstinuit. sz circa alia extrinsecū⁹: vt circa substitutionē pupillarē. vel dationē tutoris: tunc existia sui heredis operaf. vt hic et. l. filiū⁹. ff. de acq. here. cū similibus supra allegatis. Premissa faciūt ad q̄stiōez: pōe statuto caueē q exhāniti nō possunt reuerti ad ciuitatē intra decē annos nisi habuerint pacē cū heredibus occisi mō filiū⁹ se abstinuit ab hereditate paterna/ an poterit facere pacem illi exhamuto: et sic q possit reuerti? et determinat breuiter idem Bar. in. d. l. si filiū⁹ q̄ pri. i fi. fz the orcā pcedentē: nō est dubū q fauor filij est q occisor pīris ei⁹ possit vel nō posset reuerti fm voluntatē filij. d. §. ꝓterea. ist. de actio. et facere pacez de illa offensa seu de illa iniuria nō est quid hereditariuz: sz extra hereditatē. vt. l. p herede. §. fi. ff. de acq. he. 2. l. pe. §. de sepul. vio. vnde cuz nō sit quid hereditariū. et sic fauor filij. pcludif q existētia sui heredis remanet: et sic pōt facere pacē tāq̄ suū⁹ heres istitut⁹ i testamēto. qd nō.

Filiū⁹ abstinens ad hereditate pīna an possit facere pacē cū occisore pīris stāte statuto q heres debz facere pacem.

¶ Mū dūs Rolan. §. ista rub. ꝓsi. in tacita ꝓo pupillari. 2c. dicit q tacita pupillaris ꝓtēta sub exp̄ssa vulgari nō excludit matrem qñ extraneū ē substitut⁹ Addc q ēt nec excludit pīem nec aliā: ꝓpt idēptitatē rationis. Immo nō excludit fratrē pupilli vtriq̄ ꝓiictū vt saltē ex parte pīris. ita tenet late Bar. in sepedicta. l. ij. in versi. sed circa hoc dubitaf tacita pupilla-

Substitutō pupillaris an cōfirmef per existentiam sui heredis

Substitutō pupillaris tacita an excludat pīem aut aliam aut fratrem?

ris nō excludit matrē.ꝛc.vsq; ad versi.quero quid si ꝓbet q testator voluit matrē excludere.ꝛc. tenet etiā Ange.arc.insti.co.in pn. in.iij.col.ibi tacita autē pupillaris comprehensa.ꝛc.vbi subiūgit q̄ tuor ex qb⁹ p̄sumit q defunct⁹ voluerit matrē excludi p tacitam pupillarē:q̄ etiā ponit ipse Bar. vbi.s.in.d.ff.quero qd si probet. ꝛc. Primo ex his q̄ testator dixit extra testamentuz.Secō ex his q̄ dixit ī testamēto. Tertio ex cōditiōe matris et similiū ꝓsonarū de quib⁹ excludēdis tractat. Quarto ex cōditione ꝓsone eius qui est substitut⁹. Dixi primo ex his que testator dixit extra testamentum Quid enī si antē dixerit: si filius me⁹ moriet nollē q mater ei⁹ haberet vnū obolū. vel similia ꝓbare certe videt sufficere.ar.l.quotiēs §.i.ꝛ qd ibi nota.ff.de here.insti. l.cuz ꝓponebat.cū ibi nota.ff.de le.ij. Pro hoc facit.l.titia.§.idez respondeo.i.ff.de ꝓbo.ob.cū similibus.Secō ex verbis positis ī testamēto.vt si testator matri pupilli reliquit aliquid et iussit eam eē cōtentā/vt plus de bonis suis petere nō posset.qd notabiliter limitat Bar.vbi.s.post Bul.qī talia verba essent adiecta in aliquo legato relicto a substituto pupilli. tunc enī p̄sumit q voluerit substitutuz mri p̄ferri.vt.l.peto.in pn. ff.de.le.ij. facit.l. fidei cōmissa §. si quis ita.de lega.iij.et qd ibi notat idē Bar.sec⁹ si talia ꝓba essēt adiecta legato relicto ab ipso pupillo:qz tūc matri nō p̄iudicāt in successione q̄ venit post mortē pupilli.vt.l.paulo calimacho.§.i de le.iij.ꝛ hoc videt etiā velle Ange. are.vbi.s. Idē si reliquit aliquid vxori: si vitā vidualē seruauerit. qz sicut voluit eā p̄uari legato p transitū ad secūda vota:eodē modo p̄sumendū est q voluit eam a tacita pupillari excludi:p dictū transitum ad secunda vota. Tertio p̄sumit ꝛ ꝓbatur ex ꝓditiōe ꝓsone mris et cōsimiliū ꝓsonarū de quibus excludēdis tractatur. vt si mater fuerit inimica testatoris:quia forte habuerat amicitiā cuz vno studente.ar.l.iij §.fina.et l.ex parte.ff.de adi.leg.et.l.si inimicitie.ff. de his quib⁹ vt indig. Itē fm eundē Bar.vbi.s.si mater nō esset capax hereditatis pupilli:quia tutorem pupillo nō petijt. certe perinde est ac si mater nō esset.vt.l.ij.in fi.ff. ad tertu.et l.i.§.pe.et ibi idem Bar.ff.de contrata. Idem secōm eundē. si post mortē pupilli vxor testatoris aliquid inhonestuz fecisset.vt nota. in.l. fideicōmissum.C.de fideicō. ꝛ.l.sororē.C.de his qui.vt indig. Quarto probat ex cōditione ꝓsone substituti.vt qī frater impuberis filius testatoris est ipsi pupillo vulgariter substitutus.certe hoc casu excluditur mater: quia p̄sūptio est q testator voluerit filium suū vxori sue p̄ferri.ar.l.cum acutissimi.cuz similib⁹.C.de fideicō. ita etiā dicit domin⁹ Rolandin⁹ supra ī versi.in tacita vero pupillari. Hec vera secōm eundē Bar. vbi.s.post.Bul.d cu.i fratre pupilli:secus in fratre testatoris patruo pupilli.vt.l.iij.ij.respōso.ff. de le.prestā. Quid autem de mre defuncti vulgariter substituta pupillo? Rūdet idem Bartho.post eundē Bul.idē eē qd in filio.patri ratione: quoniam ab intestato pariter succederet pupillo: sicut filius testatoris pupilli frater. vt in auten.defuncto.C. ad tertu. idez quia est de parentibus.ar.d. l.iij.post prin.de lega.prestā. vide de supradictis casibus latius per Bal.ī.l.p̄cib⁹.C.e.l.iij.et.iij.co. Circa p̄dicta adv̄nā singularē q̄stionē aduerte.vtrū scz mre repu

Substitutio pupillaris tacita in quibus casibus excludat matrem.

diãte hereditatẽ filij ipuberis/substitut⁹ vulgaris admittat ex tacita pupillari? hec q̃stio ꝑpẽdet ab vna alia q̃stiõe: videlicet An mre existente in medio pupillaris tacita sit i rerũ natura. licet ꝓtra matrẽ nõ admittat? qd̃ tenet glo. i. l. ꝓcib⁹. C. eo. An ꝓ simplicit nõ sit in rerũ natura. vt vult glo. i. l. cẽturio. ff. eo? breuit Bar. in. d. l. ij. in pe. col. ⁊ idẽ Bar. in. d. l. centurio in. ij. col. et idẽ in. d. l. ꝓcib⁹. tenet q̃ hec tacita pupillaris est in rerũ natura licet nõ habeat effectũ ꝓtra matrẽ. Hinc põt respõderi ad priorẽ questionẽ q̃ matre repudiãte admittitur substitutus ex tacita pupillari. ⁊ nõ veniẽtes ab intestato: nec est curandus ꝑm eũdẽ. Bar. in. d. l. cẽturio. an mat repudiatione vel morte excludat? ar. l. ij. §. sed si sint fut. ⁊. §. se. ff. ad tertulia. idẽ tenet Ange. are. isti. de pupil. sub. i ꝑn. in vltia q̃stiõe. Hinc dicit etiã nõ bilit idẽ Bar. in. d. l. ij. i ꝓsi. q̃ro ⁊ reuoco in dubiũ q̃t testes ⁊c. q̃ ad pbãdã volũtatẽ defuncti circa istã tacitã pupillarẽ/ qũ. s. ꝑsumit? q̃ voluerit excludi matrẽ/ sufficãt duo testes: qz ẽ pbatio declaratoria volũtatis s. q̃ voluerit excludi matrẽ p tacitã pupillarẽ: q̃ (vt dictũ ẽ) erat in rer natura: lz regl'rit ꝯ matrẽ nõ habeat effectũ. ⁊ pbatio declaratoria põt fieri p duos testes. l. heres palã. §. sz ⁊ si notã. ff. de testa. ⁊ ibi p glo. Si ꝓ dicerem⁹ q̃ tacita pupillaris nõ ꝓtineret vl nõ esset i rer natura qũ mat est i medio: tũc ista pbatio fieret ad inductionẽ noue volũtatis/ nõ ad declarõnẽ. iõ req̃ri ꝑberent. vij. testes/ p ea q̃ notant in. d. §. sed ⁊ si notã. Adde q̃ istõ vult etiã Bal. i. d. l. ꝓcib⁹ i. iij. col. ꝓsi. ⁊tio q̃ro an possit fieri coꝶã duob⁹ testibus. C. eo. qd̃ tene ppetuo mẽti. Per hec breuit et sũmati expedita ẽ materia pupillaris substitutiõis de q̃ si latius istrui cupias recurre ad Bar. in. d. l. ij. i ꝑn. ff. eo titu. Be. mu.

De exẽplari substitutione. Rubrica. xxv.

Exemplaris substitutio/ fieri põt a q̃cũq̃ parẽte mare vl femia filio furioso vl mẽte capto/ existẽti vl nõ existẽti in pria ptãte. dũ tñ pubes sit vel maior. nã si pupill⁹ sit furiosus ꝑuidet ei p pupillarem substitutionẽ tãq̃ pupillo: nõ p exẽplarẽ tãq̃ furioso. vt poti⁹ sit etati q̃ demẽtie ꝓsulẽdũ. vt. ff. de tutel. l. iij. ij. ꝓsiso. Debz autẽ testator certas ꝑsonas: et certo ordie substituere furioso. Hã si furiosus liberos habeat illos ei ꝑmo substituet. si nõ habeat liberos sz frẽs: ipi fratres ei substituẽdi sunt. si aũt nec frẽs habeat: tũc q̃s voluerit parẽs substituet. ⁊ adjicit i hac substitutione talis ꝓditio: si ipe furiosus decedat ãteq̃ mẽte ⁊ cerebro sanus fiat Et itaq̃ hmõi substõnis hec forma. An. filiũ meũ furiosum vl mẽte captũ michi heredẽ istituo: ⁊ si ipe decesserit anteq̃ mẽte et cerebro sanus fiat: talis q̃ filius vel frat: vl talis alius sit heres: vl ita/ talẽ filiũ vl fratrẽ eius: vl talẽ aliũ ei substitutio Et dr exẽplaris eo q̃ fit ad exẽplũ pupillaris substitutionis: sicut eiñ pat filio suo pupillo q̃ testari nõ põt ꝑuidet de herede: sic et filio furioso q̃ q̃diu furiosus ẽ testari ñ pt. vñ substitut⁹ capit bõa vtriusq̃. s. testatoris ⁊ heredis ad similitudinẽ pupillaris. Licz aũt pupillaris ⁊ exẽplaris i eo qd̃ dictũ est similitudinẽ videantur hre. attamẽ differt i multis. Prio qz pupillaris fit solũ a parẽte q̃ hz in ptãte. sed exẽplaris a parẽtib⁹ vtriusq̃ seruus habeat vl nõ habeat i ptãte. Secdo qz illa fit tãtũmõ pu

Substitutio exẽplaris a q̃ et cui fieri possit.

Substitutõ exẽplaris q̃ re dicat exẽplaris.

Substitutõ exẽplaris in q̃b⁹ differat a pupillari.

pillis infra pupillare tempus vel min⁹. hec autez adultis vel maioribus. Tertio quia pupillo substitui potest quilibet pro libito testatoris: sed furioso certe psone substituende sunt. Quarto quia pupillaris expirat aduenente pubertate. sed exēplaris aduenēte sanitate. Et pbantur hec oia. C. de impube. et alijs substit. l. humanitatis ⁊. ff. e. l. ex facto. in princi. et institu. de pupillari sub. §. qua ratione.

Substitutio exēplaris a q̄ et cui fieri potest.

¶ Additio. Hanc materiā: quia bona etiā et quotidiana est: latius tractare constitui. in primis itaq̄ dñ. s̄. dicit dñs Rolandin⁹ q̄ hec substitutio dicit exemplaris: quia fit ad exēplū pupillaris substitutiōis: reuoco in dubiū. nōne ergo in ea req̄runt illa octo q̄ ī pupillari substōe req̄runt. vt. s̄. prima rub. dictū ē. Pro eiñ ī illa req̄rit q̄ sit de liberis: an hoc etiā req̄rat in ista exemplari? Respōde q̄ sic. dicta. l. humanitatis. Circa quod quero: de quib⁹ liberis? Bar. in. l. ex facto. ff. de vulga. et pu. in pri. sed quero ō quib⁹ liberis. Respōdet aut q̄rimus de liberis legitimis et naturalib⁹ simul. vel legitimis tñ: ex his duob⁹ casibus cōueniūt pupillaris: et ista exēplaris. Cū enim nō reperiam⁹ discordiā stabimus similitudini facit. l. vnica. C. de inoffi. doti. certū eiñ est q̄ pupillaris fit legitimis ⁊ naturalib⁹ simul vel et iaz legitimis tantū. vt supra proxima rub. post princi. dictuz est. Aut querim⁹ de naturalibus tantū. et in hoc disconueniūt: quia eis nō potest substitui pupillariter cū nō sint in potestate. l. ij. in princi. ff. eo. sed hec substitutio exemplaris bene pōt fieri eis: quia in ea nō requiritur patria potestas: vt infra dicetur. Et q̄ istud sit verū in matre / satz probari potest per dictā. l. humanitatis piuncta. l. si qua illustris. C. ad officianum. An autē in patre hoc procedat dubitari pōt: et videtur q̄ nō per dictā. l. humanitatis que. l. loquit de legitima relinquenda: sed filio naturali nō habet pater necesse relinquere legitimā. vt. s̄. in rubrica de naturalibus tantū liberis patet. ergo exēplaris nō potest fieri a patre naturali tantū. Istud tenuit Ange. in dicta. l. ex facto. per dictam rationē. sed Bar. ibi videt velle cōtrarium scilicz q̄ potest. idē videt tenere Bal. in dicta. l. humanitatis. versi. scōo videam⁹ de personis quib⁹ fit. Hanc opinionē etiā cōmendat et sequit angel⁹ are. in §. qua ratione. insti. de pupil. substi. vbi soluit motiuū. dicti Ang. de peru. et alioruz. de dicta legitima. dicens hoc habere locum in illis quibus necessario debet relinqui legitima q̄ illis relinquatur ī illis autem in quibus non est necesse q̄ relinquatur. vt naturalibus tantum: nichilominus habebit locum lex ad similitudinem pupillaris que potest fieri exheredato cui legitima non debetur. §. non solum. insti. eodem: et hoc de naturalibus veris. Si vero loquimur de spurijs tunc cōueniūt hec exēplaris ⁊ illa pupillaris: quia sicut nec pupillariter ipsis substitui pōt sic etiā nec exemplariter quia non sunt nominādi filij. vt in aucten. ex cōplexu. C. de incest. nup. et in aucten. quib⁹ mo. natu. effi sui. §. fina. colla. vi. ideo nec exēplaris nec pupillaris potest eis fieri. et hoc in illis spurijs q̄ sunt nati ex dānato coitu. de quib⁹ dixi supra in rubri. de spurijs. sec⁹ in spurijs hoc est natis ex meretrice: q̄ vulgo concepti dicunt. et etiā spurij in iure appellātur. vt in dicta rubri. de spurijs dixi. hijs eniz forte vt dicit Ang. are. vbi supra in §.

Substitutio exēplaris q̄b⁹ liberis fiat.

secũdo principalit q̃ro. posset a mre exẽplariter substitui cũ et i eis locũ hr̃e possit: qd̃ de legitima in. d. l. hũanitatis. dicit. constat eim q a mre etiã debẽt necessario institui l. hac pte. et. l. spuri. ff. vnde cog. et. l. si suspecta §. i. ff. de inof. tes. et insti. ad ozfi. §. penul. nisi mater esset illustrz et haberet legitimos l. si q̃ illustris. C. ad ozfi. ¶ Item quero an ne pri furioso possit exẽplariter substitui p filiũ: et videt q sic per. l. his qui in princi. ff. de tuto. z cura. datis ab his. vbi permittitur filiũ curatorẽ dari patri suo furioso. ad idẽ. l. i. in fi. et. l. ij. ij. responso. ff. d curato. furio. vel alijs. zc. Isto nõ obstante tenent cõmuniter doctores q nõ potest filius patri substituere. Prio qz parens debet substituere filio de liberis furiosi. ergo hoc casu filio deberet substituere seipsum quod esse nõ potest. vt infra patebit. ergo. zc. ita dicit Bal. in dicta. l. humanitatis. in versi. nono queritur vtrũ filius. zc. preterea i dicta. l. hũanitatis. cũ simlib/tantum dicitur de liberis. ergo. zc. l. si vero §. de viro. ff. solu. matri. Item in pupillari non est inventũ q filius substituit patri. ergo nec in ista q̃ inducitur ad eius exemplum. preterea plus iuris habet pater i administratione bonorũz filij q̃ ecõverso. vt notatur i dicta. l. his qui ff. de tuto. et cura. datis. zc. ergo. zc. Nec obstat dicta. l. his qui cuz similibus. §. alle. quia aliud in administratione bonorũz que fit i vita. aliud in substitutione q̃ fit in testamento. vt. l. aurelio. §. gaius. ff. de libe. lega. et quod notatur in. l. i. §. fuit quesitum. ff. ad trebellia. ita dicit Bar. in dicta. l. ex facto. versi. sed quero an patri furioso. zc. ¶ Secundo quero: requiritur in pupillari q filius sit impubes: an et hoc requirat in ista substitutione: Responde q nõ. p dictã. l. humanitatis. et dictã. l. ex facto que loquũtur in his qui filios habere possent. itẽ dicta. l. ex facto. in princi. loquit expresse in pubere. ita etiã loquit. d. §. qua ratiõe. insti. eo. ibi et si puberes sint. Sed iuxta hoc dubitat quidaz habuit filiũ impuberẽ et mente captũ vl furiosum. an exemplariter posset ei substituere: doctores cõmuniter dicunt q nõ/vt refert Bar. in dicta. l. ex facto. versi. secũdo quero requirit in pupillari. zc. quia cũ in eo sit duplex defectꝰ preualet naturalis: et ideo fiet substitutio pupillaris. argu. l. iij. in prin. ff. de tutel. per quã. l. hoc tenent Dy. et Jaco. de ra. vt refert ipse Bar. Sz Guil. quẽ idẽ bar. vbi. §. sequit/dixit. aut filius furiosus impubes nõ est in potestate: z tũc potest ei exẽplariter substitui/cuz pupillariter nõ possit ppter defectũ potestatis. l. ij. ff. de vulga. et pupil. Si vero in potestate esset/tunc si fiat exemplaris intra tempora pubertatis valet iure pupillaris. ar. dicte. l. iij. postea valebit iure exẽplaris. ar. l. cẽturio. ff. de vulga. z pupil. quod limita tamẽ fm eundẽ Bart ho. vbi. §. si fuerit facta exẽplaris sine limitatione tẽporis. vt infra patebit. Istã opinionẽ videt etiã tenere. Ang. areti. in dicto §. qua ratiõe. insti. de pupil. in versi. quero q̃d si aliquis est impubes et mente captꝰ: zc. Nec obstat cuz dicit substitutio que assumit vnũ effectum: nõ transit in aliũ. l. verbis ciuilib. et l. in pupillari. ff. de vul. et pupil. quia hoc verũz q substitutio que incipit valere iure directo: nõ trãsit in fideicõmissariã. vt ibi. sz vna directa bene transit in altaz directã. vt. l. iij. §. qui fideicõmissariaz ff. de here. insti. et dicta. l. centurio. ita dicit ipse Bar. vbi. §. d hoc

Substitutio exẽplaris an possit fieri pri furioso per filium:

Substitutõ exẽplaris an posset fieri ip uberi mente captoe

Substi= tis lati⁹ dicā i rub. J. pria. ¶ Tertio ex plaris ptāte. an hoc an requi ratū filiū ptāte⁻

tio q̄ro. in pupillari requirit q̄ liēs pupillus sit in ptāte. an hoc etiā requirat in ista substitutione exemplari⁻ respōdē q̄ nō p dictā l. hūanitatis. vbi pmittit parētib⁹ vtriusq̄ sex⁹. dū dicit exp̄sse testē qui vel q̄ testatur. Sz que ē ratio diuersitatis inter pupillarē z istā exēplarē⁻ Bar. vbi supra ꝟsi. tertio querit in pupillari substitutione. ꝛc. dicit tutius fore/ si respondeam⁹ per. l. non oīm. ff. de legi. licet enī multe pluasiones adduci possēt. vt patet ibi p eū: vbi tres ratiōes dat quas oīnes ipugnat.

Substi= tutio ex plaris an possit fieri a matre q̄ trāsiuit ad scōa vota⁻

nulla tamē vrgēs ratio sim cundē dari potest. ¶ Alteri⁹ q̄ro. pone mater cuiusdā furiosi trāsiuit ad secunda vota. an hec mater possit filio suo exēplariter substituere⁻ idem Bar. in. d. l. ex facto. versi. quero vtruz mater q̄ transiuit ꝛc. respōdet q̄ non: qz ista substitutio est introducta causa humanitatis que humanitas tunc cessat in matre. vt. l. lex que tutores. versi. lex eni. C. de admi. tuto. Itē alia ratione quia pupillus nō debet educari apud eā que ad secunda vota transiuit. l. i. C. vbi pupi. edu. de. Preterea isti mati nō cōceditur tutela. vt in auctē. sacramēta. C. quādo mu. tu. offi. fung. potest. si ergo in vita nō cōced. ꝫ: multo minus in morte. et hoc quando in secundis votis actualiter existens/ substitutionē fecit. Sz q̄d si añq̄ ad scōa vota trāsierit substituōez istā fecerit: et postea ad scōa vota transiuit⁻ idē Bar. vbi. s. putat z tūc euanescere hāc substitutionez qz requirit q̄ tēpore quo moritur assint illa q̄ ad substitutionē req̄runt. vt. l. coheredi. §. cū filie. ff. d vul. z pu. substi. z hoc sequit An. in. d. l. ex facto. vbi dicit sec⁹ in patre transeūte ad scōa vota: qz suū ꝓsilū est firmi⁹. nō eni pdit administrationē bonoꝝ p trāsitū ad secūda vota. l. gīalit. ꝟ. negotio. C. de sc. nup. Sz aduerte q̄ Bal. in d. l. hūanitatis. in ꝟsi. q̄ro ergo an mr. quē ibi sequit Salt. in ꝟsi. secūdo q̄ro circa matrem. et Jo. de mo. i. d. l. ex facto. in ꝟsi. itē adde inq̄tuz mr trāsiuit ad scōa vota. ꝛc. tenēt p Bar. i supradictz duabus q̄stionib⁹ de quo vide p Ang. areti. vbi. s. in ꝟsi. q̄ro mr prio fecit istitutionē z substitutionē. vbi ipse Are. tandē dicit inspiciendū modū et formā substitutiōis. qz si substituerit venētes ab intestato vel alius quē verisimilit furiosus substituisset. tūc valet substitutio qz ē introducta hūanitate/ et etiā qz fauor est furioso vt hēat heredē: sec⁹ si maritū vl aliū forte studētē quē amabat. vl aliū ꝟ q̄ nō ē verisimile q̄ cū furiosus/ si fuisset sane mētis/ substitutisset. nā tunc nō valet substitutio. ar. eorū q̄ notat bal. in. l. furiosū. C. q̄ test. fa. pos. in illa q̄stione qua q̄ritur an i dubio p̄sumat testamētuz factū i furore nec ne: qd̄ tene menti. ¶ Quarto requirit in substitutiōe pupillari q̄ p morte testātz pupill⁹ fiat sui iuris: an idē in furioso⁻ rūdet ipse bar. vbi. s. i ꝟ. quarto req̄rit ꝛc. q̄ q̄liter cūq̄ fiat sui iurz siue p morte testātis siue alio mō: nō curat. qz in hac substitutiōe nō requirit q̄ q̄s hēat eū i ptāte. vt dictū ē. s. ¶ Quito req̄rit in pupillari substitutiōe q̄ nō sit recasur⁹ i ptātē/ an idem sit i hac exēplari⁻ et dicit ipse bar. vbi. s. q̄ sic. z hoc tali medio: qz solū hoc casu est introductū vt q̄s possit alteri testari cū ipedit pp dementiā vel simile casū. si ꝟo ppt aliud ipedimētū vt puta prie ptātis vl sile: nō posset iste p se testari: ipedimēta: hoc ē furore vel isania cessante: q̄ nec p aliū. l. nec per se. C. de here. insti. Et per istā rationem dicit Hugl. vt refert ipse

Substi= tutō exē plaris an req̄rat filiū fieri sui iuris p morte testātz.

Substitutionem exēplarem faciens an debeat sibi necessario facere testm.

Substitutio exemplarz an possit fieri non istituto nec exheredato.

Bar. q̃ si furiosus ante furorem esset condēnat⁹ de crimie ex quo efficerez ite stabilis/ tūc nō posset sibi substitui exēplariter. Quero insup quādo reqrat q̃ quis patiatur dejnentiā vel simile casum vt ei possit fieri talis substitutio: idē Bar. vbi. §. rñdet q̃ ñ tpe testamēti. sz mortz: vt ē ī pupillari substitutiōe. l. ij. §. sed si extraneū. ff. de vulga. et pu. cū enim nō reperiat discordantia: remanet similitudo in hoc iter pupillarē et exemplariā. ¶ Sexto reqrit ī pupillari q̃ pater sibi faciat testamentuz. an hoc sit etiā in hac exemplari? Respōdet q̃ sic. nam cum testamentum patris sit principale: ista substitutio que est testamentū filij/ est accessorium: iō oportet q̃ cōfirmet a suo principali. l. ex pupillari. ff. de vulga. et pu. preterea hoc probatur in. d. l. hūanitatis. que reqrit q̃ quis illi filio saltē relinquat legitimā: ergo sibi debz restari. sz hoc fallit in milite. l. miles ita. in fine. ff. de testamento militari. de quo lati⁹ p Ange. are. in. d. §. qua ratione. ī vlt. col. ¶ Septio ī pupillari requiritur q̃ filius sit institutus vel exheredat⁹ An idem in exēplari? Bar. vbi. §. versi. septimo in pupillari requirit. ꝛc. dicit q̃ in hoc discordant pupillaris et ista: quia ista nō potest fieri exheredato. quoniā. d. l. humanitatis. dicit q̃ de necessitate debetur sibi legitima: ita transit simpliciter Bartho. ponēs duas rationes q̃s tamē dicit non esse vrgentes. ideo consulit dicēdū per. l. non omnium ff. de legib⁹. Sed Ange. are. in. d. §. qua ratiōe. in versi. quarta differentia est. ꝛc. post Jo. de imo. in d. l. ex fctō: tenet q̃ ex quo potest exheredari ex causa ingratitudinis cōmisse ante furorē. vt est casus. in. l. fina. §. sed antiquitas. ibi institutus vel exheredatus. C. de cura. furio. ergo poterit etiam fieri exheredato. Istam opinionē tenendo solue argumentū quod format Bar. de. d. l. hūanitatis sicut supra post pnciptū istius additionis. vbi dixi istam substitutionem etiam posse fieri a patre naturali tantum/ non obstāte. d. l. humanitatis. que loquitur de legitima. et que ibi dixi faciunt pro opinione ista. Quid si furiosus vl filius cui fit hec substitutio sit institutus in minori ꝗ in legitima. an tunc valeat huiusmodi substitutio? et videtur q̃ non. per tex. in. d. l. humanitatis: ꝛ hoc tenet Ange. de pu. in. d. l. ex facto. vt refert Are. ī. d. §. qua rōne. ī vltia col. Sz Bar. in. d. l. ex fctō. versi. quero quid si furiosus. ꝛ post eum Sali. in. d. l. humanitatis. ꝛ etiam Ange. are. vbi. §. tenent cōtrarium: quia cuz possit agere ad supplementū legitime. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. perinde est ac si esset in legitima istitutus. facit optime. §. ceteris. in auc. vt cum de ap. cog. col. viij. ¶ Octauo reqrit ī pupillari aditio hereditatz. an idem in exēplari? et videtur q̃ non. nam furiosus non potest adire nec curator p eo. l. fina. §. sinautez ex alia. C. de cura. furio. ergo. ꝛc. In hac questione sic concludit Bar. vbi §. in versi. octauo queritur. aut est institutus solus furiosus a patre in cuius potestate erat: et tunc existentia sui heredis cōfirmat tabulas exemplares. ar. secundū eū. l. fina. §. fina. C. de cura. furio. non cauillando (vt dicit) textū. Si autē non erat in potestate: quia tractatur de testamēto materno: vel quia habeat coheredem extraneum: quo casu nil operatur existentia sui heredis/ tunc requirit aditio coheredis. l. apud iulianum. §. idē iulianus. ff. ad trebel. et Bar. in. l. si filius qui patri. ff. de vulg.

Substitutō exēplarz an valeat filio istituto in minori ꝗ legitima.

Substitutio exēplarz an requirat hereditatz aditionem.

et dixi late rubri.s.proxima. vel debet sibi dari curator/ qui petet bonorum pos. fm tabulas pro eo. que bonorũ possessio/licet non sit iuris fm opi. positam.in.l.fina.§. fina. de cura. furio. de quo per Bar.in.l.i.ff.de bonor. possef.furio.rc.tamen confirmat istas tabulas exemplares: quia sicut confirmat fideicommissa vniuersalia: ita istas tabulas exẽplares.l.cum heres institutus.ff.ad trebel.que lex fm eum est singularis ad hoc. ad qd facit.l.nam qd.§.si quis cõpulsus.ff.illo titu.et.l.qui plures §.fina.ff.de vulg. Ex pdictis habens aliquas conuenientias.item etiam differentias inter hanc substitutionem r substitutionẽ pupillarem. de quibus vide latius per Bal.in.d.l.humanitatꝫ.in.v.col. vbi generalit querit qualiter hec substitutio differat ab alijs substitutionibus.quod late per ordinẽ. ibi prosequitur per tres col. vide etiam Ange.are.in.d.§.qua ratione.insti.de pupil.substi. Istis examinatis quero an ĩ expressa vulgari facta furioso continetur tacita exemplaris? in hac questione concludit ipse Bar.in.d.l.ex facto. versi. secundo principaliter quero. q sicut expressa vulgarꝫ facta pupillo continet tacitam pupillarem.vt.s. proxima rubri.dictum est.sic etiam expressa vulgaris facta furioso continet tacitaꝫ exemplarẽ. et hoc verum fm eundem Bar. si tempore testamenti erat iã furiosus. si autem nõ erat furiosus tempore testamenti quo fiebat substitutio vulgaris/ tunc non continet exemplarem.casum ei aduersamꝫ fortunã liberi hominis spectari neqꝫ ciuile neqꝫ naturale est.l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de verbo.ob. Et aduerte fm eundem Bar. vbi.s. in versi. vltimo.quero vtrũ substitutio r ẽ. q hec tacita exẽplaris non excludit matrem: sicut non excludit eã tacita pupilaris.vt.s. rubri. proxima dixi.r omnia que circa hoc ibi dicta sunt de pupillari tacita. etiam tenenda sunt fm eundẽ in hac tacita exemplari. Sed quero an in expressa pupillari continea tur tacita exemplaris? idẽ Bar. vbi.s.distinguit. quia aut pupillaris facta est cuꝫ limitatione certi temporis: r tunc/ si potest valere iure pupillaris: valet/r post tẽpora expirat omnis effectus hui substitutionis.ar.l. si ita quis.ff. de vulga.r pupil.facit quod.s.in materia vulgaris substitutionis. in fi.dixi: aut est facta talis substitutio sine temporis limitatiõe.vt quia dixit/ talis heres esto/ tunc si est facta filio impuberi constituto in potestate valet intra tempora pubertatis iure pupillarꝫ.postea vero valet iure exemplaris substitutionis.ar.l.cẽturio.ff.de vulg. sed si intra tẽpora pubertatꝫ non posset valere vt pupillaris: valet eo modo quo potest/ r sic iure exẽplaris.ar.l.gallus.§. r quid si tantum.ff. de liberis et posthumis.

Substitutio exemplarꝫ an possit fieri surdo r muto.

Item quero an ne surdo et muto qui prohibent testari.vt.l.discretis.C.qui testa.fa.possunt vel prodigo cui bonis interdictum est: qui etiam testari nõ potest.§. item prodigus.insti.q.nõ ẽ pmissum facere testamẽtũ.possit exẽplariẽ substitui? Bar.in.d.l.ex facto.§si.quero vtrum sit reperire exemplariã r ẽ.cõcludit post opiniones aliorꝫ quas ibi recitat: q omnibus istis potest exemplariter substitui. de quo dic latius vt per eum. et per Ange.are.ĩ.d.§.qua ratione.§si. quero qr lex ex facto q loquit.rc. Hinc querit ipse Bar. vtrũ reperiatur exemplaris partim expressa et partim tacita. vtputa dixit testator si filius meus decesserit in

Substitutio pupillaris expressa an cõtineat exemplarẽ tacitam.

Substitutio vulgaris expressa an cõtineat exẽplarẽ tacitã

Substitutio exemplaris an requirat heredis aditionem.

furore/talis ꝗt heres: cessauit furor sed remāsit prodigus vel surd⁹ vel mutus. vtrū ad istos casus nō expressos porrigat substitutio? & respondet q̄ sic: ad exēplum vulgaris facte in vnū casum q̄ porrigitur ad aliū. de quo dixi. s̄. in rubri. de vulgari substitutiōe. versi. hoc permisso. ꝛc. facit. l. gallus. §. et quid si tantū. ff. de libe. et posthu. idē videtur tenere Bal. in. d. l. hūanitatis. in versi. quarto q̄rit vtruz exemplaria facta. ꝛc. in pe. col. ¶ Dū dñs Rolādin⁹. s̄. post principiū pñtis rubrice dicit q̄ in hac substitutione debent substitui certe p̄sone/vtputa vel liberi ipi⁹ furiosi/vel si eos nō hēat frēs ꝛc. in substitutione vero pupillari q̄scunq̄ possuz substituere q̄s mihi heredes facere possum. l. ſz si plures. §. quos possū. ff. eo. circa hoc quero q̄ sit ratio isti⁹ differentie? Bar. vbi. s̄. versi. quero q̄s posset substitui. ꝛc. post Bul. rūdet/q̄z substitutio pupillaris est inducta ex iuris cuiusdā rigorē ratiōe patrie potestatis que durat etiam si extraneus substituat: sed exēplaris fit ex quadā hūanitate et pietate: q̄ pietas videt cessare in substituēdo extraneos. Iuxta hoc q̄ro. vtrū mater possit p̄teriri in tabulis exēplaribus? idē Bar. vbi. s̄. cōcludit. q̄ ex q̄ duas tm̄ p̄sonas pater hz necessario substituere. s. filios mēte capti/& frēs: q̄ illis nō existentib⁹ pōt substituere q̄scūq̄ velit. et p cōsequēs pōt preterire matrē. Et aduerte q̄ istā opinionem Bar. exp̄sse tenet Imo. in. c. raynuti⁹. de testa. Sed Bal. in. d. l. humanitatis. in versi. sexta differentia est q̄z pupillaris substitutio excludit matrem. ꝛc. et Ange. sre. in. d. §. q̄ rōne. Ꝓsl. decima q̄z pupillaris ꝛc. tenent ꝓriū: p hanc rationē. q̄z cū mat sit par pri. d. l. hūanitatis/nō pōt excludi a pre. l. nā magistrat⁹. ff. de arbitris. facit p ista opinione: q̄z si frater nō pōt excludi. vt patet in. d. l. humanitatis/etiā lz nō substituant̄ tur pes p̄sone. quāto fortiⁿ mater cui debet legitima et datur q̄rela. et maxime q̄z si ista substitutio est inducta hūanitatis & pietatis intuitu. vt. s̄. dictuz est. nōne est maior humanitas et pietas q̄ mater habeat. ar. l. fina. §. fi. s̄. de insti. & substi. q̄ frater cui nō ē ita debita. Licet ista opinio equior et hūanior videat: altam tū cōmuniter tenēt docto. videlz Jo. fa. i. d. §. q̄ rōne. & idē Bal. in repetitione. c. si pat de testa. i sexto Paul⁹ de castro. et Ange. in. d. l. hūanitatis. et ibi ita tenet etiā post eos Alexan. de Imola. in addi. suis ad Baldū. ꝛc nō esset consultū ab ea in cōsulendo et iudicādo recedere. ppt predictozū oīm imēsam auctoritatē. ¶ Itē dū dictū est. s̄. q̄ si furios⁹ liberos hēat/illi p̄mo sunt substituēdi. quero nūquid pōt vnuz vel duos substituere/& ceteros p̄terire vel exheredare sine cā legitima? et videt q̄ sic. per tex. in. d. l. hūanitatis. vbi dicit tex. q̄ is q̄ testat et facit furioso filio suo substitutionē exēplarē debet vel vnuz vel certos vel oēs ex filio suo descendentes substituere. ergo videt q̄ pōt certos substituere ceteris preteritis. Istud tenuit Ri. malū. vt recitat ipse Bar. in. d. l. ex facto. in versi. itē dixi q̄ pater debz substituere vnū. ꝛc. et probauit etiam alio medio. vt licet videre p cūdē Bar. ibi. Sed glo. fina. i. d. l. hūanitatis. quā ipse Bar. in. d. l. ex facto. et etiā Bal. in octaua oppositione: in. d. l. hūanitatis: sequūtur. tenet ꝓtrariū. subaudiēdo ad tex. dū dicit vel vnū vel certos. ꝛc. et alios exheredare vt p̄terire ex cā legitima. motiuū autē Ri. malū. soluit Bar. vbi. s̄. de q̄ dic vt p eum.

Substitutio exēplaris exp̄ssam vnuz casum an porrigatur ad alium nō exp̄ssum?

Mater an possit p̄teriri i tabulis exēplaribus?

Substitutio exemplaris requirens q deficientibus descendentibus substituantur frres de qbus fratribus hoc intelligatur.

vide etiam de hoc Ange. are. in. d. §. qua rone. insti de pupil. in vlti. questione. ¶ Item incipitur. s. post principium rubrice dictum e p dnm Rolandinum q deficientibus descendentibus ex furioso substituendi sunt frres. quero de quibus fratribus hoc intelligat/ vtrum solum de vtrinque conjunctis: vel an etiam de ex altero tm parente coniunctis? Bull. de cumio. vt refert Bar. vbi. s. versi. item qd dixi q pater debet ꝛc. dixit/ q de vtrinque coniunctis intelligat: ꝛ hoc probauit p. d. l. humanitatis. que. l. loquit de his qui admittuntur ad querelam: sed solum vtrinque coniuncti admittuntur ad querelam. l. fratres C. de iofficio. testa. ergo. ꝛc. Alij: vt idem Bar. refert: dicunt q aut substitutio fit a patre ꝛ debent substitui fratres consanguinei vel vtrinque conjuncti: aut fit a matre/ ꝛ debent substitui vterini vel vtrinque conjuncti. et ad. l. humanitatis. ꝛc. l. fratres. §. allegatus potest responderi: q non potest rupi per querelam a fratribus vterinis vel consanguineis respectu fratrum furiosorum quibus fit substitutio: sed bn respectu patris vl matris q vel que facit substitutionem. facit. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inofficio. testa. vnde parens qui facit substitutionem in se non habet humanitatem: cuius intuitu ista substitutio indulta est. d. l. humanitatis: talem fratrem non substituendo. aliud in hac qstione non dicit nec firmat Bar. sz dicens eum tenere posteriorem opinionem: iuxta theoricam que hz q quotiens allegatur plures opiniones. nec allegans expressem comprobat/ tunc in dubio presumitur comprobare et tenere vltimam. ar. §. illud quesitum. insti. de rerum diuisione. et. l. bona fides. et ibi notat hoc Bartho. ff. depositi. ¶ Quarto vlterius an mater vl pf possint seipsos substituere? dic q non. ar. l. fina. ff. de offi. preto. ꝛ. l. preses. iij. ff. de offi. presidis. preterea vt tabule exemplares valeant requirit aditio ex testamento principali. vt dixi. s. ista rubri. versi. octauo requirit in pupillari. ꝛc. sed viuo testatore non potest aditio hereditas ex testamento eius. vt. l. qui supstitis. ff. de acq. here. facit. l. ij. §. si dubitet. ff. que ad. testa. ape. Item facit q: legis petitio q pmittit parentem substituere filio: non intelligit d seipso. ar. l. si mandauero. ij. §. si tibi. ff. mandat. ¶ Item qro an ne expssa exemplaris prieat tacitam vulgarem? Bar. i. d. l. ex fctō. §. si. q ro qliter hec substō exemplaris. ꝛc. putat q sic. cum enim i hoc non reperiatur discōueniēta/ erit i hoc silis pupillari/ quam pstat continere tacitam vulgarem. l. iam hoc iure. ff. de vulga. ¶ Item qro nūquid hec substitutio trahit ad oia bona ipsius testatoris ꝛ filij: sicut i pupillari dictum e. s. prima rubri? Rndet idem bar. eodem modo sicut i pupillari. de qua dictum est. s. prima rubri. vt si substitutio e facta filio legitimo et naturali / tunc trahitur ad oia bona sicut pupillaris. Si vero e facta filio arrogato trahitur ad bona arrogatoris tm/ ad exemplaris pupillaris. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. eo. De exemplari que continet tacitam vulgarem. et de vulgari q continet tacitam exemplarem. vt dictum est / dic vt dixi. s. i rubri. de vulgari substitutione/ in §. si. quarto effectus est q p eas succedit defuncto. ꝛc. ¶ Item aduerte ꝛ no. in hac matia/ q hec substitutio pt fieri filio furioso a pluribus. f. a pre ꝛ etiam a mre. vt pbat in sepe alle. l. humanitatis. In hoc etiam differt a pupillari q non nisi a pre q pupillum i ptate hz/ fieri pōe vt. s. prima rubri. dixi. Sz iuxta hoc insurgit dubium. pone q pater et mater simul substituerunt filio

Substitutio exemplaris ad q bōa trahatur.

Substituit exē plariter pf vnuz et mf alterum vter pferatur?

furioso diuersos: quis pferetur? Bar. vbi supra. in ꝓsi. vltimo q̃ro pone q̃ filio furioso. ꝛc. post multozū varias opiniones ibi p cūdē citatas: quas ego hic breuitatis gratia omitto: tandē amplectitur opinionem Mico. ma. qui sic dixit Aut substitutio est facta a patre filio quē habet in potestate: ꝛ tūc substitutꝰ a patre preferꝝ: cuz ibi cōcurrat ius ꝓpriū patrie potestatis. et etiā illud ius humanitatis et pietatis. et hoc verū in bonis paternis et in bonis aliunde quesitis preterq̃ a matre. Bona vero mfna habebit a matre substitutus qui substitutus est ex qua humanitate ar. eiꝰ qō notaꝝ de filio arrogato. vt. l. si arrogatoz. ff. de adop. ꝛ ar. eius quod dicꝝ de tutoꝛ. in. l. mater. C. de testa. tu. et. l. mulier. et. l. patronꝰ. ff. de cōsir. tu. Hoc tñ limita notabiliter sm Bal. in dicta. l. humanitatis. in versi. quinto q̃ro quid si mater substituit vnū. ꝛc. col. viij. nisi mater sit ꝓmoꝛtua: quia hoc casu furioso existente in patris potestate ipse si esset sane mentis nō posset testari etiā cū volūtate patris l. seniū. C. qui testa. fa. pos. ergo nec mater potest testari filio ī potestate patris manenti. p ea q̃ di xi. ꝛ. ista rubri. ꝓsi. quinto requirꝝ q̃ quis habeat eum. ꝛc. et ideo hoc casu substitutꝰ a pre habente in ptāte venit etiā ad bona materna. qō nota. Si vero ista substitutio fuit facta filio quem quis non habebat ī potestate. hoc casu sunt patris ꝓdictionis substitutꝰ a mfe et substitutꝰ a patre: q̃ quilibet ē substitutꝰ ex quadaz humanitate et iō substitutus a pfe habebit bona paterna: et substitutꝰ a mfe bona materna. bona ꝓo aduētitia diuidenꝝ inter istos substitutos eq̃liter. sicut dicimꝰ in simili. in. l. ex facto. ij. ff. de heredi. instit. Istud potest limitari ex his q̃ vult Salu. in dicta. l. humanitatis. nisi ab altero/scilicz vel a patre vel a matre esset substitutꝰ is qui ab intestato succederet. tunc enim sm eū ille preferꝝ in aduenticijs: quia habet voluntatē legis et hominis Si autē vterq̃z substitutꝰ esset ab intestato successurus pariter admittenꝝ. vbi vero neuter tunc idē scz q̃ pariter admittantur. et sic intellige opinionē Bartho. post Mico. ma. vide etiaz Ange. are. in dicto §. qua ratione. in ꝓsi. ex his infertur casus mirabilis. ꝛc. vbi ī principio illius versi. notat quem posse cū trib? testamētis decedere. de quo dic vt per eundē. Idem quod supra dicit ipse Bar. in dicta. l. ex facto. ff. de vul. et pu. in penul. colū. si auus dat vnuz substitutū: ꝛ mater aliū: per easdē rationes. Sed bal. in dicta. l. hūanitatis. in. ix. colū. in versi. quinto q̃ritur quis preferaꝝ ī substituēdo. ꝛc. dicat in dubio matrē preferri: nisi esset vilis ꝑsona: sicut pferꝝ in successione. aucten. defuncto. C. ad tertu. nisi ipsa mater esset ī potestate istius aui. ꝛc. Sed bar. vbi supra soluit motiuū istud dicens. q̃ ex eo actu successiōis facultas substitutiōis nō attendiꝝ. nā filio furioso q̃ hz liberos q̃ oēs excludūt: pōt fieri ista substitutio: g̃ ꝛc. Nunc q̃ro q̃liter ista substitutio finiaꝝ. vtrū nean hoc conueniat cū pupillari. bar. ī pe. col. sepe dicte l. ex facto. dicit q̃ si testamētū deficiat ex ꝑsona testantis vel aliter etiā ex defectu testamenti: vel q̃ rūpitur p querelā: vel propter hereditatē nō aditā. in omnibus istis ita exēplaris finitur sicut pupillaris. de quo dic vt supra ꝓma rubri. Item sicut pupillaris deficit q̃nq̃ ex defectu substituti vl ex defectu ipi substitutionis vel conditionis substitutioni adiecte

Substitutō exēplaris q̃liter finiatur.

de quib⁹ per Bar.in.l. in pupilla ri.ff.co.ita et exēplaris p easdem rationes. Item deficit exēplaris impedimēto cessante.item deficit etiam pcreatis filijs.vt.d.l.ex facto Huc quero iuxta p̄missa q̄d si furiosus fact⁹ ē sane mētis ⁊ postea redincidit in furorē an remaneat firma substitutio? Bal.i.d.l.hūanitatis i pe.questione distinguit. qz aut noua furoris cōuersatio est priori quasi cōiuncta.⁊ presumit eadē causa morbi:et per ꝓsequēs durat substitutio.aut illa noua furoris cōuersatio est longo spacio tēporis segregata:⁊ hoc casu presumitur oīno diuersa causa morbi.et per cōsequens fīm euz finita est omnino substitutio. p qua sua distinctione facit.l.martius.cum ibi notatis p glo.⁊ Bar.ff.locati Sed Bar.vbi.s. dicit simplicit q cessante furore cessat substitutio exēplaris/⁊ nō extinguit.⁊ sic furore reuertente reincipit habere vires cum nunq̄ fuit extincta Fatetur tamē q si illo medio tempore quo erat in dilucido iteruallo sibi testamentum fecisset:tabule exēplares essent ommno extincte.per tex.d.l. ex facto. in pan. dū dicit q nō debet auferri testamenti factio homini sane mentis. Ex quo ifert ipse Bar. q si aliqs fecisset testamentū ante furorem et effecto furioso nō potest substitui a patre vel a matre vel similibus:sufficit enī q fecit testamētū ⁊ testamēti factio non debet ei auferri.p.d.l.ex facto.in pan. Sed s.dictis inquantū videlicet dictū est q cessante furore cessat substitutio ⁊ nō extinguitur/videt contradicere.d.l. ex facto. vbi videt dici q extīguatur Bar.vbi s.respondet q licet.d.l.ex facto. hoc innuat tamē sepedicta lex humanitatis q̄ est constitutio noua vtitur verbo cesset. vnde subdit ipse Bar.in.d.l.ex facto.dicēs/ex substitutiōe q̄ fieret p.l.hūanitatis stare illi legi.sed ex substitutiōe que fieret ex rescripto stare huic legi/scz legi ex fctō. pbat p̄terea hāc sniam opinionē(dato q nō eēt vera illa rō quā facit de dictiōe cesset)p rōnē glo.i.l.si arrogator.ff. d adoptio.sz Angelo are.i.§.qua rōne insti. de pupilla.sub.ñ.si. q̄d si furios⁹ redit ad sanā mētē.⁊c. magis placet distictio Bal. p.d. l.ex fctō:ibi/d̄sinere valere testm. et ibi/rūpi substitutionē.item p textuz in.d.§.qua rōne.ibi dū dicit si autē resipuerint eadē substitutionē ifirmari. Item dū dictū est.s.q liberis pcreatis extinguit hec substitutio:hoc intellige si de eis nulla sit facta mētio.si aūt de eis facta sit mētio sicut fieri debz de ānatis.vt ptz.i.d.l.hūanitatis/tūc sine dubio non extinguit substitutio p natuitatē illorū.⁊ sic.d.l.ex facto.i p̄n.i hoc venit determināda p.d.l.hūanitatis. ¶ Item q̄ro q̄d si furioso nascit filius quē in potestate nō hz:an p hoc extinguat substitutō exēplaris? Bar.vbi.s.i pe.q̄stiōe:tenet q sic. Nā q̄ lex vt hō facit mentionē de filijs furiosi vt mēte capti: dz intelligi de his quos hre potest. licet tales psone matrimoniū ꝓtrahere nō possint cū ꝓsensum nō habeāt.ī dēbet ī telligi de filijs naturalibus.l.heredib⁹.§.titius.ff.ad trebel.de q̄ dicl ati⁹ vt p eū. ¶ Vltimo q̄ro an ex defectu ei⁹ cui facta est hec substitutio exēplaris finiat? vt si pdigus cui facta eēt substitutio commisisset delictū ,ppter qd̄ esset deportat⁹ vel seru⁹ pene effect⁹ (obligatur enim pdigus ex delicto vt notat per doc.in.l.si q̄s in tantā. C.vii vi.et notat Bar.in.l.is cui bonis.ff.de ver.ob.)vt si ponam⁹ furiosum habuisse dilucida interualla ⁊ delictū cōmisisse:vel reli-

Substitutio exemplarz an maneat si furiosus q̄ semel ad sanā mētē venit redincidat ī furorem?

Substitutio exemplarz an finiat ex defectu eius cui facta est.

gloſum eſſe factuz: r̃ſidet Bar. in
d. l. ex facto. in p̃n. in vltima q̃ſtio
ne. q̃ ſic. arg. eoꝝ que dixit in ma
teria pupillaris ſub. in. l. in pupil
lari. ff. eo. z tetigi etiã. §. ſuis loc;
Hec in p̃ſentiarũ de exẽplari ſub
ſtitutione ſufficiant. quã ſi latius
videre cupias: recurre ad Bal. et
alios ſcribentes in ſepe. d. l. huma
nitatis. et Bar. in ſepe. d. l. ex fa
cto. in p̃inci. z Ange. are. in. d. §.
qua ratione. Gerardus mulert.

¶ De coinpẽdiosa ſub=
ſtitutiõe. Rubri. xxvj.

PRimus iã de
trb⁹ directis ſubſtitu
tiõib⁹: nũc de q̃rta ſcz
ꝓpẽdioſa dicam⁹. Sz
qz ꝓpẽdioſa ſit aliqſia
milite: aliqſi a pagano. i. ñ milite.
z cũ illos d̃ qb⁹ loquit̃ lex milites
nſo tẽpore non habeam⁹. ideo illa
cõpẽdioſa z ei⁹ effectu q̃ a milite
fit omiſſa: referam⁹ nos ad eã tm̃
que a pagano fieri põt. eo q̃ illis
expedit vti exẽplis que opationi
noſtre: ac q̃tidianis exercitij⁹ pro
xumioza z aptioza ſũt. Vñ in poe
tria noua d̃. Quelibet ars gau=
det ꝓprijs ſi ſint ſua ꝟba Lunutib⁹
cõtẽta ſuis: cũ veneris extra In
cõmune tonet: placeat cõib⁹ vti.

Verſus

¶ Additio. Adiuerte q̃ milites
nri tpis nõ habẽt p̃uilegia antiq=
tus ꝓceſſa: qz ñ pugnãt p repub.
ita dicit Panor. i. c. raynuti⁹. de
teſta. in. viij. col. de q̃ vide nota. p
Li. et alios ſcribẽtes in. l. i. C. de
iuris z facti igno. z p Ange. are. i
§. plane. iſti. de teſt. milit. z p Bal.
in. l. in teſtamento. i. C. illo titu. in
vltima q̃ſtione. Gerard⁹ mulert.

Milites nſi tpis non hñt p̃uilegia ãtiquit⁹ cõceſſa.

¶ Eſt igit̃ ꝓpẽdioſe ſubſtitutiõis
hec fo̅ra. An. filiũ meũ mihi here
dẽ iſtituo/ verũtñ ſi dict⁹ filiu⁹ me⁹
q̃ñcũq̃ deceſſerit Frã. ſit heres.
vt. C. de ipu. z aliis ſub. l. p̃cib⁹. z
ff. de vulg. l. ꝟbis. z l. cẽturio. Eo
p̃cognito q̃ ꝓpẽdioſa fieri nõ p̃t a
pagano ñ filio pupillo i ptãte exi
ſtẽti. ppt ſilitudinẽ quã hz cũ pu
pillari. vt. §. dicet̃. z ió horũ ꝟbo⁹
effect⁹ tal̃ ẽ. qz ſi An. deceſſerit in
pupillari etate: ſubſtitutus ille ad
oia pfis z filij bona vocat̃ iure di=
recto: excluſa penit⁹ mr̃e et q̃libet
alia pſõa q̃ poterat ipi pupillo ab
itẽſtato venire. d. l. centurio. ff. de
vulg. et. d. l. p̃cib⁹. C. de ipube. et
alijs ſubſti. Si ãt An. fiat pubes
incõtinẽti ſubſtitutio p̃dicta pen
tus euaneſcit: z potit ipe An. pu
bes fact⁹ teſtari de oib⁹ bonis pa
tris z ſuis/ z ſibi de herede p libi
to p̃uidere. z ſi itẽſtat⁹ moriat̃ ſuc
cedet ei mat̃ vl̃ q̃libet ab itẽſtato
veniẽs: excluſo z remoto penitus
ſubſtituto. vt. ff. de vul. z pu. ſub.
d. l ꝟbis. et. d. l. cẽturio. Mã hz p=
pria ſignificatio hui⁹ aduerbij qñ
cũq̃ ad oẽ tpoſe extẽdat: pupilla
re adultũ. z c. tm̃ virtute hoꝝ ꝟbo=
rũ Frã. ſit heres: q̃ directa ꝟba ſt:
ſignificatio illi⁹ aduerbij qñcũq̃
tm̃mõ ad pupillare tpõ i hoc caſu
reſtrigit̃. qz p talia ꝟba videoz vo
luiſſe filio meo i fra pupillare tpõ
de herede p̃uidere. qõ quidẽ poſt
pupillarẽ et atẽ mihi facere nõ li=
cet. vt iſti. de pu. ſub. §. quo caſu.
z. d. l. verbis. z ideo expiratad pu
bertatis ingreſſum.

Subſtitutionis cõpẽdio ſe queſit forma.

¶ Additõ. Predicta lati⁹ eraminabo. J. in p̃n. vltime magne addi=
tionis. Gerardus mulert.

¶ Et ita ptz q̃ hec ꝓpẽdioſa cõti
net i ſe pupillarem expreſſam. ſcl
licet quantũ ad effectum.

¶ Additio Vide q̃ dixi. §. i rub.
de ſubſti. vul. z c. poſt principiuz
magne additõis. ibi. his p̃miſſis
dicit idẽ. Bar. z c. Gerard⁹ mu.

¶ Vñ ppter̃ d̃ ꝓpẽdioſa: qz ſub
cõpẽdio hui⁹ aduerbij q̃ñcũq̃ cõ
tinet pupillarẽ. q̃ alit̃ pluriozib⁹
ꝟbis hz fieri. z hinc ẽ q̃ ſoli filio
pupillo zi ptãte exiſtẽti fieri põt.

Subſtitutio cõpẽdioſa quare dicit ꝓpẽdioſa.

¶ Additio. Alias dicit cōpēdiosa. qz sub cōpendio verborū z breuitate multas cōplectit substitutiōes. s. vulgarē: pupillarē: z fideicōmissariā. ita vult glo. in ꝓbo fideicōmissi. ibi. dī g cōpēdiosa z c. in. d. l. pcibꝰ. C. d ipu. et alijs sub sti. z est hoc nomē cōpēdiosa ab impatore inductum. vt. d. l. pcibꝰ. ita dicit Jason maij. in addi. suts ad Christo. porcū i. H. q̄ rōne. insti. de pupil. subst. additiōe. ri. Sed ꝓtra ꝑdicta oppono. breuiloq̄ substitutio etiā ꝓplectit multas substitutiōes sub cōpēdio. hoc ē breuitate ꝓborū/ vt videbis. J. prima rubri. g sunt vnū z idē substitutio breuiloq̄ z ꝓpēdiosa. vt qd igit habent diuersos tractatꝰ ꝗ. l. si idē. C. d codicil. Bal. i. d. l. pcibꝰ. ꝓsimō ꝗ p ordinē opponamus z c. respōdet q nō sunt vnū et idem. immo est differentia. nā breuiloqua sub compendio personarū cōtinet plures substitutiones et non pōt fieri nisi plures sint persone inter quas fiet hincide. put. J. proxima rubri. patebit: sed cōpendiosa sub cōpendio tēporū est apta ad plures substitutionū qualitates: q̄s sibi assignat casus z natura vel interpretatio verborū. Hec obstat sm eundē Bal. vbi. ꝗ. q compēdiosa aliquādo non cōtinet nisi vnā substitutionē directam tantū: vl vnā fideicōmissariam tantū: qz cōsideratur aptitudo nō actus. licet eñ actum aliquādo determinatū habeat ad vnā: aptitudinē tamē habet ad plures species. Item adde q cōpēdiosa substitutio est illa q̄ sub cōditione mortis vl alia: multa cōplectitur tēpora. vt. d. l centurio. ff. de vulga. iuncta. d. l. pcibus. C. de ipube. et alijs substi. nā siue dicat quādocūq̄ decesserit sine limitatiōe tēporis: siue dicat si decesserit ītra. xxx. annos/ et sic cuz limitatiōe temporis: vel cum alia conditione: vt si aliquid fecerit vl euenerit: est substitutio compendiosa. et cōplectitur multa tēpora. scilicet tēpꝰ pupillaris etatis/ si est facta pupillis: et tempus pubertatis. d. l. pcibus. et d. l. centurio: ita dicit dictus dominus Jason maij. vbi. ꝗ. An autez ista compendiosa sit de per se substitutio: an ꝓ quedam adiectio: dicam. J. ista rubri. in vltima magna additione. in fine. Be. mu.

Substitutio cōpēdiosa z breuiloq̄ quō differāt

Substitutio cōpēdiosa que sit.

¶ Verum ꝗ hiis predicta substitutio sui natura simpliciter directa sit. attamen aliq̄ possunt in ea verba vel conditiones apponi/ vel aliqua imutari que in fideicōmissariā eā conuertēt / z ad ius et naturam fideicommissi reducent: et quia hec habent fieri in exemplis vl rōnis que nobis ignorare nō expedit: eo q de facili possent cōtingere. ideo de illis videndū est. Prima igitur forma hec est/ si dictus filiꝰ meus quandocunq̄ decesserit Fran. substituo. nam hoc verbum substituo trahit hāc substitutionem totaliter ad fideicommissum. vt. C. de insti. sub. con. factis. l. generaliter. H. penulti. et p̄dictum aduerbiū: quandocunq̄: in hoc casu seruat suam proprias significationē et respicit omne tēpus: et rem omni tempore suadet valere. vt. ff. de re. dubys. l. quotiens. ij. hinc est q quocunq̄ tempore. An. moriat siue pupillari siue adulto siue maiori tempore/ vt detur virtute huius verbi substituo: qd in hoc casu trahit hec verba ad fideicōmissuz. vt dictū est. rogatus esse a testatore per fideicōmissum hereditatem post mortem restituere substituto. hereditatem inq̄z. i. bona testatoris.

¶ Additio. Nota diligēter et dictis dñi Rolādini multum referri an quis dicat: filium meū heredē instituo: et qñcunq̄ decesserit

Fran. sit heres. adde vl' Frã. instituo. vel an dicat Frã. substituo: ⁊ hoc ex eo qa est differentia inter ista verba. vt lat⁹. j. ostẽdã. H. m.

¶ Vl ñ qsicunq; mortef ipse An. mater et quicũq; successorũ eius siue ex testamẽto. siue ab intestato venientes hereditatem ipsam adibunt: et aditaz restituẽt substituto ex iure fideicõ. vt insti. de fideicõ. here. §. sed qz stipulationes Sed de falcabũt et retinebũt sibi primo ipsi An. legitimã portionẽ scz tertiã illius quã habuisset ab intestato/si ipse erat de liberis testatoris ad quos spectabat legitima. in hoc ei testator eũ grauare nõ poterat. vt. C. de ĩoffi. testa. l. quoniã in priorib⁹. de reliq; vero duabus ptibus defalcabunt trebellianicã scz quartã: et ita habebunt dimidiã. Alterã vero restituent substituto ex iure fideicom. vt dictum est.

¶ Additio. Hoc pbat. c. raynutius de testa. Et sic nota q habet duplicez falcidiã: scz iure nature debitã et trebellianicã. de quo in dicto. c. raynuti⁹. de hoc dicã latius j. in rubri. de falcidie detractionis a testatore facta phibitione. vbi vide. Gerardus mulert.

¶ Itẽ retinebunt sibi oia bona q̃ habebat ipse An. pter bona testatoris. nã de suis tãtũmodo bonis rogasse intelligitur non heredis.

¶ Additio. Facit. l. ex fctõ. ĩ pn. ibi/vt hereditatez suam. ⁊c. ff. ad trebelli. Gerardus mulert.

¶ Si vero nõ erat de liberis testatoris/defalcabũt tantũmodo trebellianicã et habebũt oia alia bona que ipse An. aliunde questuit Hec ei substitutio qz fideicõmissius hz: põt fieri cuicũq; heredi pupillo vel maiori/suo vel extraneo/a q̃cũq; testatore. nã q̃libz heres ex testamẽto vel ab intestato veniẽs rogari põt p fideicõ. vt insti. de fideicõ. hered. §. in pmis. ff. cũ igit. et §. pterea intestatus. eo precognita et notato q quamuis in predicta forma simpliciter dicatur quandocunq; decesserit: et nõ adijciatur ista clausula: sine liberis: attamen si An. erat filius testatoris/hec clausula sine liberis/tacite subintelligit: qz regula est Quãdocunq; testator rogauit filiũ suũ hereditatẽ restituere. conditio si sine liberis. ⁊c. tacite subaudit: qz non est verisimile q ego voluerĩ hereditatẽ exclusa prole filij mei ad alium puenire. sz in extraneo herede sic rogato/talis cõditio nõ iest nisi expssim apponatur. vt. C. de institu. et substi. sub conditio. factis. l. gñaliter. §. vlti.

Filius rogatus hereditatẽ restituere nõ tenet eã restituere si cũ liberis decedat.

¶ Additio. Probat etiã in. l. cuz auus. ff. de cõdi. et demõ. et in. l. cum acutissimi. C. de fideicõ. Intelligẽ pnissa quãdo filius rogatus ẽ post mortẽ suã restituere. ita loquunt. §. allegata iura. secus si in vita. ⁊ potest esse ratio: quia sicut testator ptulit substitutũ filio: eadez ratiõe nepoti. ita dicit Bar. ĩ l. cũ auus. Adde q nõ refert hoc casu sz eundẽ Bar. ibi/an filius sit rogatus a pfc: vl an a mfc: qz est eadem ratio. Et nota q etiã si naturalis tñ/sit rogatus habet locũ pdicta cõditio. dicta. l. generaliter. §. vlti. idẽ g si roget filius aut nepos emãcipatus. secus si extraneus. vt supra dicit dñs Rolandinus. ⁊ notat glo. in verbo filios. in. d. §. fina. et glo. in dicta. l. cum acutissimi. et etiã glo. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebel. Itẽ nota q predicta habẽt veritatẽ nõ solũ quãdo filius rogatus est restituere oĩa bona: sed etiã qñ rogatus est de aliqua pticulari re. vt dicit Bal. ĩ dicta. l. cuz acutissimi. et pbatur in dicta. l. generaliter. §. vlti. ĩ fi. Sz quero quid si descendens rogat ascendentem? glo. in dicto §. si

quis rogat⁹.ibi dū dicit.si instituatur aliquis de descēdēt ib⁹: videtur velle q tunc nō habet locū p̄dicta cōditio.et hoc ,equit Bar. in dicta.l.cū auus:q vt dicit non est eadē ratio . qō facile speculari pōt. ¶ Itez q̄ro iuxta p̄missa an naturalis filiⁿ excludat substitutuz in casu thematis p̄missi:et videt q nō vt.d.l.g̃ialiter.§.vlti.ibi.nisi ipsi liberi sine iusta sobole.ꝛc.sz cōtra videt p textū.in dicta.l. ex facto.§. si quis rogatus.vbi dicit tex.si quis rogatus fuerit vt si sine liberis decesserit restituat hereditatez Papinian⁹.li.viij.respōsorū scribit etiā naturalē filiū efficere vt deficiat ꝓditio.ꝛc.Blo.in dicto.§.vlti.multiplicater respondet. Sed Bar.in dicto.§.si q̄s rogat⁹. sic distinguit .aut loquimur de naturali in seruitute cōcepto. aut ō alio naturali. Primo casu. aut fuit ꝓcept⁹ in figura mr̄imonij ꝛ excludit substitutū.vt istitu. de serui.cogna.in pr̄in.et.ff.de lega.ij.l.lutius.ij.§.fi.et.ff. de iure delibe.l. fina.et ita loquit.d.§. si quis ꝓpulsus.vt pt̄z ibi dū dicit. et ī libertino eodemq̄ colliberto hoc scribit. Scō casu subdistinguit:q aut apparet de voluntate defuncti q de naturali filio senserit: et voluntati stamus.vt.d.§. si quis rogat⁹.ibi dū dicit.ex voluntate.ꝛc. Et intellige fm eundem Bar.vbi.s. volūtatē defuncti p̄sumi:si verba dirigebat ad talē q̄ alios filios q̄z naturales habere nō poterat/vt ad furiosū.vt.l.heredib⁹.§.fina.ff.ad trebel.vel si in aliqua parte testamenti de naturalib⁹ fecit mētionē.ar.l.qui filiabus.in pr̄in.ff.de lega.i. Si ꝓo de volūtate nō apparet:tūc aut erat hō posit⁹ in dignitate et de naturali sensisse nō videt.vt dicto §.si quis rogat⁹.ibi dū dicit.sz hoc ex dignitate.et intellige in dignitate fm eundē: hoiem honeste vite vel honorabilis cognatiōis:ita vt esset ei verecūdia:si sua cognatio siue domus deueniret ad bastardos.p quo allegat ī ar.l.i.§.ꝛ generaliter.ff.de ventre in pos.mit. et.l.i.§.de inspiciēdo.ꝓsi. publice eiñ interest.ff.de vētre inspi.alias naturalis excludit substitutuz. vt d.§. si q̄s rogat⁹.hec ille. ¶ Item adde q legitim⁹ tantū nō excludit substitutū.casus est in.l.si ita quis.§.i.ff.de leg.ij. De hac cōditione.si sine liberis.vide lati⁹ per Bar.in.d.l.cum au⁹.et ī.d.l.si ita quis.§.i.et per bal.in.d.l.generaliter.§.vltimo.et p eundem.in dicta.l.cū acutissim. C. de fideicō. Gerardus mulert.

Filiⁿ naturalis an ꝛ qñ excludat substitutuz

Filiⁿ legitim⁹ tñ non excludit substitutuz.

¶ Scōa forma talis ē. An. mihi heredez instituo.sed si dict⁹ An. qñcūq̄ decesserit sine liberz Frā. sit heres.et hec est totalit fideicōmissaria.siue dict⁹ An.sit filiⁿ testatoris: siue ex̄ne⁹.quia licet ista verba Fran.sit heres directa videant:tñ ꝓtute horū ꝓbor:si sine liberis: dicta ꝓba directa trahūt ad fideicō.et hec p̄bant.ff.ad trebel.l.ex facto.in pr̄in.ꝛ .l. sceuola Et q̄ hec ꝓba si sine liberz.inuūt q siue in pupillari etate in qua liberos habere non potest/siue etiā postea quādocūq̄ sine liberz moriat/videtur esse rogat⁹ per fideicōmis.hereditatē restituere post mortē.ꝛ ideo quocūq̄ tēpore moriatur sine liberis: mater ꝛ q̄cūq̄ successores eius hereditatē restituunt substituto/ detractis his q̄ superi⁹ dicta sunt.vt.ff.de vul.et pu.sub.l.coheredi.§.cum filie.

¶ Tertia forma talia ꝓba hz An. mihi heredē instituo.sed si dictus An.quādocūq̄ decesserit sine liberis Frā.istituo. Hāc etiā ēns omī tpe fideicōmissariā esse:ꝛ idē tus et eundē effectū p oia habere vt p̄dicte alie due.tū per verbum

istituo: tũ, ppt illã ẽt clausulã sine liberis, ꝛ q̃cũq̃ dicta sũt circa p̃dictas alias duas hic repetita intelligas. ¶ Quarta forma his ꝟbis formaꝯ an. filiũ meũ mihi heredẽ istituo: verũtã si dict⁹ filiꝰ me⁹ decesserit ĩ pupillari etate vl postea q̃cũq̃ sine liberis Frã. substituo. sub hac fora ꝟborũ ꝓprehendunt tres substõnes. scz vna pupillaris expssa. p hoc qd dr si decesserit in pupillari etate. et ex hac resultat vulgaris q̃ sub expssa pupillari ꝓtinet. vt. ff. de vul. ꝛ pu. l. iã hoc iure. ẽtia ẽ fideicõ. p hoc qd dr postea q̃cũq̃ sine liberis. ꝛ vnaq̃q̃ istarũ hz suũ effectũ. nã si an. sit heres: ꝛ ĩ pupillari etate decesserit: substitutus vocaꝯ iure directo/ exclusa mre et alijs legitis successoribꝰ. et hoc ppt effectũ prime pupillaris expsse q̃ mrez repellit et substitutũ admittit. vt. ff. de vul. ꝛ pu. l. luti⁹. et. l. p̃cib⁹. C. de ĩpube. ꝛ alijs substi. si aũt An. nõ sit heres vl qꝛ nolit vl qꝛ nõ possit/ tũc Frã. erit heres iure directo/ ppt tacitã vulgarẽ q̃ surgit ex pupillari p̃dicta. vt dictũ ẽ. Si aũt An. heres erit ꝛ deinũ fact⁹ pubes postea q̃cũq̃ sine liberis decesserit: habebit locũ fideicõmissaria. vñ eo postea sine liberis decedẽte successores hereditatẽ retinent substituto: cuꝰ defalcatione et retentione eorũ que superi⁹ dicta sunt. Et nota hic q̃ huiusmodi quarte forme substitutio fieri nõ pot: nisi filio familias pupillo. ppter pupillarẽ expssaꝯ que continet in ea vt dictum est. ¶ Additio. Istas formas supra tacitas: sic tenet glo. ĩ verbo fidei ꝓmissi. ibi/ sz si ita substituat. vsq̃q̃ ad finẽ. in. d. l. p̃cib⁹. Et adverte circa p̃missa qꝛ id qd de hac q̃rta forma. s. prime dicit dñus Rolã. est indubitatũ apud doctores. vt dicit Bar. in. d. l. centurio. ff. scdo p̃ncipaliter q̃ro q̃ substitutio ꝛc. ꝛ idẽ ĩ. d. l. p̃cib⁹. ppe. si. de alijs aũt trib⁹ qd sentiãt: stati infra ostendam. Gerardus mulert.

¶ Et si tu tabellio volueris q̃ iste tres substitutiones apertiꝰ et clarius ex p̃dicta forma ꝓsurgant: dicas ita. Fran. pupillariter ꝛ vulgariter et p fideicõmissũ substituo hoc aũt medullit⁹ impimas cordi tuo tabellio. q̃ si testator habuit filiũ ĩpuberẽ cui nõ solũ ĩ pupillari tpe: sz etiã abinde supra substituere voluerit. naz licet p̃dicta substitutio huiꝰ quarti exẽpli sufficere videaꝯ. tũ ꝓsulo tibi fideliter vt vnã quãq̃ p se facias: scz p̃mo pupillarẽ hoc modo An. filiũ meũ mihi heredẽ instituo: verũtã si dict⁹ filiꝰ me⁹ heres erit: ꝛ ĩ pupillari etate decesserit Frã. sit heres. vel sic/ fratres superstites et p̃mortuorũ fratrũ eiꝰ liberi in stirpes et nõ in capita sint heredes. deide facias fideicõmissariã hoc mõ. si vero dict⁹ An. fact⁹ pubes postea q̃cũq̃ decesserit sine liberis/ vel sic/ postea ĩfra. xx. vl. xxv. annũ/ vl aliud tale tẽp⁹ decesserit sine liberis substituo ei p fideicõmissũ Frã. vl substituo p fideicõmissũ supstites frẽs eiꝰ ꝛ p̃mortuorũ fratrũ eiꝰ liberos ĩ stirpes et nõ ĩ capita. Et qd dr de liberis p̃mortuorũ fratrũ intelligas ponẽdũ esse si vsq̃q̃ ad liberos fratrũ testator extendere voluerit. Nã ex hoc sollicitũ et cautũ te reddo vt scias q̃ ꝟba substitutiõis nõ extẽdũt vltra illos q̃s testator expssit. Si eñ instituti trib⁹ vel plurib⁹ filijs ita adijtio. ꝛ si aliq̃s eorũ decesserit sine liberis substituo supstites/ certe si decedat vnꝰ eorũ relicto filio. deinde moriaꝯ aliꝰ sine liberis: filiꝰ illiꝰ qui primo decessit/ nõ admittet cũ patruus vl sine patruus ad fideicõmissari ã hereditatẽ illiꝰ filij q̃ sine liberis decessit: qꝛ nõ extitit cõditio substõnis

Substitutõ nõ egredit pson̄am substituti.

in psona pris eiꝰ. illos enim tñ ego testator substituo q̃ supuiuerẽt illi q̃ sine liberis decedit. vt. C. de fidei cõ. l. si in psona. & ff. de le. ij. l. vnũ §. rogo. & l. cũ pr. §. hereditatẗ.

¶ Additõ. Facit. l. qui liberis §. hec ꝓba. et. l. fs si plures i pri. ff. de vul. et pu. et. l. si ex pluribus. ff. de suis & legit. here. Aliquidẗ & huiꝰ substitutiõis mata difficilis adinodũ vtilisq; valde et q̃tidiana ẗ teste Bar. i. l. cẗurio. ff. de vul. & pu. in ꝓsi. expediꝰ de cõtrarijs. & ẗ. itaq; & eã altiꝰ attingere nõ ab re mihi videꝯ. quare primo reuoco in dubiũ/an ista substitutio An. filiũ meũ mihi heredes instituo/ verũ si q̃ciũq; decesserit Frã. sit heres: post tẗpora pubertatis peniꝰ expiret. dñs Rolãdinus. §. post pri. pñtis rubri. tenet q̃ sic. & hoc tenet glo. fi. i. d. l. cẗurio. ibi. si aũt esset paganꝰ. & glo. i verbo fidei cõmisi. ibi. fs in pagano dic. & ẗ. i. d. l. pcibꝰ. & glo. mag. in fi. in §. q̃ ratione et glo. in §. fi. insti. de pupil. & glo. in ꝓbo substitutiõis. i. c. raynutiꝰ. d testa. Itẗ Azo i sũma. C. d ipu. & alijs sub. & Jo. an. in. c. j. de testa. in sexto i glo. antiq̃/ q̃ est in ꝓbo absq; deductiõe. & sequũẗ mlti doctores. Sz qz aduerte ipsemet Jo. an. i. d. c. j. in nouella. videꝯ tenere ꝯriũ dũ vult q̃ substitutio ꝯpẽdiosa facta ipuberi etiã p ꝓba directa ũtra tẗ pora pubertatis valz iure directo. postea aũt iure fideicõ. d primo est casꝰ. vt dicit i. d. c. j. et de secdo dicit eẗ casũ i. d. c. raynutiꝰ. Itẗ dicit q̃ de iure ciuili ẗ casꝰ i. l. pcibꝰ d alle. nã. ibi d̃m cũ nulla spãlitas ponꝯ i milite. lz mulier ibi ad põpã narrauerit q̃ maritꝰ eiꝰ testator fez fuerat miles. primo qz nõ fuit testatꝰ iure militari. qd pz/ qz bis ibi põderaꝯ q̃ filiꝰ fuit i ptãte patris/ qd nõ fuisset necessariũ si fuisz testatꝰ iure militari. l. miles ita. §. exheredato. ff. d tes. mi. et. l. i testamẽto. j. i. fi. C. illo ti. Itẗ in d. l. pcibꝰ. i fi. obliquaꝯ substõ post aduẽtũ pubertatis qd nõ pcedit i testamẽto militis. vt ptz i. d. l. cẗurio. cũ ibi notatis. Itẗ & tertio illa l. ponꝯ i titulo cõi. nã si pcederet iure militari/ fuisz posita i titulo de tes. mili. ita i sili arguit glo. i. c. si sup gra. d offi. dele. li. vi. Hanc sentẗiã suadet p̃sũpta volũtas testatoris. vt dicit ipe Jo. an. vbi. & post cũ Panor. i. d. c. raynutiꝰ. Hec obstat. l. i pupillari. & l. ꝓbis ciuilibꝰ. ff. d vul. & pu. qz fz eũdẗ/ ibi voluit substituere pupillariter tñ testator: & p errorẗ maiꝰ tẗpꝰ exp̃ssit. vel qd ibi dicit frustra & ẗ. itelligẗ fz eũdẗ/ q̃tũ ad substõnẗ directã. valebit tñ iure fidei p̃mis si. hec opinio vꝯ dñõ Panor. vbi s multũ equa ꝓpter volũtatẗ testatoris q̃ i substõe retulit se ad oẗ tẗpꝰ. Sed aduerte q̃ Bar. i. d. l. cẗurio in hac difficultate nescio inquit q̃d dicã. subdit tamẗ dicẗs fortevtraq; opinio possit substineri: quare fz eũ nõ q̃ verba directa q̃tuz ad p̃sens sunt duplicis generis. quedã enim sunt directa & ciuilia hoc est iure ciuili ĩtroducta vt ꝓbũ heres esto. vt. l. obuenire. ff. de ꝓbo. sig. Certũ cni est q̃ deportatꝰ nõ põt eẗ heres: qz nõ hz ea q̃ sunt iuris ciuilis. itẗ ptor nõ põt facere heredẗ: sz bono p̃ possessorẗ & siles. vt. §. qs aũt isti. d bono. pos. & idẗ de ꝓbo istituo. vt. l. j. & p totũ. ff. d here. isti. & isto mõ capiẗdo si substõ ẗ facta p ꝓba directa ciuilia/ si semel valuit iure directo nunq̃ trahiꝯ ad fidei cõmissuz. vt. d. l. ꝓbz ciuilibꝰ. & nota. ibi ciuilibꝰ. ita etiã notaꝯ i. d. l. in pupillari. Quedã ꝓo sũt ꝓba directa ñ ciuilia: sz a gẗibꝰ inuẗta. hꝰ est q̃ dirigũẗ ad substitutũ vt ipse de sua manu capiat nõ ab alio. vt l. eã quã. C. d fidei cõmissis. i glo.

Substitutõ cõpẗdiosa hoc mõ cõcepta An. filiũ meũ mihi heredes instituo verũ si q̃ciũq; decesserit Frã. sit heres an post pubertatẗ penitus expiret.

sup ꝓbo directo. exēplū ī ꝓbo accipiat. ⁊ in ꝓbo capiat: ⁊ ī ꝓbo moriat. vt in. d. c. i. de testa. ī. vi. et ī ista ꝓba sunt magis ꝓgrua et cōta oib us gētib⁹. et isto scdo mō accipiēdo, dicit ipe Bar. vbi. s. q̄ opinio. Jo. and. volētis q̄ substitutio facta p ꝓba directa post aduentū pubertatis obliquet: sit ꝓa. ꝓbat ipe Bar. illud dictum: talis accipiat vel moriat tali ⁊ sīlia verba: pñt itelligi q̄ q̄s accipiat iure directo: vt heres. et possent itelligi vt q̄s vt legatari⁹ accipiat. sua tñ auēte. vt. l. titia. i. §. i. ff. de le. ij. et sic ista ꝓba d̄ iure ciuili nō hñt ꝓprium significatum, quoniam verba iuris ciuilis nō sunt: ideo in dubio intelligentur ꝑ̄m q̄ casus euenet. q̄ si pupillus moriatur intra pupillarem etatem, lex interpretaturillam substitutionē directam. si postea moriatur iterpretatur fideicōmissariam. Simile habem⁹ in verbo quod pōt reperiri in preterito et futuro. nam lex illud interpretatur ꝑ̄m accidentiam facti secūdū quod si in preterito occurreret, in eo interpretabitur. et ita ecōtra. l. hec conditio. i. §. fina. cū similibus. ff. de condi. et demonst. Et per hoc patet responsio ad cōtrariū q̄d dicit. q̄ directa substitutio nūq̄ obliquat. cōcedo: sed ista nūq̄ fuit directa, si post pupillarē etatem decesserit: quia hic sciebat lex illā tūc moritur. vt. l. cū q̄dam §. suū. ff. d̄ acq̄rēda here. et ī lex semp fuit certa, ⁊ si pupill⁹ decessisset ī pupillari etate: eēt directa. q̄ certa erat lex. Sz q̄ñ sunt ꝓba directa ciuilia: illud ꝓbus hz in se ꝓpriū significatū. vt iure directo sit heres: ⁊ ī ibi nō est necessaria interpretatio. q̄ sic voluisse defunctū cōstat. ī post tpa pubertatis non obliq̄t. ita dicit Bar. vbi. s. ⁊ hoc forte voluit ꝓz eū. sentire Johan. and. in. d. c. i. in nouella. dum ibi facit differētiā int directā directo: ⁊ iter directā nō directo. et nota hāc cōcordiā Bar. quā etiam sequut⁹ est sūmi ingenij vir legum doctor meritissim⁹, dñs Nicolaus de capella Bruxellenk. preceptor meus honorādus Louanij ordinarie legens institutiones. in suo apparatu ī titu. de pupil. sub. §. qua ratione. in glo. sup ꝓbū ad exēplū

Verbum q̄d pōt reperiri in pterito et futuro iterpretatur scdm accidētiam facti.

¶ Scdo reuoco in dubium. quid de tali substitutione. Si fili⁹ me⁹ q̄ñcunq̄ decesserit Franci. substituo: dñs Rolandin⁹. s. ꝓsi. prima igit forma hec ē. ⁊c. tenet eā omnī tpe fideicōmissariā esse. ita etiam tenet glo. in ꝓbo fideicōmissi. in. d. l. precib⁹. quā glosam ī hoc sequūtur multi docto. vt etiam ostēdit Bar. in. d. l. cēturio. ꝓsi. scdo principalit q̄ro. ita tenet etiam glo. in c. j. d̄ testa. ī sexto. Sed glo. mag. in fi. in §. qua rōne. insti. de pupil. tenet cōtrariū. quā glo. tenēt Jaco. de are. ⁊ Li. ī. d. l. p̄cib⁹. ⁊ Jo. and. ī. d. c. j. in nouella. Bar. ī. d. l. cēturio. ꝓsi. scdo pnciplaiter q̄ro q̄ñ substitutio ꝓpendiosa. ⁊c. post multa argumenta p eū recitata p vtraq̄ opinione. q̄d dicemus in q̄t dubito. subdēs tandē q̄ in p̄dicta q̄one debem⁹ p̄mo aduertere si ex ꝓbis p testatorē appositis possum⁹ cōiecturari q̄ voluit eā intra tpa pubertatis iure directo valere. q̄d ꝓtigit sepe ꝑ̄m eū. Quid cñ si dicit testator q̄ substitutus capiat sua auēte: ex hoc videt iure directo. vt. l. titia. j. §. j. ꝑ̄m p̄mā lectura. ff. d̄ lega. ij. et ibi hoc exp̄sse tenet idē Bar. vl q̄d si in p̄cedētib⁹ ꝓbū illud cōe accepit p directo: certe ⁊ ī sequētib⁹ accipiet p directo. vt. l. si ceru⁹ pluriuz. §. fi. ff. de leg. i. Itē q̄d si testator dixit accipiat quasi dicat accipiat d̄ manu mea: nō cñ videt deuenire libere q̄ñ sua auēte non pōt accipe, ⁊ sic pōt p aliū ī pediri. vt. ff. de vi ⁊ vi

Substitutō ista si filius meus q̄ñ cūq̄ decesserit Frā. substituo, an sit oī tēpore fideicommissaria

ar.l.vim facit.in fi. facit qd idem Bar.dicit in.l.meuꝰ.§. fundo.in fi.§.ff.de leg.ij. Vel qd si testator dixit/qñcunq; filiꝰ meꝰ decesserit volo hereditatẽ meã totã et integrã ad talẽ venire: qz tũc hoc non ꝑt eẽ nisi ex vigore pupillaris dicte: qz alꝯ substraheret legitimã et trebellianicã. ⁊ iõ erit directa. ar.l.in testamẽto.i.in fi. C.de tes. mili. vel qd si dicat oia bona mea volo ad talẽ puenire: qz eo ipso q dicit oia/ nchil excipit. vt.l. iulianus i pnn.ff.de lega.iij. vel dicit pueniat sine aliqua diminutione: et tũc excluderet matrẽ: qz est pupillaris tacita ex volũtate ꝓbata vt.d.l.ꝓcibꝰ.in glo.sup ꝟbũ oino secꝰ si dicat puenire volo oia bona mea mobilia et ĩmobilia et non dicat iura et actiones. qz tũc videt institutꝰ in certis bonis: qz actiones nõ sunt bona mobilia vl ĩmobilia. vt.l.quã tuberonis.§.fi.ff.de pecu.et Jaco.de are.i.l.mouentiũ ff.de ver.sig.⁊ spe.in ti.de fructi. et interesse.§.i.ꝟsi.scdo q̃rit an p ꝓdicta.⁊c.⁊.l.a diuo pio.§. i vẽditiõe.ff.de re iu. Nñcũq; aliqd illorũ ꝓdictorũ ꝟborꝫ nõ apponit i testamẽto: sed loquit simpliciter testatoꝛ: illo casu cũ volũtas testatoꝛis est dubia nec de eiꝰ voluntate apparet tũc debemꝰ inspicere fz eũdẽ Bar.vbi.§.sicdẽ mr est i medio/et tũc interꝑtandũ ẽ fz eũ p mre tãq; i benignioꝛẽ ꝑtem/et erit oi tẽpore fideicõmissaria. facit qd nota.in.l.q duos.§.i.ff.de rebꝰ du.et qd no.i glo.i.d.l. cẽturio ⁊ in.d.l.ꝓcibꝰ.⁊ hoc casu itelligit ipe bar.opinionẽ oiz q dicũt hanc substõnẽ cẽ fideicõmissariã omni tpe.scz qñ mater ẽ in medio. Idẽ fm eũ si in medio esset aliqua illarũ psonarũ ꝗ quã dixit nõ admitti tacitã pupillarẽ. de qbꝰ ẽt dixi §.in rub.de pupillari substitutõem.ꝟ. adde dñ dñs Rolãdinꝰ.⁊c.

Actiões nõ sunt bõa mobilia nec ĩmobilia.

Predicta limita nisi sint substituti filij testatoꝛis qui ex ꝑsumpta volũtate defuncti mrẽz excludũt vt nota.in.d.l.ꝓcibꝰ.p glo.vlti.et p eũdẽ. Bar.ĩ.l.lutius.ff.de vul. et ibi glo.in ꝟbo nõ ad matrẽ.facit qd doctoꝛes dicũt.in.l.fi. C.de insti.et substi. Nõ obstat fm eũ. l. ꝓcibꝰ.sepe alle. vbi ꝓmo est directa postea fideicommissaria: et tñ mater est in medio: qz ibi est speciale fm eum in testamẽto militis q põt substituere directo oi tpe. Sz si fuisz pganꝰ tũc eẽt oi tpe fideicõmissaria matre existẽte in medio. vt dicit ipse Bar. vel dic fm Jo.an.in.d.c.i.de testa.in.vi. in nouella.q illa.l.ꝓcibꝰ. loquit i substõne q̃ fit p verba directa. ita refert etiã Panoꝛ.ĩ.c. raynutiꝰ. de tes. Eodẽ mõ solueꝯriũ qd posset foꝛari d.d.c.i.qz ⁊ ibi substitutio fuit facta p verbuz directũ. vt ibi notat glo.in ꝟbo filie mozeret: fz nos loq̃mur qñ fit p verbũ cõe Quõ aũt differãt directũ et cõe et obliquũ. et quõ possint dinosci vnũ ab alio.ĩ.dicã. Sꝟo neq; mr neq; aliqua psonaꝝ illaꝝ de qbꝰ.§ est in medio. tũc fm enndẽ Bar. vbi.§.si decesserit ĩ pupillari etate erit pupillaris directa. postea aũt fideicõmissaria. pbat: qz ꝟbũ qd põt se hre ad plura tpa iudicatur ĩ dubio platũ eẽ ab initio. vt ostẽdat futuros euẽtus.l.hec conditio.i.§.fi.de cõdi.et demõ.l. sed iulianꝰ.§. pinde.ff.ad mace.et.l. q̃ res.post pnn.de solu. Aut ergo iste filiꝰ decessit in pupillari etate et videt hoc verbũ platũ ac si dixisset testatoꝛ / si ĩ pupillari etate decesserit. si vero postea decedat videt platũ in fideicõmissaria. et sic videt ista substitutio vniformis. qz lex q̃ semp ẽ certa de euẽtu.l.cũ qdã.§. suũ.ff.de acq.here. facit istam substitutionẽ ab initio pupillarẽ: et ex post facto fideicõ

Subsitutõ ulla si filius meus qñ cũq; decesserit Frã.sub fintuo an sit oi tẽpore fideicõmissaria

Lex sp certa est de euentu.

missariā. et ideo non variatur ex tēpore sed est vniformis: ⁊ in vnū casum potest omitti. facit qd statim dixi. §. in versi. et p hoc patet respōsio. ⁊c. Hanc materiā ⁊ que circa eam possent queri prosequere latius. vt per Bar. vbi §. et latissime. vt p Bal. in. d. l. pcab⁹. in ffi. mō ergo reuocemus in dubiū istū passum. ⁊c. itē vt per Angelū are. in. d. §. fina. in versi. qro ergo quādo fit substitutio compendiosa. ⁊c. ¶ Tertio reuoco in dubiū quid de ista substitutiōe. Si An. quandocūq decesserit sine liberis Frā. sit heres: dō nūq⁹ Rolādin⁹. §. in ffi. secunda forma talis est. tenet q talis substitutio semp est fideicōmissaria. Adde q ita tenet etiam. d. glo. in verbo fideicōmissi. i. d. l. pcab⁹. idē tenet Inno. in. c. raynuti⁹. de testa. Sz Dy. et alij dicūt hoc esse falsuz. vt refert Bar. in. d. l. cēturio. in versi. quid si testator sic substituit qscūq ⁊c. et ꝯ casū. d. l. cēturio. vbi fuerunt apposita illa ffba sine liberis: ⁊ tū valet iure cōi intra tēpora pubertatis. nec etiaz illa ffba hsit inducere fideicōmissariaz substōnem. nā pgruūt pupillari etati. pstat ei pupillū decedere sine liberis. pro ista opinione ē etiā casus expssus in. d. c. i. de testa. li. vi. vbi pterea dr q ī substōnib⁹ semp ē interpta tio faciēda vt substitutio directa intelligat⁹ potiꝰ q̄ obliqua: dūmō earū verbis et psonis pueniat istitutis: sic est ī ꝓposito: ergo. istud vult etiā glo. in §. fina. insti. de pupil. sub. vide latiꝰ p bar. vbi supra et bal. in. d. l. pcab⁹. i. ffi. tertio glo. dicit q qñ cōditio sine liberis. ⁊c. et p Johā. an. in. d. c. i. in nouella Aduerte q ea q̄ circa hāc formā dicunt debent etiā dici circa illaz formā quā ponit idē dñs Rolandin⁹ supra in ffi. tertia forma talia verba habet. ⁊c. cū nō sit differētia inter ffbū heres esto: et verbū instituo. vt ifra patebit. ¶ Ut materiā hui⁹ ꝑpendiose substitutionis: que pfecto difficilis et intricata est. plene intelligas distingue: qz aut substitutio ꝑpendiosa fit a milite. aut a pagano. si a milite tūc aut fit per verba mere directa: vt qz dixit testator si filius me⁹ quādocūq decesserit talis sit heres aut talez heredem facio aut talē instituo. ⁊ valet iure directo sp ex pūlegio militis. ⁊ si maiorē filiū in pupillari etate substituꝰ habebit omnia bona tā pris q̄ filij. si vero in adulta maiorē etate tūc capit dūtaxat bona patris cū fructib⁹ in hereditate inuētis dicta. l. centurio. et. l. miles etiam his. tūcta ibi glo. et. l. miles ita. §. i. ff. de mili. testa. ⁊. l. in testamēto i. C. allo. ti. nec hoc casu obliquaꝰ huiusmodi substitutio licz mater sit in medio. vt dicit Bar. ī. d. l. cēturio. in prima oppositione ad secūdā partē illi⁹ legis. Nec obstat sepedicta. l. pcab⁹. vbi post pubertatē obliquaꝰ: qz ibi fm Bar. fuit facta p verbū cōmune: scz substituo: nō p verbū directū. vel dic q licz ibi fuit ffbū directū iure gentiū: non tū fuit directum ciuile de quo supra dictū est. Vel dic q ibi nō fuit testamentū factū iure militari. de quo dixi. §. post principū presentis additionis. Aut fit per ffba mere obliqua. vt qz testator dixit rogo heredē vt hereditatez quandocūq decesserit restituat tali. et semp est fideicōmissaria. l. coheredi. §. cū filie. ff. de vul. Aut fit p verba cōia: vt qz dixit testator si filiꝰ me⁹ quādocūq decesserit substituo ei caū: et tunc si mater est in medio et filiꝰ adulti⁹ moriatur talis substitutio fauore matris obliquaꝰ et ē fideicōmissaria dicta. l. precibus. in fine fm vnuz intellectū: alꝯ semp valet iure di-

Substitutō cōpēdiosa ꝑcepta hoc mō si An. qscūq decesserit sine liberis Frā. sit heres an sit semp fideicommissaria

recto. dicta.l.cēturio. cū ibi notatis p Bar.ita loquit glo.mag.in dicto §.qua ratiōe institu. de pupil. Si vero fiat a pagano similiter est distinguendum: quia aut fit per verba mere directa: et tunc si filiꝰ moriat in pupillari etate valet iure directo. l.iuriꝰ.ff.de vul. Si vero in adulta etate moriatur tunc ex his que supra dicta sunt distingue: quia aut est facta substitutio per verba directa similia et tunc nullo modo valet post pubertatem. sed deuolut hereditas ad veniētes ab intestato p tertum in.l.verbis similibꝰ.et.l.in pupillari.ff.eo.et tertū in.d.§.q̄ ratiōe in fi.si vero fiat substitutio p verba directa nō similia.vt est verbū moriat:⁊ similia.tūc intra pubertatē valet iure directo: postea aūt iure fideicōmissi.c.j.d testa.i.vj. tūcto.c.raynutiꝰ.de testa.in. anti. Aut fit a pagano huiusmodi substitutio cōpendiosa p verba mere obliqua tunc semp est fideicōmissaria et mater nō excludit.d.l.coheredi.§.cū filie: iūcta.d.l.p̄cibꝰ. Aut fit a pagano p ꝓbū cōmune vt est verbū substituo et filia.tūc vt supra patet est diuersitas ⁊ discordia inter glosas. sed dic ex supradictis q̄ aut mater est in medio aut nō est. p̄mo casu iterū distingue q̄ aut ē substitutꝰ filiꝰ testatoris.et hoc casu valet iure directo intra tēpus pubertatis: et mater excludit ex presumpta voluntate testatoris.vt vult glo.fi.i fine.in dicta.l.precibus.et glo.in verbo nō ad matrē.i.l.iuriꝰ.ff.de vulga.et ibi Bar.post pubertatē vero valet iure fideicōmisso.d.c. raynutiꝰ. Aut est substitutꝰ extraneus et tunc fauore matris talis substitutio semp est fideicōmissaria: secꝰ si fit a milite.vt supra dictū est per.d.l.precibꝰ.p̄m vnū intellectū. Aut mr nō est in medio. tunc ab initio valet iure directo postea vero obliquat.vt vult glo. mag.in.d.§.qua ratione. Hec predicta distinctio colligit ex dictis Bar.in.d.l.cēturio.⁊ ex his q̄.§. dixi quam tene menti. Quero an substitutio cōpendiosa facta p verbū cōe cōtineat vulgarē.sez si institutꝰ nō erit heres? Bar.in sepe dicta.l.cēturio.ꝓsi.quero vtrū substitutio cōpendiosa facta per verbū cōe.⁊c.sic distinguit. Aut illa ꝓpendiosa cōtinet pupillarē: quod quādo sit ex p̄dictis apparet. tunc cōtinet vulgarē.vt.l.iā hoc iure.i princi.ff. de vulg. Aut nō cōtinet pupillarē vt puta quia facta filio maiori vel emancipato vel alij vt patet ex predictis: et tunc si illa compendiosa esset facta per verbū mere obliquū: non continet vulgarē.immo illa substitutō euanescit istituto nō adeūte.vt.l.ille a quo.§.si de testamēto.in fine.ff.ad trebellia.sed si esset facta per verbū cōe tunc cōtinet vulgarē ꝑm Ja.de ra.vt dicit Li.in.l.precibꝰ.C.de ipu.⁊ alijs sub.⁊ tenet hoc Raynu.vt refert Bar.vbi.§.qd̄ dicit se putare verū.nā vt subdit: verboꝝ significatio hoc iportat.dicit ei testatoꝛ si filiꝰ meꝰ decesserit sine liberis: vt quādocunq̄: quia intelligit siue deceddat in vita testātis siue non: siue ante testamentū siue post.vt l.quidā relegatus.ff.de rebꝰ du. et.l.hec conditio.j.§.sina.de conditio.et demonstra. sed dictis casibus sine dubio dicta substitutio nō potest verificari nisi per vulgarez:ergo. Contra predicta videtur.in.l. heredes mei.§.cū ita.ff. ad trebellia.vbi facta substitutio per verbū cōmune: peruenire volo semper videtur fideicōmissaria Solut Bar.vbi.§.quia hoc verū post aditā hereditatē. Sēdo opponit cōtra p̄dicta ⁊ videt q̄ hec

Substitutō cōpēdiosa facta per ꝓbū cōe an cōtineat vulgarem?

substitutio ꝓpēdiosa nō ꝓficiat nisi vulgarē tm̄: ⁊ nullo mō trahat ad fideicōmissariā. vt. d. l. iā hoc iure. ff. ō. vul. nāibi dr q̃ breuiloq̃ fctā i parib⁹ p verbū substituo cōtinet tm̄mō vulgarē. g̃ idē in cōpendiosa. Bar. vbi. s̄. soluit sic distinguēs. siq̃dē substitutio cōpendiosa ē fctā p adiectionē tpis importari per distributiuū q̃ficūq̃: tūc sine dubio cōtinet fidei cōmissariā p⁹ aditā hereditatē q̃ficūq̃: p ea q̃. s̄. dicta sunt. idē si nō ē apposita dictio q̃ficunq̃: sed alia dictio q̃ de natura sui tpis tractum significat. vt si decesserit sine liberis: licet nō dicat q̃ficūq̃: q̃ tunc requirit tractuz tēporis vt appareat vtrum decedet sine liberis: ⁊ tunc cōtinet fideicōmissariam. vt d. l. heredes mei. §. cū ita. et. d. c. j. de testa. lib. vj. et facit ꝗm eundez Bar. d. l. p̄cib⁹. Sz si dixerit testator filio meo talē substituo/ nullo adiecto qd̄ requirat tractū temporis/ tūc ista substitutio nō esset cōpendiosa: sed vulgaris tm̄/ vel pupillaris si eēt facta filio īpuberi. vt. l. gall⁹. §. j. scdm vnā casus positionem. ff. de libe. ⁊ posthumis. et probat. in. d. l. iā hoc iure. ff. de vulgari. ¶ Sz q̃. s̄. mētio fctā ē de ꝓbis directis: cōib⁹/ ⁊ obliq̃s. quero: ⁊ reuoco i dubiū q̃ sint verba directa/ que cōia/ ⁊ que obliq̃?

Pro hoꝝ itelligētia nota tres regulas q̃s pōit Bar. i. d. l. cēturio. in ꝓsi. q̃nto ⁊ vltio ꝓncipalit ē videdū. Prima ē q̃ verbū directuz est illud qd̄ de sui natura ꝓportat vt ille cui reliquit/ de sua manu ⁊ aucte propria accipiat: nec in alteri⁹ factū trahit. vt ē ꝓbū heres esto. ⁊ verbū īstituo/ ⁊ filia. vt. l. eā quā. C. de fideicōmis. ⁊ pbatur p tex. i. l. omne verbū. C. cōia de legā. Alia regula est q̃ verba obliq̃ sūt q̃ sonant vt quis capiat de manu alteri⁹ q̃ testatoris. vt si dicat testator instituo te caium heredē. ⁊ rogo/ volo: aut fidei tue ꝓmitto vt hereditatē meā restituas seio vt ex tex. in. d. l. coheredi. §. cū filie. ff. ō vulga. ⁊ ff. ⁊. C. ad trebel. per totum. et insti. de fideicom. here. per totum. Tertia regula ē q̃ verba cōmunia sunt que habent vtrāq̃ significationez. vel possūt ad vtrūq̃ intellectū trahi. vt verbū substituo/ verbū pueniat/ verbum habeat/ et verbū deuoluat. idem in similib⁹. Hanc materiam prosequere latius vt per eundem Bar. vbi. s̄. vide etiā late p Ange. are. i. d. §. fina. īsti. ō pupil. vbi enumerat nouē verba directa. dicit tm̄ q̃ non oia illa sunt directa ciuilia. sz solū illa duo heres esto/ ⁊ verbū instituo. cetera vero sunt directa de iure gentiū. de q̃ etiaz supra dixi i presenti additione. in ꝓsi. sz aduerte q̃ Bar. ⁊ c. et istud dicit ipse Ange. notanduz ad materiā. l. verbis ciuilib⁹. ff. de vulga. q̃ verba directa ciuilia nunq̃ possunt obliquari. vt ibi. sed alia sic vt. s̄. satis deductū ē. Ite subdit idē Ange. ibidē q̃ ⁊ q̃t sint verba obliqua et que ⁊ quot cōia. de q̃ dic vt ibi p eū. ⁊ p Bar. vbi. s̄.

Finaliter q̃ro an hec substitutio cōpendiosa sit p se subtitutio: an vero tm̄ quedā adiectio substitutionis? Idē Bar. vbi. s̄. i versi. se cūdo q̃ro q̃re dicatur ⁊ c. rsidet q̃ aut ista substitutō fit a milite/ qui potest etiam maiozi et sic puberi directo substinere: et tūc est vera substitutio/ et spēs substōnis. d. l. cēturio. iūcta glo. i ꝓbo dūtaxat. aut fit a pagano/ et tūc magis est adiectio substitutiōis q̃ vera substitutio. nā tūc cōtinet vulgares/ pupillares. aut fidei cōmissarias. vt. s̄. patet. Per hec sit breuit expedita difficilis hec ⁊ subtilis cōpēdiose substōnis materia. quā si altius forte attigere lubeat recur.

Cōia ꝓba que sint.

Substitutio cōpēdiosa an per se sit substitutio?

Directū ꝓbū q̃d sit?

Obliq̃ verba q̃ sint

ras ad Bar.z alios scribentes in sepe dicta.l.centurio.ff.de vulga. et ad eundē/itē etiam ad Bal.et alios ī sepe allegata.l. precibus. C.de impu.et alijs substi.ad Panor.in.c.raynuti⁹ de testa.ad Jo. and.in.c.j.de testa.libro.vj.in nouella.et ad Ange.are.et alios ī.ff. fina.isti.de pupillari substi.B.m.

Loca ba que sint.

¶ De breuiloqua seu reciproca substitutiōe. Rubrica.xxvii.

Testator habēs duos vl' plures filios ipuberes sue patrie ptāti subditos/istitutionem eis breuiloquā facere potest hoc modo An.et Frā. filios meos impuberes michi heredes instituo:z eos iuicē substituo. Dicitur autē substitutio breuiloqua ideo qz sub hac ꝓbozꝫ breuitate continet quattuoz substitutiōes. scilicet duas pupillares exp̄ssas: et duas vulgares exp̄ssas: et hāc substitutionē lex etiā appellat reciprocā. vt.ff.ꝺ vulg.sub.l.iā hoc iure. Vl' si An. heres erit z in pupillari etate decesserit Frā. superuiēs vocabitur iure directo: et eodē modo si Frā.heres erit z in pupillari etate decesserit An. superuiens vocabit heres iure directo.z in vtroq; excludit mat' z ceteri ab intestato vemētes ꝑ' effectū pupillaris exp̄sse. vt sepe dictum est:z sic habes duas expressas pupillares. vnam videlicet in persona cuiuslibet quarum queli bet est expressa quo ad effectuz licet non quo ad verba.

Substitutio breuiloqua q̄re dicatur breuiloqua?

Substitutō pupillaris contēta sub breuiloq; excludit matrez.

¶ Additio. Facit.l.luti⁹.ij.rñso. ff.de vul.z pupil.z ibi Bar.ī ꝓ si. secundo q̄ro vtrū hec substitutio z̄.z vide q̄ dixit z addidi.s.ī rub. de vul.sub.ī scda additiōe. B.m.

¶ Itē cōsurgūt ex his ꝓbis duo vulgares: qz si aliq; eoz heres nō erit-puta qz nolit vel qz nō possit. alij ī solidū erit heres. nec credas q̄ hec ꝓba possit ī hoc casu retoz queri ad fidei cōmissum q̄ꝫ cuis hic ponat istud verbuz substituo: qz tñmodo habēt effectū pupillarz et vulgaris: vt dictū ē.z hoc ꝓbū substituo in pupillari et vulgari semper se adaptat iure directo vt in sequenti rubrica dicitur.

¶ Additio. De hoc an.s.hec substitutio vos iuicē substituo ꝓtīeat fideicōmissariā dicā.j.ista ru.ī.ꝓ. itē q̄ro an ne hec substitutio vos ī uicez substituo cōtineat fideicommissariā Gerardus mu.

¶ Et nō q̄ hec substitutio fieri ñ pōt: nisi istituti sint filij z pupilli existētes ī ptāte testatorz: quia si instituti essent puberes vl' emancipati vl' alij extranei et fieret eis substitutio per verba predicta.s. eos inuicē substituo nō esset breuiloqua imo vulgarz tacita. vt.s.in rubri.de vulg.substi.ꝓ. tacita vulgaris ē illa in qua z̄. dictum est.

¶ Additio. Idē si alt' sit pupill⁹ z ī ptāte alt' ꝓo maioz vel nō ī potestate.d.l.iam hoc iure.s.alle.z d.l.luti⁹.z.l.ī testamento.j. rñso. C.de mili.testamēto.z ē rō vt eq̄litas iter iuicē substitutos seruet quā quidē iura seruāda p̄cipiūt. vt ī auc.eq̄litas.C.ꝺ pac.puētis et.l.illō circa fi.C.de colla.nā cū nō pōt valere substitutio pupillaris ī psona ei⁹ q̄ ē maioz vel nō est in ptāte.l.ij.j.z.ij.rñsis. ff.ꝺ vul. g nec hoc casu ꝓtinebit pupillarz in psona pupilli.p.d.rationē. Et aduerte dū dñs Rolādin⁹.s.dicit q̄ hec substitutio/vos iuicem substituo/si fiat exneis aut puberib⁹ ꝓtiet duas vulgares tacitas hoc ītelligē q̄ ad ꝓba nō q̄ ad effectū.facit qꝺ dicit idē Rolādin⁹. s.,prie p⁹ ꝓnci.pñt z rubri.diuersis cū respectib⁹ vna z eadē sub-

Eq̄litas seruanda ē inter iuicem substitutos

stitutio dicit tacita ⁊ expressa. vt plene dixi in rubri. de vulga. substi. in pn. magne additionis. Substitutio eñ breuiloq: itē etiā compendiosa licet tacitas substitutiones quo ad verba contineāt. cōtinent tamē expressas quo ad effectū. vt i supiorib⁹ dictū est. Hinc potest inferri q licet vulgaris tacita: illa scz que cōtinet in expssa pupillari: nō excludat matrē ipi⁹ testatoris. vt tenet Bartho. i. l. j. ff. de vulga. in ꝓlī. quero vtrū tacita vulg. et post eū Ange. are. in sti. de vulga. in princi. versū. quero an i pupillari expssa ⁊c. et dixi. s. in rubri. de vulga. substi. versū. itē quero vtrū tacita vulgaris cōtenta scz ⁊c. ista tū vulgaris tacita. s. quo ad verba i casu pmisso excludit matrē etiaz testatoris e ⁊ quo nō est tacita quo ad effectū. vt. d. l. luti⁹. in fine pncipij. ff. de vulg. et pupil. Gerardus mulert.

Substitutō breuiloq; q̄re dicatur reciproca?

¶ Itē nō q ista breuiloq substitutio appellat etiaz reciproca/eo q per effectū bine pupillaris ⁊ bine vulgaris fit reciprocatio de vno in alium vt dictum est.

¶ Additio. Circa materiā hui⁹ reciproce seu breuiloque substitutionis paulo lati⁹ eam attingēdo addas dū dñs Rolādin⁹. s. dicit q hec substitutio continet q̄ttuor substitutiones: q: interduz solum duas cōtinet vulgares tātum. vt quādo fit duob⁹ imparib⁹ quorū alteri nō potest substitui pupillariē: vel qñ fit duob⁹ emancipatis: vel puberib⁹: tunc eñ cōtinet solum duas vulgares. vt. s. Ñq ꝓtinet duas pupillares tantū. vt quādo fit duob⁹ ipuberib⁹ exheredat⁹. ar. insti. de pupil. substi. §. nō solū. Ñq ꝓtinet duas fideicōmissarias tātū. vt quādo fieret i codicillis. vt. l. sceuola. ff. ad trebellianū. Ñq ꝓtinet q̄ttuor. duas. s. vulgares: ⁊ duas pupillares vt qñ fit duob⁹ impuberib⁹ institutis ⁊ i ptāte ꝓstitutis. vt. s. Et aduerte q nō pōt hec q̄ttuor continē: nisi illa oia adsint. scz q sint impuberes: item q sint in potestate: ⁊q sint istituti. ⁊ hoc est qd voluit dñs Rolandin⁹. s. in versū. et nota q hec substitutio fieri nō potest nisi istituti ⁊c. intellige. scz vt quattuor illas substitutiōes cōtineat. alias autem pōt. vt. s. patet Ñq cōtinet scx. vt si dico filios meos ipuberes istituo: et eos inuicē substituo si decesserint i pupillari etate vl postea qscūq; nā hec ꝓtinet duas vulgares si nō adeat hereditas. et duas pupillares si decesserit i pupillari etate. et duas fideicōmissarias si decesserint postea. Itē pōt esse q ꝓtineat octo vt si qs hēret duos filios ipuberes et mēte captos ⁊ eos istitueret et substitueret p hec ꝓba: filios meos ipuberes istituo heredes: ⁊ eos inuicē substituo si ipupillari etate vel post i demētia. vel alias qñcūq; decesserint. Nā tūc contineret duas vulgares: duas pupillares: duas exēplares: ⁊ duas fideicōmissarias: ⁊ sic octo. Aduerte tū q si dictis duob⁹ filijs ipuberib⁹ demētib⁹ substitueret pat simpliciter p hec ꝓba: vos inuicē substituo cōtinerētur sex substitutiōes directe/due scz vulgares: due pupillares/⁊ due exēplares. pbant premissa p ea q. s. quattuor primis rubricis late dicta sūt. Intelige pdicta qñ hec substitutio breuiloq fieret duob⁹ tñ. Si aūt fieret plurib⁹. puta trib⁹ vel q̄ttuor: tūc nūerus substitutionū ascēderet multū. posset eñ ꝓtinere octo vulgares: octo pupillares: ⁊ sic de filij⁹. vt ad sensuz ptz practicāti. hec Bar. i. l. luti⁹. ff. de vul. ⁊ pupil.

Substitutō breuiloq; q̄t ⁊ q̄s substitutiones contineat?

¶ Quero: dixi q qñ hec substō fit duob⁹ q ꝓtinet duas vl q̄ttuor vl sex. An n e posset substōnes im

Substitutō breuiloq; et ꝓpēdiosa an cōtineant substōes tacitas.

Substitutõ breuiloqua an et qui ꝓtineat substões iparis numeri.

paris numeri cõtinere/ vt tres vl q̃nq̃/ vel septẽ: risdet Bar. vbi. s. i ꝓsi. sz q̃ro qui hec substitutio fit duob⁹ ꝛc. q̃ sic/ ex ꝓbata volũtate testatoris. vt puta si iuicẽ substituit duos filios q̃ꝝ alt̃ erat impubes ꝛ ꝓbet̃ volũtas q̃ voluit ipuberi pupillariter substituere. ar. l. i testamẽto. i. i fine. C. d testa. milit.

Item q̃ro: dixi. s. q̃ hec substitutio fctã duob⁹ iparib⁹ continet duas vulgares tãtũ. pone testator istituit duos ipuberes i ptãte existẽtes: ꝛ quẽdam tertiũ: ꝛ eos iuicẽ substituit: certũ ẽ q̃ vulgaris ꝓtinet̃ i ꝑsona oim p. d. l. iã hoc iure. sz dubitat̃ an iter filios ipuberes cõtineat̃ pupillaris? Bul. de cumo ꝛ Ray. vt refert Bar. vbi. s. i ꝓsi. q̃ro pone q̃ testator habeat tres filios ꝛc. tenuerũt q̃ sic. rõne et legib⁹ p cũdẽ Bar. citat. Sed ipe Bar. ibi tenet ꝯtrũ p rõnes q̃s ibidẽ addu: it Bal. ꝓ o i. d. l. in testamẽto. i. C. d testa. milit. sic dicit distinguẽdũ. aut ille tertiꝰ ẽ talis q̃ nõ debeat excludi a successione ipuberz ex ꝑsumptiõe iurz ꝛ naturе. vt q̃ ẽ frat̃ carnalis legitimꝰ: ꝛ tũc iter illos duos nõ credit̃ pupillarz iesse. ꝛ hoc ex ꝑsumpta volũtate defuncti: q̃ i dubio vt̃ velle q̃ ius legitimarum hereditatũ sit saluũ i sua posteritate. l. pe. C. de impu. ꝛ aliis substi. aut ille tertiꝰ nõ ẽ talis: sz ẽ forte bastardꝰ vel frat̃ testatoris: vel ꝓxus cognatꝰ: ꝛ tũc ꝓ pt̃ naturalẽ affectũ ꝑfis plenissima itelligit̃ substõ inter ipos ipuberes. ar. in rõne sui. ff. de leg. iij. l. paulo. §. i. ꝛ. ff. de libe. le. l. aureli⁹. §. titi⁹ testamẽto. Sz aduerte q̃ Sali. i. d. l. i testamẽto. vt etiam refert Ange. arc. i. d. §. ꝛ ples inst. de vulg. ꝓsi. q̃d si testator hz tres filios ꝛc. indistincte tenet cuz Bar. q̃ nõ ꝓsideraꝯ in hac matia q̃ possit ab intestato succedi nec nõ: sed tũ vmtas substitutiõis, q̃ parit̃ oẽs determinat. vt. d. l. i testamẽto. ꝛ. l. iã hoc iure. ff. de vulg. ꝛ l. q̃tuis. C. de ipube. ꝛ alius substi. et hoc vt̃ etiã sed. ipse Ange. arc. vbi. s. iuꝯ theoricã positã a Bar. et aliꝯ i. l. bona fides. ff. depositi.

Illi⁹ circa ꝑmissa q̃ro dixi. s. q̃ rõne eq̃litatz seruãde substitutio breuiloq̃ fctã duob⁹ iparib⁹ ꝓtiet solũ duas vulgares p. l. iã hoc iure. ff. d vul. cũ filib⁹. Põe q̃ testator hẽat duos ipuberes: alt̃ãniculũ: alter ꝓ o. xiij. ãnos hũtẽ cosq̃ istituẽdo iuicẽ substituat: ꝛ ille q̃ hz. xiij. ãnos cito efficit̃ pubes: ita vt i eiꝰ ꝑsõa expiret pupillarz substõ / an nec hoc casu expirabit ẽt i ꝑsona altiꝰ q̃ remãsit i ptãte: vt̃ q̃ sic. p. s. d. rõnẽ. sz tu dic breuit̃ ꝑm Bar. i. d. l. lutiꝰ. ff. de vul. ꝓsi. sz pone habeo ꝑles filios impuberes. ꝛc. q̃ isto casu siue ista pubertas/ ꝛ sic ieq̃litas supuenit viuo testatore siue eo mortuo: sẽp durat pupillaris i ꝑsona altiꝰ. ita dicit glo. i ꝓbo. etatis. i. d. l. lutiꝰ. Istud sequtur. Bal. i. d. l. i testamẽto. i. C. de milit. testa. i ꝓsi. octauo q̃rit̃. vbi allegat rõnẽ q̃ q̃d semel iclusũ ẽ: nisi sit mutata volũtas: ꝑseuerat. ar. ff. de ꝓba. l. cũ tacitũ. cũ g ab initio fuerit pupillarz iclusa/ ꝛ postea ꝓter volũtatẽ defũcti supuenerit ieq̃litas illa: nõ ẽ dicẽdũ testatorẽ volũtatẽ mutasse. facit. l. fideicõmissa. §. si rẽ. ff. d leg. iij. ꝛ. l. rẽ legatã. d adimẽ. leg. Ex ꝑdictz sequit̃ q̃ si ieq̃litas supuenisset volũtate testatoris: vt puta alter ipuberẽ emãcipauit voluntarie ꝛ spõte: tũc pupillarz i ꝑsõa alteriꝰ impuberis in ptãte retẽtiõ expiraret. facit. l. alteri. ff. de adimẽ. leg. Secũdo sequit̃ q̃ si emãciparet alterũz filiũ nõ spõte sz coactus ex aliq̃ cã: tũc no expirabit pupillaris i ꝑsona altiꝰ: ꝑ iura. s. allegata. cogit̃ ci aliqñ pat̃ emancipat̃ filiũ suũ de q̃ ꝑ glo. sua. i. §.

Substitutõ breuiloq̃ facta tribꝰ quorum duo sũt ipuberes et in ptãte. tertiꝰ vero nõ an cõtineat pupillarẽ iter ipuberes in ptãte existẽtes?

Ineq̃litas tpis an impediat substitutionẽ pupillarẽ contineri in breuiloqua?

Ineq̃litas supuenens facto testatoris int̃ mutacẽ substitutos an faciat extinqui pupillarẽ?

fina.insti.qb⁹ mo.ius pa.po.solut.ita vult in effectu Bar.vbi.s̄ Sed aduerte q̄ Bal.in.d.l.in testamēto.in ꝓsi.decimo'q̄rit.rc. in eo qd in ꝓmo correlario.s̄.prime dixi.tenet ꝓrium p rationē ibi ab ipo adductā. Verū Sali.i.d.l.in testamēto.vt etiā refert et sequit Ang.are.in.d.§. r plures.insti.de vul.substi.tenet opinionē Bar.d quo pūcto vide lati⁹ ibi per eum. Itē quero ponam⁹ quis instituit duos ipuberes quorūz alterū habuit i potestate: alterū nō: et eos inuicē substituit.postea vero quē in potestate nō habuit adoptauit vel ak's in ptātē suā redegit an cōualescat pupillaris? Bar.in.d.l. luti⁹.ꝓsi.quero qd ecōtra.et cōit doctores tenēt q̄ nō: qz dispositio ab initio inutilis nō cōfirmat ex postfacto.l.pe.ff.de re. iuris.et. l. i.§.sz si filiusfa.ff.d le.iij.ad idē.l. si idē.ff.de auro r ar.leg.nā certū est q̄ in casu ꝓposito ab initio nō cōtinebat pupillar? ex posf facto ergo (vt inquit Bar.) licet defunct⁹ voluerit eā ꝓhēdi/nō potest fieri sine noua voluntate .l. heredes palā.§.sz r si notā.ff.de testa. Sed huic videt fortiter obstare text⁹.in.l.ij.ibi sed si extraneū.ff. de vul.et pu.substitutiōe. Sz dicēm Bar.vbi.s̄.q̄ ibi testator substituit pupillariter exp̄sse: vnde cōstat q̄ voluntas testatoris fuit ab initio q̄ esset pupillaris licet non esset cōfirmata: ergo cessante ipedimēto durat.sz in nostro casu ab initio cessauit volūtas ꝓpter inequalitatē. Hic dicit Ang.de perusio.in.d.l.luti⁹.q̄ si q̄s instituit legitimū r naturalē/r naturalē tātū ipuberes: r eos inuicē substituit exp̄mendo vulgariter et pupillariter r p fideicōmissuz.si postea naturalis tm̄ sit legitimat⁹: ꝓfirmabit pupillaris: qz a pricipio a testatore fuit specificata.d.l.ij. ibi sed si extraneuz.et hoc sequit ibi Imo.vt etiā refert Ang.are i.d. §.r plures.ꝓsi.qd si eū quē a pricipio.rc.p̄missa vult in effectu et Bal.in.d.l.in testamēto.C.de testa.mi.ꝓsi.nono querit pr hīs filiū.rc. Itē quero an ne inequalitas portiōis ipediat substitutōes pupillares ꝓtineri in breuiloqua pone q̄ testator vnū instituit i octo vncijs alterū i quattuor? r ꝓnde q̄ nō.p.l.si plures.ff.d vul.r pu. nā ineq̄litas rēporis nō ipedit istam substitutionez contineri.vt.s̄.patuit.ergo nec ineq̄litas rerū. arg. l.miles ita heredē.§. et qz dixim⁹ ff.de milit.test. Ita dicit Bar.vb i supra.ꝓ.quero vtrū inequalitas portiōis.rc. Circa p̄missa quero subsequēter de vna pulchra q̄stione/predicta sunt vera qn̄ ē iequalitas rex.hoc ē portionū.vt ptz i casu posito: qd si filie forte sint istitute ex certis reb⁹ vel q̄ntitatib⁹: puta mille aureorū: et demū filij masculi sunt vniuersaliter instituti/postea dicit testator oēs filios meos inuicē substituo/vtrū filie p̄dicte ītelligant cū masculis substitute inuicē? Bar.i.d.l.luti⁹.ꝓ. sed pone plures filie sunt istitute rc.rsdet q̄ nō.qz si viderent substitute: ergo p hereditarijs portionib⁹.vt.l.i.C.de impu.et alijs sub. Sed heres singularis seu rei certe: nullā hz hereditariā portionē ergo nō videt tal heres singularis rei vel quātitatis in substitutione cōprehēdi. Preterea dicit hoc pbari i.l.coheredi.§.q̄ discretas.ff.de vul.r pu. Limita p̄dicta nisi oīb⁹ masculis deficiētib⁹: tūc em̄ femīe etiā admitterent.d.§.q̄ discretas. qz haberent ius accrescēdi masculis repudiātib⁹.vt notat i.l.q̄tiēs.C. de here.isti. vide de isto lati⁹ p An.are.i.d.§.r plures.isti.d vul.sub.ꝓ.q̄ro testator istituit masculos.r p bal.i.d.l.in

Dispositio ab initio inutilis non ꝓfirmatur expostfacto.

Ineq̄litas portiōis an ipediat substitutōes pupillares ꝓtineri in breuiloquar

Fratres vtrinq; cõiuncti an preferãtur in breuiloq; substitutione ex altero tã tũ parẽte cõiũctis.

testamento. C. de testa. mili. versi. septimo queritur. ⁊ per Ange. et Imo. i. d. l. iuti⁹. Itẽ quero. pone quidã habẽs duos filios ex prima vxore: ⁊ duos ex secũda q̃s oẽs instituit: ⁊ inuicẽ substituit. vn⁹ repudiauit/an admittat ille solusq; est vtrinq; coniunct⁹? qd videt q̃ legis ꝓiunctio eq̃parat coniunctiõi ho ĩs. ar. l. testamento. ff. de here. insti. sed coniunct⁹ ab hoie preferitur ĩ breuiloqua disiuncto. vt. l. coheredi. §. qui discretas. ff. de vul. ergo. ⁊ c. ita tenuit Dy. sed Bar. ĩ d. l. Iutius ꝓpe fi. itẽ Ange. are. in d. §. ⁊ plures. in vltima q̃stione. et Bal. in. d. l. ĩ testamẽto. i. C. de testa. mili. versi. quinto queritur pone q̃ pater. ⁊ c. tenẽt cõtrariũ. idẽ tenet ipe Bal. in. l. i. ĩ fine. C. de impu. ⁊ alijs sub. non enĩ sunt ꝓũcti conũctione legali. nã ĩ ista maria conũctos accipim⁹ tali cõiũctione q̃ inducit ius accrescẽdi. vt. d. §. q̃ discretas: sed isti frẽs sunt cõiuncti cõiunctione sanguinis tm̃. que cõiunctio nõ parit ius accrescẽdi. vt pulchre determinat Bar. ĩ l. re conũcti. ff. de leg. iij. ꝓsi. tertio q̃ro iuxta hoc pone q̃ pat decessit. ⁊ c. istã opinionẽ tenet etiaz Ange. de pusio in. d. l. ĩ testamẽto et assignat rationez: q̃ in ista substitutione inspicat intentio et affectio testãtis: non illozũ qui substituũtur vl quib⁹ fit substitutio. vt l. qui liberis. §. hec ꝓba. ff. de vul. et pu. igitur cũ testator tantã affectionẽ habeat ad filios primi matrimonij sicut secũdi ⁊ ecõtra. igitur parit admittent. ¶ Itẽ quero an ne hec substitutio vos inuicem substituo contineat fideicommissariã? q̃ sic videtur q̃ tex. in. l. qui plures. i. ff. ꝺ vulga. ⁊ pu. ibi. dũ dicit in omnẽ causam. ⁊ c. hanc questionẽ ponit Bar. ĩ. d. l. Iutius in vlti. col. et ibi Ange. et Imo. ⁊ Sali. in. d. l. in testamento. in qua sic concludit Ange. are. in. d. §. et plures. versi. quero an in breuiloqua videlicet vos inuicem substituo. ⁊ c. q̃ aut huiusmodi substitutio fuit facta in codicillis: ⁊ clarũ est q̃ continet fideicõmissariã. vt l. scevola: et qd ibi nota. ff. ad trebel. aut fuit facta in testamento: ⁊ tunc aut fuit dictum eos inuicem substituo vulgariter et pupillariter et per fideicommissum: vt cõmuniter fieri solet/et tunc non habet dubium quin contineat fideicõmissariam/per expressam volũtatem testãtis: aut fit simpliciter vt quia simpliciter dixit testator eos inuicez substituo. hoc casu dicit bar. vbi. s̃. q̃ non cõtinetur fideicom. per. l. iam hoc iure. ibi in vulgarem tantummodo. ff. de vulga. et pu. ⁊ ibi nota. ita tenet etiã domin⁹ Rolandin⁹. s̃. ista rubrica versi. nec credas q̃ hec verba. ⁊ c. Non obstat. d. l. qui plures: in eo quod dicit in omnẽ causam: quia debet intelligi in omnẽ causam. ⁊ in omnem euentũ prouenientes ex directa substitutione. vt dicit bar. Non obstat etiam qd supra in materia compendiose substitutionis dixi/scilicet q̃ post pupillarẽ etatem trahitur ad fideicõmissariaz. quia ibi testator plura tẽpora cõprehendit/dicendo quandocunq; decesserit. qd in reciproca non facit. Aut apposita ẽ ĩ substitutiõe cõditio denotãs tractũ tẽporis ⁊ alia q̃ hz substitutio vulgaris. puta si dixerit testator et si quis eorũ decesserit sine liberis eos inuicẽ substituo/tunc enĩ ꝯm Ange. ⁊ Imo. in. d. l. iuti⁹. cadit in compẽdiosam. q̃ tũc videt reciproce facta. ⁊ ipa cõpẽdiosa sui natura cõprehẽdit vulgarẽ aduenientẽ casu vulgaris. itẽ pupillarẽ aduenientẽ casu pupillaz. vt. d. l. iã hoc iure. itẽ fideicõmissariã post pupillarẽ etatẽ ex q̃ facta est per verbũ

Substitutõ vos inuicem substituo an cõtineat fideicõmissariam?

cōe substitutioqꝫ ē aptū natū ꝓ hendere etiā obliquā substōnē. c. rayn uti⁹. de testa. in anti. iūcto. c. j. eo. ti. lib. vj. merito ꝓphēdit etiā fideicōmissaria. vide q̄ dixi. §. rubri. pria. ÿ. scdo reuoco in dubiū. Hec obstat si dicat. potuit a pnci pio valere iure directo. g̃ nō obliquat. l. ÿbis ciuilib⁹. ff. de vul. ⁊ pu. qꝛ illud pcedit q̄ substitutio fit p ÿbū directū ciuile. secus si p ÿbū cōe aut p ÿbū directū nō ciuile. vide q̄ dixi. §. pria rub. i pn. magne additiōis. ¶ Quero vltiꝰ q̄d si q̄s istituit duos ipuberes in ptāte sua existes: ⁊ dicat/ si q̄s coꝫ nō erit heres/ eos iuicē substituo. vtrū i ista breuiloq̄ ꝓtineat pupil laris? Bar. vbi. §. ÿsi. pone q̄ isti tuo duos ⁊c. dicit q̄ ꝓtinet pupil laris tacita p. d. l. iā hoc iure. non autē expssa. Ex q̄ sequit q̄ p illā pupillarē in tali breuiloq̄ substō ne ꝓtētā nō excludit mat/ quā tacita pupillaris nō excludit nisi in certꝫ casib⁹/ put. §. i matia pupil larꝫ substōnis dictū ē/ q̄ alias excluderet. si simplr dixisset testa tor eos iuicē substituo. d. l. lutius qd nota. ¶ Itē quero q̄d si testa tor hīs duos filios alterū ipubere: alterꝫ ÿo puberē ⁊ mēte captū ⁊ eos instituēdo iuicē substituat. certū est q̄ in persona vtriusqꝫ cōtinet vulgaris. sed an cōtineatur in persona vnius pupillaris. in al teriusexēplaris? Bartho. vbi. §. in versi. pone habeo duos filios vnū impuberē alium puberē ⁊c. post Buil. de cu. tenet q̄ nō. quia multe sunt differētie ⁊ iparitates inter pupillarē et exēplarē. vt. §. suis locis patuit: illud g̃ ÿbū. substitūo: nō vnifoꝛmit respiceret illas psonas/ cōtra. l. iā hoc iure. §. sepe alt. Hoc limitat Jmo. i. d. l. luti⁹. vt etiā refert Ange. are. in sepe dicto. §. ⁊ plures. insti. de vulga. ÿ. si. quid si testatoꝛ hꝫ duos filios ī ptāte ⁊c. nisi appareat q̄ testatoꝛ voluit illi furioso etiā post aditā/ hereditatē substituere/ tūc esset etiā ī psona pupili ꝓtierek pupillarꝫ p. l. i testamēto. j. cū ibi notat p glo. ⁊ docto. ⁊ Salt. plene. C. de testa. mili. imo plus dicit: q̄ etiā si de mēte nō ꝓstat: ⁊ furiosꝰ nō hꝫ liberos/ q̄ et tūc cōtinet pupillaris ī psona vm⁹: ⁊ exēplaris in alteri⁹. qꝛ tūc exēplarꝫ ⁊ pupillarꝫ hīt eosdē effect⁹/ vt notat in. l. hūanitatꝫ. C. de ipu. ⁊ alij sub. ⁊ sic videt testatoꝛ voluisse (cū dicte substitutiōes habeāt eūdē effectū) q̄ ī psona pupilli sit pupillaris/ ⁊ in psona alteri⁹. s. mēte capti seu furiosi sit exēplarꝫ. l. ex facto. i pn. ff. d vul. ⁊ pu. Nō obstat q̄ in multis differant dicte substitutiōes: qꝛ satis ē q̄ ꝓuenāt i casu de q̄ queritur. vt in. c. trāslato de cōstitutio. ⁊. c. nō pōt. in glo. de p̄bē. in. vj. qꝛ vtraqꝫ substitutio trahit ad bona filij vīcūqꝫ q̄sita. An autē duob⁹ furiosis istitutis ⁊ iuicē substitutꝫ ꝓtineat in tali substitutiōe vulgarꝫ ⁊ exēplarꝫ q̄roꝰ Bar. i. d. l. luti⁹. ÿ. sz iuxta hoc q̄ro ⁊c. tenet q̄ sic/ ad exēplū pupillarꝫ. dic lati⁹ vt ibi p eū. ¶ Jn sū ma iuxta hanc materiaꝫ aduerte. q̄ istituti ⁊ iuicē substituti easdē ptes vident hīre in substōne q̄s ī institutiōe. nisi testatoꝛ aliter disponat §. ⁊ si ex disparib⁹. isti. de vul. sub. ⁊. l. j. C. eo. ⁊. l. q̄ liberis. i fine et. l. sed si plures. j. risso. ⁊. l. si plures. ff. e. Jntelligē p̄missa si noīb⁹ appellatiuis substituti sint. secus si p nomia ꝓpria/ qꝛ tūc veniūt in virtiles. l. nomiūqꝫ. ff. ad trebellia. Jntellige etiā nisi ex cōiecturis: aliū p̄sumi possit. l. vtrū §. si. alias est. l. q̄sitū. ff. d reb⁹ du. ⁊. l. q̄tiēs. ff. ad trebel. Jux p̄missa q̄ro. q̄d si ptē substitutoꝛū nōiauit p noia appellatiua: ⁊ partē p noia ꝓpria? Bar. i. l. turpia. §. fina. ff. d leg. j. ⁊

Substitutō breuiloqua aliqsi continet tacitam pupillarem.

Substitutō breuiloq̄ facta duob⁹ filijs q̄ꝫ alt ē ipubes alt mente capt⁹ an ꝓtineat pupillarem et exēplarem?

Substituti iuicē an et qui videant hīre easdē ptes ī substitutione quas hīt ī institutione?

post cũ Ange. are. i. d. H. ⁊ si ex disparib⁹. insti. de vulg. sub dicũt q̃ noiati p̃ noia appellatiua vocanꝫ p̃ portiõe hereditaria: ⁊ noiati p̃ noia ꝓpria vocãꝫ i virriles. vt no. in. l. si q̃s testamẽto. ff. de sta. libe. ẽm vnã opinionẽ. Si aũt sic exp̃sit testator ꝓpria noia ⁊ appellatiua: tũc scõm cõiũ docto. dz ispici q̃d p̃cedit. vt si p̃cedãt noia ꝓpa habeat locũ. d. l. nõnũq̃. ff. ad trebel. si ꝯo appellatiua p̃cedant / vt delz dicit testator: ⁊ heredes meos. s. Petrũ et Johãnẽ iuicẽ substituo: habeant locũ illa iura q̃ dicũt easdẽ ptes eos hr̃e i substõne q̃s hũt in istitutiõe. p q̃ facit. l. si seru⁹ cõis. vltia. ff. d stipu. seruo. In dubio eẽ videꝫ vocati i substitutiõe sicut i istitutiõe. d. l. si plures. i fi. ff. de vul. et pu. vide lati⁹ d hac materia p Bar. i. d. l. turpia. H. fi. ⁊ Ang. are. i. d. H. ⁊ si ex disparib⁹. ⁊ p glo. i. d. l. nõnũq̃. ⁊ p glo. i. d. l. si plres. ⁊ etiã p glo. i. l. i. C. d ipu. ⁊ alijs sub. ¶ Fialiꝫ aduerte q̃ hec substõ breuiloq̃ siue recipro ca: nõ ẽ ꝓpe substõ p se / sed ẽ q̃dam adiectio substõnis. sicut dicim⁹ in sik in actiõe d peculio / istitoria / ⁊ tributoria. l. iij. H. cui cõgruit. ff. d peculio. Mã ista substõ ꝓtiet vulgares / pupillares / exẽplares. ⁊c. vt. s. patuit. ita dicit Bar. i. d. l. luti⁹ i. i. col. Hic facile itelligi p̃t q̃ liꝫ finiãꝫ hec substõ. q̃ eodẽ mõ q̃ ille. s. dicte d q̃b⁹ oĩb⁹. ẽ. suis locis dictũ ẽ. Hec p notitia ish⁹ breuiloq̃ substõis sufficiãt. reliq̃ vide p dictos doc. in. s. allegatis passib⁹ Berardus mulert.

Substituto breuiloquan sit p se substitutior

¶ Substituo ꝟbũ quã hẽat naturã. Ru. xxviii

Scias tabellio q̃ plus ceteris artificibus idiges in operatiõe tua lumine rationis: et precipue in vltimis iudicijs defuncto⁹z: i q̃b⁹ occurrũt aliq̃ ꝟba misterijs plena. q̃z si ꝓpa sigtio ignoreꝫ / totũ plerũq̃z ruit testator⁹z iudicium / ⁊ mlt⁹z captiõib⁹ apiꝫ: p̃sertim eẽ expedit tibi ad substõnũ doctrinã hui⁹ ꝟbi substituo hr̃e noticiã. q̃d ẽm diuersa negocia q̃b⁹ adiũgiꝫ: diuersa sigt: ⁊ diuersos parit effectus. Mã cum gñale ꝟbũ sit. tã ad directã substõnẽ q̃z fideicõmissariã trahi pôt. ppt q̃d scire tevolo q̃ttuor sũt substõnes directe / scz vulgarz: pupillarz: exẽplarz ⁊ breuiloq̃ / i q̃b⁹ vl aliq̃ eaꝫ si apponaꝫ hoc ꝟbũ substituo: illi⁹ substõnis nature se adaptat: ⁊ eã directo iure ꝓseruat: nec ptextu huius ꝟbi substituo: substitut⁹ i illis min⁹ vocaꝫ iure directo. ¶ Compẽdiosa ꝟo substõ ex suis directis ꝟbis. s. ille sit heres / directa fiuaꝫ. sed si i ci⁹ foꝝa istd ꝟbuz substituo / apponaꝫ illico eã trãspomt i fideicõmissariã: et ad ius et naturã fideicõ. retorq̃t / vt tã nõ directa: sz fideicõ. dicatur: et fideicõmissi naturã habeat et effectũ. q̃z omni tẽ poze eã valere facit. probantur hec. C. de insti. ⁊ sub. l. generaliter. H. vltimo et de ipu. ⁊ alijs substi. l. precib⁹. et. ff. co. l. coheredi. H. cum filie. et ff. de legt. l. in ambigua.

¶ Additio. Vide late ea q̃ dixi s. in materia cõpẽdiose substõis. ꝟ. secũdo reuoco in dubium quid de tali ⁊c. dic vt ibi. Per hec est expedita substõnũ pulchra atq̃z difficil materia. Et no. q̃ d p̃dictz substitutiomb⁹ ẽ glo. pulchra i verbo absq̃z liberz i. c. raynuti⁹. de testa. est etiã glo. in ꝟbo ad exẽplũ. in. H. q̃ rõne. insti de pupil. sub. ⁊ ẽ glo. ff. de vulg. et pu. sup rubrũ. itẽ est glo. i ꝟbo absq̃z dductiõe i. c. i. de testa. libro sexto. Berard⁹ mulert.

¶ De falcidie dtractionis a testatore fctã phibitione. Rubri. xxix.

TAm quattuor capitula testamēti p christi grām expedita habent: scz prohemiū: legata: institutiones: z substitutiōes. verum qz ppt hec oia ptigit plerūq; testatorē q̄dā alia volūtarie ordinare / q̄b⁹ post mortē aliquid speciale iubet fieri / vel nō fieri precipit: vel prouidet: vel speciali puisione alicui periculose opponit: vel similia facit. que oia volūtarias testatoris puidētias appellam⁹. iccirco de illis in quinto capitulo est videndū. Sz cū ista sub cōmuni vl grāli regula ppter eorū ifirmitatē cōprehēdi nō possint. oportet vt ad specialia / presertim ea que tēporib⁹ nostris frequētius occurrere vidimus accedam⁹. Scias itaq; licitū esse per legez falcidiā testatori vsq; ad dodrantē bonorū suorū legata relinquere: et nō vltra. ita q heredi istituto remaneat integer q̄drās / scz quarta pars bonorū. sz si legata dodrantē. i. tres ptes hereditatis / excedāt. hz heres ex lege falcidia potestatē defalcare ac detrahere de legatis: scz de quolibet legato p rata tantum q̄tū ei deerit ad quartam habendā. vt ipsa quarta integra remaneat apud eū. siue sit heres extrane⁹ siue su⁹. vt. ff. ad le. fal. l. i. §. scdo capite. z isti. e. i. rñ. z §. cū aūt rō. et. C. co. l. ij. Et hoc verū ē nisi testator vetuerit heredi suo deducere falcidiam de legatis. vt qz dicat hoc mō. pterea sciēs q̄s sit mod⁹ primonij mei: z nō ignarus prohibeo expressim heredem meū detrahere falcidiā de legatis. facta eñ tali phibitione cessabit falcidia: et oportebit heredez stare contentuz eo quod superit a legatis / et integre legata soluere. nisi hereditatē repudiauerit. vt in auctē. de here. et fal. §. si vero exp̄ssiz. col. i. z i auctē. sz cū testatoz. C. ad. le. fal. Istud autem scias. q si heres istitut⁹ est de liberis testatoris ad quē spectat portio naturalis: p̄mo ipaz legitimā portionē ex vniuersali hereditate deducet. i. tertiā. hoc ē quattuor vncias. ex reliquis vero octo defalcabit hac lege falcidia ratiōe institutionis quartā: scz duas vncias reliquas vero sex diuidet inter legatarios p rata. vt in aucten. de triente et semisse. §. hec nos moueruīt. et institu. de leg. fal. §. cum autem. cum similibus.

Testator quē admodū possit legata relinquere.

Testator falcidiam phibere potest.

¶ Additio. Ex premissis nota q filius pōt habere duas quartas. hoc etiā tenet dñs Rolandin⁹. s. in rubri. de compendiosa substitutione. in versi. p̄ma igit forma hec est. ꝛc. Aduerte tñ qz de hac questione est magna altercatio inter glosatores iurz. vt patet p glosaz in verbo auferri. in. §. si quis autē nō implēs. in autē. de here. et fal. col. i. itē per glo. in. l. quāq̄. C. de le. falci. et per glo. in verbo falcidie. in. l. papinian⁹. §. meminisse. ff. de inof. testa. et finaliter p glo. in verbo legitimā. in. c. raynutius. de test. Cōmuniter tñ glose distinguūt sic. aut est rogat⁹ fili⁹ de restituēdo pure. et nō detrahit nisi vnā quartā. aut de restituēdo sub ꝑditione: et tunc detrahit duas. et ista opinio est approbata de iure canonico. in. c. raynutius: et in c. raynald⁹. de testamētis. et hāc opinionē fuat ꝓsuetudo. vt dicit Bar. in dicta. l. papinian⁹. §. meminisse. ff. de inof. testa. et Bal. i l. filiū quē habentē. C. fami. hercis. in versi. extra oppōnt dicitur hic ꝛc. licet nō videat vera de iure ciuili. vt licet videre per bar. z bal. vbi. s. vide etiā late per dñm Panor. i dicto. c. raynuti⁹. ff glo. in ꝓbo legitimā. et ibi latissime in apostil. sed iuxt hoc q̄ro p̄suppos-

Filius an possit detrahere duas q̄rtas.

ta canonistrax opinione q̃ vt dixi seruax decõsuetudine. quid si filiꝰ est institutꝰ in re certa: et rogatus de restituendo sub cõditione an detrahat duas quartas: Bal. vbi supra rñdet q nõ: sz solã legitimaz: qz nõ ẽ heres vniuersaꝶ. vt l. lex falcidia §. nũq̃. ff. ad legem falcidiã. et ita dicit se sepe consuluisse. Gerardus mulert.

Falcidia et trebellia na ĩ quo differãt

¶ Itẽ nota differẽtiã inter hanc falcidiã et trebelliamcã: qz trebelliamca hz locum cũ heres rogaꝶ hereditatẽ alteri restituere: z tũc detrahiꝶ de vniuersali hereditate quarta. vt isti. de fideicõ. heredi. §. sed qz stipulatiões. hec vero falcidia nõ ex vniuersali hereditate sed ex singularibꝰ deducitur. vt dictum est.

Falcidiam an retinere possit heres in vna re

¶ Additio. Circa materiã pñtis rubrice reuoco in dubiũ an ne heres possit retinere falcidiã in vna re: hanc questionẽ ponit glo. in. l. ij. C. de ie. falci. et glo. in ꝟbo dodrantẽ. in fine princi. institu. co. z glo. fina. in filium quẽ habentem C. fa. her. q̃ glo. oẽs tenent q non sed debet de singulis rebꝰ pro rata detrahere per. d. l. ij. z. l. plautius. ff. ad trebel. cũ silibꝰ vide latius p dictã glo. z docto. in. d. l. ij. C. de lege falci. et late p Bar. in l. quartã. ff. ad legẽ falci. et Ang. are. insti. co. in. d. glo. sup ꝟbũ dodrantẽ. In debita autẽ ex trebelliano vel iure nature. vide notata per docto. in. d. l. filiũ quẽ habentem. C. fa. herciscũ. ¶ Cõtra premissa dũ dictũ ẽ q testator potest

Falcidiã ãre hodie

phibere falcidiaz: obiicit de. l. qõ de bõis. §. i. ff. ad le. falci. vbi dz q

phibere possit testator

testator nõ põt phibere falcidiã solutio. illud ẽ d iure antiq̃ hodie ꝟo hoc est correctũ p. d. §. si ꝟo expssiz. ĩ aucte. de here. z falci. Quare autẽ olim hoc nõ licebat: hodie vero liceat. potest queri: bar. ĩ dicta aucten. sed cum testator. In solutione primi contrarij dicit q ratio est. quia. l. quod de bonis supra alle. fuit facta tempore quo erant pagani/nec vita in alto seculo sperabaꝶ sed aliud cogitabant/nec aspiciebant merita anime: et ideo cogitauerunt q si heres non lucraretꝶ ex aditiõe hereditatis z si ct testamentũ remaneret nulluz. qõ esset cõtra publicã vtilitatez. vt. l. vel negare. ff. quemad. testa. ape. postea vero a tempore dicte auctẽ. sed cum testator Romanũ imperiuz erat christianũ/ et imperator Iustinianꝰ fuit christianus et sic ipse cõsiderabat aliud seculum et salutẽ et merita anime. vñ cogitauit q licet heres non lucraretꝶ aliquid cõmodi pecuniarij: tamen ex eo solo q facit istuz primum actũ adimplendo voluntatem defuncti habet meritũ apud deum: et ꝓpter lucrum istius meriti cogitauit q nõ amitteret additionez hereditatis. et hoc satis phatur in dicto §. si vero expressim. in aut. en. de here. et falci. dum dicit ibi textus lucrũ nõ in percipiendo sz solũmodo pie agendo habentem z c. Preterea imperator statuit q in isto casu quãdo scilicz testator prohibuit falcidiam detrahi si heres repudiat hereditatem: nihilominus testamẽtũ remaneat validum/et vadit ad personas enumeratas in auctẽ. hoc amplꝰ. C. de fideicõmis. vt expresse dicit textꝰ in dicto §. si vero expressim. et iõ hodie hec phibitio non est cõtra publicã vtilitatẽ: quia non tendit ad interitũ testamẽti. Ex hoc vltimo habes vnum valde singulare et menti tenendũ: tm bar. vbi supra. habes enim q quando testator phibet falcidiã legata debentur sine aditiõe hereditatis: quod est contra regulã. l. eam quã. C. de fideicõmis. phaꝶ istud predictũ singulare ĩ dicto §. si vero expressim

Legata debẽtur sine aditiõe hereditatis qũ testator prohibuit detrahi falcidiam.

et ibi per Ja. de bel. in. xxi. op. et per bar. vbi. §. et per eundē in dicta. l. eā quā. et eūdē in. d. §. si vero expressim. Juxta hoc q̄ro nunquid idē erit in vniuersali fideicōmisso q̄ morte confirmetur sine vlla hereditatis aditione? et videtur q̄ sic: quasi sit eadē ratio. Sz bal. in. l. filiuz quē. C. fa. hercis. in penul. colū. dicit contrariū: quia nō est eadē ratio. nā fideicōmissarius vniuersalis pōt cogere heredem adire: si ergo nō cogit imputet sibi. vt. C. de fideicōmis. l. eam quā. et. C. ad trebellia. l. nō iustā. sed legatarij particulares nō habet mis cogendi heredē ad adeundum. itē nec heres vellet adire nisi laturus ex hereditate nisi onera: et ideo lex putet legatarijs etiā sine aditiōe hereditatis: quod fm eūdē Bal. est notādū. Alij casus in quib⁹ debent legata etiaz sine aditione hereditatis ponunt per glo. in dicta. l. eā quā. C. de fidei.

Falcidiam an detrahat fideicōmissarius.

¶ Quero circa premissa: vidim⁹ q̄ heres detrahit falcidiā regulariter. qd̄ fallit in casib⁹. put. J. dicā. quid d̄ fideicōmissario? Bar. in. l. i. §. denicq̄. ff. ad trebel. sic distinguit. aut q̄rim⁹ an detrahat a legatarijs singularib⁹. aut a secō fideicōmissario. Prio casu/aut legata sūt relicta a se: z nūq̄ detrahit vt. l. lex falcidia. §. nunq̄. ff. ad legē falci. Aut legata sunt relicta ab herede/vel simpliciter: et tunc aut heres detraxit sibi: et vlteri⁹ nō detrahit. dicto §. denicq̄. versi. inde neratius. nec tamē tenet fideicōmissari⁹ vltra q̄ habeat. d. §. denicq̄. in princi. Aut heres nō detraxit: et tunc aut hoc iō q̄ nō potuit: aut q̄ noluit aut q̄ d̄ hoc nō cogitauit: sz p errorē totū restituit. primo casu quādo nō potuit facto suo/q̄ coact⁹ adiuit: tunc fideicōmissari⁹ detrahit. vt. l. marcell⁹. §. q̄ si suspecta. ff. ad trebel. Aut nō potuit ꝓpter naturā relictorū: vt quia erat testamentū militis/vel relictū ad pias causas. de quo latius infra dicaz. et tunc fideicōmissari⁹ nō detrahit sicut nec heres. vt. d. §. denicq̄. in prin. succedit ei in locū heredis. vt. l. q̄ quadraginta. ff. illo titu. Secūdo casu. qñ nō detrahit: q̄ nō vult: z tūc aut nō vult volēs facere gr̄az fideicōmissario tm̄ z fideicōmissari⁹ detrahit. vt. d. §. inde neratius aut volēs facere gr̄az fideicōmissario et legatarijs: tunc nō detrahit. vt colligit ex. d. §. si. inde neratius. ibi dū dicit/nisi liberalitatem. ꝛc. Aut dubitat. et ī dubio (vt dicit glo. in. d. §. si. inde neratius) videt velle facere gr̄az prio fideicōmissario cui restitui. quod placet Bar. vbi. §. quādo scient restituit quia donare videt. vt. l. cui⁹ per errorē. ff. de reg. iur. z l. i. ff. de cōdic. inde. si autē p errorē tūc sec⁹. vt in sequēti mēbro dicā. Tertio casu quādo de hoc non cogitauit heres: sed p errorē restituit totū/tūc fideicōmissarius nō detrahit vt. d. versi. inde neratius. in quo excipit vnus casus scz quādo in eū liberalitas exercet. Secundo casu principali qñ querit vtrū fideicōmissari⁹ detrahat a secūdo fideicōmissario vniuersali: et tunc aut heres restituit coacte: et nō detrahit. vt. l. si patrom. §. ij. ff. ad trebel. et in hoc differt secūdus fideicōmissari⁹ a legatarijs singularibus. si vero adit sponte tūc idē p oia. vt. §. distictū est in legatarijs singularibus. Sed restat nunc videre d̄ legatarijs/nā supra dicta procedunt in fideicōmissarijs. vñ q̄ro an ne legatari⁹ detrahat/supposito q̄ tenet grauat⁹? idē bar. vbi supra respondet q̄ nunq̄ detrahit/nisi ei detrahatur. vt. l. lex falcidia. §. nunq̄. et. l. penales. §. fina. ff. ad legē falcidiā. et nota. in

Falcidiam an detrahat legatarius.

l.j.C.cõmunia ꝑ legatis. quod li
mita ꝯm Ange.peru.in.§.si vero
expressum.in auct.de here. et fal-
ci.colla.j.versi. de quinto an le-
gatarius.et.nisi heres nõ detra-
xerit volens facere gratiã legata
rio: quia tunc exemplo fideicom
missarij vniuersalis ꝙ preat.iura
detrahit. que oia nota et tene mẽ
ti. ¶ Item quero quid de institu-
to in re certa: idẽ Ange.de peru.
vbi supra distinguit: quia aut aliq
nõ est vniuersalit institutꝰ: et tũc
cũ loco heredis habeat. vt.l.j.§.
si ex fundo.cũ similibꝰ.ff.ꝑ here.
insti.quartã detrahit exemplo he
redis. Aut ẽ vniq vniuersalit insti
tutꝰ: et tũc cũ loco legatarij habea
tur. vt.l.q̃tiẽs.C.de here.insti.idẽ
de eo quod de legatario iudicemus. ¶ Quero nũc circa ꝑmissa
an ne testator possit phibere tre-
bellianicã sicut potest falcidiam:
glo.in verbo substitutꝰ.in dicto.§.
si vero expressum.et glo.in verbo
liceat.in.§.sed quia stipulationes
insti de fideicõmis. here. tenẽt ꝙ
sic cum sint similes effectu.quas
glo.tenẽt cõmuniter doctores in
dicta auctẽ.sed cum testator. vbi
Bartho.Sali.et alij.itẽ Ang.de
peru.et Bar.in dicto.§. si vero ex
pressum.et idẽ Bar.in.l.marcellꝰ
ff.ad trebellia.in vlti.colum.super
princi.illius legis.idem tenet La-
te Ange. arc.in dicto.§.sed quia
stipulationes. super dictã glo.in
verbo liceat.et Bal.in.l.filiũ quẽ
C.fami.her.in autepe.colũ. Sed
glosa in verbo cessat. in dicta auc-
ten.sed cũ testator. et glo.in.l.si
vt allegis.C.de lege falci. tenẽt
contrariũ/volẽtes ꝙ licet testator
possit prohibere falcidiã: nõ tamẽ
potest prohibere trebellianicã. et
hoc tenuit etiam Petrus de bel.
sed tu tene cũ Bartho. et aliis ꝑ
textũ. in dicta.l. marcellus.§.qõ
autem.ff. ad trebellia. Secundo
quero an ne legitimã de iure na-
ture debitã: q̃ alias dicit debitus
bonorꝫ subsidiũ: testator phibere
possit sicut falcidiã et trebellianic-
cã vt supra: glo.in ꝓbo cessat.in se
pe.d.auctẽ. sed cũ testator. tenet
ꝙ nõ: ꝑ textũ in.l.scimꝰ.et.l.qm̃ in
prioribꝰ.C.de inoffi.testa.et hoc
tenet Bar. et cõiter docto.in.d.
auctẽ.sed cũ testator. Tertio q̃ro
an sufficiat tacita phibitio falci-
die ad hoc vt heres falcidiam de-
trahere non possit. pone dixit te-
stator volo ꝙ soluant̃ tota et inte
gra legata: hãc q̃stionẽ fo.at An
ge.arc.insti.de le.fal.i p̃n.ꝗ.quero
si testator dicit vbi finaliter cõ-
cludit ꝙ huiusmodi tacita phibi
tio nõ sufficit.qõ tenet etiã Ang.
peru.in.d.§.si vero exp̃ssiz.in auc.
de heredi.et falci. colla.j.dic la-
tius vt per eos. ¶ Aduerte circa
premissa qꝫ ad hoc vt cõpetat he-
redi hoc beneficiũ detrahẽdi fal-
cidiã requiritur ꝙ antea inuenta
riũ fecerit: quod quomõ fieri de-
bet et intra que tempora vide in
l.scimus.§. si autem dubius. C.
de iure delibe. et in auctẽ.de he-
re.et falci.§.hinc nobis ingressa.
col.j. Si ꝗo non facit inuentariũ
ĩtra tẽpꝰ a iure statutũ: nõ retine
bit falcidiã/sed cogeꝫ oibus credi
toribꝰ et legatarijs seu fideicõmis
sarijs insolidũ oia soluere non de-
tracta falcidia. imo ẽt si credita
et legata mẽsurã substãtie defũ-
cti trãscẽdãt ex sua ꝓpria substã-
tia oia adiplere cogeꝫ.§. ꝗo nõ fe-
cerit.in.d.auc.de here.et fal. Iu-
xta hoc q̃ro an ne heres rogatꝰ to
tã hereditatẽ restituere nõ faciẽs
inuẽtariũ pruꝫ trebellianica si-
cut pruaꝫ falcidia: Bar.i.d.§.si
vero nõ fecerit.et idẽ in.d.auctẽ.
sed cũ testator.tenet ꝙ nõ.quẽ se-
quiꝫ Ange.de peru.in.§.si vero
exp̃ssiz i.d.auc.de here.et fal. Nõ
obstat duz dicatur ꝙ in omni testa-

Falcidiam an detrahat institutꝰ in re certa:

Trebellianicaz an possit phibere testator:

Legitimaz iure nature debitam an possit prohibere testator.

Falcidiã non retinet heres non faciẽs inuẽtariũ

Trebellianicaz an pdat heres non faciẽs inuẽtariũ.

mēto ī quo cessat falcidia/ cessat et trebelliānica. l. marcellus. §. qd autem. ff. ad trebel. quia illud verū/ ꝑm eos/ quādo falcidia cessat ratione ipsius testamēti. sed in casu nostro nō cessat ratiōe testamēti. sed. ppt delictū heredes postea cōmissum in non cōficiendo inuētarium. et nos non habem⁹ regulam dicentem in quib⁹ casibus heres perdit falcidiam ppter delictum: perdat ⁊ trebelliānicam. ergo non est nostrum legē extēdere. ita dicunt dicti Bar. et Ange. de perusio. vbi. §. ⁊ tenet etiā Bal. in l. filium quē habētē. C. fami. hercis. in antepe. col. versi. item quero vtrum heres de restituēdo rogatus ⁊c. Ex hoc habes differentiam vnam inter falcidiam et trebelliancam. Aliā ponit dōs Rolandinus. §. in presenti rubrica. in versi. item nota differentiam ⁊c.

Item quero an filius perdat suā legitimā ꝓpter omissionē inuētarij ⁊ glo. in ꝓbo lucrari in §. si vero non fecerit. in. d. auc. de here. et falci. ⁊ glo. in verbo sacramento. ī fine. ī. l. scimus. §. sinautē hoc alicꝗ fecerit. in fine. C. de iure deli. ⁊ glo. in verbo naturale. in auc. hoc amplius. C. de fideicō. tenēt ꝙ non: et hoc cōmuniter tenēt doctō. ⁊ vult tacite glo. in verbo auferri in §. si quis autē non implēs in. d. auc. de here. et falci. de quo vide late ꝑ Bar. in. d. §. si vero nō fecerit. vbi dicit singulariter ꝙ licet non teneat legatarijs. nisi deducta legitima: tenet tamē creditorib⁹ hereditarijs: nō facto inuētario insolidū. etiā vltra vires hereditarias. de q̄ dicit esse tex. ī. d. l. scimus. §. cum igitur. ⁊ §. si vero postēꝗ. qui tex. etiā in filijs loquūtur. Idē tenet ange. pusin⁹ in. d. §. si ꝓbo nō fecerit. qd nota. De materia huius inuētarij vide lati⁹ ꝑ scribē. in. d. l. scimus. et ꝑ Bar. in d. auc. sed cum testator. C. ad. l. falcidiā. itē per Ange. ar. eti. in. §. extraneis autē. insti. de here. quali. ⁊ dif. ⁊ latissime ꝑ Ange. peru. in. d. §. si ꝓbo exp̄ssim. in auc. de here. ⁊ falci. vbi late et ad longū ponit modū et ordinē confectionis huiusmodi inuētarij. ⁊ etiā spe. in titu. de instru. adi. §. dicto de ipugnatione testamēti ⁊ codicilli dicendū restat de inuētario ⁊c. ꝓsi. nunc dicamus de inuētario heredis ⁊c. ibi vide lati⁹. An autē cōfectio huiusmodi inuētarij de iure canōico sit necessaria: ita vt nō conficiens inuētarium teneat vltra vires hereditat⁊. Bal. in. d. l. scim⁹ in pūn. an. ij. colū. ꝓsi. sexto q̄ro nunquid de iure canonico. sic distinguit: aut loq̄mur in foro penitētiali/ hoc est ꝓscientie: ⁊ tunc non attendit inuētariū nec fictio iustiniani q̄ fingit heredē subtraxisse. vt in. d. auc. de heredi. ⁊ falci. §. sancimus. et ideo licet heres nō fecerit inuētariū: non tamē tenetur vltra vires bonorū. hoc tenet etiā Bar. sup rubrū. ff. de acqui. here. An. de butrio in. c. i. de solutio. Mostē in. sūma de testa. §. pe. versi. qd si bona. ⁊ Johā. and. ī. c. quāꝗ. sup glo. ī verbo dicebat de vsu. libro sexto. in nouella. ⁊ domin⁹ Panor. in. c. raynald⁹ in. iij. col. de testa. ꝓsi. itē nota ex hoc et ex textu ꝙ iura canonica ⁊c. vbi colligit ex hoc ꝙ non semp ius ciuile est obseruādū in foro penitētiali. nō est ꝑm cūdē in casu nro: qz ius ciuile ī hoc fundat sup p̄sumptiōe: ⁊ nō sup veritate. sed ī foro penitētiali attēdimus veritatē. ⁊ de oib⁹ creditur cōfitenti: cū solū agit de p̄iudicio aie sue. vt. c. significasti. ij. de homici. ex q̄ g in penitentia dicit heres ꝙ nil vsurpauit: cessat p̄sūptio iur⁊ ciuilis q̄ fundat sup vsurpatiōe. nā veritate mānifestata cedit opinio p̄ritati.

Filius an pdat legitimam suā ꝓpt omissionē inuētarij.

Inuētarij confectio an sit necessaria de iure canonico.

Ius ciuile non semp ē seruandū in foro pniali.

vt i.c. veritate. viij. dis. Ex his habes vnaz notabilem regulã q vbicunqz ius hũanũ est fundatũ sup psumptione nõ est obseruandũ in foro aie si veritas est cõtra psumptionẽ. p hoc. c. tua nos. ꝗ spõsa. et. c. litteras. in. fi. de restitu. spo. et. c. a nobis. ij. de sentẽ. excõ. hec ille. Aut loqmur in foro iudiciario: et tũc subdistinguc: qz vel loquimur in obligationib9 q̃ de iure ciuili non descẽdũt ad heredes nisi quaten9 ad eos occasiõe maleficij puenisse. phaf: de quo in. l. viii. C. ex delic. defun. de iure vero canonico heres indistincte tenetur: puenit aliqd ad eũ vel nõ si in defuncto apparuerint aliqua signa penitẽtie. vt notaf i. c. fi. de sepul. p Panor. et alios scriben. et hoc casu etiã nõ tenef heres vltra vires hereditarias etiã in foro iudiciario/licet nõ fecerit inuẽtariũ: hoc tenet Panor. in. d. c. fi. in fi. post Fe. cõsilio. xxi. per rationẽ istã. ex equitate inductuz est p ius canonicum vt teneatur heres ex delicto defuncti: ex eadẽ equitate nõ debet teneri etiã vltra vires hereditarias. Aut loqmur in obligationib9 descẽdentib9 in heredes. vt ex cõtractib9: z tũc etiã in foro ecclesiastico seruãda sunt iura q̃ de iuentario loquũtur. ita vult Bal. vbi. s̃. et etiã Panor. in d. c. fi. i fine. vide eũdẽ Bal. in. d. l. filiũ quẽ. in penul. colũ. C. fami. her. ¶ Itẽ quero dũ dictũ est supra q testator põt phibere falcidiã dũmodo sciat et nõ ignoret vires patrimonii sui. quid in dubio an testator psumaf scire vires pmonij sui an ignorare? glo. in phbo nõ ignar9. in. d. auctẽ. sed cũ testator. dicit q psumaf scire. vt. C. de rescin. vendi. l. qsquis. licet sit ar. cõtra insti. q et ex qb9 cau. ma. nõ possunt. ff. in fraudẽ. Bar. in. d. auctẽ. sz cũ testator. circa istam questionez ita distinguit. aut loqmur in actib9 morientiũ: et gnaliter testator psumif ignorare vires sui primonij. ff. hinc nobis. ff. si ei. in aucten. de here. et falci. z ar. l. hac psultissima. ff. at cũ hũana. C. q testa. fa. possunt. z. ff. illud. i auc. de triẽte et semisse. col. iij. aut loquimur in actib9 viuentiũ: z tũc aut iste hz bona que ad eũ de nouo peuenerũt: et presumif ignorare vires. vt. C. de here. ven. l. q nõdũ. aut peuenerũt ab antiq: et tũc aut erãt bona i mobilia/et psumif scire eozũ vires. d. l. quisqs. C. de rescin. ven. Aut erãt mobilia: z tũc siqdẽ erãt psentia psumif scire: sz in absentia psumif ignorare. vt l. in fraudẽ. i. ff. q et a qbus. Sed aduerte inqztũ dictũ est q in actibus morientiuz psumif ignorare hoc intelligendũ est verum nisi ex aliqua qualitate aliud psumatur vt puta si detrahi vetuit falcidiã: ex hoc enĩ psumif sciens. vt. d. auctẽ. sz cũ testator. cũ. d. glo. sua in verbo nõ ignar9. cõsultũ tñ est: vt dicit idẽ Bar. vbi. s̃. q in testamẽto ista verba ponanf quãdo testator vult vetare detrahi falcidiaz: videlicet sciẽs vires sui primonij et non ignorãs. qd̃ nota tu tabellio. pmissa sequif Ang. are. in. d. ff. in fraudẽ. insti. qui z ex quibus cau. ma. nõ pos. ¶ Ex pdictis habes duos casus i quib9 cessat falcidia. Prim9 ẽ quãdo testator expressim prohibuit. Secũd9 ẽ quãdo heres non fecit inuentarium. Adde q pterea cessat in testamẽto militis. l. in testamẽto. C. de lege falci. Itẽ cessat quãdo heres subtiliter agnoscens substãtie sue mensurã quedã legata prestat in solidũ. nam tũc neqz ex eis repetitio neqz ex alijs pmittif retentio auctẽ. sed cũ testator. C. illo titu. Itẽ cessat in re phibita alienari. auc. sed in ea re. C. eodẽ. Itẽ i re

Falcidia in qbus casibus cessat.

Patrimonij sui vires an scire qs psumatur.

Relictū ad pias causas quod dicatur:

Trebellianica an cesset in relictū ad pias causas:

Versus

lictis ad pias causas. vt aucten. similit. illo eodē titu. Et nota q̃ relictū ad pias causas dicit̃ omne ꝓpter qd̃ aia testatoris subleuat̃ vt aia cuiuscūq̃ catholici. vt aiatū corp̃ ꝓcarcerati etiā ꝓ malefi cio vt dicit Bal. in d. auct. similiter qd̃ dicit notari. ff. de leg. ij. l. si qs titio. ad hoc in auct. vt cū. de ap. cog. §. si vnū de predictis. ibi duz dicit. ipsorū quoq̃ aie ex hac cau sa pijssime subleuent̃. et C. cōmu nia. de le. l. i. ibi q̃ pijs actib̃ sunt deputata. Itē int̃ legata ad pias eās ꝓputant̃ oia q̃ relinquūt̃ pau perib̃/ miserabilib̃/ hospitalib̃/ ecclijs/ ꝛ similib̃. Itē qd̃ relinq̃t̃ pro emēdandis muris: et pro cu stodia terre: qz custodiunt̃ orpha ni et miserabiles q̃ sunt intus. vi de lati̊ ꝑ Bal. vbi. s. ꝛ ꝑ Specu. in titu. de instru. edi. §. nūc ꝓ oli qua. ꝓ si. lxiij. qui incipit. et scias q̃ iter relicta. ꝛc. Et nota q̃ sicut falcidia cessat in hmōi relictz ad pias causas: sic etiā cessat trebel lianica. ita tenet bal. vbi supra. et Bar. ibidē. et idē Bar. ꝛ Ang. pe ru. in §. si autē heres. in auctē. de eccle. titu. col. ix. ꝑ illū textū. dum dicit omni falcidia cessante. idem tenet ipse bar. in. l. marcell̃. post prin. ff. ad trebellia. ꝑ illuz tex. et tenet dñs Rolā. j. in rubri. de for ma institutionuz extraneorū heredū in fi. ꝛ est cōmunis opinio doctorū. licet glo. in verbo trebellia nice in. c. i. de testa. li. vi. videatur velle ꝓtrariū. vide lati̊ ꝑ Spe. in dicto ti. de instru. edi. §. ꝓpēdiose. versi. sed cū deducto. vbi tenet ꝛ firmat opinionē bartho. et aliorū Aduerte tamē q̃ huiusmodi relicta nō minuunt quartā iure natu re debitam. vt dicit glo. in dicta aucten. similiter. et dicta glo. in verbo trebellianice. in dicto. c. i. ō testamen. libro. vi. Nam qui vult exheredato filio ecclesiā heredez facere: querat aliū qui suscipiat/ nō augustinū: et deo ꝓpitio nemi nem inueniet. xvij. q. vlti. c. vlti. Cessat preterea falcidia ī legato instrumēti. vt. l. si prediorū. C. co. Item in dote muliere relicta: qz suā rem recipere videt̃. vt. ff. eo. cū dotē. et. l. sed vsufruct̃. §. i. nisi in cōmodo forte repētations. vt dicit glo. in. l. in testamēto. C. co. per. l. i. §. si quis creditori. ff. eo. et l. ij. §. idē iulian̊. ff. ō do. ple. Itē cessat in libertatib̃ relictis. vt. l. papinian̊ §. sed an et libertates ff. de inoffici. testa. Itē ī relicto bo norū subsidio. vt. l. scim̊. post pn. C. d inoffici. testa. Itez cessat delicto heredis. i. etiā si tacitū. C. ad legē falci. cū similib̃. Istis supra dictis casib̃ cessat falcidia. que alias regulariter locū habet. Et notant̃ supradicti casus his versib̃. Falcidiaz cessare facit/ pars debita natis. Dos/ miles/ vetitū/ libertas/ spōte solutū. Res vetite vendi/ pietas/ et cartula/ crimen. Ac heres si nō facit iuētaria/ sub sit. Dos ꝓsus ponit Jo. fa. insti. de le. fal. in fi. ¶ Pro cōplemēto pōt q̃ri q̃d ꝓputet̃ in quartā falcidie. in quartā trebellianicam. et in quartaz iure nature debitā: de hac questiōe vide late et pulchre per Bartho. in. l. in quartā. ff. ad legē falci. et per Bal. in dicta. l. fi lium quem. C. fami. herciscun.

Gerardus mulert.

¶ De alienatiōis a testatore facta ꝓhibitiōe. Rubrica. xxx.

Contingit aliquādo testatorē heredi suo alicui̊ rei alienationez ꝓhibere. ad cui̊ rei noticiā distinguēdū est. qz aut huiusmodi prohibitio fit ad tempus. aut in per-

Alienationes ꝓhibito facta minoris etiā simplici ter valet

petuū. itē aut talis prohibitio sive preceptuz est simplex z nudū: scilicet sufficientē causam nō continens/aut est vestitū vestimento cause adiecte ppter fauorem alicui⁹ persone. Itaqz testator si ad tēpus alienationē prohibeat consulo vt hoc casu penā adijciat dicēs. itē dicto heredi meo phibeo talis pdij alienationē vsqz quo cōpleuerit. xxv. annū sue etatis. vel vsqz ad. x. vl. xx. annos post obitū meū. vel aliō tale tēpus/ q̄ si contra factū fuerit: ipsum heredem meū pene nomine dāno in centuz prestandis ab eo tali monasterio vel tali psone/ legati iure. legata eni que coharcēdi haredis causa pene nomine relinquūtur valēt z tenent. vt insti. de lega. §. vlti. C. de his q̄ pene noīe. l. i. Alij cogēt heres seruare voluntatez testatoris et preceptū metu pene legati prestandi: aliqui⁹ de necessitate seruare nō cogetur: eo q̄ nudū est vt infra dicetur.

¶ Additō Circa p̄missa aduerte q̄ bar. i. l. filiusfamilias. §. diui. ff. de le. j. in tertia oppositione dicit q̄ si alienatio etiā simpliciter phibeat minoz: q̄ talis phibitio valz ita vt nec ipse minoz nec etiā tutor vl curator ei⁹ possit talē rē alienare. vt. l. ij. C. de vsuca. pro empto. maior vero factus nō nocet ei talis phibitio quo min⁹ possit ipsum alienare. Berardus mulert.

Alienationis phibitio facta minori etiā simpliciter valet

¶ Aliquādo vero testator heredi suo prohibet alienationē in perpetuū alicui⁹ rei: et in hoc casu si steterit in finib⁹ simplicis z nude phibitionis non adijciens causam persone vel personarū quarū contemplatione rem alienari voluerit: certe quia prohibitio et preceptū ei⁹ nudū est/ non habet heres necesse illud seruare/ ĩmo tali precepto nō obstante poterit alienare et dominiū eius in accipientez transfere: quia non apparet z psona que ex voluntate testatoris habeat ius rei vendicande: si autem precepto et prohibitioni sue causam adiecit referentē se ad fauorem alicuius vel aliquarum personaruz. vt qui ideo rem alienari prohibuerit eo q̄ voluerit ipsam ad descendentes liberos eius/ vel ad aliam personam in posterum peruenire: tunc res prohibita non poterit alienari: quia quodāmodo per fideicōmissum per se venire debet in psonas quarū intuitu facta est phibitio. vnde quandiu apparebit aliqua ex illis psonis/ poterit illaz rem vendicare si res fuerit testatoris: quia ex voluntate eius dominiuz transiuit in illas ꝗꝗ nondū natas z ꝗꝗ ignorantes. nā et in legatariū etiā ignorātem trāsit dōiū. Et p bank hec. ff. de le. j. l. filiusfamilias. §. diui. et de le. iij. l. pater. §. quindeci. et. ff. quēadmodū ser. amit. l. si. partez. §. si p fundū. Et nota q̄ nō videt sufficere cā alia nisi que est apposita propter fauorē psone que habeat ius rei vēdicāde. vt dictū ē. Et si ārz forma hui⁹ vestite z efficacis phibitionis inuenies eaz in tractatu foraz sub rub. ō formis phibite alienationis a testatore.

¶ Additio. Aduerte circa p̄missa q̄ quādocūqz phibitio alienationis facta heredi vel legatario cōtinet cōmodū alteri⁹ ꝗ ei⁹ cu facta est: qui quidem alter ledere tur per alienationez tunc in eius fauorē videt facta prohibitio. licet non sit expressiuz. l. iij. §. si quis ita. ff. de adimen. lega. hoc sentit glo. in. l. quotiens. j. C. ō fideicō. prout loquitur de causa tacita. z ibi clarius Ly. et Bar. in. d. l. filiusfamilias. in §. diui. ff. de lega. j. in. iiij. oppo. Hinc sequit ex eādem Bar. vbi. ō. q̄ semp cū phibitio facta legatario ptiet cōmodū

alteri⁹ q̃ legatarij/scz heredis vl familie que lederetur per alienationem: i eius fauorē videt facta prohibitio: licet nō sit expressum. p §. dicta iura. Itē aduerte etiā q̃ quādo res que phibetur alienari est talis q̃ in ea cadat affectio et interest ei⁹ rei ne alienetur: tūc ratione ⁊ fauore eiusdē videt facta prohibitio ex ēplum si seru⁹ prohibitus est alienari/ nā eius interest ne alienet in nouuz dominū forte pestilētiorē. vnde si contra fiat seruus erit liber. l. gñaliter. §. si pettum. ff. de fideicō. libertati. Ex q̃ sequit q̃ si testator prohiberet alienari vasallos prohibitio valet per d. §. si petitū. est enim fauor vasallorū: ita dicit Bar. vbi. §. in. v. oppositione. Aduerte p̄terea q̃ quādo res legata nō trāsit directo in legatarū. sed de manu heredis q̃ habet necesse emere et legatario tradere/ ⁊ tūc q̃ heres tradit sub illa cōditione: nō potest alienari/ sicut si tale pactū de nō alienādo apponerek in cōtractibus. l. ea lege. C. de cōdic. ob cām. ita loquitur. l. titio centū. in princi. ff. de cōdi. ⁊ de. ita dicit idē Bar. vbi. §. i vj. oppositione. Juxta p̄missa quero pone aliq̃s, phibuit funduz alienari fauore certe psone: nōne iste cui phibitio facta est pōt funduz dare in dotē vl donationē ppter nuptias? Ja. d. are. vt refert Bar. in. d. §. diui. tenuit q̃ sic. ar. l. mulier. §. cū ponerek. et. l. a filia. in principio. ff. ad trebel. et auc. res que. C. cōta de leg. et in corpe vñ sumit. ¶ An autē et qñ phibitio alienationis ipediat translationē dominij? tractat late glosa. i. d. l. ea lege C. de cōdic. ob cām dato: et ibi Bar. et alij scriben. ⁊ scribētes. in. l. si ita quis. §. ea. lege. ff. de verbo obligatiōi. De materia presentis rubrice vide latī⁹ per Bar. et alios scriben. in sepedicta. l. filiusfamilias. §. diui. ff. de lega. j. Gerardus mulert.

Fund⁹ phibit⁹ alienari an' possit dari i dotem.

¶ De tutore in testamēto vel codicillo dando. Rubrica. xxxj.

Circa materiam istā oportet cū distinctiōe pcedek: qñ aut alicui pupillo intestamēto vel codicillo datur tutor a patre: aut a mre: aut ab extraneo. Si a pre: aut dak filio pupillo existēti i potestate aut nō existēti. Pater habēs filium pupillū in ptāte quē heredē instituit vel heredauit pōt ei dare tutorē i testamēto: vl etiā in codicillo si tñ ipsum codicillū pcedat vl sequak testamētū: aliter nō. q̃ licet aliq̃s intestat⁹/ decedat codicillo facto/ i ipso codicillo non tenet tutoris datio. Itē si q̃dā tutores dati sunt i testamēto/ quidā i codicillo: oēs erūt tutores: nisi posteriore dādo priorem reprobauerit testator. probātur hec insti. de tute. §. pmissum. et. ff. de testa. tute. l. iij. ⁊ l. pat. ⁊ l. vlti. ⁊ C. eo. l. et si ea patre.

Tutoris datio an valeat hodie in min⁹ solēni volūtate.

¶ Additio. Juxta p̄missa q̃ro/ an ne sicut hodie valet testamētū imperfectū int' liberos. l. hac psultissima. §. ex ipfecto. C. de testa. ita etiā hodie valeat tutoris datio facta i min⁹ solēni volūtate? glosa. i l. ij. C. d. pfir. tu. videt velle q̃ sic. idē videt tenere glo. i. d. §. ex ipfecto. Sed glo. j. i. l. j. C. de testa. tute. videt tenere ꝯrū. ⁊ hoc sequitur Bar. i. d. l. ij. ⁊ idē Bar. i. d. §. ex ipfecto. et Bal. ibidē i vltia q̃stione. et tenet cōit doctores. Nō obstat. d. §. ex ipfecto/ vbi valet testamentū ipfectū int' liberos. q̃ hoc vex intēctū respicit solū fauorē liberorū nō iuriā aliorū. in casu enim ꝯro respicit etiā on⁹ ipsi⁹ tutoris?

ideo nō debet ille.§.ad casum nostrum extēdi.ar.l.ipuberi filio.ff. de administra.tu. Sed aduerte q̄ si testamētū esset nullū ex cā p̄territiōis idubitanter valeret datio tutele p auc.ex cā. C.de libe. p̄te.et in corpe. vñ sumit illa auc.q̄ō est in auc.vt cum de ep.cog.§.si autē hec oīa.col.viij.Berar. mu.

¶ Itē dare pōt tutorē p̄ filiūs ⁊ filiab⁹ pupillis/nō tātū natis:sed etiā posthumis. si tñ posthumi nasciturī erāt in ptāte si vlueret ipe testator.vt insti.de tute.§.cū autē Itē dare pōt auus tutorē nepotib⁹ ex filio i sua ptāte existētib⁹: si tñ in ptāte pfis eorū nō sint recasuri mor tuo auo.vt isti.de tu.§.nepotib⁹ tñ.⁊.§.itaq̄ si filij⁹. Dare autem pōt pf tutores vnū vel plures mares ⁊ nō feminas: p̄ter matrē ⁊ auiā pupilli:q̄s ipsi pupillo relinquere pōt tutrices.sz ēt eas nulla alia eē pōt tutrix.vt.ff.de tute. l.vlt.et.C.q̄ñ mulier tu.offi.fūgi pōt.l.j.iūcta auc.matri ⁊ auie.⁊ i auc.d here.ab ītes.vemē.§.ex his col.ix.

Vbi vel auia data tutrix i testamēto. an dicatur testamētaria

¶ Additio. Quero an mater vel auia data tutrix in testamento dicatur testamētaria: et videtur q̄ non:quia cogi nō potest si non velit.vt in auc.matri ⁊ auie.C.quādo mu.tu.of.fungi potest. iuncta ibi glo.i verbo pmittimus. Bar. ibi.in versi.vlterius quero quid si mater.tenet q̄ est testamentaria. nā dari potest per illam auc.fatetur tamē idem Bar.q̄ erit voluntaria.⁊ sic dicetur testamentaria voluntaria.alij vero tutores necessarij sunt. Ex predictis sequit q̄ si mater vel auia data est tutrix in testamento non eget confirmatione·quod est cōtra.l.q̄ in alienā §.q̄q̄.ff.d neg.gest. que i hoc est hodie correcta.vt dicit idē Bar. in.d.auc.matri.versi.quero quid si mat⁹ ⁊c.est tamē necesse vt talis mater vel auia coram iudice agnoscat tutelā/⁊ renūciet secūdis nuptijs/ velleiano/⁊ omni auxilio.vt in.d.auc.matri et auie. et in auc. vt sine prohibitio.ma.§.quia vero multā.col.vij.An autē ea non renūciante istis vel alicui istorū valeat assumptio tutele. vide Bar in.d.auc.matri ⁊ auie. et eundem in.l.si quis sub cōditione.ff. de testa.tutela.qui vult q̄ nō.dic lati⁹ vt per eum. Et aduerte iuxta premissa q̄ non solum cōtractis nuptijs mor a tutella expellēda est. vt i.d.auc.vt sine prohibi.§.q̄ vero.versi.mor tamen ⁊ auc.sacramentū.C.quādo mu.tu.offi.fun. potest.sed etiā contractis sponsalibus/vt vult Bar.i.d.l.si q̄s sub cōditione.ff.de testa.tu.i pe. col. versi.quero an statim cum mater ⁊c.et idē Bar.in.d.auc. sacramētū.Sed Speculator i titu. de tutore.§.nūc dicendū.versi: quid si tutelam habeat ⁊c.tenet contrariū/volens q̄ licet cōtractis sponsalibus non debeat admitti ad tutelam vt dicit ipse Spe.i.d.ti.de tutore.in versi.quid si nōdū. ante tamē adeptam per sponsalia non amittit. facilius enim (vt dicit) impeditur haberi q̄ habita perdatur.ar.ff.de postu.l.j.§. casum. ⁊.ff.de adul.l.ij. Sed aduerte q̄ opinio Bar.magis ē fauorabilis pro pupillo:certum enim est q̄ cōtractis spōsalibus ipa studet placere futuro marito cuius occasione incipit esse suspecta. Itē nota etiam ēm eundē Bar.vbi.ē. q̄ eo ipso q̄ mulier vadit ad iudicē nūcians se velle cōtrahere secūdas nuptias iam perdit tutelam licet etiam postea non nubat. ar.l.imperialis.§.sz ⁊ si tales.C.de nup. Sed quero/ pone non contraxit: sed luxuriata est·glo.in.d.auc.sacramentum tenet q̄ et tunc a tutela expellenda sit.quod sequitur

Vbi vel auia data tutrix q̄d necesse habeat facere ante assumptionem tutele·

ibi. Bar. ⁊ idez. Bar. in. d. l. si qs sub conditione. ff. de testa. tute. in antepe. col. ⁊ dicit hoc ꝓbari per l. fina. C. quãdo mulier tu. off. ⁊c. dũ dicit ibi tex. sed pudicitiã suaꝫ intactã cõuerset. facit: qꝛ nõ amplius aliquid habebit castitate luxuria. vt in auc. de resti. et ea que pa. ⁊c. prope fi. col. iiij. Ber. mu.

Luxuria non ãpliꝰ castitate hẽbit.

¶ Potest etiã post mortẽ vniꝰ tutoꝛ ꝯ alio ꝓuidere testatoꝛ. vt qꝛ dicat ticiũ filij mei tutoꝛẽ esse volo. et si contingat eũ decedere ante depositum tutele officiũ: eiꝰ sit tutoꝛ Ro. ⁊c. ꝯ si titiũ minoꝛẽ. xxv annis tutoꝛẽ relinq̃: potero interi Seũ tutoꝛẽ dare/ vt tutoꝛ sit q̃ uſq̃ titius maioꝛ erit. vt insti. qui testa. tu. dari possunt. §. ad certũ tẽpus. et. ff. de testa. tu. l. tutoꝛ datꝰ §. tutoꝛẽ. ⁊ l. si qs sub conditiõe.

¶ Additio. Aduerte q̃ minoꝛ. xxv annis testamẽto tutoꝛ datus/ non põt esse tutoꝛ: nisi cũ maioꝛ. xxv. annis factꝰ erit/ tũc ei erit tutoꝛ. idẽ in furioso qꝛ tutoꝛ erit quũ cõpos mẽtis factꝰ erit. insti. q̃ testa. tu. da. pos. §. furiosus. et hoc etiã veruꝫ siue dictũ fuerit a testatoꝛe siue nõ. vt. ff. de testa. tute. l. si hereditas. §. si furiosus. ⁊ facit. l. furiosus. ff. de tute. ¶ Itẽ aduerte q̃ si testatoꝛ tutoꝛẽ sub cõditione vel ex die dederit: et medio tẽpore de alio non ꝓuiderit/ tunc aliꝰ tutoꝛ a iudice medio tẽpore dandus erit/ qui cõditione existente: vel die euenente desinet esse tutoꝛ d. l. si quis sub conditione. et §. j. insti. de atti. tu. Nec obstat q̃ legitimũ habere potest: quia q̃diu testamentaria sperat̃ tutela / cessat legitima. d. l. si quis sub conditione. Et sic patet ex. s̃. dictis q̃ tutoꝛ potest dari sub cõditione. Sꝫ ostat. l. actus. ff. de regulis iu. et. l. muto. §. sub conditione. ff. de tute. solutio aut loquimur in tutoꝛe dato a testatoꝛe: et ille potest sub cõditione dari. vt. d. l. tutoꝛ datꝰ §. tutoꝛem. ⁊ d. l. si quis sub cõditione. ff. de testa. tu. et insti. qui testa. tu. da. possunt. §. ad certũ. aut loquimur in datiuo: et is non põt dari sub cõditione expꝛessa: ita loquũtur contraria. que autẽ sit ratio diuersitatis põt queri ⁊ et aduertẽq̃ glo. j. in. l j. C. de testa. tu. ponit duas rationes: sed Bar. ibi assignat veriozẽ et meliozẽ rationem istã videlicet: quia quãdo testatoꝛ dat sub cõditione/ remanet iudex qui põt ꝓuidere pupillo conditione pendente. sed si iudex daret sub cõditione non esset aliꝰ qui ꝓuideret. vnde lex vult q̃ ipse iudex ꝓuideat incõtinẽti pure et perfecte. Hanc eandẽ rationem assignat idẽ Bar. in. d. l. muto. §. sub ꝓditione. Et per hãc rationem nõ obstat q̃ ꝓcuratoꝛ potest dari sub conditione. l. iij. ff. de ꝓcu. Dictũ est notanter iudicẽ nõ posse dare tutoꝛẽ sub cõditione expꝛessa: quia sub cõditione tacita biñ datur tutoꝛ a iudice: ita tenet glo. in verbo sub conditione. in. d. l. muto. §. sub cõditione. ⁊ ibi Bar. ⁊ est tex. in. d. l. actus. iũcta ibi glo. ff. de reg. iur. Item limita predicta/ scilicet q̃ iudex non põt dare tutoꝛẽ sub cõditione expſſa. hoc verũ. nisi talis conditio necessario tacite etiam inesset. d §. sub conditione. ij. responso. vt si dicat iudex. titium tutoꝛẽ do: si satisfecerit. Mã talis adiectio non facit cõditionẽ que tutoris dationẽ suspendat. sed bene facit cõditionẽ que suspendit administrationẽ. et talis expſſio facta a iudice intelligitur facta scõm q̃ tacite inerat. alꝯ tutoꝛis datio vitiaret̃. vt in d. §. sub conditione: ita dicit Bar. in. l. j. in princi. ff. de condi. et de. versi. instatur ergo contra predicta. ⁊ post eũ Ange. are. in. d. §. ad certũ tempus. insti. qui testa. tu.

Tutoꝛ an possit dari sub conditione.

Tutores testamentarij gaudet multis priuilegijs.

Decretũ necessariũ est in qibꝫ qui tutoꝛ.

dari possunt. Gerardus mulert.

¶ Tales igit tutores sic dati: ⁊ a tali patre: et talib⁹ pupillis vere ⁊ proprie sunt testamentarij. vt. l. lege. ff. de verb. sig. ⁊ gaudẽt multis priuilegijs. Mã precedũt omnes alios tutores legitimos et datiuos. et non indigent cõfirmatione iudiciali. licet propter administrationem indigeant sicut ceteri alij decreto iudiciali. item nõ coguntur satisdare. probãtur p̃missa. isti. de satisda. tu. §. sed hoc nõ est perpetuum. ⁊ in auc. vt hij qui obli. se habe. perhi. §. vlti. col. vt. ⁊ insti. de legit. agna. tute in princi.

Tutores testamentarij gaudẽt multis p̃milegijs.

¶ Additio. Aduerte dum dominus Rolandin⁹ dicit q̃ testamentarij tutores egẽt sicut ceteri alij decreto iudiciali. hoc tenet exp̃sse Bar. in. l. legitimos. in p̃ncipio. ff. de legit. tu. vbi dicit q̃ hoc/ scilicet decretum/ necessarium est in quolibet genere tutorum. l. iiij. ff. de auc. tutorũ. et. l. fina. §. illo. C. arbi. tute. Sz hoc fallit si testator et hoc remiserit expresse. d. §. illo. vel si testator ipse decreuerit sibi administrationẽ: potest enim ipse testator ꝑcernere vt tutor sua auctoritate incipiat administrare. l. cui eorum. ff. de postulando. sicut potest concedere legatario licẽtiam accipiẽdi sua auctoritate. vt l. titia cũ testamento. §. i. et ibi no. ff. de le. ij. Proprie enim istud decretũ est prestare tutori quasi possessionẽ administratiõis. sicut dicunt canoniste q̃ licet aliquis sit institutus in beneficio/ non tamẽ accedit ad administrandum: nisi ponatur in quasi possessiõe administrationis. vt de insti. c. ij. in p̃n. et per Inno. de concessio. prebẽ. c. ppofuit. in. i. glo. ita dicit Bartho. vbi. s̃. vbi vlterius examinat an istud decretum interpositum ab vno iudice porrigat effectũ suum ad res alterius territorij ⁊ cõcludit post multa q̃ iudex sub quo est pupillus potest interponere decretũ istud quod extẽditur ad bona vbicũq̃ posita. l. magis puto. §. illud. ff. de re. eorum/ et hoc si cõtradictorẽ non habet. Sed si contradictor esset: ita q̃ esset necesse mitti ĩ possessionẽ per ministros iudicis/ tũc nõ sufficeret licentia illi⁹ iudicis. sed debz scribi illi iudici sub quo res sunt. vt. l. cũ vn⁹ §. pe. ff. ꝑ bo. auc. iudi. pos. Et aduerte q̃ forma hui⁹ decreti est q̃ iudex decernat tutori administrationẽ tutele seu licentiã administrandi. vt pbatur. in. d. l. legitios §. in legitimis. ff. ꝑ legit. tuto. dũ dicit tex. ꝑcern tutela. glo. exponit id est administratio tutele: ad idem. ff. de auc. tu. l. iiij. Nõ est ergo necesse q̃ iudex ponat cũ ĩ possessionẽ de facto. sed data licẽtia ipse tutor põt accipere res. ⁊ hoc est q̃ dicit tex. i. d. l. fina. §. illo. C. arbi. tu. et glo. i. in. d. l. legitimos dicit. res accipiat p decretum: id est precedente decreto: ita tenet Bar. in. d. l. legitimos. Be. mu.

Decretũ necessariũ est in q̃libz gẽe tutorum.

Decretũ vn⁹ iudicis an porrigat effectum ad res alteri⁹ territorij.

Decreti tutor q̃ que sit forma.

¶ Si vero pater filio suo pupillo legitimo ⁊ naturali emãcipato vel etiam soli naturali in eo quod ei dedit vsq̃ ad legitimuz modũ: tutorem reliquerit. item si mater filium suum pupillũ heredem instituit: et ei tutorem reliquit. licet in his casibus non teneat ex testamento ipso iure datio tutoris/ tamen tales tutores debent per iudicem cõfirmari. et ideo non erũt testamentarij: sed datiui. ⁊ ex tali confirmatione videntur a iudice dati. sed satisdatio eis remittetur vt insti. de tutelis. §. vlti. et. C. de confir. tu. l. vlti. et. ff. eo. l. i. et. ij. ⁊ l. naturali. et. C. de testa. tu. l. mater. ⁊ C. ꝑ episcopali. au. l. de creationib⁹. ij. respõso. Sed si extraneus aliquem pupillum heredez instituit et ei tutorem reliquit:

et pupill⁹ nil habeat ꝑter illa bona in quibus institut⁹.est: nō male dicet iudiciū eiꝰ sequendū/z ipm tutorē ꝑ iudicē cōfirmandū: qz z ꝓsonā eius quē tutorē esse voluerit nouerit: et ipuberē ita dilexit vt eū heredē institueret. sed forte in hoc casu nō remittit satisdatio vt.ff.de confirma.tuto.l.si patronus.et.l.si tutores.

Tutor i testamēto dat⁹ et a iudice cōfirmatus an sit testamentarius?

¶ Additio. Iuxta ꝑmissa reuoco in dubiuz/an tutor in testamento datus et a iudice cōfirmat⁹ sit datiuus an testamētari⁹?dñs Rolādin⁹.s.ibi.z ideo nō crēit testamētarij.zc.tenet q̄ sit datiu⁹:et hoc tenet etiā glo.in.l.ij.C.de confir. tuto.et glo.in.§. fina.insti.de tu. ꝑ quo allegāt.l.lege.ff. de verbo. signifi.facit ꝑ hac sentētia:qz qui cōfirmat videt dare.vt nota.in.l. et qz.ff.de iurisdi.oiz iudicū. ergo dicit datiuus cū ꝓfirmet a iudice.preterea iste ꝓfirmatus testamētario assimilat.l.q̄ a patre. ff. de cōfir.tuto.ergo nō dicit testamētarius:qz nullū simile est idez/ vt nota.in.l.qd nerua.ff.depositi In ꝓtrariū facit:qz sicut testamētarius nō satisdat:ita nec iste confirmat⁹.d.l.q̄ a patre.itē qz sicut testamentari⁹ se excusans ꝑuatur legato.ita z iste ꝓfirmat⁹.l.nesenni⁹.ff.d excu.tuto.Dy.(vt refert Bar.in.d.l.ij.C.de cōfir.tuto.et idē Bar.in.l.i.ff.eo.et post eū domin⁹ Christo.poz.institu.de tute. in.§.fina.z ibi etiaz Ange.areti.) dixit q̄ est testamētarius quo ad quedā.scz quo ad hoc vt nō satisdet.item quo ad hoc vt priuet legato si se excusat:quo datiu⁹ non priuat.vt.d.l.nesenni⁹. Sz iuxta hoc q̄ro an talis tutor ꝑferat legitimo? glo.in.d.§. fina.insti.de tute. tenet q̄ legitim⁹ ꝑferat.facit qd dicit glo.in.d.l.ij. C.de cōfir. tuto.Bar.sil.vt idē Bar.vbi.s. refert:disputauit hanc questionē et determinauit ipsum talē tutorē esse testamentariū/ et preferēdū legitimo et datiuo.et ratio magis ꝓa quā fecit/vt inquit Bar. fuit ex ordine titulorū.nā in digesto et codice ꝑmum posuerunt imperator et iurisconsult⁹ titulū de testamētaria tutela. secunduz de cōfirmādo tutore.tertiū d legitimis tuto.vnde ostēdūt tutorē cōfirmatuz ꝑferri.itē ꝓ baf insti. de tute.§.fina.vbi dicit q̄ oīnino debet ꝓfirmari.ꝑ hoc.ff.de ꝓfirma. tute.d.l.q̄ a pre.vbi assimilat dato in testamēto.hanc opinionē tenent cōmuniter doctores.vt testatur ipe Bar.in.d.l.i.ff. de confir. tuto.vbi sequit eā.vide late etiaz Ly.et Bal.in.d.l.ij.C.de confir. tuto.Aduerte tamē q̄ licet huius modi tutor ꝓfirmat⁹ ꝑferat legitimo:admittit tñ datiuū secū.vt.l. si vt ꝓponis.C.eodē.ratio est ꝗz Bar.in.d.l.i.ff.eo.qz ipse ver⁹ datiuus est.nō secū admittit aliuz similē. Verū si disputationis gratia tenere velis hunc tutorē ꝓfirmatū nō ꝑferri legitimo:put tenent glose supra citate:poteris respondere ad illā rationē q̄ multū placet Bar.in.d.l.ij.C.de confir.tu. q̄ fit ex ordine titu.q̄ nō imperator et iurisconsult⁹ posuerūt titulū de confirmādo tutore ante titulū de legitimis tutoribus: nō quia vellent testamentariuz excludere legitimuz:sed ideo posuerunt titulū de cōfirmando tutore immediate post titulū de testamentaria tutela:quia sicut testamentarij non satisdant.vt insti.d satisda. tuto. in princi.ita nec isti confirmati.l. ij.ff.de confirma.tuto. sec⁹ in legitimis et datiuis.vt in dicto titu.de satisda.tuto.in prin.tuncta ibi glo.in ꝓbo idonei. Ita posses disputationis gꝛa dicere et respōdere.vt dicit Ja. may.i addi.ad dñz Chri.poz.isti.de tu.in.§.vlti.

Tutor datus filio emācipato: itē datꝰ filio nāli tm̄ itē etiā datꝰ a mre an sit in differenter ꝓfirmādus.

Item dum.§.dicit dominus Rolādinꝰ tutorē datū filio emācipato. itē datum filio nāli tm̄.et etiā datū a mre confirmādos citra satisdationē: quero/nūqd ēdifferenter hij oēs cōfirmādi sunt: r espō de qnō.nā alij sine inq̄sitione: alij cū inquisitiōe ꝓfirmanf. Ālī ꝓsumma totiꝰ huius materie distingue breuit fm Bar.in.l.naturali §.si quera.ff.de ꝓfir.tu. Aut datur tutor a patre legitimo ⁊ naturali filio in potestate in voluntate solēm: et hoc casu nō eget ꝓfirmatione.vt.l.j.in princi.ff.de confir. tu.aut dat in testamēto minꝰ solēni.hoc casu debebat/olim ēdistincte cōfirmari.vt.l.j.⁊.l.qui a pre. et.l.si filio.ff.eo.hodie vero debet distingui: qr aut testamētū ē nullum ex cā preteritionis vel exheredationis.aut ex defectu solēnitatis. Primo casu nō eget confirmatione: sed valet hodie p auc.ex cā.C. de libe.pte.et tetigi.§. ista rubri.in pma additione. Secūdo casu aut ē datꝰ tutor vnus ex liberis ⁊ nō eget cōfirmatione hodie. vt.l.hac cōsultissima.§. ex impfecto.C.de testa.aut est datꝰ extraneus: et tūc eget cōfirmatione vt nota.ī.d.§.ex impfecto.et dixi.§. in dicta prima additiōe. Sed aduerte si pr̄ decedit incōtmēti post testamētū.cōfirmatur sine inquisitione.si ex iteruallo: tūc adhibetur inq̄sitio quedā: de qua in.l.in cōfirmādo: cū duabꝰ.ll. se.ff.d cōfir.tu.aut pat dat tutorē filio legitimo tm̄.vt adoptiuo: tunc de ureyeteri erat idē qd in legitimo ⁊ naturali.qr tūc trāsibat in ptātē adoptātis.hodie secus.vt.l.cū in adoptiuis.C.de adop.⁊ iō debet adhiberi distinctio illiꝰ legis: aut trāsit in potestatē aut nō: fm Dy. Si vō dat tutor filio emācipato: tunc cōfirmatur sine iq̄sitiōe.vt. l.j.ff.de cōfir.tu.⁊ insti.de tute.§. fina. Si vero dat filio naturali tātū: nato scz ex cōcubina: tūc distingue.qr aut eū nō instituit ⁊ nō cōfirmat sine inq̄sitiōe.vt.d.l.naturali.in pnci.aut eū instituit: ⁊ tūc aut nō habeat alia bona ⁊ confirmat sine inq̄sitiōe.vt.ff.eo.l. si patronus: aut habebat alia bona.et tūc cōfirmat.sed in bonis q̄ habz a testatore decernet sibi administratio sine inq̄sitione.in alijs autem nō decernet nisi cū inq̄sitiōe vt.l.fina.C.de confir.tu.⁊ qd nō. per Dy.ī.d.l.si patronꝰ. Si vero dat filio spurio: si valet datio nec cōfirmat.⁊ hec de pre. Si autē a matre detur tutor/tūc si mat instituit filiū cōfirmat cū modica inq̄sitione.vt.l.peto.§.mat.ff.de leg. ij.et ibi per Dy.aut nō istituit: et cōfirmatur cū magna inq̄sitione. vt.d.l.j.ff.de cōfir.tuto.⁊ ibi per eūdē Dy. Rationē diuersitatis q̄ re scz datꝰ a patre emancipato filio cōfirmat sine inq̄sitione. datꝰ vero a mre nō ponit glo.ī.l.j.C. de cōfir.tu.⁊ aliam rationē pomt glo.in.d.§.fina.isti.de tute.vbi vide. Ex̄neꝰ autē q̄libz istituēs pōt relinq̄re tutorē et cōfirmat cū inquisitiōe.l.tutores.ff.de ꝓfir.tu. vbi ptz q̄ iudex nūq̄ dz cōfirmare: nisi pnūciet prius illum tutorez idoneū qd ē notandum in practica fm Ange.are.in.§.fi.in fi.insti.de tutelis.hec Bartho.vbi.§.⁊ post euz. Ja.maij. ī addi.ad Christo. porcū in.d.§.fina.insti.de tutellis Berardus mulert.

Tutor datꝰ ab exneo an sit cōfirmandus.

¶ Cetera cum tutor tenetur inuētarium facere.accepta et data in scriptis redigere.tutela deposita gestionis sue actus exhibere.administrationis rationē reddere.⁊ ex his et alijs multis tutele iudicio teneatur: eūq̄ ꝓtingat aliquādo tempore testamēti vehementer instare vt per testatorē ab his oibꝰ absoluat si huiusmodi abso-

lutio fiat/et scire volueris tabellio qualiť sit formāda / reqre cā. j. vbi forme testamētarie describūtur. sub rubrica ꝗ formādis dispositionib⁹ circa tutores. vsi. si vero tutores.

¶ Additio. Nota q̃ tutor tenek facere inuētariū : qꝗ alias reptoriū dicik. vt in. l. tutor q̃ reptoriū. in prin. ff. de administra. tuto. Et aduerte q̃ nō pōt tutor vel curator aliter res pupilli vel adulti attingere: vl̃ vlla ꝗbi cōtionē ad eas res vēdicare: nisi inuētario prius publice ꝓfecto. et decreto de quo s. dictū est iterposito. qꝗ itelligenis ipse testator spāliť inuētariū conscribi vetuerit. aliter eiñ si ipe tutor vel curator inuētariuz facere neglexerit: quasi suspect⁹ ab officio remoueat: z alijs penis subiacebit. vt. l. fi. §. illo. C. arbi. tu.

Tutor vl̃ curator an possit res pupilli vel adulti attingere nō cōfecto inuētario.

Inōztum dixi q̃ testator inuētarij cōfectionē ꝓhibere pōt. d. §. illo. aduerte tñ q̃ si iudici videbik q̃ pupillo expediet inuētariū facere: coget tutorē ad inuētarium faciendū nō obstāre pinsione testatoris: ita dicit Bar. i. l. in ꝓfirmādo. ff. de cōfir. tuto. post Ad. sil. arg. l. vtilitatē. ff. eo. quā simul legit cū. d. l. tu ꝓfirmādo. et referūt doc. i. d. §. illo: qꝗ nota. De maria huiusmodi inuētarij siue reptorij videl ati⁹ p Bar. in. d. l. tutor qui repertoriū. in pnci. ff. de admini. tuto. z Spe. i ti. d istru. editiōe. §. dicto d ipngnatiōe testamēti. z c. a princi. §. vsqꝗ ad. v. colūn 13. Ex pīmissis habes duo que tutele administrationē q̃ precedere debeāt. Tutele administratio nē q̃ precedere debeāt.

Additio. Tertiū ē q̃ tutor iuret se vtilia factura z iutilia pterniissurꝝ. vt. §. fina. in auc. vt hij qꝗ ob. se hke z. c. col. vj qꝗ vt refert Bar. in. l. legitimos. in pnci. ff. d legi. tu. d iure. C. fuit introductū in curatore furiosi. vt l. de creatiōib⁹. C. de episco. aud. sed per ius auc. extēsum ē ad oēs tutores z curatores. Ite requirik q̃ exp̄sse pmittat defensionē pupilli. vt. l. vltī. §. defensionē. C. de admi. tu. z ibi p docto. hoc eiñ in q̃libet tutela hodie est apponēdū vt dicit idē Bar. vbi. s. ppe finē Aduerte tñ ꝗm eūdē Bar. ibidē. q̃ 13 p̄dicta. oia reqrank etiā in testamētario tutore. tñ in his q̃ dilationē nō recipiūt: vl̃ in his q̃ principaliť ad cōmodū pupilli spectarēt: valēt gesta p tutorē/etiā non inuenemētib⁹ p̄dictis. vt. ff. de administra. tu. l. tutor q̃ reptoriū. in pnci. z. C. de tuto. z cu. q̃ nō satis. l. fi na. facit optīe text⁹. i. i qdā decedēs. §. vsqꝗ adeo. ff. de adm. tuto. Berardus mulert.

¶ Si testator voluerit pcedētib⁹ vl̃ subsequētib⁹ suis vltimis volūtatib⁹ derogare. Ru. xxxij.

Siquis duo fecerit testamenta iure perfecta vnum prius alterum posterius/quorum quodlibet habet formā cōmunē, si i nullo eorꝝ ꝓba aliq̃ cōtinētur qb⁹ alteri derogetur/certe ꝗm regulā iurꝭ posteri⁹ testamētū tpo iure rūpit primuz: eo q̃ nouissima volūtas dz seruari: et quia ex posteriori testamēto adik hereditas. z qz nēo pōt duobus testamētis relictis vt vtrūqꝝ teneat ꝗcedere: nisi sit miles. pbātur pmissa. isti. qb⁹ mo. te. infir. §. posteriore. z. ff. de adimē. le. l. q̃ si iterū i amicitiā. z. l. se. z de iusto te. l. j. z d mili. test. l. q̃rebak. verū tamē aliqñ cōtingit q̃ aliqs testamentū 13 nūcupatiuū tñ ꝗtū pōt secretū facit: i q̃ volūtatē suā diu deliberatā: z fidelīū virorꝝ cōsilio stabilitā ordiat a q̃ disponit āpli⁹ nō recedere sed eā post mortē ser

uari. timet ꝓ ne fortitā egritudi
nis sue tpe: qñ tā nō bene psit firi
mu resistere ppinq̄rū instātie: sua
deat sibi/ vl ne (qd̄ pcius est) forte
cogat volūtatē ĩmutare/ vl ne etī
am aliqd̄ falsum testamētū post il
lud vex factum appareat. qr igit
hec timet vult sibi ꝗ ista pricula in
postex puidere: et hoc testamētū
q̄tū pōt firmare ꝛ roborare: ita q̄
posteriorib⁹ pualeat. querit ergo
vtrū possit: ꝛ est scīēdū q̄ ppt va
rios successus stat⁹ ꝓditiōis ꝛ for
tune hoīs q̄ vsq̄ ad obitum sepe
mutat ꝛ alterat. dicente Job. hō
nūq̄ ĩ eodē statu pmanet. facit. ⁊.
vt aut ē lex. in auc. de nō alie. aut
pmu. col. ij. voluerūt legēs q̄ aliq̄s
volūtatē suā testādo ita firma
re nō possit vt non liceret ei ab ea
discedere. nā dz (salomone testan
te) licere cuilibet suū cū re muta
re cōsiliū: et q̄ de nouo emergunt
nouo idigēt auxilio. vt. ff. de mio.
l. emiu⁹ largian⁹. ꝛ. ff. d̄ iterroga.
acti. l. de etate. ⁊. ex cā. ꝛ in auc. d̄
nup. in fine pc. col. itē ambulatō
ria ē defuncti volūtas vsq̄ ad ex
tremū vite eritū. vt. ff. de adi. le.
l. iij. ⁊. fi. ꝛ. l. se. et. ff. d̄ do. int vir ꝛ
vxo. l. cuz hic stat⁹. ⁊. ait ofo. item
nemo pōt sibi legē ĩponere a qua
recedere non liceat. vt. ff. de fideic
cō. liberta. l. luti⁹ titi⁹. ij. et. l. si q̄s
in pncipio testamēti. ff. d̄ le. iij. itē
nemo pōt sibi ĩpare: vel se pḥibe
re: vl se cogere. vt ad trebel. l. ille
a q̄. ⁊. tēpestiuū. ꝛ. ff. de arbi. l. pe.
Sed lz ita sit/ tñ testator pōt testa
mēto suo qd̄ hodie facit/ aliq̄ ꝗba
inserere q̄b⁹ adeo detrahet et de
rogabit posteriori vltie volūtati
vt possibile sit hāc primā tenere:
et posteriorē nō valere. vtputa si
ĩ pori dicat. Itē iubeo ꝛ dispono
hāc meā vltimā voluntatē oibus
aliis q̄s deceto apparuerit me fe
cisse plenissime pualere. et si que
cūq̄ vl cuiuscūq̄ generis alia vlti
ma volūtas post hāc vl ĩ futux p
me fetā dicet vl apparebit: volo
illā penit⁹ nō valere: nec vllū ei fi
dem adhiberi: nisi ĩ ea exp̄sse fiat
mētio de ꝗbo ad ꝗbū hui⁹ vltime
volūtatis. vl sic nisi ĩ ea scpti eēnt
testes dūtaxat frēs predicatores.
vl sic: nisi ĩ ea scriptū eēt. hoc ꝗbū
Surgite mortui / venite ad iudi
cū: vl aue mr̄ pietatis: vl pr̄ nr̄: vl
aliqd̄ aliud ꝗbū celatū qd̄ diuiua
ri nō possit. Certe si talia vl silia
ꝗba derogatoria apponant ĩ pori
vltia volūtate: ꝛ postea appareat
posterior/ ĩ q̄ de ipis ꝗbis deroga
torijs posit ĩ priori nulla ĩ gñe vl
in spē habeat mentio/ por tenebit
ꝛ nō posterior. qr nō vr̄ testator re
cessisse a priori volūtate/ nec eum
ipi⁹ pōris penituisse: eo q̄ ĩ scḋa
nō est. factū neq̄ appositū qd̄ ĩ ea
apponi ꝛ fieri debere dixerat ĩ pō
ori/ nec est aliquid in scḋa dictū p
qd̄ appareat volūtatē suā mutas
se. vñ dicendū ē priorē durare et
posteriorē nō valere. vt. ff. de le. i.
l. si michi ꝛ tibi. ĩ fi. Sed tu oppo
nes ꝛ dices hoc ē possit magis pe
riculi ꝛ detrimēti. Pone ei q̄ ali
q̄s existēs bononie testm̄ fecit ha
bēs ꝗba derogatoria: p⁹ aliqd̄ lō
gū tp̄s/ vl forte hierosolymis psti
tut⁹: vl ĩ alia pte mūdi vult pdere
testm̄ vbi non hz nec hre pōt pri
mū/ nec ē memor ꝗbox derogato
riox q̄ cōtinent in eo: nec etiā scit
vtrū apposita sint derogatoria ꝗ
ba vl nō/ nūq̄d testm̄ qd̄ ĩ hieroso
lymis facit alit nō valebit/ nisi in
eo exp̄ssim ꝛ seriatim: oia apponāt
et fiāt q̄ ĩ ea apponēda dixerat in
pori? Et certe rñdeo q̄ bñ pōt p⁹
testm̄ q̄tūcūq̄ de ipis ꝗbis dero
gatorijs nō habeat ĩ scḋo exp̄ssa ꝛ
spālis mētio p ipm scḋz reuocari
cessari: ꝛ irritari: si tñ testator di
xerit ĩ scḋo q̄ pēituerit cū oim de
rogatoriox ꝛ cuiuscūq̄ por vl ĩ eo
lūtatis. vt. ff. d̄ le. iij. l. si q̄s ĩ pn. ꝛ

Posterior voluntati quemadmodū p priorem deroget

C. de testa. aut hoc. inter liberos. q̃ est signata sup. l. hac cõsultissima. puta qz sic dicat i scdo. Preterea testiñ q̃ddã oli a me factũ z oẽm aliã cuiuscz manu scriptã et cuiuscũcz gñis vltimã voluntatẽ hacten⁹ a me factã: reuoco penit⁹/z irrito/z ifringo. z ls i aliqua earũ scriptũ sit posteriorez aliter nõ valere nisi in ea ꝓtineat hymnus angelic⁹. vl gloria in excelsis deo. vl dñicalis oratio. Pater noster vel aliqd aliud verbũ vel factũ faciendũ p qd presenti vltime volũtati derogez in aliquo. tamẽ ea oia et singula specialiter et nominati volo z iubeo nõ valere. nã quozũcũcz derogatoriũ z cuiuscz pozis vltime volũtatis me penitet

Testiñ scdm an redrat spãlẽ reuocationẽ prioris i quo erãt verba de rogatoria.

¶ Additio. Reuoco in dubiũ iuxta ꝑmissa an requiraz q̃ in scdo testamẽto fiat special reuocatio prioris testamẽti/in quo verba derogatoria inserta sunt: vl an sufficiat general. Hãc questionẽ format Bar. in. l. qui in principio. ff. de le. iij. z Dy. in regula qd semel et ibi Micho. boerij. in additiõib⁹ nouiter cõmpssis ad eundẽ Dynũ. de reg. iuris. li. vi. Ex quoz dictis colligiz q̃ nõ sufficit gñalis reuocatio. huiusmodi sez non obstãre quocũcz testamẽto. nec etiã requiriz illa indiuidualis non obstante tali clausula derogatoriaq̃ requirit appositionẽ oratiõis dominice vel alteri⁹. Sed sufficit illa specialis. videlicet nõ obstante quacũcz clausula derogatoria. d. l. si quis in prin. Hoc tenet etiam Ang. are. isti. qui. mo. testa. infir. §. ex eo aũt colũ. iij. vide ẽt Bal. in. l. hũanũ. C. de legib⁹. ¶ Circa materiã presentis rubrice aduerte q̃ si testator dixisset in priori testamẽto: nolo me posse aliũ testamẽtũ facere: vl nolo me posse mutare tale testiñ. vel nolo me posse penitere: z nõ dixit ãpli⁹ tũc scdz testiñ simplicit emanãs: nullã sez mentionẽ faciẽs valet ipso iure: z ꝑmũ tolliz: qz nẽo põt sibi auferre liberã testamẽti factionẽ: qz ẽ ꝓtra bonos mores. vt. l. stipulatio hoc mõ. ff. de verbo. obli. ita tenet Bar. et Bal. in. d. l. si mihi et tibi §. fina. ff. de leg. i. idẽ bar. in d. l. si quis i ꝑncipio. de leg. iij. Unde dicit idẽ bar. male loqui glo. i. d. l. si mihi. et tibi §. fina. dũ dicit q̃ in huiusmodi casu debet expzimere testator in scdo testamẽto qualitatẽ pozis voluntatis. Iuste ei vt inquit repzehendiz in hoc illa glo. si autẽ dixisset testator si fecero aliud testamentũ nolo illud valere. hoc casu non disponit circa possibilitatẽ testãdi: sed disponit circa voluntatez quã dicit deesse in futuro. ideo requiriz q̃ expsse reuocet vt appareat voluntatem adesse in sequẽti testamento. quã lex ꝑsumit deesse ꝑpter ꝓba preambula derogatoria. ita loquitur dicta. l. si mihi et tibi. in §. fina. et dicta. l. si quis in principio. Item quero de notabili questione. Testator in priori sua volũtate dixit se nõ velle mutare illã voluntatẽ z iurauit nõ venire ꝓtra An. possit postea facere aliũ testamẽtuz. hanc questionẽ tangit spe. in titu. de instru. edi. §. compendiose. ꝑ si. quid si q̃s iurauit. et glo. xiij. q. ij. vltima volũtas. itẽ Io. an. disputauit eã in. c. quod semel. de reg. iuris. li. vi. in mercurialib⁹. vbi determinauit q̃ testamẽtũ valet nõ obstante iuramento: tamẽ qui facit fin testamentũ est ptur⁹. ꝑ bat per. c. i. despon. duo. Nõ ob. si arguaz. iuramentũ est seruandũ qd potest seruari sine iteritu salutis eterne. vt in. c. cũ ꝓtingat. de iure iur. et. c. q̃ius de pactis. libro. vi. qz vt dicit bar. in. d. l. si q̃s in principio. quedã sunt que dependent ex mera volũtate iurãtis nec ha-

Testator q̃ iurauit postea nõ mutare testamentum an possit postea illud mutare.

bet necesse ꝓpter hoc adire pretorē. tūc nō obstāte iuramēto poterit ꝓtrauenire: sed erit ꝓiurus. quedā sunt q̃ nō dependēt ex mera volūtate iurantis: sed habet necesse adire ꝓtorē: tunc pretor non debet esse auctor ꝓiurij. ideo venientes ꝓtra iuramentū nō audiet pretor. ita loquit dictū. c. cū contingat. et. d. c. q̃uis. et ita loquit auct. sacrā. C. si aduer. vendi. lex enim tibi suū nō tuū denegat auxiliū. vt. l. i. ꝛ ibi nota. C. si aduer. vēdi. Aduerte tamē q̃ bar. in. d. l. si quis in ꝑncipio. dicit q̃ in questione ꝑmissa faciēs scōz testamētū non erit ꝓiurus: quia iuramentum interpositū est super eo q̃ est contra bonos mores. quia aufert liberā testamēti factionē. vt. l. stipulatio hoc modo. ff. d verbo. ob. Hoc tenet Ly. et Pe. in. l. i. C. d sacrosan. eccl. ꝛ An. de pisis. i. d. l. si q̃s i ꝑcipio. vt ibi refert ipe Bar. vbi latⁿ vide per eū de materia ꝑsentis rubricc. Berar. mu.

¶ De ꝑceptis et dispositionib⁹ testatoris quib⁹ est adiicienda pena. Rubrica. xxxiii.

Aliquādo euenit q̃ testator quedam post mortez obseruari dispo nit / que quidem eo q̃ habent iuris auctoritatem debent de necessitate ipso iure ab herede seruari etiam nulla pena adiecta / qualia sunt fere omnia de quibus in hoc quinto capitulo dictum est. Aliquādo vero ꝑcipit q̃ nō habet heres necesse seruare: puta q̃ ꝑcipiat filijs ꝛ heredib⁹ suis vsq̃z ad certū tēpus simul et concorditer habitare et ad diuisionē nō venire. vl q̃ ꝑcipiat filio nō fenerari. vel vt filiā suam tali homini matrimonio collocet. et filia. et tunc quia huiusmodi dispositiones nō ꝑcipiunt aliqua speciali lege seruari: ꝛ testator penam adijcere: et ipm heredē / si cōtra fecerit / in legato causa pene prestando damnare et cohercere. nā ꝛ oliz inutilia essent legata q̃ cohercēdi heredis causa relinquebant. hodie tamen bene valent et tenent. dūmodo quod ꝑcipit nō sit ipossibile vl turpe vl legib⁹ interdictū. vt. C. de his que pe. nomi. l. i. et insti. de lega. §. pene quoq̃z. Qualiter aūt hec pena adijcienda sit videbis. §. inter formas. in rubrica. qualiter adijciatur pena.

¶ Additio. Circa premissa dū dicit dñs Rolandi. q̃ aliqñ testator ꝑcipit filijs et heredib⁹ suis ad certum tempus simul et concorditer habitare / et ad diuisionem non venire. quero et reuoco in dubiū an talis dispositio aliquid valeat / sine pene adiectione? Dicq̃ si aliquis eoz interest / tunc valet: ita dicit Bar. in. l. quint⁹. per illū textū. ibi dū dicit. aliter atq̃z. ff. d annu. le. Sz q̃ro pone testator iuſ sit aliquos stare et morari cōmuniter sine alia adiectione: q̃d operent ista verba? videt q̃ operent vt oia bōa sint cōia. vt. l. fi. §. luti⁹ ff. de leg. ij. et. l. luti⁹. in prin. ff. ad trebel. Sed Bar. ꝓsulendo dixit aliter. vñ dic post eum in dicta. l. quint⁹. q̃ q̃ñq̃z istd ꝓbū. cōiter. refert ad res: et tūc oportet q̃ ipm patrimonū sit cōe. vt in legib⁹. ꝑ alle. q̃ñq̃z refert ad actū stādi seu morādi cōiter / vt in themate proposito: et tūc q̃ñq̃z ista verba referunt ad aliquos qui habēt patrimonū distinctū et separatū. vt lego vni scolari centum si steterit et morat⁹ fuerit cōiter cū sēpronio tunc debet intelligi cōiter. id est q̃ expēse vict⁹ fiant cōiter / et cōiter ꝓferant. vt. l. i. circa prin. et l. iij. in. fi. ff. de colle. illu. quandoq̃z

Preceptuz testatoris ꝑcipientis filijs et heredib⁹ suis simul et ꝓcordit habitare et ad diuisionem nō venire an valeat: et q̃d operetur?

ista verba referunt ad habentes patrimonium cōmune. vt quādo testator iubet plures fratres morari cōmuniter: tunc debet intelligi q̄ equaliter fructus colligant. et equaliter expendant: et licet vnus haberet matrem familiā q̄ alius nō ꝓpter hoc teneat plus conferre. hoc probat qz verbū cōiter debet intelligi. id est equaliter. vt. d. l. si. §. lutius. ff. de le. ij. hoc videt sm eūdē Bar. vbi supra: dicere textus in. c. si duo fratres. de fratribus de nouo be. inuesti. col. x. p hoc facit sm eundē. l. cū duobus. §. idē papinianus. alias incipit. si fratres. ff. p socio. et videt quasi p hoc tex. i. l. si. §. si. ff. de dolo excep. vbi ista ꝓba: parēt rationē feceris: exponunt. i. eo noie nil exegerz. ita hic cōiter vixerint: debet intelligi. i. equaliter/ q̄ eo noie neuter ab altero aliq̄d exegerit. hec Bar. vbi supra. ¶ Item q̄ro an valeat preceptū testatoris factuz heredibus ne diuidant? Paulus de castro in. l. si nō sortē. §. si centū. ff. de condicti. ideb. distinguit. Aut ꝑcipit testator q̄ nunq̄ diuidant: et nō valet ꝑceptū. aut ad certū temp: z tūc valet. pbat p simile qd de contractu dicit in. l. in hoc iudicium. §. si cōuenat. ff. cōi diuidun. et est de isto scdo: q̄ scz valet preceptū ad certū tēp. tex. i. l. si q̄ ita sint instituti. in princi. ff. de cōdi. insti. quē textū ad hoc pōderāt ibi Bal. et Ange. dicētes hoc ibi pbari. et dicit Ange. ibi sepius ne hoc se fuisse interrogatū: et sic sepius p illū textū respondisse. Sed aduerte dū Paulus dicit testatorē nō posse p hibere heredibus ne ippetuū diuidāt. ꝓtiū tenet Alexā. in. d. l. si nō sortē. §. si centū. motus. p glo. i. in si. in. l. fina. C. commu. diuidun. z vt dicit de mēte Bartholi. in. l. si conuenerit. in fi. ff. pro socio. dū presupponit ibi valere preceptum testatoris factū filijs ne inter se diuidant. inouet ꝓterea dñs Alex. vbi supra alijs medijs. q̄ vide p te Sed aduerte q̄ ipsemet Alexan. in ꝓsilio suo. cxi. iij. volumīs: incipiente: circa primū dubiū in quo querit an magister Augustinus. in iij. colū. ꝓsi. pro hoc etiaz benefacit. ꝛc. sibi contrarius sequtur opinionē Pauli. quē in eo passu allegat sic ibi arguēs. si p ꝓtractū fieri nō possit: vt nō liceat vnq̄ diuidere. dicta. l. i hoc iudiciū. §. si cōuenat. s̄. alle. ergo nec debet hoc posse induci per quasi contractuz aditioms hereditatis: cū obligatio qua astrigunt heredes ad obseruationē cōtentorū in testamento ꝓcedat ex quasi contractu aditiōis hereditatis. l. ex maleficijs. §. heres. ff. de acti. et ob. cuz similibus. Hāc opinionē equiorē dixit dñs ex preceptoribus meis obseruādissimus dñs Gualterus de Beka. iuris vtriusq̄ ꝓfessor optime meritus: ordinarius in legibus in ꝓclara Louaniensi achademia/ in lectiōe sua ordinaria cuz legeret dictā. l. si nō sortē. §. si centū. motus hac ratione: q̄ cōmunio solet discordias parare ꝑcipue vt dixit inter fratres. l. cū pater. §. dulcissimus. in fi. ff. de leg. ij. Et nota q̄ licet valeat preceptum testatoris de non diuidendo ad tempus. vt supra dixi: tamē si aliquis cū quo est cōmunio fuerit rixosus vl molestus poterit non obstante precepto testatoris alius prouocare ad diuisionem. ita dicit Bar. in dicta l. si conuenerit. ff. pro socio: et idez in. l. ij. C. qui et qui. quarta pars debe. li. x. . velet iā qui alius vellet tenere concubinam. sm Bal. in dicta. l. si conuenerit. Gerar. mu.

Preceptū testatoris factum heredib⁹ ne diuidant an valeat?

Cōio solet discordias parare.

De clausule final' effectu. Rubrica. xxxiiii.

HIc demũ de sexto et vltimo capitulo testamenti est videndum: in quo agitur de clausula finali: quia videlicet testamentũ claudit ⁊ quibusdã futuris periculis, puidet. sapiens enĩ ad oẽs incursus debz esse munit⁹. nam ⁊ si premisus periculũ euitari nõ possit: ei⁹tũ mollior ictus venit. Ad hoc itaq; vt testator patrimoniũ ⁊ hereditatẽ suaz legitime ordinet: ⁊ vt ipsa testamentaria dispositio rite procedat: multe debent rationes ⁊ iura cõcurrere. puta vt testator sit pso na habilis ad testandum. item vt instituatur heres q̃ debet ⁊ potest institui. Itẽ vt ne aliqd emergat vitiũ p qd testamẽti substantia eliatur: scz ne testator patiatur capitis diminutionẽ. vl' ne rescindatur ex querela inofficiosi testamẽti: vel ne rũpatur posthumi agnatione: vel ne ramaneat destitutus herede nõ adeunte. hec igitur ⁊ si milia dicuntur esse testamentarie dispositionis ius et substantia et natura. de his latius. J. dicetur in rubri. quib⁹ ex causis testamentũ reddit inutile. Insup quãuis in serie tota: ⁊ mẽbris oĩnib⁹ testamẽtarie diposition is vel ordinatiõis nichil defuerit virtutis ⁊ iuris: et nullum interuenerit accidens vitiosum: tñ ad huc preter hec oia voluit lex propter infidelitatẽ hominuz suspectam: ⁊ propter testamentorum sinceritatem: ad plenã probationẽ ⁊ fidẽ quasdam solennitates: velut q̃dã ornamenta: exterius adhiberi: vt videlz interueniat legitimorũ ⁊ habiliũ testium legitim⁹ numer⁹: ⁊ testiũ quidem rogatorum.

Sapiẽs ad oẽm incursus debet esse munitus.

¶ Additio. Vt. l. heredes palam. §. in testamẽtis. ff. de testa. et auten. rogati. C. de testi. de quo dicetur latius. J. proxima rubrica. Berardus mulcrt.

¶ Itẽ vt in testamẽto in scriptis adhibeant subscriptiões testiũ et sigilla: ⁊ q̃dã alia q̃ oia dicunt eẽ solẽnia testamẽti. de quib⁹ oibus J. suis locis tradet Si qd igit horũ defuerit: siue iuris: siue solẽnitatis debite testamẽti vires expirare dicũtur. Nã si volũtas vltia nõ est legitima ⁊ solẽnis: nõ valẽt ea q̃ facta sunt. vt. C. de fideicom. l. si veritas. ⁊. d testa. l. nõ dubiũ. §. illd. ⁊. l. si vn⁹. Hoc igit ita premissis cũ in clausula finali dicat: si non valet iure testamẽti: valeat iure codicillorũ. Videndũ ẽ qñ vltima volũtas cadẽs a iure testamẽti possit ꝗtute hui⁹ clausule i ius codicillorũ resurgere. Et ẽ sciendũ q̃ si testm patiat defectũ vel repugnantiã iuris in his q̃ sunt de subã et essentia ei⁹: vt in principio diciũ ẽ: nullo mõ pót in ius codicillorũ resurgere: ꝗtũcũq; voluerit ⁊ exp̃sserit testator. msi int' liberos testet: vt. l. hac psultissima. §. ex iperfecto. C. d testa. ⁊ ideo tũc clausula finalis nihil operat: et ẽ ratio: q: deficiente iuris rigore: si ne ipso iure vult spũ vite testamẽti nihil põt adici vt resurgat. Si ꝗo patiat defectũ ppt solẽnitatẽ debitã pterm̃ssã tũc si clausula final' non fuit apposita: eo casu illa volũtas vltia: neq; iuꝑ testamẽti: neq; iure codicillorũ valere pt. vt testm nõ valet ppter defectũ solẽnitatis. itẽ vt codicill⁹ nõ: q: non apparet hoc testatorẽ voluisse nõ enĩ dixit si nõ valet iure testamenti. ⁊c. si vero testator subiecit clausulã illã: si nõ valet iure testamenti: valeat iure codicillorũ: tũc ppt volũtatẽ testatoris exp̃ssam resurgit i ius codicillorũ. vt. ff. de iure. codi. l. j. et. C. de codi. l. vltima. ⁊. ff. de vulga. ⁊ pupil. substitu. l. coheredi. §. cum filie. et hoc cum solẽnitates supersint que sufficiant codicillo. nam codicillus mino-

Vltima volũtas cadens a iure testamẽti quãdo possit ũ⁹ codicillorũ resurgere vigore huius clausule si non valet vt testamentum. ⁊c.

rib⁹ q̃ testamētū solēnitatib⁹ est
ꝓtent⁹. vt.j. dicē in tractatu codi
cillorū. vt cccc testiñ habuit soluz
mō sex vel q̃nq̃ testes. vl habuit
vij. sz nō rogatos: ⁊ subiecit: si nō
valet iure testamēti ⁊c. tūc cñ lz
nō teneat vt testiñ: tenet tñ vt co
dicill⁹/ cū in codicillo sufficiāt. v.
testes etiam non rogati.

¶ Additio Ut. d. l. fina. ĩ fine. C.
de codicillis. et videbis. j. ĩ mat. a
codicillorum. Bernardus mulert.

¶ Itē vbicūq̃ ē adhibita solēni
tas testamēto ĩsufficiēs/ sed codi
cillis sufficiēs: qz ꝑm Senecā: gu
bernaculū alteri paruuz alteri est
magnū. Verūtñ nō q̃ dñs Jaco
b⁹ balduini vis⁹ ē dicere/ q̃ q̃:ūq̃
mō deficiat testamentuz/ siue p re
pugnātiā iurj siue p defectū solē
nitatj/ pōt ad ius codicillorꝫ redu
ci. si hoc testator exp̃sserit: ⁊ ĩ clau
sula finali adiecerit verbū p̃sentj tē
poris et futuri. vt qz dicat: si neq̃
valet/ neq̃ valebit iure testamenti
valeat iure codicillorum. qd certi
sapiētes nō approbāt/ dicentes q̃
ꝓbū futuri tp̃is nichil plus opaꝫ:
qz hoc cēt p oti⁹ verbis q̃ reb⁹ le
gē ĩponere. qd esse nō debz. vt. C.
cōta. de le. l. omne ꝓbū. ĩ fi. Tu au
tē tabellio de diuersarū opinionū
cōtrarios cōcursus euites poterj
vti vtroq̃ ꝓbo: vl si volueris vta
ris ꝓbo ĩ finitiui modi: qd ꝑm pri
scianū respicit oñe tēpus. dicens
si nō pōt valere iure testamēti vo
lo valere iure codicillorꝫ ⁊c. Sed
qñ volūtas vltima deficit iure te
stamēti: ⁊ reducit vel vertit ĩ ius
cc dicillorū/ vt superi⁹ est dictuz.
querit q̃s sit effect⁹ illi⁹? et certe
duo: vn⁹ qz legata ⁊ fideicō. ex te
stamento relicta/ valēt ⁊ tūc. vt in
ſti. de codi. ĩ pr̃n. Alter qz institu
tio que ĩ ea scripta ē/ licet videaꝫ
directa: tñ vertit in cām fideicō.
vt. ff. ad trebell. l. sc euola. j. rñso.
Vū cū ipse pater fa. intestat⁹ de
cesserit: venientes ab intestato re
stituēt p fideicōmissum hereditā
tem ei/ q̃ in ipsa vltia volūtate ad
codicillū redactainstitutus est/ q̃si
tacite videātur rogati hereditā
tem ei restituere.

Voluntas vltima deficiens iure testamēti/ et valēs iure codicillorū: q̃s effectus habeat?

¶ Additio. Circa materiā huius
clausule quero/ q̃d si testamētum
nō valet rōne volūtatj ĩpfecte: qz
anteq̃ impleat mortu⁹ ē testator:
an ne tūc aliq̃d operet talis claus
ula? Bar. tn. l. j. ff. d iure codi. in
quarta q̃stiōe. tenet q̃ non. p q̃ fa
cit ꝑm cū. l. fideicōmissa. ij. rñso.
ff. de leg. iij. ⁊ l. ex ea scriptura. ff.
de testa. Nō ob. ꝑm cūdē. l. vlt. C.
de codi. circa meduz: qz intelligi
debet voluntas ĩpfecta rōne solē
nitatis. non rōne volūtatis. notat
g'o. ĩ. l. si is q̃ testiñ. ff. d testa. In
sup q̃ro pone testamētū nō valeat
ex cā p̃teritionis/ an tūc illa claus
ula operet? glo. finalis in auc. ex
cā. C. de libe. p̃te. tenet q̃ nō. sed
Bar. vbi. s. ĩ. versi. q̃nto q̃ro. dicit
q̃ Dy. ⁊ alij moderni tenent ꝓriū
hoc medio: ista sūt paria/ relinq̃re
a venientib⁹ ab intestato: et dicere
si non valet iure testamēti/ valeat
iure codicillorꝫ. vt nota. in. l. ex te
stamēto. C. de fideicō. ⁊ tbi Bal.
⁊. l. q̃ autē. ĩ p̃ncipio. ff. si q̃s omis.
cā testa. ⁊ p Dy. in. l. codicillis. ff.
de leg. ij. sed si testator dixisset le
gata deberi a venientib⁹ ab in testa
to. filij⁹ teneret. vt. l. si q̃s in p̃nct.
ff. de iure codi. ergo ⁊c. Nec ob.
l. ij. ff. de leg. iij. vbi dicit q̃ a filio
p̃terito nō pōt relinq̃ fideicōmis
sum. qz hoc verū q̃ noiatiz nō po
test ab eo relinq̃ fideicōmissū: vt
tbi: pōt tñ bū relicq̃ gsiabit a venien
tibus ab intestato. vt dicat⁹ p eū
dē Bar. ĩ. d. auc. ex cā. ĩ vltia col.
⁊ p Bal. ibidē in p̃ma oppositiōe.
et in versi. septio q̃rit vt hic ⁊c. et
etiā ĩ fine. itē p Speculum in titu. de
istru. editio. §. ꝑpēdiose. ꝓsi. itē vi
de si tbi ⁊c. Et aduerte q̃ p̃dicta

Testiñ nō valēt rōne voluntatis ĩpfecte an et q̃si sustētet p clausulā si non valz ⁊c?

Fideicōmissū an possit relinq̃ a filio p̃terito?

Testm̃ ruptum agnatione posthumi anconservetur vigore clausule si nõ valet vt testamẽtũ

ꝓcedũt in tã nato. Sed qd in posthumo ꝑterito: dic aut ista clausula est apposita p verbũ pũtis tẽporis tm̃: vt qz dicit testator si nõ valet iure testamẽti: tũc ista clausula nõ operaꝫ si posthumꝰ nascatur et rũpat testamẽtũ: qz tpe ꝓfectiõis testamẽti/ testm̃ valuit: nec ꝑdicta ꝟba pũtis tẽporis ꝓhendũt futurꝫ. l. si a colono. ff. de verbo. ob. Si aũt ista clausula apponaꝫ per ꝟba ꝑsentis tpis et futuri: hm̃t tractum retro ad testm̃. d. l. si a colono. Et hoc verũ si sciens ꝑtercat posthumũ. secꝰ si ignorans ter: qz nõ credebat vxorẽ prægnãtẽ. qõ in dubio ꝑsumitur. l. si cũ vl̃ in vtero. C. de testa. multiplicata dicit Jason matus. in addi. ad christo. poz. addi. iij. insti. de codicil. post Bar. in. l. i. ff. eo ꝟ. fexto q̃ro qd si filiusfa. Ita tenet ẽt Ang. are. in sti. eo. in prin. et multi alij q̃z ipse ibi citat. Nõ aũt differẽtie quare ista clausula apposita in testamẽto vbi ꝑteritꝰ est tã natus operaꝫ aliquid. In testamento vero vbi posthumꝰ ꝑteritꝰ est nõ operaꝫ: si tm̃ sit apposita p ꝟbũ pũtis tẽporis. vt. ꝟ. est ista ꝟm Chri. poz. isti. de codi. sup glo. q̃ est in ꝟbo ꝓfirmatos. nã qũ testator ꝑterijt filiũ tã natũ/ fuit testm̃ ab initio nullũ. et ꝓpterea codicilli ab eo/ veluti nõ ente/ nũq̃z dependẽtiã habuerunt. igitꝫ ꝟm illud nõ cõsistũt: sed essentiã capiũt de se. sed qũ ꝑteritus est filius nondũ natꝰ: testm̃ ab initio tenuit/ et codicilli ab eo dependentiã capiũt. si igitꝫ postea testamẽtũ rũpaꝫ natiuitate posthumi/ corruũt codicilli habẽtes dependentiã ab eo. Hec ratio ꝓbaꝫ ꝟm eundẽ. d. Christo. poz. vbi. ꝟ. in. l. iij. §. fi. iuncta. l. nã et si sub cõditiõe. ff. de inuf. testa. Sis ergo cautꝰ tu tabellio vt in ꝓscriptiõe hmoi clausule ita eã ꝓcipias: si nõ valet nec valebit iure testamenti:

nã tũc siue eo tẽpore quo fit non valet: siue postea rũpaꝫ: semp oꝰ saluanꝫ: alus secꝰ/ vt supra patet. Prædicta intellige vera: nisi ꝟbũ põt/ apponaꝫ in illa clausula p vl̃ ꝓditionis. exẽpli gꝛa: si nõ potest valere vt testamentum. ꝛc. l. si ita q̃s. ff. de le. ij. Sed si nõ apponaꝫ in viz ꝓditiõis: sz in fine clausule puta si nõ valet iure testamẽti/ valeat eo iure quo melꝰ valere põt tunc nõ trahiꝫ ad tẽpꝰ futurũ. de quo late p Bar. i. l. si ita. ff. de au. et ar. le. ita recitat ẽt Jason may. insti. de codi. in dictis addi. ad. d. Christo. poz. in additiõe penulti. Si igitur vis secure testari dicas hoc mõ. si nõ valet testamentũ ratione preteritionis/ vel exhereditionis/ vel alterꝰ solẽnitatis: valeat iure codicillorꝫ/ et alterꝰ cuiuslibet vltime volũtatis. et rogo oẽs mihi venẽtes ab intestato: vl̃ succedẽtes ex testamẽto vl̃ aliquo iure: vt hereditatẽ meã restituãt P. nã hoc casu q̃libet tenetꝫ restituere hereditatẽ p fideicõmissuꝫ. ar. C. de fideicõ. ex testamẽto. de tracto tm̃ debito bonorꝫ subs. dio. ita tradit Spe. in titu. de instru. edi. §. ꝓpendiosc. ꝟ. si q̃s vult igitꝫ. qõ nota tabellio. ¶ Itẽ q̃ro qd si testator dicat in testamento hoc mõ: volo hanc meã volũtatẽ valere iure testamẽti et codicillorꝫ: an valeat hec clausula: et videtur q̃ nõ/ ꝓpt repugnantiã. vt. l. vbi repugnãtia. ff. de reg. iur. Nã ipossibile est q̃ valeat iure directo et iure fideicõmissi. vt patet in. l. fi. C. eo. Glo. tm̃ in. d. l. fi. dicit hanc clausulã valere. et est casus in. d. l. fina. ꝟm Bar. ibi. ꝛ ꝟm eundẽ in l. i. ff. eo. ꝟ. sedo q̃ro. Nõ obstat cõtrariũ: qz regula dicit q̃ quotiẽs copulatiua ponitꝫ iter duo que se nõ cõpatiũtur: naturã disiunctiue assumit. vt. l. si titio fundus. ff. de vsufru. le. et de verbo. signi. l. sepe

Testari volens secure quõ dicere

Copulatiua aliqũ naturã disiunctiue assumit.

ita ꝓputatũ. ita dicit Bar. in. d. l. fi. C. de codi. ⁊ ibi. et Bal. et Bar. in. l. i. ff. co. in versi. sedo qro. ⁊c. et Christo. poz. insti. co. super glo. in verbo ꝓfirmatos. nõ ergo loqtur testator in codẽ casu, sed in diuersis. nã siquidẽ põt valere vtroq; mõ, tũc si eligat institutio, videt institu; ⁊c. si ꝓo eligatur fideicomissũ, videt fideicomittere. si ꝓo nõ põt valere vtroq; mõ, intelligitur testatorem diuisse: si nõ valet hoc valeat illud: et sic in diuersis casib⁹ exponit scriptura, qz nulla est ibi aduersatio: sed casuũ separatorũ separata rõ. ⁊ sic nõ obstat etiam. l. scripture. C. de. fi. instru. ita dicit Bar. i. d. l. fi. ꝓsi. oppono et vt, q nõ valet. ⁊c. Ex quibus infert Bal. ibidẽ q si testator dicit: si filiu⁹ meu⁹ moriet talẽ istituo et substituo directo et ꝑ fideicõmissum: q tale testiũ valet. et sicdẽ põt vtroq; modo valere, est electio substituti. si aũt non põt nisi vno mõ valere: licet ꝓprie nõ cadat electio iuris: tũ cadit electio facti, qua electiõe facta, siue in figura iudicij, dũmodo apõ acta: nõ patet regressus ad alteraz viã. ita dicit intelligendã. l. recusare. in §. titu⁹ ff. ad trebel. et. l. si qs fuo. de ma. testa. et est hoc tenendũ mentis fim cũdẽ Bal. Nota et collige nũc ex ꝑdictis q in casu ꝓposito, scz qñ dixit testator volo q valeat iure testamenti et iure codicillorũ: heres habet electionẽ, an velit adire ex testamẽto vt ex codicillo, et sic ab intestato. d. l. fi. C. eo. Aduerte tũ q vna via electa nõ põt heres ad alterã redire: nisi sit de parẽti b⁹ defuncti vtriusq; sex⁹, vel liberis vsq; ad quartũ gradũ agnationis vinculis alligat⁹: vel cognationis nexu astrictus vsq; ad tertũ gradũ. his enim nõ obstat electio q̃ min⁹ vna via electa ad alterã redire poterũt. vt ꝓbat in. d. l. fina.

Heres q põt ex testamẽto et ab intestato adire hereditatẽ, an altera via electa ad alteram redire possit

Eadẽ q̃ i supradicto casu nũc dixi potes etiaz dicere in hoc casu: si nõ valet iure testamenti valeat iure codicillorũ. vel volo q valeat iure testamẽti vt iure codicillorũ: qz et istis vtrob⁹ casib⁹ ẽt hz electionẽ: ⁊ vna via electa nõ põt ad alteraz redire. ꝑ. d. l. fi. iunctis glo. in ꝓbo valere i fi. et in ꝓbo ꝑ valuisse. i fi. qõ intellige fim eũdẽ Bar. ibidem ẽt si viã incõpetẽtẽ elegerit. Et hoc verũ ipo iure per d. l. fi. iũctis glo. sex⁹ tũ ꝑ viã restitutiõis in integrũ ex cã iusti erroris. ar. ad hoc. ff. de inoffi. testa. l. pater filiũ. et. l. eum qui. Ita dicit Bar. i. d. l. fi. Sz qd si dixit testator si non valet iure testamẽti valeat saltẽ iure codicillorũ? Respõde fim eundẽ Bar. in. l. i. ff. de iuco. ꝓ. sz qd si dixit volo q valeat ⁊c. q tũc nõ põt eligere heres. nã illa diuiũctio diuiũctia saltẽ: hz illõ ipoztare. vt si ꝓmo mõ iure testamẽti nõ possit valere: tũc demũ ꝑuenias ad illõ qõ ẽ min⁹. et sic importat quoddã vltimũ refugiũ. vt l. vnu. C. de emẽd. ꝓ. inquoz. idẽ vult Bar. in. l. si ita. ff. de au. ⁊ ar. le. Idẽ dicendũ: hz eũdẽ in. d. l. i. si dixisset: et volo valere vel iure codicillorũ: et non dixit iure testamẽti: nã, hoc casu dictio vt, sumit ꝑ saltẽ. cũ enim vni orationi vel dictiõi tũ apponit sumit ꝑ saltez. vt. l. stipulat⁹. §. adhibẽti. ff. de fideius. Tu dic idem si dixisset hoc mõ. si nõ valet iure testamẽti valeat, vel iure codicillorũ. Nã talis dictio vt, posita post verbũ, etiaz pomit ꝑ saltẽ. vt dicit Ja. may. in addi. ad. d. Chri. poz. insti. de codi. in addi. vij. et. viij. q̃ nota. Saltez qd ipoztet

Vel qñ sumat ꝑ saltẽ.

Item qro circa materiam hui⁹ clausule qd si testiũ i quo apposita ẽ dicta clausula: si nõ valet vt valebit vt testiũ. ⁊c. rũpat ꝑ hz testiũ simpliciter. i. nõ dixit testator cassatus ⁊

irritans.ꝛc.an opeꝰ.vt pmū saltē iure codicillo⁹ valeat? dic breuiter ꝯz.Bar.in.d.l.j.ff.eo.ꝗ.quito decio q̄ro ꝛc.q illa clausula:si nō valz.ꝛc.debet itelligi: aliter q̄ p reuocationē testātis:ꝯz p reuocationē testantis factā p scōm testm̄ tollit pmū in totū:etiā q̄ ad dictā clausulā:qz p scōz vl reuocatū q̄c q̄d ꝓtineꝰ ī pmo.vt.l.si iure.ff.de le.iij.ꝛ.l.iij.§.itē stipse.ff.si cui pl⁹ q̄ p le.fal.dic.latiꝰ.vt p eundem Bar.vbi.§.ꝛp Bal.ī.d.l.fi.C.eo ꝗ.cē q̄ro testator.ꝛc.ꝛ Ang.arc. insti.eo.in.pn. ¶ Finaliꝰ duo addas ad materiam pūtis clausule. Primū/q dicta clausula posita ī testamēto scōo inualido/tollit pmuz testm̄ quo ad legata vt notat Bar.ī.d.l.si iure.ff.de le.iij. Secūdū/vt id q⁹ dī de dicta clausula q opaꝰ repetitionē legatorū a veniētib⁹ ab intestato:vt nōt glo. ꝛ docto.in sepe.alle.l.j.ff.de iure codi.est verū q̄ ad eos q̄ sunt ī primo gradu:ꝛ nō ad alios.vī si poꝛ in gradu ab intestato repudiat hereditatē ꝛ sequēs admittaꝰ:nō teneꝰ ad dicta legata.vt est glo singularis ꝯz Ang.ī.l.nō iustā.C.ad trebel.in glo.pe.ibi/solutio ibi nō habuit.ꝛc.ita recitat.Are.vbi.§. ¶ An aūt vltima voluntas q̄ non valz vt testm̄:qz aliq̄ solēnitas deest valebit saltez vt codicillus qm̄ illa mētio isti⁹ clausule habita ē: dubitari pōt? Pro decisiōe hui⁹ q̄stionis distingue post Bal.in.d. l.j.ff.de iure codi.qz aut sunt ī ea ꝗba mere directa.vt puta heres esto:heredē instituo.vl exheredationē in ea fecit q̄ in codicillis fieri nō pōt.§.pe.isti.d co.hīs casib⁹ si nō valet vt testm̄: nō valebit vt codicill⁹:qz certū ē ipsuz testatorez testm̄ facere voluisse.l.nec codicillū.C.de testa.ꝛ.l.j.et.l.illud. §.tractari.ff.de iure codi. et ita intelligē q⁹.§.dicit.d. Rolan.in ꝗsi.si ꝗo patiaꝰ defectū. Aut sūt verba cōta/siue ad vtrūq̄ trahibilia:ꝛ hoc casu si non potest valere iure testamēti tēpore quo testator ordinauit istā dispositionē/valet iure codicillo⁹. Si aūt potuit valere a principio iure directo/nō obliquatur.ar. nota. in.l. verbis.ff. de vulga. De verbis directis.cōmumb⁹.ꝛc.dixi supra in rubri.de cōpen.substitu. Cetera vide per Bar.in dicta.l.j.ff.de iure codi.ꝛ p eūdē Bar.ꝛ Bal.ꝛ alios.in.d. l.fina.C.eo.ꝛ p Spec.ī titu.de instru.edi.§.ꝓpendiose.ꝗsi.itē vide ꝛc.Berardus mulert.

Clausula si non valet vt testamētum ꝛc. quō intelligatur?

Clausula si non valet ꝛc. quemadmodū operet? repetitionē legatorū a veniētib⁹ ab intestato.

Voluntas vltima non valēs vt testamentū ꝓter defectū solēnitatis an et quando valeat vt codicillus?

¶ De testib⁹ ī testamento adhibēdis ꝛ q̄ adhiberi nō possit. Ru.xxxiiij.

DE generib⁹ singulorū q̄m testamētarijs ꝓuisiomb⁹ posse videnꝰ occurrere visū ē: verū q̄mlti. ꝓt probationū fidē: testes necessarij sūt circa q̄s' ꝓsideratio spālis incūbit.ideo de istis testib⁹ videam⁹. Est igiꝰ sup hoc triplex spālitas attēdēda.pma circa nūerū testū. Secda circa ꝓditiōes eoꝝ. Tertia circa modū ꝛ formā.igiꝰ omissis ꝓuilegijs q̄ habebāt oliz rōani milites ī testādo ꝛ spāliter circa nūerū testiū testamētoꝝ eoꝝ vt isti.§ mi.te.in prin. sciendum est hodie ēē regulare ī testamētis nūcupatiuis.vt.vij.testes legitimi adhibeanꝰ/inter q̄s etiā ꝓputaꝰ tabellio:ꝛ p vno teste cēsetur. ita vt p ter cū sufficiūt sex alij.vt insti.de testa.§.vl.et.ff.de testa.l.domiti⁹ Fallit aūt hec regla ī casib⁹:qz in testamēto ceci sūt necessarij.viij. vt.l.hac ꝓsultissima.C.q̄ testa.fa. poſ. Itē ī testamēto rusticiq̄ sit in loco vbi plures haberi nō pūt:sufficiūt q̄nq̄ testes.l.fi.C.de testa.

Testm̄ nūcupatiuū quot testes requirat?

Testiñ faciẽs tempore pestis an debeat obseruare solẽnitates iurĩs cõis:

¶ Additio. Itẽ dicit. Ange. are. in §. fina. insti. de testa. super glo. in verbo septẽ testib°: si tpe pestis quis testetur. quia illo tẽpore solẽnitas videt esse relaxata. vt notat Bar. i. l. vni. ff. d bono. pos. ex testa. militis. per illũ tex. ibi dum dicit: tamẽ qui in pcinctu versantur cũ eadem pericula experiant ꝛc. et hoc tenet (vt refert Ange. vbi. s.) Alco. ma. ꝛ vult in effectu Bal. i. l. fina. C. de testa. ꝛ ibi Salice. vbi: vt subdit etiã. d. Ang. dicunt/ q̃ predicta sunt vera dũmõ testes saltem quinq̃ adfuerit. Et ad predicta facit qd notat Bar. in l. recusare. §. fina. cũ. l. sc. ꝛ ibi Ange. et Jmo. ff. ad trebel. ita dicit Ange. are. vbi. s. se habuisse de facto. Sed aduerte q̃ dñs Christo. por. insti. de mili. testa. in §. plane. super glo. in verbo cõuocatis ad hoc hoib°. in pmissa materia: duz querit: quã solẽnitatẽ debeat obseruare is qui tẽpore epidimie velit condere testamentũ: sic distinguendũ arbitrat: aut est in discrimine vite: ĩ vltimis hoc est extremis constitut°: et tunc nullo teste vocato poterit testari. dummodo hoc testamentũ probetur p duos testes etiã fortuitos. ar. ẽm cuz. l. milites. C. de testa. mili. aut non est in discrimine vite: sed in loco epidimie: ꝛ tunc debet testari duobus saltem testibus presentibus ꝛ rogatis. ar. ẽm eundẽ. l. diuus. ff. de mili. testa. ꝛ d. §. plane. insti. illo ti. aut exiuit locum epidimie: ꝛ tũc iure cõi dz testari §. sz hacten° insti. de mili. testa. Mouetur ad p̃dicta idẽ. d. Christo. prio: quia si hmõi distictio est recepta ĩ bello terrestri p. d. l. milites. ꝛ ibi notat p glo. ꝛ. d. l. diu° cũ ff. lib°. insto fortius debet admitti ĩ bello celesti. facit auc. multo magis. C. de sacro sanc. eccle. Secũdo mouetur per ea que notantur in. c. ex transmissa. de prescrip. ꝛ in. l. naturaliter. ff. de vsuca. vbi habẽt q̃ sicut durante bello terrestri dormit et non currit prescriptio: ita nec durãte bello celesti. Hanc predictã sententiã suã firmat preterea per auctoritatez Bar. qui (vt inquit) hoc voluit in. d. l. vni. ff. de bono. pos. ex testa. mili. q̃ nota. He. mu.

¶ Itẽ in testamẽto parẽtũ facto inter liberos nõ requirũtur septẽ testes. quoniã eiusmodi testamentum valet in min° solẽni volũtate. vt. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testamentis.

Testiñ factũ inter liberos valz in minus solemni voluntate.

¶ Additio. Adde q̃ hoc casu sufficiũt duo testes: siue masculi: siue femie nõ refert. vt vult glo. i auc. qd sine. sub. d. l. hac cõsultissima. qd sequũtur Bar. ꝛ Bal. i. d. §. ex ipfecto. Adde ẽm cũdẽ Bal. i. d. auc. qd sine. siue sint rogati siue si lz alias regiarit debẽt ẽ rogati. vt. j. patebit. Intelligo premissa si pt̃ sine scriptz testat int liberos suos: tũc ci req̃rũt duo testes. vt. s. si ꝗo fecit testiñ in scriptz ꝗ ppria manu subscripsit: ꝛ hoc pstat q̃ p ppria manu ei°/ tũc valet testiñ ẽt sine vllo teste. vt dicit idem Bal. vbi. s. et hoc dicit voluisse Ja. de bel. i corpe. d. auc. qd ẽ auc. d testa. imp. §. nos oia igit. col. viij. Si aũt negat scriptura ẽ testatoris: sufficiũt/ ẽm eũdez/ duo testes ad hoc probandũ. Et in tali testamẽto scripto manu testatoris in quo saltez sunt duo testes: vel subscriptio manuũ ipsoꝝ liberoꝝ: possũt relinq̃ legata ꝛ fideicõmissa extraneis: et libertates seruis. d. auc. qd sine tũcta. auc. si mõ. C. fami. hercis. tũ nõ posset extraneus heres institui vna cũ filijs §. ex ipfecto. s. alle. q. §. in hoc nõ mutat p d. auc. quod sine. vbi solũ pmittũtur illa tria scilz legatũ: fideicommissum: ꝛ libertates extraneis cõferri. Ex p̃dictis determinat. idẽ

Bal. vbi. §. questionez. si reperiꝰ cedula testamenti manu pñs sine testib⁹ int̃ liberos: q̃ dicte cedule sit stãdum: secus si cẽt scripta ista cedula manu notarij vl̃ alteri⁹ tertie persone: quod nota. Be. mu.

¶ Itẽ i testamẽto cuiusq̃ ꝓdito in pscntia ipatorꝭ pcib⁹ ei pozrectꝭ vt audiat/ nullⁿ testꝭ exigiꝰ. vt C. de testa. l. oim. ¶ In testamentis que ꝓficiunt in scriptis aliud observatur: quia si testamentũ in scriptis cõditũ/ scriptũ est manu testatoris/ sufficiũt. vij. testes. Si autem testator scribere nescit vel scribere ipeditur adhibendus est scriptor et septẽ alij testes. vt. C. de testa. l. hac cõsultissima. §. q̃ si litteras. ꝛ. l. iubemus. Et nota tabellio quia si copiã testiuꝭ adhibere potes: noli pzesertim i testamẽtis nũcupatiuis: legitimo tantum modo numero esse ꝓtentus: quin etiam aliquos superaddas: ita q̃ si essent aliqui ex eis minⁿ idonei saltem legitimⁿ ex habilibus supsit numerus. ¶ Adhiberi aũt possunt testes i testamento omnes q̃ nõ ꝓhibẽtur a iure. Prohibet vero mulier ꝓpter lubricũ ꝓsiliuꝭ ꝛ ꝓpter eius cor varium.

Testih i scriptꝭ cõditiuꝭ q̃t testes reqrat.

Testes in testamento q̃ adhiberi possit

¶ Additio. Nã varietũ mutabile testimonũ semp femia ꝓducit. c. fozus. ꝓpe fi. de ꝓbo. sig. vbi glo. ponit hos versus. Quid leui⁹ fumo? flamẽ. q̃d flamie? vẽt⁹ Quid vẽto? mulier. q̃d mulierc? nichil. Gerardus mulert.

Versus.

¶ Et hoc timore falsitatꝭ: Iz ipa in alijs casib⁹ ꝛ ꝓtractib⁹ admittatur in testẽ. vt. ff. de testa. l. qui testamento. §. mulier.

¶ Additio. Vide glo. i ꝓbo nõ femia. i. d. c. foz⁹. q̃ glo. dic: ant qñ mulier possit eẽ testis. dic vt ibi. Gerardus mulert.

¶ Sed i codicillis põt adhiberi cũ nõ ꝓhibeaꝰ. vt nota. i. d. l. q̃ testamẽto. §. mulier. p glo. i ꝓbo mulier. et nota etiã glo. i ꝓbo femia in. l. fina. i fi. C. de codicillis. Itẽ hermofrodit⁹ in q̃ ꝓualẽt muliebria. vt. ff. de statu. ho. l. q̃riꝰ. ꝛ de testi. l. repetũdaꝭ. §. j. Itẽ ipubes etiã si duꝭ moziaꝰ pubes fact⁹ sit (licet alias testificeꝰ de eo q̃ vidit i pupillari etate/ vt i seruo dicim⁹. vt. ff. d ꝓbo. sig. l. notionẽ. §. instrumẽtoꝭ). vt isti. de testa. §. testes. iũcta glo. i ꝓbo. ipubes. Sz hoc iõ ẽ: qz hoc facit ab ipo iitio ad substãtiã testamẽti: ita dicit. d. glo. i ꝓbo ipubes. ꝛ glo. i. d. §. istrumẽtoꝭ. Itẽ mut⁹ ꝛ surd⁹. Itẽ furiosus: nisi tpe intermissiõis Itẽ is cui bonis ẽ int̃dictũ a legerꝰ a iudice Itẽ seru⁹: nisi eo tpe cõi opinione p libero reputeꝰ. Itẽ is q̃ ẽ i ptãte testatorꝭ. Itẽ heres script⁹. Itẽ ois ille q̃ heredẽ ꝓptãtẽ ꝓtingit. vt pñ qui ipm heredẽ habet in ptãte: et filⁿ vel nepos heredis: vl̃ deiceps quẽ ipse heres hz in ptãte: ꝛ frat heredis q̃ pariꝰ cũ eo ẽ i cadẽ ptãte. ẽ ei reprobatũ in ea re domesticũ testimoniũ. ꝛ q̃ oẽs ꝓdicte psone a testionijs repellantur ꝓbatur. insti. de testa. §. testes: cũ trib⁹ se. §. itẽ nõ adhibetur testis q̃ nõ est ex testamẽto capax. vt insti. de testa. d. §. testes autẽ. in princi. videlz non spuri⁹: testatorꝭ/ nõ hereticⁿ nõ baptismatis iteratoz/ nõ apostata/ non deportat⁹ in ĩsulã/ nõ dãnat⁹ in metallũ. de quib⁹ dictũ est. §. i rubrica de extraneis et volũtarie instituẽdis. ꝓsi. itaq̃ institui non pñt. Itẽ nõ adhibẽtur testes hij q̃s leges iubent ipzobos ꝛ intestabiles esse: q̃ sunt/ vt de crimine famoso dãnati. vt. ff. de testi. l. ob carmẽ. ꝛ. d. §. testes item muliebria passi. hij eiñ ipo iure infames sunt. l. cũ vir. C. de adul. q̃ a testionio repellunt. l. iij. §. alij ꝓo. ff. d testib⁹ nisi p vi stupzati sint. l. j. §. remouet. ff. de postu. ¶ Querit aũt vtruꝭ

Impubes an testificetur d eo q̃ vidit i pupillari etate.

Legatarius an et qui possit esse testis in testamento.

legatarius pñs possit eē testis: ꝛ videk q̃ ipe ꝛ is q̃ eū ī ptāte ꝛ tingit idoneus testis ē. Dic ñ surgat qse stio inter eū ꝛ heredē occasiōe sui legati/ tūc non pōt esse testis. Si autē int. heredē ꝛ exneū moueat cā/ tūc valet ei testimonū. vt insti. de testa. §. legatarijs. ꝛ C. ō testi. l. oīb. Et ppter eas/ sulo tibi tabelliōi: ne hoc negocū alicui euē tui piculo subijcias. ꝛ nō nō legatarios: sed alios ñ haberi possint scribe in testes.

¶ Additio. Antq̃ñ legatarij possint eē testes in testamēto: o. vide late p Saly. ꝛ alios. i. l. oīb. C. ō testi. Paulū ō castro. i. l. dictātib. C. de testa. itē p Panor. Jo. an. ꝛ Jo. de imo. i. c. insup de testa. ꝛ p Jo. fa. ꝛ latissime p Ange. are. i §. legatarijs. isti. de testa. Se. m.

¶ Finaliter aūt istud diligenter et sine oblitiōe obseruabis: vt lecto testamēto et p testatorē cōprobato vt si in scriptꝫ ē/ clausor iuolutor ꝛ testib. oblator: eos q̃ pñtes ad ipꝫ testametū vocati erunt/ testator ore ppro roget testes esse dicēs/ rogovos vt testes sitis. Et quideas vt de rogatiōe in publica scriptura scriptuꝫ reperiat. qz inter ceteras solēnitatis testamēti/ hec ē vna ꝛ pcipua q̃ omissa deficeret testamētū. vt. ff. de testa. l. heredes §. penul. ꝛ in auc. de testibus §. ꝛ licet. in fi. col. vij.

Testes testamēti debent eē rogati.

Testes i istrumēto scrinti an pñsumantur rogati.

¶ Additio. Aduerte q̃ testes in instrumēto scripti nō pñsumūt rogati: nisi hoc expmat in ipo istrumēto. qz est solēnitas extrinseca q̃ nō pñsumit. l. quecūq̃z: ī fine. ff. de publi. ita tenet. Bar. ꝛ alij scribē. in. l. heredes palā. §. pe. ff. ō testa. ꝛ idē Bar. in. l. scienbuꝫ. ff. de verbo. obli. vide etiam Ange. are. de hoc. ī §. fina. isti. de testa. ¶ Quero an ista solēnitas circa nūcrū testium de iure canōico locū hēat? vide de hac questiōe p Spe. in ti. de instru. edi §. ꝓpēdiose. i. v. col. versi. itē p ius canonicū. ꝛ latius p Panor. in repeti. c. cū esses. de testa. vbi post multa argumēta p et cōtra ponit tandē duas cōclusiones cū duob. correlarijs. Prima cōclusio ē. Testamētū coram duob. testib. ꝛ pbro parrochiali: seu corā quattuor testib. sine pre sentia pbri etiā nō ad pias causas factū nedū in foro canonico/ sed etiā in foro ciuili: roborisobtinet firmitatē. hec cōclusio pbat per textū. in. d. c. cū esses. cū ibi notatis per eundē Panor. Et qua cōclusiōe infert tale correlarū. Jgitur ciuilia sptē vel q̃nq̃z testes ī testamētꝫ de necessitate exigētia: hodie locū sibi minime vendicāt. Secūda cōclusio quā ponit ē ista Licet valeat testamētū corā duobus testib. ad pias causas/ ī alijs tñ si defuit pbri parrochialis presentia: licet duo vl tres testes adhibiti fuerit: nedū ī foro ciuili/ ꝛ etiā ī foro canōico ipugnari pōt. Prima ps isti cōclusionis. pbat p textū. i. c. relatuꝫ. j. de testa. Ex hac cōclusione infert tale correlarū. Jgit ad validitatē testamēti non sufficit q̃ adhibeātur duo testes cū vno pbro: nisi iste pbr sit p pr. sacerdos prochialis. q̃ nota. vide lati p eūdē Panor. ꝛ Spe. vbi. s. de hac materia. Se. m.

Solēnitas iuris ciuilis circa numerū testium a testamētuꝫ adhibendorū an sit sublata p ius canōicum.

¶ Quib. ex causis testamētū reddit inutile vel ruptū. Rubri. xxxv.

Cum opposita sit sibi fr. ꝛ vitiū: ad huius fugā/ illius ꝓo scq̃lā/ expedit vtriusq̃z habere noticiā: ne dū ad frutꝫ celsitudinē tēdim/ erroze deuio tāq̃z ignari labamur ī vitiū itaq̃z cū iū circa testamētū vires ali

Testm̃ ruptum p̃teritio. ne posthumi postea decedẽt; qm̃ recõualescat.

testator. hic eim̃ agnatiõe rũpit testamentũ. l. 1. in fi. et. l. ij. in principio. et. l. certus. ff. de iniusto testa. nisi idẽ posthum⁹ moriatur ĩ vita testatoris. nã tũc nõ rũpit quo ad effectũ. vt. ff. de iusto testa. l. posthum⁹. ij. responso. ⁊ sic soluit p̃riũ C. de posthu. here. insti. l. ij.

¶ Additõ. Vbi vt posthumo p̃terito q̃uis nat⁹ illico decesserit nõ restitui ruptũ testm̃ Mã hoc ĩtellige qm̃ decesserit post mortẽ testatoris. hoc ẽ qd vult dm̃s Rolã. supra p̃rie. et. est rõ inter hunc et superiorẽ casum: qꝰ qm̃ decedit in vita testatoris repperit cãm efficientẽ. sꝛ vbi post mortẽ nõ reperit causaꝫ efficiẽtẽ: vm̃ in p̃mo casu: qꝰ cã efficiẽs pseuerat: recõsiliat effect⁹. Sꝛ in scdo casu qꝰ non pseuerat cã efficiẽs non pot effect⁹ recõsiliari Præterea act⁹ q̃ ordinat ad p̃firmãdũ facilꝰ p̃firmat: si repperit cãꝫ efficientẽ inesse q̃ si repperit eã defecisse. Itẽ stantibus p̃ncipijs et primis causis facilꝰ roborat effect⁹/ q̃ eis nõ stantib⁹: cũ tũc deficiat prioris fundamentũ. hee sunt rõnes. Bal. ĩ. d. l. posthum⁹. in fi. principij. Hec vera in posthumo p̃terito. in iã nato eim̃ aliud seruat. nã aut eo p̃terito institut⁹ est extrane⁹. ⁊ tũc etiã si viuo testatore decedat/ testamentũ nõ ꝓualescit. insti. de exhere. libe. in prin. et. l. si filꝰ qui in ptãte ff. de libe. ⁊ posthu. Aut sit institutus veniẽs ab intestato. et hoc casu ꝓualescit testm̃ ꝓpter geminuꝫ fauorẽ/ testamẽti sꝛ/ ⁊ veniẽtꝛ ab intestato. ita loquitur. d. l. posthum⁹. fm̃ Bal. ibi. Ratio inter posthumũ ⁊ iã natũ est: qꝰ qm̃ posthumus p̃terit tũc testamentũ hꝫ ab initio fundamẽtũ cõsistẽtie. §. posthumi. insti. de exhe. libe. et. l. ij. §. ex his apparet. ff. de iniusto testa. vm̃ ꝓpter fundamentũ qꝫ habuit a principio: facilꝰ ꝓualescit.

Testm̃ ruptũ p̃ teritiõe iaꝫ nati postea decedẽt; qm̃ recõualescat.

Sed vbi est preterit⁹ filꝰ natus: istud testamẽtũ: nõ habuit fundamentũ: et ita ꝓprie nõ potuit cõualescere. facilꝰ enim renascit res q̃ de nouo nascatur. vt dicit glo. in. l. si testamẽtuꝫ. ff. de testa. istud vult pul: hic glo. in verbo pfectã in. l. fina. §. lutꝰ titꝰ. ff. de dona. et facit p̃ista ratione. l. si vnꝰ. §. si cũ reo. circa fi. ff. de pactis. et tenet Bal. in. d. l. posthum⁹. Ber. inu.

¶ Idẽ in quasi posthumo. vt si testator post testamẽtũ/ aliũ in filiũ arrogauerit: nã is quasi agnatiõe sui heredis rũpet testamẽtũ. Idẽ etiaꝫ in eo qui est loco posthumi: scꝫ qui tẽpore testamenti nõ erat suꝰ heres. vt dictũ est. ĩ. i rubrica de liberis secũdi gradꝰ. §. si. sed signãter. Itẽ si testator eũ quẽ instituere vel exheredare debuit rite et exp̃ssa cã ingratitudis exheredauit. sꝛ post mortẽ testatoris opposita q̃rela inofficiosi testamẽti rescissuꝫ ẽ testamentũ p sentẽtiaꝫ vt. C. de li. p̃te. auct. ex cã. Itẽ si heres nõ adiuerit hereditatẽ vel ante aditaꝫ hereditatẽ decesserit vel defecerit ꝓditio sub qua institut⁹ erat. nã tunc testamentũ remanet destitutũ nullo ex eo here de apparẽte. vt isti. qui. mo. testa. infir. §. posteriore. Itẽ si testator patiatur capitꝫ diminutionẽ: nec iterũ ciuis romanꝰ ⁊ sui iuris fiat vt insti. qui. mo. testa. infir. §. alio quoq̃ mõ. et. §. nõ tm̃ p oia. Itez si ab eodẽ testatore aliud testamẽtũ rite et pfecte postea factũ appareat ex q̃ possit adiri hereditas nã posteriore testamento qꝫ iure pfectũ ẽ: superi⁹ rũpit. vt in. d. §. posteriore. nisi inter liberos. ⁊ nisi primum sit derogatorũ secundi.

¶ Additio. Mois enim duob⁹ casib⁹ primũ nõ reuocat vel irritat: nisi in scdo declaret se nolle illud pri⁹ testm̃ valere. auc. hoc inter liberos. C. de testa. et. l. si mihi ⁊ tibi.

ff.de le.j.et.l.si quis in principio testamenti.ff.de le.iij.Be.mu.

¶ Itē si a tpe ꝓditi testamēti ela pso decimo anno testatoꝝ dicat se nolle id valere: cozā trib⁹ testib⁹ hoc exprimēdo: ⁊ sic fiet irritū testamētū tā ex cursu tēporis, q̄ ex ꝓtraria volūtate defuncti. vt.C. de testa.l.sancim⁹.et istī.qui.mo. testa.ifir.§.ex eo autē. Itē si illi⁹ testamēti qd̄ dictum est in scriptꝭ linū vel signacula inciderit vl ab stulerit.vt.C.de testa.l.pe. Itē si testamentū cū vituperatione vel macula appareat: vel alias suspectū sit.calūmio.s.m eīm scripturaꝝ vim obtinere nō oportet.vt.ff.de fide instru .l.ij. Itē in fine notandū est q̄ quādo testamētū est nullum ex pteritiōe tā nati: vel rūpitur ex preteritiōe posthumi: vl rescindit per sentētiā ꝓposita querela vel p cōtra ta.tuncim q̄libet hoꝝ casuū dicitur deficere q̄tum ad institutionē.sed in legatis firmū perseuerat iure nouissimo autēticorum.vñ ipsa legata debent licet nō teneat istitutio.vt.C.de libe.prete.auc.ex causa.

¶ Additio. Vide q̄ dixi.s.in rubrica de legiti.tūn liberis et de q̄busdaꝝ documētis ⁊c.i additiōe que incipit.si tū videre ⁊c.i fine.ij. col. Limita p̄missa sim ea q̄ dixi. s.in rubrica de filijs legi.⁊ natu. posthu.i magna additiōe. B.m.

Et agit p p̄stādis legatꝭ actiōe ex testamētovl ꝓdictiōe ex lege nisi in testamēto adiectum fuerit.si nō valet iure testamēti ⁊c.tūc ei petuntur ab inte.scdꝭ quosdā.vt in.d.auc.ex cā notat p glo. fina.

¶ De phemioꝝ testamēti formis. Ru.xxxvj.

D hoc dirigi debet sapiētie studētꝭ intētio: vt nō tm q̄d loq̄tur, sed q̄d opetur addiscat. philosophie nā q̄ virt⁹ i curiosa opatiōe cōsistit. ⁊ iō post artificiales theorice rōnes: ad practicalis idustrie ꝓptitudinem/ trāseūdū est. q̄ten⁹ tā ex sapiētie luce/ q̄ ex opatiōis virtute/ nil in his desit traditiomb⁹ documēti. cū itaq̄ phemia p̄mo loco ponātur/ de eoꝝ formis tractatulū hūc exordiri expediet. vñ hoc pacto formā phemij concipe: si testatoꝝ corpe san⁹ est. Cū corp⁹ sanitate viget mēs iterior i semetipsa collecta plenior vtiq̄ rōne: qz nō cogit id cogitare qd̄ dolet. vñ tūc vl time volūtatꝭ iudicio: in q̄ tranqlle mētis ⁊ rōnis vsus exigit: salubrius puidet. quapropt̄ Ro. corpore ⁊ mēte san⁹ et cōpos/ rerū et bonoꝝ suoꝝ dispositionē/ per pñs nūcupatiuū testamētum sine scriptis/ cōdidit in hūc modū. in primis ⁊c. Vl sic. Egritudinis vehemētia corpalis solet plerūq̄ a rōnis vsu mētē auertere: vt nedū tē porālia: verūctiā semetipꝭ diiudicare nequeat: ⁊ iō cuꝭ in corpe quies ē/ ⁊ i mēte sobrietas/ melius puidet et salubrius disponit vltie volūtatꝭ iudicīū. q̄propter Ro. i statu sobrietatꝭ mētis ⁊ corpis per xpi grām ꝓstitut⁹. rerū ⁊ oīm bonoꝝ suoꝝ ⁊c. Si ꝯo testatoꝝ fuerit ꝓpos mēte/ sꝭ eger corpe: ꝓcipe hoc pacto. Supma hoiꝭ iudicia (q̄b⁹ ⁊ aīe suffragūs: ⁊ tpalis cure p̄rimonij post vite p̄ñtis exitum puidet) etiā lāguēte corpe: dū tm i mēte possideat rō: legitie disponūtur. Hinc ē q̄ Ro. ꝭ eger corpe: tm sue mētis ꝓpos ⁊ sobrius: bonoꝝ suoꝝ dispositionē p p̄sens nūcupatiuū testm sine scriptis in hūc modū facē pcurauit. Vl sic in eodē casu. Quāuis icertꝭ ⁊ dubia mortis hora debeat prudētis aīo suspecta semp existē: attamen corpis imminēte lāgore ipsi⁹ plus naturaliter formidat euēt⁹/ et ideo

Phie viri⁹ in curiosa opatiōe cōsistit.

dispositiōi substātie tpalis: ne cōtingat patrēfa. ī testatū ꝑcedere: tūc ē ꝓpue ĩsistēdū. q̄ circa Ro. Iz eger corpe: tū sue mētis cōpos z sobri⁹. bonoꝝ suoꝝ dispositionē p ꝓs testiū nūcupatiuū sine scriptis ī hūc modū facere ꝓcurauit ¶ Additio. Mas ꝑdictas q̄ttuor foras ponit etiā Speculator. ī ti. de istru. editiōe. §. ꝓpēdiose. ꝗsi. quid si duo testamēta. Se. mu.

¶ De formis legatoꝝ q̄ prestitutiōe illicite acquisitorum reliquitur. Rubrica. xxxvij.

Multiplicitas z diuersitas legatoꝝ cogit eorū foras nō posse sub breuitate describere. vñ oportunuz q̄ dāmōvisū ē: ꝓpas p plesrubricas distiguere. itaq̄ ꝓma erit de restitutiōib⁹ illicite acq̄sitoꝝ. Secunda de volūtariis ad piascausas p aīe salute relictz. Tertia de ꝓmissarioꝝ ordinatiōe. Quarta de legatz q̄ amicitie tpalis ī tuitu relinquūtur. Quīta z vltia spālis est de his q̄b⁹ matrib⁹ z vxorib⁹ prouideē. Circa restitutiōes vsurarū z alioꝝ q̄ ĩdebite q̄sita sūt: q̄ttuor solēt casus ꝓtingere ex quoꝝquolibet sua fora cōsurgit. Prim⁹ ē q̄ñ testator aliq̄ hz ĩdebita: z mēor ē ꝑsonaꝝ z reꝝ q̄s z aq̄b⁹ exterfit z tunc posito ꝓhemio: ita dices. Pro q̄dē voluit disposuit z mandauit: q̄ restituanē. M. r. libre bonoñ. ītē. A. v. bonoñ. Ītē cōi boñ xx. libre. z sic de singulis. z in fine ita dices. q̄s quātitates a ꝑdictis recipit et habuit p vsurariā prauitatē. z aliā illicitā exactionē. et ista ē via tutissima ad plenā aīe liberationē. Secū d⁹ ē: q̄ñ testator ꝑsonas: quātitates: z res: z cās illicitoꝝ ꝓpē timorē ifamie ī testamēto exp̄mere nō vult: forte qz a cōi suo vl ab alīs ꝓsōis ea ex turpib⁹ causis extorsit: z tūc solet ea hēe notata/ vl manu sua/ vl alīq⁹ in aliqua cedula quā ꝓfessori suo: vl alteri ꝑsone fideli sigillatā exhibet corā duob⁹ testibus: Iz ignorātib⁹ q̄d ꝓtineat ī ea: q̄ facto ita in testamēto dicē. Pro q̄dē relicq̄t de bōis suis tali sacerdoti: vl priori cētū libras soluēdas z ꝓuertēdas ī hiz circa ea q̄ ei ī secreto ꝓmisit. Tert⁹ q̄ñ testator multo tēpore fecit vsuras: z multa extorsit indebita: q̄ ī possibile foret ꝓticularē in testamēto exp̄mere: z tūc ita dicēdū ē. Pro q̄dē voluit, disposuit et mādauit q̄ soluanē oīa et singula q̄ ad eū vl aliū ei⁹ noīe pueneē ex cā vsuraꝝ siue ex alia quacūqz ītusta vel ĩdebita cā: oīb⁹ z singulis ꝑsonis z vniuersitatib⁹ a quib⁹ ip̄m: vel aliū ei⁹ noīe: hoc vel aliq̄d eoꝝ appareat habuisse vel ꝓcepisse: siue hoc appareat ex libris vl scripturz rōnū suaꝝ. siue alia legitīa fide vl pbabili rōne. z etiā alīs q̄b⁹ restituēdu z videbiē cōmissariis suis. J. scp̄tz ex eoꝝ pura cōsciētia. Quart⁹ q̄ñ testator scit de ꝓscientia se hēe ĩdebita: sz tū a q̄b⁹ habuit ē īcert⁹. vñ illa p aīab⁹ eoꝝ a q̄b⁹ extorsit relinquēda sūt hoc mō. ītē cū credat certa cōscientia se illicita q̄dam ꝓcepisse q̄ scz a q̄bus extorsit apud eū īcertū ē: relicq̄t p aīab⁹ oīz eoꝝ a q̄b⁹ ipsa ĩdebita et incerta ꝓcepit. l. libras boñ. soluēdas a cōmissariis suis. J. scp̄tz de ꝓsilio viroꝝ prudētū religiosoꝝ eo modo q̄ efficatior cedat aīe sue liberatio. Et notaq̄ talia īcerta restituēda sunt de auctoritate maioris. scz vel dñi papē vel domini episcopi.

Dispositio male ablatoꝝ ñ apparentib⁹ spoliatz ꝓpetit. epo.

¶ Additō. Pro hoc facit. c. cum sit. z ibi Panor. de iudeis. et glo. in. c. ij. de pe. z re. li. vj. q̄ glo. ī ter casus reseruatos epo. etiā hūc casū citat. ¶ Ītē aduerte: dū. ē. de vsurariis dictū est: q̄ licz vsurarij

manifesti mãdauerit vsuras restituti: non tũ ad ecclesiasticã sepulturã accipẽdi fũt: nisi ꝓmo satisfiat vel idonee caueat: sim formam. c. quãq̃ de vsu. libro sexto. Recipiẽtes ꝓ eos cõtra tenorẽ. d. c. q̃ acceperit reddere cõpellant: et donec ad arbitriũ eꝓi sui satisfaciãt ab officio sui sint executiõe suspẽsi. d. c. quãq̃ iũcto. c. qꝛ i oib⁹. co. ti. in antiqs. et ꝑterea sunt hodie ipso facto excõicati. cle. i. d sepul. q̃ pẽa accumulat simul ad supꝛa dictã penã cuꝫ illa expsse sublata nõ sit. vt dicit glo. in ꝓbo manifestos. i. d. cle. i. Item nul⁹ mãifestorum vsurariorꝫ testamẽtis iersit aut eos ad cõfessionẽ admittat: sive ipos absoluat: nisi de vsuris satisfecerit: vel de satisfaciẽdis ꝓ viribꝫ suaꝫ facultatũ idoneã prestent cautionẽ. testamẽta cũ eorũ aliter facta nõ valẽt. sꝫ sunt irrita ipso iure. d. c. quãq̃ ad finẽ. Sed iuxta hoc quero. pone vsurarius manifest⁹ fecit testamẽtũ nõ ꝓstita cautiõe. de q̃. s. postea autẽ ꝓstat illã cautionẽ: an ipi⁹ testm̃ recõualescat: glo. fi. in. d. c. q̃q̃: mouet hãc q̃stionẽ: ꝛ dicit q̃ sufficit si añ mortẽ cauet. hoc seq̃t ꝛ tenet clare Bar. i. l. filio ꝑterito. ff. de iusto testamẽto in vltia q̃stiõe. vbi lati⁹ vide. Dicũt vsurarij manifesti: q̃tũ ꝓposito ꝓgruit: de q̃b⁹ notoriũ ẽ: vt qꝛst ꝓfessi: vl ꝓdẽnati vel qꝛ hũt opis euidentiã q̃ nulla tergiuersatiõe posset celari. vt qꝛ tenẽt altare suũ paratũ. Item etiã q̃ ad casum nr̃m satꝫ possent dici manifesti: si coꝫã sacerdote ꝛ testibus publice fatent se vsurarios: ꝛ vsuras restitui mandant: forte libros rõnũ tradẽtes. ita vult glo. in verbo manifesti. in. d. c. quãq̃. iũcta glo. in ꝓbo manifestos. i. c. i co. ti. et libro. ¶ Quero testator mandauit centũ distribui ꝓ male ablatꝫ: demũ post testatorꝫ mortẽ cõperit q̃ male ablata nõ ascẽdunt ad tantaꝫ summã. qd fiet de residuo: an ꝑbeat cedere lucro heredi: quẽadmodũ qũ deficit aliꝰ legatũ. vt i. l. si quis titio. ff. de leg. ij. Et videt primo q̃ debeat cedere heredi: qꝛ expressio cause limitat legatuꝫ. vt. l. fina. C. fi. ff. de au. ꝛ ar. lega. Ja. de are. i qdã tractatu executorum: vt refert ꝛ sequit Bal. in. l. si quis ad declinãdã. C. de epis. et cle. in. xiij. col. versi. sed iuxta hoc quero ponam⁹ q̃ testator mandauit bona sua. ꝛc. ꝛ etiã dñs Panor. in. c. tua nobis de testamẽtꝫ: distinguit. qꝛ aut testator ꝓhibuit in aliũ casum dictã quãtitatẽ expẽdi: et cedit heredi. aut simplicit disponit: ꝛ debet disponi int pauperes. ar. l. legatũ. ff. de vsuf. leg. sicut legatũ in piũ vsum cõuertit i aliũ: si nõ põt deputari ad vsum destinatuꝫ. de q̃ dicã. j. ꝓ tia rubꝛ. ita istud legatũ relictuꝫ ꝓ male ablatis. et hoc putat ipe Panor. vbi. s. verissimũ. qꝛ ex q̃ testator expsit certã q̃titatẽ: credẽdũ ẽ illã deberi: lꝫ nõ appareãt debentes recipe. Idẽ dicit ipe ob seruandũ in ꝓmissiõe seu cautiõe quã hodie ꝓstãt vsurarij manifesti de q̃ dixi. s. Mã solent ꝛ debẽt ꝓmittere q̃titatẽ restituere verisimilit extortã. vl si non apparẽt ꝑbẽtes recipe totã q̃titatẽ: dꝫ residuũ distribui int paupes. vt legit ꝛ nota. i. d. c. q̃q̃. de vsu. libro sexto. vide ẽt de isto Jo. and. i ad di. ad Spe. i ti. de istru. edi. s. nũc ꝓ aliq̃ ꝛc. psi. xiij. q̃ icipit. et scias q̃ inter relicta ad pias cãs ꝛc. In sũma circa totã materiã isti⁹ rubꝛ. aduerte: q̃ si sufficit illicite acq̃sita erogare paupibus dũmõ sciam⁹ psonas a q̃b⁹ extorsim⁹. c. sicut dignũ. s. eos. de homici. Nõ cũ remittit ꝑbitũ sꝫ auget: si alij soluat qd̃ alij est ex debito soluendum. c. ea te. de iure iur. Se. mu.

Testator mandauit c. distribui ꝓ male ablatis q̃ nõ ascẽdunt ad tãtã sũmaꝫ: qd fiet de residuo.

Pauperib⁹ erogare an sufficiat male ablata.

¶ De formis legati p suffragio aie circa opera pietatis. Rub. xxxviii.

RElictꝰ his que tanꝗ aliena restituenda sunt: vel etiã si nulla se testator credat habere illicita. solet ipse testator p expẽsis funerꝫ: ⁊ p elemosinis ⁊ alijs opibꝰ pietatis: aliquã summã pecunie de bõis suis disponere: ⁊ illã postmodum in opibꝰ pietatꝫ ⁊ misericordie pticulariter relinquere: hoc mõ. Itẽ de alijs bonis suis reliquit p aia sua: vel p oia sua et parentũ suoꝝ c. lib. vel. cc. boñ. de quibꝰ mandauit expẽdi supra funꝰ / vl occasione funerꝫ ⁊ sepulture sue: quã sibi elegit apd talẽ ecclesiã (si sepulturã eligat). x. vl. xx. lib. boñ. vel id quod videbit ꝓmissarijs: eorũ arbitrio tã p exequijs ꝗ tumuli cõstructione et eis q̃ fieri consueuerunt pro defunctis. viij. et. xxx. et cẽtesimo die: et etiã in anniuersario. Item mãdauit emi baldachinũ vnũ vel pallũ sericũ precij. x. vel. xx. sub. boñ. ad deferendũ corpus eius ad sepulturã: et tradenduz ipsi ecclesie ea cõditione et lege: vt ex eo fiat planeta sacerdotꝫ ad diuinũ cultũ. vel vt ex ipso pãnodiebꝰ festiuis et solẽnibꝰ ornetur altare beate marie ipsius ecclesie. vel ipse pãnus in dicta ecclesia perpetuo seruetur: vel gratis concedat ad deferenduz corpora pauperũ: qui in ipsa ecclesia sepeliẽtur. Et in fine cuiuslibet dictarũ dispositionũ subiunges: et voluit et mandauit q̃ dictꝰ pannus nullo modo vl ingenio possit alienari. vel in aliã causaz trãsferri. sz ad dictum diuinũ cultũ perpetuo ꝗdiu subsistet: i ipa ecclia debeat ꝓuari. Itẽ fieri mãdauit calicez vnuz argenteũ ⁊ deauratũ precij x. vel. xx. lib. et illuz offerri tali ecclesie: perpetuo ad opꝰ diuini officij in ipsa ecclesia conseruandũ. vel mandauit fieri vel emi vnum missale: vl antiphonariũ p̃cij. xx. librarũ: et illud offerri tali ecclie ꝑpetuo ad opus diuini officij in ipsa ecclesia ꝓseruandũ: ita q̃ nulla ratione vel causa possit alienari: vel in aliã cãm ꝓuerti. Itẽ mãdauit dari alicui fideli hominꝰ. x. vel. xx. p viatico: q̃ vice sua et aie sue visitet lumina bti Jacobi apostoli de gallicia. vel lumina apostolorũ Petri ⁊ Pauli. vel transeat mare in subsidiũ terre sancte. Itẽ q̃ querant due virgines pauperes et indigentes: ⁊ nõ habẽtes vnde nubãt: et volentes nubere vel religionez intrare. vel querant due publice peccatrices volentes renunciare peccato: et vlteriꝰ honeste viuere: et bonis viris nubere. vel religionẽ intrare: quarũ cuilibet dent. xx. libre / in auxilium dotis nubendi: vel religionẽ intrandi. et caueant proinde cõmissarij ne eis sup hoc dolose a cõtrahentibus illudat. Itẽ voluit ⁊ mãdauit emi pannũ nouum p̃cij. xx. lib. de quo fiant. xx. tunice q̃ dentur xx. pauperibꝰ verecundis: et non simulantibꝰ verecundiaz et miseriã. de quibꝰ spes sit q̃ nõ vendãt eas: sed eis vtant ꝗdiu subsistent. Itẽ cuilibet cõuentui fratrum ciuitatis et suburbiorũ qui propria nõ possident sed de elemosina viuũt: offerri voluit. ⁊ mãdauit. vi. vel. xij. denarios p quolibet sacerdote ipsius conuentꝰ: deuote eos rogando. vt quilibet ipsorũ sacerdotũ in sacramento altaris cõmẽdat aiam eius redẽptori suo. Itẽ fieri et emi voluit lectũ vnũ cũ feretro et oibus ap paramẽtis. ⁊ illum offerri deo ⁊ hospitali sancti Stephani: ad vsuz et opus pere-

grinorũ et infirmorũ/ea conditione/et pacto/vt perpetuo ad dictũ pietatis opus seruet ibidẽ: ꝛ nullo modo alienari possit/vl̃ in aliã causaꝫ puerti. Itẽ ex dicta sũma pro anima relicta reliquit tali cõuentui. r. lib. vl̃ sic/legauit tali cõuentui. r. lib. de quibus fiat vna pietas vel refectio fratribꝰ dicti cõuentꝰ: vel precise puertatur in edificũ ꝓsi° ecclie: vl̃ in ornamẽtũ altaris. itẽ tali fratri. r. vl̃. c. soli. cõuertẽdos solũmodo in vestes suas/vel in auxiliũ librorũ suorũ theologicorũ: vel in causam quaꝫ magis acceptauerit vtilẽ: vl̃ in necessitatẽ suã. itẽ ecclesie bosi. vel tali plebano. rl. soli. p restitutiõe decimarum. item tali sacerdoti vl̃ tali heremite vel tali hospitali. r. soli. item ecclesie prochiali sue. c. soli. Habes igiꝯ has iustas species legatorũ pro aĩma: quas iõ tibi posui/qꝛ sepe solẽt accidere/ꝛ vt tibi sint forma et modꝰ oĩm aliorũ q̃ de testamẽtorũ possunt dispositiõe ꝓcedere. Sic aũt hiuoi legata ꝓticularit ordinatis si q̃d videbitur ex sũma relicta p aĩa superesse/solꝫ illud testator arbitrio cõmissariorũ distribuendũ relinq̃re: et tũc ita subiũges: residuũ ꝯo ex dicta sũma p aĩa sua expẽdi ꝛ distribui mãdaut arbitrio cõmissariorũ suorũ. J. scriptorũ inter pauperes xpi et ecclesias et hospitalia ꝛ alia opa pietatꝫ. q̃bꝰ sic dictꝫ ꝓtinue scribe: ꝓmissarios aũt suos et huiꝰ testamenti executores circa p̃dicta. ꝛc. vt. J. i se. rub'. notat.

¶ Additio. Circa p̃missa q̃ro/q̃d si relictũ ad pias causas/seu certe persone non possit deputari ad vsuꝫ destinatũ/nũq̃d efficiet relictũ hmõi caducũ? Bar. i. l. pater. H. tusculanꝰ. ff. de le. tiij. et post eũ Panor. in. c. nos quidẽ de testa. distinguit: qꝛ aut relictũ cõcernit piã causam simpliciter et nõ ꝓsonã: tũc tale relictũ nũq̃ efficit caducũ/sed debet deputari ad aliuꝫ vsum cũ cõsensu cpi ꝛ heredis vt in. l. legatuꝫ. et qꝰ ibi notat. ff. de vsufruc. le. ꝛ. d. c. nos quidẽ. Aut relictũ factũ est ꝓsone: et tũc si cõtẽplatione aĩe: qꝛ fuisset alie ꝓsone relicturus/ꝛ tũc deficiente illa ꝓsona debet relictuꝫ ad piũ vsum cõuerti vt volũtas defuncti in effectu adimpleat. d. l. legatum. Si vero relictũ fuit factũ ꝓtẽplatione persone vel collegii: nõ habito respectu ad piã causam: tũc deficiente ꝓsona vel collegio expirat relictũ/et remanet apꝰ grauatuꝫ vt. d. H. tusculanꝰ. Si aũt dubitat an testator habuit respectũ ad ꝓsonã/an ad piã causã/debemꝰ presumere religionis fauore et aĩe q̃ ad piã cãm ꝓspexit. ar. l. sunt ꝓsone. in fi. ff. de religio. Ex his decidit ipse Panor. vbi. s. questionem quidã simpliciter reliquit. l. certe puelle puta titie maritande: moritꝫ ista titia anteq̃ cõsequat relictũ. dubitat an expiret hiuoi relictũ. an ꝯo sit cõuertendũ ad aliã puellã maritandã? et põt dici sim cũ q̃ ex varijs comecturis iudex arbitrabitur an testator habuerit respectũ ad aĩam/aut ad fauorem illꝰ puelle. pone eĩm q̃ diu sibi seruierat: nã tũc p̃sumptio erit q̃ volebat eã remunerare. ¶ Itẽ no. si testator mãdat fieri calicẽ vl̃ platenã in aliq̃ ecclia nõ specificãdo ex qua materia/intelligit ꝯ argẽto et serico. l. titia. H. seia. ꝛ ibi glo. et Bar. ff. de au. et ar. le. vide etiã Bal. in. l. si nondum. C. de furtis ꝓpe finem. Gerardus mulert.

Relictũ ad pias cãs si nõ potest deputari ad vsum destinatũ an efficietur caducũ?

Calices vel platenam si fieri mãdaut testator de qua materia intelligat.

De formis ordinãdorũ ꝓmissariorũ. Rub. xxxix.

Postq̃ dispositus fuerit de restitutiõibus ablatorum et de legatis eleemosinarus: solet testator ad ea

exequenda commissarios eligere: puta priorē alicuius conuentus q̃ p tēpore fuerit/ vel pfessorē suū/ vel vxorē: vel amicū aliū de cuius charitate pfidit: vel etiā ipm eundem heredez: quinimo nullo alio cōmissario electo/ heres ipso iure tenet exequi. potest autē eligere vnū et plures: et circa ea multas dispositiōes facere. vt infra videbis. Et nota q̃ hmoi pmissarij tātū habent de ptate ꝗ testū dat eis a testatore: et nil plus possunt facere ꝗ testator pmiserit eis: qz mandatarij sunt. et ī bonū cōsiliū est q̃ plenū mandatū et plena auctoritas det eis. vt. J. videbis. Itaq̃ positis legatis restitutionū vl elemosinarū ita scribes vl continuabis. Cōmissarios aūt suos z huius testamēti executores ad oia pdicta z singla facienda et pplēda esse voluit: et disposuit gardianū pueri minorū bonī. q̃ p tēpore fuerit: et fratrē. N. z. d. N. eius vxorē. z. d. Jo. eius prez. Et nota q̃ ita simpliciter electi dicuntur meri et nudi ministri. vñ pecuniā eis datā dispensare possunt. sz cōtra heredes nullā habēt actionē. Sed si testator voluerit plenioreē auctoritatē eis pbere ita continuabis positis noīb⁹ cōmissariorū: dans et attribuens eis plenā et oīmodā ptātē atq̃ mandatū petendi: exigendi: et recipiendi ab heredib⁹ infra inscript̃ sufficiētē et integrā pecuniā p predictis oibus et singulis exequēdis: z cōtra eos ob hāc cāz agēdi: et ipsos cū effectu puenien di: et mādauit heredib⁹ suis ifra scriptis dictā pecuniā dictis commissarijs sine molestia vel lite tradere z exhibere: alioquī vānauit eos pene cā. in. c. dictis commissarijs eorū pprio nomīe applicāda: pdicta oia et singula nichilominus executioni mādaturis. vl sic dās et attribuens eis plenā z oīnimodā potestatez et mādatū agēdi et exercēdi actiones suas ptra debitores suos z quos voluerit ab eis sufficientē ꝗtitatē ex debitis exigendi et recipiēdi p pdictis oib⁹ et singulis exequēdis. vel sic dās et attribuens eis plenā et oīnimodā potestatē et mandatū: vt eorū auctoritate accipiant et accipere possint de bonis ꝗ quib⁹ voluerit et ea aut qd ex eis voluerit distrahere: aliēare: vēdere: obligare: cōuenire ꝗ pcto: illd recipere: deponere: tradere: z de eiuctiōe cauere: et ob id cetera bōa obligare: et oēm ex eis z sup eis ptractū pficere: quēadmodū ipse viuēs facere potuisset: pro pdictis oibus z singulis exequēdis: z ī fine harū dispositionū subijcies istā clausulā: necnō dās et attribuēs eis super oib⁹ z singulis suprādictis gīale mādatū cū libera administratiōe: itē voluit et disposuit q̃ si aliqui ex eis pmorienī vl absentes cēnt vl certa ratiōe ipediti ceteri insolidū exequanī. vel sic: itē voluit z disponit q̃ ipsi commissarij oēs simul et cōcorditer pdicta oia z singula exequanī: vel q̃ de cōsilio z cōsensu dicti prioris habito et obtento ceteri exequanī: vel si dicti cōmissarij in aliquo dissentirēt illico in quo maior pars eorū cōsenserit executioni mādet. Hās igit dispositiōes vl quasdā ex eis scribes prout placuerit testatori.

Potestas cōmissariorū.

Cōmissarij sunt nudi ministri si simpliciter dentur.

Quomodo ipsis detur plenior potestas.

.1. formula.

.2.

.3.

Additio. Circa pdicta quero ad quē vel quos spectet executio eorū q̃ in vltimis volūtatib⁹ relinquūtur? Pro rñsiōe istī ꝗstionis distingue post Panor. in. c. si heredes. de testa. Illā aut testator elegit sibi executores: z ad illos oīno pinet executio testamēti: z nō ad episcopū: et in legatis ad pias cās. c. tua nobis. de testa. z ī auc. de eccle. titu. §. si ds aūt. p redemptione. co. ix. Ad epūm tū pinet

Executio eorū q̃ i vltis volūtatib⁹ relinquuntur ad quos spectet.

tales executores ꝓpellere ad exe
quendũ pias volũtates defuncto
rũ etiã si testator hoc vetuisset. di
cto.c.tua nobis. Adde etiaz q̃ in
relictis pro male ablatis debet ad
hiberi ꝓuidẽtia: et ꝓsiliũ episcopi
vt in.c.cũ sit. vbi hoc vult. d. Pa
nor. de iudeis. et per glo. in.c.ij. de
pe. et re. li. vj. Ita tenet etiã dñs
Rolan. s. in rubri. de formis lega
toꝝ q̃ ꝑ restitutione illicite acqui-
sitorũ relinquũtur in fine. et ibi te
tigi in ꝓin. addi. Aut testator nõ
reliquit executorem in testamento
z tunc in relictis ꝑ redẽptione ca
ptiuorũ z pro eleemosina pauperũ
episcopꝰ succedit: etiaz si testator
ꝓhibuerit eũ aliqd̃ ad hoc habere
participiũ. vt. d. §. si quis aũt. et. l.
nulli z. auc. licet. C. de episc. z cle.
In alijs vero relictis succedit he
res. vt dicto. c. si heredes. z. c. nos
quidẽ. et dicto. c. tua nobis. Sed
si is qui debet exequi admonitus
tẽpore debito semel et secundo ꝑ
ẽpum negligit exequi/ deuolutio
fit ad ẽpm in relictis ad pias cãs
vt est casus in §. si aũt q̃ hoc face-
re in. d. auc. de eccle. titu. si vero
fuit monitus semel/ expectaꝯ anni
lapsus. ar. i. d. c. nos q̃dẽ de testa.
et in auc. hoc amplꝰ. et ibi sentit
hoc Bar. C. d fideicõ. An aũthꝰ
locũ habeat etiã in relictis ad nõ
pias causas/ vt ad ẽpm fiat deuolu-
tio mõ ꝑdicto? Blo. in verbo ab
ẽpo. i fi. ibi dũ dicit z hoc ꝑcipue
in his. z t̃. in. d. c. si heredes innuit
q̃ sic. idẽ tenet Inno. et Hosti. in
d. c. nos quidẽ. Sed glo. j. in. d. c.
tua nobis. tenet ꝛriũ. Io. an. i. c.
iohannes. de testa. latiꝰ examinat
istd̃ et tandẽ distinguit hoc mõ. si
ẽps vult ꝓcedere ex officio ꝑ mo
dũ: re: utiõis ꝓcedit. gl. i. d. c. si he
redes. vt sez in relictis etiã ad nõ
pias cãs se ipediat. Aut vult ꝓce
dẽ ad istãtiã legatariũ: z sic libel-
lo oblato: tũc nõ ipediet se dhmõi

Eps an
possit se
impedi-
re de relic
tis ad
nõ pias
causas?

relictẽ. sez do. Pe. de an. i. c. si here
des tz q̃ ẽt ex officio nõ posset se
ẽpus ipedire d relictẽ ad nõ pias
cãs. mouef. ꝓncipaliẽ qz nõ debet
iudex ipẽdẽ officiũ suũ nõ iplora
tũ ad vtilitatẽ ꝑuatã: nisi eẽnt ꝓso
ne miserabiles. allegat nota in. c.
bone. j. de postu. ꝓla. tenet exp̃ssiꝰ
Inno. i. c. ad nraz. ij. de iure iur. ẽ
tertꝰ. i. l. iuij. i. §. hoc aũt iudiciuz.
ff. de dã. infec. et ibi Bar. q̃ ẽpus
ad vtilitatẽ legatariũ non debet se
impedire ex officio. mouef fortiꝰ
nã iura ciuilia disponũt hoc casu
ad quez spectet executio/ nam de-
uoluiẽ hereditas ad alios cũ one
re exequẽdi volũtatẽ defuncti: et
ꝓcipiũt ꝑ hoc cautionẽ ꝑstari. vt
d. auc. hoc ãplꝰ. C. d fideicõ. licz
ergo ẽps possit se ipedire d legatẽ
ad pias cãs elapso anno: nõ tã de
alijs. Sz. d. Panor. vbi. §. in ꝛriũ
adducit ter. in. d. c. si heredes. vbi
gñaliẽ loq̃f ter. Itẽ interest iudi
cis ecclesiastici vt vota defunctorũ
ꝑ oia obseruenf. vt in. c. vltĩa volũ
tas. xiij. q. ij. Et ẽ rõ: qz iudex ec-
clesiastic⁹ subuenire debet oibus
oppressis et miserabilibus ꝑsonis
destitutis omni auxilio. vt in. c. sup
quibusdã de verbo. signi. lxxxvij.
dist. quasi ꝑ totũ. sed defunctꝰ est
miserabilis ꝑsona. cũ sit destitutꝰ
omni auxilio. nec hz aliud velle. vt
in. l j. C. de sacrosan. eccle. merito
imparti iudex ecclesiasticꝰ of-
ficiũ suũ nõ imploratũ. Et ꝑ hec
tollit fundit⁹ motiuũ dñi Pe. nã
iudex ecclesiastic⁹ nõ hz respectũ
ad legatariũ/ sed ad voluntatẽ de
functi/ vt eiꝰ volũtas impleatur.
z hoc voluit ter. in. d. c. si heredes
in fine. Sz Panor. ibi Tamẽ saluã
do certo casu vtramq̃z opinionẽ/
vult. d. Panor. vbi. §. q̃ aut ẽps
vult se ipedire anteq̃z heres sit ꝑ-
uatus hereditate / scilicet ante la
psum anni: et potest per ꝑdictã ra
tionem: z hoc casu cessat arg. Pe.

Iudex
an debe-
at impẽ-
dere offi
ciuz suũ
non iplo
ratum?

quia hereditas nondũ puenit ad aliũ. aut vult se ipedire postꝫ heres icidit i penã puatiõis / ⁊ tũc si heres de facto possidet hereditatẽ / qz nemo petit: ⁊ põt eps se impedire: qz cessat pdicta ratio ⁊ habet locũ ter. i. d. c. si heredes. scdz aliũ intellectũ: aut hereditas puenit ad alios / ⁊ nõ i pedit se de executiõe: nisi respectu compulsiõis fiẽde: qz cõpellit heredẽ nouũ ad exequẽdũ. ⁊ sic ẽm eũdẽ Panor. põt pcordari. d. auc. hoc ãpliꝰ cũ d. c. si heredes. ⁊ cũ aliis iurib⁹ supra allegatis: que nota. Itẽ adde supradictꝫ q̃ lz ad eẽm ptineat vt vota defunctorũ executioni mandentur. d. c. si heredes. dicit tñ. d. Panor. ibi q̃ hoc ẽ mixti fori: qz etiã iudex sclꝛis põt officiũ suuz ipartiri ẽt i legatꝫ ad pias cãs. vt in. d. auc. de eccle. ti. §. si q̃s edificationẽ. ⁊ i. d. auc. hoc ampliꝰ. C. d fideicõ. ⁊ p hoc arbitrat. ipe. d. Panor. esse locũ puẽtiõi int hos iudices / qd dicit notãdũ. facit qd dixit. i. c. cũ sit gñale de foro ppe.

¶ Itẽ aduerte q̃ clerici sclꝛes ⁊ laici pñt deputari executores in vltis volũtatib⁹ / vt pbatur i. d. c. tua nobis. de testa. Religiosꝰ aũt executor deputatꝰ nõ põt (cũ vel le vl nolle nõ hẽat) hmõi officiuz suscipere nec exeq: nisi a superiore suo petita sup hoc licentia ⁊ obtẽta. c. ij. i. pn. d testa. li. vj. Fratribꝰ ꝓo minoribꝰ hoc officiũ est penitꝰ interdictũ. vt i cle. exiui. §. pinde cũ vir sanctꝰ. ꝓsi. verũ etiã cuz dicti ordis frẽs. d ꝓbo. sig. Nota tñ q̃ dicti frẽs ꝓsiliuz dare i exequẽdis vltis volũtatib⁹ licite pñt. vt in. d. ꝓsi. vex etiã. An aũt isti fratres possint mixtim deputari executores: Joand. in. c. iohannes de testa. vt etiã refert. d. Panor. in. d. c. tua nobis. dicit q̃ sic: dic plenius vt p cũ. An femina possit esse exequutrix. item an minor xxv. ãnis: tractat glo. j. in. d. c. ij. de testa. libro sexto. ⁊ vult in effectu q̃ lz de rigore iurꝫ nõ possent minor et mulier esse executores: ꝓsuetudo tñ q̃ est optia legũ iterpres: habet q̃ tales exeq possint Quero ⁊ reuoco i dubiũ iurta p̃missa: an ne executores testamentarij possint agere contra heredẽ vt eis tribuat vñ possint exeq volũtatẽ defuncti: istam questionez format glo. i. l. nulli. C. de episcopis ⁊ cle. item glo. in. l. luti⁹. §. meuia duos. ff. ad trebel. et glo. in. l. si q̃s titio. ff. de le. ij. que volũt q̃ aut loqmur in relictꝫ ad pias causas: ⁊ tunc indistincte possunt agere contra heredẽ. vt in. d. l. nulli. ⁊ l. si quis ad declinandã. hoc tenet etiã glo. in. §. si quis in noie in auc. de eccle. titu. col. ix. aut loquimur in alijs relictis / et tũc subdistinguũt: quia aut sũt executores meri / aut sunt participes. pꝛio casu executores nõ agunt cõtra heredem: sed si heres sponte eis tribuit / exequũtur voluntatẽ defuncti / sz agere non possunt. d. l. luti⁹. §. meuia duos. nisi testator aliud expresserit. l. a plurib⁹. ff. de le. j. Aduerte tamẽ q̃ licet nõ habeãt actionẽ cõtra heredem hoc casu / possunt tamen officiũ iudicis implorare contra heredem vel alios detinentes bona defuncti. ar. in. l. hereditas. ff. de pe. he. ⁊ i. l. qnt⁹. in fi. ff. de ãnuis lega. ⁊ hoc voluit Dy. in. d. §. meuia duos. ⁊ Bar. in d. l. si quis titio. ff. de le. ij. poterit ergo diocesanus compellere executorem vt imploret officiũ iudicis contra heredẽ: et sic intellige c. iohannes de testa. scõm. d. Panor. ibidẽ. vel potes etiã intellige re illud. c. ẽm eũdẽ Panor. vt cõpellatur executor exequi quando scilicet bona sunt i manib⁹ ipsius executoris: vel heres est paratus sibi dare vñ exequatur. Secundo

Executores testamentarij: an possint agere contra heredes vt eis tribuat vñ exequãt

Executores vltimate voluntatuz q̃ deputari possit.

Fratres minores an possit esse executores.

casu qñ scz executores sunt ptcipes. puta quia testator volut aliquā partem remanere penes executores: tūc poterūt agere. vt. d. l. si qs titio. ff. de le. ii ita dicūt dicte glo. Tu dic melio fz Panor. vbi. s. q si verba dispositionis cōferunt in eos tacite vel expresse/ non dicunt puri exequutores sed legatarij: nō possūt agere ptra heredez. exēplū dicit testator relinq titio centū/ z volo q illa restituat Set o. nā licet nullā cōmoditatez habeat: ex quo tñ verba legati in eū pferūtur/ poterit tanēz legatarij agere cōtra heredē/ et ē vtile: qz si deficeret fideicōmissū ex pso na fideicōmissarij/ accresceret isti legatario z nō heredi. vt. d. l. si qs titio. idē dixi vbi tacite dispositio pfertur i ipos executores: vt qz sunt ptcipes illi relicti. his enim casib nō dicunt puri executores vnde habēt actionē cōtra heredē d. l. si qs titio. ¶ An aūt isti executores recipiētes pecuniā ab heredib debeāt necessario cauere heredib de expēdēda pecunia: item an de expensis credatur sacramēto executorum tractat. glo. in. d. l. nulli. C. de episco. et cle. dic vt in ea. ¶ Itē quero nūqd executores saltem de auctoritate episcopi possint legatū ad certū vsuz relictū in meliorē transferre? Panor. in. d. c. tua nobis. de testa. tenet q nō/ ex quo potest deputari ad vsū destinatuz: nā iura solū excipiūt ptcipis auctoritatē. vt in cle. qz cōtingit in prin. de reli. do. facit. l. legatum. et qd ibi nota. ff. de vsufru. lega. Si vero ad vsum destinatuz deputari nō pōt. tunc dic vt dixi. s. prima rubri. prope finē. vide latī de isto per Jo. de imo i. l. i. ff. de pdi. insti. et post eū p Ange. are. in. §. ipossibilis insti. de here. insti. ¶ Itē no q plurib executoribus datis vno mortuo vel in remotis existente vel exequi nolente poterit alius officiū: executoris exercere: ne voluntatem testatoris ipedirī: vel nimiuz differri. cōtingat. nisi testator aliū disposuerit. c. ij. §. fina de testa li. vi. ¶ Sz iuxta p̄missa qro nūqd pellit qs acceptare officium executōis attento q sit res pia et fauorabilis. vt i. l. i. C. de sacrosan. eccle. z. c. tua. d testa. d. Panor. in d. c. iohānes. de testa. tenet q non et hoc etiam procedit sm eum in relictis ad pias causas. hoc videt pbare tex. i. d. c. iohānes ibi post mādatū susceptū: et idē sentit ibi Jo. an. Ex pdictis ptz intellect superiorū dū dictū est q eos pōt executores pellere vt exequantur. nā hoc verū postēz ipi suscepe runt mādatū vel on executionis d. c. iohānes. iuncta glosa. Acceptare autem siue suscipere mandatū qs videt sm eundē Jo. an. ibi supra. exp̄sse acceptando aut tacite: puta exequēdo aliquid de spectātib ad illud officiū. secus dicit si erat p̄sens qñ officiuz sibi cōferebat et tacuit. pro hoc. l. filiusfa. §. mult. ff. de procu. Addit panor. in. d. c. iohānes. q etiā per citeriorē actum executionis dicit officiū acceptare. puta si scienter recepit litteras in quib sibi officiū pferebat. ar. in cle. i. de procu. Vel si ipse scripsit q testator ad illudofficiū euz deputauit. ad hoc bonus textus. in. l. vxori. §. i. ff. ad le. cozne. de fal. facit l. ex sententia. ff. de testa. tu. et est hoc vltim notandū sm. d. Panor. vbi. s. qz potest adduci ad multa. Adcerte tamen singulariter q respectu legatorū ad pias causas videtur q episcop possit pellere aliquē etiā citra acceptationē: et si nō vt executorem testamentariū/ saltez vt delegatū et cōmissarū. Hā cū episcop hoc casu habeat exequi

Executores an possint legatū ad certum vsū relictum ex epi auctoritate in meliorem vsū trāsferre?

Executōis officiū an acceptare quis compellatur?

Mādatum qñ suscipere qs videatur?

Delegationem cōpellitur quis suscipe.

vt supra ptz: poterit officium hoc sti delegare / et ad suscipiendum compellere sicut in quilibet alia delegatione. C. qui pro sua iuris. l. i. et. c. pastoralis. in prin. de offi. delega. ita dicit notabiliter. d. panor. vbi. s. Idē posset dici etiam in aliis legatis / qm̄ vt supra dixi etiā in illis episcopi potest se ipedire. Reliqua hāc materiā cōcernentia vide late p Bartho. in. l. alio. ff. de ali. et cibā. le. et plenissime p Speculatorē i ti. s instru. editione. in §. nunc vero aliqua. Gerardus mulert.

De formis legatorū relictorū ꝓsideratiōe cōsanguinitatis vl affinitatis vel amicitie tpalis. Rubrica. xl.

Acta iā ꝓmissa

f

rior ordiatiōe q̄b cōmittit̄ legata restitōnū et elemosinar / pōt testator de alijs suis bonis / consanguineis et amicis charitatis causa vando legare: et hec talia legata solent non a cōmissarijs sed ab heredib presētāda relinqui. itē et debitorib suis liberationē legare potest. itē seruis libertatem. itez creditorib id q̄d debet: si tñ plus est in legato q̄ in debito. itē tura / et actiones / et seruitutes: et vsufructuz et futuros fruct §. si q̄s debitori. et §. econtrario. et §. tā aūt. z §. ea quoq. insti. de lega. et §. multis. insti. de liberti. Itez filio naturali legare pōt vsq ad legitimū modū. de quo mō dictū est. s. in Ru. de na. tñ libe. Quin immo alicui filior suorū legitimorū et naturalū legare vl etiā prelegare potest. sup quib aliq̄ fore exēpli cā ponit̄: itaq posteq ordinatio cōmissarior suorū fuerit facta ita ꝓtinuabis. Insup. J. nepoti suo legauit de alijs suis bonis x. lib. Itē tali suo cōpatri equuz: vl librū vl p. ium vl. x. corbes frumēti quolibz ano vsq ad. x. anos post obitū ipi testatorz. itē. M. legauit. x. modios ex eo vino q̄d percipiet p ano pēnti in tali vinea sua. itez. A. legauit vsūfructū / et ius vtēdi et fruēdi: et fructuū perceptionē tali pdij. Itē tali pri vl amite sue legauit alimēta sufficiētia i domo sua q̄diu vixerit. Itē tali seruiēti et pedisseq̄ sue legauit. c. so. quos ei debebat p merce de sua: et insup de bonis suis. xx. soli. isup tali debitori suo legauit liberationez debiti. x. lib. ad q̄d ei tenebat ex tali cā z ex tali istro et ipi instrumēti redditionē: nisi viuēs exegerit debitū. itē tali creditori suo legauit: et solui z restituī mandauit. c. lib. in q̄b ei tenebat ex tali cā et ex tali instrumēto nisi ipse testator viuēs soluerit debitū. Et no. q tale legatū pōt cē vti le multis rationib vt habes. s. in rubri. de legatz et q̄d sit le. ꝗ. sz et creditori meo ꝛc. Itē. P. legauit debitū et noīe debiti. l. libras. ad q̄d ei tenet. A. ex tali cā et ex tali instro / et iura et actiōes sibi adueris. d. A. p dicto debito ꝓpetētes. Itē. F. legauit fuitutē itineris aci et viciū fūdo suo sito in tali loco / ex tali parte ipi fundi cōpetituā ei et suis successorib nomīe talis fui pdij / et ipi pdio in petuum vel q̄diu vixerit ipe. F. vel q̄diu ipe. F. dictū fundū possederit. itē Titio legauit. c. libras si iuerit ad studiuz et studuerit in legib. x. anis: vel tale q̄d fecerit. itē legauit. R. et disposuit et voluit q heres eius ipsi. R. vendat talē domū. p. c. lib. vel. p. x. libras min eo pcio q̄d reuera ab alia psona posset haberi ipse. R. emere voluerit: et ipsuz pcū soluerit Itē tali suo suo legauit libertatē

Delegationem cōpellitur quis suscipe.

purã ⁊ merã: ⁊ tales res et totum eiꝰ peculiũ a rationibus dñicis separatũ. itẽ tales rẽ heredis sui legauit. G. vl talẽ rem legauit. D. itẽ filio suo dameli legauit vel plegauit. c. lib. vel sic. itez qz. R. filio suo dedit. c. lib. cũ eũ emãcipauit volẽs ei alios frẽs suos. A. et. J. coequare plegauit dictis. A. ⁊. J. et cuilibet eorꝝ. c. lib. Itẽ tali filio suo naturali legauit. c. lib. vel tali sue cõcubine. xx. lib. et sic de ceteris prout testator ordinare ⁊ legare voluerit.

Cõcubine ꝗs relinq̃re possit.

¶ Additio. Nõ q̃ ꝗs ẽt ꝓcubine suere linq̃re põ. facit. l. affectiõis ff. ꝑ do. Addũte tñ q3 hꝰ fallit ĩ milite armate militie. l. miles ita. §. mulier. ff. ꝑ testa. mi. ⁊. l. mulierẽ. ff. ꝑ his q̃bꝰ vt idig. vbi dr. q̃ tale relictũ debz a fisco vẽdicari. facit l. y. C. de dona. inť vi. et vxo. ⁊ nõ in. l. affectiõis. §. all. Ex quo seqũt ꝯm Bar. in. d. l. mulierẽ. ⁊ in eundem in. d. l. miles ita. §. mulier. q̃ clericꝰ nõ põt relinq̃re concubine sue: qz clericꝰ equiparat militi armate militie. vt nota. ĩ. l. miles. ff. de re iudi. Sequitur ẽt q̃ aduocatus: qui dicitur miles legalis militie et eq̃parat̃ militi armate militie. vt. l. aduocati. C. de aduocatis diuer. iudicio.. ⁊ notat̃ in. d. l. miles de re iudi.. nõ possit sue ꝓcubine relinquere. ita tenet Bar. in dicta. l. mi. de re iud. q̃ nota. Be. m.

¶ De formis legatorꝝ relictorꝝ vxoribꝰ. Ru. xlj.

Quia exhmõi legatis ꝓpter ĩperitiã tabellionis magne solẽt q̃stiões oriri ⁊ mulierib̃ viduis grauia ex hoc iferri picula: iccirco spãlis sup hijs rubrica describit. cõsulo itaq̃ tibi q̃ viduis ⁊ ẽt pupillis q̃ bꝰ aliq̃d ĩ testamẽto reliquit̃ semper sis fauorabilis/ et procura instãter q̃ testator vxori sue: siue appareat instrumentum dotis siue nõ appareat. relinquet ⁊ leget dotẽ suã: ⁊ legãdo qualitatẽ dotis/ vel rẽ dotalẽ exprimat Est enim tale legatũ mulieribꝰ multis rationibꝰ vtilissimũ. vt colligit̃ tam ex textu q̃z ex glo. institu. de le. §. ſz si vxori. ⁊ tenigi ẽt. §. i. ru. de le. ꝑ. ſz ⁊ creditori. in. fi. ꝑſi. Deinde leget quicquid velit de bonis suis/ siue q̃ntatẽ/ siue rẽ/ siue alimenta/ siue vsũfructũ/ et apponat ꝓditiones q̃s velit. Et ad hoc vt videas formas legatorꝝ q̃ solẽt mulieribꝰ relinqui tibi hec exẽpla ꝓpono. Itẽ vxori sue ẽt reliquit siue legauit dotes suas q̃ fuerũt. c. lib. Itẽ legauit ei ꝑ alijs bonis suis. xx. lib. bonõ. insup legauit ei vestes suas: ⁊ pãnos oẽs laneos/ et lineos ⁊ sericos q̃bus ipsa tẽpore obitꝰ ipsiꝰ testatoris vtez̃: vel ꝓ ea feti eẽt tũc ad opꝰ sui corpis. Vel sic. itẽ legauit ei tale scrinũ: vel tale lectũ/ ⁊ tot linteamia ⁊ talẽ culc. trã. Vel sic. itẽ legauit ⁊ voluit ⁊ mandauit q̃ fiant ei ⁊ pro ea vestes lugubres siue viduales ꝓ q̃bꝰ expẽdãtur. xxv. lib. Vel sic. itẽ legauit ei dẽ et voluit ⁊ disposuit q̃ ipsa habeat in bonis et domo et hereditate sua decẽtia et sufficẽtia alimenta q̃ diu ipsa vixerit. et vidualem vitã ꝗ̃ duxerit in domo sua: ⁊ cũ filijs eius morata fuerit: ⁊ dotes ⁊ legatũ. xxv. lib. vel aliud tale legatũ ũ petierit. ⁊ mãdauit filijs suis sub obtẽtu ꝑdictiõis sue q̃ ipsaz honorẽ et reuerean̄t̃ vt dñam et suis ꝓsilijs et momitis acq̃escant. Itẽ nõ q̃ post tale legatũ alimentoꝝ solz ita subiũgit: q̃ si dicte. D. magis placeret a filijs suis habitare seorsuz/ tũc legauit eidez ꝓ se et vna pedissequa sufficienter in domo sua habitationez ex qua parte domus ipsa voluerit. vel

quaz tales fuerint arbitrati. Vel legauit idē habitationē talis domus site in tali loco Itē ql libet anno. xx. corbes frumēti: z. xx. modios vini puri: z. x. libras boñ. z tot curr⁹ lignorum p alimētis suis z vni⁹ seruiētis ei ab heredib⁹ suis pstāda libere et quiete sine molestia z lite q̄diu vixerit et vidualē vitam seruauerit z dotes z tale legatū nō petierit Vel sic post illud seorsum tūc: legauit ei habitationē dom⁹ talis z talē vineā/et tale pdiū/vrēdo z fruendo z talez supellectilē q̄diu ipsa vixerit et viduālē vitā seruauerit z dotes z tale legatū nō petierit. In fine aūt solēt ita ꝓcludere: q̄ si ꝓtingat eā adsecūda vota trāsire aut religionē itrare tūc eā voluit habere dotes tñmō suas z tales vestes z tūc alimentoꝝ z talis vestis legatū extinguat z destinat ꝛc. Igit ex his colligas q̄ magis placuerit testatori Mā tpib⁹ meis hec sepissime occurrere vidi et caue diligentissime vt in his formis verbis z distictiōib⁹ ꝓprijs et latini claritate vtaris. vt singula voluntati testatoris cohereant.

De formis istitutionū liberorū. Rubri. xij.

Sicut iaz dictū est ordinatis legatis oibus tam ex debito q̄ ex libera volūtate relictis: debebit testamenti dictator ad heredis institutionem trāsitū facere. Cōsiderabit aūt vtruz institut vnus heres vel plures z vtrū liberi vel ascendētes aut extranei. Itez si plures istituat an eq̄lit er aut ex disparibus portiomb⁹: z an in capita vel in stirpes.

Additio. Quid sit succedē vel istituere i stirpes z qd i capita di. xi. s̄. i. rubrica heredis istitutio in qua vlti. volun. ꝛc. Gerard⁹ mu.

Obstuabit etiā vt si plres heredes fuerit/prio istituant particulares: deinde vniuersales. primo nati deide nascituri vel posthumi z tūc diligēter attēdat vt i liberorum institutionibus legem velletam non omittat.

Additio. Cui meminit tex. i. §. posthumoꝝ aūt i fine insti. d exhere. libe. Gerardus mulert.

Preterea si fiat exheredatio curabit vt illa legitīe fiat z q̄ istitutionē ipa exheredatio antecedat. Institutionū igit forme plures et varie. J. notant. quarū illā vl̄ullas dictator sumet quam vel quasvolūtati testatoris et negotio emergenti magis congruere viderit.

Si vnic⁹ itaq̄ filij⁹ vl filia testatori fuerit/et is heres in vniuerso instituat hoc mō formā concipies In oibus aūt bonis suis iurib⁹ z actiōib⁹ filiū suū. N. sibi heredez istituit/z si testator p legē velle iā pnidere voluerit ne q̄si agnatione sui heredis testm rūpatur/sic dices: i oib⁹ aūt bonis suis iurib⁹ et actiōib⁹ filiū suū. N. vl eo pmoriē te liberos ex eo supstites natos et posthumos sibe heredes instituit: vl sic. In oib⁹ aūt bonis suis iuribus z actiōib⁹ filiū suū. N. sibi heredē istituit/ver ūtū si dict⁹. N. eo testatore viuo moriat tunc si q̄ ex eo liberi super fuerint nati z posthumi sint heredes.

Si aūt plures filij vel filie testatoris ex eq̄s portiomb⁹ istituti sint ita scribes. In oib⁹ aūt bonis suis iurib⁹ z actiōibus Jo. Ar. z Se. filios suos z itē Anna Barbarā z So. filias suas sibi ex eq̄s portiōib⁹ heredes istituit Et si vti voluerit testator ꝓ filio leg; velleie ita subiūges. Vel crūtū si aliquē pdictoꝝ filiꝝ vel filiarū eius co testatore viuo mori ꝓtigerit tūc i locū z partē eius liberi ex eo vel ea supstites nati et posthumi instit-

pes ⁊ non in capita sint heredes.
¶ Si vero plures filios⁊ filias testatoꝛ habuerit ⁊ q̃sdã i parte vel re certa/⁊ quosdã i vniuerso heredes istituerit tũc ita scribes Preterea B. filiam suam i. c. lib. boni. heredez instituit quas eam habere voluit cũ nupserit vl religionẽ intrauerit/⁊ i domo sua decẽtiaꝛ sufficẽtia alimẽta/ verũtamẽ si dictas. c. libras aliq̃ nubat vl religionẽ itret exegerit extũc nõ habeat alimẽta. et nota q̃ talis forma solet fieri i filia nõ nupta Sz si filia fuerit nupta ita dices. Preterea vel iusup B. filiã suam vel ea premoriẽte liberos ex ea supstites sibi heredes istituit i eo qd ipi B. vel p ea dedit dotis noie qñ nupsit: ⁊ iusup in. ⁊. lib. vltra. Si aũt testatoꝛ habuerit nepotes ex filia p̃mortua: ita dices Insup. A. et. AD. nepotes eiꝰ/ filios olim. B. filie sue heredes istituit i eo qd ipi B. dedit i dote vel dotis noie qñ nupsit: iusup i. c. h. vltra. ¶ Si testatoꝛ filiaz habuerit monasterio dedicatã ita dices Item sororez. AD. filiam suã de conuẽtu sancte clare sibi in. ⁊. lib. heredẽ istituit. Et si voluerit q̃ ille. ⁊. lib. ad monasteriũ oi casu debeãt puenire siue filia p̃mortua⁊ testatoꝛi siue nõ tũc ita dices. Itẽ iuitu ⁊ ptẽplatiõe eiꝰ filie de q̃uẽtuꝛ monasterio sctẽ clare: ipz mõasteriũ et q̃uẽtũ sibi i. ⁊. li. heredẽ istituit. ¶ Cõtigit aliq̃ q̃ testatoꝛ hz filiũ emãcipatũ quẽ solũmõ i ꝗtitate vel rẽ certa vult heredẽ istituere: et tũc ita formabz. Itẽ filiũ suũ Ro. a se emẽcipatũ vl eo p̃moriẽte liberos ex eo supstites sibi i. ⁊⁊. lib. vel tali p̃dio heredes istituit. Et idẽ in nepotib⁹ ex emãcipato filio mortuo natz. Ma testatoꝛ emẽcipatũ filiũ vl eo p̃mortuo liberos eiꝰ istituere tenet vl i ꝗtitate vl i re vl portiõe certa. q̃mmo ipz vel ipos istituere põt i vniuerso ⁊ ettã pariter cũ alijs i ptãte retẽtis. cum sublata sit ois differẽtia iter suũ ⁊ emãcipatũ et vtriusq̃ liberos.
¶ Additio. Vide q̃ dixi. s. in rubrica de libe. primi g̃dꝰ legi. ⁊ natura. tam natis in. ij. additione.
Berardus mulert.
¶ Itẽ etiam aliquẽ ex his q̃s hz i ptãte i re vl i ꝗtitate vl portiõe certa heredẽ istituere pt. Et tũc ita dices. Itẽ. A. filiũ vel nepotẽ suũ/ ibi i. c. lib. vl tali p̃dio vel certa pte bonoꝝ suoꝝ sez sextãte siue quadrãte heredẽ instituit.
¶ Itaq̃ istitutz pticularibꝰ heredib⁹ dz tabellio ad vniuersaliũ istitutionẽ accedere sub hac fora. In oib⁹ aũt bõis suis iurib⁹ et actionib⁹. P. J. ⁊. M. et filios sibi ex eq̃s portiõib⁹ heredes istituit. Et nota q̃ põt fieri istitutio pti i capita/ ⁊ pti i stirpes. hoc mõ. In oib⁹ aũt bõis suis iurib⁹ ⁊ actiõibus F. ⁊ A. eius filios. s. quẽlibet eoꝝ in tertia ⁊ pro tertia pte: AD. vero et. S. eiꝰ nepotes filios olim L. eiꝰ filij i reliq̃ tertia pte sibi heredes istituit. Itẽ nõ q̃ i his vniuersalib⁹ istitutiõib⁹ recurrere bonũ ẽ ad q̃siliũ legis vellie. vt q̃ dicaꝛ: ⁊ si aliq̃s p̃dictoꝝ filioꝝ ⁊ nepotũ suoꝝ eo testatoꝛe viuo decesserit: tũc si q̃ ex eo liberi supfuerit nati ⁊ posthumi i locũ ⁊ ptẽ eiꝰ instirpẽ ⁊ nõ i capita siut heredes.

¶ De forma istitutiõis posthumoꝝ. Rub. xlij.

Dictis institutiõib⁹ pticularib⁹ liberoꝝ viuẽtiũ faciẽdẽ sũt istitutiões posthumoꝝ. ne ex p̃teritiõe posthũi rũpi p̃tigat testamentũ. de q̃ dictũ ẽ. s. i rubri. ⁊ filijs legitis ⁊ natu. posthũis. fiãt aũt sub his ꝓbz forte Si vero ex ipa. A. le

gitia eiꝰ cõiuge nati vel editi fuerit ex nũc filiũ/ vnꝰ vl plesꝰ masculi vl femine/ posthumi vl medio tpe ad lucẽ puenientes. ipm vl ipos cũ ꝓdictis. ſ. z ſ. ã natis parit ex equis portiõibꝰ ſibi in omnibꝰ bonis ſuis heredes instituit.

De formis institutionũ ascẽdentiũ nostrorũz. Rubrica. xliiij.

Cogit q̃s ascendẽtes ſuos instituere tũc demũ qñ nõ hz liberos descẽdentes vt dictũ ẽ. ſ. in rubr. d istitutiõe parentũ. Iz ſi ſpõte velit possit nihilominꝰ eos istituẽ et ſi hẽat descẽdẽtes

¶ Additõ. De q̃ nõ ẽ dubitãtuz: cũ legitia filijs relicta etiaz exneos istituere põt. vt auc. de trie. et semisse. ſ. ſi vero vltra quattuor. col. iij. Gerardus mulert.

¶ Instituet igit eos in vniuerso hoc mõ. In oibꝰ autẽ bonis ſuis patrẽ auũ vel pauũ ſuũ/ vl matrẽ auiã vl pauiã ſibi heredẽ vel heredes instituit.

De tota istitutionuz extraneorum heredum. Rubrica. xlv.

Solet testatoz extraneũ vel exneos instituere: puta ſuum filium naturalem vel aliquez de collateralibus vel aliũ quẽcũq̃z tũc ſcz qñ legitios nõ habet descẽdẽtes vel ascẽdentes: q̃uis etiã ſi hẽat legitios liberos vel parẽtes eis i aliq̃ istituiz posset exneuz i reliq̃ instituere Itaq̃z instituet exneos hoc mõ. In oibꝰ autẽ bonis ſuis turibus z actiombꝰ ſuã filiã naturalẽ Anthoniã vl ſuũ fratrẽ vl patruũ consãguineũ ſibi heredẽ istituit. Et ſi respectu ſalutis aĩe istituat locꝰ venerabilis: ita dices. In oibꝰ aũt bonis ſuis talẽ ecclesiã vel hospitale vel puẽrũ tãq̃z xpi pauperes i fruitu pietatiz ſibi heredẽ istituit. Vel ſic. puẽrũ ꝓdicatoꝝ z puẽrũ fratrũ d saccz ciuitatiz bonis. tãq̃z xpi pauperes ſibi heredes istituit ex eq̃s portõibꝰ Si vo gñalit xpi pauperes istituãt ita dices. In oibꝰ aũt bonis ſuis turibꝰ/ z actionibꝰ pauperes xpi existẽtes i ciuitate z comitatu bon. dim turz z pietatis fruitu ſibi heredes istituit.

Sz nõ. q̃ i tali istitutiõe ꝓpetit distributio epi dioceſis: qz gñalis ẽ pcuratoz pauperꝝ ſue dioceſis. ſ. ſi q̃s aũt p redẽptiõe: ubi i oibꝰ ei talibꝰ z c. i auc. de eccle. in. col. iij. q̃d plurimũ testatores abhorrent nolẽtes oino q̃ hereditates eorũ ad manꝰ epi distribuẽde puẽriãt. z iõ ſolẽt addere hoc mõ Illos videlz pauperes q̃s p aĩe ſue ſalute dicti cõmissarij eiꝰ dixerit eligẽdos numerãdos z noiandos q̃ũ a ſe testatore electi z nũerati fuissent z pro prijs z expſſis noibꝰ declarati: q̃q̃ quẽlibet nõ p rata/ ſz illã ſolũmõ quã ipi cõmissarij ei designauerit ex hac hereditate cape voluit et disposuit portionẽ z ipos cõmissarios vice dictoꝝ heredũ z pauperũ hãc hereditatẽ adire. Et attẽde diligent q̃ ſz talis istitutio alieno arbitrio videat eẽ cõmissa: et iõ nõ valere. l. illa istitutio. z. l. capratoz as. ff. d here. iſti. tũ bñ valz Si vo testatoz diceret illũ istituo quẽ tuꝰ voluerit: tũc oino cõmittere alieno arbitrio z eẽt captatoria istitutio z prius iutilis: ſed hic testatoz istituit pria facie pauperes xpi qd bñ facẽ põt: quãuis instituũ nũerũ pauperꝝ p istitutione restrixerit ad certos pauperes z heredes per cõmissarios ex post facto declarandos.

¶ Additio. Qz. ſ. dicta istitutio valeat tenet Ly. i. l. captatorias.

Epus generalis est pcuratoz pauperꝝ ſue dioceſis.

Institutio pmissa alieno arbitrio an valeat.

C. de testa. milit. et post eū Bar. i. l. illa institutio. ff. de herc. inst. vbi ponit rōnē. Et no. ex eūdē ibidē q̄ i casu p̄missorū: p̄missarū. aliq̄ eleger it paupes sūt p̄ueniēdi: qz habent loco heredū p. l. si q̄s ad declinādā. p̄ūcta. l. nulli. C. de epi. et cle. de q̄ vide latē p eūdē Bar. in q̄dā q̄stiōe p cū disputata q̄ ici pit: filiū adultū testator instituit. Berardus mulert.

Lōmissary qui bē pauper electio i testamēto est p̄missa loco heredū sunt.

¶ Verū ē tñ qd ad hmōi dubitatiōes solet testator vxorē vl aliquē fidelē amicū heredē instituere distributionē ipsi⁹ hereditatis p aīa sua ipsi⁹ fidei p̄mittēdo. et tūc ita dicet. In oīb⁹ aūt suis bōis. N. et⁹ vxorē vl. C. et⁹ cōpatrē sibi heredē instituit: disponēs z iubens q̄ p aīa sua z parētū suoꝝ hereditatē ipsam eroget z distribuat int̄ pias causas z circa mīe opa: z distributionē ipāz sue fidei z charitati cōmittēs. Sz cū istud videat ē qd dā fideicōmissuz: queritē vtrū possit d̄falcari trebellānica portio: et vl q̄ nō: cū i relictis ad pias cāsas cesset ois falcidia. vt i auc. de eccle. titu. §. si autem heres. col. ix.

Trebellianica an hēat locū i relictis ad pias causas.

¶ Additio. Vide q̄ dixi. s. i rub. de fal. de trac. ꝛc. Berardus mu.

¶ De exheredationuz formis. Rubrica. xlvi.

Pater vl mr̄ aut aliq̄s de ascēdētibus p̄ms vl mr̄ms hūs aliquē de his liberis q̄s testādo instituere vl exheredare tenet/ z volēs illū exheredare potit hoc facere: si tūc verā hēat atq̄ legitimā cāz i gratitudīs aliquā. s. ex his q̄b⁹ liberi p̄ñt de iure exheredari z illā i testō expresserit: hoc mō. Insup. S. filiū suuz: qz mater atroces iiecit i eū: vl qz p̄ueneni pocula ei mortē parauit exheredauit oīno z ab oī subā et hereditate sua constituit alienum R. vero sibi heredem instituit.

¶ Additō. Quot aūt z q̄ sint cāe ppt q̄s parentes p̄ñt exheredare filios dixi. s. i rub. de libe. p̄mi ḡd⁹ legitimis z naturalib⁹ iā natis. i vltima additōe. Berardus mu.

¶ Si ꝓ no neq̄ instituere neq̄ exheredare voluerit potit p̄terire cām verā iserēdo: hoc mō. Preterea. M. filiā vl neptē suā nec instituit: nec exheredauit: qz cū eū honeste marito p̄ūgere voluisz ipa magz elegit luxuriari. P. ꝓ no hēdē instituit.

¶ Addō. Aduerte q̄ p̄ēmissas duas formas ponit etiā Spe. i ti. de istru. editio. §. cōpendiose. ꝓsi. si autē is qui aliquem tenetur instituere. Berardus mulert.

¶ Et no. q̄ talis p̄teritio fētā cuz cā siue a pfe siue a mre. aut ab aliquo d̄ ascēdētib⁹ p̄mis vl mr̄mis tantuz valet q̄tum exheredatio.

Preteritio facta cum cā an eq̄ parē exheredationi.

¶ Additō. Ita tenet Azo. i summa. C. de libe. p̄te. in p̄n. z Spe. vbi. s. Berardus mulert.

¶ Filij⁹ aūt vl alij⁹ ex liberis parētes exheredare vel p̄terire p̄ōt vt supra⁹ dictū est: iserēdo exheredatiōi vl p̄teritiōi vnā ex illis septē causis legitimis quib⁹ liberi p̄ñt parentes suos exheredare.

¶ Additio. Causas ppt q̄s filij p̄ñt suos parētes exheredare seri p̄si. s. in rubri. de insti. parētū seu ascendentiū. in iij. col. vltime additionis. Berardus mulert.

¶ De formis vulgaris substitutiōis. Ru. xlvij

Tonia secūdū naturalem et rationabilem ordinem institutio sicut p̄mus gradꝰ dz precedere: substitutio vero tanq̄z secūdꝰ gradꝰ sequi. iccirco postq̄z tradita sunt institutionū exēpla/ de substitōnū formis imediate dicamꝰ: i q̄libet aūt exēplo ppt maiorē eūdētiā substitu

Substitutō vulgar ad qd fuit inuēta

tioni cuilibet sua istitutio ad ꝓponeꝰ. Vulgaris substitutio ad hoc solū fuit iuētavt si cōtingat q̃ heres istitutꝰ vl nolit vl nō possit hereditatē adire alij sit heres: et in hoc differt a ceteris: qz p hāc testator sibi pudet si istitutꝰ nō adeat p ceteras ꝯo ēt si istitutꝰ adeat: sz sub adiecta cōditiōe decedat. Est ergo vulgaris exp̄sse talis forma P. filiū suū vel fratrē vel amicū sibi heredē instituit. et si ipse. P. nō erit heres. vel sic z si ipse. P. nolit: vl nō possit eē heres. A. sit heres. vel. A. ei substituit. Et posset vlteriꝰ ꝓcedere dicēs. et si A. nō sit heres. B. sit heres: z si. B. nō sit. J. sit. ꝛc. z sic p multos ḡdꝰ heredū. Itē multz heredibꝰ istituts possit cuilibz suū substitutū dare Et no. hic q̃ sit istitutꝰ cui sit vulgarz exp̄ssa erat filiusfa. z pupillꝰ tūc ex ipa vlgari ꝓsurgit ēt pnpilarz et vtriusqz ibi resultat effectꝰ

¶ Additio. l. ḡuis. C. ō ipubc. et alijs sub. et. l. iā hoc. ff. eo. B. mu.

¶ Si aūt substitutꝰ nō sit filiꝰ: vl si filiꝰ quidē sit / sz nō pupillꝰ. aut si filiꝰ z pupillꝰ sit: sed nō in ptāte tunc est sola vulgaris.

¶ Additio. Ad hoc ei vt pupillarz valeat mlta requirūtur vt dictū est. s. in ru. de pupillari subst. in principio. Berardus mulert.

¶ Tacita vulgaris fit duobꝰ heredibꝰ institutis hoc modo. Ja. z Pe. eiꝰ filios vel fratres. vel consanguineos sibi heredes istituit: z eos inuicē substituit: q̃si dicat si vnꝰ nō sit heres: alij sit heres ĩsolidū. Et attēde q̃ si in istis duobꝰ institutis hec oia simul ꝓcurrunt scz q̃ ābo essent filij z ābo pupilli et ambo in ptāte p̄ris talis substō diceꝰ breuiloqua. Sz si aliq̃d coꝯ desit tūc erit solūmodo vulgarz.

¶ De formis pupillaris substōis. Ru. xlvii.

Pupillaris exp̄ssa fit p istitutionē hoc mō. An. filiū vl nepotē suū sibi heredē istituit: z si ipe ei heres erit: z ĩ pupillari etate vl ĩtra. x. ānū sue etatz ꝯcesserit. P. sit heres. vel. P. ei substituit. Et no: q̃ sub p̄dicta pupillari exp̄ssa ꝓtineꝰ: tacita vlgarz: z iō siue ipe pupillꝰ sit heres z ĩ pupillari etate ꝯcedat/ siue he nō sit/ ille istitutꝰ vocabiꝰ iure directo licz ex pupillari voceꝰ adutrāqz hereditatē. s. p̄ris z filij. sz ex vulgari tm̄ ad hereditatē p̄ris. Itē no. q̃ iste ābe substōnes. s. pupillarz z vulgarz fieri possēt simlz z semel exp̄ssis ꝯdz hoc mō. J. filiū eiꝰ heredē sibi istituit: z si ipe ei heres nō erit/ vel si heres erit et in pupillari etate decesserit. P. sit heres. vt isti. de pupil. sub. ĩ pn. De tacita ꝯo pupillari meliꝰ exēplū nō habemꝰ q̃ illō qd̄ surgit ex exp̄ssa vulgari: qz q̃ fit sola vulgarz filiofa. pupillo ĩ illa vulgari includiꝰ tacita pupillarz lz ēt lex alia exēpla ponat vt q̃ q̃s mihi heres herit sit heres filio meo: z q̃dā alia q̃ nunq̃z ad manꝰ occurrere nr̄is tp̄ibꝰ visa sūt. Et si testator filijs posthumis istituts pupillarē substōnē fecerit: ita dicēs ĩ substōe p̄missa Et si aliq̃s dictoꝝ filioꝝ suoꝝ posthumoꝝ ei heres erit: z ĩ pupillari etate ꝯcesserit tal sit heres vl talē substituit

¶ De forma exēplaris substōnis. Rub. xlviii.

Parens habens filium vel nepotem furiosum vel mente captum qui pupillare tēpus excessit institutionem vel substitutionem ei faciat hoc modo. P. filius eius furiosum vel mente captum sibi heredem instituit. sed si ipse decesserit

furiosus vel mēte captꝰ Jo. eius filius vl talis eꝯ frater / vel talis alius sit heres vel talē eius filiuz vl fratrē heredē instituit. de hac substitutione an et q̄liter ꝓcedat dictum est. s. in rubrica de exemplari substitutione.

De formis cōpēdiose substitutiōis z fideicōmissarie. Rubri. xlix.

Attribusiā exēplificatz substitutiōmbus nō interest vtrum dicak ille sit heres vel illū substituo / q̄ minꝰ remaneāt directe. In hac aūt cōpēdiosa substitutiōe opꝰē q̄ipa fiat solū filiosa. pupillo: z cū isto ad uerbio q̄icūqꝫ vl sik: z solū p verba directa scz ille sit heres z nō p obliq̄ scz illū substituo: zq̄ nō ponak ī ea clā sine liberz. fiet igk hoc mō. P. filiū suū sibi heredē instituit. z si dictꝰ eiꝰ filius decesserit q̄icūqꝫ. M. sit heres Et nō q̄ talis substitutio hz ius z naturā et effectuz pupillaris substitutiōis. Verūtamē tres sūt forme q̄ licet sit utilitudinez cū ꝓpendiosa videanē habere: attamē modica ꝓ hozmutatiōe vel adiectione / substitutionē fideicōmissariā reddūt. z ideo fieri pūt cuicūqꝫ heredū vel cuilibet heredi. Quarū vna talis est. P. sibi heredē instituit. et si dictꝰ P. q̄icūqꝫ decesserit sine liberis Ja. sit heres. Secda talis ē. z si dictꝰ. P. quādocūqꝫ decesserit sine liberz Ja. substituit. Tertia talis est q̄ si dictꝰ. P. decesserit q̄icūqꝫ Ja. substituit. Et nota q̄ lz ī hoc tertio exēplo non ponak illa clausula sine liberz: attamē si institutꝰ erat filiꝰ testatoris. tacite subintelligitur. sed in extraneo aliter est.

Additio. Ut ī. l. gñaliē. §. cū autē. C. de isti. z substi. sub cōdi. z dictū est. s. in rubrica de cōpendiosa substitutiōe. Ge. mu.

Itē nota q̄ oēs iste substōnes in q̄ibz fideicōmissarie sūt: z ius atqꝫ naturā fideicōmissi habent.

Additō. Hoc verꝫm q̄sdā alij tñ aliē dicūt vt notaui plene. s. in d. rubrica de compēdiosa substi. vbi vide late de hoc. Ge. mu.

Est et q̄rtū exēplū ex q̄ duplex substitutio ꝓsurgit. s. pupillaris z fideicōmissaria / et ꝓpter ea fieri nō pt nisi filiosa. hꝰ mō. Ja. filiū suū sibi heredē istituit: et si dictꝰ Ja. decesserit ī pupillari etate vl postea q̄icūqꝫ sine liberz substituit ei pupillariē z vulgariē z p fideicō Philippū frēz eiꝰ vel talē aliū. z esto mēoz q̄ talis substō valde vtilis z assueta est ī filio pupillo cui pater substituere vult in pupillari etate et etiam postea.

De forma breuiloq̄ seu reciproce substōis. Rubrica. l.

Ad hoc vt substitutō dicatur breuiloq̄ hec oīa ꝓtigere debēt scz q̄ipa fiat duobꝰ vl pluribꝰ filijs pupillis: et in ptāte testatorz existētibꝰ. hoc mō Ja. et Da. filios suos ī puberes sibi heredes istituit: zeos iuicē substituit. sub his ꝓbis ꝓtinētur due pupillares: z due vulgares. Et nō q̄si aliqs de istitutis esset adultꝰ / vel emācipatꝰ / vl nō filiꝰ: rōne ieq̄litatis lex nō pateret eā esse breuiloquā: imo tūc eēt simplr. vulgaris. de hac substitutiōe dictū ē. §. in rubrica de breuiloq̄ substōne.

De documētis q̄busdaz aureis z notabilibꝰ / circa magꝰ assiduas substitutiones. Rubrica. lj.

Notandũ est primo q̃ duas substitutiones scz pupillares ⁊ fideicõmissarias vsus nr̃i tp̃is hz in prõptu. Itẽ nota q̃ testator hãs vnicũ filiũ ⁊ illũ pupillũ vel hãs plures filios: ⁊ oẽs pupillos: aliq̃ũ prouidet et vl̃ eis de substituto. ꝛ. etatẽ solummodo pupillarẽ/ eo q̃ nõ vult eũ vel eos vltra tp̃z tp̃s grauamini substitutionis subiũcere/ ⁊ tũc sola pupillaris ẽ faciẽda. Aliq̃ũ puidet nõ solum. ꝛ. etatẽ pupillarẽ: sed etiaz postea: ⁊ tũc aut hoc facit vsq̃z ad determiatũ tp̃s: aut sine tp̃is prefinitiõe: ⁊ ĩ his casib⁹ eſt due substitutiões faciẽde. s. pupillaris p se/ et fideicõmissaria p se. hoc mõ ⁊ si dict⁹ Ja. vl̃ si aliq̃s dictoꝝ filiorũ ei⁹ heres erit ⁊ i pupillari etate ꝑcesserit: talis sit heres: vl̃ sic ceteri ei⁹ testatoris filij supstites sint heredes. q̃ si dict⁹ Ja. pubes fact⁹: vl̃ sic. q̃ si aliq̃s dictoꝝ filiorũ ei⁹ pubes fact⁹ postea. ꝛ. xxv. annum sue etatꝭ decesserit sine liberis. vel sic/ postea q̃cũq̃z decesserit sine liberꝭ substituit ei Pe. vel sic/ substituit ceteros frẽs ei⁹/ testatoris supstites filios: ⁊ premortuoꝝ liberos i stirpes ⁊ nõ i capita. Et sine obliuiõe nõ q̃ testator aliq̃ũ hz mltos filios: ⁊ oẽs eos instituit masculos ⁊ feminas pupillos ⁊ maiores ⁊ etiã posthumos/ ⁊ cuilibet eoꝝ q̃cunq̃z tpe decedẽti de substituto puiderevult. ⁊ certe prio eſt tunc faciẽde cuilibꝫ eoꝝ pupillorꝝ due substões. s. pupillarꝭ ⁊ fideicõmissaria. deide ceterꝭ alijs q̃ pupillare tp̃s excesserit fiet tm̃ mõ fideicõmissaria. Igit̃ p̃mis sist positꝭ oib⁹ istitutiõib⁹ p̃dictorũ filiorꝝ. put eas notatas habes i rubrica de formis institutionũ liberorũ/ accedas ad substitutionũ formã hoc mõ. Si aũt aliquis dictoꝝ filiorꝝ vel filiarũ ei⁹ pupillorũ ĩtã natorꝝ/ vel etiã posthumorũ ei heres erit et in pupillari etate ꝑcesserit: sint heredes ei ceteri ei⁹ testatoris filij mares superuiuentes ⁊ p̃mortuoꝝ liberi i stirpes et nõ in capita. verũtm̃ si q̃s p̃dictoꝝ filiorꝝ pupillorꝝ natorꝝ vel posthumorũ pubes fact⁹ postea q̃cũq̃z sine liberꝭ decesserit/ substituit ei ceteros eiusdẽ testatorꝭ filios mares ⁊ feminas supuiuentes p̃mortuorũq̃z liberos i stirpes ⁊ nõ i capita. ⁊ sic vi ẽs q̃ cuilibet pupillorꝝ p se fit pupillaris: ⁊ p se fideicõmissaria. Et hũc modũ ppt̃ omnẽ dubitationẽ euitãdã valde approbãt sapiẽtes Sed tm̃ si breuiorib⁹ ꝟbis: ĩ hoc casu vti velles poteris ambas dictas substitutiões cõiungere: hoc mõ. Si aliq̃s p̃dictoꝝ filiorꝝ ei⁹ pupillorꝝ natorꝝ vel posthumorꝝ decesserit i pupillari etate vl̃ postea q̃cũq̃z sine liberꝭ substituit ei pupillariẽ et p fideicõmissuz ceteros ei⁹ testatoris filios mares supuiuẽtes ⁊ p̃mortuorũ liberos i stirpes ⁊ nõ in capita. Itaq̃z factis p̃dictꝭ duplicib⁹ substitutiõib⁹ filijs pupillis/ trãsibimus ad substitutiones aliorꝝ filiorꝝ/ q̃ uetã pupillaris tp̃is excesserit. facies em̃ solã fideicõmissariã: hoc mõ. Preterea si aliq̃s dictoꝝ filiorꝝ aliorꝝ ei⁹ adultorꝝ vel maiorũ q̃cunq̃z decesserit sine liberꝭ/ substituit ei ceteros testatoris filios ⁊ ẽ. vt. s̃. Itẽ scias q̃ i testamẽto mr̃is ⁊ aui matni: ⁊ aliorꝝ ascẽdẽtũ p matrẽ ad solã fideicõmissariã recurritur⁹: etiã si istituit liberos suos pupillos/ cũ ipsi non possint facere pupillarem.

¶ Additio. Rõ ẽ: q̃ nõ hãt eos ĩ prãte qõ iter cetera req̃rit. vt ĩ. l. ij. in p̃nci. ff. de vul. ⁊ pupil. sub. ⁊ dictuz ẽ. s̃. in rubrica de pupilla. substi. Gerardus mulert.

De forma phibitiõis.

detrahendi falcidiaz de legatis. Rubrica.lii.

Itēdit ī hac pte pducere pñs opusculuz fofas dispositionū illarū de q̄bus actuz fuerit quinto capitulo ī aſcedētib⁹ rōnib⁹ theorici documēti. Dz heres ex lege falcidia hoc bñficiū vt si legata vires hereditatz excedāt possit ꝯ eis de falcare tñ vt apꝯ eū remaneat ītegra q̄rta: nisi testator eiv etuerit ꝯ trahere falcidiā de legatz qꝯ si fecerit ita scribes positis ꝯ oib⁹ substitutionibus prescienS modū pñtionij et ignarus/ phibuit expressim detrahi falcidiam de legatis.

¶ Additio. Probat hec forma ī auc. sed cū testator. C. ad. l. falcidiā. An aūt z qñ pñumat testator scire vel ignorare vires pñmonij dicit. s. in rubr. de fal. detracti. a testatore facta phibitiōe. Se. m.

¶ De formis alienationis phibite a testatore alicuius rei. Rubri. liii.

Testator phibz aliqñ alicui⁹ rei vl̄ rerū alienationem vsqꝯ certū tp̄s: aliqñ ꝯo ī ppetuū. Si ad certū tēp⁹ alienationē vetuerit suadeas ei vt pena adijciat hoc mō.. Itē dicto vl̄ dictz heredib⁹ suis phibuit tal dom⁹ vl̄ pdij alienationē z lōgi tpis locationē vl̄ pcessionē q̄usqꝯ pleuerit. xxv. ānū sue etatz vl̄ vsqꝯ ad. x. vl̄. xx. ānos post obituz ipi⁹ testatorz: q̄ si ꝯtra fecerit ipz vl̄ ipos heredes suos pene cā dānauit in. c. libr̄z pstādis ab eo tali mōasterio vl̄ psone iure legati. Si ꝯo ī ppetuū phibeat tūc erit assignāda pſōa cui⁹ gr̄a fiat phibitio hoc mō. Itē phibuit oīno z ī ppetuū tal dom⁹ vl̄ turrz siue taliū rerū alienationē/ distractionez lōgi tpis locationē/ z pcessionē z oēz ꝯctū z actū ex q̄ alienatio seq̄ret vl̄ q̄ ī fraudē alienatiōis p̄sumet fieri: vl̄ p̄sumi possz. Et hoc ī quo luit rē vl̄ res ipas ī posteros z liberos ei⁹ mares ex linea masculina z ex eo vl̄ eis ī ppetuū descēdētes puenire Et si placeret testatori possz ita addere/ q̄ si aliqñ ꝯtigerit vt nemo ex ipis supsit vl̄ appeat tūc voluit rē ipaz ī tale mōasterū puenire ea tñ lege z pditiōe vt nulla rōne vel causa possit in ppetuū alienari De hac phibitiōe vide ū est. s. ī rubr. de alienationis a testatore facta prohibitione.

¶ De formādis dispositiōib⁹ circa tutores q̄b⁹ pupill̄ institutꝯ heredib⁹ puidet. Rub. liiii.

Tonia plerūq̄ testator magz de tutore a se puisio/ q̄z ꝯ legitio z datio pfidit: bonū est q⁹ tabellio testatorem sollicitet vt pupillis institutis heredibus de tutore prouideat: quod si facere voluerit sub hac forma scribetur. Tutorem vel tutores pdicti vl̄ pdictorū filioꝝ vl̄ nepotū ei⁹ Pe. z Ja. pupilloꝝ nō tñ natoꝝ sz etiā posthumioꝝ eē voluit z disposuit dñiaz. B. ei⁹ vxorē z dñiaz. A. ei⁹ matrē z. F. ei⁹ fratrē Et si testator reliquat tutorē eū q̄ nōdū. xxv. ānū etatis sue cōpleuerit; poterit prouidere de alio iterim sub hac forma. Predictoꝝ aūt filioꝝ suoꝝ pupilloꝝ tutorē eē voluit, Ja. q̄usqꝯ An. filiu⁹ suꝰ pleuerit xxv. ānū: quo subsecuto ipi⁹ Ja. tutele officiū desinat/ z extūc An. ī cipiat eē tutor. Vel sic/ tutorem esse voluit. An. fratrem eius postqꝯ compleuerit. xxv. annum siue etatis iterim aūt Ja. si tutor

Si vero tutores ibidem presentes instent se ab inuentarij cõfectione et a reddẽda ratiõe administrationis absolui: ⁊ hꝰ testator vult/subiunges/absoluẽs et liberãs predictos Ia.⁊ An.ab inuentarij cõfectiõe/ac ẽt ab administratiõis sue reddenda ratione quinimo prohibet eos inuentariuꝫ facere/ et administrationis reddere rõnẽ. Verũ qꝛ talis absolutio semplena ẽ: ideo tutores aliqñ sapientũ consilio informati petunt se plene a testatore absolui/adeo vt nullũ possit in eos vel in eorũ heredes periculũ redũdare : qbꝰ si testator assẽserit ita scribes. Tutores aũt predictorũ Ia.et.M.filiorꝫ suorũ pupillorꝫ esse disposuit. B.T.⁊.M. nolẽs et oĩno vetãs eos iuramentũ pstare/inuentariũ facere/accepta ⁊ data ⁊ cuiusqꝫ gestionis eorũ actus in scriptis redigere/redactos ostendere.itẽ rationẽ administrationis eorũ aliquo tẽpore reddere vel exhibere.a quibus oĩbus et singulis/et ab omni lege tutele ipsos ⁊ eorũ heredes liberauit penitus et absoluit: dãnans suos heredes ne aliquid ab eis petant: vl exigant : et ne aduersus eos suas predictis occasionibus exerceant actiones.⁊ si pdicti. B.T.⁊.M. aut heredes eorꝫ occasiõe pdictorꝫ vel alicuiꝰ eorꝫ/siue occasione dicte tutele bene vel male geste: omisse vl neglecte: siue voli: culpe vel negligẽtie noĩe ĩ aliq̃ tenerenꝭ vel dãnificarenꝭ: illõ totũ vel tantundẽ de suo eis iure legati relinquit. Certũ tibi tabellionis suadeo qꝛ nõ sis in huiusmodi absolutionibus valde prõptꝰ nisi eas de plena testatoris volũtate pcederevideas: qꝛ possent õ facili pupillis esse nociue.

¶ Additio. Aduerte circa id qõ in fine istius rubrice dicit ⁊ innuit dñs Rolan.scz tutori volũ remitti posse. si hoc intelligaꝭ de dolo preterito planũ est.nã ille remitti põt.vt.l.si qs rationes.ff.de libe. le.si vero intelligas de dolo futuro: falsuꝫ ẽ.nã dolus futurꝰ nullo modo remitti põt.l.si vnꝰ.§. illud ff.de pactis.et.l.quidam decedẽs ff.de administra. tuto.⁊.l.si seruꝰ vetitꝰ.ff.õ le.i. ¶ Itẽ aduerte qꝛ qñ alicui tutori relinquitur liberatio simplicit ẽt p administratiõe pterita/nõ videꝭ ei remitti dolꝰ nec res ipsiꝰ testatoris q̃ penes eũ sũt l.aurelio.§.caiꝰ.ff.de libe.le. Sed huic obstare videꝭ.l.aureliꝰ.in.§. titiꝰ.ff.illo ti. Pro pcordia illiꝰ ⁊ aliarum legũ distingue breuit ẽm Bar.ĩ.d.§.caiꝰ.qꝛ aut tale legatũ fit pri: et sine dubio hoc casu iporꝫ tat liberationẽ a toto. psumptio enĩ ppter naturalẽ affectũ: facit oĩa patri videri cõcessa: nisi aliõ sensisse testatorẽ ab heredib⁹ approbaretur.ita loquiꝭ. d.l. aureliꝰ.in.d.§.titiꝰ. Si vero tale legatũ fit extraneo: tunc aduerte diligenter : qꝛ qñqꝫ testator ipse disponit et ipse liberat/et liberationẽ relinquit/nõ autẽ grauat heredẽ suũ qꝛ liberet: ⁊ tũc nõ videtur remissus dolꝰ: neqꝫ res testatoris q̃ penes ipꝫ tutorẽ sunt.hoc casu loquiꝭ.d.§.caiꝰ.ĩ.l.d.aurelio.cum simi lib⁹.idẽ si grauat heredẽ suũ nõ agere: nõ aũt grauat vt liberet vt.l.nõ solũ.§.pe.ff.eo. Sed si testator grauat heredem vt liberet vel vt quid simile faciat: tũc videtur remissus dolꝰ et obligatio eorũ que ex bonis testatoris penes ipsum legatariũ sunt.ita loquitur textꝰ.in.d.l.si qs ratiões.in fine. ff.de libe.le. Ratio diuersitatis ẽ ẽm eundẽ Bar.vbi.s.nã quando testator relinquit nõ videꝭ de hoc cogitare mortꝭ scz cogitatiõe turbatꝰ : facit.§.illud.in auc.de trnẽ. et se.col.iij.et.l.hac cõsultissima. versi.at cum hũana fragilitas.C.

Dolꝰ a possit remitti tutori.

Liberatio relicta tutori an ꝓprehẽdat dolũ eiꝰ et res testatorꝭ apd ipm tutorẽ existentes.

qui testa. fa. possunt. sed qñ testator grauat heredē vt liberet/ videtur grauare vt liberet iter viuos. sed liberatio iter viuos illud importat vt notat idē Bar. vbi. §. ergo. ꝛc. Et si diceres heres tenet ad liberandū etiā quādo testator reliquit liberationes simpliciter. vt. l. iij. §. nūc de effectu. ff. eo. dic verū ē/ quia lex hoc vult/ nō q̄ testator dixerit et sic nō apparet de voluntate eius. tene menti et sis caut⁹ tu tabellio ī verbis istis cōcipiendis: qñ vt patet multū interest vtrū scribas. liberationem tali suo quondā tutori reliqst/ aut ab eo nihil exigi voluit/ aut heredē suū nō agere grauauit: quoniā illis casib⁹ nec vol⁹ nec res testatoris penes ipm legatariū existēs remissa videt. vel si scribas/ ꝛ heredem suū grauauit vt talē tutorē quonda suū liberet: qñ tūc illa omnia remissa videt vt patet ex premissis. Gerardus mulert.

De forma verborū p q̄ testamētis pcedentib⁹ et sequentibus derogatur. Rubrica. lvi.

Si testator meminit se aliqd vel aliqua pcedentia testamenta fecisse. vel etiam suspicatur q̄ facta apparean: tutum consilium est q̄ illa speciaiter reuocet: ne forte in aliquo eorū aliqd appositū appareat propter quod huic posteriori pīudiciū pararet. reuocabit autē hoc modo. Preterea testamentū qd olī a se factū et scriptū est manu tuis notariij: et omnē aliam cuiusq̄ generis vltimā volūtatē hactenus a se factā/ scriptā cuiusq̄ manu reuocauit penit⁹ et fregit ꝛ irritauit. ꝛ Iz in eo scriptū sit posteriorē aliter nō valere nisi in eo ꝓtineret hymn⁹ ãgelic⁹ vl glia in excelsis deo: vel vñica oratio patrñ scz: vl aliqd alīd ꝓbū vl factū faciendū p qd pserti vltie volūtati derogatū est in aliq̄/ tñ ea oia et singula spāliter et nomatim iussit ꝛ voluit nō valere. nā quorūcūq̄ d rogatorius et cuiusq̄ pōris vltie volūtatē se oīno asseruit penitere Q̄ si testator timeat falsa p⁹ mortē ei⁹ testamēta pduci: qd pluries tpib⁹ nñis (pchdolor) cōtigisse meminim⁹: ꝛ iō velit oīb⁹ scq̄ntib⁹ d rogari scribes hoc nō. Itē dispo suit et mādauit hāc ei⁹ vltimā volūtatē oīb⁹ alijs quas eū de cetero fecisse apparuerit plenissime ꝓualere/ et si q̄cūq̄ alia vltīa voluntas pter hāc in futurū p eū facta dicet vel apparebit voluit illā penit⁹ non valere: nec vllū effectuz hre: nec vllā ei fidē adhiberi nisi in eo fieret mētio de verbo ad verbū pñtis vltime volūtatē. Vt sic: nisi ī ea scriptū esset/ felix quē faciunt. ꝛc. vel aliqd aliud ꝓbū absconsū et celatū qd tibi placuerit ponere. De materia ista dictū est supra. ī ru. si testator voluerit pceden. vel subse. suis vlti. volun. ꝛc.

Qualiter adiciat pena pcepto vl phibitiōi testatorꝭ. Rubrica. lvii.

Multotiēs ꝓtingit q̄ testator p⁹ mortē suā fieri pcipit vel fieri ꝓhibz qd heres suare necesse nō hz nisi metu pene legati pstādi coarceat: qd si factū fuerit ita dices Itē voluit disposuit ꝛ mādauit q̄ filij sui simlr ꝛ cōiter habitēt ꝛ ad diuisionē oīm bonorū cōmunū nō pueniāt vsq̄z ad. x. vel. xx. ānos post obitū ipi⁹ testatoris. vl sic q̄usq̄z q̄ minor est inter eos ꝓpleuerit. xxv. annū suetatis: q̄ si p factū fuerit vel q̄ si aliq̄ eorū ceteros ad diuisionē p-

uocauerint/dãnauit pene cã eos siue illũ vel illos ex eis q̃ ceteros ad diuisionẽ pcurauerit in. c. lib. tali mõasterio vl psone legati nomie psoluẽdis. Et si pcipat filio ñ fenerari/vl filiã: a'i hoi mfuno mal'ter hõ piũgere/vel aliq̃d alrd pcipiat vl phibeat/penã adijcias dicẽdo. q̃ si cõtra fecerit vel si cõtra factũ fuerit dãnauit cum vel eos pene cã in. c. ꝛc. De materia ista dictũ est supra in rub. de pceptis et dispo. testa. quibus est adijcienda pena.

¶ De formãda clausula finali i sexto ꝛ vltio capitlo testaãti. Rub. lviii

Postq̃ scripta fuerint in dispositione testamentaria omnia supradicta. v. capitula scilicet prohemium/legata/institutiones/substitutiones/et omnis alia testatoris p uidentia/prohibitio/vel pceptuz: videlz: vel hec omia vl illa ex eis q̃ casus vl testator volũtas exegerit: subijcies tabellio in. vi. ꝛ vltimo capitulo testamẽti clausulam ãalẽ hoc mõ. Et hãc suã vltimã volũtatẽ asseruit eẽ velle quã valere voluit iure testamenti. aut si sic nõ valet/saltẽ eã iure codicillorũ vel alteri⁹ cuiuscũq̃ vltie voluntatis valere voluit. et teneri ipsam et oia et singula q̃ i ea dẽ cõtinent ab oi herede aut successore suo. Vel sic. itaq̃ pdicta oia ꝛ singula sue vltie volũtatis dispositionez asseruit esse velle: quã vt testamentũ et testamẽti iure valere mandauit et voluit. q̃ si aliqua cã psenti vel futura testamẽti iure nõ valeat/saltẽ eã ius ꝛ effectũ codicillozũ habere voluit. siue alteri⁹ cuiuscũq̃ vltime volũtatis iure inuiolabiliter obseruari: ꝛ efficaciter adimpleri mandauit.

¶ Additio. Vel si vis secure testari cape formaz quã põit Spe. in ti. de instru. edi. §. ꝑpẽdiose. vsi. si q̃s vult igit secure. quã formaz posui. ẽ in rub. de clausule finalis effectu. versi. si igit vis. Ber. inu.

¶ De his q̃ iunt i testamẽto ceci specialiter obseruanda. Rubr. lix.

Et si generalia quodãmõ theorice ꝛ practice vidãmr trãscurrisse: qz tñ adhuc tã nuncupatiui q̃q̃ in script testaãti spãlia q̃dã supesse videnr q̃q̃ q̃dẽ ignorãtia de facili posset dãnosa ꝛ secũda tabelliõib⁹ eẽ. iccirco ipa spãlia ne tegãr si lẽtio huic opusclo iserere curaui

¶ Nõ pmittit hoi ceco q̃ vel naturaliter vel accidentaliter vtriusq̃ oculi lumie caret: testari forma cõmuni. imo quedã adhibere cogit: quorũ si q̃d defuerit: testamẽtũ nõ tenet. Hoc aũt est in et⁹ fauorẽ inductũ: qz cũ ipe facilius q̃q̃ hõ vidẽs ledi possit et decepi: merito ibi versat mai⁹ periculuz: et ideo debuit mai⁹ consiliũ adhiberi. vt. ff. de car. educto. l. i §. sed et si q̃s et. c. vbi periculũ. in prin. de elec. li. vi. Itaq̃ ceco⁹ volẽs facere testamentuz debebit vocare tabulariũ. q̃ si tabularius venire nõ põt / tunc licebit ei aliũ quẽq̃ adhibere scriptorẽ. vocabit enim vij. testes legitios ꝛ scribere scientes/et corã eis pfitebit se velle facere testm sine scriptis. Insup he redũ q̃s instituit noia dicet: et ne sola noim cõmemoratio q̃cq̃ ãbiguitatis pariat: ꝛ iudicia pnoia ꝛ dignitates eoz videlz cui⁹ dignitatis vl officij sint ipi heredes: ꝛ i quoz in q̃to eos instituit. Itẽ legata ꝛ fideicõmissa debebit corazeis ore ppio dilucide clamare: ꝛ debebũt eũ videre. et inde pserti hec oia scribi / et scripta recitari.

vel si aĩ fuerit scripta nihilom nus tũc coram ipis testib⁹ debebũt ab ipso testatore oreten⁹ explicari: et i scriptis p ipm tabellionẽ p ordinẽ recitari. nã lz alio tpe dictatũ scriptumue sit testamẽtũ: et alio tpe referat nõ iterest. vt C. de testa. l. hac cõsultissima. §. in oib⁹. quib⁹ recitatis et lectis cecus pfitebit illũ suũ testamẽtũ seu elogiũ ꝛ sui animi dispositionem eẽ. ꝛ p̃dictos in testimoniũ vocatos rogauit huius sui iudicij testes eẽ postea aũt i iferiore charte spacio ꝗlibz ipor̃ testiũ se subscribet. Itẽ appositis. viij. cordulis: et i qualibet earũ cera sufficiẽti debebit tabullarius siue scriptor facere ꝙ ꝗlibz ipor̃ testiũ signacls suũs sigillũ vl̃ annulũ caracteratũ ad vnã ex cordulis cere ipprimat. Et nota ꝙ i stat testamẽti i scriptis poterit ꝗlibz testis suo pprio: aut si nõ habeat alter⁹ sigillo signare. Propto istud testamẽtũ nũcupatiuuz dr̃ eo ꝙ oia ꝗ i eo ptinent debẽt coram testib⁹ nũcupari et declarari: lz multam similitudinẽ habeat cum testamento in scriptis.

Testũ ceci ꝗre dicatur nũcupatiuum.

¶ Addit. Ita vt glo. §. i. l. hac cõsultissima. C. ꝗ testa. fa. possũt. et glo. in vbo nũcupata. in. §. sina. insti. de testa. ordi. Ber. mul.

¶ Finaliter aũt scias ꝙ si cecus codicillari voluerit predicta omnia sicut in testamento, ita in codicillo erũt per eũdẽ modum seruanda p̃ bant hec oia. C. ꝗ testa. fa. pnit. dicta. l. hac cõsultissima.

¶ De forma testamẽti a ceco cõditi siue facti.

Petrus lz oculorum visione carẽs tamẽ corpore et mẽte sanus, vel mente tamen sanus: lz corpore lãguẽs vocatis me. E. notario ꝛ testib⁹ infra scriptis p testatus est, se per nuncupationẽ et sine scriptis testari velle declarãs et exprimens ifra scripta legata et infra scriptorum heredum nomina dignitates et indicia: et ceteras ifra scriptas dispositiões dilucide ore p̃pro coram nobis. Itaq̃ bona sua testamento disposuit i hũc modũ. Primo nãq̃ pro anima de bonis suis relicꝗ ꝛc. prout disponere voluerit testator. Cũ aũt spõte fuerint omnes dispositiões eius ẋm leges facte: et de ipius arbitrio proceděte: et fuerit apposita clausula finalis demũ tu tabellio subijcies hec ẋba in hũc modũ. Igit predictis oibus coram dictis testibus aperte recitatis et lectis dictus petrus p testatus est hoc suũ esse testamẽtũ seu elogiũ ex sui animi sententia dispositũ. rogãs ifra scriptos ad testimoniũ adhibitos testes eẽ: et vt subscriptiões suas ꝛ sigilla ẋm iuris ordinẽ subijciant et apponãt. post hec aũt se p̃tinuo subscribet ꝗlz testiũ hoc mõ. Ego. A. cũ infra script⁹ alijs testib⁹ siue cũ supra ꝛ ifra scriptis alijs testib⁹ a p̃dicto testatore adhibitis et rogat⁹ huic testõ et etiã recitatiõi ꝛ oib⁹ ꝛ singulis supra scriptis pñs interfui: et ab eodẽ testatore rogat⁹ i testimoniũ me subscripsi sigillũ meũ proprium. vl̃ si nõ habeat proprium dicat sigillum infra vel supra scripti. M. habens infra circulus formam agni vel columbe: in vna ex cordulis cere imprimens et apponẽs. et eodem modo quilibet aliorum testium se subscribet. In fine autem tabellio siue scriptor subscriptionẽ suas subijciat hoc mõ Ego L. notarius ab ipo Petro testatore vocatus predicta oia et singula suo mãdato scripsi: et scripta coram dictis testibus recitaui

et legi in publicam formā redigi ab eo rogat⁹ ī testimoniū me subscribēs ⁊ sigillū ppriū: vt alit⁹ talis his talē formā pēdēs ad vnā ex cozdulis subiciēs ⁊ apponēs.

¶ Additio. Hec tota forma premissa ponitur etiam in Spe. in titu. de istru. edi. §. ꝓpendiose. ver. illud autē non est ignorādum ⁊c.

Ceci testamētū mkta reqrit ꝓpālia.

¶ Circa predictā materiā summatim: aduerte quedaz specialia in testamento ceci necessario obseruanda. Primo q̄ requiruntur septem testes ⁊ notarius si haberi potest. alias octauus testis loco notarij ad hoc specialiter conuocetur, quod nō est necesse in testamento alterius: nam ibi septē sufficiunt computato etiam notario vel scriptore. vt vult glo. ī verbo octauū. in l. hac cōsultissima C. qui testamenta facere possunt. et probatur in l. domici⁹. ff. de testa.

¶ Secundo requiritur in testamento ceci vt testibus omnib⁹ et notario ibidem collectis ante oia cōuocet cecus testator ad se predictos omnes septem testes ⁊ notariū: quibus cōuocatis edoceat ⁊ verbis manifestet q̄ sine script⁹ vult testari: id quod etiam non est necesse regularit. vt. l. in testamētis. C. de testa. Tertio requiritur vt in principio testamenti ceci et ante omnia legata fiat heredis institutio. quod etiā speciale est. regulariter aūt contra. vt in §. ante heredis. isti. de legatis. hoc tenet Bartho. ⁊ Richar. malū. et Ly. in. d. l. hac ꝓsultissima. Sed Bal. ibi dicit q̄ ille tex. nō cōtinet causam formalem: sed solutum modū testādi apud veteres qui semper ꝓponebāt nomē heredis: q̄ hodie non est necessarium. vt. d. §. ante heredis. Item in quacūq̄ parte testamēti scribatur nomen heredis semper stat in capite. ar. l. pe. C. de isti. ⁊ substitu. Preterea talis omissio est omissio parue solēnitatis. ideo non debet viciare. vt l. j. ī. fine. ff. de vētre inspi. Sz Ange. are. in §. cecus autē. insti. quinō est per. fa. testa. cōsulit non recedendū ab opinione Bar. ⁊ aliorū maxime cū tex. in. d. l. hac consultissima ponat regulā negatiuā in ceco q̄ nō potest testari: nisi obseruet. d. l. quē inuit hoc sic seruādum vt facile intuenti patebit. ergo ⁊c. q̄d nota ⁊ sic obserua tu tabellio vt saltē litem que ex cōtrarijs opiniomb⁹ doctorū oriri posset euites. Deide ergo faciat ceci legata ⁊ fideicōmissa q̄b⁹ peract⁹ notarij manu (vel si ipsi⁹ copia haberi nō potest cuiusdā alteri⁹ loco eius assumpti vt dictū est) omnia ista scribant in ꝓsentia testiū: postea dicti testes se subscribant: et etiā tabellio vel loco eiusdē assumptus. Demū tam a testib⁹ q̄ etiā a tabelliōe vel a surrogato in locū ei⁹ sigilletur. ita vt. viij. sigilla requirant. ⁊ de his oibus oportet notariū facere ī dicta scriptura mentionē. quibus peractis testamētū habebit suas solēnitates alias non valet: ita dicit pulchre Ange. are. ī. d. §. si quis aūt ⁊ pbātur ꝓmissa. in. d. l. hac ꝓsultissima

¶ Quero q̄d in codicillis? rīde vt p dsim Rolādiuū. §. rubrica ꝓxima. in fine: ibi. finaliter autem scias ⁊c. Et adde q̄ ita tenet etiā Bal. in. d. l. hac consultissima. et Spe. in. d. titu. de instru. edi. §. cōpēdiose. ꝓsi. illud aūt non est ignorandū. in fine. ꝓsi. licet glo. in verbo codicillis. in. d. l. hac cōsultissima velit q̄nq̄ testes sufficere ī codicillis ceci quam glo. sequit ibi Bali. Sz Ange. are. vbi. §. credit veriozē eē opinionē Bal. tu itaq̄ ꝓpt opiones euitandas semp ad hibe octo testes etiā in codicillis ceci. In donatiōe ꝓo cā mortis tenet idē Ange. ⁊ etiā Bal. vbi. §. q̄

Cec⁹ faciens codicillos an debeat necessario adhibere viij. testes.

stãdũ ẽ iuri cõi cũ de ea nhil spe=
ialit.i.d.l.hac psultissima statu=
atur.et sic i ea(ẽt si fiat a ceco).v.
testes sufficiũt.l.fina.C.de do.cã
mortis.z.l.fina.C.de codi.Quid
aũt si cec⁹ testet inter liberos an
ne tunc necesse habeat obseruare
solennitatẽ.s.dictã:' Bal.vbi.s.
tenet q nõ/qd sequit etiã Ange.
are.vbi.s.z Sali.in.d.l.hac con=
sultissima. ¶ Finaliter qro qliter
pbet q titius fuerit cec⁹:' dic si te=
stes dicunt q viderunt eũ habere
oculos a capite euulsos et omino
clausos.si autẽ habebat claros sz
habebat caracteres debet dicere
testis q semp vidit eũ ire cũ duce
et qñ sine duce ãbulabat pcutie=
bat sepe i muro:z ibat p loca aspe
ra et incõsucta p q vidẽe nõ tuis=
set.ita dicit Bar.in.l.y.ff.de bo.
pos.fu.infanti.mu.zc.et post euz
Aug.are.in.d.§.cec⁹ autẽ.in prin
cipio.Gerardus mulert.

Leci testamentũ inter liberos an requirat solẽnitatem. l.hac cõsultissima.C.d testa.fa. pos.

Tecitas qliter pbetur:'

¶ De testamẽto nuncupatiuo qd cõficitur sine scriptis. Rubrica.lx.

Testm nũcupatiuũ q̃re dicat sine scriptis:'

Mdeo testamẽtũ nũcupatiuuz dr̃ sñ scriptis: qz nõ exigit solennitatẽ scripture nec alias solẽnitates q spãliter i testamẽto in scriptis requirunt.pôt eñ qs nullo scriptore adhibito: z nulla tñ facta scriptura nũcupati ue testari:dũmõ coã testib⁹ nũero et pditiõe legitimis heredẽ nũ cupet et suã explicet voluntatẽ.

¶ Additio.Vt.§.fina.insti.de te sta.et.l.hac cõsultissima.§.per nũ cupationẽ.C.eo. Berar. mulert.

¶ Scriptura ci ml operat vt va=
lidior sit testamenti substãtia: sed
vt per eam facilius clareat z pro
betur tenor et series testamenti.
vt dicit glo.i.i.§.p nũcupationẽ.
insti.de testamẽ.in vltimis enim
volũtatib⁹.itẽ ẽt in cõtractib⁹ et
penis adhibent tabelliões: z fiũt
scripture publice solũ gra facilio
ris pbatiõis.z nõ substãtie fortio
ris.vt.C.de trãsac.l.cũ te transe=
gisse et.ff.de pig.l.ptrahit.et. C.
de pactis.l.pactum qd bona fide.

Scripture publice q̃re fiãt i testamẽtis et i alijs actibus.

¶ Additio.Tñ hoc fallit i multis
casib⁹ in qb⁹ ad substantiaz rei re=
quirit scriptura q ponũt p glo.in
vbo valz.in.d.l.ptrahit: z pleni⁹
p Spe.in ti.de instru.edi.§. restat
vsi.sz si alij testes. et plenissime p
glo.in verbo in scriptis.z ibi doc.
in.c.i.§. postq aũt.de censi.li. vi.
Gerardus mulert.

¶ Itaq testator si tabellionem
hre nõ poterit saltẽ legitimũ nu=
merũ testiũ adhibebit coã qbus
testib⁹ volũtatẽ suã aperte narra
bit exp̃mẽdo legata z heredũ insti=
tutiões et alias suas testamenta=
rias dispõnes.et demũ ipos p̃sen
tes rogabit i testes. Mortuo aũt
testatore iudex ad istantiã alicui⁹
cui ex ipso testamẽto ius cõpetat
testes ipsos citabit. itẽ ẽt nuncio
vel voce p̃conia oẽs q poterãt ab
intestato succedere: vel q ex alto
testañto ius dicerẽt se habere: et
ad rei euidentiã et ꝓpetuã memo
riã testimonia ipsor testiũ solẽnit
recepi faciat.et si inuenti fuerint
concordare de nomine testatoris
et de eius.etate/conditione/z mẽ=
tis sobrietate/et de legatarijs/et
legatis/et de heredũ institutioni
bus/z de alijs q de disponẽtis vo
lũtate:et de iuris solẽnitate fiunt
in his ei pcordare debẽt ipozũ te=
stimoma:pñtib⁹ vel ad hoc legiti=
me citatis pdictis q ius haberẽt
z ẽt pñtib⁹.vij.alijs testib⁹ recita
bit et pnũciabit sentẽtialit ea ex
tũc p plena ipsi⁹ testamẽti proba
tione haberi.Notari⁹ aũt scribet
in mẽbrana bõa: positis ãnis dñi
et ceteris publicationibus: ipsas
attestatiões.itẽ iudicis pnuncia=

Publicatio testamẽti sine scriptis q̃liter fiat:'

tionē et p̄sentiā vel citationē predictorū ordinate scribet: et de mū supponet illoꝝ septē testiū noīa q̄ recitationi et p̄nūciationi iudicis fuerunt adhibiti. Et hec oīnia in publicā ⁊ autētica formā rediget ¶ Additio. Predicta oīa in effectu ponunt̄ et in Specu. in ti. de instru. edi. §. ppēdiose. ℣. ad huius aūt. vbi subiūgit̄ forma publicationis: q: dicet notari⁹. Anno / mēse die / talibus: tales coram tali iudice ꝓposuerūt se probare p testes ad eternā rei memoriā testiū talis: q̄ iudex vocatis talib⁹: vel faciens publice p̄conizari si q̄s ꝓtradicere vellet: tandē q: null⁹ apparuit vel q: nihil rationabile appositū fuit interlocut⁹ est testes debere admitti: ⁊ mihi notario iuūxit. vt eoꝝ dicta redigerē i scriptis. talis ergo testis iuratus sic dixit: et talis sic. in fine vero dicet. lecti ⁊ publicati sunt testes isti ad eternam rei memoriā auctoritate ⁊ mādato talis iudicis in tali curia presentib⁹ talib⁹ ꝓcuratorib⁹: et talibus eorū aduersarijs: et in p̄ūtia taliū testiū sub anno dñi. ⁊c. Ego talis scripsi et publicaui. vide lati⁹ p Spe. i. d. ti tu. de instru. edi. §. oīso. ℣si. q̄lit̄. Et hec ꝺ publicatiōe testamēti sine scriptz. De publicatiōe ꝯo testamēti i scriptz. et de ei⁹ maria tractat̄ i. l. publicati C. de testa. ibi Bar. Bal. et reliq̄ scribentes. et late Spe. i. d. ti. de instru. edi. d. §. oīso. ¶ An aūt testamentū publicatū p iudicē faciat fidē ita vt nō sit necesse originale ostēdere quero? ⁊ videt̄ q̄ nō facit fidem nisi ꝓbet̄ q̄ originale casu sit deperditū vt videt̄ velle ter. in. d. l. publicati / ibi casu q̄ ꝓbat̄ intercidit Bar. in. d. l. publicati. et idē in. l. tabularū. in p̄n. ff. quēad. testa. aperi. respondet aut fuerūt citati hij quorū interest: et facit fidē ꝓpetuā. l. optimā. C. de cōtrahen. ⁊ cōmit. sti. et. l. fina. C. de re iudica. nec est necesse vt originale exhibeat̄: nisi quis vellet illud redarguere de falso: tūc enim debet exhiberi vel fides fieri saltē p iuramentū q̄ originale haberi nō pōt. l. fina. C. de fide instru. illis autē non citatis non faceret fidē. vt i auc. si q̄s in aliquo. C. ꝺ edendo. hec ille. Et nota q̄ hiūoi publicatio debet fieri coram iudice competente hoc est ordinario. l. testamēta oīa. C. de testa. Sed nunc dubitari potest nūquid sup hoc debet dari libell⁹ et fieri litis cōtestatio? Bal. in d. l. publicati. post Hico. ꝺ ma. in. l. repetita. C. de epis. et cleri. dicit q̄ nō cū fiat hoc mero iudicis officio. id est ad ꝓpetuationem alterius iudicij. sicut dicim⁹ in interrogationibus fiendis. ff. de interro. ac. i rubri. nec forma iudicij est in hoc seruanda. putat tū idem Bal. q̄ in actis scribendū est q̄d petit̄ / vt iudex possit scire quid habeat facere: vtq̄ petitor postea nō possit variare. et sic etiam fiet cum testes a reo publicari petunt̄ sim formā traditā. in §. et hoc vero. in auct. de testi. colla. vij. de hac maria vide lati⁹ p Bal. in. d. l. publicati. ¶ Reuoco nūc in dubiū nūquid tabule testamēti ꝓbant anteq̄ coram iudice publicent̄? Bar. in. d. l. tabularū in p̄in. ff. quēad. testa. ape. distinguit hoc mō. Quoddā ē testiū nūcupatiuū de q̄ rogat⁹ est publicus notari⁹. et id facit fidē si est publicatus a notario. ita dicit Bar. de cōsuetudine esse obseruatū: et de iure sim quosdā allegat. l. fi. C. de fideicō. et q̄d ibi nota. et. l. i. C. de testa. Quoddā est testamentum in scriptis: et hoc q̄q̄ ē scriptū manu ꝓuata sigillatū et subscriptū a testib⁹ ꝯz formā. l. hac ꝓsultissima C. de testa. et tunc iterū est ꝓuata scꝑtura nec fidē facit nisi coram iu-

Libell⁹ an dari dēat q̄ si petit̄ testamentum publicari?

Tabule testamēti an ꝓbēt anteq̄ coram iudice publicētur?

Testiū publicatum p iudicem an faciat fidem?

dice publicek vñ si testes iterim mozerenk nõ valeret illõ.tõ periculũ est ẜm eũdẽ Bar.facere testamẽtũ in scriptis Quoddã est testiñ in scriptis factũ manu ꝓuata sigillatũ et subscriptũ a testib⁹:et notari⁹ est rogat⁹ a testatoze quõ testator ꝓfitek illõ esse suũ testiñ:et quõ fuit sigillatũ z subscꝓtũ a testib⁹ z tũc illõ facit fidẽ sine alia ꝓbatiõe vl publicatiõe iudicꝫ.si ei(vt vt ipe Bar.) credik notario i testamẽto nũcupatiuo vbi rogat⁹ est tã de tenore testamenti q̃ de solennitate: multomagis credik sibi i hoc testamẽto i scriptis: i quo rogat⁹ est de solẽnitate tñ. Berar.mu.

De testamento iscriptis. Rubrica.lxj.

Quãuis in cõtinentia et tenoze ceteris oĩbus q̃ in dispositione patrimonij siue de iuris solẽnitate/siue de testatoris volũtate necessaria sunt/hec duo testamẽta pura et equalia sint scz nũcupatiuũ z illõ quod i scriptꝫ cõdik. Attũ i solẽnitatib⁹ et forma magna est iter ea distantia.nãq; circa testes nũcupatiui testamẽti pauca et breuia reqrũk.vt i rubr.de testib⁹.s.dictũ est.sz illius qõ in scriptis ꝓficik magne sunt et multe solẽnitates ex q̃b⁹ substãtiã et efficaciaz summ.de hoc igr videam⁹. Et est sciẽdũ q̃ cuz iudiciozũ nr̃ozũ cõtinẽtiã testib⁹ patefacere volum⁹:solem⁹ad nũcupatiua recurrere testamenta. Cũ ẜo hõ iã secretũ eẽ cupit arbitrũ suu volũtatꝫ ꝑt testiñ i scriptis ꝓdere/cui⁹ tenorẽ testibus posse celari leges volũt z refert

Additio. Vt.l.hac ꝓsultissima in prin.C.de testa.Be.mu.

Licet si vltro velit possit illõ testator cozũ noticie aptre. Igik volẽs ꝑt secretũ sui arbitrij testamẽtũ in scriptis ꝓdere si lĩat⁹ est et scribere possit et velit/ipẽmet testiñ scribet.alioq̃n et aliuz scriptozẽ adhibẽ potit tabellionẽ vel alũ. Assumek aũt mẽbrana bona z solida i cuius pte supi ozi relinq̃tur q̃tuz est grossicies triũ vel q̃tuor digitoz.i dextro aũt z sinistro latere tãtũdez spacij.in pte aũt iferiozi supesse debebit spaciũ et vacuamẽtũ q̃tũ palma man⁹ digitis extẽsis ptẽdik:vl circa:et i medio hoz spacioz scribek tenoz z series testamẽti:q̃ fctõ duplicabik charta et cõtũgek spaciũ supi⁹cũ iferiozi: z figenk ibi tres cozdule. In plicatura vero dextri spacij due:et sinistri alie due/et quelibz cozdula duo habeat fozamina interiorẽ lĩam nõ ledẽtia vel attigẽtia: quib⁹ cozdulis singula spacia cõiũcta ligenk:ita q̃ interioz lĩa videri vl legi nõ possit. Pozro ẜ illo magno spacio iferiozi vacuatñ debebit relinq̃ discooptuz q̃ ibi possint patẽter et aptẽ scribi subscriptiões testatoris z testiũ quib⁹ vel eodẽ die/vl vno/vl plib⁹ dieb⁹ añ sic scꝑtꝫ fctis z ordiatꝫ/qñ placuerit testatori vocabit vij.testes viros vtq̃ lĩatos: et scribere sciẽtes z nullũ iuris ipedimẽtũ hãtes:et cozaz eis testatoz ipaz scripturã clausam z iuolutã.id est dictꝫ cozdulis ligatã vt deñ est:i manib⁹ tenẽs offerre debebit dicẽs illud suũ esse testamentum sua/vel talis alteri⁹ manu scriptuz/z eos rogare i testes et rogãdo mãdare quaten⁹ ipsum testamẽtũ subscribant et signent. Ipse ẜo etiam se debebit sua manu subscribere vt ĩferi⁹ apparebit. Igik ibidẽ et in p̃senti vno contextu anteq̃ ipe testator vel aliquis ex testib⁹ inde

Testiñ i scriptꝫ quõ scribẽdũ sit

Annulo aut sigillo alieno an possit testis signare testamētū

discedat/debebit vnusq̃q; ipōr testium annulus vel sigillū caracteratus ad vnā ex cordulis pēdētibus apponere/siue suū siue alterius testis. Mā si aliq̃s vel aliq̃ ex testib⁹ fuerit nō hābens sigillū poterit q̃lz ecā cū alterius sigillo signare. ¶ Additio. Vt insti. de testa. §. pūt aūt Adde: ēt si sit sigillū vl ānulus testatoris. l. ad testū. §. si ab ipo. ff. ō testa. Limita p̄dicta dūmō ille q̃ alieno sigillo vl ānulo signat p̄testēr se alieno sigillo aut ānulo signare i subscriptiōe: ita notat Spe. i tit. de p̄ba. §. videndū. ꝓsi. et nota: et glo. in ꝓbo delete. i. c. inter dilectos. de fide instru. qd̄ sequit Bar. i. d. §. si ab ipo. et dūs Xpo. porc⁹. et Ange. are. i §. pūt. insti. de testa. et videt velle dūs Rolādin⁹. J. i ꝓsi. ceterū ibidē et in pūti. et. ibi et cā sigillo ppio vel sigillo infra scripti. et. Berard⁹ mulert.

¶ Post primo i spacio inferiori discoopto fiāt subscriptiōes. primo eiñ si testator illō sua manu scripsit subscribet se hoc mō Ego. P. pūtē paginā clausas et ligatā in manib⁹ tenēs infra scriptis testib⁹ oibus sit pūtibus p me ad hoc adhibitis et rogatis obtuli ab eis ēm iuris ordinē signādā et subscribēdā/asserēs qd̄ in ea scriptus est meū fore testiñ et illō totū et heredis institutionē et oia et singula q̃ cōtinent i ea a me scripta cē. necnō corā eis ibi dē pūtib⁹ subscriptionē ppa manu subijciēs. Sz si mādato testatoris alius testiñ scripsit ille talis se subscribz. hoc mō. Ego. F mādato. P. lrārū ignari vel scribere ppter corporalez egritudinē impediti hoc eius testamētū taz heredis institutionē q̃z cetera in eo p̄tēta suo mādato ppa manu scripsi. et eo postea pūtē paginā clausas et ligatā ifra scriptis testib⁹ ab eo vocatis et rogatis oibus sit pūtibus offerente et asserente id qd̄ i ea p̄tinet suū esse testamētū et a me scriptū: pūtes subscriptionē meā vice eius suo et eius mandato apposui et i testimoniū me subscripsi. Cetercū ibi dē et i pūti q̃lz testiū talit se subscribet. Ego. A. rogatus et pūs vna cū oib⁹ infra scriptis siue superascriptz testib⁹ ad oia et singla in hui⁹ pagine pūtis inferiori spacio fcia p̄cepta et scripta oib⁹ sit pūtib⁹ et rogatis in ipa pagina/ eius vtiq̃z. P. testamēto/ suo mādato manu mea i testimoniū me subscripsi: et cā sigillo ppio vel sigillo infrascripti. M. signaui hāte in circulo formam lilij vel leonis qd̄ ad vnā ex cordulis superdictis cere ipressi. Ytaq̃z. vij. sigillis appēsis et factis. viij. subscriptiōib⁹. et ceterz rite ac ordiate p̄fectz testator ipm ei⁹ testiñ i aliquo secreto. et tuto loco deponet post ei⁹ obitū vt i sequēti rubrica dicet legitie p̄cedendo ad aperiēdū et describēdū. Ecce iā vides verā formā p ordinē testamēti i scriptis. hec ei sūt scripta. i. solēnitates. ppt q̃s vocat iscriptis. i. in legitis solēnitatib⁹ factū ex q̃b⁹ substātiā capit et ei⁹ vita depēdet. et iō si q̃ earū defuerit testamētū irritū erit: nisi forte fieret int̄ suos. s. q̃ istituti eēnt testatori sui heredes. altoq̃n. i. si essent extranei: tūc aliq̃ ex dictz solēnitatib⁹ deficiēte oino deficeret testiñ. et tales solēnitates p̄cessus forma mod⁹ et ordo testamēti i scriptz/ pbāt. C. de testa. l. hac p̄sultissima. in p̄ncipio. et. l. cū ātiq̃tas. §. vltio. et. l. iubem⁹ nūcta. auc. ibi seqnti q̃ icipit. et nō obstuato. et insti. de testa. §. postea ꝓo ex edicto vsq̃z ad. §. testes. et ff. ō testa. l. pen. et. l. heredes. i fi. et. l. ad testium. §. signum autem.

¶ Additio. Supradicta oia pōit etiā Spe. ī ti. de istru. editio. in. §. cōpēdic se. ꝓsi. testamētū ꝓsolenne ꝛc. Aduerte tū circa pmissa q̄ aut testator sua manu scripsit testamētū ꝛ spāliter hoc in scriptura reposuit/ꝛ tūc nō req̄rit alia subscriptio ab eo vt ab aliq̄ alio ꝑ eo sed sufficit q̄ testes se subscribant ꝛ signēt. vt. d. l. cū antiq̄tas. ī fine Si autē ipe testator nō scripsit/sz aliq̄ noie suo/tūc obtinebit q̄ dispositio. l. hac psultissima. scz q̄ octauus test; ꝑ eo adhibebit q̄ se subscribet/si ipe testator nō vult aut non pōt se subscribere. Be. mu.

Testator an debeat necūtoses subscribere ī testamēto suo in scriptū ꝛ

¶ Quēadmodū testamētū iscriptis aperiat ꝛ describatur. Rubrica. lxij.

Quoniā expedit petētes deficientiū dispositōes q̄ficunq̄z nō repugnāt legibus modis oīb⁹ īpleri. vt a uc. d. heredi. ꝛ fal ci. post prīcipiū ibi: cū vtiq̄z. col. j. Iccirco si mortuo test tor cis cui⁹ ī tersit postulabit corā ptore exhiberi testamētū ꝛ aperiri: eo iurāte q̄ nō calūnie aīo id petit. l. ei⁹ qd. C. quē ad. tes. ape. ptor vocatis ꝛ quemētib⁹ testib⁹ oīb⁹ si cōmode reperire potuerit iubebit testamētū exhiberi/ꝛ coactis testib⁹ sigilla ꝛ subscriptiones suas recognoscere faciat illud corā eis aperiri et recitari: ꝛ mādabit tabellioni vt illud obseruata insinuatiōis solēnitate debeat recitare/ꝛ heredib⁹ ꝛ his quorūz interest exhibere. q̄ facto ut ex reassignari et deponi iubebit origiale: vt ad illud cū vtilitas vel necessitas exegerit recurrat. Cetera multa alia essent circa materiā istā dicēda, sed ea nō ꝑsequor tū q̄z matia lōginq̄ eēt: tū q̄z testamētū hoc pōderosas ꝛ sūptuosas obseruātias hz quare nō est mirū si ei⁹ fora raro cōtingere visa est: sz de ei⁹ aperitiōis ꝛ descriptiōis ꝓcessu aperti⁹ videre poteris in sūma Azo. sub rubrica. C. quēad modū testamēta aperiātur Finaliter aūt teneas q̄ siue ꝑ modū exēpli siue autētici ꝛ originalis exhibēdū/fuerit testīn illud totū ꝛ itegrū exhibebit heredi/eo q̄ ipe est toti⁹ hereditat; ꝛ ꝓmonij vniuersalis dōīs ꝛ successor. vt isti. de here. q̄li. ꝛ diffe. §. ꝑ herede. et. ff. de acq̄. pos. l. cū heredes. ī pn. Legatario ꝓ siue alteri cui aliq̄d particulare relictū scriptū ē exhibebis simplicit pte ꝛ ꝓ ba q̄ de ipso relicto faciūt mētionē/cū illis pcedētib⁹ ꝛ sequētib⁹ ppt q̄ ipm legatū fuit ascriptū in testamento: ꝛ ꝑbak fim formā tibi traditā in sūmula nra sup rubrica de pte ex testamēto sumēda Mā sicut ab argētario rō erat edēda ei ad quem ptiebat. vt. ff. ꝑ edēdo. l. ptor aut. in pncipio. ꝛ. l. si q̄s ex argētarijs in pncipio. sic ꝛ a tabelliōe q̄ loco fūgit argētarij. facit. d. l. si q̄s ex argētarijs. §. ptiere. Ꝑreterea ispectio tabularū testamēti materiaz falsi fabricādi istituere pōt. vt. ff. quēad. tes. aperi. l. ij. §. inspectio.

Testīn quem ad modum edendus sit heresit heredi aut legatario.

¶ Additō. Circa pmissa quero an ne legatario ꝑbeat fieri editio cū die et ꝓsule glo. in ꝓbo ei⁹ qd C. quēad. testa. ape. tenet q̄ non Sed Iaco. bu. vt refert Bal. ibi. tenuit q̄ etiā legatario sit edēdū cū die ꝛ cōsule. q̄z q̄ dies et cōsul nō edūtur fit ne aliq̄d posset excogitari et falsum fabricari ꝗ testamentū. Sed hec rō cessat q̄ficūq̄z ei⁹ q̄ petit īterest testamētū valere: q̄z nō est verisīle q̄ īpugnet id qd facit ꝑ se/imo q̄ habeat ratū et gratū. vñ. d. l. ei⁹ qd q̄ dicit edēdū testamētū sine die ꝛ cōsule/nō loq̄tur q̄ heres vel legatari⁹ petit copiā testamenti, sed loquitur q̄

legitimꝰ vel exheredatus hoc petit q̃ verisimile infingerẽt testamentũ si possent. Sed Jaco. d are. vt refert idẽ Bal. vbi. s. dicit/ q̃ si q̃ dẽ cõuenit tabellio q̃ scripsit mãdato testatoris q̃ debet edi legatario et heredi cũ die et cõsule in publica et solẽni figura: qz mãdatũ testatoris reputat mãdatũ eorũ: ergo zc. ar. l. si q̃s ex argẽtarijs H. ptinere. ff. de edẽ. nõ tũ dicit. d. Ja. d are. an tabellio teneat edere exheredato vt legitimo Sz ipe Bal. tenet q̃ ipis edi dz sine die z cõsule p. l. ij. ĩ pncipio. z in H. testamẽtũ. ff. quẽad. test. ape. z hoc faciet tabellio mãdato iudicis: non ꝓpa auctoritate/ qz nõ fuit rogatus ab eis/ nec ad cozũ vtilitatez ar. ff. d penis. l. si q̃s aliq̃d. H. ĩstrumenta. Sicꝯ o pueniunt aliꝰ q̃ tabellio: tũc indistincte obtinet. d. l. eiꝰ quod. si pueniẽt ex hoc edicto. sed si pueniẽt rei vendicatione restituere dz ꝓprietario agẽti ipm totũ instrumentũ. z ista nõ vocat editio: sed restitutio possessionis ipsiꝰ charte pncipalis seu originalis q̃ debz fieri plenarie hec Bal. vbi. s. Gerardus mulert.

Exheredato sive legitimo quez admodũ edi debeat testamentũ.

¶ Item istud memoriam tuam nũq̃ ptereat q̃ viuo testatore sine ipsius expresso mãdato neq̃ heredi neq̃ alicui homini viuẽti testamentũ aut aliã vltimã voluntatẽ exhibeas vel ostendas: aut legi vl videri pmittas: quia viuo testatore non debẽt aperire tabule. vt. ff. quẽadmodũ testamenta aperiantur. l. ij. H. si dubitetur.

¶ Additio. Nota q̃ rõ huiꝰ edicti de testamentis aperiendis est/ quia in his que dependẽt ex testamento nõ potest transigi nec veritas disquiri: nisi ispectis z cognitis verbis testamẽti. l. j. ij. respõso ff. eo. z. l. de his. ff. de trãsac. et ibi Barth. Aduerte tũ q̃ hodie omnis heres potest adire hereditatẽ etiã ante apertas tabulas qꝯ nõ potuit olim. nisi in duobꝰ casibus Item dies legatorꝝ hodie cedit a morte testatoris etiaz ante aptas tabulas id qꝯ etiã nõ erat olim. l. vnica. H. cũ igitur. tũcta glo. in verbo tabularũ. C. de caducis tollẽ. Itẽ nota q̃ testamentũ aperiẽdũ est presentibus testibꝰ qui cogẽdi sunt sigilla sua agnoscere. l. cũ ab initio. ff. quẽad. testa. ape. Juxta hoc q̃ro: an huiusmodi testes debeant iurare dicere verũ? Risi et glo. in. d. l. cũ ab initio q̃ sic. sicut alij testes qui examinantur. vt. l. iurisiurãdi. C. d testi. z hoc sequitur Bartho. in. d. l. cum ab initio. Intellige verũ qꝯ dicitur ꝑsentibus testibꝰ aperiendũ testamẽtuz nisi testes absint. hoc eñ casu siue vnus siue oẽs absint z res vrgeat aperitur coraz hon estis personis. Post descriptũ autẽ z cognitum factũ ab eisdẽ quibus interueniẽtibus apertũ est obsignetur: tunc deinde eo mittatur vbi ipsi signatores sunt ad ispiciẽda sigilla sua l. sed si quis ex signatoribus. ff. e. z. l. ij. C. eo. Abesse autem intelliguntur siue in alio territorio sint siue in eodez: sed non sine magno incõmodo venire possunt/ tũc eñ non compelluntur venire. sed ad eos mitti debet. iniquũ enĩ est dãnosum alicui esse suũ officium. d. l. sed si quis. si vero possũt sine incõmodo venire cogendi sunt. d. l. cum ab initio/ z ibi ita vult Bar. Sed iuxta pmissa quero qui mittitur ad absẽtes q̃s est ordo? Bar. in. d. l. cum ab initio/ dicit si sunt in suo territorio debet iudex mittere notariũ vel officialem ad recipiendũ iuramentũ: si autem in alterius territorio sint cõmittit iudici illius territorij q̃ recipiat iuramẽta z dicta z q̃ sibi remittat. ipe enĩ iudex pncipalis cause debet publicare non ille cui cõmit-

Officiũ suũ non dz alicui esse damnosum.

titur: ita tenet glo.in.d.l.sed si q̃s ex signatoribus.et probatur.in.l. iudices. et auc.apud eloquentissimũ.C.de fide instru.subijcit idẽ Bartho.consultum fore q̃ iudex cõmittet articulos dictictos et interrogatoria ẕm que testes interrogentur.vt in.c.presentiũ.de testi.libro sexto. Sed quid si aliq̃s testis negat suum sigillũ vtrũ dubitetur de viribus testamẽti: breuit distingue: aut aperte dicit hoc non est meũ sigillum nunq̃ apposui hoc sigillum/vel dicit nõ recognosco an sit meũ sigillũ, et nõ apparet sigillum suum ibi: quod pôt esse vl quia alieno sigillo signauit vt.l.ad testium.§. i.ff.de testa.vel sigillauit suo/tamen non apparet forma ita vt decernat.⁊ his duobus casibus testamentum reddit suspectum .l.i.§.fina.ff.quẽad.testa.apc. hoc intellige verum nisi preter hunc testem non recognoscentẽ vel negantẽ sigillum suum remaneant adhuc tot testes quot sufficiunt/vt vult glo.fina.in.d.§. fi.⁊ probatur per tex.in.l.cum tabule.ff.de bonor possess. ẕm tabu. Si autem sigillũ suum appareat vt quia ibi sunt arma sua: vel litte re dicunt: vel alias apparet: tũc non obstante dubitatione sua testamentum est validum et non suspectum.arg.l.ne satisdatio.ff.rẽ ra.habe.et in auc.de fide instru.§. si vero moriantur.col.vi.hanc distinctionẽ.s̃.dictam subtiliter innuit glo.in ꝓbo neget.iuncta glo. sequenti.in.d.§.fina.et sequitur ibi eam Bar.De fide sigilli dic vt p doctores.in. l.si qua per calũniã. C.de epis.⁊ cleri.per Guil.in.l.si procurator.ff.d̃ procuratoribus per canonistas.in.c. post cessionẽ de probatio. et tetigit Bartho. in.l.si publicanus.§. de rebus.ff. de publica. Reliqua presentẽ materiam concernentia vide latius per Bartho vbi.s̃.vbi etiam tractat quomodo testes contradicẽtes instrumento impugnent istrumentum.Gerardus mulert.

Teste negante suũ sigillũ an dubitef de viribꝰ testamẽti.

¶Secunda pars flor.

¶De codicillis et q̃d sit codicillus/quis codicillari possit/et quando possint fieri codicilli Rubrica.lxiii.

Morientium maiora iudicia testamenti videlicet/mare magnum valde et spacio sum austro (gratia dei) flante transiuimus/que ideo codices magni dicuntur eo q̃ perfectam continere dispositionem debent patrimonij temporalis.nemo enim p parte testatus et pro parte intestatꝰ decedere potest: nisi sit miles. vt insti.de heredi.institu.§.non autẽ. verumtamen leges que multum propiciant et fauent iudicijs defunctorum/et illam vicem legis obtinere ac pro lege vel iure obseruari precipiunt. vt in auc. de nup.§.disponat.col.iiij.sicut in testamento voluerunt vniuersalem dispositionẽ patrimonij fieri mãdantes vt in illo heres istituat totius hereditatis caput et dominus: ita permittũt per codicillos particularibus dispositionibus p uideri. ideo enim codicilli. id est parui codices.dicuntur quia i eis vel de vna re vel de aliquibus rebus aut parte vel quantitate certa disponere permissum est.de his igitur codicillis agamus.

¶Additio.Adde q̃ glosa super rubrũ.insti.de codicil. dicit codi-

Codicilli vsi dicãtur?

Codicilli an possint fieri sine scriptura?

cillos inde dictos: qz in breuiori chartula vel codice q̃ testm̃ fiebãt. ⁊ solũ i eis q̃dã fideicõmissa relinq̃bant: et tales sunt ad testamẽtũ q̃lis ẽ scapha ad nauez. Mũq̃d q̃ pñt fieri sine scriptura? videt q nõ ex supradictz. tu dic cõtra vt tz. d. glo. ⁊ glo. sup rubrũ C. eo. pbat p. l. fi. in prin. C. de bo. lib. et. l. gñali. in fine. C. de sacrosan. eccl. et. l. fi. in fi. C. de co. et tenet Spe. in tit. de istru. edi. §. viso de ipugnatiõe testamẽti. ⁊ c̃. i pn. et dñs Rolan. j. i se. rubri. in fi. ibi itẽ: qz vtrũq fieri pt ⁊ c̃. Aliquãdo etiam aliter accipit codicillꝰ. vt notat. d. sf glo. rubri. C. codez Gerardus mulert.

Codicillus qd sit?

¶ Codicillꝰ est q̃dã sine heredis institutiõe dispositio vltie volũtatis. iõ dr q̃dam: qz sunt adhuc due alie sez: testm̃ ⁊ donatio causa mortis. lz epistola posset dici quarta spẽs vltie volũtatis: sz d hac nõ itẽdimꝰ vt dictũ ẽ. s. in. j. rubrica. Et dr vltima voluntas eo q sicut testamẽtũ ita codicillus morte cõfirmat. vt. C. de cadu. tollẽ. l. j. §. cũ igr. quare dixerim sine heredis istitiõe patebit infra i seqnti rubri. ¶ Põt autẽ ille solꝰ et ille ois facere codicillũ cui pmissum ẽ facere de iure testm̃: et q̃ de iur testari nõ põt/ puta filiusfa. vel furiosꝰ aut ipubes: vel simile iuris ipedimẽtuz hjs/ de qbꝰ dictũ est. s. in rub. qbꝰ pbitũ sit facere testamẽtũ: sine dubio nec pt facere codicillos. vt. C. de codicil. l. nec codicillos. ⁊. ff. e. l. diuꝰ §. codicillos ts demũ. Iõ aũt de iure dictum ẽ: qz si aliqs d sctõ testari nõ possit: qz nõ hẽat pñtiã. vij. testiuz hz tñ. v. q̃ sufficiũt codicillo. vt in. l. fina. C. de codicil. potest codicillari. vt. ff. eo. l. pficiunt §. codicilli. Hunc tertio q̃ris qũ possis facere codicillos? et rñdeo tibi q si tu es psona habil ad testandũ q̃ huis nec testamẽtum feceris/ nec factur? sis sz ab intestato moritur? / potes tñ facere codicillos in quibꝰ legata vel fideicõmissa relinquas que tenebunt heredes tui ab intestato venientes pstare. Et sic patet q ab itestato pñt fieri codicilli. vt insti. eo. §. non tãtũ autẽ. Itẽ si fecisti testamẽtũ aut factur? es licebit vl ante vel post testamẽtũ/ facere codicillos. quinimo et quotdã aũ ⁊ quotdã post testamẽtũ codicillos facere potes et semp vident a precedẽti vel sequẽti testamẽto cõfirmati esse. d. §. nõ tantũ aũt. et oẽs valebũt et tenebũt. d. l. diuꝰ §. codicillos ẽt plures. et insti. eo. §. vltimo. insi secundus contradicat primo. vt. C. eo. l. cum proponas.

Codicillos qũ facere possis?

Codicillus an possit fieri substitutõ?

¶ In quibus differãt ⁊ conueniãt testamenta ⁊ codicilli. Rubri. lxiiii.

Sciendũ est q codicillus a testamento differt: naz si idẽ essent cur diuersum in hjs instrumentis (id est voluntatibus sic dictis quia istruunt heredem quid faciat) vocabulum mandaretur que vis ac potestas vna sociasset. vt. C. de codicil. l. si idem. tuncta glo. ecce enim primo differunt quia in testamento vtraq istitutio fieri potest: scilicet directa et fideicommissaria: sed in codicillo sola fideicommissaria non directa. nam is qui codicillatur potest heredem in precedenti testamento institutum siue etiam legitimum / id est ab intestato venientem/ per fideicommissum in codicillo rogare vt hereditatem vel partem eius alteri restituat. vt. ff. eo. l. ij §. fina. et. C. eodem. l. hereditatem. et in titu. eodem §. codicillis. et §. di-

recto. inuenit tamē casus in quo directa institutio facta in codicillo trahit ad fideicōmissariā q̄ notatus est. s̄. in rub. ca. de clausule finalis effectu. versi. vltimo.

¶ Additio. Ratio autē cur i codicillis hereditas directo dari nō potest ē, ne p codicillos, qui ex testamēto valent ipm testamētū qd̄ vires per institutionē heredū accipit, confirmari videat. ita dicit tex. i. l. qd̄ p man⁹. ff. de iure codicillorū. Aduerte tñ nam licet hereditas codicillis directo dari nō possit pōt tñ codicillis heres declarari: exēplū Titi⁹ cō i testamēto suo Seiū i. vij. forte vnciis heredē istituisz, ita subiecit: quē heredē codicillis fecero heres esto: hoc eth casu si sempronīū codicillis heredē instituit istitutio valet quomaz testamēto facta intelligitur. et hoc casu tantū ex hereditate habebit sempronī⁹ q̄ztū ex asse residuum mansit. l. asse toto. ⁊ ibi Ange, et Io. de imo. ff. de here. instituendis. Ec. mu.

¶ Secūdo differūt: qz codicillis non adimit hereditas heredi instituto in testamēto. d. l. hereditatē et dicto. §. codicillis: nisi vno mō: puta. si testamento pluribus heredibus instituz, deinde facio codicillum in quo dico vnū ex heredib⁹ meis scilicet ticiū non mereri voluntatem meā: tunc auferet ei hereditas vt ab indigno et applicatur fisco: in alijs tamē heredib⁹ institutio tenet. vt. C. de his quibus vt indignis. l. hereditas. Idē si omnes dicā non mereri. vt ff. d̄ adi. leg. l. diui. Sz licet de hereditate ita sit tamē legata vel fideicom. in testamento precedēti vel codicillo relicta possunt in sequēti codicillo adimi ⁊ transferri: et pōt eis addi ⁊ detrahi. vt insti. de adēpti. leg. p totū titulū. Tertio differūt: qz certū est q̄ ex hereditatio fit in testamento, in codicillo nullo mō. vt isti. e. §. codicillis. Quarto si pure i testamēto heredē instituit, deinde in codicillo sequēti velit ipsi heredi conditionē adijcere, nō licebit: qz i codicillo nō pōt adijci cōditio q̄ obsit heredi istituto. et si adiecta fuerit non habebit heres necessi. illi cōditioni parere. vt isti. eo §. directo. ⁊. l. diuus. in principio. ff. eo.

¶ Additio. Nec obstat. l. qdā. in fi. ff. de cōditio. isti. vbi dicit q̄ in defectū cōditionis de adēptione testator cogitasse intelligit: qz superuacuo ⁊ inuanū hoc cogitauit ita vult ibi glo. quā sequūt Bar. ⁊ Bal. et glo. in. d. §. directo quā ibi sequitur. Ang. are. Ratio q̄re nō liceat in codicillo cōditionem adijcere ē ista, qz p hoc hereditas admittit quod i codicillis nō licet vt in. §. codicillis. isti. eo. Hinc infert Sali. in. l. ij. C. eo. q̄ i casu cōtrario qñ scz institutiōi facte i testamēto apposita fuisset cōditio: nō potest remoueri talis cōditio in codicillis: qz tūc hereditas pure dareť quod fieri non potest codicillis. vt. d. §. codicillis. hoc videtur satis pbari. in. l. qui filio. §. seru⁹ testamento. ff. de here. insti. hoc dicit Ange. are. in. d. §. codicillis forsan limitādū: nisi fauor liberorū aliud inducat. ar. no. in. l. hac psultissima. §. ex ipfecto. C. d̄ testa.

¶ Circa pmissa: q̄ro an clausula derogatoria posita i testamēto possit reuocari i codicillis? ridē Ange. are. i. d. §. codicillis p⁹ Sali. in. d. l. ij. C. eo. tenet q̄ sic. qz ex hoc nō dat nec adimit hereditas. Preterea de Frio nō cauet lege ergo videt pmitti. ar. l. nec non. §. qd̄ eis. ff. ex qb⁹ cau. ma. Ex quo infert sm eūdē Ange. q̄ si postea fiat scōz testamētū valet licet nō faciat mētionē de clausula derogatoria primi: cuz fuerit sublata

Codicillis q̄re hereditas directo dari non possit.

Codicillis heres declarari potest

Codicillis an adimi possit hereditas.

Codicillo ꝓditionez adijcere non ⁊ heredi pure istituto i testamēto.

Codicillo an liceat ꝓditionē i testamēto heredi appositā remouere.

Codicillo an possit reuocari clausula derogatoria posita i testamento?

per codicillos. Gerar. mulert.

¶ Quito differūt: qz heredi instituto in testamēto fieri nō pōt ī codicillis directa substitutio. v. §. directo. z. d. l. diuus. i principio. licet si fctā fuerit trahat ad fideicōmissariā. videt enī testatorē rogasse institutū illi restituere hereditatē quē in codicillo substituit. vt. ff. ad trebellia. l. sceuola.

¶ Additio. Et hoc casu talis substitutio expirat eodē modo q̄ directa expiraret. vt pbat per. l. si titio. in §. fina. cum. l. se. ff. de le. primo. Gerardus mulert.

¶ Sexto qz in testamēto reqrunt regularit. vij. testes rogati vt dictū est. s. in rubri. de testi. in testa. adhibēdis. Sz in codicillo. v. etiam non rogati sufficiūt. vt. C. de codicil. l. vlt. circa finem. inter quos etiam mulier est testis: licet in testamento secus sit. vt. ff. de testamē. l. qui testamento. §. mulier. Ita tenet ibi glo. et etiam glo. in verbo quinqz testes. d. l. fina.

Mulier pōt esse testis in codicillis.

¶ Septio qz nemo pt decedere duob⁹ testamētis relictis vt vtrūqz teneat: co q̄ posteri⁹ tollit primū. vt. ff. ō iniusto. tc. l. j. z. ff. de milit. testa. l. ōrebat. plurib⁹ autē codicillis relictis pōt q̄s decedere et oēs tenebūt vt dictū est. s. in precedēti rubrica. in ÿ si. itē si fecisti testamentum.

Codillos plēs q̄re relinq̄re possum⁹ vt oēs valeant z nō plura testamēta.

¶ Additio. Ratio diuersitatis ē sim Bar. l. l. cū pponas. C. de codicillis: qz ī testamētis fit heredis institutio q̄ ē d. spositio vniuersalis et fit de oib⁹ bonis testatoris. vñ circa eadē bona nō pñt plures dispositiōes cadere/ g vltia valebit. §. posteriore. insti. q̄. mo. testa. infir. Sz codicill⁹ est q̄dā dispositio in q̄ decerta pte bonorū pōt disponi. vnde nimiū si plures ꝓfici possint codicilli vt oibus puideatur Hec ille/ z etiā dñs Christo. porc⁹ insti. de codicillis ppe finē. B. in.

¶ Octauo. qz si quis dum esset filiusfa. vel seru⁹ in codicillis reliquerit fideicō. z postmodū decesserit paterfa. eadē volūtate durāte valebūt codicilli. hoc autē esse nō potest ī testamēto. vt. ff. de leg. ij. l. j. §. sed si filiusfa. z insti. q̄ nib⁹ nō est permis. fa. testa. §. pter hos igit. ī fine. ¶ Hūc vltio videam⁹ ī quib⁹ testamētū z codicilli cōueniāt: z certe cōueniūt in disponēte. Haz cui phibet testari et codicillari phibitū est. vt diximus. s. ī precedēti rubrica. ÿ si. pōt autē. Itē quia vtrūqz fieri pōt et nūcupatione z in scriptis. vt. C. de bonis. lib. l. fina. Itē eisdē modis q̄bus infirmant testamenta etiā infirmantur codicilli. l. j. C. de codicil. et. l. si q̄s. §. fina. ff. eo. nisi fiāt ab eo qui vult decedere intestat⁹ quia tūc non infirmātur agnatione posthumi. vt. d. l. si q̄s. §. sz z si post. z. l. quigraui. z. l. ab intestato. et. l. penul. in principio. illo ti.

Testm z codicilli in q̄b⁹ conueniant.

¶ Additio. Quero circa materiam huius totius rubrice an ne ad hoc vt relicta in codicillis debeātur reqratur hereditatis aditio. Dic breuit ꝗm Ange. are. in §. cōdicillis. insti. de co. q̄ aut factū est testamentū: et tunc requirit q̄ ex testamēto predicto adeatur hereditas quādo testamentū valet. l. si quis cū testamentū. §. fina. ff. de iure codicil. aut nō est factū testamentū. vel est factū sed non valet tūc necesse est q̄ ab intestato adeatur hereditas alias non debentur relicta. l. ij. ff. de fideicom. libe. et insti. de eo cui liber. causa bo. adij. §. hoc rescripto. versi. ī primis. z C. de testa. ma. l. fina. Ita tenet glo. in. l. qui filio. §. j. ff. de here. insti. et ibi Bartho. z alij scribētes. Gerardus mulert.

Aditio hereditatis an reqrat ad hoc vt relicta ī codicillis debeāt.

¶ De forma codicillorū factorū ante testamētū.

vel factorū nullo aū vel post condito testamēto.

Rubrica.lxv.

Matoni⁹ boetiip xp̄i gram mēt; et corporis sospitate vigēs vl mēte sobri⁹ lz corporis egritudine lāguēs/ volēs in hac pticulari dispositiōe sue prouidere vltie volūtati p̄sentes sub notato modo cōdidit codicillos. Primo si quidē p aīa sua relicīt de bonis suis.c.libras de qb⁹ expendi voluit circa fun⁹ z sepulturam suā quā sibi elegit apud talē ecclesiā. x.libras. Itez tali ecclie cōuētui vel hospitali dari mādauit.c.h.&c. Et ad hec exequenda esse voluit suos p̄missarios tales. Itē dīe, D. sue vxori legauit dotes suas q̄ fuerūt.c.lib.itē de bonis suis iure legati.v.lib.&c. Itē amico suo legauit tale prediū/ vel equū vl pecunie q̄ntatē: et sic legata z fideicōmissa x libito potīt relinq̄re et ordiare. Si autē fidei p̄missariā substitutionē facere voluerit: ita dices. Insuper heredes suos legitimos: id est ab intestato ei succedētes: rogauit p fideicō. his p̄sentib⁹ codicillis q ipsam hereditatem vel talem ei⁹ partē restituāt Seio. In fine autē ita cōcludes: et hāc suā vltimā volūtatē asseruit eē velle quā valere voluit iure codicillor vel cuiuscūq alteri⁹ vltie volūtatis q̄ meli⁹ valere pōt et cā ab omni herede suo firmiter et iuiolabiliter obseruari

De fora codicilli facti post testiū. Ru.lxvi

Verū ē Anthonū boetij testiū sup bonor suor dispositiōe fecisse mānū mei vel talis notarij sertptū lz qm̄ hois volūtas vsq ad extremū vite ābulatoria ē/ z plerūq varietate successū alteraī: idem An. post testiū predictuz circa q̄dam voluntate mutata mēte cōpoti et stabili deliberato consilio p̄sentes sup vltimo velle suo cōdidit codicillos. Vel sic. qm̄ vsq ad exitū vite recedere licet a qua cunq lege vltime volūtatis et p̄pter conditionū et rerū successus varios oporteat cū re mutare consiliū: idē An. p̄sentes post ipm̄ testamentum disposuit codicillos. primo nāq x.lib. quas in ipso testamento Johānī reliquerat his p̄sentibus codicillis ademit et subtraxit eidē. volens ipsum legatū ad dictū Johānem nō peruenire debere. Itē de alio legato.l. libraī quas vxori reliquerat ademit eidē vxori.xxv. lib. volens cā tantū modo reliquas.xxv.lib. hē Vel sic ecōtra. Itē vxori sue legauit z supaddidit.x.lib. vltra alias l.quas.s.in codē testamēto legauerat. volēs cā vtrūq legatū habere debere. Itē tali cōpatri suo his codicillis legauit.x.&c. Ceterum si fideicōmissariam substitutionem facere voluerit: ita dices Preterea Ro. quem sibi i dicto testamento heredem instituit his p̄sentib⁹ codicillis rogauit per fideicōmissum vt ipsam hereditatem vel talem partem eius restituat Titio. Sz si alicui ō plurib⁹ heredibus institutz hereditatem adimere voluerit poteris hoc modo dicere. Insuper vnū ex heredibus suis scilicet Titiū dixit et declarauit non mereri voluntatē suam: quibus omnibus codicillarūs dispositiomb⁹ ordinatis finaliter ita subiecras. In ceteris autem in ipso testamento contentis ipsum testamētum plenissime cōfirmauit. et hanc suam vltimam. &c. vt.s.proxi.rubri.in fine.

¶ De foꝛma codicillari fcti post testm ⁊ post alium vl alios codicillos. Rubꝛica. lxvii.

DAtet Antonium fozesi. suuz testamentum fecisse scriptum manu mei notarij. Item post ipm testamentum fecisse quedam codicilluz scriptum manu talis notarij. vnde qm vsqz ad vite exitu presentis et ppriu fine arbitrij liberu est si suadet ratio mutare cõsiliu. idẽ. A. iterũ pẽsentes supaddidit codicillos in quib⁹ reliquit p aia sua. c. vltra illa que in ipso testamẽto p amma sua legauerat De his em et etiã de cõmissarijs disponere p libito poterit. Item et in codicillo filijs suis pupillis de tutozib⁹ puidere poterit: vel eos de nouo constituendo/eo q̃ in aliqua pcedẽti vltima volũtate nullam de ipsis tutozib⁹ habuit mentionẽ: vel aliquẽ de iã constitutis reuocãdo et cassando: vel aliquẽ pnozib⁹ sup addendo. Ad vltimũ aũt dices. cetera vero q̃ in ipo testamento et codicillo pcedẽtibus cõtinent approbauit et confirmauit: et hanc suam vltimã voluntatem. ꝛc. vt supꝛa.

¶ Additio. Materiã codicillozũ tractat. Spe. in ti. de instru. edi. §. viso de impugnatiõe testamẽti ꝛc. vbi et ponit foꝛas aliquas q̃s Jo. an. ibi in addi. dicit esse Rolãdinu. tractat etiã eandẽ materiaz idẽ Spe. in. d. tt. §. compẽdiose. in pleriscz versiculis. Ad vnũ tũ adueꝛte qꝛ hz eũdẽ Spe. in. d. §. viso de impugnatione. ꝛc. in fi. in testamento facto post codicillũ fieri debet mentio de codicillo ⁊ econtra qũ vero fit codicill⁹ post factũ testamentũ et post aliũ vel alios codicillos: nã plures ab vna pson fieri possunt. vt ostensuz ẽ: et tũc fieri debet ⁊ mentio tã de testamẽto pcedẽti: q̃z de codicillo vel codicillis. et dicit idẽ Jo. an. vbi supꝛa hec esse verba Rolandini. nõ obstat pdictis qõ dicit nõ oportere codicillos expꝛesse p testamentũ pfirmare: qꝛ aliud est cõfirmare: aliud mẽtionẽ facere hz eũdez Jo. and. vbi supꝛa. Ber. mulcrt.

Testm factum post codicillos an dẽat necessario facere mẽtionẽ de codicillis vel econtra.

¶ Tertia pars flozum. De mortis cã donatiõe et iure. Rubꝛica. lxviii.

CUm iã de duabus speciebus vltimarum voluntatum scilicet testamento ⁊ codicillo p dei gram expeditum sit: nunc ad tertiã speciem scilicet donationem cã mortis/adimplẽtes pmissa: finaliter accedamus. Circa pesentem materiam ista nobis videre sufficiant Primo quid sit donatio cã mortis. Secundo quid donare. Tertio quis donare causa mortis possit. Quarto cui donari causa mortis possit. Quinto q̃t sint huius donatiõis spẽs. Sexto q̃liter fiat. Septio q̃b⁹ ex causis reuocetur. Octauo ⁊ vltio in q̃b⁹ huiusmodi donatiões similes ⁊ dissimiles legatz. Est aũt donatio cã mortz q̃ dã ex mortz siue istãtis vl future pseꝛideratiõe vl metu dispositio vl tie volũtatz. vt. ff. de do. cã mor. l. ij. nã hz hec donatio q̃dãmõ videat ex ꝗct⁹ vl pactũ: eo q̃ vl p traditionẽ vl pollicitationẽ: vl stipulationẽ fieri hz vt referũt lumiariaturis Azo. Ac. ⁊ Odo. attũ cẽsetur vltima voluntas. vt. C. de do. cã mortis. l. vlti. et presertim ppter similitudinẽ quã habet cũ legatz quib⁹ cõnumeraꝛ fere per oia. vt insti. de dona. §. hee mortis causa

Donatio causa mortz que sit.

Aliter enim describitur donatio causa mortis hoc mo. ¶ Cā mortis donatio ē cū magis se ds velit habere qz eū cui donat: magisqz cū cui donat qz heredē suū. vt isti. de donationib⁹. §. in sūma. et. l. i. et. l. senat⁹. post prin. ff. de dona. cā mor.

Donatio quid sit

Donatio cīm ēz Azo. i sūma. C. de dona. est qdaz mera liberalitas q̄ nullo iure cogēte pcedit. vt. ff. de dona. l. donari. et de reg. iur. l. donari. ¶ Donationē hāc facere potest oīs ille cui de iure testari pmittit. is igit cui testari ꝓhibet mortis causa donare non potest.

Donationē cā mortis ds possit facere

¶ Additio. Ita dicit glo. i. i. l. tā ts. ff. de do. cā mor. ar. l. diuus §. pe. ff. de do. cā mor. Gerar. mulert

¶ Sed hoc fallit in filiofa. q̄ licet etiā paterno interuenīte ꝓsensu testari nō possit. l. q̄ i potestate. ff. de testa. tñ cā mortis donationes facere pōt si parētis in cui⁹ potestate est interueniat auctoritas et consensus. vt. l. tā is §. i. ff. de do. cā mor. Et hoc i filiofa. paganis filiōfa. eni milites possunt de castrēsi et quasi facere testim. vt isti. de quib⁹ nō ē pmis. fa. testa. i pn.

¶ Additio. Que sit ratō q̄ filius familias pse cōsentīte cā mortis donare possit/testari vero nō pōt. dicam. J. ista rubri. vbi lati⁹ examinabo materiam precedentis versiculi. Gerardus mulert.

Donari cā mortis qb⁹ possit

¶ Sz quib⁹ donari pōt r et certe oībus quib⁹ de iure pōt relinqui legatū. vt. ff. de do. cā mor. l. oīb⁹ et. l. senatus. in principio.

¶ Additio. Hij aūt quib⁹ nō potest relinqui legatum enumerati sunt. s. in rubri. de extraneis et volūtarie instituendis heredib⁹. naz ibi enumerantur q̄ nō pōt heredes īstitui: et illi sunt qb⁹ nō pōt legari. vt dictū est supra i rubri. de legatis. Et aduerte q̄ capacitas vl incapacitas donatarij inspicit tē pore mortis: nō tēpore donatiōis l. in mortis. ff. co. Gerard⁹ mulert

Donatiōes cā mortis q̄t sint spēs.

¶ Sūt autē huiusmodi donationis tres species. vna que fit ab homine sano qui nullo tenetur mortis vel alteri⁹ imminentis periculi metu/attamen quia cogitat aliquādo se moriturū sola mortalitatis cogitatione donat. alie ꝓo due fiūt ab hoīe qui occasione languoris vel alteri⁹ cause tinet sibi vel morte vel aliud instans periculuz in primo imminere: quaruz vna fit vt res donata stati fit accipiētis. Alia vero vt res fiat accipientis tūc demū cum moz sit secuta. vt ff. e. l. ij. Et est diligēter notandū q̄ quelibet harū donationū optime cadit inter virū et vxorē. licet si pmoriatur cōiunx cui donatuz est donatio reuocet. Premoriēte vero coniuge qui donauit confirmatur donatio z trahit retro ad diē donatiōis. vt. ff. de donatio. cau. mor. l. si mortis causa. vltima.

Donatio causa mortis inter viruz et vxorem an valeat

¶ Additio. Nota q̄ licet regularitēr omis mortis causa donatio valeat inter virū et vxorem. vt. s. dicit dns Rolan. et probat in. l. si cū seruū. in fi. z in. l. sed interi. §. i. ff. de dona. int vi. et vx. ea tamen que ita fit vt nullo mō reuocetur: nā etiā sic potest donari. vt. l. senatus §. mortis cā. versi. sic quoqz ff. eo. nō valet inter virū et vxorē ita dicit glo. i. in. d. l. sed interim. §. i. z est text⁹ in. l. vbi ita donatur ff. de dona. cau. mortis. Ger. mu.

Donatio causa mortis qualiter fiat

¶ Nunc qualiter et quib⁹ modis fiat videndū ē. Fit itaqz donatio causa mortis trib⁹ modis. scilicet traditione: pollicitatione: z stipulatione. vt. ff. de dona. causa mor. l. senatus. §. si quis mortis causa Licet circa hoc doctores et operarij artz nostre hucusqz miro modo videantur errasse donationes hāc neqz traditione neqz pollicitatione neqz stipulatione fieri dicentes. sed eam ad formā legato-

Donatō qñ intelligat̃ facta cā mortis.

rum vel relictorꝫ simpliciter reducētes. Qualiter aūt p̄dictis trib⁹ modis fieri habeat. J. videbis i serie formarū. ¶ nū aūt te volo diligēter attendere q̄ sub quacunq̃ specie et quocunq̃ modo fiat donatio / debet expresse inseri in ea q̄ fiat causa mortis vel alter⁹ talis periculi cuius causa fit. nam alias poti⁹ esset donatio simplex et inter viuos quātūcunq̃ fieret in articulo mortis: qz nō eo ipso q̄ quis moriens donat / mortis causa donare videtur. vt. ff. eo. l. scia §. vltimo.

¶ Additio. Vl de que dicā infra ista rubrica in versiculo / dum dñs Rolan. ꝛc. Berardus mulert.

Donatō cā mortis ex quot et quib⁹ causis reuocat̃

¶ Ceterū scire debes q̄ donatio cā mortis cuiuscunq̃ speciei vel modi sit reuocat̃ ipo iure ex trib⁹ causis. Prima si is qui infirmabatur donauit ꝛ ab ipsa egritudine cōualuit. Secunda si donatorem sanū vel infirmuz donationis peniteat / cū ambulatoria sit volūtas Tertia si ꝓ⁹ decesserit is cui donatū est / et ꝓbant̃ hec. ff. si cer. peta. l. nō oīno. post prin. et insti. de do. §. 1. Sz q̄cuis ex qualibet dictarum causarū ipso iure donatio reuocetur / tamē si donator ex irreuocabilē dixerit esse / erit quidem irreuocabil̃. vt puta quia si dicat donationē hanc quam ūcūq̃ donatarū p̄ mori / aut me ab egritudine liberari / vel penitere contingat / siue aliud quodcūq̃ appareat attamē irreuocabilem esse pacisco ꝛ et iubeo volens eam nulla ratione vel causa infringi vel irritari posse / certe per hec et similia verba donatio solida et irreuocabilis erit. vt. ff. de dona. cau. mor. l. senatus §. mortis cā. et. l. si alienam §. marcellus. et in hoc casu habet effectuz donationis simplicis quātus dicatur causa mortis l. vbi ita donat̃. ff. eo. ¶ Vltimo dici possent similia et dissimilia harū donationuz et legatorū. sed ea nō pro sequor: quia multa sunt: ꝛ quia operis me delectat cōclusio. tu autē si hec scire volueris / videbis in sūma Azo. sub rubri. de dona. causa mor. §. vltī. et institu. de donationibus. in glo que incipit fere. Et est nihilominꝰ sciēdum q̄ huic donationi adhiberi debēt. v. testes. vt. C. de dona. cau. mortis l. vltima. Itez hec donatio cuiuscunq̃ ēgritatis fuerit / insinuatione nō indiget. vt. d. l. vltima.

Donatio causa mortis reqrit v. testes et nō eget insinuatione.

¶ Additio. Iuxta p̄missa duz dicit dñs Rolan. §. in versi. sed hoc fallit in filiofa. q̄ licet etiaz. ꝛc. q̄ filius familias paterno interueniēte consensu causa mortis donare potest testari vero nō potest / quero quē sit ratio diuersitatis. glo. in. l. tamtis §. 1. ff. de do. cā mor. et glosa fina. in fi. in. l. semuz. C. qui testa. facc. pos. et glo. insti. quibus nō est p̄mis. fa. testa. in prin. hanc dāt rationē. qz vltima volūtas nō potest ex alieno arbitrio pendere vt. l. alla istitutio. ꝛ. l. captatorias. ff. de here. insti. sed hec ratio nō videtur bona / cum donatio cā mortis sit etiā vltima voluntas. vt. l. fina. C. de dona. causa mor. et. l. fina. C. de codicil. Dim⁹. in. d. l. tāmtis §. 1. vt ibi refert Bar. et Ange. arc. institu. quib⁹ nō ē permis. fa. testa. in p̄ncipio. dicit q̄ licet donatio causa mortis sit vltima voluntas / accedit tamē etiā in multis cōtractu. vt. l. ij. circa princ. et ibi nota. per glo. et docto. ff. de dona. pre. vide late de hoc per Ange. arc. institu. de dona. in p̄ī. Donari emm debēt p̄sentī. vt. l. inter mortis. ff. de dona. cau. mor. de quo tamen latius infra dicam Et sim tempora digestorū nō fiebat nisi stipulatione vel traditione. vt. l. mortis causa donatio sic etiā. ꝛc. et. l. senatus §. fina. ff. eo.

Filius familias q̄re possit patre p̄sentiente causa mortis donare nō autē testari.

Donatio cā mortis hodie fit nudo pacto.

licz hodie fieri possit nudo pacto vt. l. si quis argentū. §. fina. C. de dona. ita vult glo. in. l. cuz pater. §. meuio. ff. de lega. ij. et glo. fina. prope finē. in. l. ij. C. de iure do. z et hoc sequitur Bartho. in. l. i. ff. de dona. cau. moz. Ange. arc. institu. de dona. in princi. et idē Ange. latius in §. in personam. isti. de actioni. versi. aduertas tamen ad intellectū. zc. z hoc sequūtur cōmuiter doctores. Ex predictis sequtur q̄ potest huiusmodi donatio pendere ex alieno arbitrio. vt. l. si quis arbitratu. ff. de verbo. obli. et. l. fi. C. de cōtrahē. emp. Aliaz etiam rationē assignat dicta glo. fina. in dicta. l. seruū. C. qui testa. face. possunt. hanc scilicet: nā testamentuz est publici iuris. z ideo debet ex publico concedi non pactis priuatorū. ff. de testa. l. ij. sed donatio est iuris priuati. Sed aduerte q̄ ista ratio videtur magis arguere contrarium: nam in his que publici iuris sunt non curat patria potestas. l. nā quod. in pri. ff. ad trebellia. Solutio/ dicūt doctores vt refert Bartho. in. dicta l. seruū. et idem in dicta. l. tam is §. i. quedam sunt publici iuris in quibus filius repzesentat psonaz duplicem priuatā scilicet z publicam/ z in his nō curat patria potestas: vt puta filius potest esse iudex. iteez potest esse tutoz. duplicē enim personam ibi repzesentat vnā vt iudex/ alterā vt priuatus vnā vt tutius/ aliaz vt tutoz/ z sic de similibus. ita loquitur contrarium. Quedaz autē sunt publici iuris in quib⁹ filius nō repzesentat personam duplicem sed suam tantū: vt est factio testamenti. et tūc patria potestas impedit actū ita loquimur in proposito. ita dicit etiā dñs Hzisto. poz. institu. quibus non est permis. face. testa. post princi. ibi sed hic dubitatur quare filiussa. ¶ Juxta premissa ḡro an huiusmodi donatō cā mortis facta per filiūfamilias ex consensu patris ad confirmationē sui requirat mortem vtriusq̄ scilicz patris et filij. e' responde breuiter sm glo. in. l. nec fratris. C. de. dona. cau. mo z. q̄ morte solū filij cōfirmatur ita vt nō requirat mors patris. idem vult glo. in. l. q̄ in potestate. i. respō. ff. de testa. Et hoc sequitur Bartho. in. l. qui precio ff. de dona. cau. moz. in fine. idem notat Ang. arc. institu. qui. nō est per. face. testa. in princi. sup glo. in verbo permiserint. qō dicit notādū. ¶ Itē ḡro nunquid pater qui dedit licentiā potest penitere hanc questionem ponit Bal. i dicta. l. seruum. C. qui testa. facere possunt. vbi vult q̄ filio viuente reuocari possit: quia non est alteri ius quesitum. Sed mortuo filio siquidem donatio fundatur i re patris idem putat: quia patre procedit auctoritate et vtilitate vt. C. de inoffi. dona. l. penul. versi. nam quod. Si autem donatio fundat in re filij putat q̄ nō posset reuocari. et est ratio ex eundē quia morte filij expirat auctoritas z officiū pris sicut morte ipuberis expirat auctoritas tutoris sez vt de cetero non possit auctorari. tū auctoritas taz pstita viuo pupillo valet. si autē alius q̄ filij⁹ qui ē in potestate mea legaret rē meam me consentiente cum esset sibi ius legandi quesitū seu donatum/ nō videtur q̄ ego possum p penitentiā impedire. vt. ff. quib⁹. mo. ptg. vel hy. sol. l. sicut §. vēditiōis. z. C. si aduer. ven. l. ij. z. C. de administra. tu. l. cū quidā. ibi/ dū enim. et facit quod nota. ff. de do. causa mortis. l. qui precio. et de le. ij. cū quis decedens. in princi. hec ille. vide etiam de predicta q̄stione Bartho. in. l. ij. §. i. ff. de do.

Donatio causa mortis pōt pendere ex alieno arbitrio.

Patria ptās an et qñ cu ref i his q̄ sūt publici iuris?

Donatio causa mortis facta p filiūfa. pre consentēte an ad sui confirmationem vtriusq̄ mortem reqrat?

Donatio cā mortis facta p filiūfa. ex psensu pris an possit et penitētia pris reuocari?

et eŭdem.in.d.l.qui precio.z Ly.
in.l.nec fratris.C.illo ti. ¶ Itez
quero pone filiusfa.cōdidit testa
mentum patre consentiente z ap
pe fuit in testamento illam clausu
lam: si non valeat vt valebit iure
testamenti valeat eo iure quo va
lere potest: non valet vt testamē
tum cū testamentū facere nō pos
sit, etiam patre consentiēte. vt.§.
dictum est / an valeat saltē vt do
natio causa mortis? docto. cōmu
niter et maxime Sali.in.d.l. se
nū.C.qui testa.fa.possunt z An
ge.are.et Chusto porcus insti.q.
non est per.facere testa.in princi.
tenent q nō. quia specialis z spe
cifica concessio requiritur ad hoc
vt filius donare possit causa mor
tis.l.filiusfa.§.fina.ff.de dona. et
specificum est quod ab omni gene
ralitate est abstractū. vt.l. sed et
si quis.§.quesitum. ff. si quis cau.
facit.l.fina.§.decisionē.C.de ad
minis.tu. Adde q vsq adeo req
ritur specialis permissio in dona
tione cā mortis vt si quis ginaliter
suo filiofa. donare pmiserit nō po
test ex tali permissione cā mortis
donare, nisi spālr hoc ei pr pmit
tat.d.l.filiusfa.§.fina. ¶ Quero
subsequenter quid si filiusfa. do
nat sine patris cōsensu postea pa
ter consentit. an valeat donatio?
Ange.are.insti.quib? nō est per.
fa.testamentū.in prin. dicit q nō
valet : nisi appareat filiū in pma
volūtate persistere. Ita etiā vult
Bartho.i.d.l.tamis.in.§.fina.in
fine.ff.de dona.causa mortis facit
l.i.§.sz si filiusfa.ff.de lc.iij. Et ad
uerte q hoc casu requrunt quin
q testes ad probādā dictam per
seuerātiam filij sm eundē Ange.
vbi.§.p quo allegat.l.i.§.sz si fi
liusfa.et ibi Bartho. ff.de lega.
iij. vide notata per Bar.i.l. here
des palā.§.si quid post.ff.de testa.
Itē quero: nūquid filiusfa. potest
causa mortis donare suo patri in
cuius potestate est constitutus? glo.in ꝓbo acqrit.in.l.i.ff.de auc. tu. vult q non per illū textum, qd sequitur ibi Bar. Itez adde q filiusfa. donans causa mortis ex cō suo pri. sensu patris debet esse illius etatis cui? cū esse oportet si velit testari.vt.l.i.ū.rñ.ff.de tute.z ratio. distrahē. ¶ Dum domin? Rolādinus.§.in versi. vnum autē te volo z c. dicit q in hac donatione debet expresse inseri q fiat cā mortis: iuxta hoc quero. an ne eo ipso q fit mentio mortis presumat? glo.in.l.scia. ff.de dote.prele. vult q sic. Sz ꝗ videtur per.l.nam si cum moriar ff.de condic.inde.cum similibus. Tu dic post Bar.in.d.l.nam si cū moriar. q aut precessit aliq causa promissionis: z tunc colligitur q non est donatio causa mortis: sed pmissio inter viuos Ita oportet sm eum intelligere.d.l.nam si cū moriar.l.i.C.vt acti.ab here.l.hereditarium.ff.de bo.auc.iu.pos.z l.fina.C.de contra.z commit. sti. Si vero nulla causa pcessit. tūc in dubio intelligitur donatio causa mortis .l. scia.§. fina.ff. de do. causa mortis.et.d.l.scia.ff.de do. prele.iuncta ibi glo.z nota.in.l.q dotis.ff.solu.matri. Vel dic sm Jasonem.i.d.l.nā si cū moriar.q illa regula que vult q vbi est facta mentio mortis intelligitur donatio causa mortis: procedit in donatiōe.aliud i promissione. vnde sm eū succedit notabilis doctrina Bat.in.l.p hereditarijs.in fine.C.de here.ac.q quando interuenit iudicium vnius tantū ordinantis de reb? suis z in eo fit mētio mortis/tunc censetur donatio causa mortis: quia illa depēdet ex voluntate vnius tātum.secus qñ interuenit iudiciū duorū vt in p missione.d.l.nam si cū moriar. cū

Donare cā mortis an

Donatō cā mortis an presumat? vo

Donatō cā mortis fctā a filiofa. ad suva liditatē requirit specificā pmissionē pris.

Donatō cā mortis fctā a filiofa. an qualiter p suum pmentē cōsensum patris.

similibus. hoc sequitur Pau. de castro in. d. l. si cũ dotẽ. in princi. ff. soluto ma. Ita etiã tenuit acutissimi ingenij vir dñs Gualterus de beka ordinarius Louanensis in legib⁹, dñs et preceptor me⁹ honorandus. in. d. l. nã si cũ moriar. i lectiõe sua ordinaria: vbi nobis ꝑmissa recitauit. Sed si nulla fieret mẽtio mortis etiã si i articulo mortis fieret magis interꝑtanda est donatio inter viuos q̃ donatio cã mortẽ. vt. s. ¶ Circa reuocationẽ huius donatiõis, de qua supra, quero cũ reuocat huiusmodi donatio nunquid etiã fructus percepti veniũt reuocandi? dic q̃ sic. vt. l. cũ quis mortis causa. ff. ꝺ condic. cau. data. Hec obstat qꝺ dicit glo. in verbo. ex aliqua causa. in. l. generaliter. §. plane si minus. ff. de fideicõ. liber. que glosa dicit q̃ fruct⁹ nõ augent rem donatã vt cũ ea reuocentur: qz illa glosa debet intelligi in donatiõe inter viuos in casibus in quibus potest reuocari. de quibus in. l. si. iuncta glo. C. de reuo. do. et in. c. fina. de dona. licet cũ in casibus in dictis locis notatis posset res donata reuocari: fruct⁹ tamen reuocari a donatario nõ possunt. et sic ꝓcedit dicta glo. que ad hoc ẽ singularis. vt dixit dict⁹ domin⁹ Gualterus de beka ꝓceptor me⁹ colẽdissim⁹. in. d. l. cũ qs mortis. in lectõe sua ordinaria. vbi diuersitatis nobis rationez assignauit istã. nã donatio causa ꝓmortis stat in suspenso donec donator moriatur: ideo nimirũ si interiz nõ facit fructus suos. donatio vero inter viuos nullo modo stat in suspẽso sed valida est a principio. vñ etiã contingit, vt ipse dixit, q̃ in donatione causa mortis fruct⁹ nõ tantum extantes, sz etiã consumpti restitui debent vna cũ re donata recõualescẽte donatore. ¶ Sed quero qua actione repetitur res donata causa mortis? dic breuiter q̃ aut dominiũ ẽ translatũ, vt qz dedit donator vt iam nunc haberet donatarius, sed redderet si cõualuisset donator, vl de prelio vl de peregrinatione redijsset: z tũc repetitur vtili rei vendicatiõe, vl condictione ob cãm: que possunt simul ꝓcurrere ꝯz Bar. i. l. si mortis causa res donata. ff. de dona. causa mortis. pro quo allegat. l. i. C. de dona. que sub mõ. Ita itelligitur dicta. l. cũ quis mortis. ff. de condic. causa data. et dicta. l. si mortis cã res donata. ij. respondeo. cũ. l. sequenti. Aut nõ est trãslatũ dominiũ, z tunc repetit directa rei vendicatiõe. dicta. l. si mortis causa res donata. i. respõ. In dubio autẽ intelligitur translatũ dominiũ ꝯm glo. in verbo iã nunc in dicta. l. si mortis causa. ꝑ quo illa glosa allegat. l. dotis fructus. in fine. iũcta. l. seqn. ff. de iure do. ¶ Itẽ quero et renoco in dubiuz nunqd in donatione cã mortis requirit pñtia donatarij vl alterius recipientis noie ipsius? respondeo q̃ sic. l. inter mortis. ff. de do. cau. mor. qꝺ intelligẽ veruz vt valeat iure donationis: valet tamen quando fit inter absentes iure fideicõmissi: quia quecunqz verba sufficiũt. vt. l. fideicõmissa. in pri. ff. de leg. iij. In fideicõmissis enim non refert cũ quo quis loquat. vt l. cũ pater. §. donationis. ff. de le. ij. vide glosaz pulchrã in. l. i. C. ꝺ dona. cau. mor. Limita premissa quando talis donatio causa mortis facta iter absentes, esset facta ab homie sui iuris: secus autẽ qñ esset facta a filiofamilias: qz nullo modo potest codicillari. ar. le. ij. ff. de le. i. et tenet glosa. in. l. tazis. §. i. ff. de dona. cau. mor. et ibi Bar. ergo si non valet iure donationis, quã filius familias facere

Fruct⁹ an veniant reuocandi cũ donatio reuocat.

Donata res cã mortz q̃ actione repetat.

Dñium in dubio itelligit trãslatũ in donatione cã mortis.

Donatio causa mortz an requirat pñtiaz donatarij vel alterius recipiẽtz nomine ipsius.

pōt pre ꝓsentiēte. vt. ē. ptz/nō valebit alio iure. pmissa tz expresse Bar. in. d. l. taz ts. §. i. et post eum Ang. are. insti. quib⁹ nō est pmis. fa. testa. in pn. q̄ dicit hec esse notanda ⁊ tenēda mēti. Itē adde q̄ de hac donatione cā mortis sicut de legatis detrahit facidia. vt. l. si mortis cā. C. de le. fal. et. l. intestata. circa finē. C. de do. cā mor. Itē nota ꝗz Ang. are. isti. de do. in fine pncipij q̄ in donatione cā mortis transfert dominū sine traditione vt in legatis. de q̄ dicit eē casuz singulare. et ibi Bal. in. l. vt donatiōis. ff. de publicia. Itē nota q̄ in donatione cā mortis est locus iuri accrescendi. l. vni. §. fi. C. de cadu. tol. In hoc etiā differt a ꝓtractibus ī quib⁹ nō hz locū ius accrescēdi. l. si mihi ⁊ titio. ī. rīso. ff. de verbo. ob. Ultimo pro ꝓplemēto hui⁹ materie q̄ro an ne donatio cā mortis ad sui ꝓfirmationē reqrat aditionē hereditatis/ sicut cetera relicta ex testamēto vl ab intestato vt. l. ij. ff. d̄ fideicō. li. Bar. in. l. i mortis causa. ff. de do. causa mortis. format hāc questionem vbi allegat pro ⁊ cōtra nhil cōcludens expresse. Sed Ange. are. insti. de dona. in princi. tenet q̄ non requirit aditionez. allegat glo. in verbo legatario i. l. post legatuz. §. qui mortis. ff. de his qui. vt indig. ⁊ facit fm eum glo. in. l. filie. C. fa. hercis. et hoc videtur tacite etiam velle Bar. in dicta. l. in mortis causa. iuxta theoricā cōmunē positam per doctores in. l. bona fides. ff. depositi. vbi colligunt q̄ quando recitātur ab aliquo doctore plures opiniōes nec expresse aliqua illarum approbatur/ videtur determinari pro vltima: cum ergo vltimo loco ponat Bar. vbi supra/ opinionē iā supra approbatā: videtur determinare pro illa. Gerardus mulert.

Falcidia detrahitur de donatiōe causa mortis

Jus accrescendi hz locū in donatione cā mortis et nō in cōtractibus.

Donatio causa mortis an ad sui ꝓfirmationē requirat aditionē hereditatis?

De forma donatiōis causa mortis fctā p obligationez ab homie sano quādo nullū instās erat mortis piculū. Rub. lxx.

Uti⁹ titius licet p xpi grazz i statu pspitatis et sanitatis corporalis actu cōstitut⁹/ sciens tamen se mortalitati subiectū/ ⁊ q̄ñq̄ necessario morituz/ pseētē cā mortis fecit donationem. donauit nāq̄ cā mortis suo fri Johāni vl Titie sue ꝓiugi ibidē pñti tale pdiū vl. c. lib. turo. pollicitatiōe offerēs/ vl sic/ solēni stipulatiōe ī ueniēte pmittēs dicto Johāni siue dicte Titie eidē tradere dare ⁊ exhibere post mortē ei⁹ donatiōis cā dictū pdium siue dictā pecume sūmā/ ⁊ volens atq̄ paciscens vt illico dicta ei⁹ morte secuta petitio ⁊ exactio i ei vel ēstitatis donate sibi ꝓpetat pleno iure: nisi eū donatiōis penitēs ipaz specialit reuocauerit ad huc viuēs: vel nisi contingat ipm donatariū vel donatariam eidem premori donatori hozū enim alterō cōtingente donatio euanescit.

Additio. Hanc formam ponit etiam Spe. in titu. de instru. editio. §. porro nūc ad ꝓpositum. ñ si. q̄ñq̄ ñ o quis san⁹. ꝛc. Gerar. mu.

De forma mortis cā donatōis p traditionē fctē metu mortis proximevl imminentis. Rub. lxxi.

Publi⁹ meuius corporali egritudine languens/ et mortis proxime periculū metuens. vl sic. Publi. meui. in terre sācte subsidium mare de proximo transiturus vel ad

bellū iturꝰ, timēs naufragij piculū: vel timēs bellorū discrimīa, diuini nummis ituitu et ꝓ suorū remedio petōr mortis cā/ vel dicti periculi causa donauit fratri. R. prior ꝓuentꝰ ꝑdicatorꝝ ciuitatis Bonomēsis noīe ipsiꝰ ꝓuentꝰ recipiēti. vel. J. eiꝰ ꝓpatri tale ꝑdiū. vel. c. lib. boñ. vl oīa bōa sua: dās ꝛ tradēs ibidē ꝛ in pñti dicto. R. ꝓori/ vel dicto. J. ipz ꝑdiū. vel dictas. c. libras. vl sic ꝓstituēs se ex nūc dictā rē vel res donatas ipiꝰ donatarij noīe possidere vl quasi et volēs vt ex nūc rei vel rerū ꝑdictaꝝ ī eundez donatariū dñiuz sit translatū/ ꝛ ipsa res de cetero eiꝰ fiat: nisi vel donatariū premori vl ipsum donantē ab hac egritudine liberari/ vl donatiōis penitere cōtigat: vt videlz qbcūqz horū cōtigat donatō euanescat. Si aūt donator ipaz donationē irreuocabilē esse velit/ tūc tacebis et substrahes illō totū qd ē ab illo ꝗbo. nisi vel donatarium. ꝛc. ꝛ ibi ita dices quā quidē donationē vlla ex causis ullis qbꝰ ꝗ iure mortz cā donationes reuocari posse dicūt/ siue aliquo iure/ rōne/ vl cā penitꝰ nō obstāte/ ꝓpetuo firmā ꝛ ratā oīno et irreuocabilē esse pactꝰ ē/ itēqz voluit et mandauit.

¶ Additio. Vide form ā quā ponit Spe. ī ti. de instru. edi. ī. §. porro nūc ad propositum. versi donatio autē firma. ꝛc. Berar. mulert.

¶ De forma mortis causa donatiōis fere a filia fa. lāguēte/ ꝛ de dādo et tradēdo post mortez se obligante. Rubri. lxxii.

Domina titia filia Sēprōnij ꝛ vxor Fran. compos mente: sed egra corpore quia in sacris/ hoc est po testate cōstituta/ testari non poterat/ ifra scptas donatiōes cā mortis īmunēt/ metuēs mortz piculū dicto pre suo psite ꝛ psētiēte subnotato mō facē pcurauit. Prio nūqz ꝗ dotibꝰ ꝛ bōis suis ꝛ iuribꝰ ad se spectantibꝰ mortis cā donauit pri ꝛ marito suo pñtibꝰ viceqz et noīe pauperū xpi recipiētibus eorū videlz quos ipi duxerint eligēdos numerandos ꝛ noīandos quēadmodum si a semetipa electi et nūerati fuissent: et ꝓprijs et expñtis noibus declarati. v. lib. boñ. diuidēdas iter ipos eorꝝ arbitrio: vt videlz cuilibet eorū exhibeant nō qdē ꝓ rata sz illā quā voluerit portionē. Itē dicto viro suo noīe xpo recipiēti mortis cā donauit xx. lib. boñ. Itē. M. eiꝰ fri psēti. x lib. Itē dñe Anne ibidē pñti vnā tunicā suā. Residuū aūt dotiū bonorū et iuriū suorꝝ oīm mortis cā donauit dicto Frā. eiꝰ viro recipienti noīe et vice. J. ꝛ. A. filiorꝝ eiꝰ: ita tñ vt si quē eorū aliqñ mori sine liberis ꝓtīgat eiꝰ deficiētis portio ad supstitē mortz cā donatione pueniat. q si ābos nullis ex eis/ vl ex aliq eorū liberis supstitibꝰ ꝓtīgat decedere/ tunc ipm residuū ꝓ dimidia ad dictū eiꝰ maritū/ et ꝓ reliq dimidia ad ipm fratrē suū donatiōe cā mortis deueniat: pmittēs solēni stipulatione interuenēte cuilibz ꝑdictorūz donatariorꝝ ibidē ꝑsentiū et recipiētiū suo noīe ꝓ donatiōe sibi facta et vice illiꝰ vel illorꝝ cuiꝰ vl quorꝝ noīe donatū ē/ eidē dare tradere et exhibere ꝗtitatē res vel rē donatā ipsiꝰ donantis morte secuta ꝛ volēs atqz pacisces vt ꝗtitatz rex donatarū vl rei donate illico post mortē ipsiꝰ petitio et exactio ꝓpetat pleno iure: nisi vel donatariū premori/ aut eā ab hac egritudine liberari/ vel donationis penitere cōtingat. horū emz qbcūqz

continget: donatio reuocata sit ⁊ penitus euanescat.

¶ Additio. Hanc formam ponit etiam ipse Speculator in sepe alle. titu. de instru. edi. §. porro nunc ad propositũ ⁊c. versi. q̃ si filiafa. cõiugata. ⁊c. vbi vide latius de premissa materia. Vide etiam ibidẽ formã donatiõis inter viuos quã ponit in versi. et quoniam hic de forma. ⁊c. Gerardus mulert.

¶ Tractatꝰ peculiaris. ¶ De successionibꝰ ab intestato.

Intestati clausula q̃t ⁊ q̃bꝰ modis locũ habeat.

Quine bonitatis gratia fauente iã super vltimis defunctorum arbitriis patrum meorum mandato et sociorum voto pro viribꝰ satisfeci. Sed quoniam prompta semper vrget deuotio: et felix necessitas charitatis ad melioza cõpellit / ecce vltra promissum hec super successiones ab intestato notabilia superaddo. Notãtur a dominis nostris sex modi quibus intestati clausulam locum habere videtur. Primus si moriens nullum condidit testamentum: vel quia noluit / vel quia non potuit puta si filiusfa. erat / vel aliud iuris impedimentum habebat: licet tales persone dicantur improprie decedere intestate / cum et si vellent non possent testari. vt. ff. de suis et legitimis. l. i. in principio. Secundus si testamentum quidem fecit sed non iure. vt quia nõ adhibuit legitimum numerum legitimorum testium: vel alia legitima solennitas defuit. vt. C. de fideicom. l. si veritas: et de testamẽtis. l. non dubium. §. illud. Tertia si testamentum sit iure factum ꝛ illud postea ruptum irritumue factum est. ruptum scilicet posthumi agnatione: irritu ꝛ per capitis diminutionem testatoris. vt insti. quibus mo. testa. infir. ij. responso. et §. alio quoq̃. Quartus si testamentum ex omni parte legitime factum est / sed ex eo nullus apparet heres: vt quia is q̃ fuerat institutꝰ noluit heres esse / vel quia viuo testatore: vel ante adita ꝛ hereditatem decessit / siue quia defecit conditio sub qua fuerat institutus. vt insti. quibus mo. testa. infir §. posteriore. et hij quattuor modi probãtur. insti. de here. que ab inte. defe. in princi. Quintus modus est si filius nominatim et cum causa legitima exheredatus est / sed post mortem proposita q̃rela inofficiosi testamenti et heredecausam ingratitudinis non probante testamentum per sententiã est rescissum. Sextus et vltimus si testamentum de iure prætorio p contra tabulas rescindatur. ⁊ his duobus vltimis modis quis dicitur ex postfacto decedere intestatus. vt. C. de colla. l. vt liberis.

¶ Additio. Dũ dicit dñs Rolãdinus. s. in p̃nci. nõ decedere proprie intestatos eos q̃ ob aliqõ impedimentum iuris testamentũ facere nõ possunt. hoc facit ad questionem vulgatissimã. Pone statuto cauetur q̃ stantibus fratribꝰ vel agnatꝰ mater ex hereditate filij intestati vel ab intestato nõ succedat / an decedente pupillo vel alio qui testari nõ potest: mater ei succedat? ⁊ videtur q̃ sic: quia nõ videtur proprie decedere intestatus qui testari non potest. vt apte tenet glo. in verbo fuisse. in. l. cuꝫ antiquioribꝰ. C. de iure delib. per tex. i. l. i. in p̃ncipio. ff. d suis ⁊ le. et statuta sunt i suis ppriis terminis intelligẽda. vt. l. non aliter. ff.

Intestatꝰ an dicat q̃ testamentuꝫ facere nõ potuit: statuto disponẽte sup successione itestati vel ab itestato.

de lega. iij. ꝛ. l. i. §. si qui nauem. ff. de exerci. Sz Bar. in. d. l. i. in pn. ff. de suis et legit. tenet q̃ mat̃ excludit: probat/ qꝛ ꝓmunis vsus loquendi est q̃ etiam hos dicam⁹ decedere ĩtestatos vel ab intestato qui testari nõ possunt. vt. d. l. i. ibi: sed hos quoꝝ pro intestatis accipere debem⁹: sed sic est q̃ communis vsus loquẽdi preferꝛ p prie significationi. vt. l. libꝛoꝝ. §. quod tamẽ cassius. ff. de lega. iij. et ibi nota. ꝛ. l. cum de lanionis. §. asinam. ff. de fundo instruc. et de sup. lega. l. labeo. ita tenuit etiam idem Bar. consulendo: vt licet videre per eundẽ consilio. exli. incipiẽte: statuto verbis veteris cauetur q̃ si quis decesserit sine liberis ꝛc. Sed aduerte q̃ Johã. d̃ imo. hãc questionem publice disputauit presente Ange. are. vt ipse refert. isti. de here. que ab intes. de fe. in principio / cuius disputationis effectũ posuit dictus Jo. de imo. in. l. centurio. ff. de vulgari et pupil. in versi. et per hoc decidi potest questio si statuto cauetur. ꝛc. vbi in effectu tenet contrariũ: quia verba statuti penalis exorbitantia et correctoria debẽt verificari ĩ verbis proprijs. l. i. §. si is q̃ nauem. ff. de exer. et etiam qꝛ statutum correctorium nõ debet extendi etiam ex paritate vel maioritate ratiõis. vt auc. quas actiones. C. de sacrosanc. eccle. cũ ibi notatꝝ. ꝛ nota. per eũdem Johã. de imo. ꝛ alios. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. Sed Bal. consulẽdo distinxit hoc modo: aliquando verba proferuntur a vulgaribus ideotis: et tunc verba sunt intelligẽda grosso modo. et ideo hoc casu diceretur ĩtestatus nedum qui testamentum facere potuit et nõ fecit: sed etiam qui non potuit facere testamẽtum. Quandoꝝ vero verba proferũtur a statutarijs et iurisperitis: et tunc non ad cõmunem vsum loquendi pro interpretatione vocabuli recurrendum est: sed debet inspici q̃liter loquũtur iurisperiti/ non qualiter ideote facit glo. ĩ. l. quid si nepotes. et ibi Bartho. et Bal. ff. de testa. tu. et certũ est q̃ iurisperiti faciunt hãc differentiam inter intestatũ et intestabilem: ergo talis interpretatio vocabuli admittẽda est: ita cõclusiue posuit ipse Bal. ĩ vsu feu. in titu. d̃ success. feu. §. i. ꝛ sic tenet q̃ dictum statutum correctorium non sit extendẽdum vt comprehẽdat pupillos. Et respõdet ad rationem Bartho. s̃. positam negãdo cõmunem vsum loquẽdi extare apũd iurisperitos: igitur. ꝛc. idẽ tenet ipse Bal. in. l. ĩtestato. ff. de legi. tute. vbi dicit dictum Bar. de communi vsu loquẽdi scilicet: procedere ĩ statuto fauorabili/ nõ odioso. Sed aduerte q̃ quidã solẽnis doctor dominus Bathe. filaterij d̃ perusio: vt refert Ange. are. insti. de here. que ab intes. de fe. in principio. in. ij. col. tenet opinionem Bartho. quia dictum statutum fuit ĩtroductum principaliter in fauorem dom⁹ et agnationis: et per consequens ob fauorẽ publicum. vt. l. i. §. penul. ff. de vẽtre inspi. igitur ẽ fauorabile: et go extendendum: et per consequẽs cum vna dicta ratio reddi potest in dicto statuto: videlꝛ fauor publicus lꝛ in dicto statuto nõ sit expressa/ merito ex dicta ratione dictum statutum potest ampliari ꝛ restringi ſm Bal. ꝛ Sali. ĩ. l. fina. C. de libe. pteritis. igiꝝ. ꝛc. Preterea nõ potest reddi ratio quare magis dictuꝝ statutum habeat locum in habẽte potestatẽ testandi q̃ꝝ in non habente. non etiã potest aliqua valida ratio assignari quare aliud ipi statuentes verisimile voluerunt statuere in successione

Vsus cõis loquendi pferꝛ p prie significationi.

eius qui testari noluerit cũ tamen potuerit: cũ in successiõe eius qui etatis defectu testari non potuerit. verisimile est enim ⁊ ipsos statuentes in vtriusq; persona/ pupilli videlicet et adulti respectu generis succedendi idem statuisse si de tali casu iterrogati fuissent. vt nota. per glo. i. et doc. in. l. tale pactum. §. pater. ff. de pactis. et pro ista opinione est textus. in. l. q̃ duos. ibi/ prior itestatus decessit. ff. de vulga. ⁊ pupillari. et in. l. luti⁹. ibi. ab itestato/ eo. titu. et est text⁹ in. l. diuus. in fine. i. respõ. ff. qui pe. tu. et eo/ ti. l. credentes. ibi: intestatorum. ⁊c. vbi loquitur de impuberibus qui intestati dicuntur decedere. est etiã textus in. l. omnem. C. ab tertu. ibi ad intestato. ⁊. ff. eo. l. ij. §. si meter. ibi itestatorum. ⁊c. ⁊ in. l. sciãt. C. de legi. here. vbi textus loquũtur de successione impuberis et tamen dicitur ibi ab intestato. Ex quo sequitur q̃ ex propria significatione vocabuli mater etiam respectu successionis pupilli venit excludẽda ab agnatis virtute dicti statuti. Sz Sali. et latius Flo. in. d. l. cuza n tiquioribus. C. de iure deli. dicunt q̃ proprie loquẽdo: aut statutum dicit si quis decesserit ab intestato. q̃ etiam tũc proprie comprehẽdatur impubes. vt. d. l. sciant. C. de legi. here. ⁊. d. l. omnem. ad tertu. cum similib⁹: quia illud verbũ ab intestato qualificat illud verbum decedat: et tũc etiam qui nõ potest facere testamẽtum dicitur decedere ab intestato. secus si statutum dicat: si quis itestatus decedat: quia tunc verbum intestatus qualificat personam. sinautẽ hoc modo statutum dicat/ si quis decedat sine testamẽto/ tunc etiã ille qui non potest facere testamẽtum cõprehenditur. vt. l. generaliter. i principio. C. de insti. ⁊ substit. facit q̃ notat glo. magna. i bi: si vero ita substituat. in. l. precib⁹. C. de impu. et alij substit. quia illa dictio sine ponitur abnegatiue nõ autem priuatiue: quia si poneretur priuatiue secus esset. vt exẽplum/ equus est deferratus intelligitur de eo q̃ habuit semel ferrz et nunc nõ habet. Sed et quarto modo fin Bal. insti. de here. q̃ ab intesta. defe. in p̃ncipio. si statutũ dicat si quis intestabilis decesserit. ⁊c. tunc proprie pupillus cõprehendit vt est text⁹. in. l. is cui §. i. ff. de testa. Sed p textus. §. allegatos etiaz impubes proprie dicitur intestatus. et sic nõ est differentia an statutum dicat ab intestato succedatur siue dicat succedatur si intestat⁹ decedat/ ⁊ potissime quia tractatur de pmodo publico in casu p̃posito. vt. §. p̃batum est. Sz certe. d. l. i. in princi. ff. de suis et legi. multum facit pro. Sali. et Flo. dũ dicit intestati proprie appellant ⁊c. et ibi: plane qui testari non potuit proprie nõ est intestatus. ⁊c. ⁊ ibi: sed hos pro itestatis accipere debemus. ⁊ sic proprie non sunt testati. ⁊ hoc vult etiam ipe Bartho. ibi. qui dicit q̃ hoc procedit ex cõmuni vsu loquendi: ergo nõ est proprium significatũ verbi. vt vult idẽ Bar. in. l. labeo. ff. de suppel. lega. Nõ ob. d. l. qui duos. ff. de vulga. ⁊ pupil. cum similib⁹. §. allega. ex quibus videtur pupillum intestatuz vel ab intestato decedere: q̃ hoc debz intelligi scilicet improprie. et sic limitabũtur predicte. ll. per d. l. i. ff. de suis ⁊ legit. facit. l. sciẽdum. i princi. ff. qui satisda. cogũ. iũcta auc. offeratur. C. de litis cõtesta. ⁊. l. non est nouum. cum duabus sequentibus. ff. de legib⁹. Cõclude itaq̃ in questione premissa q̃ licet ex ppria significatiõe verborum pupillus vel alius qui nõ

potest facere testamentum non dicatur decedere intestatus: ex communi tamē vsu loquēdi: qui pro significatione propria accipitur: dicitur etiam intestatus. ⁊ per consequēs mater excluditur ab agnatis vigore statuti / maxime cuz tale statutum sit fauorabile. vt. §. dixi. Premissam conclusionem limita nisi statutum dicat q̄ verificetur verbis propriis et non possit interpretari / tunc enim cōmunis vsus loquēdi non haberet vim proprij nominis in statutis exorbitantibus: ita dicit Sali. in d. l. cū antiquoribus. C. de iure deli. et est dictum Bar. i. d. l. labeo. ff. de sup. le. versi. dicit hic. ibi. sed hoc est vtile ad statuta. ⁊c. ¶ Quero secundo, pone aliqs fecit testamētum quod postea est ruptū agnatione vl repudiatiōe hereditatis an succedat tunc eccl'ia de qua dicit statutum q̄ succedat decedentibus intestatis? et videtur q̄ sic per tex. in d. l. i. princi. ff. de suis et legi. ibi dum dicit: sed et is qui testamentum fecit si eius hereditas non est adita vel ruptū vel irritum est testamentū intestat⁹ non improprie dicetur decessisse. facit insti. de here. que ab intesta. defe. in princi. et. ff. de verbo. sigm. l. intestatus. ex quibus omnibus iurib⁹ videtur q̄ proprie est intestatus quando testamentum rumpitur Sed Bartho. in d. l. i. i. principio et post eum Ange. are. insti. de here. que ab intesta. in principio. in versi. querit Bar. i. d. l. i. ⁊c. determinant contrariū attēta propria significatione: quia statutum requirit q̄ decedat intestatus hoc ē eo tempore quo decedit / decedat intestat⁹. vt. l. in delictis §. si extraneus. ff. de nora. et. l. si titi⁹. ff. de testa. milit. sed iste qui fecit testamentum quod rūpitur non decedit intestatus cū moritur: sed tūc proprie cum destruitur testamentum. pro quo est casus. insti. de legitt. agna. succes. §. proxim⁹. vnde sim propriam significationem ecclesia non succederet. Verūtamē ex cōmuni vsu loquendi aliter intelligemus vt fatētur dicti Bar. et Ange. vbi. §. per ea que. §. proxima questiōe dicta sunt. quod dicit idem Ange. notandum ⁊ limitandum: nisi statutum dicat q̄ verificetur verbis proprijs ⁊ nō possit interpretari: tunc enim communis vsus loquēdi non haberet vim proprij nois in statutis exorbitātibus vt dixi. §. prima questione. Sed Rapha. i. l. si quis posthumos §. si filiū. ff. de libe. ⁊ posthu. vt refert Ange. are. vbi. §. dicit q̄ verbum moriē assumiē / id est mortu⁹ est. vt dicit glosa in ꝓbo morientē. in d. §. si filiū. sicis est expositio i glo. in ꝓbo oriē i. l. nulli §. sinautē. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in glo. in ꝓbo cū is moriē. i. l. iii. §. hec ꝓba. ff. de negoc. gestis. cū sibi⁹. vsi tūc res ē clara sim eūdē Are. q̄ si dicit mortu⁹ ē nō denotat tp̄s mortis / sed pfectionē tpis q̄ itestat⁹ ē: ⁊ sic ꝓba cū q̄litate ꝓuenūt tpi q̄ destruit testamētum sim eūdē Ange. Be. mu.

¶ His premissis videndū est cui vel quibus hominis ab intestato decedentis deferatur hereditas. pro cuius enodatiōe omissis his que antiqua iura referūt / id solū quod ius autēticorum i huiusmodi successionibus hodie obseruandus precipit, psequamur. Est igitur hoc tenēdum q̄ si quis decesserit itestatus / si quidē relinquat filios legitimos et naturales vel eos qui ius legitimorū adepti sūt tpsi filij tā femine q̄ masculi / tam emancipati q̄ sui: tā posthumi q̄ tā nati: tā i mōasterio existētes q̄ in seculo / ad hereditatez ei⁹ equis portionibus admittantē / exclusis penitus patre et matre et ceteris

Vsus cōis loquēdi in statutis exorbitātibus an habeat vim proprij nominis?

Intestatus an dicatur decedere cuius testamētū p⁹ mortem suā rūpitur / statuto disponēte super successione intestati?

ascēdētib⁹ collateralibusq; oīb⁹ ipsius defuncti. eo q̄ prima causa successionis est liberor: et quia ipsi liberi vsq; in infinitū oīnibus ceteris preferuntur. pbantur premissa institu. de here. que ab intestato deferunt §. i. et de serui. cogna. §. repetitis. ⁊. C. de suis ⁊ legiti. auc. in successione. et de episc. et cle. l. vlti. §. si vero vltimā. et in aucten. de here. ab intestato ve. §. i. et §. nullam. colla. ix.

Liberi vsq; in infinitū i successione parētuz ab intestato ceteris pferunt

¶ Additio. Limita dū dicit dīs Rolan. tam in monasterio existētes. ⁊c. hoc verū nisi essent pfessi regulam sancti Francisci. nā tūc cū nullius successionis sint capaces/non possunt vna cū alijs fratrib⁹ succedere. probat in clemē. exiui §. cū enim ad veritatem. de verbo. significa. vide que dixi. s. in Rubri. de liberis primi gra. legiti. et natu. in pe. addi. que incipit. aduerte q̄ hoc est verū. ibi/ītē limita pdicta. ⁊ q̄ dixi supra in rubrica de extra. et voluntarie instit. in magna additione que incipit psonas. ⁊c. ibi / adde etiā fratres minores. Et q̄ frat minor nō succedat ab intestato nec etiam ali⁹ pro eo/tenet expresse Bar. in suo tractatu minoricarū. li. iij. distinctione. i. c. i. et etiā Bal. in auctē. ingressi. C. de sacrosan. eccle. i vltima questione. qd̄ sic probat ipse Bal. si renunciasset hereditati legitime paterne nō succederet nec alijs obstaret. vt in. c. ij. d̄ pactis lib. vi. sed ingrediendo hunc ordinē renunciat precise oībus mundanis. et est magis prescissa renūciatio que fit in seculo ista quā faciūt fratres minores/ergo multo fortius habet pro mortuo ⁊ alijs succedētibus nō obstat. Hinc infert ipse Bal. vbi. s. q̄ si per statutum masculus excludit feminā a successione: q̄ si masculus est frater minor nō excludit feminam a

Frater minor si succedit ab intestato nec ali⁹ pro eo.

successione quia sublatus est de medio: et sic nō obstat femine. vt ff. de bonis liber. l. etiaz. §. si capitis. et. ff. de assig. liber. l. i. §. fi. cuz l. se. Sed pone papa postea dispēsauit cū fratre minore vt proprīū posset habere puta quia transtulit forte eū ad ecclesiā que p̄ prīū habet: an tunc posset recuperare bona alteri delata? Bal. in dicta auctē. ingressi. tenet q̄ bona agnita p aliū successorē nō recuperat: quia iste nō ē act⁹ qui fingit retro vt. c. quāuis. de rescriptis. lib. vi. vide latius per Bar. in dicto tractatu suo minoricarum. li. iij. distin. ij. c. iij. versi. contingit interdum. et versi. sequē. Berar. mul.

Frater minor si excludit feminaz stāte statuto q̄ masculus excludat feminam.

¶ Sed si cū filijs reliquat nepotes ex cōsimilibus premortuis filijs vel nepotibus natos/certe ipi nepotes cum eorū patruis ⁊ amitis pariter admittentur. vt tamē patrui ⁊ amite in capita/nepotes vero admittent in stirpes. et hoc adeo verū vt si duos filios habeā quorū alter premortuus est et appareat quidā de liberis eius etiā gradu decimo cōstitutus/ille cuz filio meo superstite ad successionem meā legitimam admittetur Idē dico quādo supsunt soli nepotes vel deinceps sine patruis vel amitis: quia ⁊ tunc vocantur in stirpes et non in capita vt in. d. aucten. de here. ab intesta. venien. §. si quis igitur. et §. sic tamen. et institu. eo. §. cū filius. et §. et quia placuit. et §. idem si ex duobus. et §. simile nos. Verum si moriēs intestatus nullum dictorum descendentiū relinquat/nullos etiaz fratres vel sorores ex vtroq; parente p̄iunctos vel eorū liberos/sed reliquit tm̄mō ascēdētes siue parētes legitimos/tūc vocabunt prīo pater et mat/vel alter eorū q̄ supest exclusis auo et auia ⁊ ceteris ascēdētib⁹ vlteriorz grad⁹. Et

Nepotes quē admodū ad aui successionē ab intestato vocētur.

Parentes quē admodū liberis succedant?

et si nec pater nec mat̃ supest: tũc vocabuntur alij ascendentes siue parentes eius primiores gradu tam pat̃m q̃ mat̃ni: vt paternis quidẽ dimidia: mat̃nis vero alia dimidia debeatur licet dispar sit eorũ numerus. Hoc scilicet quando ĩ eodem gradu simul cõcurrũt paterni et materni. alioquin is q̃ defuncto primior est siue pat̃n⁹ siue maternus fuerit admittetur.

Pat̃ an excludat auũ mat̃nũ et econtra ĩ successiõe filij ab intestato?

¶ Additio. Ex hoc vltimo dicto dñi Rolandini habes: si titius decesserit relictis patre et auo mat̃no vel ecõtra q̃ proximior in gradu et sic pater admittetur exclusso auo mat̃no/quod videtur probari. ĩ auc. defuncto. C. ad tertudum dicit ibi tex. salua grad⁹ sui progatiua. et similiter in corpeyn de lumitur dicta auc. Sz aduerte q̃ Ja. bu. ĩ. d. auc. defuncto vt refert ibi Bal. tenuit cõtrariũ volens q̃ pariter admittentur. Nec obstat fim eum text⁹. in. d. auc. defuncto/dum dicit salua grad⁹ sui prerogatiua: qz hoc ĩtelligẽdũ est q̃ ille q̃ prior est in linea pat̃na excludat alios inferiores ex eadẽ linea. z eodẽ modo prior ĩ linea materna excludat sequẽtes in eadez linea mat̃na. Exẽpli grã pater excludit auũ paternũ qz primior ẽ. et mat̃ excludit auiã maternã: et probat ipse Jaco. tali rõne. de natura correlatiuor ẽ/vt posito vno ponatur z reliquũ. vt. l. vrãm⁹. ff. de fideiusso. mõ sic est q̃ si fili⁹ mortuus nepos succedit in ei⁹ locuz q̃tum ad auũ et efficit in p̃mo gradu. vt. ĩ. satis ptz: ergo z ecõuerso auus fiet ĩ p̃mo gradu mortuo filio q̃tum ad nepotẽ et sic videt fim eũ q̃ debeant parit̃ succedere Blo. tñ. ĩ. d. auc. defuncto et glo. in verbo primo. in. ĩ. si igit̃ defunctus descẽdentes. ĩ. d. auc. de here. ab intest. tenẽt cõtrarium quas glosas sequitur Bal. in. d. auc. defũcto. nec obstat fim eũ ratio Jaco. bu. arguẽtis de natura correlatiuor: qz illa nõ est vera/magis esset debet hereditas descẽdentib⁹ q̃ ascẽdentib⁹ et pleniori iure. vt in auc. ĩ successiõe. C. d̃ suis z legitimis. Conclude ergo q̃ auum maternũ excludit pat̃ z ecõtra. p. d. auc. defuncto/z in corpe vñ sumitur. et hoc vult dñs Rolãdin⁹. ĩ. in versi. hoc scz quãdo ĩ eodẽ gradu. zc. ita tenet etiam Ange. are. in. ĩ. preferũtur. isti. de senatusco. ter. vbi addit: etiam in bonis quesitis a matre vel linea materna vl̃ ecõtra ĩ casu ecõtrario. q̃d ẽ notãdum.

Hereditas pleniori iure debet descẽdẽtibus q̃ ascẽdentibus.

¶ Sed hic potest dubitari de pulchra q̃stione. Pone mat̃ superest et au⁹ z auia z frat̃ vtrunq̃ coniunctus defuncto/ mat̃ repudiat / an tota ei⁹ ps accrescat fratri: an vero vocabũtur cuz fratre auus z auia? Mathesillan⁹ vt refert Ange. are. in. d. ĩ. preferũtur versi. sed hic põt dubitari zc. dicit q̃ cũ fratre vocabũtur auus z auia: quia paria sunt repudiare z mortuum esse vel nunq̃ fuisse heredẽ. ar. l. i. C. quando nõ pe. par. et facit fim eundem Ange. l. ij. ĩ. sed si sit consanguinea. ff. ad ter. simile nota. Cy. in auc. taq̃. C. de cõmunia de successi. simile etiam notatur per docto. z maxime per Bar. in. l. quotiẽs. ff. de here. isti.

Pat̃ et mat̃ an semp eq̃lit̃ succedãt filijs ab intestato.

Premissa que dicta sunt de parẽtibus patre scilicet z matre q̃ pariter et equaliter succedant filijs limita pcedere in bonis acquisitis aliunde q̃ a pre vel matre aut eorũ linea. In bonis vero que a patre vl̃ ab aliquo de linea paterna prouenerũt ad filium solus pater succedit exclusa matre: z econtra in quesitis a matre vl̃ de linea materna sola mater succedit exclusso patre/ita tenet Bar. in. l. q̃d scitis. ĩ. sinautẽ. C. de bo. que libe. z idẽ Bar. in auc. itaq̃. C. cõta. de suc-

ces, et dicit pro hoc esse casum singularem. in. d. §. sin autē. qui nō reperitur alibi. istud sequitur etiam Ange. are. in §. preferuntur. insti. de senatusco. ter. in. 1. col. versi. et hec procedunt. Sed Bal. in auc. defuncto. C. de senatuscon. ter. et idem. in. d. l. quod scitis. tenet cōtra Bar. per. d. auc. defūcto. et textum ī corpore. vū illa auc. sumit vbi non fit aliqua distinctio rerū sed solūmodo graduū. et ideo eq̄liter succedere debent. Nō obstat ꝗm eum. d. l. qd scitis. in §. sin autē. quia illa loquit in lucris nuptialibus ad hoc vt parentes sint prō priores in dādo: sed in ceteris bonis vndecūq; quesitis pariter succedūt. hec ille. Sz aduerte q̄ opinio Bar. videt magis eq̄ et rōni ꝓsentanea ⁊ facit pro ea §. i. ibi/ q̄ eiñ iuidia. insti. per quas pso. vo. acqui. Circa pmissa etiam aduerte q̄ licet pater ⁊ mater si supsint pariter succedāt defuncto/ ꝗm tamē distinctionē. ē. dictā/ nichilominus tamē si filius vel filia q̄ vt̄ que decedit erat in potestate patria propter eius mortē nō extinguitur vsufructus bonorū aduentitiorū quē regularit̄ habet pat̄ in aduēticijs filij sui ī potestate existentis. vt. l. cū oportet. in pncipio C. de bonis q̄ liberis. probatur: q̄ morte proprietarij non extinguit̄ vsufructus. vt. l. iij. C. de vsu et vsuf. ⁊ l. necessario. §. fina. cū similibus. ff. de peri. et cōmo. rei vendi. licet Placē. dixerit cōtrariū. sed ipsi⁹ opinio in hoc cōmuniter reprobatur: vt per glo. i. d. l. iij. ⁊ glo. in. l. ij. C. de bonis mat̄nis/ q̄s glosas sequūtur cōiter doctores. Aduerte circa pmissa q̄ licet regularit̄ mat̄ succedat filio suo ab intestato hoc tamen fallit in casu puta si filio pupillo intra annū tutor ē non postulauerit: vt̄ in locū remoti vel excusati non petierit vt in §. fina. isti. de senatusco. ter. Sed nota q̄ ad hoc vt mat̄ co pretextu a successiōe filij repellatur multa requirūtur. Primū q̄ mater eēt maior. xxv. annis. Secōz q̄ filius moriatur ī pupillari etate. Tertiū q̄ pupillo esset expediēs habere tutorē. Quartū q̄ mater nō fuerit in negligentia. Quintū q̄ nulla causa excusari possit. ista habentur in. l. matres. et in. l. omnē. C. ad tertu. ⁊ l. ij. C. si aduer. delictū. hec dominus Christo. porcius. insti. de senatuscon. ter. in fi.

Mat̄ vt ppr̄ tutorez nō postulatū puer successiōe filij ab intestato/ multa requiruntur.

¶ Aduerte q̄ omnia premissa pcedunt quādo parēs quivult succedere ab intestato non transiuit ad secūda vota/ hoc ē ad scōz matrimonium: post finitum illud matrimonium ex quo sunt nati illi liberi defuncti de quorū successiōe agitur. Vbi autē trāsiuit ad secūdas nuptias occurrunt plures casus difficiles. ⁊ ideo p clara enodatione sic distingue: aut loq̄mur in matre: aut in patre: aut in alijs ascēdentib⁹ maribus vel feminis Primo casu quādo loquimur in matre/ tunc aut mat̄ habebat vnū solum filium et illi succedit ab intestato pleno iure etiā quo ad pprietatē. licet viuente filio transiuerit ad scōa vota. vt. l. femine in fine. C. de secū. nup. q̄uis glo. ī p̄ bo filij. ī auc. ex testamēto. C. illo titu. sentiat cōtrariū. Sz Bar. ibi reprobat illā glo. dicēs. se quinq; vicibus consulendo et iudicando dixisse contra illam glo. dic vt ibi per euz. Aut mater habebat plures filios vel filias ex eodē matrimonio genitos: et tunc hodie ꝗm ius nouissimū siueipa transiuerit ad secūdū matrimoniū ante mortem alicuius filiorū: siue post mortem vnius: potest filio moriētis ab intestato succedere pleno iure quo ad omnia bona que ad filium peruenissent aliunde q̄z ex substantia

Parentes ad secūda vota transeuntes quēadmodū liberis suis ab intestato succedant.

Vsufructus aduēticiorū nō extinguitur morte filij.

Mat̄ aliquā p̄uatur successione filij sui ab intestato decedentis.

paterna.illorũ autem que ad eos peruenissent ex substantia paterna/ipa solum vsumfructũ habere debet.vt i auc.de nup.§.hinc nos alia.versi.sinautẽ intestatus. col. iiij.nã licet text⁹ ibi dicat vsum/ tamẽ debet large ĩtelligi vt exponatur vsum/id est vsumfructũ.vt ibi dicit glo.i ꝓbo vsum.pro qua est textus.in.l. mater. C. ad ter. ⁊ hec de ꝑmo casu.vide circa premissa ea que dicit Ange. are.i d. §.preferũtur.insti.de senatusco. tertu.in versi.ex hoc ergo.cũ duobus sequentibus versiculis. Secundo casu quando loq̃mur in patre res est satis dubia.glo.in verbo delata.et ibi Bartho.i.d. l.femine ponunt/vbi dicta glo. tenet q̃ idẽ in patre/q̃ ꝯ in matre transeunte ad secũdũ matrimoniũ. idẽ tenet Azo.in summa i fine.in versi.item quecunq̃ dicta sunt. C. illo titu.quod sequitur ibi Bartho.⁊ facit ꝑ isto tex.in auc.de nuptijs §.si vero expectet/ibi duz dicit ⁊ hec cõmunis mulieris ⁊ viri mulcta fit.et facit tex.in auc. vt fra. filij.ibi et similes penas esse in viro ⁊ muliere.col.ix.facit etiã pro hoc.quia econtra statutum penale in patre extẽditur ad matrem vt notat glo.in verbo minus ausuras.i.l.quisquis. C. ad legẽ iuliã ma.idem tenet Bartho. in ꝑmisso casu.in.l. de emãcipatis per illum textum.C. de legi.here. videlatius per Ange.are.in.d.§.preferunt.ꝓsi.secũdo casu qũ nos. ⁊c. ⁊ ꝑ Jo.and.i addi.ad spe.d secũ. nup.i rub.et plene ꝑ Mathesillanum in tractatu suo de success. ab intesta.i sedo articulo ꝓncipali. ⁊ hec de secundo casu. Tertio casu qũ loq̃mur in alijs ascẽdẽtib⁹ maribꝰ vl femmis/tũc videt esse dubiũ.nã prima facie videt q̃ ꝑ trãsitũ ad secũda vota nõ priuent ꝑ pietate aliquoꝝ bonoꝝ obuenientium ꝑ successionez ab itestato:qz text⁹ q̃ ꝓncipaliter i hac materia sunt loquũtur solũ d mre ad secũda vota trãseunte.vt.d.l. femine §.illud.C.de secun.nup.et.l.mater.C.ad tertu.⁊ §.hinc nos alia. versi.sinautem intestatus.in auc. de nup. Sz Ange.are.vbi.s.ꝓsi. tertio casu dicit q̃ cõtrarium est verius/per tex.i.l.generaliter. in principio iuncta ibi glo.i.C.de secun.nup.⁊ tex.in.l.si tñ.et in auc. vxore/illo titu. Itẽ quia in illo casu est maior ratio / cum magis sit debita hereditas filij patri et matri q̃z auo auie proauo ⁊ proaue. vt in auc.defuncto.C.ad tertu.⁊ dixi.s.in ꝓncipio presentis additionis.vnde si pena ꝑuationis nude proprietatis imponitur matri vel patri transeunti ad secũda vota.vt.s.dixi.multo fortius credẽdum est cã imposita fuisse auo et auie.ita dicit Ange. are. vbi.s. Et nota circa ꝑmissa q̃ sicut mater trãsiens ad secũda vota ꝑuat tñ ꝑpietate illoꝝ bonoꝝ q̃ obuenerũt filio ex pre/⁊ nõ illorũ q̃ ab auo vel auia puenerũt/vt probat Bar.i auc.ex testamẽto.C.de secũdis nup.ita auia ad secũm mrimoniũ trãsiẽs solũ pdit ꝑpietatẽ illorũ q̃ a marito suo/hoc ẽ auo defuncti ad ipm defunctũ puenerũt:ita tenet i effectu Ange. are. vbi.s.quẽ de hoc et alijs ꝑmissis vide latius.Gerardus mulert.

¶ Si autẽ cõtingat q̃ nullus ex ascẽdẽtib⁹ supsit sed solũ supsint collaterales/tũc vocabuntur primo fratres et sorores vtriq̃z ꝓuncti defuncto.i. qui ex eodẽ patre et matre nati sunt in capita:etiaz cũ eis vocabunt ꝑsimilũ fratrũ ⁊ sororũ premortuoꝝ filij/secz in stirpes.vt.§.si igit defunct⁹ neq̃z descendentes.et.§.si aũt defuncto.i auct.de here. ab intesta.col.ix.et auctẽ.cessante.C.d legi. heredi.

Collaterales quẽadmodum succedant.

Filij fratrum et sororum premortuorum an succedant in capita an i stirpes cum sine patruis aut amitis succedunt?

q si premortuorum oim fratrū et sororū filij soli sine patruis vl amitis superessent tūc vocarent in capita et nō in stirpes. licet secus sit in nepotib⁹ natis ex filijs. vt. s. habet in versi. sed si cum predictis.

¶ Additio. Istud dictū dñi Rolandini volentis q filij fratrū sine patruis vl amitis succedētes/ succedāt in capita et nō in stirpes tenet etiā dñs Azo. i sūma. C. de legi. here. et recitat illa sua opinio p glo. ij. i auc. cessante / illo titulo et p glo. in verbo antiqtas. i §. sic tñ. z p glo. in verbo fuerit. in §. si aūt defuncto. in sepedicta auctē. de here. ab intesta. et tenet glo. in §. fina. insti. de here. q̄ ab intesta. defe. et glo. in §. hoc etiā. circa fi. insti. de legi. agna. succes. Sed ad uerte q dñs Accursi⁹ in. d. glo. in verbo antiqtas et alibi tenuit cōtrariū p tex. in §. ex diuerso. versiculo. hmōi ꝓo. et §. si vero neqz. in d. auct. de here. ab intesta. qui tex tus vident innuere q filij fratrū etiā si sine patruis succedant vocantur in stirpes et non in capita Adde q hoc sequit. Bar. in auct. cessante. C. de legiti. here. et etiaz in corpore vnde sumit illa auctē. et idē lati⁹ in. l. post ꝓsanguineos §. hereditas. ff. de suis. et legiti. vbi dicit se habuisse hanc questionez de facto et tenuisse ac tenere opinionē Accursij tanqz verā tenet ēt eandē Ly. z multi alij i. d. auctē. cessante. idē cōsuluit Bal. in q̄stione facti: vt ipsemet refert in dicta auc. cessante. idez tenuit Mathe. de mathesilanis doctor solēnis bono. i suo tractatu d̄ succes. ab intesta. in versi. scdo dubitat an quādo ad successionē et sequit. d. Frā. de rāpo. bononiēsis. vt refert Ang. in §. cū filij⁹. in fine insti. de here. q̄ ab intestato defe. z probat hec opinio sm eos p tex. in §. si vero neqz fratres iūcto §. illud. in. d. auc. de here. ab intesta. et hec opinio in cōsulendo et iudicando est tenenda. vt dicit Chri. por. insti. de legi. ag. suc. in §. hoc etiā sup glo. in verbo supstites. licet alia opinio scz Azo. quā. s. tenet dñs Rolan. videat subtilior in disputando sm eundē. d. Christo. Motiua pro vtraqz opinione vide late p Ang. are. in. d. §. cū filius. et p Bar. in. d. §. hereditas vbi pulchre soluit motiua Azōis Sz aduerte q Bal. l. gēdo dictā auctē. cessante tenuit opinionem Azo. quā etiaz tenet Saly. ibi. tñ nō recedas ab opinione Accursij Bartho. et sequatur ꝓpter eorum immensam auctoritatē: sz ꝓclude cū illis q filij fratrū nō solū quuz vna cū patruis veniūt: verū ēt cū sine patruis succedūt/ succedūt i stirpes et nō i capita. hāc opinionē tenet ēt Dy. in tractatu suo de succes. ab intesta. versi. sz pone q aliqs decessit. ꝛc. Intellige premissa sz eundē Bar. in. d. §. hereditas: quādo tractat de successione alicuius ex patruis vel auunculis. Si vero tractat de successione aliorū tunc succedūt in capita. vt dicto §. si vero neqz fratres. Berardus mulert.

¶ Idcis itaqz sic succedentibus vt dictū est/ excludent fratres et sorores ex altero tantū parente cōiuncti defuncto. et similiū fratrū et sororum filij. verū tamē si intestatus non relinquat fratres vel sorores vtrinqz cōiunctos vel cō similiū fratrum vel sororuz filios sed relinquat solummodo fratres et sorores ex altero tantum parēte coniunctos illi ad eius successionē admittent z cū eis ꝓsimiliū fratrū z sororū filij i stirpes Porro si huiusmodi ab itestato moriēti nulli⁹ oīno supsit frater vl soror siue ex vtroqz siue ex altero tantū parente cōiunctus vel nullus ex

Fratres aut sorores ex altero tñ parēte ꝓiuncti d̄functo qñ ad eri⁹ successionē ab itestato admittant

eorū liberis/si supsint alij collaterales:tūc laxatis habenis cōcurrit successio regla gñali / vt q̃ poz est gradu potior sit in successione/ sublata oī differētia sexus patrie ptātis z cognatiōis:z succedēt in capita. Ceterū sciēdū est q̃ si is q̃ moriꝝ itestat⁹ relinq̃t simul parētes suos z fres suos:tūc pr̃ z mr̃ vl alter eoꝝ q̃ supest :aut his, pre mortuis au⁹ z auia/vel q̃libet alt de parētib⁹ q̃ fuerit in ascēdētiū linea primior/z fratres z sorores vtriq̃ coniūcti defūcto ex equis portionib⁹ ī capita vocabūtur.cū q̃b⁹ z simulū fratrū z sororꝝ p̃mortuiorꝝ filij succedēt ī stirpes:exclusis fratrib⁹ z sororib⁹ ex alto tm̃ parente coniūctis.hij cm̃ fres nō succedūt cū ascēdētib⁹ sz repellūtur ab eis .pbāt oīa p̃missa.ī auc. de here.ab ites.ve.q̃si p totū.et in auct.vt fra.fi. col.ix . Intelligas aūt illū parentē primiozēkē gradu defūcto quē null⁹ p̃cedit.i.int quē z defunctū null⁹ erat medi⁹. vt.ff.de verbo.sig.l.proximus.

Fratres ex altero tm̃ parente nō succedunt cū ascēdentibus.

¶ Additio. Habes ex p̃dictis q̃ fres defuncto vtriq̃ coniūcti nō excludūt oīno auū vel auiā defuncti/imo pariť admittūtur. Nō obstat tex.ī auc.defuncto.C.ad terdū dicit fres admitti cū ascēdentib⁹ in gradu primis: q: hoc itelligiť scz quos null⁹ parēs p̃cedit. ita tenet glo.in.d.auc.defūcto. et sequtur ibi Bar.z glo.in ꝓbo primis.in.§. si vero cū ascēdētib⁹.in sepe alle.auc.de here.ab itesta. et sequtur Azo.ī sūma.C.de legi. here.z cōiter doc. Nōnulli tm̃ ōriuz asseruerūt vt lz videre p.d. Azo. vbi.s.et etiā p glosas. s. citatas. Adde iuxta p̃missa q̃ qm̃ fres vel sorores vel eoꝝ filij succedunt defuncto simul cū ascēdentib⁹ nūq̃ partiū tāgētium eos acq̃riť vsufruct⁹ parētib⁹ in quoꝝ ptāte sūt z cū quibus simul succedūt.vt.d. §. si vero cū ascendentibus. et ibi ponitur ratie.licet alias regulariter pater habeat vsumfructū aduētitiorū filij sui in ptāte existentis.vt.C.de bonis q̃ li.l.cū oportet.in p̃n.z tetigi.s..sunt z alij casus spāles in q̃b⁹ hoc fallit q̃s ponit glosa.in ꝓbo vsumfructū.ī.§. i.ist.p quas pso.vobis acq̃.z glo. in auc.idez est.C.de bonis q̃ libe: z etiā glosa.ī ꝓbo parētib⁹.ī auc. vt lice.ma.et aute.post principiū col.viij.vbi vide. Adde p̃terea iuxta p̃missa q̃ p̃uilegiū datū filijs et filiab⁹ fratrz vel sororis vtriq̃ cōiūcti vt simul cum ascēdentib⁹ ac etiā cū fratribus defuncte pso ne ab intestato succedere possint/ nō debet extēdi ad nepotes vl p nepotes fratris vtriq̃ ꝓiūcti defuncto.vt ē glo.ī auc.post fres.ij C.de legi. here.q̃ approbat z firmat. Ange.are.ī.§. p̃ferunť.insti. de senatusc̄ō.tertu. nā appellatione filij nō cōtineť nepos maxime in materia exorbitāti. vt est tex⁹ insti.q̃ testa.tu.da.p̃nt.§. fi.et de senatusc̄ō.ozfi.post p̃ncipium.ita vult etiā ī effectu Speculū.ī titulo de succes.ab itesta.in ꝓsi.q̃d si aliq̃s decedit.vt apte ibi ostēdit Johan.and.in addi.q̃ tene menti. Gerardus mulert.

Nepotes fratris vel sororis an simul cū ascēdētibus aut fratrib⁹ defūcte pso ne ab itestato succedant.

¶ Sed q̃d erit si relinquat aliq̃s fres quosdā vterinos tm̃ z q̃sdaz cōsanguineos tm̃: Respōde q̃ in reb⁹ maternis p̃ferūtur vterini/z in reb⁹ paternis p̃ferunť ꝓsanguinei. vt.C.de legi.here.l.de emancipatis.in fine.

¶ Additio. Ita dicit etiā Dy.in tractatu suo de succes.ab intestatus. versi. sed pone q̃s moriť sine liberis ꝛc.vbi subdit q̃ in alijs bonis aliūde q̃sitis succedūt eq̃liter.nazquantū ad illa bona sublata ē differētia cognationis siue agnationis.vt in auc.itaq̃.C.cōia de succes.lz Pla.vt ipse Dy .etiā refert

Usumfructuz aduentitiorꝝ in q̃bus ca sib⁹ non habeat pater.

Frater vtrinq; ꝓiunct⁹ ꝑferetur ab intestato fratrib⁹ ex altero tm̃ parẽte.

vbi.s̃.cõtra tenuerit in hoc.¹ Sed quid si q̃s decedat relicto vno fratre ex pte matris tm̃/ & alio ex pte patris tm̃/ et tertio ex vtroq; parente qualiter succedent isti? Respondeo fm Azo. in summa.C.de legi.here.q; ille q̃ est cõiũctus ex vtroq; parẽte succedit in oib⁹ bonis tã p̃ris q̃ mr̃is et in aliũde quesit;/ alijs duob⁹ fratrib⁹ exclusis.& ē ratio/ qz iste habet duplex vinculũ/ scz paternũ & maternũ.merito ergo ꝑferetur illi q̃ non hz nisi vnũ.vt.d.auc.itaq;.C.cõta ꝑ succes.& in auc.de cõsan.& vte.fratribus.circa medium.col.vi.ita dicit et tenet glo.in auc.post ffes.i.C.de legi.here. & glo.i. d.auc.itaq;. vbi glo.ponit p̃missã rõnẽ.Addẽt glosã pulchrã i ꝓbo meliores.i d.auc.de ꝓsan.& vte.ffib⁹.& Dy. in.d.suo tractatu de succes.ab intesta.versi.quid si decedit relicto fratre.&c.Gerardus mulert.

¶ Nunc demũ scias q; filiofa.ab intestato moriẽti hñti castrẽse vt quasi castrẽse peculiũ succedũt liberi eiꝰ exclusis ascẽdẽtib⁹ & collateralib⁹ defuncti. & si liberi non supsint vocãtur ascẽdentes/ et cũ eis ffes.vtrinq; ꝓiuncti. Defũcto vero filiofa. q̃ habebat aduẽtitiũ in iure qꝫ habebat i aduẽtitio eodem modo et ab eisdẽ succedit vt dictũ est.vt in auc.de here.ab itesta.§.si q̃s igitur descẽdẽtiũ.et.ff. de castrẽ.pe.l.ij.et instit.q̃. nõ est p̃ missum fa.testa.§.si vero itestati.

¶ Additio. Vide que dixi.s̃.isto tractatu in additiõe q̃ incipit. ex hoc vltio/dicto.i.iij.colũ.ibi circa p̃missa etiã aduerte &c. ¶ Sed reuoco nunc in dubũ vsq; ad q̃tũ gdũ successio ab itestato ꝑferat. Rñde q; olim erat differẽtia inter agnatos & cognatos.vt licet videre.in.§.vltimo.ish.de succes.cog. sed illa differẽtia ē hodie sublata vt.s̃.sepe dictũ est.vñ hodie/ siue agnati/ siue cognati oẽs vsq; ad.x. gradũ succedũt. de quo vide pulchram glosam hoc firmãtẽ.in.d. §.vltio.& glo.in ꝓbo cognatos.i §.si ꝓo neq; ffes.i sepe alle.auc. de here.ab itesta.quas glosas. vt refert Ange. arc.i.d.§.vltimo.ap probãt doctores.tenet etiã Azo. in summa.C.ꝑ legi.here. Sed in iure feudali vsq; ad septimũ gradum succeditur. vt i titu. qui feudum dare pñt.§. hoc autẽ sciẽdũ. & in ti.de successio.feu.§.hoc q̃q;. Hodie tũ iure nouo in mascul descendẽtibus feudi successio i infinitũ extendit.vt ē ter.in.d.§.hoc autẽ.in fine. Itez in iure pronat⁹ vsq; ad ĉntũ gdũ succedit.vt isti. de succes.liber.§. multis autem¹. Et nota circa p̃missa q; in successionib⁹ seruat cõputatio iuris ciuilis.i matrimonijs vero iuris canonici.vt.xxxv.q.v.ad sedem. diuersimode eiꝰ fit computatio graduum iure canonico et ciuili. vt patet.i.d.c.ad sedẽ. Vñ dicit Jaco.bu.vt refert Jo.an.i addi. ad Spe.i titu.de succes.ab itestato. versi.sed an filij ffes.q; statutũ ciuitatis in materia successionũ tractans de gradib⁹/ intelligit q; computẽtur fm ius ciuile/ vt sic cõstitutio supplẽs corr gẽs interpt ãs et declarãs co mõ sumat quo ius suppletũ correctũ &c. vt i auc.de filijs ante dota.instru.na.asi finẽ col.iij.facit.ff.si q̃s testamento liber eẽ ius.fue.l.i.§.hec actio. Eadẽ ratiõe fuit determiatũ.vt idez Johã.and.vbi.s̃ refert: q; si statutũ ciuitatis penã iponat ꝓhentib⁹ matrimoniũ in quarto gradu vel exteriori/ rõne subiecti intelligitur id de cõputatiõe canonica. Si autẽ in materia cõi fiat statutum vniformem per ẽpz & cõmune/ q̃ libet horũ in suo foro computationẽ recipiet. puta ne accusans testes p̃ducat attinẽtes sibi gdu

Succesio ab intestato vsq; ad quotum gradum deferat

Feudi succesio vsq; ad q̃tũ gdũ extẽdatur

Gradum computatio q̃ fiat fm ius ciuile et q̃ fm ius canonicum

tertio vel citeriori/ vl huic simile facit qd nota .r. distinc. pstitutiones. ⁊ de testa. cū esses. ⁊ in Spe. de dispu. ⁊ alle. §. porro. ad finē. et dixit idē Johā. and. in. c. j. de no. ope. nō sup glo. ij. Habes nūc ex pdictis colligere q̄ in successione ab intestato pma cā est libtorū. se cūda ascendentiū vsq̄ in ifinitū. vt. l. quiq̄ litigādi. ff. d in ius vo. tertia trāsuersaliū/ q̄ vsq̄ ad decimū graduz/ siue agnati siue cognati sint/ hodie succedūt. vt. s. pbatū est. Istis aūt deficiētib⁹ succedit fiscus. vt. l. j. et. l. vacantia. C. de bo. vacan. et ico⁹poza. libro. x. Aduerte tamē q̄ sunt alique pso ne q̄ licet nō sint de suprādictis/ mi chilomin⁹ tñ excludūt fiscū. vt puta cōiunx psone defuncte. illa enī legitimis deficiētibus vocat ⁊ pre ferr fisco. vt. C. vñ vir ⁊ vxor. l. j. Immo ēt extātib⁹ legitimis in casu admittit vt tāgā lati⁹. J. in addi tiōe icipiēte. adūte q̄ hic. Itē fiscū excludit soci⁹ liberalitat⁹ ipsa lis. puta si duob⁹ cōiter aliqd ab ipatore datuz est/ alto siue herede decedēte/ id qd datū est ad alterū superuiuētē/ nō ad fiscū ptinebit. vt. l. vni. C. siipe. libe. soci⁹ sine he re. decess. li. x. Item curia aliudq̄ collegiū licitū fisco preferr. vt. C. de here. ōcu. p totū. ⁊. l. si q̄s pbt. C. d epis. et cle. Preferr ēterea fisco patron⁹. vt insti. de succes. libertor. p totū. Itē substituti ⁊ co heredes pferūt fisco. vt. C. de cadu. tollē. §. his ita. suprādictas psonas enūerat glosa. idbo legitio. in. d. l. j. C. de bo. vacan. lib. x. Ad de pdictis casum auc. oēs pegrini. C. cōmunia de successio. nā ibi habes casū in q̄ (vt dicit ibi Bal.) succedit xps ⁊ nō fiscus. Et nota dictā auc. p pegrinis quibus multū ē ppitia. et dicit notabilit dñs Alexander de Imo. in addi. suis ad Bar. ibi. post Angc. ⁊ Pau. de castro. q̄ pegrini possūt testari cū duob⁹ testib⁹ sicut milites/ ppter liberā facultatem eis datā. in. d. auc. ibi liberā habēt facultatem. qd est notādū. ¶ Premissa in laicis locū sibi vēdicāt. De clericis autē scias breuiter q̄ si cleric⁹ moriat intestat⁹/ in his q̄ ab eccl'a vl intuitu ecclie acq̄situm succedit ei ecclesia hēat vl nō hēat agnatos siue cognatos. imo nec testamēto de his bonis disponere pōt. vt in c. i. in fine. ⁊ c. ad hec. ⁊ c. q: nos. in fi. de testa. viuens tamen. et sui compos potest moderare aliqua de bonis ipsis nō rōne testamēti/ sed elemosine iutuitu erogare in egritudie pstitut⁹. d. c. ad hec. ij. respō. ⁊ c. relatū. ij. versi. licet autē eo. titu. Ex quo nota practicā quā seruare debet cleric⁹ si de rebus ecclie vult aliquā intuitu elemosine/ aut p remunerationez seruitij erogare/ vt actualiter donet dū viuit/ qd pōt: dūmodo moderate: per. s. allegata iura. non autē relinquat conferendū post mortē suaz qd nō pōt. d. c. ad hec. rationē diuersitatis vide ibi p Panor. Et hoc de bonis pueniētibus ab ecclesia vel eius intuitu. In bonis autē aliunde quesitz ab intestato succedūt psanguinei. vt auc. licētiam in fi. C. de epis. et cle. et. xij. q. vlti. c. vltio. cū similibus. Si vero non habeat psanguineos/ succedit eccl'a. d. c. vltt. ⁊ c. j. de succes. ab intesta. vbi vide latius per glosam ⁊ scriben. et p docto. in. d. auc. licentiā. Berardus mulert.

¶ Vlso de successiōe liberorū legitimorū ⁊ naturaliū/ et parētum eorū: restat nūc videre q̄liter et in quantū succedāt ab intestato filij nāles tñ/ ⁊ eis succedat. pro cui⁹ noticia scādū ē q̄ si q̄s ab itestato moriēs/ carēs legitima sobole liberorū/ vl' legitima cōiuge/ relinquat filios nāles tñ ex cōcubina legi-

Fiscus qñ succedat descendentib⁹ ab itestato.

Peregrini testari possūt coram duobus testibus.

Clericis ab itestato moriēt̄ibus q̄s succedat

Cleric⁹ volēs de rebus ecclesie intuitu elemosine relinquere quam practicā seruare debeat.

Filij naturales tñ/ quēadmodū pēt succedant

tima natos/ipsi nãles vna cũ mre eorꝫ in duas vncias pfne substãtie equalitē admittunt. Si vero supsit vel legitima liberorꝫ soboles vl saltē legitima ꝓiũt/ nãles tunc in aliq̃ non succedũt: et est verũ q̃ licet cõiunx nõ succedat/ipsa tamē facit q̃ naturales repellũtur

Regula si vnico vincẽtẽ te ꝛc. aliq̃ ñsit ea

¶ Additio. Aduerte q̃ hic fallit regula/ si vico vincẽtẽ te/p consequẽs vnico te. vt. l. de accessionibus. ff. de diuer. et tẽpo. præscrip. nã naturales excludunt agnatos q̃tũ ad duas vnicas. vt. §. si quis aũt i. auc. q̃. mo. na. effi. sui. ꝛ agnati vincũt vrorẽ. vt. l. j. C. vñ vir et vror. tñ naturales nõ vincũt vrorẽ. vt. §. dicit dñs Rolan. ꝛ pbat in. d. §. si q̃s aũt. Cessat ꝑ crea dicta regula in multis alijs casibus enũeratis p glo. in verbo coniuge in dicto §. si q̃s aũt. Et q̃ vror nõ

Cõiunx supstes q̃ñ succedat ab itestato:

succedat/verũ est nisi deficiẽtib⁹ oibus agnatis ꝛ cognatis: tunc ei succedit ꝓiũr supstes. vt. C. vnde vir et vror. l. j. ꝛ tetigi. §. Vel nisi quãdo matrimoniũ fuit sine dote ꝛ cõiunx ꝓmoriẽs sit locuples superuiuẽs vero laborat inopia. tũc eni licet extẽt filij defuncte psonetã ex eodẽ matrimonio q̃ ex alio/ cõiunx supstes succedit i quartaꝫ partem si liberi nõ sint vltra tres alias succedit in virilẽ portionẽ. vt tñ eiusdẽ matrimonij liberis si extiterit ppietatẽ seruet. his ꝓ nõ extantib⁹/vel si nullos habuerit potietur etiam dñio: ꝛ imputabitur legatum in talem portionẽ. probãtur premissa. in auc. preterea. C. vñ. vir et vror. Ber. mu.

Filij nãles non succedẽtes pri pasci debent a legitimis successoribus.

¶ Verum est tñ q̃ vbi naturales vel p legitimã sobolẽ/vel p legitimã cõiugẽ repellunt: pascitũ debẽt in vita eorꝫ a legitimis defuncti successorib⁹ arbitrio bonviri. pbant oia premissa. in auc. q̃. mo. na. effici. sui. §. si q̃s aũt defunct⁹. vsq̃ ad §. de nepotib⁹ eiusdem naturalib⁹. col. vj. ¶ Econtra ꝓ sicut quotiẽs ꝛ inquantũ succedũt naturales filijs parentib⁹ suis/ita totiẽs ꝛ intantũ succedunt parẽtes liberis suis nãlib⁹. vt eadẽ vl par ratio pietatis seruet in eis. vt. ff. de inoffi. testa. l. nã ꝛ si parentib⁹.

¶ Additio. Et pbat clare i auc. qui. mo. natu. effi. sui. §. de nepotib⁹. vbi dicit q̃ eadẽ mensura qua parentes pspiciunt naturalib⁹ filijs/ꝛ ipsi parentib⁹ cõpẽsent/ siue in successionib⁹ seu in alimẽtis Berardus mulert.

¶ Premissa pcedũt in pte Matri autẽ intestate morienti succedũt naturales ei⁹ quos ex cõcubinatu legitimo peperit: ꝛ etiaꝫ q̃ plus est pariter cũ legitimis. imo etiã si vulgo q̃siti sint: dũmodo nõ ex adulterino aut incestuoso vel nephario coitu nati sit/ matri succedunt. vt insti. de senatuscõ. orfi. §. nouissime. ꝛ C. eo. l. si qua illustris. ꝛ §. fi. in auc. quibus mo. na. effi. sui. col. vj. Fallit si mat erat illustris: tũc ei vulgo q̃siti illustri matri cũ legitimis nõ succedunt. sec⁹ in naturalib⁹ ex licita cõsuetudie ab hoie libero pcreatis. illi ei etiã ad successionẽ. illustris matris cũ legitimis admittũt. q̃ uis mulieres ꝛ illustres ꝛ ingenuas. q̃b⁹ castitatis obseruatio pcipuuꝫ debitũ est: eiusmodi ples habere satis iniuriosum sit/ satisq̃ acerbũ. pbant premissa in. d. l. si qua illustris. Sic ecõtra filio naturali et etiã vulgo quesito mater abintestato succedit. vt insti. de senatuscõ. ter. §. vltio. excepta illustri q̃ vulgo q̃sito filio nõ succedit: sicut nec ipse vulgo quesitus matri sue illustri legitimos hñti vt dictũ ẽ.

Filij nãles quẑ admodũ succedãt matri.

Filij vulgo quesiti amꝫ q̃ mfi abintestato succedãt

¶ Additio. Ita vult glo. in §. fi. institu. de senatuscõ. ter. sed contrariũ puto veri⁹ videlicet q̃ mater illustris indistincte succedat filio suo vulgo q̃sito/ vt infra stati

dicā. ¶ Pro pcedentiū lucidiori enucleatiōe sic distinguere potes dū qrit qlit succedāt filij illegitimi: nā aut sūt nati ex coitu dānato aliq̄ lege ipērali: aut sunt nati ex coitu non damnato aliqua lege imperali seu tēporali. Primo casu nullo modo possunt succedere patri aut matri aut alijs eorūz ascēdentib⁹: quia sunt idigni oī legis beneficio. vt in auc. quib⁹ mo. na. effi. sui. §. fina. col. vj. z in aucten. ex ꝓplexu. C. de incest. nup. z q ēt matri tales filij nō possunt succedere tenet expresse glo. in verbo admitti. in §. nouissie. insti. de senatusco. ofiicia. quā ibi sequūtur Ange. are. Christo. poz. z Jason may. in additio. ad. d. Christo. et ꝓmuniter scribētes. z glo. fi. in. d. l. si qua illustris. quā cōmēdat ibi Bar. C. illo titu. et glo. fi. ī dicta auctē. ex cōplexu. z glo. in verbo participiū. in. d. §. fina. in aucten. qui. mo. natu. effi. sui. facit tex. nū cta glo. fi. ī fi. xv. q. vlti. cū multe et tenet expresse Spe. in titu. de succes. ab intesta. ꝗ si. fz nūqd spurij. et dñs Bolan. s. in ꝗ si. pmissa. pcedūt. z c. vide latiꝰ p Ange. are. in. d. §. nouissime. Et nota q sicut predicti filij ex damnato coitu pcreati nō succedūt parētib⁹ ita nec parētes succedunt eis. vt dicit Ang. are. ī §. pferunt. insti. de senatusco. tertu. ꝗ si. scōm mēbrū principale. ¶ Secdo vero casu principali qñ tales filij sunt nati ex coitu nō dānato a lege tēporali/ tūc subdistīguc: qz aut quer imus an isti possint succedere mri vel ascēdentib⁹ p lineā maternā: aut pri vel ascēdentib⁹ per lineā paternā. Pro io casu aut mater est illustris. aut nō est illustris. si mater ē illustris tūc si tales filij sint pcreati ex ea tāq̄ ex legitima cōcubina/ hoc casu indistincte succedūt/ etiā vna cū legitimis si q̄s forte habeat. vt dicta. l. si qua illustris. aut talis mater illustris genuit huiusmodi filios tanq̄ meretrix: z tūc si legitimos habeat nō succedūt. si vero nō habeat legitimos tunc succedunt vt. d. l. si qua illustris. Aut tales filij sūt pcreati ex nō illustri: z hoc casu indistincte succedūt matri etiā vna cū legitimis nō distinguendo an tanq̄ ex cōcubina vel an tanq̄ ex meretrice pogenuti sint. vt. d. §. nouissime. insti. de senatusconsul. ofi. et d. l. si qua illustrz. ¶ Et aduerte q ecōtrario mater indistincte succedit pdictis filijs/ siue habuerit eos ex coitu meretricali/ siue non vt. l. hac pte. ff. vnde cogna. et §. fina. insti. de senatusco. ter. etiam si sit illustris z habeat legitimos alios. licet glo. in. d. §. fi. dicat cōtrariū: quā sequit dñs Bolan. s. sed cā reprehēdit Ang. are. in dicto §. pferunt. illo titulo. versi. secundū mēbrū. ibi. z hoc est verus. et q dicta glosa male dicat osidit hoc mō. nā q vulgo q̄siti nō possint succedere mri illustri/ iductū est fauore legitimorū z naturaliū qm illis nō extantib⁹ succedūt. vt d. l. si qua illustris. sequit ergo q econtra bñ pōt mater illustris ab intestato succedere suis filijs vulgo quesitis/ etiam si habeat legitimos et naturales: qz absurdū cēt hoc casu matrez excludi ab alijs legitimis/ qui quo ad illos vulgo quesitos sunt fratres vterini tñ allegat. auc. defuncto. C. ad ter. et §. vulgo. insti. de successi. cog. Ad vnum aduerta s̄m eundem Ang. are. vbi. s. q filius natus ex patre ligato et matre soluta/ cum non sit natus ex dānato coitu. vt l. j. C. de adul. est successibilis matri z alijs ascendentib⁹ a matre. z ecōtra. p ea q supra dicta sūt. nō tñ pōt succedere patri ab intestato. per ea que in sequēti membro

Filij nati ex coitu dānato aliq̄ lege tpali nullomō succedūt parentib⁹ ab intestato.

Aff illustris an succedat ab ītestato vulgo q̄sito filio

Filij⁹ natꝰ ex patre ligato z mre soluta ansit successibilis

dicam. hec de matre. ¶ Cū autē querim⁹ an filij nati ex coitu non damnato succedant patri ab intestato/ vel ascēdētib⁹ p lineā paternā/ tunc sic distingue. Aut pat est penit⁹ incert⁹: qd pingit quādo mulier erat publica meretrix: et tūc certū est q alicui tanq patri succedere nō possūt ab intestato: licet nōnulli ita fat.i sint vt huiusmodi filios p suis tractent. vt institu. de legiti. cog. suc. §. vulgo. cū similib⁹. ⁊ sic patet q multomi nus agnatis seu cognatis patris possent succedere tales. Vtē ptz etiā q pater talibus nō potest succedere/ cū penit⁹ sit incert⁹. Aut pater est bene cert⁹/ ⁊ tunc dic vt p dōm Rolan. s. in versi. viso desuccessione. vsq ad versi. p̄missa. Ex cui⁹ dictis habes duo requisita ad hoc vt naturales possint patri ab intestato succedere. Pri mū q nō supsint legitimi. Secūm q nō supersit vxor. Adde tertiuz scilicet q ipa concubina ipsoz naturaliū mater/ vnica et indubitato affectu tracta fuerit/ ⁊ habitauerit in eadem domo simul cum amasio suo. alias si hitauerit seorsum filij nō haberēt hoc priuilegiū succedēdi. nec etiaz legitimarent p subsequens mrimoniū. qd probatur i auc. quib⁹ mo. na. effi. sui. d. §. si quis aūt. col. vj. ⁊ notat glo. in l. pe. ff. de concu. et ibi hoc tenēt Dyn⁹. et Bar. et Specu. i titu. de suc. ab intesta. §. si. et notatria fore. ⁊ c. ⁊ Ang. are. in §. fina. insti. de nup. ⁊ idē Ange. i. d. §. nouissime. isti. d senatusco. orfi. Hoc vez de iure ciuili. d iure ꝓo canonico nō videt tollerādū: qr seqret q magis fauetur peccato diuturno ⁊ continuo q momētaneo. qd esset absurdū: cetū cui est oēz cōcubituz preterq qui fit cum legitima vxore esse petiā mortale. vt dixi. s. i rubri. de spuriis. ergo videt q hodie de iure canonico nō requirit cohabitatio et indubitatus affect⁹ ad hoc vt tales filij ex cōcubina nati possint ab intestato succedere: sicut nec req̄rit hodie ad hoc vt tales filij legitimētur p subsequens matrimoniū. vt expresse tenet Panor. i. c. tāta. q filij sint legiti. magis enim reprobatur canonicū concubinatū q̄ fornicationē simplicem. vt nota. in. c. ex parte. de testib⁹. Postremū requiritur q sint nati ex tali muliere que poterat esse vxor. vt in auctē. de incest. nup. §. dubitatū col. ij. et in auc. vt liceat matri et auie. §. et hoc. colla. viij. ita vult Spe. vbi. s. Ex hoc pōt attētari q filij nati ex clerico beneficatio etiā in minorib⁹ ordinib⁹ adhuc cōstituto/ et cōcubina seu focaria sua/ non potest suo pri succedere: qr rebus sic se habētibus/ hoc est ipso clerico retinente beneficium nō potat talis sua focaria ipi esse vxor. secus si talis cleric⁹ nō erat beneficat⁹/ quia tūc illi vxor esse poterat. ita distinguit. Bartho. i questione qua querit an filius natus ex clerico ⁊ cōcubina sua possit legitimari per subsequens matrimoniū. d qua p eum in. l. pe. ff. de concubi. ¶ Aduerte circa premissa q eisdē modis q̄b⁹ p̄dicti naturales succedūt parentib⁹ suis/ illis ipsis modis succedūt parentes ipsis filijs naturalib⁹. vt dicit dōs Rolan. s. in versi. econtra ꝓo sicut. ⁊ c. et pbatur p iura q̄ibi citaui. Aduerte secūdo q premissa pcedūt in liberis naturalibus primi grad⁹. i. filijs. In liberis autē naturalib⁹ secūdi grad⁹ vel vlterioris. vt nepotib⁹ ⁊ pnepotib⁹/ sec⁹ est. qm illi nō possunt auo aut proauo paterno ab intestato succedere. ⁊ qd plus est filius naturalis et legitim⁹ pcreat⁹ ex filio naturali tm/ nō pōt auo pno ab ite

Filia nāles ad hoc vt pri ab intestato succedāt q rēqrātur.

Cōcubine cohabitatio ⁊ īdubitat⁹ affect⁹ an requirantur ad hoc vt filij ex ea nati pri ab intestato succedant

Filij nati ex clerico i minorib⁹ ordib⁹ constituto an pri ab ītestato succedat?

Nepotes naturales an succedāt auo ab ītestato?

Lex fina. C. ꝺ natu. libe. an sit hodie correcta

stato succedere. vt. l. fi. in fi. C. de natura. libe. que lex etiã hodie remanet incorrecta. vt. ꝺ. §. de nepotibus. in auctẽ. qui. mo. natu. effi. sui qꝺ est notandũ ꝑm Mathesilanũ in suo tractatu de succes. ab itesta. qm̃ multi dicerẽt ꝯrariũ/ inꝑ q̃s est glo. i ꝓbo ꝓposita. i. ꝺ. §. de nepotibꝰ. et Dy. i suo tractatu. de succes. ab itesta. ꝓsi. dicunt sũt filij nãles. ibi/ ab itestato aũt ꝛc. Sed Alex. de imo. in additio. ad Bar. in. dicta. l. fina. exp̃sse dicit cã remanere icorrectam hodie qꝺ etiã tenet Ange. are. i dicto §. nouissime. insti. de senatusco. orfici. quez de premissis vide latius.

¶ Restat nũc videre quõ trãsuersales illegitimi inuicez succedant Pro cuius noticiã (qm̃ lõgius laborẽ q̃ fuerat aim̃) remitto te ad Ange. are. in §. vulgo q̃sitos. insti. de succes. agna. et ad Dynũ in sepedicto suo tractatu. ꝺ successionibꝰ ab itestato. vide etiã aliq̃d ꝑ Bartho. i §. pe. et ꝑ Ange. peru. in §. fina. i auctẽ. quibꝰ mo. natu. effi. sui. col. vi. Vide ꝺ maria totius presentis tractatus ꝑ Dynũ vbi. ꝑ. ꝛ late ꝑ Johãnẽ Petrũ de ferrariis i sua practica sub rubrica. foꝛa libelli ꝑ hereditate ab intestato delata. Gerardus mulert.

¶ Finis est: sint deo gratie.

¶ Gerardꝰ Mulert p̃sentis lucubratiõis Lectori Salutem.

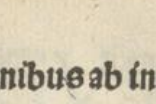

Absoluitum nũc habes dulcissime lector: celesti (q̃ sũ nihil possumus) opitulãte gra: peculiare hoc frugiferumqꝫ mihi crede: ꝺñi Rolãdini Bononiẽsis/ iuris vtriusqꝫ pfessoris optime meriti/ opusculũ. isertis passim vbi operepreciũ mihi visum est quibusdã additiombus: quas cuiusmodi sunt/ boni queso consulas/ atqꝫ ab ipurissimis zoilis/ qui se aliorũz carpende industrie natos putant/ sedulo (id quod facturus eras) vindices. Ego plane plura adijci potuisse confiteor que impsentiarũz omittere malui parti breuitatis (que nimirũ animos delectat) gra: partim etiã/ q̃ satis atqꝫ abunde sufficit si vel in paucis amici laborꝰ cõsulaꝝ. vt Dyocle. et maxi. cesares augusti ad octauianaz attestati sunt. in. l. tutori. C. de negotiis gestis. partim deniq̃/ veritus ne in illud Horatij de arte poetica. (Qui variare cupit rẽ pdigaliter vnam Delphinũ siluis appingit/ fluctibꝰ aprũ) incidero. vale. Parrhisijs.

¶ Hic flores vltimarum voluntatum non sine sudore collecti per dominum Rolandinum Bononiensem iuris vtriusqꝫ professorem optime meritum finiunt Parrhisijs impressi: expensis honesti viri Johannis Parui in vico diui Jacobi aureo sub lilio commorantis. Anno domini Millesimo quingentesimo decimoquarto die vero septima mensis Nouembris.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Hunc librum monasterio Divi Ottonis vulgo
Ottenheimbmünster per legatum donavit Praenobilis
et Strenuus D. Franciscus Egon Reich ab Aldorff
Satrapa Ottenheimensis, qui die 16tâ 8bris anno 1722
piè in Domino obdormivit. requiescat in pace. amen

litr: a. 1. 3/8.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg